162
L
4

BIBL. NAZ.
162
L
4

PIO IIII. PONT. MAX.

PONTIFICALE ROMANVM

Ad omnes Pontificias cęremonias, quibus nunc vtitur ſacroſancta Romana Eccleſia, accommodatum.

Nonnullis inſuper, quę in antea impreſſis non habentur accuratiſſime auctum.

Ac in tres partes diſtinctum:

Quarum Prima perſonarum, Secunda rerum conſecrationes, et benedictiones continet: Tertia vero quędam eccleſiaſtica officia, et alia multa comprehendit, quę in ſequenti Tabula, verſa pagina monſtrantur.

Nuper ſumma diligentia reuiſum, emendatum, & impreſſum.

N. VIII. 29.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

VENETIIS APVD IVNTAS
M D LXI.

Digitized by Google

Digitized by Google

Tabula ad faciliime inueniendum ea, quę in hoc Pontificali in tres partes diuiſ continentur.

IN PRIMA PARTE.

De chriſmandis in fronte. fol. 1
De pſalmiſta faciendo 2
De barba tondenda 2
De ordinibus conferendis 2
De forma abſolutionis ordinãdorũ ab excommunicatione ⁊ irregularitate 3
De edicto quod profert ep̄s contra ſuſcipientes ordines ſine examinatione ⁊ approbatione 3
De clerico faciendo 5
De minoribus ordinibus 6
De ordinatione oſtiarij 6
De ordinatione lectoris 7
De ordinatione exorciſtę 8
De ordinatione acoliti 8
De ſacris ordinibus in genere 9
De ordinatione ſubdiaconi 9. ⁊ 11
De ordinatione diaconi 12
De ordinatione presbyteri 16
De conſecratione electi in epiſcopum 22
Forma iuramenti 23
Examen 24
De miſſa propria dicenda in cõſecratione epiſcopi. 25. quę mediatur. 31. ⁊ finitur 32
De miſſa in anniuerſario conſecrationis epi 35
De pallio, ⁊ qñ, ⁊ quibus diebus ſit eo vtendũ 36
De conſecratione, benedictione, ⁊ coronatione ſanctiſſimi domini noſtri Papę 37
De benedictione abbatis electi non monachi neque profeſſi 49
De monacho faciendo ex electo ſeculari 49
De benedictione abbatis auctoritate ap̃lica 52
De bñdictione abbatis auctoritate ordinaria 60
De benedictione abbatiſſę 62
De miſſa propria in cantu dicenda in conſecratione abbatiſſę ⁊ monialium 62
De benedictione ⁊ conſecratione virginum 67
De anathemate quod profert ep̄s contra moleſtantes bona monialium: vel eas ad malum inducentes 76
De receptione ⁊ coronatione romani Imperatoris per dominum Papam 78
De proceſſione pontificis ⁊ Cęſaris p̄ vrbem 83
De coronatione Imperatoris abſente Papa 84
De coronatione Imperatricis 85
De triplici Imperatorum corona 86
De benedictione ⁊ coronatione Regis 87
De benedictione ⁊ coronatione Reginę 91
De benedictione ⁊ coronatione Reginę vt regni dominę 95
De benedictione ⁊ coronatione Regis poſtea in conſortem electi 99
De benedictione noui militis ⁊ enſis 99
De creatione militis regularis 100

IN SECVNDA PARTE.

De benedictione ⁊ impoſitione primarij lapidis p̄ eccleſia ędificãda. 101
De benedictione ſalis 101
De benedictione aquę 101
De eccleſię dedicatione ſeu conſecratione 104
De benedictione aquę cum ſale, cineribus, ⁊ vino 109
De conſecratione altaris 113
De benedictione cęmenti 118
De allocutione epiſcopi ad fundatores eccleſię ſuper debita dotatione eccleſię 120
De benedictione incenſi 127
De benedictione tobalearum, vaſorum, et ornamentorum eccleſię et altaris conſecratorum 130
De altaris conſecratione, quę fit ſine eccleſię dedicatione 132
De benedictione tobalearum, vaſorum, ⁊ ornamentorum altaris conſecrati 130
De conſecratione altaris cuius ſepulchrum reliquiarum eſt in medio ſummitatis ſtipitis 142
De altaris portatilis conſecratione 143
De benedictione cęmeterij 147
De eccleſię ⁊ cęmeterij reconciliatione 152
De reconciliatione cęmeterij per ſe ſine eccleſię reconciliatione 158
De patenę ⁊ calicis conſecratione 159
De benedictione ſacerdotalium indumentorum in genere 160
Specialis benedictio cuiuſlibet indumenti 160
De benedictione mapparum ſeu linteaminum ſacri altaris 160
De benedictione corporalium 160
De benedictione nouę crucis 161
De benedictione imaginis beatę Marię virginis 162
De benedictione imaginum ſeu aliorum ſanctorum 163
De benedictione ſacrorum vaſorum, ⁊ aliorum ornamentorum in genere 164
De benedictione tabernaculi, ſiue vaſculi pro euchariſtia conſeruanda 164
De benedictione capſarum pro reliquijs ⁊ alijs ſanctuarijs includendis 164
De benedictione ſigni vel campanę 165
De benedictione et impoſitione crucis proficiſcentibus in ſubſidium ⁊ defenſionem fidei chriſtianę, ſeu recuperationem terrę ſanctę 169
De benedictione armorum 170
De benedictione enſis 170
De benedictione et traditione vexilli bellici 170

IN TERTIA PARTE.

De officio faciendo in feria quarta cinerum fol. 171
De dominica palmarum 172
De matutinis tenebrarum 173
De lotione pedum pauperum: in feria quinta in cena domini ⁊ quocunqȝ tempore 173
De officio ferię quintę in cęna domini cum chriſma ⁊ olea conficiuntur 174
De benedictione olei infirmorum 175
De benedictione balſami 176
De benedictione chriſmatis 177
De benedictione olei cathecumenorum 180
De mandato quod dicta die agitur 181
De officio faciendo per Pontificem in die paraſceues 182
De officio faciendo in ſabbatho ſancto 183
De ordine ad concilium prouinciale, ſeu ſynodũ celebrandum 185
De admonitiõe Metropolitani ſeu epiſcopi pręſidentis concilio ſeu ſynodo, qualiter ſacerdotes viuere debeant 189
De ordine ſuſpenſionis: reconciliationis, depoſitionis, diſpenſationis, degradationis, reſtitutionis ſacrorum ordinum 191
De ordinatione excommunicandi ⁊ abſoluendi 196
De ordine reconciliandi apoſtatam, ſchiſmaticũ, vel hęreticum 199
De itineratione pręlatorum 200
De ordine recipiendi proceſſionaliter pręlatum vel legatum 201
De ordine viſitandi parochias 203
De ordine recipiendi proceſſionaliter Imperatorem 205
De ordine recipiendi proceſſionaliter Regẽ 205
De ordine recipiendi proceſſionaliter Principem 206
De ordine recipiendi proceſſionaliter Imperatricem vel Reginam 206
De ordine recipiendi proceſſionaliter Principiſſam 207
De veſperis Pontificalibus Pontifice in craſtino celebraturo 207
De his quę incipere vel cantare debet epiſcopus in veſperis ſolennibus 207
De matutinis in nocte natiuitatis 211
De miſſa Pontificali Pontifice ſolenniter celebrante 213
Quę dicenda ſunt a Pontifice dum ſacris ſe induit veſtibus 214
De veſperis ſolennibus quę in pręſentia Pontificis celebrantur 222
De miſſa ſolenni, quę in pręſentia Pontificis celebratur 223
De veſperis ⁊ matutinis pro defunctis 224
De miſſa pro defunctis 225
De officio quod poſt miſſam agitur 225
De miſſa pro defunctis, quę coram Pontifice celebratur 228
De miſſa priuata quam Pontifex audit 228
De diuerſitate colorum 228
De mitra 229
De Gloria in excelſis, Pax vobis, ⁊ Ite miſſa eſt 229
De Credo 229
De baculo paſtorali 229
De benedictione Pontificali Sit nomen domini benedictum 230
De officio capellani Pontifici aſſiſtentis 230
De officio diaconi Pontifici in miſſa miniſtrantis 230
De officio ſubdiaconi Pontifici in miſſa miniſtrantis 231
De officio capellani de mitra Pontifici ſeruientis 231
De ſcrutinio ſerotino, quo antiqui vtebantur, antequam electus in epiſcopum conſecraret 232
De expulſione publice penitentium ab eccleſia, in feria quarta cinerum 236
De reconciliatione ſolenni penitentium 238
De mitra quando ⁊ quomodo vtendum ſit 243

Tabula alphabetica, eorum que in hoc Pontificali continentur.

A Bbatis benedictio auctoritate apoſtolica fol. 52
Abbatis benedictio auctoritate ordinaria 60
Abbatiſſe benedictio 62
Abſolutio ordinandorum ad cautelam 3
Abſolutionis ab excommunicatione forma 196
Acoliti ordinatio 8
Admonitio epiſcopi ad fundatores eccleſiarum de dotatione earum 120
Ad multos annos cum cantu 35
Altaris cum eccleſia conſecratio 113
Altaris conſecratio ſine eccleſie dedicatione 132
Altaris conſecratio quando reliquie ſunt in ſummitate ſtipitis 142
Altaris portatilis conſecratio 143
Anathema breue contra ſuſcipientes ordines ſine examinatione et approbatione 3
Anathema contra moleſtantes moniales 76
Anathematis pronunciandi et relaxandi forma 197
Anuli Pontificalis benedictio 31
Anuli monialium benedictio 69
Aque cum ſale benedictio 109
Aque cum ſale, vino, et cinere benedictio 109
Armorum benedictio 170
Aſperges aña. cum cantu notato 114

B Aculi paſtoralis benedictio fol. 30
Baculo paſtorali qñ vti debeat eps 229
Barba tondenda 2
Balſami benedictio 176
Benedictio epiſcopalis Sit nomen domini benedictum cum ſuo cantu 35
Benedictio ſacerdotalium indumentorum 160
Benedictio imaginum beate Marie vginis 162
Benedictio tabernaculi pro conſeruanda euchariſtia 164
Benedictio capſarum pro reliquijs 164
Benedictio et traditio vexilli publici 170
Balſami benedictio 176

C Alicis et patene benedictio fol. 159
Campane benedictio 165
Capellani aſſiſtentis Pontifici officium 230
Capellani ſeruientis de mitra Pōtifici offm̄ 231
Capſarum pro reliquijs benedictio 164
Cathecumenorum olei conſecratio 180
Cementi pro altari benedictio 118
Cemeterij benedictio 118. et 147
Cemeterij ſimul cum eccleſia reconciliatio 152
Cemeterij ſine eccleſia reconciliatio 158
Chirotecharum benedictio 33
Clericorum ordinandorum examinatio 2
Clerico faciendo 5
Colorum quibus eccleſia in paramentis vtitur varietas ſecundum tempora 228
Cōcilij prouincialis ſeu ſinodalis celebratio 185
Confeſſio que fit in media miſſa coram epiſcopo et abſolutio 219
Confirma hoc deus aña. in cantu 51. et 59
Coronarum virginum benedictio 74
Corporalium benedictio 160
Credo in vnum deum quando ſit dicendum 229
Chriſmatio ſeu confirmatio 1
Chriſmatis conſecratio et benedictio 177
Crucis noue benedictio 161
Cruce ſignatorum in ſubſidium terre ſcē būo 169

D Iaconi ordinatio fol. 12
Diaconi pontifici ſeruientis officium 230
Degradatio oīum et ſingulorum ordinū 191. et 193
Depoſitio verbalis clericorum 192
Depoſiti clerici reſtitutio 192

E Cclesie dedicatio ſiue conſecratio fo. 105
Eccleſie reconciliatio 152
Eccleſie fundatores ſuper eius dote ab epiſcopo admonentur 120
Edictum conſecratoris qualiter conſecratus in epiſcopum viuere debeat 24
Edictū ɔcilij qliter clerici viuere debeant 189
Enſis benedictio 170
Epiſcopi conſecratio 22
Epiſcopalis benedictio Sit nomen in cantu 35
Exorciſte ordinatio 8
Excommunicandi et abſoluendi ordo 196

F Orma anathematis pronunciandi: et abſoluendi ab eo fol. 196
Forma degradādi aliquem ab omnibus et ſingulis ordinibus 191
Forma deponendi verbaliter clericum et reſtituendi depoſitum 195
Forma excommunicationis contra ordinandos non approbatos 3
Forma excommunicandi et abſoluendi 196
Forma reſtitutionis ad ſingulos ordines 191
Forma ſuſpendendi ab ordinibus et reſtituendi ſuſpenſum 191
Forma iuramenti preſtandi per electum conſecrandum in epiſcopum 23
Forma iuramenti in traditione Pallij Patriarche vel Archiepiſcopo preſtandi 36
Forma iuramenti electo Abbati benedicendo preſtandi. 52

G Loria in excelſis quando dicendum ſit 229

H Eretici reconciliatio fol. 199
Hoſtiarij ordinatio 6

IMaginum benedictio fol.163
Imperatoris coronatio per Papam 78
Imperatoris coronatio abſente Papa 84
Imperatoris triplex corona 86
Imperatoris aduenientis proceſſionalis ⁊ ſolennis receptio 78
Imperatricis coronatio vna cum Imperatore 81
Imperatricis ſine Imperatore coronatio 85
Imperatricis aduenientis ſolennis receptio 206
Incenſi benedictio 127
Ite miſſa eſt quando dicendum ſit 229
Itinerario prelatorum 200

LEctoris ordinatio fol.7
Legati ſolennis receptio 201
Litanię habentur 10
Lotio pedum pauperum in quinta feria in cęna domini ⁊ quocunque tempore 173

MInores ordines fol.6
Mandatum in cęna domini 173
Mapparum altaris benedictio 160
Militis noui creatio ⁊ benedictio 99
Militis regularis benedictio 100
Miſſa propria in conſecratione epiſcopi in cantu 25
Miſſa Pontificalis qualiter ſit celebranda 213
Miſſa pro defunctis in pręſentia Pontificis qualiter celebretur 225
Miſſa pro defunctis ab Epiſcopo qualiter celebretur 224
Miſſa priuata quam audit Epiſcopus quo ordine celebretur 228
Miſſa propria in conſecratione Abbatiſſę ⁊ monialium in cantu 62
Miſſa propria in cantu in conſecratione altaris 141
Miſſa propria in cantu in reconciliatione cęmeterij 156
Mitra aurifrigiata vel ſimplici quando vtendum ſit 229 Et quãdo tenẽda, in fine libri 243
Monachi benedictio 49
Monachi faciendi ex clerico ſeculari ordo 49

NOuę crucis benedictio fol. 161
Ne reminiſcaris antiphona in cantu ⁊ ſeptem pſalmi 53

OFficium faciendum poſt miſſam defunctorum pro epiſcopo vel prelato ſolẽniter 225
Olei infirmorum benedictio 175
Olei chriſmalis benedictio 175
Olei cathecumenorum benedictio 180
Ornamentorum eccleſię benedictio 130
Orationes dicendę in miſſa in anniuerſario conſecrationis epiſcopi 35
Orationes ⁊ pſalmi dicendi ab epiſcopo antequã paretur ad miſſam cantandam 214
Oſtiariorum ordinatio 6

PAllij collatio patriarchis ⁊ archiepiſcopis ⁊ eius vſus fol. 36
Papę conſecratio, benedictio, ⁊ coronatio 37
Papę equitatio ad lateranum in die coronationis ſuę 45
Papę ⁊ Imperatoris proceſſio per vrbem 46
Paramentorum ſacerdotalium benedictio 160
Paraſceues diei officium 182
Pax vobis in miſſa quando dicendum ab epiſcopo 229
Pęnitentium ſolenniter publica de eccleſia expulſio 236
Pęnitentium ſolennis reconciliatio 238
Presbyteri ordinatio 16
Primarij lapidis benedictio 101
Principis aduenientis ſolennis receptio 206
Principiſſę aduenientis ſolennis receptio 207
Propitius eſto aĩa in cantu 187
Pſalmiſtatus inſtitutio 2

QUando epiſcopus vti debet baculo paſtorali fol.229
Quando epiſcopus vti debet mitra aurifrigiata 229
Quibus coloribus eccleſia in diuinis officijs vtatur 228

REconciliatio hęretici fo.199
Reconciliatio apoſtatę 199
Reconciliatio ſchiſmatici 199
Reconciliatio eccleſię ⁊ cęmeterij ſimul 152
Reconciliatio cęmeterij ſolius 158
Regnum mundi 69
Regis coronatio 87
Regis aduenientis ſolennis receptio 205
Reginę coronatio 85
Reginę aduenientis ſolennis receptio 206
Reliquiarum ad eccleſiam conſecrandam delatio 119
Reſtitutio clerici depoſiti 192

SAbbathi ſancti officium fol.183
Sacrorum vaſorum benedictio 164
Salis ⁊ aquę benedictio 109
Schiſmatici reconciliatio 198
Scrutinium ſerotinum epiſcopi conſecrãdi 232
Symbolum apoſtolorum 21
Subdiaconi ordinatio 9.⁊ 11
Subdiaconi, epiſcopo ſeruientis officium 230
Suſpenſionis ſententia ⁊ relaxatio 191

TAbernaculi pro Euchariſtia benedictio. folio 164
Te deum laudamus in cantu 23

Veli monialium benedictio fol.73
Veni creator ſpiritus hymnus 19
Veni electa mea 73
Veſperarum Pontificaliū ſolennitas ⁊ ordo 207
Veſperas cantante Pontifice, quę per eum ſunt intonanda vel cantanda 213
Veſperarum quę coram epiſcopo pręſente cantantur, quis, ordo, vel ſolennitas 209
Veſperarum ⁊ matutinarum corā epiſcopo cantandarum pro defunctis ritus ⁊ ordo 224
Verilli benedictio 170
Viſitandi parochias ordo ⁊ celebritas 203

Pſalmi, qui in hoc Pontificali continentur.

Adiuua nos deus ſalutaris noſter fol.138

Beati quorum remiſſę ſunt iniquitates 53
Benedictus dominus deus iſrael 200
Benedixiſti domine terram tuam 214
Bonum eſt confiteri domino 124.136.⁊ 145
Benedicite omnia opera domini 222

Cantate domino canticum nouum 122
Credidi propter quod locutus ſum 215
Conſerua me domine 5

Deus noſter refugium ⁊ virtus 125.137.⁊ 145
Domine ne in furore tuo. primus 53.⁊ 148
Domine ne in furore tuo. ſecundus 54.⁊ 149
De profundis clamaui ad te domine. 54.150.203 et 215
Domine exaudi orationē meā primus 54.⁊ 150
Domine exaudi orationem meam auribus percipe. ſecundus 55.⁊ 150
Deus deus meus ad te 131
Deus miſereatur noſtri 165.⁊ 196
Deus in nomine tuo 165
Deus in adiutorium meum 165
Domini eſt terra 5

Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocundum 2.30.51
Eructauit cor meum 125.⁊ 136
Exurgat deus 61.⁊ 115

Fundamenta eius 103.126.137.⁊ 146

Iudica me deus 113.⁊ 156

Inclina domine aurem tuam 214.⁊ 166

Litanię 10
Lętatus ſum in his 104.⁊ 115
Lauda anima mea dominum 167
Laudate dominum quoniam bonus 167
Lauda Jeruſalem dominum 167.⁊ 126
Laudate dominum de cęlis 167

Magnus dominus 50
Miſerere mei deus 54.⁊ 165

Niſi dominus ędificauerit domum 103

O glorioſa domina 163

Pſalmi pęnitentiales 53

Qui habitat in adiutorio 115
Quam dilecta tabernacula 102.123.135.⁊ 214

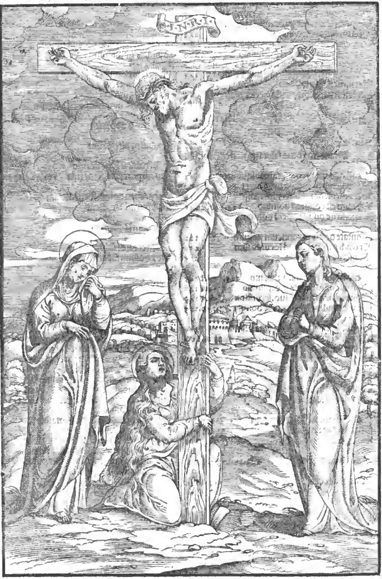
Sit nomen domini benedictum 35
Saluum me fac Deus 185

Te deum laudamus 33

Veni creator ſpiritus 19
Vox domini ſuper aquas 168

Prefationes, quę in hoc Pontificali continentur.

In ordinatione Diaconi 14
In ordinatione presbyteri 17
In conſecratione electi in epiſcopum 27.⁊ 28
In conſecratione ſummi Pontificis 40
In benedictione abbatis auct. apoſtolica 56
In benedictione Abbatiſſę 63
In benedictione ⁊ conſecratione virginum 70
In bn̄dictione ⁊ coronatione Reginę 92.⁊ 96
In dedicat. ⁊ ꝯſecratione eccleſię. 110.116.⁊ 128
In altaris conſecratione 138
In conſecratione altaris portatilis 147
In cęmeterij benedictione 151
In eccleſię ⁊ cęmeterij reconciliatione 155
In benedictione capſarum pro reliquijs 164
In officio quintę ferię in cęna domini 177
In reconciliatione pęnitentium 240

Digitized by Google

Pontificalis ſecundum ritum ⁊ vſum Sanctę Romanę Eccleſię: Pars prima.

DE CONFIRMANDIS, SEV CHRISMANDIS IN FRONTE.

PONTIFEX, pueros ſeu infantes, vel alios ſacri baptiſmatis vnda perfuſos, i fronte chriſmare volens: parat⁹ ſupra rochetuʒ: vel, ſi ſit religioſus, ſupra ſuperpelliciū, amictu, ſtola, pluuiali albi coloris, ⁊ mitra precioſa: accedit ad faldiſtoriuʒ ante mediū altaris: aut i alio cōuenienti loco ſibi paratū. Et in eo ſedēs, renib⁹ altari, ⁊ facie populo verſis, baculum paſtoraleʒ in ſiniſtra tenens, populum corā ſe ſtantem admonet: ꝙ nullus ali⁹, niſi ſolus epiſcopus, vel maior: ex diuina ⁊ apoſtolica inſtitutione, confirmationis ſacramentū adminiſtrare poteſt. Nā dominus noſter Jeſus Chriſtus apoſtolos confirmauit, cū in die pentecoſtes ſpiritū ſanctū eis cōtulit: ⁊ p̄ eos, eorūqꝫ ſucceſſores, ſcilicet epiſcopos: populos confirmandos eſſe decreuit.

¶ Nullus confirmatus debet reconfirmari.

¶ Nullus, q nō ſit ꝯfirmatus, poteſt eſſe in ꝯfirmatione patrinus. *Qui nō poſſūt ad ꝯfirmatiō nē tenere.*

¶ Nullus excommunicatus, vel grauioribus facinoribus alligatus, ingerat ſe ad percipiendum hoc ſacramentum: vel ad preſentandum confirmandum.

¶ Adulti debent prius confiteri, ⁊ poſtea confirmari.

¶ Hoc ſacraméto cõtrahit cõm paternitas ⁊ affinitas ſpũalis, put i baptiſmo: ĩpediens matrimoniũ ↄtrahẽdũ: ⁊ dirimẽs iã cõtractuȝ.

¶ Nullus preſentet niſi vnum, aut duos, non plures.

¶ Confirmandi, de honeſtate, nõ de neceſſitate: debent eſſe ieiuni: Similiter confirmans,

¶ Cõfirmato debet ligari frons: ⁊ ſic manere quouſqȝ chriſma deſiccetur: ⁊ non oportet, ꝙ ligatura ſeptem diebus portetur: ſed decet, vt ſeptem diebus abſtineat a lotione capitis.

¶ Proinde, vnuſquiſqȝ ↄfirmandus portet lineã vittã mundã, cuȝ qua ligetur caput: que cum ſoluitur, igni cõburatur. Quidã conſueuerunt portare ligaturã tres dies. Quidã vnum tãtum: in hoc poterit ↄſuetudo patrię ſeruari.

¶ Ligando vel ſoluendo ligaturam capitis: ſiue abſtergẽdo frontem: nõ contrahitur aliqua compaternitas: ſed tenendo tantum.

¶ Null⁹ cõfirmatus diſcedat, niſi bñdictione accepta: quã Põtifex ipſe poſt oiuȝ ↄfirmationẽ dabit.

¶ Infantes p patrinos ante põtificem chriſmare volentẽ: teneantur in brachijs dextris. Adulti vero, ſeu alij maiores: ponant pedẽ ſuũ ſup pedẽ dextruȝ patrini ſui.

¶ Omnibus p ordinẽ ante Pontificẽ diſpoſitis: Pontifex ſedens lauat manus: Deinde depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtãs verſa facie ad cõfirmandos: iunctis ante pect⁹ manibus: cõfirmandis iaȝ genuaflectentibus: ⁊ ſimiliter manus ante pectus iunctas tenentibus, dicit.

Spiritus ſanctus ſupueniat in vos: ⁊ virtus altiſſimi cuſtodiat vos a peccatis. ℟. Amẽ.

Deide ſignãs ſe manu dextra a frõte ad pectus ſigno crucis, dicit. ℣. Adiutorium nrm in nomine dñi. ℟. Qui fecit cęlum ⁊ terram. ℣. Domine exaudi. ℟. Et clamor. ℣. Dñs vobiſcuȝ. ℟. Et cũ ſpũ.

Tunc extenſis verſus confirmandos manibus, dicit. Oremus. Hic epus extendit man⁹ verſus confirmandos.

Omnipotẽs ſempiterne deus: qui regenerare dignatus es hos famulos tuos ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto: quiqȝ dediſti eis remiſſionem oium peccatorũ: emitte in eos ſeptiformẽ ſpiritũ tuum ſanctũ paracletũ de cęlis. ℟. Amen. Spiritũ ſapientię ⁊ intellectus. ℟. Amen. Spiritum conſilij et fortitudinis. ℟. Amen. Spiritum ſcientię ⁊ pietatis. ℟. Amẽ. Adimple eos ſpiritu timoris tui: ⁊ ↄſigna eos ſigno cru ✠ cis Chriſti, in vitam propitiatus ęternam. Per dñm nrm Ieſum Chriſtum filiũ tuum: q tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpũs ſancti deus: per oia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen.

Pontifex ſedens ſup faldiſtoriuȝ prędictum: vel etiaȝ, ſi multitudo chriſmandoꝝ, ſeu cõfirmãdorũ id exegerit, diſpoſitis illis p ordinẽ ſup gradus preſbyterij, vel alibi: Pontifex ſtans cũ mitra: illos diſcurrens ſignat p ordinẽ genuflexos: ⁊ vno ordine ſignato: illi ſurgunt: ⁊ alij genuflectũt, ⁊ ſignant, ⁊ ſic

Digitized by Google

ꝛ ſic vſq̧ in finē. Et Pontifex ingrit ſingulatim de noīe cuiuſlibet cōſignandi: ſibi ꝑ patrinū, vel matrinā flexis genibus pręſentati: ꝛ ſummitate pollicis dextrę manus chriſmate inticta, dicit. Johānes. vel Maria. vel quouis noīe nuncupet. Signo te ſigno cru ✠ cis: quod dum dicitur: producit pollice ſignum crucis in frontē illius: deinde proſequitur. ꝛ cōfirmo te chriſmate ſalutis. In nomine pa ✠ tris: ꝛ fi ✠ lij: ꝛ ſpiritus ✠ ſcti: vt replearis eodē ſpiritu ſancto: ꝛ habeas vitam ęternā. ℞. Amē.

Nomen profert.

Deinde dat ſibi leuiter alapā ſup genā dicens Pax tecū. Omnib⁹ taliter cōſignatis: Pōtifex tergit cū mica panis: ꝛ lauat cū aqua pollicem ꝛ manus ſup aliquā peluim.

Chriſmato dat leuē alapā ſup genam.

Deinde aqua lotionis cum pane, fundat i fontib⁹, vel piſcina ſacrarij. Interim dū lauat, cātatur aū.

Lauat manus.

Confirma hoc deus qđ opera-

tus es ī nobis a tēplo ſācto tuo

qđ eſt in Jeruſalē. Gloria patri. ℞. Sicut erat. Deinde repetitur Aū. Cōfirma hoc deus. Qua repetita: Pontifex ſurgit, ꝛ ſtās verſus ad altare, mitra depoſita, dicit. ℣. O ſtēde nobis dn̄e miſericor. ℞. Et ſalutare. ℣. D n̄e exa. ℞. Et clam. ℣. D n̄s vo. ℞. Et cū. Deinde iunctis ante pectus manibus: ꝛ oībus confirmatis deuote genua flectētibus, dicit, O rem⁹.

Pontifex ſtat verſus ad altare ſine mitra chriſmans genuflexis iūgit manus ante pect⁹.

DEus, qui apoſtolis tuis ſanctum dediſti ſpiritum: ꝛ per eos eorumq̧ ſucceſſores, cęteris fidelibus tradendum eſſe voluiſti: Reſpice propitius ad humilitatis noſtrę famulatū: ꝛ pręſta: vt eorum corda, quorum frontes ſacro chriſmate deliniuim⁹: ꝛ ſigno ſanctę crucis ſignauimus: idē ſpiritus ſanctus in eis ſuperueniēs: templum glorię ſuę dignanter inhabitādo perficiat. Qui cum patre ꝛ eodem ſpiritu ſancto viuis ꝛ regnas deus, in ſecula ſeculorum. ℞. Amen. Deinde dicit.

ECce ſic benedicetur omnis homo, qui timet dominum. Et vertens ſe ad confirmatos: faciēs ſuper eos ſignū crucis, dicit.

BEne ✠ dicat vos domin⁹ ex ſion, vt videatis bona Jeruſalē omnibus diebus vitę veſtrę: ꝛ habeatis vitā ęternam. ℞. Amē.

Bn̄dicit ɔfirmatos.

Expedita itaq̧ ɔfirmatione: pontifex ſedēs accepta mitra: patrinis ꝛ matrinis annunciat: ꝙ inſtruāt ꝛ informēt filios ſuos bonis moribus ꝛ operib⁹: ꝙ fugiāt mala, ꝛ faciāt bona: ꝛ doceāt eos. Credo in deū. ꝛ Pater nr̄ ꝛ Aue Maria quoniam ad hoc ſunt obligati.

Sedet cū mitra ꝛ admonet patrinos vt inſtruāt filios ſuos ſpūales.

DE OFFICIO PSALMISTATVS.

PSalmiſta ideſt cantor poteſt abſq̧ licentia Epiſcopi: ſola

fuſione preſbyteri: officium ſuſcipere cãtandi: dicẽte ſibi p̄ſbytero.

Vide vt quod ore cantas, corde credas: ⁊ quod corde credis, operibus cõprobes. Et ſi ep̄s clericũ ordinãs hec faciat: bñſacit.

DE BARBA TONDENDA.

Statutũ eſt in cõcilio carthaginẽſi: ne clerici nutriãt barbas. Ideoqꝫ quãdo primo illis: vel etiam laicis barbe tondẽtur: dici debet, põtifice ſedẽte cũ mitra. añ.

Sedendo cũ mitra. Sicut ros hermon, qui deſcẽdit in montẽ ſion: ſic deſcendat ſup te Dei benedictio. Pſalmus. cxxxij.

Ecce ꝙ̃ bonum ⁊ quã iucundũ: habitare fratres in vnũ. Sicut vnguentũ in capite, quod deſcẽdit in barbã: barbã Aaron. Quod deſcendit in oram veſtimenti eius: ſicut ros hermon, qui deſcendit in montem Sion. Quoniã illic mãdauit dñs bñdictionem: ⁊ vitam vſqꝫ in ſeculum. Gloria patri ⁊ filio: ⁊ ſpiritui ſcõ. Repetitur tota Añа. Sicut ros. Qua finita: Pontifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtans verſus ad illum, dicit. Oremus. Oratio.

Stando ⁊ ſine mitra. Deus, cuius prouidẽtia, omnis creatura cremẽtis adulta congaudet: preces noſtras ſup hunc famulum tuum. N. iuuenilis etatis decore letantem, et primis auſpicijs attondẽdum, exaudi: vt in omnibus protectionis tue munit⁹ auxilio: euocꝫ largiore prouectus: celeſtem bene ✠ dictionem accipiat: ⁊ preſentis vite preſidijs gaudeat ⁊ future: Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum: qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus: Per omnia ſecula ſeculorũ. R. Amẽ.

DE ORDINIBVS CONFERENDIS.

Quoniam collatio ordinũ eccleſiaſticorũ: maxime eſt importãtie: Pontifex multa prius conſiderare debet: ⁊ videre ne cui cito manus imponat: iuxta traditionem apoſtoli: ne vel indignis conferat, vel vitio, ſuſcipientium ordinum dignitas minuatur.

¶ Cõmittat igitur prius examinationem ordinandorum Archidiacono: vel Archipreſbytero: ꝓ more eccleſie: ⁊ illis addat Sacerdotes timoratos, doctos, ⁊ prudentes: prout ſibi videbitur: vel ſi placet ipſe examinationi interſit.

¶ Examinentur primo de etate legitima ⁊ ſufficienti literatura: ⁊ morũ honeſtate. Non enim debet quis ad Subdiaconatũ ordinari: niſi decimumoctauum: neque ad Diaconatũ niſi vigeſimum: nec ad Preſbyteratum niſi vigeſimũ quintũ ſue etatis annũ attigerit.

Prima

Quo tempore prima tonſura.

Prima vero tonſura et minores ordines: ante ſeptimum annū completum dari non debent.

Que ſufficientia requiratur i ſubdiacono ⁊ diacono.

Literatura in ſubdiaconatu ⁊ diaconatu, mediocris ſufficit: vt ſaltē ſciat bene ⁊ expedite legere: ⁊ cōpetenter cātare: det operam grammaticalibus: ſciat ordinare officiū: ⁊ habeat modū ac ↄmoditatē illud dicendi, ad qđ obligatꝛ. Neqꝫ debet ordinari, niſi videatꝛ, ꝙ officium ↄmode dicere poſſit.

Que ſufficientia requiratur i ſacerdote.

In ſacerdote autē promouendo, ſufficiens literatura requiritur. Sciat grammaticam: preſertim ſi ſit ſecularis: quia illis cura animarum committi ſolet: que ſine literis exerceri non poteſt.

Examinentur etiam de natalibus: quia illegitimi ſine diſpenſatione Apoſtolica: ad ſacros ordines promoueri non poſſunt. Ad minores tamē poſſunt ex diſpenſatione ſui epiſcopi ordinari.

De formes nō debent ordinari.

Diſcutiendi etiam ſunt de integritate membrorū: ne ſit in eis debilitas: deformitas: vel impotētia, palpata, ↄſiderata, ⁊ tota numerata eorꝫ facie: oculis, auribus, naribus, manibus, ⁊ digitis eorum ac pedibus, ſi opus fuerit diſcalciatis: ne forte ſint lignei: ⁊ denique toto corpore conſiderato: ne ſint gibboſi, torti, vel nimis claudi.

Bigami aut viduarū mariti nō poſſunt ordinari

Examinentur etiam de integritate carnis: ne ſint bigami: aut viduarum mariti.

Nec ſine titulo exiſtētes.

Itē de ordine in quo ſunt conſtituti: ⁊ quādo: ⁊ a quo illū receperunt: ac de titulo ad quem ſunt ꝓmouendi. Nā ad ſubdiaconatū et ſupra non debet quis promoueri ſine titulo alicuius beneficij: vel ſaltem patrimonij ſufficientis.

Epiſ debet exponere ordinādis quales eſſe debeant. j. Timo. 3°

Deinde pontifex exponit omnibus quales oporteat eſſe ordinandos: ꝑ quatuordecim capitula regule apoſtolice ad timotheū q̄ vult: vt ordinandus ſit irreprehenſibilis: nō plurium vxorū vir: ſobrius: pudicus: ornatus: prudēs: hoſpitalis: doctor: non vinolentus: non percuſſor: ſed modeſtus: non litigioſus: non cupidus: ſed domui ſue bene prepoſitus.

Impedimēta ad promouendū.

Expōit in ſuper crimina: irregularitates ⁊ defectus: quorꝫ quedam impediūt promouēdos: quedam vero deijciunt iam ꝓmotos. quos ipſi tenētur ante ordinationem ſuā explicare: maxime illos q executionē impediunt: vt ſunt excommunicatio: irregularitas: ac oē crimen enorme et notorium.

Admonitio ad ordinandos.

Moneat igitꝛ eos vt digne accedāt ad ordinationes: puro corde: ⁊ conſcientia munda: cōfiteantur peccata ſua: ⁊ q ad ſacros promouendi ſunt, ad communionem ſe parēt. curent, vt deinceps ita viuāt, ꝙ poſſint nō ſolū preeſſe: ſed etiā prodeſſe: cū ad hoc eligātur, vt ceteris preſint: ⁊ ſicut ꝑeminēt dignitate: ita ⁊ ſanctitate prefulgeant. Conſiderātes vnuſquiſqꝫ cōſcientiam ſuam: ⁊ tutius eſſe in inferiori miniſterio cū bona conſcientia Deo ſeruire: q̄ꝫ leſa conſcientia ad ſuperiora ↄſcendere.

Aduertat etiā diligenter pon-

tifex cum ordines cófert:ne in ex‑preſſione formarũ:vel collatione inſtruméto♃ ipſo♃ ordinũ deficiat, frequẽter pótificale reſpiciat,

Epiſcopi diligentia.

videatq́ de parte in parté, ꝙd ſit acturus, mature ꝓcedendo. Aduiſet ordinãdos, ⁊ reſpiciat ꝙ inſtruméta in qbus caracter imprimitur, tangant. neque cõfidat in miniſtris, ſed ⁊ ipſe attendat, pręcipue circa ordinem ſacerdotii, ꝙ in calice ſit vinũ cũ aqua, ⁊ ſup patená hoſtia. Secretas aũt moroſe et fortiter dicat, vt ordinati ad ſacerdotiũ, poſſit illas cũ eo dicere, cũ habeãt (nõ tñ de ſubſtãtia) ſed ex cõſuetudine ꝯcelebrare, et etiã verba cõſecrationis ꝓferre.

Tẽpora ordinationũ

Tempora etiam ordinationuȝ diligẽter obſeruet, quę hęc ſunt. Sabbatha i omnibꝰ quatuor tẽporibus. Sabbathũ ante dñicam de paſſione. ⁊ Sabbathũ ſanctũ.

Clericatꝰ, ſeu pͥma tõſura, quocũq́ die, hora, ⁊ loco, ꝯferri põt.

Minores ordines.

Minores vero ordines, poſſũt dari ſingulis Dominicis, ⁊ feſtiuis diebus, vbicunq́, in mane tamẽ.

Ordinãdi quõ ſe debẽt pńſentare.

Ordinandi omnes, debent in eccleſia ſe pręſentare, in habitu ⁊ paramẽtis ordini ſuo cõuenientibus, cũ cãdelis in manu accẽſis. Et cũ a notario epiſcopi nominati fuerint, reſpõdeãt, **Adſuȝ dñe.** ⁊ accedant ad locũ ordinationis ſecundum ordiné deſcriptionis.

Cum vnũ ordinat ſingulariter loquatur.

Aduertat quoq́ pontifex, ꝙ ſi vnus tantũ ſit ꝑ eũ ad quẽcunq́ ordiné promouendus, illũ admoneat ⁊ alloquatur, non in plurali vt textus dicit, ſed in ſingulari.

Aduertẽdum eſt, ꝙ ſi ordinationes fiant in ſabbatho ante dominicá de paſſione, qa vnica tantum dicit lectio. Tonſurę debent fieri immediate poſt **Introituȝ.** ⁊ omnes minores poſt **Kyrie el.** Subdiaconi vero imediate poſt **Collectá.** diaconi poſt **Epiſtolá.** ⁊ p̃ſbyteri añ vltimũ ℣. **Tractꝰ.**

Idem ſeruari poteſt quandocunq́ dãtur ordines extra tempora, ex diſpẽſatione apoſtolica. Quod ſi fiat inter Paſcha ⁊ lxx. p̃ſbyteri ordinant ante ℣. **Mala.** Et anteq̃ȝ ad collationé ordinũ procedatur, legitur mandatum apoſtolicũ, ſiue ſupplicatio, cuius vigore pontifici facultas conceditur ordinandi: quibus lectis, dicit pontifex. **Deo gratias.** ⁊ ad ordinationem procedit.

Si vero ſabbatho ſancto ordinationes fiant, officium incipitur a prima prophetia, ⁊ cõtinuatur ꝓut i ordinario, vſq́ ad **Letaniá.** incluſiue, in q̃ dicto **vt obſequiũ ſeruitutis nrę.** ⁊c. ſurgit ab accubitu pontifex, ⁊ conuerſus ad ordinãdos, eos benedicit, ꝓut poſt **Letaniaȝ.** infra ponitur. Deinde perficitur leta nia, ⁊ põtifex facit cõfeſſioné, ⁊ dicit. **Kyrie eleiſon.** ꝓ miſſa, ordinat ad primá tonſurá. Tũ dicit **Gloria in excelſis deo.** ⁊c. quo dicto, ordinat ad quatuor **minores ordines.** deide dicit orationem ordinariam, cum alia pro ordinãdis, quibus dictis, ordinat ad ſubdiaconatũ. Tum dicit epiſtola,

Digitized by Google

ſtola, et ea dicta, ordinat diaco/
nos, Dicitur deinde Halleluiah.
cū ſuo verſu, ⁊ prima pars tract9.
quibus dictis, ordinat presbyte/
ros, poſt quorum ordinationem.
dicitur verſus Tractus. Euan/
geliū. ⁊ alia prout in ordinario.

In Sabbathis vero quatuor
tempoꝝ, in quib9 fiunt ordinatio
nes generales, Clerici, ſiue prime
tōſure, fieri debēt poſt Kyrie el.
Deinde dicta prima lectione, or/
dinantur oſtiarij. Poſt ſecundā
lectionem Lectores. Poſt ter/
tiam Exorciſte. Poſt quartam
Acoliti. Poſt quintam. Subdia
coni. finita epiſtola Diaconi. et
demū ante vltimū verſum tract9
vel infra octauam penthecoſtes,
ante vltimum verſum proſe (ſi
dicatur) ordinātur. Presbyteri.

Quādo autem pontifex extra
miſſarū ſolennia eſt promoturus
aliquos ad Primam tonſuram,
vel ad quatuor minores ordines:
ſufficit q̄ habeat ſtolā ſupra ro/
chetum: vel ſupra ſuperpelliciuin
(ſi ſit religioſus) ⁊ mitrā ſimplicē.
Cū autē eſt celebraturus, habe/
re debet ſandalia. et omnia pa/
ramenta pontificalia: et dicere
Pſalmum Quam dilecta. ⁊c.

Diſt.75. Et qa ex inſtitutione Zephe/
rini pape, ordinationes ſacrorū
ordinum, tēpore congruo in ma/
iori eccleſia ſolenniter, ⁊ multis
corā aſtantibus fieri debent. Cū
igitur ordinationes faciēde ſunt,
per ſacriſtam ſeu alium ad quem
ſpectat, preparantur omnia, que
neceſſaria ſunt p̄ miſſa pōtificali,
⁊ pro pontifice ſolenniter cele/
braturo, vt habet. folio. Et
demum cum tēpus ordinationis
inſtat, hora competenti, pontifex
cappa ſua magna indutus, Ca/
pellano caudam illius poſt cū de/
ferēte, venit ad eccleſiā vbi ordi/
nationes fieri debent, ⁊ accedens
ante altare, genuflexus ibidē ali/
quandiu orat. Deinde vadit ad
ſedem vbi paramēta capere con/
ſueuit. vel ſi non ſit in eccleſia ſua,
ad faldiſtoriū ad cornu epiſtole
ſibi paratum, vbi ſedens accipit
oīa paramēta pontificalia colo/
ris tempori conuenientis; ⁊ mi/
trā ſimplicem dicens. p̄s. Quam
dilecta. et alias orationes, vt in
miſſa pōtificali habetur. fol.

Pontifex ſic paratus, bacu/
lum paſtoralem in ſiniſtra tenēs,
accedit ad gradus altaris, vbi de/
poſita mitra ⁊ baculo, facta altari
reuerētia cum profunda capitis
inclinatione: facit cum miniſtris
Confeſſionem. interim cantatur
a choro Introitus. ⁊ Kyrie elei.
Finita ꝯfeſſione, pontifex aſcēdit
ad altare illud, in medio oſculat,
⁊ tertum euāgelij ad ſiniſtram, in/
cēſat altare more ſolito, reaccipit
mitrā, ⁊ reuertitur ad faldiſtoriū
ſeu ad ſedē ad cornu epiſtole: vbi
depoſita mitra, ⁊ verſa facit ad al/
tare, oblato ſibi p̄ miniſtrū libro,
ex eo legit. Introitū. ⁊ Kyrie el.
quibus dictis ſedet cū mitra, do/
nec perficiatur a choro vltimum
Kyrie eleiſon. Quo finito ſurgit

 pontifex

pontifex, ⁊ cum mitra ad faldiſtorium ante mediū altaris ſibi pręparatū, accedit, ⁊ in illo ſedet renibus altari verſis. Tum archidiaconus vocat omnes ordinandos, dicēs. **Accedant omnes qui ordinandi ſunt.** Quibus ante altare coram pontifice genuflexis, ⁊ in modū coronę diſpoſitis, pontifex ſedens cum mitra abſoluit eos publice ad cautelā, ab omni vinculo excōmunicationis, ⁊ cum eis quatenus ſecundum deum, ⁊ canonicas ſanctiones poteſt, ſuper omni irregularitate diſpenſat in hac forma, videlicet

DOminus nr̄ Jeſus Chr̄s qui beato Petro apl'o ſuo collatis clauib⁹ regni cęleſtis dedit poteſtatem ligandi atq; ſoluēdi ipſe vos abſoluat, ⁊ nos auctoritate eiuſdē ⁊ ordinaria qua fungimur, abſoluimus vos ab omni ſentētia excōmunicationis, ſuſpēſionis, ⁊ interdicti: ⁊ reſtituimus vos ſanctis ſacramentis eccleſię, cōmunioni ⁊ vnitati fidelium, et diſpenſam⁹ vobiſcum ſup irregularitate, ſiue irregularitatibus, ſi quā vel ſi quas cōtraxiſtis, ⁊ habilitamus vos executioni ordinū, ⁊ officiorū veſtrorū, ī quātū de iure nobis cōceditur ⁊ permittitur, vt ſitis abſoluti hic ⁊ ante tribunal eiuſdē domini noſtri Jeſu Chriſti, habeatiſq; vitam ęternam, et viuatis in ſecula ſeculorū. Amen. In nomine pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Amen. Tunc archidiacon⁹ publice interrogat omnes ſi ſint aliqui, qui forte non ſint in fronte cōfirmati, quia non debēt ad ordinationē accedere, niſi pri⁹ cōfirmentur. Et ſi aliqui cōfirmandi erunt, tunc detractis pontifici annulis ⁊ chirotecis, lauat manus: reaſſumit annulos: ⁊ confirmat in fronte, pro vt habetur ſupra. folio. 1. vel ſi non erūt aliqui cōfirmandi, ſedēs vt prius; palā interdicit ne quis ad ſuſceptionē alicuius ordinis accedat; niſi ſit deſcriptus, examinat⁹, approbatus, ⁊ nominatus, ne quis furtiue aut per ſaltum, vel excommunicatus, interdictus, ſuſpēſus; ſeu alias a iure prohibit⁹, aut de alia dioceſi natus (niſi legitime de ſui epiſcopi licentia docuerit)

Moneat deinde ordinandos vt non diſcedant, niſi miſſa finita, ⁊ ſolenni benedictione per eum data. Quod fieri poteſt per vnā ex ſuis ſub his verbis videlicet

REuerendus in Chriſto pr̄ ⁊ dn̄s, dn̄s. N. Dei ⁊ aplicę ſedis gratia epiſcopus. N. ſub excommunicationis latę ſententię pęna, mandat ⁊ pręcipit omnib⁹ ⁊ ſingulis, pro ſuſcipiendis ordinibus hic pręſentibus, ne quis forſan eorū irregularis, aut alias a iure vel ab homine excommunicatus, interdictus, ſuſpenſus, ſpurius, infamis, aut alias a iure prohibitus, ſiue ex aliena dioceſi oriundus, ſine licētia ſui epiſcopi, aut non deſcriptus, examinatus, approbatus et nominatus, vllo pacto audeat ad ſuſcipiēdos ordines

dines accedere. Et ꝙ nullus ex ordinatis diſcedat, niſi miſſa finita, ⁊ benedictione pontificis accepta. Demum ad ordinationes procedat in nomine domini.

DE CLERICO FACIENDO.

Clericus fieri poteſt etiã extra miſſarum ſolennia quocunque die, hora, et loco.

Pro clericis ordinandis, parẽtur forfices pro incidendis capillis, ⁊ bacile pro illis imponendis. Et quilibet ordinandorum habere debet ſuũ ſuperpelliciũ ſuper brachium ſiniſtrum, ⁊ candelam in manu dextra. Et vocantur omnes tonſurãdi nominatim ⁊ ſigillatim per notarium, ⁊ quilibet nominatus reſpondet. Ad ſuꝫ dñe. Quibus ante altare corã pontifice in faldiſtorio cũ mitra ſedẽte genuflexis: pontifex ad eos cõuerſus interdicit, ne qs ſe ad recipiẽdum primã tonſurã ingerat, qui non ſit examinatus ⁊ approbatus. Quo facto, ſurgit cum mitra ⁊ dicit. ℣. Adiutoriuꝫ noſtrum in nomine domini. ℟. Qui fecit celum ⁊ terraꝫ. ℣. Sit nomen domini benedictum. ℟. Ex hoc nunc ⁊ vſque in ſeculum.

ORemus dilectiſſimi fratres dñm nrm Jeſuꝫ Chriſtum, pro his famulis ſuis, qui ad deponendum comas capitum ſuorum pro eius amore feſtinant, vt donet eis ſpũm ſanctũ, q habituꝫ religionis in eis ꝑpetuo ꝯſeruet, ⁊ a mundi impedimento ac ſeculari deſiderio corda eoꝝ defendat, vt ſicut immutantur in vultibus, ita dextera manus eius, virtutis tribuat eis incrementa, et ab omni cecitate ſpirituali ⁊ humana, oculos eorum aperiat, et eterne gratie lumen eis cõcedat. Qui viuit ⁊ regnat cum deo patre in vnitate eiuſdem ſpiritus.

Poſt hec ſedente pontifice, ſchola inchoat et ꝓſequitur Antiphonam ⁊ Pſalmum. Sedet cũ Mitra et ſcola cãtat ãnaꝫ ⁊ pſ.

Tu es domine q reſtitues he-

reditatẽ meã mihi, E v o v a e.

COnſerua me domine quoniam ſperaui in te, dixi domino deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.

Sanctis q ſunt in terra eius, mirificauit oẽs voluntateſ meas in eiſ.

Multiplicate ſunt infirmitates eorum, poſtea accelerauerunt.

Non congregabo conuenticula eorum de ſanguinibꝰ, nec memor ero nominum eoꝝ per labia mea.

Repetitur tota Ãña. Tu es dñe. Repetit Ãña poſt pſalmum.

Incepto pſalmo pontifex cum forficibus incidit vnicuique extremitates capillorũ in quatuor lociſ: videlicet, in fronte, in occipitio, ⁊ ad vtranqꝫ aurẽ, deinde in medio capitis tres crines capilloꝛuꝫ ſiue cincinos, ⁊ in bacile deponit, ⁊ qlibet cum tondeť dicit. Incepto pſ põtifex icidit ſumitates capillorũ in q̃tuor locis.

Quilibet cū tondet dicit Dñs pars ⁊c.

Dominus pars hereditatis meę ⁊ calicis mei: tu es qui reſtitues hereditatem meā mihi. Omnibus tonſis, mitra depoſita, ſurgit pontifex, ⁊ ſtans verſus ad illos, dicit. Oremus.

Omnibus tonſis pōtifex ſine mitra ſtans verſus ad eos dicit oronē.

Preſta q̄s oīpotens deus, vt hi famuli tui, quoꝝ hodie comas capitū pro amore diuino depoſuimus, in tua dilectione ppetuo maneāt: ⁊ eos ſine macula, grā tua in ſempiternū cuſtodias. Per Chriſtum dñm nrm. ℟. Amen. Tunc ſchola inchoat ⁊ proſequitur Aññam ſequentem. Qua incepta pontifex ſedet cū mitra. Añ.

Dicta oratione ſchola inchoat añam. ⁊ pſ ſequētes. Incepta añ. pōtifex ſedet cum mitra.

Hi accipient benedictionem a

domino: ⁊ miſericordiā a deo ſa

lutari ſuo: quia hec eſt gene

ra ti o q̄rētiū dñm. Euovae.

Domini eſt terra ⁊ plenitudo eius: orbis terrarum, ⁊ vniuerſi qui habitant in eo.
Quia ipſe ſuper maria fundauit eū: ⁊ ſup flumina pparauit eum.
Quis aſcendet in montem dñi: aut quis ſtabit i loco ſancto eius?
Innocens manibus ⁊ mundo corde: q non accepit in vano animam ſuā, nec iurauit in dolo proximo ſuo.
Hic accipiet bñdictionē a dño: ⁊ miſericordiā a deo ſalutari ſuo.
Hec eſt generatio querentiū eū: querentium faciem dei Jacob.
Attollite portas principes veſtras, ⁊ eleuamini porte eternales: ⁊ introibit rex glorie.
Quis eſt iſte rex glorie: dñs fortis ⁊ potēs, dñs potens in prelio.
Attollite portas principes veſtras, ⁊ eleuamini porte eternales: ⁊ introibit rex glorie.
Quis eſt iſte rex glorie: dominꝰ virtutum ipſe eſt rex glorie.
Gloria patri ⁊ filio: ⁊ ſpūi ſancto.
Sicut erat in principio ⁊ nunc ⁊ ſemper: ⁊ in ſecula ſeculoꝝ. amen.
Deinde repetitur tota Antiph: Hi accipient benedictionem a domino. ⁊c. Qua finita ſurgit ſine mitra pontifex, ⁊ ad altare cōuerſus dicit. Oremus. Et miniſtri dicunt. Flectamus genua: leuate. Et mox ad tonſos genuflexos, verſus pontifex, dicit.

Finita añ. pontifex ſtans ſine mitra conuerſus ad altare dicit Oremꝰ

Adeſto domine ſupplicationibus noſtris: ⁊ hos famulos tuos bene ✠ dicere dignare: quibus in tuo nomine ſancto: habitum

Miniſtri dicunt flectamꝰ ⁊c. ⁊ ep̄s conuerſus ad tonſos genu flexos dicit orōnē ſup eos.

bitum ſanctę religionis impoſuimus: vt te largiēte, ⁊ deuoti in eccleſia tua perſiſtere: ⁊ vitam percipere mereātur ęternā. Per Chꝛiſtum dn̄m noſtrum. ℟. Amen.

Tum pontifex ſedet cum mitra: ⁊ accipiens in manum ſuperpellicium: dicit ſingulis.

Epõ ſedēs cuȝ mitra īponit ſingulis ſuppelliciū dicens. Induat ⁊c. idē ſup ſingulos repetendo.

Ephe. iiij. Induat te dn̄s nouuȝ hominem: qui ſm̄ deū creatus eſt, in iuſtitia ⁊ ſanctitate veritatis.

Et mox imponit illud ſeriatiȝ cuilibet: repetēdo. Induat te. ⁊c. immittens vſq; ad ſcapulas: ⁊ immediate trahens: ſi vnum tātum ſit ſuperpelliciū: ſicq; facit vſq; ad vltimum: qui eo totaliter induitur. Si vero quiſque ſuum ſuperpelliciuȝ habeat: ſinguli totaliter induuntur. Quo expedito: ſine mitra ſurgit pontifex: ⁊ verſus ad illos dicit. Oremus.

Pontifex ſtans ſine mitra verſus ad illos dicit orationem.

Omnipotens ſempiterne deus: pꝛopitiare peccatis noſtris: ⁊ ab omni ſeruitute ſecularis habitus: hos famulos tuos emunda: vt dum ignominiam ſecularis habitus deponunt: tua ſemper in ęuum gratia perfruantur: ⁊ ſicut ſimilitudinem coꝛonę tuę eos geſtare facimus in capitibus: ſic tua virtute hęreditatem tuam ſubſequi mereantur ęternam in coꝛdibus. Per dominum noſtrum Ieſum Chꝛiſtum filiuȝ tuum: qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus, per omnia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen.

Deinde ſedet cū mitra pontifex, ⁊ annūtiat illiſ qualiter facti ſunt de foꝛo eccleſię: ⁊ pꝛiuilegia clericalia foꝛtiti ſunt. Quodq; caueāt ne pꝛopter culpas ſuas illa perdāt: ⁊ ꝙ habitu honeſto, boniſq; moꝛibus ac operibus deo placere ſtudeant. Quod facere poterit: ſub his verbis.

Epõ ſedet cū mitra ⁊ admonet illos q̄ ſunt de foꝛo eccleſię ⁊ q̄liter viuere debeant.

Filij Chariſſimi: animaduertere debetiſ: ꝙ hodie de foꝛo eccleſię facti eſtis: ⁊ pꝛiuilegia clericalia foꝛtiti eſtiſ: Cauete igitur: ne ꝓpter culpas veſtras illa perdatis: ⁊ habitu honeſto: boniſq; moꝛibus ac operibꝰ Deo placere ſtudeatis. Qđ ipſe vobis agere ꝯcedat per ſpūm ſctūm ſuū. Amē

Tum ſuggerente Archidiacono: oꝛdinati redeunt ad loca ſua.

DE MINORIBVS ORDINIBVS.

Quatuoꝛ minoꝛeſ oꝛdineſ: dari poſſunt extra miſſaruȝ ſolennia: diebꝰ dominicis, ⁊ feſtiuiſ: ſed in mane tantum. Et omnes quatuoꝛ eadem die.

Oꝛdinandi omneſ ad quatuoꝛ minoꝛes oꝛdines: eſſe debent ſuperpellicijs induti: cum candela in manu dextra.

De

DE ORDINATIONE OSTIARIORVM.

PRo Oſtiarijs ordinandis: parentur claues eccleſię.

Pontifex Clericis ordinatis ſurgit: et cum mitra ad faldiſtorium ſeu ad ſedem ad cornu epiſtolę poſitam reuertitur: vbi depoſita mitra, ⁊ ad altare cōuerſus, oblato ſibi libro: cantat primam collectā, deinde ſedet: reaſſumit mitram: ⁊ cātatur prima lectio. Interim accedunt duo capellani, cū libro ⁊ candela: ante pontificem: qui ſedens cum mitra: ex eo legit lectioneꝫ ipſam. Quibus finitis: ſurgit pontifex: ⁊ cum mitra ad faldiſtorium ante medium altaris ſibi preparatum proficiſcitur: ⁊ in illo ſedet renibꝰ altari v̄ſis: Archidiaconꝰ vocat ordinādos dicens.

Eps interdicit eis ne quis non examinatꝰ ⁊c. accedat ad ordines.

Accedant qui ordinādi ſunt ad officium Oſtiariorum. Et mox notariꝰ ſingulos nominatiꝫ legit. Et quilibet reſpondet Adſum.

Omnibus in ſuperpellicijs cū cādelis in manibꝰ corā pontifice genuflexis, interdicit pōtifex publice, ſub anathemate: ne quis ad ſuſceptionē illius ordinis ſe ingerere pſumat: q̄ nō fuerit canonice examinatus ⁊ approbatꝰ, vt s̄. fo. ⁊ nemo ordine vno ſuſcepto, aliū ſine licentia recipiat. vt s̄. Deinde inſtruit ⁊ admonet illos dicens.

Epus inſtruit ⁊ admōet oſtiarios quod ſit eorum officium.

SVſcepturi filij chariſſimi officium Oſtiariorum: videte quę in domo dei agere debeatis: Oſtiariū oportet percutere cymbalum ⁊ campanam: aperire eccleſiā ⁊ ſacrarium: ⁊ librum aperire ei, qui p̄dicat. Prouidete igitur ne per negligētiam veſtram, illarum rerum, quę intra eccleſiā ſunt, aliquid depereat: certiſque horis domū dei aperiatis fidelibus: ⁊ ſemper claudatis infidelibus. Studete etiam: vt ſicut materialibus clauibꝰ eccleſiam viſibilē aperitis ⁊ clauditis: ſic ⁊ inuiſibilem dei domum: corda ſcilicet fideliū: dictis ⁊ exemplis veſtris, claudatis diabolo ⁊ apiatis deo: vt diuina verba, quę audierint: corde retineant, ⁊ opere ꝯpleant: quod in vobis dominus perficiat per miſericordiam ſuam.

Deinde pontifex claues eccleſię de altari ſeu manibus miniſtri recipiens, illas manu dextra tenet, ⁊ illis oſtendens, dicit.

Claues oſ̄ſignat.

SIc agite quaſi reddituri deo rationē pro his rebus, quę his clauibus recluduntur.

Et mox cuilibet eorum ad ſe accedenti, ⁊ manu dextra tangenti, tradit ſeriatim claues ipſas.

Ordinandus tangit claues. Et in hoc imprimitur character.

Poſt hęc Archidiaconus ducit eos ad Oſtiū eccleſię, ⁊ facit illos claudere ⁊ aperire. Tradit etiam eis funem campanarum, faciens

eos

eos campanas pulſare: deinde illos reducit ad Pontificem: quibus corã pontifice genua flectentibus, ſtans cum mitra Pontifex verſus ad ipſos ordinatos, dicit.

Cum mitra ſtãs.

DEum patrem omnipotentẽ fratres chariſſimi ſuppliciter deprecemur: vt hos famulos ſuos bene✠dicere dignet: quos in officio oſtiariorum eligere dignatꝰ eſt: vt ſit eis fideliſſima cura in domo dei diebus ⁊ noctibꝰ, ad diſtinctionem certarum horarũ, ad inuocandum nomen dñi Jeſu Chriſti: adiuuante eodẽ domino noſtro Jeſu Chriſto: qui cũ patre ⁊ Spiritu ſancto viuit ⁊ regnat, deus, Per omnia ſecula ſeculorũ.

Tum mitra depoſita ſtans Pontifex, ⁊ conuerſus ad altare, dicit:

Sine mitra.

Oremꝰ. Et miniſtri ſubiungũt. Flectamus genua. Leuate. Et ſtatim reuerſus ad illos genuflexos, ſtans ſine mitra, dicit.

DOmine ſancte, pater omnipotẽs, eterne deus: bene✠dicere dignare hos famulos tuos in officium Oſtiariorum: vt inter Janitores eccleſie tue, tuo pareãt obſequio: ⁊ inter electos tuos, partem tue mereãtur habere mercedis. Per dñm nr̃m Jeſum Chriſtum filium tuũ: q tecũ. ℟. Amẽ.

Ordinati ad locum ſuum redeunt.

Poſt hec ordinati, ſuggerẽte Archidiacono, redeunt ad loca ſua.

DE ORDINATIONE LECTORVM.

Pro Lectoribus ordinandis paretur liber lectionum.

OStiarijs ordinatis, Pontifex reaſſumpta mitra, accedit ad ſedem ſuam a ſiniſtra parte altaris, id eſt epiſtole. Interim cãtat primum Graduale, vel primũ Haleluiah, ſi ſit infra octauã pentecoſtes: ⁊ Pontifex ſedẽs cũ mitra, oblato ſibi libro ⁊ candela: legit dictũ Graduale. vel Halah. Quibꝰ dictis: ſurgit depoſita mitra: ⁊ verſus ad altare, cantat ſecundam collectã. Tum ſedet reaſſumpta mitra: ⁊ cãtatur ſecunda lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro ⁊ candela ante Pontificẽ: qui ſedens cum mitra ex eo legit lectionẽ ipſam. Quibꝰ dictis: pontifex reuertitur ad faldiſtorium ante mediũ altaris poſitum: vbi ſedet cum mitra: ⁊ lectores vocãtur per Archidiaconum hoc modo. Accedant qui ordinandi ſunt ad officium lectorum. Et mox nominãtur p notarium: vt ſupra dictũ eſt. Quibus coram Pontifice cũ cãdelis in manibus genuflexis, Pontifex iterũ ponit interdictum publice, ſub anathemate: vt ſupra fol. 3. nequis ad ſuſceptionem ordinis illius ſe ingerat, qui non eſt canonice examinatus ⁊ approbatus. Deinde admonet eos et inſtruit dicens.

Poſt ſecundam lectionem miſſe Archidiaconus vocat Lectores.

Admonitio ad ordinandos.

ELecti fratres chariſſimi: vt ſitis lectores in domo dei noſtri: officium veſtrum agnoſcite ⁊ implete. Potẽs eſt enim deus, vt augeat vobis gratiam perfectionis eterne. Lectorẽ ſiquidẽ oportet legere ea, q̃ predicat: ⁊ lectiones

nes cantare: ⁊ benedicere panẽ, ⁊ omnes fructus nouos. Studete igitur verba dei: videlicet lectiones ſacras, diſtincte, ⁊ aperte ad intelligẽtiam ⁊ ędificationẽ fidelium abſq; omni mẽdacio falſitatis proferre: ne veritas diuinarũ lectionũ incuria veſtra ad inſtructionẽ audiẽtium corrumpatur. Quod autẽ ore legitis, corde credatis: atq; opere cõpleatis: quatenus auditores veſtros, verbo pariter ⁊ exemplo veſtro, docere poſſitis. Ideoq; dũ legitis, in alto loco eccleſię ſtetis: vt ab omnibus audiamini, ⁊ videamini, figurãtes poſitione corporali, vos in alto virtutum gradu debere conuerſari: quatenus cunctis, a quibus audimini ⁊ videmini: cęleſtis vitę formam prębeatis: quod in vobis deus impleat per gratiam ſuam. Deinde Pontifex accipiens ⁊ tenens in manibus ⁊ eis oſtendens codicem ſiue lectionariũ de quo lecturi ſunt, dicit.

Preſentat lectionarium.

Accipite ⁊ eſtote verbi dei relatores: habituri, ſi fideliter ⁊ vtiliter impleueritis officiũ veſtrum: partem cum his, qui verbũ dei bene miniſtrauerũt ab initio.

Et mox ſucceſſiue cuilibet ad eũ accedenti ⁊ manu dextra tangenti tradit librum ipſum tangendũ. Quibus expeditis, illis genuflexis Pontifex ſtans cum Mitra verſus ad eos dicit.

Et in hoc actu imprimitur character huius ordinis.

Oremus dilectiſſimi Deum patrem omnipotentem: vt ſuper hos famulos ſuos, quos in ordine lectorum dignatur aſſumere: bene✠dictionem ſuam clementer infundat: quatenus diſtincte legantur, quę in Eccleſia dei legenda ſunt: ⁊ eadem operibus impleantur. Per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium ſuum: Qui cum eo viuit ⁊ regnat in vnitate Spiritus ſancti deus: Per omnia ſęcula ſęculorum.

Stat cum mitra.

Cũ Pontifex mitra depoſita ſtãs cõuerſus ad altare dicit Oremꝰ. Et miniſtri ſubiungunt Flectamus genua. Leuate. Deinde conuerſus ad ordinatos genuflexos dicit ſine mitra.

Deponit mitram.

Domine ſancte, pater omnipotens, ęterne deus: bene✠dicere dignare hos famulos tuos in officio lectorum: vt aſſiduitate lectionũ inſtructi ſint atq; ordinati: ⁊ agenda dicant: ⁊ dicta opere compleãt: vt in vtroq; ſanctę eccleſię exẽplo, ſanctitatis ſuę cõſulatur. Per dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum filiũ ſuum, qui cum eo viuit ⁊ regnat in vnitate Spiritus ſancti deus, Per omnia ſęcula ſęculorum. ℟. Amen. Poſtea ſuggerente Archidiacono redeunt ordinati ad loca ſua.

DE

DE ORDINATIONE EXORCISTARVM.

Pro exorciſtis ordinandis pareſt liber exorciſmorum, cuiuſ loco dari poteſt Pontificale, vel miſſale.

Ordinatis lectoribꝰ, epo reuertitur ad ſedē in cornu epl'e, ⁊ legit ſcdm gradualē, ⁊ dicit tertiam collectam.

Lectoribꝰ ordinatis: pōtifex reaſſumpta mitra: accedit ad ſedem ſuam ad cornu epiſtole: vbi ſedens cum mitra: oblato ſibi libro ⁊ candela: legit ſcđum Graduale, vel ſecūdū Halah. ſi ſit infra octauam pentecoſtes: Interim cantat a choro, ipſum Građ. vel Halah. Quo finito, ſurgit pontifex: depoſita mitra: ⁊ verſus ad altare, cantat tertiam collectam. Tum ſedet reaſſumpta mitra: ⁊ cantat tertia lectio. Interim accedunt duo capellani cū libro ⁊ cādela ante pōtificē: q ex eo legit lectionē ipſam. Quibus dictis reuertitur ad faldiſtorium ante altare, ⁊ ſedet cum mitra. Exorciſte vero vocantur p Archidiaconū modo cōſueto.

Exorciſte vocantur.

Accedant qui ordinandi ſunt ad officium Exorciſtarū. Et ipſi ſingulatim nominantur per notarium, vt prius dictum eſt. Quibꝰ corā Pontifice cū candelis in manibꝰ genuflexis, Pontifex ponit interdictum publice ſub anathemate, nequis ad ſuſceptionem ordinis illius ſe ingerere preſumat, qui non fuerit canonice examinatus ⁊ approbatus, vtſ fo. 3. Deinde admonet ⁊ inſtruit eos dicēs.

Exorciſtas genuflexos admonet, et inſtruit.

Ordinandi fratres in officiū Exorciſtarum, debetis noſcere quid ſuſcipitis. Exorciſtam etenim oportet abijcere demones: ⁊ dicere populo, vt, qui non communicat det locum: ⁊ aquā in miniſterio fundere. Accipitis itaqꝫ poteſtatē imponendi manum ſuper energuminos: ⁊ p impoſitionem veſtre manus, gratia ſpiritꝰ ſancti, ⁊ verbis exorciſmi, pelluntur ſpiritus immundi a corporibus obſeſſis. Studete igitur, vt, ſicut a corporibus aliorum demones expellitis: ita a mentibus ⁊ corporibus veſtris omnē immunditiam ⁊ nequitiam eijciatis: ne illis ſuccumbatis: quos ab alijs veſtro miniſterio effugatis. Diſcite per officium veſtrum vitijs imperare: ne in moribus veſtris aliquid ſui iuris inimicꝰ valeat vēdicare. Tunc etenim recte in alijs demonibus imperabitis: cum priuſ in vobis eorum multimodā nequitiā ſuperatis. Quod vobis dñs agere cōcedat per ſpiritum ſuum ſanctum.

Exorciſtarum officium.

Poſt hec Pontifex accipiēs ⁊ tenēs in manibꝰ librū, i quo exorciſmi ſcripti ſunt: vel pōtificale, ſiue miſſale: ⁊ eis illum oſtēdens, dicit.

Preſentat librum.

Accipite ⁊ commendate memorie: ⁊ habete poteſtatē imponendi manꝰ ſup energuminos, ſiue bapti-

baptizatos, ſiue cathecumenos. Et mox cuilibet appropinquãti ſibi, ⁊ manu dextra tangẽti: tradit ſucceſſiue librum ipſum. Poſtea vero omnib⁹ deuote genuflexis, Pontifex cum mitra ſtans dicit.

Et hoc actu impri- mitur chara- cter hu- ius ordi- nis.

Cum mi- tra.

Deum patrẽ omnipotẽtem fratres chariſſimi ſupplices deprecemur: vt hos famulos ſuos bene ✠ dicere dignet in officium Exorciſtarum: vt ſint ſpirituales imperatores ad abijciendos demones de corporibus obſeſſis cũ omni nequitia eorũ multiformi. Per vnigenitũ filium ſuum dñm nr̃m Jeſum Chriſtũ, Qui ſecum viuit ⁊ regnat deus in vnitate ſpiritus ſancti, p oĩa ſecula ſeculorũ. Tum conuerſus ad altare depoſita mitra dicit Oremus. Et miniſtri Flectamus genua. Leuate. Et mox conuerſus ad ordinandos genuflexos dicit.

Sine mitra.

Domine ſancte, pater omnipotens, eterne deus, bene ✠ dicere dignare hos famulos tuos in officium Exorciſtarũ: vt per impoſitionem manuum ſuarum: ⁊ oris officium, poteſtatem ⁊ imperium habeãt ſpirituum immundorum, nequitiam per verbũ Chriſti filij tui domini noſtri coercendi: atque probabiles ſint medici eccleſię tuę gratia curationum: virtuteq́ʒ cęleſti cõfirmati. Per eundẽ dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium ſuũ, Qui cũ eo viuit ⁊ regnat. ⁊c. ℟. Amẽ. Poſt hęc ſuggerente Archidiacono redeunt ad loca ſua.

DE ORDINATIONE ACOLITORVM.

Pro Acolitis ordinandis parentur candelabrum cum cereo extincto: ⁊ vrceolus vacuus, ſeu ampulla pro vino, pro ſacramento.

Ordina- tis Exor- ciſtis, pon- tifex re- uertit' ad ſedẽ in cor- nu eplę, ⁊ dicit ter- tiũ Gra- duale, et quartam orõnem, ⁊ quartã le- ctiones, ⁊ poſtea cũ mitra re- uertit' vel mediũ al- taris, ⁊ ſe- det. ⁊c.

Exorciſtis ordinatis, pontifex reaſſumpta mitra: accedit ad ſedem ſuã ad cornu epiſtolę: vbi ſedẽs cum mitra: oblato ſibi libro ⁊ candela: legit tertiũ Graduale. vel tertiũ Halleluiah. ſi ſit infra octauam pentecoſtes. Interim a choro cantatur ipſum Graduale. vel Halah. Quo finito: ſurgit pontifex depoſita mitra: ⁊ verſus ad altare, cãtat quartam collectam. Tũ ſedet reaſſumpta mitra: ⁊ cantatur quarta lectio. Interĩ accedũt duo capellani cũ libro ⁊ cãdela ante Pontificẽ: q ex eo legit lectionẽ ipſaʒ. Quib⁹ dictis: Pontifex reuertit' ad faldiſtorium ante altare vbi ſedet cũ mitra. Acoliti vero vocãtur p Archidiaconum Accedãt q ordinandi ſunt ad officium Acolitorum. Et mox nominantur per notarium: vt ſupra. Quib⁹ corã Pontifice cum cãdelis in manibus genuflexis, Pontifex ponit interdictum, ne quis ad ſuſceptionem ordinis illius ſe ingerat, qui non ſit canonice examinatus ⁊ approbat⁹: vt ſupra fo. 3. Deinde admonet et inſtruit eos cum mitra, ⁊ ſedens dicit.

Acoliti vocãtur p archidia- conum.

Acolitos admonet, ⁊ inſtruit.

Suſcepturi chariſſimi Acolitorum officiũ: penſate quod ſuſcipitis. Acolitũ etenim opor-

tet

tet ceroſerarium ferre: lumina-
ria eccleſię accendere: vinum et
aquam ad eucharistiã ſeu ad mi-
niſterium ſanguinis Chriſti mi-
niſtrare. Studete igitur ſuſceptũ
officiũ digne implere. Non enim
deo placere poteritis: ſi lucem deo
manibus preferentes, operibus
tenebrarum inſeruiatis: ⁊ per hoc
alijs exempla perfidię prebeatis.
Matthei. Sed ſicut veritas dicit. Luceat
v. lux veſtra coram hominibus: vt
videant opera veſtra bona: ⁊ glo-
rificent patrẽ veſtrum, qui in cęlis
ad philippenses. ij. eſt. Et ſicut apoſtolꝰ Paulus ait:
In medio nationis prauę atque
peruerſę poſiti, lucete ſicut lumi-
naria in mundo: verbũ vitę con-
Luce. xij. tinentes. Sint ergo lumbi veſtri
pręcincti: ⁊ lucernę ardẽtes in ma-
Ephe. v. nibus veſtris: vt filij lucis ſitis:
Abijciatis opera tenebrarum: ⁊
Ro. xiij. induamini arma lucis. Fuiſtis enim
Ephe. v. aliquando tenebrę: nunc autem
lux in domino: vt filij lucis ambu-
Ephe. v. late. Quę ſit vero iſta lux, quę tan-
topere luceat, Apoſtolus ipſe de-
monſtrat, ſubdens. Fructus enim
lucis eſt: i omni bonitate, iuſtitia
⁊ veritate. Eſtote igitur ſolliciti:
in omni iuſtitia, bonitate, ⁊ veri-
tate: vt ⁊ vos, ⁊ alios, ⁊ dei eccleſiã
illumineti: Tũc etenim in dei ſacri-
ficio digne vinum ſuggeretis et
aquã: ſi vos ipſi, deo, ſacrificiũ per
caſtã vitam ⁊ bona opera oblati
fueritis. Quod vobis dominus
concedat per miſericordiam ſuã.
Poſt hęc põtifex accipit ⁊ tradit
cuilibet candelabrum cum can-
dela extincta: quod ſinguli ſucceſ-
ſiue manu dextra tangant com-
muniter omnes: dicẽte pontifice.

Candelabrum cum cãdela traditur: in hoc actu imprimitur character huiꝰ ordinis.

Accipite ceroſerarium cum
cereo: ⁊ ſciatis vos ad accen-
denda eccleſię luminaria manci-
patos in nomine domini.
Tunc accipit ⁊ tradit eis vrceolũ Tradit
vacuum: quem ſimiliter omnes vrceolum.
tangere debent ſucceſſiue dicens
communiter omnibus.
Accipite vrceolũ, ad ſuggerẽ-
dum vinum ⁊ aquã in eucharistiã
ſanguinis Chriſti: in nomine dñi.
Poſtea eis genuflexis perma- Stat cum
nentibus, pontifex ſtans cum mi- mitra.
tra verſus ad eos dicit.
Deum patrem omnipoten-
tem fratres chariſſimi ſup-
pliciter deprecemur: vt hos famu-
los ſuos bene✠dicere dignetur
in ordine Acolitorum: quatenus
lumẽ viſibile manibus pręferen-
tes: lumẽ quoque ſpirituale mori-
bus prębeant: adiuuãte domino
noſtro Jeſu Chriſto: Qui cũ eo ⁊
ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat de-
us: Per omnia ſecula ſeculorum.
Tum Pontifex ad altare ſe con-
uertens, depoſita mitra ſtans di-
cit. Oremus. Et miniſtri. Fle-
Pontifi. B ctamus

ctamus genua. Leuate.

Et mox pontifex conuerſus ad ordinandos genuflexos dicit.

O Domine ſancte, pater omnipotẽs, eterne deus: qui per Jeſum Chriſtum filiũ tuum dominum noſtrũ, ⁊ apoſtolos eius in hunc mundum lumen claritatis tue miſiſti: quiq; vt mortis noſtre antiquũ aboleres chirographum: glorioſiſſime illum crucis
Collo. ij. vexillo affigi: atque ſanguinem ⁊
Joh. xix. aquam ex latere illius pro ſalute generis humani effluere voluiſti: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare digneris hos famulos tuos in officium Acolitorũ: vt ad accendendum lumen eccleſie tue: ⁊ ad ſuggerendum vinum ⁊ aquã ad conficiẽdum ſanguinem Chriſti filij tui: in offerenda euchariſtia ſanctis altaribus tuis fideliter ſubminiſtrẽt. Accende domine mentes eorum ⁊ corda, ad amorẽ gratie tue: vt illuminati vultu ſplendoris tui, fideliter, tibi in ſancta eccleſia tua deſeruiãt. Per eundem Chriſtum dominũ noſtrum. ℟. Amẽ.

Alia Bñdictio. Oremus.

Exo. xxv. ⁊ xxvij. O Domine ſancte, pater omnipotens, eterne deus: qui ad Moyſen ⁊ Aaron locutus es, vt accenderentur lucerne in tabernaculo teſtimonij: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare digneris hos famulos tuos: vt ſint acoliti in eccleſia tua. Per Chriſtũ dñm noſtrũ. Amẽ.

Alia Bñdictio. Oremus.

Omnipotẽs ſempiterne deus: fons lucis ⁊ origo bonitatis: qui per Jeſum Chriſtum filium tuum lumen verum, mundum illuminaſti: eiuſq; paſſionis myſterio redemiſti: bene ✠ dicere digneris hos famulos tuos: quos in officio Acolitorũ cõſecramus: poſcentes clementiam tuã: vt eorum mentes, ⁊ lumine ſciẽtie tue illuſtres: ⁊ pietatis tue rore irriges: vt ita acceptum miniſterium te auxiliante peragant: quo ad eternam remunerationẽ peruenire mereantur. Per eundem Chriſtum dominũ noſtrum. ℟. Amẽ.

Poſt hec ſuggerente archidiacono ordinati redeunt ad loca ſua.

DE SACRIS ORDINIBVS IN GENERE.

Sacri ⁊ maiores ordines ſunt Subdiaconatus: Diaconatus: ⁊ Presbyteratus: ad quos ordinandi omnes debent communicare: vnde parẽtur pro eorum numero hoſtie parue conſecrande. Ordinãdi ad tres ſuperiores ordines debent cõicare, vnde pro eis parentur hoſtie.

DE ORDINATIONE SVBDIACONI.

Pro ordinatione Subdiaconorum parẽtur Calix vacuus cum patena ſuperpoſita. Urceoli cũ manutergio, ⁊ liber epiſtolarũ.

Acolitis ordinatis: pontifex reaſſumpta mitra: accedit ad ſedem ſuã ad cornu epiſtole: vbi ſedens cũ mitra oblato ſibi libro ⁊ cãdela: legit quartũ Graduale. vel quartũ Allel'ah. ſi ſit infra octauã Pẽtecoſtes. Interiũ a choro can-

cantat ipſum Grad. vel Alleluia.

Quo finito, ſurgit pontifex: depoſita mitra: ⁊ verſus ad altare: cãtat quintam collectã. Tũ ſedet reaſſumpta mitra: ⁊ cantat quinta lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro: et candela ante Pontificem: qui ex eo legit lectionem ipſam.

Acolitis ordinatis epũs ad ſedez ſuã reuertitur i cornu epiſtole.

Quibus dictis: pontifex reuertitur ad ſedẽ ſuam ante mediũ altaris: ⁊ Archidiaconus verſus ad ordinandos: dicit.

Epus reuertit ad mediũ altaris ⁊ ſedet cũ mitra: ⁊ Archidiaconus vocat ordinandos.

Accedant qui ordinandi ſunt Subdiaconi. Et notari⁹ vnumquemque illorum vocat dicens. Iohãnes Philippi: ad titulum talis eccleſie. Petrus Michaelis: ad titulũ patrimonij ſui. Frater Paulus Iacobi profeſſus ordinis N. ad titulum paupertatis. Et ſic de alijs: quilibet vocatus dicit: Adſum domine. Et accedit verſus epiſcopum.

Ordinandus in ſubdiaconum qualiter debeat eſſe paratus.

Debet autẽ quilibet ordinãdorũ in ſubdiaconũ indut⁹ eſſe amictu, nõ tamẽ ſup caput: alba ⁊ cingulo: habere manipulũ in manu ſiniſtra: tunicellaz ſup brachio ſiniſtro: ⁊ candelã in manu dextra.

Omnib⁹ autẽ in ſubdiaconos ordinãdis cõpetenti ſpacio corã pontifice ſtãtibus: pontifex cũ mitra ſedens admonet eos dicens.

Admonet ſubdiaconos.

Fratres dilectiſſimi ad ſacrũ Subdiaconat⁹ ordinẽ promouẽdi: iterum atqz iterum conſiderare debetis attente: quod onus hodie vltro appetitis. Hactenus eniz liberi eſtis: licetqz vobis pro arbitrio ad ſecularia vota tranſire: ꝙ ſi hunc ordinem ſuſceperitis: amplius non licebit a propoſito reſilire: ſed deo, cui ſeruire regnare eſt, perpetuo famulari: ⁊ caſtitatẽ illo adiuuante ſeruare oportebit: atqz in eccleſie miniſterio ſemper eſſe mancipatos. Proinde, dũ tẽpus eſt, cogitate: ⁊ ſi in ſancto ꝓpoſito perſeuerare placet: i nomine dñi huc accedite.

Illis tũc accedẽtibus ⁊ corã pontifice genuflexis pontifex interdicit omnibus ſub pena anathematis: nequis ingerat ſe ſuſceptioni ordinis: niſi ſit ad hoc canonice examinatus: admiſſus: approbatus: deſcriptus, ⁊ nominatus vt ſupra fo. 3. Tunc Archidiaconus vocat ceteros ordinandos dicẽs.

Accedant qui ordinandi ſunt et Diaconi ⁊ presbyteri. Quibus accedẽtibus, Archidiaconus ordinat eos videlicet Diaconãdos paratos amictu, alba, cingulo, ⁊ manipulo, ſtolã in manu ſiniſtra: ⁊ dalmaticã ſuper brachium ſiniſtrum, ⁊ cãdelam in manu dextra tenentes cõtra cornu epiſtole altaris: faciebus altari verſis: et Presbyterandos paratos amictu, alba, cingulo, manipulo, ſtola, in modum Diaconi: caſulã ſiue planetã ſuper brachium ſiniſtrũ: ⁊ panniculum ſiue mappulam albam in ſiniſtra: ⁊ candelam manu dextra tenentes contra faciẽ pontificis ac medium altaris: facieb⁹ ſimiliter altari verſis: Quibus ſic ordinatis: pontifex mitram in capite tenens: accumbit ſuper fal-

Ordinãdi debẽt eſſe parati.

Epo cum mitra procumbit ſuper faldiſtoriũ ⁊ dicit litaniã.

diſtorium in ſuperiori gradu ſiue plano altaris paratū, ⁊ oēs ordinandi in locis ſuis ſuper tapetia proſternuntur ad terrā: miniſtri vero ⁊ alij aſtantes genuflectunt: ⁊ ſchola incipiat litaniam, choro reſpondente. Uel ſi officium fiat ſine cātu: pontifex dicit. miniſtris et Capellanis reſpondentibus.

Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.
Chriſte audi nos.
Chriſte exaudi nos.
Pater de celis deus, miſerere nobis.
Fili redemptor mundi deus, miſerere nobis.
Spiritus ſancte deus, miſerere nobis.
Sancta trinitas vnus deus, miſerere nobis.
Sancta Maria, ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix, oꝛ
Sancta Uirgo virginum oꝛ
Sancte Michael oꝛ
Sancte Gabriel oꝛ
Sancte Raphael oꝛ
Omnes ſancti beatorum ſpirituum ordines: orate.
Omnes ſancti angeli ⁊ archangeli: orate.
Sancte Johānes baptiſta ora.
Omnes ſancti patriarche ⁊ prophete orate.
Sancte Petre oꝛ
Sancte Paule oꝛ
Sancte Andrea oꝛ
Sancte Jacobe oꝛ
Sancte Johannes oꝛ
Sancte Luca oꝛ
Sancte Marce oꝛ
Omnes ſancti apoſtoli ⁊ euangeliſte: oꝛ
Omnes ſancti diſcipuli domini: orate
Omnes ſancti innocētes: orate.
Sancte Stephane oꝛ
Sancte Laurenti oꝛ
Sancte Uincenti oꝛ
Sancte Fabiane oꝛ
Sancte Sebaſtiane oꝛ
Scti Coſma ⁊ Damiane: orate.
Scti Geruaſi ⁊ Prothaſi: orate.
Omnes ſancti martyres: orate.
Sancte Sylueſter oꝛ
Sancte Gregori oꝛ
Sancte Ambroſi oꝛ
Sancte Auguſtine oꝛ
Sancte Hieronyme oꝛ
Sancte Martine oꝛ
Sancte Nicolae oꝛ
Omnes ſancti pontifices ⁊ confeſſores: orate.
Omnes ſancti doctores: orate.
Sancte Benedicte oꝛ
Sancte Bernarde oꝛ
Sancte Antoni oꝛ
Sancte Dominice oꝛ
Sancte Franciſce oꝛ
Omnes ſancti monachi et eremite: orate.
Omnes ſancti ſacerdotes ⁊ leuite: orate.
Sancta Maria magdalena oꝛ
Sancta Agatha oꝛ
Sancta Lucia oꝛ
Sancta Cecilia oꝛ
Sancta Catherina oꝛ
Sancta Agnes oꝛ

Sancta Margarita oꝛ.
Sancta Eliſabeth oꝛ.
Omnes ſancte virgines et vidue: oꝛate.
Omnes ſancti ⁊ ſancte dei oꝛate.
Propitius eſto: parce nobis domine.
Propitius eſto: exaudi nos domine.
Ab omni malo: libera nos dñe.
Ab ira ⁊ odio ⁊ omni mala voluntate: libera nos domine.
Ab inſidiis diaboli: libera nos domine.
A fulgure ⁊ tēpeſtate: libera n. d.
A peſte, fame, ⁊ bello: lib. nos do.
A moꝛte perpetua: libera nos domine.
Per myſterium ſancte incarnationis tue: libera nos domine.
Per aduentum tuū: li. nos dñe.
Per natiuitatem tuam: libera nos domine.
Per baptiſmum ⁊ ſanctum ieiunium tuū: libera nos domine.
Per crucem ⁊ paſſionem tuam: libera nos domine.
Per moꝛtem ⁊ ſepulturam tuā: libera nos domine.
Per glorioſam reſurrectionem tuam: libera nos domine.
Per admirabilem aſcenſionem tuam: libera nos domine.
Per aduentū ſpiritus ſancti paracleti: libera nos domine.
In die iudicii: libera nos dñe.
Peccatoꝛes te rogam⁹ audi nos.
Ut nobis parcas: te ro.
Ut nobis indulgeas: te ro.
Ut pacem nobis dones: te ro.

Ut eccleſiā tuā ſanctā regere: defendere ⁊ cōſeruare digne. te.
Ut domnum apoſtolicum, ⁊ omnes eccleſiaſticos oꝛdines, in ſancta religione conſeruare digneris: te rogamus.
Ut noſmetipſos in tuo ſancto ſeruitio conſeruare digneris: te rogamus audi nos.
Ut regibus ⁊ pꝛincipibus chꝛiſtianis, pacem, ⁊ veram concoꝛdiam largiri digneris: te ro.
Ut cunctum populum chꝛiſtianum, pꝛetioſo ſanguine tuo redemptum, conſeruare digneris: te rogamus audi nos.
Ut mentes noſtras ad celeſtia deſideria erigas: te rogamus.
Ut animas noſtras ⁊ parentum noſtroꝛum, ab eterna damnatione eripias: te rogamus.
Ut omnibus benefactoꝛibus noſtris, ſempiterna bona retribuas: te rogamus audi nos.
Ut omnibus fidelibus viuis et defunctis, vitā ⁊ requiem eternam concedere digneris: te ro.
Ut obſequium ſeruitutis noſtre tibi rationabile facias: te roga.
Hic datur benedictio: ſanctificatio: ⁊ conſecratio per pontificem rebus conſecrandis: vt infra in locis pꝛopꝛiis dicetur. Hoc loco interponunt tres v. dicēdi p pontifices ſtantes cū mitra.
Ut nos exaudire digneris: te rogamus audi nos.
Fili dei: te rogamus audi nos.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi: parce nobis domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi: exaudi nos domine.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi: miſerere nobis.
Chriſte audi nos.
Chriſte exaudi nos.
Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.

Poſtq̃ aũt dictũ fuerit l litania.

Ut obſequium ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. ℟. Te rogamus audi nos.

Surgit pontifex cũ mitra ab accubitu: et ſe ad ordinandos vertens, ⁊ baculum paſtoralem in ſiniſtra manu tenens, ordinandis proſtratis manentibus, dicit.

Stãs cum mitra ⁊ paſtorali dicit.

Ut hos electos bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Secundo dicit.

Ut hos electos bene ✠ dicere ⁊ ſãcti ✠ ficare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Tertio dicit.

Ut hos electos bene ✠ dicere ſancti ✠ ficare ⁊ cõſe ✠ crare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi nos.

Pontifex iterum recumbit.

Tũ iteruz ſup faldiſtoriũ accumbit ſchola pficiẽte litaniã. Ut nos exaudire digneris. vſq; ad finez.

Finitis litanijs pontifex cum Mitra ſedet ſup faldiſtorium ante medium altaris.

Qua finita: pontifex ab accubitu ſurgens cum mitra: ſedet ſuper faldiſtorium ante mediũ altaris: ⁊ Archidiaconus dicit alta voce.

DE ORDINATIONE SVBDIACONI.

Recedãt in parte: q ordinandi ſunt diaconi ⁊ presbyteri. Quibus ad aliquem locum idoneum vnde pontificem celebrantem videre poſſint tranſeuntib⁹: ad ordinationem ſubdiaconoruz qui in presbyterio remanſerunt, proceditur. Illis nanque coram pontifice per ordinem in moduz coronę genuflexis: pontifex eos inſtruit ⁊ admonet, dicens.

Admonet ſubdiaconos genuflexos.

Adepturi fratres chariſſimi officium ſubdiaconatus ſedulo attẽdite: quale miniſterium vobis traditur. Subdiaconum enim oportet aquam ad miniſterium altaris preparare, Diacono miniſtrare: pallas altaris et corporalia abluere: calicem et patenam in vſum ſacrificij eidem offerre. Oblationes, quę veniunt in altari, panes propoſitionis vocantur: de ipſis oblationibus tãtum debet poni in altari: quantuz poſſit populo ſufficere: ne aliquid putredinis in ſacrario remaneat. Pallę, quę ſunt in ſubſtratorio altaris, in alio vaſe debent lauari: ⁊ in alio corporales pallę. Ubi autem corporales pallę lotę fuerint: nullum aliud linteamen debet lauari: ipſaque lotionis aqua in baptiſterium debet mergi. Studete itaque; vt iſta viſibilia miniſteria, quę diximus: nitide ⁊ diligentiſſime complentes, inuiſibilia horum exẽplo perficiatis. Altare quidem ſanctę eccleſię: ipſe eſt Chriſtus, teſte Johanne: qui in Apocalypſi ſua, altare aureum ſe vidiſſe perhibet ſtare ante thronum: in quo, ⁊ per quem, oblationes fidelium deo patri conſecrantur. Cuius altaris pallę, ⁊ corporalia ſunt membra

Officium ſubdiaconi.

Apo. viij.

Iſa. lxi. bra Chriſti: ſcilicet fideles dei: qui-
bus dominus quaſi veſtimentis
pretioſis circundatur: vt ait pſal-
Pſa. xcij. miſta. Dominus regnauit deco-
rem indutus eſt. Beatus quoq;
Apoc. j. Johannes in Apocalypſi, vidit
filium hominis pręcinctum zona
aurea: id eſt ſanctorum cateruâ.
Si itaq; humana fragilitate con
tingat in aliquo fideles macula-
ri: prębenda eſt a nobis aqua ce-
leſtis doctrinę: qua purificati: ad
ornamẽtum altaris: & cultũ diui-
Quales eſſe debẽt ſubdiaco. ni. ni ſacrificij redeant. Eſtote ergo
tales, qui ſacrificijs diuinis & ec-
cleſię dei: hoc eſt corpori Chriſti
digne ſeruire valeatis: in vera et
catholica fide fundati: quoniam,
Ro. xiiij. vt ait apoſtolus: Omne quod nõ
eſt ex fide peccatum eſt: ſchiſmati-
cum eſt: & extra vnitatem eccleſię
eſt. Et ideo, ſi vſque nunc fuiſtis
tardi ad eccleſiam: amodo debe-
tis eſſe aſſidui. Si vſque nunc
ſomnolenti: amodo vigiles. Si
vſque nunc ebrioſi: amodo ſobrij.
Si vſque nunc inhoneſti: amodo
caſti. Quod ipſe vobis pręſtare
dignetur, qui viuit & regnat deus
in ſecula ſeculorum.

Tradit calicẽ & reliqua. Deinde pontifex de manu mini-
ſtri accipit et tradit cuilibet ſuc-
ceſſiue calicem vacuum cum pa-
tena ſuperpoſita. Et Archidia-
conus vrceolos cum vino, & aqua:
ac bacile cũ manutergio: quę om-
nia ſingulatim ordinãdi manibus
tangunt: primo calicem: deinde
alia: & iterum vt prius genufle-
ctunt. Quo facto, pontifex dicit.

Videte cuiuſmodi miniſteri-
um vobis traditur. Ideo
vos admoneo: vt ita vos exhibea
tis, vt deo placere poſſitis.

Poſtea ſurgit pontifex, & verſus
ad populũ ſtans cum mitra dicit. Stans cũ mitra dicit.

Oremus deum patrem ac do
minum noſtrũ fratres cha-
riſſimi, vt ſuper hos ſeruos ſuos,
quos ad Subdiaconatus offici-
um vocare dignatus eſt: infun-
dat benedictionem ſuam et gra-
tiam: vt in conſpectu eius fideli-
ter ſeruientes: prędeſtinata ſan-
ctis pręmia conſequantur. Adiu-
uante domino noſtro Jeſu Chri
ſto: qui cum eo et ſpiritu ſancto
viuit & regnat deus: Per omnia
ſecula ſeculorum.

Tum depoſita mitra conuerſus Sine mitra ad altare conuerſus dicit.
ad altare põtifex, dicit. Oremus.
Et miniſtri. Flectamus genua.
Leuate. Et mox pontifex verſus
ad ordinandos genuflexos dicit
ſine mitra.

Domine ſancte, pater omni-
potens, eterne deus: benedi
✠ cere dignare hos famulos tu-
os: quos ad Subdiaconat⁹ offi-
cium eligere dignatus es: vt eos
in ſacrario tuo ſancto ſtrenuos

ſolicitoſque cęleſtis militię inſti-
tuas excubitores: ſanctiſq; altari
bus tuis fideliter ſubminiſtrent:
⁊ requieſcat ſuper eos ſpiritus ſa-
pientię ⁊ intellectus: ſpiritus cō-
ſilij ⁊ fortitudinis: ſpiritus ſciētię
⁊ pietatis: ⁊ repleas eos ſpiritu ti-
moris tui: ⁊ eos in miniſterio diui
no cōfirmes: vt obediētes facto:
atq; dicto parentes: tuam gratiā
cōſequantur. Per dn̄m nr̄m Ie-
ſum Chriſtū filiū tuum: qui tecū
viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdē.
ſpirit⁹ ſcti de⁹: Per. ⁊c. ℞. Amē.

ſedet cum mitra et amictū cuilibet ſuper caput imponit dicens.

Tum pontifex ſedens accepta mi-
tra: amictum qui in collo ordi-
dandorum iacet, imponit ſuper
caput ſingulis dicens.

Accipe amictum per quē de-
ſignatur caſtigatio vocis. In no-
mine patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſcti.

Manipulum imponit brachio ſiniſtro.

Tum immittit in ſiniſtro brachio
manipulum cuilibet dicens.

Accipe manipulū per quem
deſignantur fructus bono-
rum operum. In nomine patris,
⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſancti Amen.

Imponit cuilibet tunicellam.

Poſt hęc induit quemlibet tuni-
ca: ⁊ ſi tantum vnica ſit: immittit
illam cuilibet ſolū vſq; ad ſcapu-
las: ac retrahens: eam poſteriori
totaliter induit, dicens cuilibet.

Iſaie. lxi.

Induat te dn̄s veſtimēto ſa-
lutis: ⁊ tunica iuſtitię: In no
mine patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſcti.

dat librum epiſtolarū ſingulis.

Poſtea accipit ⁊ tradit omnibus
librum epiſtolarū manu dextra:
ipſum ſimul tangentibus dicens.

Accipite librum epiſtolarū:
⁊ habete poteſtatē legendi
eas in eccleſia ſancta dei: tam pro
viuis q̄ pro defunctis. In nomi-
ne patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſancti.

Omnibus expeditis ſuggeren-
te Archidiacono, ordinati rede-
unt ad loca ſua: vnus tamen de
nouiter ordinatis, tunica indu-
tus: dicet epiſtolam ſuo tempore.

DE ORDINATIONE DIACONI.

Subdiaconis ordina-
tis, pontifex reaſſumpta
mitra: accedit ad ſedem
ſuam ad cornu epiſtolę:
vbi ſedens cum mitra: oblato ſibi
libro ⁊ cādela: legit Tractum. Be
nedictus es. vel Halleluiah. cum
verſu Benedictus es. ſecundū
miſſale romanū: vel alio verſu q
poſt idē Halah. ſequit ſm morē
eccleſię vbi fit ordinatio. Interiꝫ
cantatur a choro dictus Tract⁹.
vel Halah. cū ſuo verſu vt ſupra

Ordinatis ſubdiaconis epiſcopus accedit ad cornu epiſtolę ſuper ſedē ſuam et cantat tractum.

Quo finito ſurgit pōtifex: depo-
ſita mitra: ⁊ verſus ad altare, dicit
in competēti tono Gloria in ex-
celſis deo. (ſi ſit infra octauā pen
tecoſtes) quod dum a choro per-
ficitur: ſedet cum mitra. Quo fini
to: depoſita mitra ſurgit, ⁊ verſus
ad populū, dicit. Pax vobis. vel
Dn̄s vobiſcū. ſi Gloria in excel
ſis. non ſit dicendum, ⁊ conuer-
ſus ad altare cantat orationem
miſſę diei cum oratione pro ordi-
natis ⁊ ordinandis: ſub vno Per
dominum. videlicet Oratio.

Poſt orationē miſſę diei dicit̄ oratio pro ordinādis.

Exaudi quęſumus domine
ſupplicum preces: ⁊ deuoto
tibi

Digitized by Google

tibi pectore famulãtes: perpetua defenſione cuſtodi: vt nullis perſecutionibus impediti: liberã ſeruitutem tuis ſemper exhibeamꝰ officijs. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum. ⁊c.

Finita oratione: ſedet põtifex reaſſumpta mitra: ⁊ oblato ſibi libro ⁊ candela: legit epiſtolã. Interim per vnũ ex ſubdiaconis nouiter ordinatis: cãtatur epiſtola. Qua finita ſurgit põtifex: ⁊ accedit ad faldiſtoriũ ante altare cũ mitra: ⁊ ibi ſedet. Promouendi vero ad ordinem diaconatus: per Archidiaconum vocantur.

accedit ad mediũ altaris cum mitra ⁊ ſedet vocantur ordinandi.

Accedãt q ordinãdi ſunt ad diaconatum. Et mox ſingulatim nominãtur per notariũ: nulla tamẽ facta mẽtione de titulo. Eis igit Amictu: alba: cingulo: ⁊ manipulo paratis: ac ſtolam in ſiniſtra et candelam in dextra manibus: ac dalmaticã ſup brachiũ ſiniſtrum tenentibus: ⁊ in modum coronę in preſbyterio coram pontifice diſpoſitis ⁊ genuflexis: ponitur interdictũ: nequis ſub pęna excommunicationis ſe ingerat ad ſuſcipiẽdum illũ ordinem, niſi qui fuerit canonice examinatus: approbatus, deſcriptus, ⁊ nominatus: vt ſupra fol. 3. Tum Archidiaconus offerens illos pontifici dicit.

Archidiaconus offert ordinãdos ad diaconatũ epiſcopo.

Reuerende pater, poſtulat ſancta mater eccleſia catholica, vt hos pręſentes ſubdiaconos: ad onus diaconij ordinetis.

Pontifex interrogat dicens.

Interrogat de eorum ſufficientia.

Scis illos dignos eſſe? Reſpõdet Archidiaconus. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, Et ſcio, ⁊ teſtificor ipſos dignos eſſe ad huius onus officij.

Et pontifex dicit. Deo gratias. ⁊ ad eorum ordinationem procedit. In primis Pontifex cum mitra ſedens, clero annunciat, dicens.

Sedet cũ mitra.

Auxiliãte dño deo ſaluatore nro Jeſu Chriſto: elegimus hos pręſentes ſubdiaconos ad ordinẽ diaconij. Siquis habet aliquid cõtra illos: pro deo ⁊ propter deũ, cũ fiducia exeat, ⁊ dicat: verũ tamen memor ſit cõditionis ſuę.

Et facta aliquali mora: cõuertens ſermonẽ ſuũ ad ordinãdos, pontifex inſtruit ⁊ admonet eos dicẽs.

Poſt facta aliqua mora proſequitur.

Prouehendi dilectiſſimi filij ad leuiticum ordinem: cogitate magnopere: ad quantũ gradum Eccleſię aſcenditis. Diaconum enim oportet miniſtrare ad altare: baptizare, ⁊ prędicare. Sané in veteri lege ex duodecim vna tribꝰ Leui electa eſt: quę ſpeciali deuotione tabernaculo dei: eiuſq; ſacrificijs ritu perpetuo deſeruiret. Tantaque dignitas ipſi conceſſa eſt: q nullus, niſi ex eius ſtirpe, ad diuinum illum cultum atq; officium miniſtraturus aſſurgeret: adeo, vt grandi quodam priuilegio hereditatis: ⁊ tribus domini eſſe mereretur, et dici: quorum hodie chariſſimi filij, ⁊ nomẽ ⁊ officium tenetis: quia in miniſterium tabernaculi teſtimonij: ideſt eccleſię dei: eligimini in leuitico officio: quę ſemper in procin

Officia diaconi.

Num. 3.

Diaconi tenẽt locũ leuitarũ.

ctu

ctu poſita, inceſſabili pugna ꝯtra
inimicos dimicat: vnde ait Apo-
Ephe. vj. ſtolus. Non eſt nobis collucta-
tio aduerſus carnem et ſangui-
nem: ſed aduerſus principes ⁊ po
teſtates: aduerſus mundi recto-
res tenebrarum harum: contra
ſpiritualia nequitię tela in cęleſti
bus. Quam eccleſiam dei veluti
tabernaculum portare ⁊ munire
debetis: ornatu ſancto: predica-
tu diuino: exemplo perfecto. Le-
ui quippe interpretatur additus
Quales debẽt eſſe diaconi. ſiue aſſumptus: Et vos filij, qui
ab hereditate paterna nomen ac
cipitis: eſtote aſſumpti a carnali-
bus deſiderijs: a terrenis concu-
j. Petr iij. piſcentijs, quę militant aduerſus
animã: eſtote nitidi: mundi: puri:
j. Coꝛ. iiij. caſti: ſicut decet miniſtros Chri-
ſti: ⁊ diſpenſatores myſteriorum
dei: vt digne addamini ad nume-
rũ eccleſiaſtici gradus: vt heredi-
j. Cor. iiij. tas ⁊ tribus amabilis domini eſ-
ſe mereamini. Et quia commini-
ſtri ⁊ cooperatores eſtis corpo-
ris ⁊ ſanguinis domini: eſtote ab
omni illecebra carnis alieni. Si-
cut ait ſcriptura: Mũdamini, qui
Iſai. lij. fertis vaſa domini. Cogitate bea
tũ Stephanum: merito precipue
Actu. vij. caſtitatis: ab apoſtolis ad officiũ
iſtud electum. Curate, vt quibus
euangeliũ ore annunciatis: viuis
operibus exponatis: vt de vobis
Num. j. Ro. x. dicatur: Beati pedes euangelizã
tiũ pacem: euangelizantiũ bona:
Ephe. vj. Habete pedes veſtros calciatos
ſanctorum exẽplis in preparatio
ne euangelij pacis. Quod vobis
dñs concedat per gratiam ſuam.

Deinde ſi nõ ſint ordinati Sub
diaconi ordinandi omnes ꝓſter-
nuntur vbi genuflectebãt: ⁊ pon-
tifice ante faldiſtoriũ ſuũ genufle
ctente dicunt litanię: ⁊ ordinãdi
p põtificẽ benedicunt, ꝑut ſupra
in ordinatione ſubdiaconi dictũ
eſt. Poſt hęc ordinãdis ab accu-
bitu ſurgẽtibus: tamẽ genuflexis
manẽtibus: pontifex ſedẽs in fal-
diſtorio cum mitra: intelligibili
voce alloquitur populum dicẽs. Eps ſedẽs cũ mitra populum alloquit.

Commune votũ communis
oratio proſequatur: vt hi, q
totius eccleſię prece ad Diacona
tus miniſteriũ preparantur: leui-
tice benedictionis ordine clare-
ſcant: et ſpirituali conuerſatione
prefulgentes, gratia ſanctifica-
tionis eluceſcant: prẹſtante domi
no noſtro Ieſu Chriſto: qui cum
patre et ſpiritu ſancto viuit ⁊ re-
gnat deus in ſecula ſeculorum.

Deinde ſurgens cum mitra, pon
tifex ſtans verſus ad ordinãdos: Eps ſtans cũ mitra verſus ad ordinãdos dicit alta voce.
dicit, alta voce legendo.

Oremus dilectiſſimi deũ pa-
trem omnipotentem, vt ſu-
per hos famulos ſuos, quos ad
ſacrum ordinem Diaconatus aſ-
ſumere dignatus eſt: benedictio-
nis ſuę gratiam clementer effun-
dat: eiſq; conſecrationis indultę
propitius dona conſeruet: ⁊ pre-
ces noſtras clementer exaudiat:
vt, quę noſtro gerenda ſunt mini
ſterio: ſuo benigno proſequatur
auxilio: ⁊ quos Sacris myſterijs
exequẽdis pro noſtra intelligen-
tia

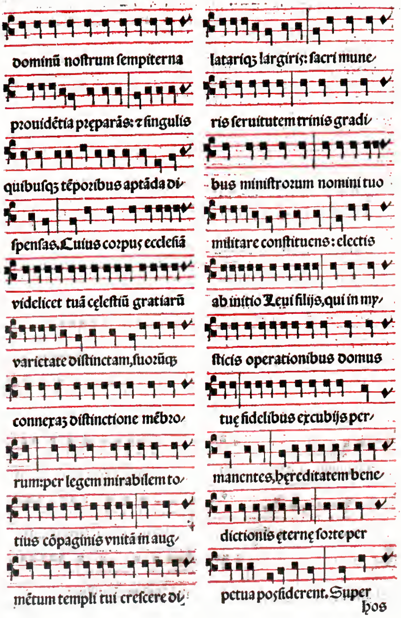
tia credimus offerendos: ſibi ſaciat eſſe gratos: ⁊ ſua benedictione ſanctificet ⁊ cõfirmet: vt p̄deſtinata ſanctis p̄mia conſequantur. Per vnigenitum filium ſuū dominum noſtrum Jeſum Chriſtum: qui cum eo ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat deus.

Sine mitra.

Deinde depoſita mitra, extenſis manibus ante pectus dicit.

Per omnia ſecula ſeculoꝛum.

℟. Amen. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. ℣. Surſum coꝛda. ℟. Habemus ad dominum. ℣. Gratias agamus domino deo noſtro. ℟. Dignū ⁊ iuſtum eſt. Vere dignum ⁊ iuſtum eſt ęquum ⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper ⁊ vbiq; gratias agere domine ſãcte, pater omnipotẽs, ęterne deus: honoꝛū datoꝛ, oꝛdinumq; diſtributoꝛ, atq; officioꝛum diſpoſitoꝛ: qui in te manẽs innouas omnia, ⁊ cũcta diſponis p verbũ, virtutem, ſapientiãq; tuã Jeſum Chriſtum filiũ tuũ do-

dominū noſtrum ſempiterna
prouidētia pręparās: ⁊ ſingulis
quibuſq; tēporibus aptāda di-
ſpenſas. Cuius corpus eccleſiā
videlicet tuā cęleſtiū gratiarū
varietate diſtinctam, ſuorūq;
connexā diſtinctione mēbro-
rum: per legem mirabilem to-
tius cōpaginis vnitā in aug-
mētum templi tui creſcere di-
latariq; largiris: ſacri mune-
ris ſeruitutem trinis gradi-
bus miniſtrorum nomini tuo
militare conſtituens: electis
ab initio Leui filijs, qui in my-
ſticis operationibus domus
tuę fidelibus excubijs per-
manentes, hęreditatem bene-
dictionis ęternę ſorte per
petua poſſiderent. Super
hos

Hic ſolus pontifex manū dextrā extendens: ponit ſup caput cuiuſlibet ordinando. Et nullus alius. quia nō ad ſacerdotiū: ſed ad miniſteriū ꝯſecrātur, dicēs ſingulis.

Accipe ſpiritum ſanctum: ad robur ꝛ ad reſiſtendum diabolo et tentationib⁹ eius in nomine dn̄i.

Poſtea proſequitur in primo tono: extenſam tenens manum dextram: vſqꝫ in finem prefationis.

Emitte

Qd ſequit̃ dicit plane legẽdo ita
tñ ꝙ a circũſtãtib⁹ poſſit audiri. Dicit voce demiſſa qd ſequitur.
Per eundẽ dñm noſtruȝ Ieſum
Chriſtũ filiũ tuum:qui tecũ viuit.

Poſt

Sedēs cū mitra imponit ſup ſiniſtrum humeruȝ ſtolam.

Poſt hec pontifex ſedens cū mitra cuilibet ordinando ante ſe genuflexo, ſtolam, quā ſinguli in manu habēt imponit ſucceſſiue ſup humerū ſiniſtrū: dicens ſingulis.

Accipe ſtolam ✠ candidam de manu dei: imple miniſterium tuum: potens enim eſt dñs vt augeat tibi gratiaȝ ſuam. Qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorū.

Faciens ſup quēlibet eorū ſignū crucis: ⁊ miniſtri reflectent capita ſtole, ⁊ alligēt ſub brachio dextro.

Induit eū dalmatica.

Poſt hec pontifex accipiens dalmaticaȝ, induit ea quemlibet ſucceſſiue vſqȝ ad humeros: mox eā retrahēdo vſqȝ ad vltimū quē ea totaliter induit: ⁊ hoc ſi vna tantum ſit dalmatica. Si vero quilibet ſuaȝ habet: tunc ſingulos ſua totaliter induit dicens cuilibet.

Tradit librū euāgelij.

Induat te dñs veſtimēto ſalutis: ⁊ circundet te ſemper indumēto letitie. In nomine dñi.

Poſtremo pōtifex tenēs librum euangeliorū tradit illū cōiter omnib⁹ corā ſe genuflexis: ⁊ manu dextra ſimul ipſuȝ tangentib⁹ dicēs.

Et in hoc actu imprimitur character huius ordinis.

Accipite poteſtatem legendi euangelium in eccleſia Dei, tā pro viuis q̃ pro defunctis, In noie dñi.

Stās ſine mitra ad ad altare cōuerſus dicit. Oremus: ⁊ ſe vertit ad ordiatos.

Quo facto: pōtifex ſtās: ad altare cōuerſus dicit ſine mitra. Orem⁹. ⁊ miniſtri Flectamus ge. Le. ⁊ vertēs ſe ad ordinatos: dicit.

Exaudi dñe preces noſtras: ⁊ ſuper hos famulos tuos ſpiritum tue bene ✠ dictionis infunde: vt celeſti munere ditati: ⁊ tue maieſtatis gratiam poſſint acquirere: ⁊ bene viuēdi alijs exemplū prebere. Per Chriſtū dominum noſtrū. ℟. Amē. Oremus.

Domine ſancte: pater ſpei: fidei: gratie: ⁊ profectuum remunerator: qui in celeſtibus ⁊ terrenis angelorum miniſterijs vbique diſpoſitis, per omnia elementa voluntatis tue diffundis effectum: hos quoqȝ famulos tuos ſpiritali dignare illuſtrare effectu: vt tuis obſequijs expediti: ſanctis altaribus tuis miniſtraturi, puri accedant: ⁊ indulgentia tua puriores: eo gradu, quo apoſtoli tui ſeptenario numero beatum Stephanum ducem ac preuium ſpiritu ſancto auctore elegerunt, digni exiſtant: ac virtutibus vniuerſis, quibus tibi ſeruire oportet inſtructi, tibi complaceant. Per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum: qui tecū viuit ⁊ regnat i vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti deus: per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Act. vj.

Vnus de nouiter ordinatis dicit euāgelium tempore ſuo.

Deinde cuȝ tēpus fuerit aliquis de nouiter ordinatis: dalmatica indutus: euangelium dicit. Ordinati autem ſtatim ſuggerēte Archidiacono redeunt ad loca ſua.

De

Digitized by Google

DE ORDINATIONE PRESBYTERI.

Pro ordinatione preſbyterorūꝫ parentur oleum Cathecumenorum: calix cum vino ⁊ aqua: patena ⁊ hoſtia deſuper poſita: medulla panis: ⁊ bacile cum bucali pro manibus abluẽdis: quas ſinguli ad ſuas mappulas extergūt.

DIAConis ordinatis: pontifex ad ſedendū in ſede ſua in plano iuxta cornu epiſtole accedit: ⁊ cãtatur Tractus, vſqꝫ ad vltimū verſuꝫ excluſiue: vel ſi ſit ĩfra octauam Pẽtecoſtes: Graduale ſiue Tractus. Et ſi placet Proſa ſiue Sequẽtia, vſqꝫ ad vltimū verſuꝫ excluſiue. Interim accedunt duo capellani cū libro ⁊ candela: ante põtificẽ q ex eo legit ipſuꝫ Građ. ſiue Tractū vel Proſam ſiue Sequẽtiam vſqꝫ ad vltimū verſum excluſiue. Deinde procedit ad ordinationẽ. Preſbyterorū. Pontifex cū mitra reuertit ante altare: vbi ſedet ſuper faldiſtorium. Tunc Archidiaconꝰ vocat ordinandoſ voce intelligibili dicens.

Dicit graduale vel tractum.

Procedit cū mitra ad mediū altaris.

Accedant qui ordinandi ſunt ad ordinem Preſbyteratus.

Et mox nominatiꝫ leguntur per notarium prout ſupra dictuꝫ eſt: nulla tamen de titulo facta mentione. Tunc illi more Diaconorū parati: amictu: alba: cinctorio: ſtola: ⁊ manipulo: tenẽtes planetas ſuper brachia complicatas: ⁊ in manibus candelas ac mappulas albas pro ligandis manibus: ad ordinatorem accedunt: ⁊ coram eo ſe in modū corone diſponunt.

Omnibus ergo ordine diſpoſitis ⁊ genuflexis, ponitur interdictum: ne quis ſub excommunicationis pena ad ſuſcipiendum illum ordinem ſe ingerat: niſi ad hoc ſit canonice examinatus: admiſſus: approbatus: deſcriptus: ⁊ nominatus, vt ſ. fol. 3. Tunc Archidiaconus preſentat ordinandos pontifici dicens.

Archidiaconus preſentat ordinandoſ.

Reuerende pater: Poſtulat ſancta mater eccleſia catholica: vt hos preſentes Diaconos ad onus Preſbyterij ordinetis.

Et Pontifex interrogat dicens.

Scis illos eſſe dignos? Reſpondet Archidiaconus. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit: ⁊ ſcio, ⁊ teſtificor ipſos dignoſ eſſe ad huius onus officij. Pontifex dicit. Deo gratias. Tum legendo annunciat clero ⁊ populo iuxta ſtatutū Carthaginẽſis concilij: ſedens cum mitra: ⁊ dicens.

Annũciat clero ⁊ populo: ſi quis habet aliquid contra ordinandos.

Quoniã dilectiſſimi fratres: rectori nauis ⁊ nauigio deferẽdis eadem eſt vel ſecuritatis ratio: vel communis timoris: par eorum debet eſſe ſententia: quorum

Digitized by Google

rum cauſa cõmunis exiſtit. Neqꝫ
enim fuit fruſtra a patribuſ inſti-
tutum: vt de electione illoruꝫ, qui
ad regimẽ altaris adhibẽdi ſunt
conſulaẽ etiã populus: quia de vi-
ta et conuerſatione pręſentandi:
quod nonnunquam ignoratur a
pluribꝰ: ſcitur a paucis: ⁊ neceſſe
eſt, ⁊ facilius ei, quis obediẽtiam
exhibeat ordinato: cui aſſenſum
prębuerit ordinando. Horum ſi-
quidem Diaconorũ in Preſbyte
ros (auxiliãte domino) ordinãdo
rum conuerſatio (quantum mihi
videtur) pbata ⁊ deo placita exi-
ſtit: ⁊ digna (vt arbitror) eccleſia-
ſtici honoris augmento. Sed ne
vnum fortaſſe vel paucos, aut de-
cipiat aſſenſio, vel fallat affectio:
ſententia eſt expetenda multorũ.
Itaque, quid de eorum actibus
aut moribus noueritis: quid de
merito ſentiatiſ: libera voce pan-
datis: ⁊ his, teſtimonium ſacer-
dotij, magis pro merito, q̃ affe-
ctione aliqua tribuatis. Si quis
igitur habet aliquid contra il-
loſ: pro deo, ⁊ propter deum, cum
fiducia exeat, et dicat. Verunta-
men memor ſit conditionis ſuę.
Poſtea potiſex facta aliqu mora:
Inſtruit ordinãdos. ꝯuertens ſmonẽ ſuũ ad ordinan
dos: iſtruit, ⁊ admonet eoſ dicẽs.

Onſecrãdi fratreſ chariſſi-
mi in Preſbyteratꝰ officiũ:
illud digne ſuſcipere: atqꝫ ſuſce-
ptum laudabiliter exequi ſtudea
Officiũ ſacerdotis quale ſit. tis. Sacerdotem etenim oportet
offerre: benedicere: pręeſſe: pręđi
care ⁊ baptizare. Cũ magno qp-
pe timore ad tantum graduꝫ aſ-
cendẽdum eſt: atqꝫ prouidendũ:
vt cęleſtis ſapiẽtia, probi moreſ, ⁊
diuturna iuſtitię obſeruatio, ad
id electoſ cõmendẽt. Unde domi
nus pręcipienſ Moyſi: vt ſeptua-
ginta viros de vniuerſo Iſrael in
adiutorium ſuũ eligeret: quibus
ſpiritꝰ ſancti dona diuideret: ſug
geſſit: quos tu noſti: qui ſenes po *Numeri. x.*
puli ſunt, Vos ſiquidẽ in ſeptua-
ginta viris ⁊ ſenibꝰ ſignati eſtis:
ſi per ſpiritum ſeptiformem deca
logum legis cuſtodientes: probi
⁊ maturi in ſciẽtia ſimiliter ⁊ ope-
re eritis: Sub eodem quoqꝫ my-
ſterio ⁊ eadem figura in nouo te- *Luce. x.*
ſtamento dñs ſeptuagintaduos
elegit: atqꝫ binos ante ſe in pręđi
cationem miſit: vt doceret verbo
ſimul et facto: miniſtros eccleſię
ſuę, fide ⁊ opere debere eſſe per-
fectos: ſeu geminę dilectionis dei
ſcilicet ⁊ proximi virtute funda-
tos: Tales itaqꝫ eſſe ſtudeatis: vt
in adiutoriuꝫ Moyſi ⁊ duodecim
apoſtolorum: epiſcoporum vide-
licet catholicorꝫ: qui per Moyſen
⁊ apoſtolos figurantur: digne p
gratiam Dei eligi valeatis. Hac
certe mira varietate, eccleſia ſan-
cta circundatur, ornatur, ⁊ regi-
tur: cũ alij in ea pontificeſ: alij mi-
nores ordinis Sacerdotes: Dia-
coni ⁊ Subdiaconi diuerſorũ or-
dinũ viri cõſecrantur: ⁊ ex multiſ
⁊ alternę dignitatis mẽbris, vnuꝫ
corpus Chriſti efficitur. Itaque
dilectiſſimi fratres: quos ad no-
ſtrum adiutoriũ: fratrum noſtro-

Digitized by Google

rum arbitrium cóſecrandos ele/git, ſeruate in moribꝰ veſtriſ caſtę ⁊ ſanctę vitę integritateꝫ. Agno/ſcite quod agitis. Imitamini qđ tractatis: quatenus mortis do/minicę myſteriū celebrátes: mor/tificare membra veſtra a vitijs, ⁊ cócupiſcétijs omnibus procure/tis. Sit doctrina veſtra ſpiritualis
Colo. liij. medicina populo dei. Sit odor vi/tę veſtrę delectamentum eccleſię Chriſti: vt pdicatione atqꝫ exem/plo ędificetis domum: id eſt fami/liam dei: quatenus nec nos de ve/ſtra prouectione: neqꝫ vos de táti officij ſuſceptione damnari a do/mino: ſed remunerari potius me/reamur. Quod ipſe nobis con/cedat per gratiá ſuam. ℟. Amé.

Si nó ſint factę ordinatióes Sub/diaconorū vel Diaconorū: huiuſ/modi ordinandi omnes proſter/nuntur in terrá: vbi genuflectát. Et pontifice ante faldiſtoriū ſuū genua flectente cum mitra, dicun/tur litanię: ⁊ ordinádi per ponti/ficé benedicunt: prout ſupra in or/dinatione Subdiaconi dictū eſt.

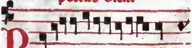
Poſt hec ſurgunt oés: ⁊ ordi/nandis corá pontifice binis ⁊ binis ſucceſſiue genuflectenti/bus: pontifex ſtans ante faldiſto/rium ſuū cū mitra: ⁊ nulla oratio/ne, nulloque cantu premiſſis: im/ponit ſimul vtranqꝫ manum ſu/per caput cuiuſliber ordinádi ſuc/ceſſiue, nihil dicens. Idē faciunt poſt eum omnes ſacerdotes ibi/dem pręſentes. Quo facto, tam pontifex qꝫ ſacerdotes, tenēt ma/nus dexteras extēſas ſuper illos. Et pontifex ſtans cū mitra dicit. Stās ſine mitra te/net manus extēſas ſu/per ordi/nandos.

Oremus dilectiſſimi deuꝫ pa/trem omnipotentem: vt ſup hos famulos ſuos: quos ad preſ/byterij munus elegit: cęleſtia do/na multiplicet: et quod eius di/gnatione ſuſcipiunt: ipſius con/ſequantur auxilio. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

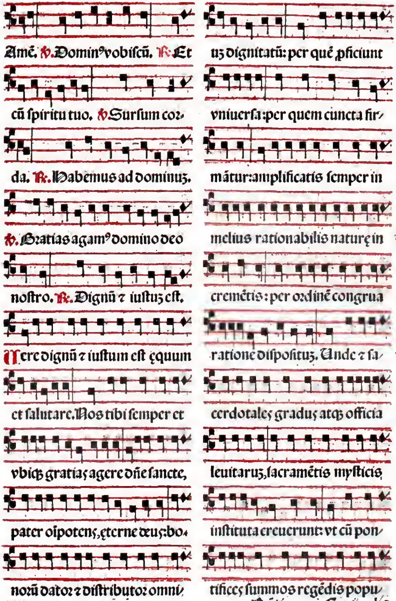
Pontifex depoſita mitra ꝯuerſus ad altare dicit. Oremus. Et mi/niſtri. Flectamus genua. Leuate. Stat ſine mitra.
Et mox ꝯuerſus ad ordinádos dicit.

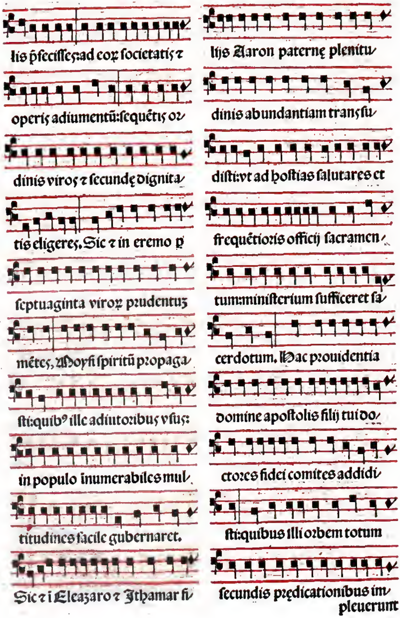
Exaudi nos quęſumus do/mine deus noſter: ⁊ ſup hos famulos tuos benedictioné ſan/cti ſpiritus, ⁊ gratię ſacerdotalis infunde virtuté: vt quos tuę pie/tatis aſpectibus offerimus cóſe/crádos: perpetua muneris tui lar/gitate proſequaris. Per dñm no/ſtrum Ieſum Chriſtum filiū tuū. Qui tecum viuit ⁊ regnat in vni/tate eiuſdem ſpiritus ſancti deus,

Tum extenſis manibus ante pectus dicit.

Per oia ſecula ſeculorū. ℟.

Amē. ℣.Dominꝰ vobiſcū. ℟.Et
cū ſpiritu tuo. ℣Surſum cor-
da. ℟.Habemus ad dominuꝫ.
℣.Gratias agamꝰ domino deo
noſtro. ℟.Dignū ⁊ iuſtuꝫ eſt.
Vere dignū ⁊ iuſtum eſt ęquum
et ſalutare. Nos tibi ſemper et
vbiqꝫ gratiaſ agere dn̄e ſancte,
pater oīpotenſ, ęterne deuſ: bo-
norū dator ⁊ diſtributor omni-
uꝫ dignitatū: per quē ꝓficiunt
vniuerſa: per quem cuncta fir-
mātur: amplificatis ſemper in
melius rationabilis naturę in
cremētis: per ordinē congrua
ratione diſpoſituꝫ. Unde ⁊ ſa-
cerdotaleſ graduſ atqꝫ officia
leuitaruꝫ, ſacramētis myſticis
inſtituta creuerunt: vt cū pon-
tificeſ ſummos regēdis popu-

lis p̄feciſſe;:ad eoꝝ ſocietatis ꝛ
operis adiumentū:ſequētis or/
dinis viros ꝛ ſecundę dignita/
tis eligeres. Sic ꝛ in eremo p̄
ſeptuaginta viroꝝ prudentu;
mētes, Moyſi ſpiritū propaga/
ſti:quib⁹ ille adiutoribus vſus:
in populo inumerabiles mul/
titudines facile gubernaret.
Sic ꝛ i Eleazaro ꝛ Ithamar fi/
lijs Aaron paternę plenitu/
dinis abundantiam transfu/
diſti:vt ad hoſtias ſalutares et
frequētioris officij ſacramen/
tum:miniſterium ſufficeret ſa/
cerdotum. Hac prouidentia
domine apoſtolis filij tui do/
ctores fidei comites addidi/
ſti:quibus illi orbem totum
ſecundis predicationibus im/
pleuerunt

Quod ſequitꝰ legat plane: ita tñ: ꝙ a circunſtātibꝰ audiri poſſint.

Per eundem dominum noſtruꝫ Jeſum Chꝛiſtum filium tuum:

qui tecum viuit ⁊ regnat in vnita
te eiuſdē ſpiritus ſancti deus: per
omnia ſecula ſeculoꝛū. ℟. Amen.

Sedet cū mitra: ⁊ reflectit ſtolam.

Pōtifex ſedet accepta mitra ⁊, re
flectit oꝛariū ſiue ſtolaꝫ ab hume
ro ſiniſtro cuiuſlibet: capiēs partē
q̄ retro pēdet: ⁊ imponēs ſup de
xtrū humex: aptat eā ante pect⁹
in modū crucis ſingulis dicens.

Matth. xi.

Accipe iugū dn̄i: iugū enim
ei⁹ ſuaue eſt: ⁊ onus ei⁹ leue.
Poſtea imponit cuilibet ſucceſ
ſiue caſulā vſq; ad ſcapulas: quā
quilibet teneat ſup humeros cō
plicatam: a parte anterioꝛi deoꝛ
ſum dependentē, ſingulis dicēs.

Accipe veſtem ſacerdotaleꝫ:
per quam charitas intelli
gitur. Potens eſt enim dominus
augere tibi charitatem: ⁊ opus
perfectum. ℟. Deo Gratias.
Surgit pōtifex ſine mitra: ⁊ dicit,

Imponit caſulas vſque ad ſcapulas.

Deus ſanctificationum om
nium auctoꝛ: cuius vera cō
ſecratio: plenaq; benedictio eſt.
Tu domine ſuper hos famulos
tuos: quos Pꝛeſbyterij honoꝛe
dedicamus: munus tuę bene ✠
dictionis infunde: vt grauitate
actuum: ⁊ cēſura viuēdi pꝛobēt
ſe eſſe ſenioꝛes: his inſtituti diſci
plinis quas Tito et Timotheo
j. Thi. iij. ad titū. j. Paulus expoſuit: vt in lege tua
die ac nocte: omniq; tēpoꝛe medi
tātes: quod legerint, credant: qđ
crediderint, doceāt: quod docue
rint, imitentur: iuſtitiam, conſtan
tiam, miſericoꝛdiam, foꝛtitudinē,
cęteraſq; virtutes in ſe oſtendāt:
exemplo pꝛębeant: admonitione
confirment: ac purum, ⁊ immacu
latum miniſterij ſui donum cuſto
diant: ⁊ in obſequium plebis tuę
panem ⁊ vinum in coꝛpus ⁊ ſan
guinem filij tui immaculata bene
dictione tranſfoꝛment: ⁊ inuiola
bili charitate: in virum perfe Ephe. iiij.
ctum: ⁊ in menſuram ętatis pleni
tudinis Chꝛiſti: in die iuſti ⁊ ęter
ni iudicij: cō ſcientia pura: fide ple
na: ſpiritu ſctō pleni, perſoluant.
Per eundem dominum noſtruꝫ
Jeſum Chꝛiſtum filium tuum: q
tecū viuit ⁊ regnat i vnitate eiuſ
dē ſpiritus ſancti deus. Per om
nia ſecula ſeculoꝛum. ℟. Amen.

Tunc pontifex ante altare cōuer
ſus flexis genib⁹ incipit ꝯpetenti Sine mitra incipit ℣.
voce, ſchola pꝛoſequēte hymnū.

Veni crea toꝛ ſpiri tus:
mētes tuoꝛū viſita. Imple ſuper
na gratia: quę tu creaſti pectoꝛa.
Surgit Pontifex: ⁊ facit vt in fi
ne hymni habetur: interim ſcho
la pꝛoſequitur Hymnum.

Qui paraclitus diceris: donum
dei altiſſimi: fons viuus: ignis: cha
ritas: ⁊ ſpiritalis vnctio.
Tu ſeptifoꝛmis munere: dextrę
dei tu digitus: tu rite pꝛomiſſo
patris: ſermone ditans guttura.
Accēde lumen ſenſibus: infunde
amoꝛē coꝛdibus: infirma nr̄i coꝛ
poꝛis: virtute firmans perpeti.
Hoſtē repellas longius: pacem
que dones pꝛotinus: ductoꝛe ſic
te pꝛęuio: vitemus omne noxium.
Per

Digitized by Google

Per te ſciamus da patrem: noſcamus atq; filiu; te vtriuſq; ſpiritum: credamus omni tempore. Gloria patri domino: natoque qui a mortuis ſurrexit ac paraclito: in ſeculorum ſecula. R. Amē. Dicto primo verſu ſurgit pontifex: ⁊ ſedet in faldiſtorio cū mitra: ⁊ ponitur ei gremiale ſiue mappula ſuper gremium: ⁊ ſinguli ordinandi ſucceſſiue coram eo genuflectunt: ⁊ pontifex cum oleo cathecuminorum vngit vnicuiq; ambas manus ſimul iunctas: in modum crucis: producendo cum pollice ſuo dextro in dictu; oleū intincto: duas lineas: videlicet: a pollice dextre manus vſque ad indicem ſiniſtrum: ⁊ a pollice ſiniſtro vſque ad indicem dextrum: vngendo mox totaliter palmas: dicens: dum quemlibet inungit.

Conſecrare ⁊ ſanctificare digneris dñe man⁹ iſtas p iſtā vnctionē: ⁊ noſtrā bñ✠dictionē. Pontifex producit manu dextra ſignu; crucis ſuper manus illius quem ordinat: et proſequitur: vt quecunq; benedixerint, benedicant: ⁊ quecunq; ꝯſecrauerint, conſecrentur: ⁊ ſanctificentur: in nomine dñi noſtri Jeſu Chriſti. Et quilibet ordinandus reſpondet. Amen. Cum pontifex claudit ſeu iungit manus cuilibet ſucceſſiue: quas ſic conſecratas: aliquis miniſtrorum pontificis albo panniculo lineo ſimul: videlicet dexterā ſup ſiniſtra; alligat: ⁊ in ore vnuſquiſq; ad ordinē ſuu; redit: ⁊ ſic clauſas ⁊ alligatas manus tenet. Omniū manibus vnctis ⁊ ꝯſecratis; pontifex manus lauat: ⁊ tergit: tum tradit cuilibet ſucceſſiue calicē cu; vino ⁊ aqua: ⁊ patenam ſuperpoſitam cum hoſtia: et ipſi illa accipiunt inter indices ⁊ medios digitos: ac cuppam calicis ⁊ patenam ſimul tangunt: pontifice ſingulis dicente.

Producit ſignū crucis ſup manus vngēdo.

Claudit man⁹ cuilibet.

Lauat manus ... Tradit calicem cu; patena. Et in hoc actu imprimit character huius ordinis.

Accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo: miſſaſque celebrare: tam pro viuis quā pro defunctis: In nomine domini. His peractis pontifex lauat manus cum medulla panis: et aqua lotionis huiuſmodi proijcitur in ſacrarium: deinde cum mitra ad faldiſtorium ſuum reuertitur in cornu epiſtole in plano ſibi parātum. vbi ſedet cum mitra. Et chorus cātat vltimū verſum Tract⁹. ſeu Proſa: vel Halāh. Interim accedunt duo capellani ante pontificē: cum libro ⁊ candela: qui ex eo legit dictum vltimum verſum Tractus. ſeu Proſa: vel Halah. legit etiā ſecrete Mūda cor meū. ac Euangelium. Interim vnus ex Diaconis noviter ordinatis: accedit ad altare: cu; textu euangelij

Eps lauat manus: ⁊ reuertit ad cornu epiſtole ad ſedem ſuā ⁊ dicit vltimū ℣. tractus: et diaconus nouus cātat euāgelium.

gelij ante pect⁹: dicit Munda cor meum. ⁊c. Et cantat Euangeliū

Interim parātur per miniſtros hoſtię ſup altare: pro numero ordinatorum in ordinibus ſacris: q omnes cōmunicare debēt: ⁊ proceditur in miſſa ordine ſolito: Interim ꝙ offertoriuꝫ cantatur: vel

Ordinati lauant manus.

etiam prius: ordinati ſacerdotes: poterunt lauare manus ſuas: cū medulla panis: ⁊ aqua bene mundare: ac extergere mappulis illis: quibus ligatę erant: ⁊ aqua ablutionis huiuſmodi proijciatur in ſacrarium: ⁊ id conuenientius videtur: quamuiſ aliqui cōſueuerint lauare manus finita miſſa.

Pontifex vero offertorio lecto: accepta mitra vadit ad faldiſtorium ante medium altaris: ⁊ ibi ſedens accipit offertorium ab omnibus ordinatis: qui omnes

Offerunt cādelas.

accedunt bini ⁊ bini ad pontificem: corā quo genuflexi offerunt illi ſingulos cereos ſiue ſingulas cādelas accenſas: ⁊ oſculanē eiuſ manū: primo Preſbyteri: tū Diaconi ſucceſſiue: ⁊ alij ſuo ordine.

¶ Accepto ſingulorum offertorio: pontifex lauat manus: ⁊ ſurgit: ac tollitur faldiſtorium: ⁊ mitra: et proſequitur miſſam.

Tenēt libros ante ſe.

¶ Preſbyteri vero ordinati retro pontificem: vel hinc et inde vbi magis commodum erit: in terra genuflexi habeant libros coram ſe ſuper ſcabellis ſeu bancis ordinatis dicentes ſecrete.

Suſcipe ſancte pater. ⁊c. Et oia alia de miſſa prout dicit pōtifex: q tamen bene aduertat: ꝙ ſecretas moroſe dicat, ⁊ aliquātulū altę: ita vt ordinati ſacerdotes poſſint ſecum omnia dicere: ⁊ preſertim verba conſecrationiſ: que dici debent eodē momento per ordinatos quo dicuntur per pontificē.

Moroſe dicat ſecretas ⁊ aliquantulū alte.

Secreta pro ordinatis: quę dicitē cū ſecreta miſſę dici ſub vno. Per dominum noſtrū. Jeſuꝫ. ⁊c.

Tuis quęſumuſ domine operare myſterijs: vt hęc munera dignis tibi mentibus offeramus. Per dominum noſtrum.

Cum pontifex dixerit orationeꝫ Dn̄e Jeſu Chriſte q dixiſti apoſtolis tuis ⁊c. oſculatē altare: ⁊ dat

Dat pacē

primo ex ſinguliſ ordinatiſ cuiuſlibet ordinis ad eū ſucceſſiue accedēti: ⁊ altare prius ad dexterā pontificiſ deoſculanti pacē: dicēs.

Pax tecum. cui ille reſpondet. Et cum ſpiritu tuo. Et quilibet illorum dat ſequenti ſui ordinis ſecum ordinato: ⁊ ille alteri ⁊ ſic vſqꝫ ad vltimum cōtinuatur. Si autem ordinatorū paruus ſit numerus: pontifex poterit dare pacem ſingulis. Poſtq̄ꝫ vero pontifex ſe cōmunicauerit: ⁊ totū ſanguinē ſumpſerit: priuſq̄ꝫ digitos abluat: accedunt ante altare omnes ad ſacros ordines promoti. Primo Preſbyteri: deinde Diaconi: tandē Subdiaconi: quibus ordinate diſpoſitis, ⁊ genuflexis: pontifex ad eos ſe cōuertit: ⁊ ſinguli ex Diaconis ⁊ Subdiaconiſ tantū dicunt ſubmiſſa voce.

Accepta pace ab ep̄o quilibet dat pacē ſequēti ſui ordini ſecum ordinato.

Ep̄s ſumpto ſanguine cōicat omnes ordinatos incipiēdo a ſacerdotibus.

Confiteor deo oipotenti ⁊c.

Et

Et põtifex ſtãs capite detecto verſus ad eos dicit intelligibili voce.

Miſereatur veſtri omnipotens deus: ⁊ dimiſſis omnibus peccatis veſtris: perducat vos ad vitam ęternam. ℟. Amẽ.

Indulgentiam abſolutionẽ ⁊ remiſſionem peccatorum veſtrorum: tribuat vobis omnipotens et miſericors dominus. ℟. Amen. Et manu dextra ſignũ crucis ſup eos cõmuniter producit: tuꝫ accedunt ad ſupremũ gradum altaris bini ⁊ bini: pontifex vero ponit plures hoſtias conſecratas ſup patenã: quã ori cuiuſlibet cõmunicandi ſupponit: ⁊ ſingulos cõmunicat cuilibet dicẽs.

Corpus domini noſtri Ieſu Chriſti cuſtodiat te: ⁊ perducat in vitam ęternã. Quilibet reſpondet Amẽ. ⁊ priuſquã communionem ſumat: manum Pontificis hoſtiã tenentem oſculatur.

¶ Unus miniſtrorum pontificis ſtat iuxta cornu epiſtolę altaris calicem habẽs: non illum cum quo pontifex celebrauit: ſed alium cũ vino: et mappulam mundam in manibus: ad quem ſinguli communicati accedunt: ⁊ ſe purificãt: os extergunt: ⁊ ad partem ſe locant. Omnibus communicatis Pontifex extergit patenã ſuper calicem ſuum: ⁊ ſuper eum digitos abluit: ſumit ablutionem: accipit mitrã: ⁊ lauat manus. Preſbyteri ante communionem non dicunt confeſſionem: neque datur eis abſolutio: quia concelebrant pontifici: propterea ſi non ſunt alij ordinati: confeſſio ⁊ abſolutio prędictę omittuntur: et alia obſeruãtur modo pręmiſſo.

Purificãt ſe oẽs

¶ Pontifex lotis manibꝰ mitra depoſita ſtãs in cornu epiſtolę altaris verſus ad illud inchoat in cantu: ſchola proſequente ℟ium: Quod in xl. dicitur ſine Alalh.

Lotis manibus ſine mitra.

Iohã. xv.

Iohā. xv.

Cum mitra dicit. Incepto reſponſorio, Pontifex accepta mitra, vertit ſe ad ordinatos: qui ante altare coram ipſo ſtantes: ſimul profitentur fidem: quam predicaturi ſunt dicentes.

Symbolū apl'orum. Credo in deum patrem omnipotentem creatorem cęli et terrę. Et in Jeſum Chriſtum filium eius vnicum dominum noſtrum. Qui conceptus eſt de ſpiritu ſancto: natus ex Maria virgine. Paſſus ſub pontio Pilato: crucifixus: mortuus: ⁊ ſepultus. Deſcendit ad inferos, Tertia die reſurrexit a mortuis. Aſcēdit ad cęlos, ſedet ad dexteram Dei patris omnipotentis. Inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Credo in ſpiritū Sanctum. Sanctam eccleſiam catholicam. Sanctorum communionē. Remiſſionem peccatorum. Carnis reſurrectionem. Et vitā ęternā. Amē.

Quo finito pontifex cū mitra ſedēs ſupra faldiſtoriū ante mediū altaris: imponit ambas manus ſuper capita ſingulorum: corā eo genuflectentium: dicens cuilibet. Ambas man' ſup caput imponit.

Accipe ſpiritum ſanctū quorum remiſeris peccata remittuntur eis: ⁊ quorum retinueris retenta ſunt. Deinde explicās caſulam: quam vnuſquiſq; habet ſuper humeros complicatam: induit illa quēlibet: ſingulis dicēs. Ep̄s ſedēs cū mitra explicat caſulam plicatā ⁊ īduit quēlibet.

Stola innocentię: induat te dominus. Et mox vnuſquiſque iterum ad pontificem, ſi ſuus eſt dioceſanus, ſeu ordinarius, accedit: ⁊ genuflexus ponit manus ſuas iunctas inter manus Pontificis dicentis cuilibet.

Promittis mihi ⁊ ſucceſſoribus meis: reuerētiā ⁊ obedientiam? Et ille rñdet. Promitto. Si vero pontifex nō eſt ſuus ordinarius: dicit ſingulis: cū man' eorum inter ſuas tenet vt preſertur.

Promittis pontifici ordinario tuo pro tempore exiſtenti: reuerentiam ⁊ obedientiam? Ille reſpondet. Promitto. Tūc pontifex tenens manus illius inter ſuas: oſculatur vnumquemq; dicens. Pax domini ſit ſemper tecum. Et ille reſpondet. Amen. Dat ſingulis pacem.

His expletis: ⁊ omnibus ad ordinem ſuum reuerſis: Pontifex ſedens cum mitra, dicit ad eos.

Quiā

Quia res quā tractaturi eſtis: ſatis periculoſa eſt fratres chariſſimi: moneo vos diligenter: vt honeſte totius miſſę ordinem: ⁊ hoſtię conſecrationem: et fractionem: atq; communionem: ab alijs iam doctis Sacerdotibus diſcatis: priuſquam ad celebrandum miſſam accedatis.

Pontifex mitra depoſita proſequitur miſſam.

Poſt hęc pontifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ amoto faldiſtorio cōuertitur ad altare: proſequitur miſſam: ⁊ cantatur Cōmunio: ⁊ dicitur hęc Poſtcōmunio pro ordinatis ſub vno Per dominum. cū poſt communione miſſę dici. Poſtcōio.

Vos tuis domine reficis ſacramentis: continuis attolle benignus auxilijs: vt tuę redēptionis effectum: ⁊ myſterijs capiamus ⁊ moribus. Per dominū.

Deinde dicitur. Benedicamus domino vel Ite miſſa eſt. Prout tēpus requirit: ⁊ per pontificem. Placeat tibi ſancta ⁊c. Quo dicto. Pontifex accepta mitra ⁊ baculo paſtorali: vertit ſe ad ordinatos: ⁊ ſtās hortatur eos cōmuniter ad bene viuēdū: quodq; diligēter ꝯſiderēt, qualē ordinē ſuſceperunt: ⁊ ꝙ orēt ꝓ eo ⁊ alijs quos voluerit. Iniungens eis miſſas: ⁊ alia, q̄ viderit expedire: qđ ſi placet, facere poterit ſub his verbis.

Admonentur eos ad bene viuendum.

Fratres chariſſimi: diligēter conſiderate ordinē per vos ſuſceptum: ac onus humeris veſtris impoſitum: ſtudete ſancte ⁊ religioſe viuere: omnipotēti deo placere: vt gratiam ſuam poſſitis acquirere: quam ipſe vobis per ſuam miſericordiam cōcedere dignetur. Singuli ad primā tonſuram: vel ad quatuor minores ordines promoti: dicite ſemel ſeptem pſalmos penitentiales: cū litanijs verſiculis ⁊ orationibus. Ad Subdiaconatū vel Diaconatum: nocturnū talis diei. Ad Preſbyteratum vero ordinati: poſt primam veſtrā miſſam: in tribus immediate tunc ſequētibus dieb⁹ tres alias miſſas: videlicet. Unā de ſpiritu ſancto. Aliam de beata Maria ſemp virgine. Tertiam ꝓ fidelib⁹ defunctis dicite: ⁊ omnipotentē deū etiā ꝓ me orate.

Ep̄s benedicit ordinatis genuflexis ante eum.

Quod illi deuote ſuſcipiunt: ⁊ reſpondent ſe facturos. Poſtremo benedicit eis genuflectētib⁹ verſus ad illos dicēs voce cōpetenti.

Benedictio Dei omnipotentis: pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: deſcendat ſuper vos: vt ſitis benedicti in ordine Sacerdotali: ⁊ offeratis placabiles hoſtias pro peccatis: atque offenſionibus populi: omnipotenti deo: cui eſt honor et gloria: in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Ep̄s dicit euangeliū ſancti Johannis.

Tum pontifex conuertit ſe ad altare: ⁊ dicit ſubmiſſa voce. Dñs vobiſcum. Initiū ſancti euāgelij ſm Johannem. In principio. ⁊c. ſignat altare ⁊ ſe: ⁊ reuertitur ad faldiſtoriū: vbi exuitur ſacris veſtibus. Ordinati etiā ad Preſbyteratū dicunt idē euangeliū: ⁊ in locis conuenientibus ſacras veſtes deponūt: ⁊ cū eis alij ordinati.

Si

Si vero pōtifex nō ordinauit aliquē ad Presbyteratū: dicto ꝑ eū Placeat: accepta mitra dat bn̄onem ſolitā dicēs. **Sit nomen. ⁊c.** Tūc admonet ordinatos vt ſupra dictū eſt: omittēs partē Presbyteros cōcernentē: tū cōuerſus ad altare dicit. **Dn̄s vo.** ⁊ alia vtſ̄.

DE CONSECRATIONE ELECTI IN EPISCOPVM.

Prouiſiones oium eccliarum pertinent ad apoſtolicā ſedez.

Quoniam eccleſiarum cathedralium ſiue metropolitanaruz ac patriarchaliuz prouiſiones ſeu electionum ad illas confirmationes: ad ſedem apoſtolicam hodie pleno iure pertinēt: ⁊ ab eadem, eccleſijs paſtore viduatis, vel de nouo prouidet, vel electiones ab illis, quibꝰ ex priuilegio licet canonice celebrate confirmantur. Ideo ſcrutiniuz quod ſcrotiniuz appellat: ⁊ pridianā illam examinationē, que in antiquis pontificalibꝰ libris habet: hic pretermittendā eſſe cenſuimus. Inconueniēs quippe videt ⁊ omnino abſurdū: vt, q̄ a ſummo pōtifice, ac ſacro ſenatu ſtatuta approbata atq; examinata ſunt: a minoribꝰ tribunalibus iterū examinētur. Proindè, illis ī hoc loco: vt ſuperfluis dimiſſis: ad ipſius ꝯſecrationis modū: ſm ritum, quē ſacroſcā Romana ſeruat eccleſia: deueniemus. Si prius explicauerimus, q̄ ad ipſam ꝯſecrationē primo agēda, paranda atq; ordināda ſunt.

¶ In primis animaduertendū eſt: ꝙ nemo conſecrari debet: niſi prius conſtet cōſecratori de commiſſione ꝯſecrandi: ſiue ꝑ literas apoſtolicas: ſi ſit extra curiā: ſiue per mandatum a camera apoſtolica emanatum in ipſa curia: ſiue per cōmiſſionem viue vocis oraculo a ſummo pontifice ꝯſecratori factā: ſi cōſecrator ipſe ſit cardinalis: alioquin ei nō debet credi.

Nullus debet conſecrari i epm̄: niſi conſtet conſecratori de commiſſione cōſecrādi.

¶ Statuta die conſecrationis: que debet eſſe dominica: vel feſtiua: ſi ſummus pontifex hoc ſpecialiter indulſerit: tam conſecrator q̄ electus cōfiteantur: ⁊ conueniens eſt vt precedēti die ieiunēt.

Conſecratio epi debet fieri in dn̄ica vel feſtiua die.

Conſecrator ⁊ conſecrādus debēt die precedenti ieiunare.

¶ Summo mane in eccleſia vbi fiet ꝯſecratio: ornant due capelle: maior pro cōſecrante: ⁊ minor ꝑ electo. Et in maiori quidē ſuꝑ altari parato, vt eſt moris: erit crux in medio: ⁊ ad minus quatuor cādelabra. In terra ad gradus altaris erunt tapetes ſtrati: ſuper quibus proſternent ſe electus ⁊ conſecrator: et alij genuflectent. Poterunt ⁊ alia ornamenta circuncirca adhiberi pro qualitate ⁊ facultate loci ⁊ perſonarū. Paratur etiam in loco propinquo ⁊ ꝯgruo Credētia pro ꝯſecratore: ideſt mēſa cōpetentis longitudinis: latitudinis: ⁊ altitudinis: ſuꝑ quā erit Mappa mūda. Duo candelabra. Vaſa ad abluēdū manus: cū ſuis mātilibus. Urceolus cuz aqua benedicta: ⁊ aſperſorio. Thuribulū cū nauicella: coclear: ⁊ incenſo: ſi officiū ſit in cātualias nō: ampulle cū vino ⁊ aqua pro ſacrificio.

Parātur due capelle, maior ⁊ minor, cuꝫ ſuis requiſitis.

Paratur credentia cum vaſis conuenientibus.

crificio. Calix,hoſtiaria cum ho/
ſtijs pro credētia:pro cōſecratore
ꝛ electo:Medulla panis ꝑ abſter
gendis manibus:Sanctum chri/
ſma:cum rebus ſuis opportunis.

Parātur paramēta pōtificalia omnia.

¶ Itē paramenta omnia ponti/
ficalia,tépori ꝛ officio miſſę cōue/
nientia:vꝫ: Sandalia:Amictus
Alba:Cingulū:Crux pectoralis:
ſtola:Tunicella: Dalmatica:Chi/
rothecę: Planeta:Mitra auri/
phrygiata:Anulus pōtificalis:ba
culus paſtoralis:ꝛ Manipulus.
Ex his,ſi pōtifex paraẗ prope al/
tare,ponunẗ ſup altare amictus
Alba:cingulū:manipul⁹ crux:ſto
la:tunicella: dalmatica Planeta.
Reliqua manēt ſuper credentiā.

Paratur faldiſtoriū ordinatū ꝑ cōſecratore:ꝛ tria ſcabella: miſſale et pōtificale.

¶ Itē paraẗ faldiſtoriū ornatum
ꝑ cōſecratore:ꝛ tria ſcabella ſiue
ſedes ꝑ electo:ꝛ duob⁹ epiſcopis
aſſiſtētibus:miſſale:ꝛ pontificale.
Cōſecrator habeat tres capella/
nos ad minus cū ſuperpellicijs:ꝛ
duos ſcutiferos ad credentiam.

In capella minori paranẗ altare paramenta.ꝛc.

¶ In capella vero minore ꝑ ele/
cto:quę a maiore debet eſſe diſtin
cta,paraẗ altare cum cruce ꝛ duo
bus candelabris ad minus:ꝛ ſup
illud miſſale:ꝛ pontificale:ac pa/
ramēta omnia pōtificalia albi co/
loris:vt3. pro cōſecratore nume/
rata ſunt:ꝛ vltra illa: pluuiale al/
bum:ꝛ prope altare,credētia cuꝫ
mappa mūda:ꝛ vaſis ad abluēdū
man⁹:ꝛ medulla panis ad frican/
dū ꝛ extergendū manus ꝛ caput.

Que parāda ſunt in cōſecratione epi.

¶ Ponūtur etiā octo mappulę
factę ex duab⁹ cannis panni lini
ſubtilis: per mediū ſciſſis in lon/
gitudinē:quarū duę ſint longitu/
dinis ſex palmorum quęlibet:alię
vero ſex:ęqualis ſint quantitatis:
Et candelę octo vniuſ lib:ꝛ quę/
libet: quarum quatuor ſuper al/
tare conſecrantis:duę ſuper eius
credentiam:et duę ſuper altare
electi ponuntur. Anulus cum
gemma benedicēdus ꝛ electo tra
dēdus.Pecten eburneus.Et pro
offertorio itortitia duo:quatuor
librarum quodlibet: duo panes
magni:ꝛ duo barilia vini optimi:
panes ꝛ barilia ornentur cū auri/
pello: duo videlicet vidēẗur ar/
gētea:ꝛ duo aurea:hinc ꝛ inde ar
ma cōſecratoris ꝛ electi habētia.
Sint etiā in capella electi, aliqua
ſedilia:ꝛ ornamenta cōuenientia.

Duo ad minus epi aſſiſtētes ſint cū rocheto et pluuiali: vel ſuppellicio ꝛ pluuiali ſi ſit religioſus et mitra ſimplici: ꝛ qlibet habeat ſuū pōtificale.

¶ Adſint duo ad minus epiſco/
pi aſſiſtentes: qui induuntur ſu/
perpellicio,ſi non vtunẗ rocheto:
amictu:ſtola:pluuiali:ꝛ mitra ſim
plici alba: ꝛ quiſqꝫ habeat ſuum
pontificale. Hora igiẗ compe/
tenti:cōſecrator electus: aſſiſten/
tes epiſcopi: ꝛ alij q cōſecrationi
intereſſe debent:ad eccleſiā cōue/
niunt:ꝛ cōſecrator facta oratione
ante altare, aſcēdit ad faldiſtoriū
in capella ſua ad ſiniſtrum cornu
altaris videlicet epiſtolę prępara
tum: vt moris eſt. Ibiqꝫ ex more
paratur.Electus vero cū aſſiſtēti
bus epiſcopis vadit ad capellam
ſuā:ꝛ ibi capit paramenta oppor/
tuna:videlicet,ſi miſſa cātaẗ, ami
ctum:albā:cingulum: manipulū:
ſtolā in modū ſacerdotis: ꝛ plu/
uiale.Si vero officiū legitur: po/
terit

terit anteꝗ̃ dicta paraméta acci
piat:capere ſandalia:ꝛ legere pſ.
Q. uã dilecta Añ.verſi.ꝛ oratio-
nes conſuetas: aſſiſtentes etiam
epiſcopi interim ſua paramenta
pꝛedicta capiunt. Omnibꝰ itaq̃
paratis,conſecratoꝛ accedit ante
altare:ꝛ ibi in medio ſedet ſuper
faldiſtoꝛium,vertens renes alta-
ri. Electus vero cum ſuo bireto
ducitur ſic paratus: medius in-
ter aſſiſtentes ſibi epiſcopos pa-
ratos ꝛ mitratos:ꝛ cum ante con
ſecratoꝛem peruenerit: nudato
capite,illud pꝛofunde inclinãdo:
ei reuerentiam facit. Aſſiſtentes
vero epiſcopi eidẽ cum mitra ca-
put aliquantulum inclinant. Tũ
ſedent in ſcabellis ſiue ſedibus
ſuis ante conſecratoꝛem hoc mo-
do. Electus contra faciem con-
ſecratoꝛis:ita vt inter eos ſit com
petens diſtantia. A dextris ele-
cti ſedent antiquioꝛ: ꝛ a ſiniſtris
iunioꝛ epiſcopi aſſiſtentes. Ita ta
men, ꝙ ipſi aſſiſtentes ad alteru-
trum facies vertant. Cum ſic lo-
cati fuerint: ꝛ aliquãtulum quie-
uerint,ſurgunt. Electus ſine bi-
reto: et aſſiſtentes Epiſcopi ſine
mitris: ꝛ ſenioꝛ aſſiſtentium ver-
ſus ad conſecratoꝛem dicit.

Cõſecratoꝛ accedit ad altare:ꝛ ſedet in medio eiꝰ verſis renibꝰ altari:electꝰ vero medius inter aſſiſtẽtes epõs mitratos cũ ſuo bireto ꝛ pluuiali ducitur ante conſecratoꝛem.

Epūs ſenioꝛ aſſiſtentium verſus ad cõſecratoꝛem dicit. Reuerende pr̃.ꝛc.

Reuerende pater: poſtulat
ſancta mater eccleſia catho-
lica: vt hunc pꝛeſentem Pꝛeſby-
terum ad onus epiſcopatus ſub-
leuetis. Cõſecratoꝛ dicit. Habe
tis mandatũ apl̃icum. Reſpõdet
epiſcopus ſenioꝛ aſſiſtentiũ. Ha-
bemꝰ. Cõſecratoꝛ dicit. Legat.

Legitur mandatũ aplicũ de mandato conſecratoꝛis.

Tũ notarius cõſecratoꝛis
accipiẽs mandatũ de manu
epiſcopi aſſiſtẽtis,legit a pꝛĩcipio
ad finẽ. Interim ſedẽt oẽs tectis
capitibus. Mãdato per notariũ
plecto:cõſecratoꝛ dicit. Deo gra-
tias. Uel ſi cõſecratio ſit vigoꝛe lĩ
terarũ aplicarum:p quas etiã,iu-
ramenti p electum pꝛeſtãdi rece-
ptio:ꝯſecratoꝛi cõmittitur:literis
ipſis lectis:antequam cõſecratoꝛ
aliud dicat: electꝰ de ſcabello ſiue
ſede ſua veniens: cozam cõſecra-
toꝛe genuflectit: ꝛ legit iuramen-
tum de verbo ad verbũ iuxta te-
noꝛẽ commiſſionis pꝛedictę pꝛę-
ſtandũ,in hũc modum, videlicet.

Electꝰ facit iuramentũ fidelitatis corã conſecratoꝛe.

FORMA IVRAMENTI.

Ego N. Electus Eccleſię N.
ab hac hoꝛa in antea fidelis
ꝛ obediẽs ero beato Petro ſan-
ctęꝗ̃

De iureiur. cap. Ego N.

Digitized by Google

ctęqȝ Romanę Eccleſię ⁊ Domi
no noſtro: Domino. N. Papę. N.
ſuiſqȝ ſucceſſoribus canonice in-
trantibus. Non ero in cõſilio aut
cõſenſu vel facto vt vitam perdãt
aut mẽbrum: ſeu capiantur mala
captione: aut in eos violẽter ma-
nus quomodolibet ingerantur:
vel iniurię aliq̃ inferãtur: quouis
quęſito colore. Conſilium vero
quod mihi credituri ſunt p ſe aut
nuntios ſuos ſeu literas: ad corũ
damnũ me ſciente nemini pandã.
Papatum Romanum ⁊ regalia
ſancti Petri adiutor eis ero ad
retinendũ ⁊ defendendum ſaluo
ordine meo: contra omnẽ homi
nem Legatuȝ apoſtolicę ſedis in
eundo ⁊ redeũdo honorifice tra-
ctabo: ⁊ in ſuis neceſſitatibus ad-
iuuabo. Jura, honores, priuile-
gia, ⁊ authoritateȝ romanę eccle-
ſię, domini noſtri papę ⁊ ſucceſſo-
rum prędictorum, conſeruare, de-
fendere, augere, ⁊ promouere cu-
rabo. Nec ero, in conſilio vel fa-
cto, ſeu tractatu in quibus cõtra
ipſum dñm noſtrum vel eandem
Romanam eccleſiam aliqua ſini-
ſtra vel pręiudicialia perſonaruȝ
iuris, honoris, ſtatus, ⁊ poteſtatis
eorum machinentur. Et ſi talia
a quibuſcunqȝ tractari vel procu
rari nouero: impediam hoc pro
poſſe: ⁊ quanto citius potero, ſi-
gnificabo eidem domino noſtro,
vel alteri, per quẽ poſſit ad ipſius
notitiã peruenire. Regulas ſan-
ctoruȝ patrũ, Decreta: ordinatio
nes: ſeu diſpoſitiones: Reſerua-
tiones: prouiſiones ⁊ mãdata apo
ſtolica, totis viribus obſeruabo:
⁊ faciã ab alijs obſeruari. Here-
ticos, ſchiſmaticos ⁊ rebelles, eidẽ
domino noſtro vel ſucceſſoribus
prędictis: pro poſſe proſequar, ⁊
impugnabo. Vocatꝰ ad ſynodũ,
veniam, niſi prępeditus fuero ca-
nonica prępeditione. Apoſtolorũ
limina ſingulis annis: curia exiſtẽ-
te citra, vltra vero montes ſingu-
lis biennijs, Vltra vero mare, ſin-
gulis triennijs: per me ipſum vi-
ſitabo. Et ſi poſt primã viſitatio-
nẽ perſonaliter factã: aliquo legi
timo negocio prępeditꝰ: perſona-
liter viſitare non potero, p aliquẽ
fidum nuntiuȝ de gremio meę N.
Eccleſię bene inſtructuȝ: qui vice
mea apoſtolico conſpectui ſe prę-
ſentare: ⁊ de legitimo impedimẽ-
to huiuſmodi: ſaltẽ per iuramen-
tuȝ legitimã fidẽ facere teneatur:
id adimplebo. Poſſeſſiones vero
ad menſam meam pertinẽtes: nõ
vendam, neqȝ donabo, neqȝ impi-
gnorabo: neque de nouo infeu-
dabo: vel aliquo modo alienabo:
inconſulto Romano Pontifice:
etiam cum cõſenſu Capituli mei.

CONſecrator in gremio ſuo
librum euãgeliorum amba-
bus manibus apertum tenens,
inferiore parte libri electo verſa,
ab eo pſtationẽ huiuſmodi iura-
mẽti recipit: electo adhuc corã eo
genuflexo dicẽte: Sic me Deꝰ ad-
iuuet: ⁊ hęc ſctã Dei Euangelia.
Et ipſum textum euangeliorum,
ambabꝰ manibus tangẽte. Tum
non

non prius, dicit cõſecrator. Deo gratias. Deinde: Electo ⁊ aſſiſtẽtibus, in locis ſuis (vt dictũ eſt) ſedentibus: Conſecrator intelligibili voce legit ſequentẽ examinationẽ carthaginẽſis cõcilij: q̃ legi debet ſemp ſicut iacet in ſingulari, etiã ſi plures ſimul examinẽtur. Aſſiſtẽtes vero epiſcopi ſubmiſſa voce dicunt, quęcunque dixerit conſecrator: ⁊ omnes debẽt tunc mitras tenere ⁊ ſedere.

EXAMEN.

Diſt. xxiij. Cap. Qui epiſcop⁹.

Antiqua ſanctorum patrum inſtitutio docet ⁊ pręcipit: vt, is, qui ad epiſcopatus ordinez eligitur: antea diligentiſſime examinetur cum omni charitate, de fide ſanctę trinitatis: ⁊ interrogetur de diuerſis cauſis ⁊ moribus, quę huic regimini congruunt: ac neceſſaria ſunt retineri ſecunduz

j. Thi. v.

Apoſtoli dictũ: Manus cito nemini impoſueris. Et vt etiam is, q ordinandus eſt, erudiatur, qualiter ſub hoc regimine conſtitutuz oporteat cõuerſari in eccleſia dei: ⁊ vt, irreprehẽſibiles ſint: qui ei man⁹ ordinationis imponunt. Eãdem itaq; autoritate ⁊ pręcepto interrogamus te dilectiſſime frater charitate ſyncera: ſi omnez prudentiam tuam, quantum tua capax eſt natura, diuinę ſcripturę ſenſib⁹ accommodare volueris.

Elect⁹ reſpõdet ſingulis interrogationibus cõſecratoris aliquantulus ſurgẽs detecto capite.

Tum electus aliquãtulum aſſurgens detecto capite, reſpondet. Ita ex toto corde volo in omnibus obedire ⁊ cõſentire. Et hoc ſeruabit ad oẽs alias reſpõſiones ſeq̃ntes. Et ſi plures electi fuerit, ſucceſſiue quiſque ſic reſpondet.

¶ Interrogat conſecrator.

Vis ea, quę ex diuinis ſcripturis intelligis, plebem, cui ordinandus es, ⁊ verbis docere, ⁊ exemplis? R. Volo. Interrogatio.

Vis traditiones orthodoxorũ patrũ, ac decretales ſanctę ⁊ apoſtolicę ſedis conſtitutiones veneranter ſuſcipere, docere, atq; ſeruare? R. Volo. Interrogatio.

Vis beato Petro apoſtolo, cui a Deo data eſt poteſtas ligandi atq; ſoluendi: eiuſq; vicarijs Romanis Pontificibus fidem, ſubiectionem, ⁊ obedientiam, ſecundum canonicam autoritatẽ exhibere? R. Volo. Interrogatio.

Vis mores tuos ab omni malo tẽperare: ⁊ quãtum poteris, dño adiuuante, ad omne bonũ cõmutare? R. Volo. Interrogatio.

Vis caſtitatem et ſobrietatem cum Dei auxilio cuſtodire et docere? R. Volo. Interrogatio.

Vis ſemp ĩ diuinis eſſe negocijs, mãcipatus: ⁊ a terrenis negocijs vel a lucris turpib⁹ alienus: quãtũ te hũana fragilitas cõſenſerit poſſe? R. Volo. Interrogatio.

Vis humilitatẽ ⁊ patientiã in te ipſo cuſtodire: ⁊ alios ſimiliter docere? R. Volo. Interrogatio.

Vis pauperib⁹ ⁊ peregrinis, omnibuſq; indigentibus eſſe ꝓpter nomẽ dñi affabilis ⁊ miſericors? R. Volo. Tunc dicit ei conſecrator voce aliquantulum ſubmiſſa.

Conſecrator voce ſubmiſſa dicit.

Hec

Hec oia ⁊ cętera bona tribuat tibi dñs:⁊ cuſtodiat te atque corroboret i omni bonitate. Et rñdēt oēs Amē. Interroga.

Sequitur examen.

Credis ſm intelligentiā ⁊ capacitatē ſenſus tui ſanctā trinitatē: patrē,⁊ filiū,⁊ ſpūm ſanctū, vnū deum oīpotentē,totamq; in triniitate deitatē, coeſſentialē,cōſubſtātialē,coęternā,⁊ cooīpotentē: vnius voluntatis, poteſtatis, et maieſtatis, creatorē omniū creaturarum:a quo omnia,per quem omnia,⁊ i quo omnia, quę ſunt in cęlo ⁊ i terra:viſibilia ⁊ inuiſibilia: corporalia ⁊ ſpiritualia? ℟. Aſſentio ⁊ ita credo. Interrogatio.

Credis ſingulā quāq; in trinitate pſonā:vnū deū verum, plenū ⁊ pfectum? ℟. Credo. Interrog.

Credis ipſum filiū dei: ṽbū dei ęternaliter natū de pr̃e,ɔſubſtātialē,cooīpotentē,⁊ coęqualem p oia patri i diuinitate: tēporaliter natū de ſpū ſctō ex Maria ſemp ṽgine:cū aīa rationali: duas habentē natiuitates: vnā ex patre ęternā, alterā ex mr̃e temporalē: deum verū ⁊ hoīem verū: ppriū in vtraq; natura atq; pfectū: nō adoptiuū,neq; fantaſmaticū: ſed vnicum ⁊ vnū filium dei in duab⁹ ⁊ ex duab⁹ naturis: ſed in vni⁹ pſonę ſingularitate: impaſſibilem ⁊ immortalem diuinitate:ſed ⁊ in humanitate pro nobis ⁊ p ſalute noſtra paſſum vera carnis paſſione:⁊ ſepultum:ac tertia die reſurgentem a mortuis vera carnis reſurrectione: die quadrageſimo poſt reſurrectionem, cum carne, qua reſurrexit ⁊ anima aſcēdiſſe ad cęlum: ⁊ ſedere ad dexteram patris. Inde venturum iudicare viuos ⁊ mortuos:et redditurum vnicuiq; ſm opera ſua: ſiue bona fuerint ſiue mala? ℟. Aſſentio ⁊ ita p oia credo. Interrogatio.

Credis etiā ſpūm ſctūm:plenū ⁊ perfectū verūq; deū: a pr̃e ⁊ filio pcedentē:coęqualē, ⁊ coeſſentialē:cooīpotentē, ⁊ coęternū p oia prī ⁊ filio? ℟. Credo. Interro.

Credis hanc ſanctam trinitatē: nō tres deos,ſed vnū deū oīpotentē:ęternū,inuiſibilē, ⁊ incōmutabilē? ℟. Credo. Interrogatio.

Credis ſanctā catholicā ⁊ apoſtolicam vnam eſſe verā eccleſiā: in qua vnū datur verū baptiſma: ⁊ vera omniū remiſſio peccatorum? ℟. Credo. Interrogatio.

Anathematizas etiam omnē hęreſim, extollentē ſe aduerſus hāc ſanctam eccleſiam catholicā? ℟. Anathematizo. Interrogatio.

Credis etiam veram reſurrectionem eiuſdem carnis, quam nunc geſtas: et vitam ęternam? ℟. Credo. Interrogatio.

Credis etiā noui ⁊ veteris teſtamenti:legis,⁊ prophetarū,⁊ apoſtolorum vnū eſſe auctorē deū ⁊ dñm omnipotētem? ℟. Credo.

Poſtea conſecrator dicit voce aliquantulum ſubmiſſa.

Voce ſub miſſa.

Hec tibi fides augeatur a domino: ad verā ⁊ ęternā beatitudinem:dilectiſſime frater in Chrō. Et Reſpondent omnes. Amen.

Expleto itaque examine: pręfati aſſiſtētes epiſcopi ducunt electū ad cōſecratorē: corā quo genufle/ xus, eius manū reuerēter oſculat. Tunc cōſecrator depoſita mitra: cū miniſtris ad altare conuerſus, facit ſolito more confeſſionē: electo a ſiniſtris eius manēte: ⁊ om/ nes epiſcopi ante ſedes ſuas ſtan tes, faciūt ſimiliter cū clericis ſuis. Facta itaq; cōfeſſione, Cōſecra/ tor aſcendit ad altare, ⁊ oſculatur illud, ⁊ euangelium in miſſa dicen dū: ac incenſat altare more ſolito. Deinde vadit ad ſedē ſuā, ⁊ pro/ cedit in miſſa vſq; ad Halleluiah. vel vltimū verſum Tractus ex/ cluſiue: ſi Halleluiah non dicitur. Si vero miſſa legitur: oſculato al tari ⁊ euāgelio: omiſſa incēſatio/ ne: omnia pędicta legit in altari: ⁊ illis dictis: ſiue miſſa legat, ſiue cantetur: redit cum mitra ad ſe/ dendū in faldiſtoriū: quod ante medium altaris ſibi reponitur.

Epī aſſi/ ſtentes du cūt electū ad capel/ lam ſuam: vbi depo ſito pluuia li oīa pōtificalia indu it.

Epiſcopi vero aſſiſtētes, ducunt electū ad capellā ſuā: ⁊ ibi depoſi/ to pluuiali: acoliti induunt illum ſandalia: ipſo p̄s ⁊ orōnes cōſue/ tas legēte: ſi prius illa nō accepit. Tū accipit crucē pectoralē: ⁊ ſtola ei aptat, vt ab humeris depēdeat. Deinde tunicella: dalmatica: ⁊ ca/ ſula induit: quibus indutus, acce/ dit ad ſuum altare: vbi ſtās in me/ dio: medius inter epiſcopos aſſi/ ſtentes: detecto capite, legit totū officiū miſſę, vſq; ad Halleluiah. vel vltimum verſū Tractus ex/ cluſiue: neque vertit ſe ad popu/ lum cum, dicit: Dominus vobiſ/ cum. vt in alijs miſſis fieri ſolet.

Romana eccleſia nō mutat officium diei occurrētis ꝑpter conſecrationē epiſcopi.

Eſt autē notandum, q̄ eccleſia romana ꝑpter ordinationes epi/ ſcoporum: nunq̄ mutat officium diei: dicit tamen poſt collectā diei ꝓ officio cōſecrationis: collectā. Adeſto ſupplicationib⁹ nr̄is. ⁊c. ſub vno, Per dn̄m noſtrum. ⁊c. Nonnullę vero alię Eccleſię di/ cunt miſſam de ſpiritu ſancto: ⁊ alię, ſequentem ſpecialem in con/ ſecratione. Introitus.

cutus eſt: ꝛ vocauit terram. ℟.

Gloꝛia patri. ꝛ filio. Oratio.

Adeſto ſupplicationibuſ noſtris omnipotẽs deꝰ: ꝛ quod humilitatis noſtrę gerendum eſt miniſterio: tuę virtutiſ impleatur effectu. Per dominũ noſtrũ ꝛc.

i. cap. iij.

Lectio epiſtolę beati Pauli apoſtoli ad Timotheum.

Chariſſime: fidelis ſermo. Si quis epiſcopatũ deſiderat: bonum opus deſiderat. Opoꝛtet ergo epiſcopum irrepꝛehẽſibilem eſſe: vnius vxoꝛis virum: ſobꝛium, pꝛudentem, pudicum, oꝛnatum, hoſpitalem, doctoꝛem, nõ vinolentum, nõ percuſſoꝛem, ſed modeſtum: non litigioſum, non cupidum: ſuę domui bene pꝛępoſitum: filios habentem ſubditos: cum omni caſtitate. Si quis autẽ domui ſuę pꝛęeſſe neſcit: quomodo dei eccleſię diligentiam habebit? Non neophitum: ne in ſuperbiã elatus, in iudiciũ incidat diaboli. Opoꝛtet autem illum ꝛ teſtimonium habere bonum ab his, qui foꝛis ſunt: vt doctrinã dei noſtri oꝛnet in omnibus. Graduale.

Immola deo ſacri-

ficium laudis: et red-

de altiſſimo vota tu-

a. Congrega-

te illi ſanctos eius:

qui oꝛdinauerunt teſtamen-

tum eius ſuper ſacrifi-

cia.

Finito graduali: ſi Malah. dicit. Alioquin dicto Tractu vſque ad vltimum verſum excluſiue. Cõſecratoꝛ accedit ad faldiſtoꝛiũ ante mediũ altaris: ꝛ ibi ſedet cũ mitra. Aſſiſtẽtes vero epiſcopi iterũ ducũt electũ ad cõſecratoꝛẽ: cui electus, depoſito bireto, caput pꝛofunde inclinans, humilem reuerentiã facit. Aſſiſtentes vero cum mitris ſe aliquantulũ inclinãtes, etiam conſecratoꝛem venerãtur.

Aſſiſtẽtes epi iterũ ducũt electũ ad cõſecratoꝛẽ ſedentẽ ante altare.

Conſecrator ſedens cum mitra verſus ad electū, dicit. Epiſcopum. ⁊c.

Tum ſedent omnes vt pꝛius: et conſecratoꝛ ſedens cum mitra: verſus ad illum, dicit.

Officiū epi.

Epiſcopū opoꝛtet iudicare: interpꝛetari: conſecrare: oꝛdinare: offerre: baptiʒare: ⁊ confirmare: Deinde omnibus ſurgentibus: conſecratoꝛ ſtans cum mitra dicit ad circunſtantes.

Oībus ſurgētib⁹ ꝯſecratoꝛ ſtās cum mitra dicit. Oremus. ⁊c.

Oremus dilectiſſimi nobis: vt huic viro, vtilitati eccleſię pꝛouidens, benignitas omnipotentis Dei: gratię ſuę tribuat largitatem. Per Chꝛiſtum dominum noſtrum.

Et mox Conſecratoꝛ ante faldiſtoꝛium ſuum: ⁊ aſſiſtentes epiſcopi ante ſedilia ſua cū mitris pꝛocumbunt: Electus vero pꝛoſternit ſe a ſiniſtris cōſecratoꝛis: miniſtri etiam: ⁊ alij oēs genuflectunt.

Conſecrator ⁊ aſſiſtentes epi ꝓcumbūt ſup ſedes ſuas cū mitris: elect⁹ proſternit ſe a ſiniſtris conſecratoris.

Tunc cantoꝛ: vel ſi officium ſit legendo: conſecratoꝛ incipit litaniam dicens. Kyrie eleiſon et cętera: pꝛoſequendo totam: pꝛout ſupꝛa in oꝛdinatione Subdiaconi dictum eſt. folio. 10. Poſtq̄ autem dictum fuerit,

Vt obſequium ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogamus audi nos. Conſecratoꝛ ab accubitu ſurgēs ad electū cōuerſus: baculū paſtoꝛalē cū ſiniſtrā tenēs: dicit ſub voce litanię: Pꝛimo.

Conſecrator ſurgēs ⁊ ꝯuerſus ad electuʒ tenens baculum paſtoralez dicit verſus ſequentes ſup eum.

Vt hunc pꝛęſentē electum, bene ✠ dicere digneris. ℞. Te rogamus audi nos. Secundo dicit.

Vt hunc pꝛęſentem electum, bene ✠ dicere, ⁊ ſancti ✠ ficare digneris. ℞. Te rogamus audi nos. Tertio dicit.

Vt hunc pꝛęſentem electum, bene ✠ dicere: ⁊ ſancti ✠ ficare: et conſe ✠ crare digneris. ℞. Te rogamus audi nos. Pꝛoducendo ſemper ſignum crucis ſuper illum. Idemq; faciunt ⁊ dicunt aſſiſtentes epiſcopi: genuflexi tamen permanentes. Deinde iterum accumbit conſecratoꝛ: ⁊ cantoꝛ ſeu ip ſe qui pꝛius dixit: cam pꝛoſequitur vſque ad finem.

Conſecrator iterum vſq; ad fineʒ litanię ꝓcumbit vt ſupra.

Vt nos exaudire digneris. ⁊c. Qua finita ſurgunt omnes, ⁊ cōſecratoꝛ e ante faldiſtoꝛium ſuum cum mitra ſtante: electus coꝛam eo genuflectit. Tum conſecratoꝛ accepto libꝛo euangelioꝛum: illum apertum adiuuātibus epiſcopis aſſiſtentibus: nihil dicens imponit ſuper ceruicem ⁊ ſpatulas electi: ita q̄ inferioꝛ pars libꝛi ceruicem capitis electi tangat: litera ex parte inferioꝛi manente: quē vnus ex capellanis electi, retro ipſum genuflexus: quouſque liber ipſe eidem electo in manus tradendus ſit: continue ſuſtinet.

Conſecrator ſtās cū mitra ponit librum euāgelioꝝ ſup ceruicem ⁊ ſpatulas electi: capellano ipſum ſuſtinente.

Deinde conſecratoꝛ ⁊ aſſiſtentes epiſcopi, ambab⁹ manibuſ caput conſecrandi tangunt, dicentes.

Conſecrator ⁊ aſſiſtentes epi ambas manus ponūt ſup caput el⁹ dicētes Accipe.

Accipe

Conſecrator ſtās ſine mitra dicit orationem.

ACcipe ſpiritum ſanctū. quo facto, cōſecrator, media voce ſtās depoſita mitra dicit.

PRopitiare dn̄e ſupplicationibus nr̄is: ⁊ inclinato ſuper hunc famulū tuū cornu gratię ſacerdotalis: bene✠dictionis tuę in eum infunde virtuté. Per dn̄m nr̄m Jeſum Chriſtū filiū tuum. Qui tecū viuit ⁊ regnat. Deinde extēſis manib⁹ ante pectus, dicit.

Conſecrator extēſis manibus ante pect⁹ dicit praefationem.

PEr oīa ſecula ſeculorū. ℟. Amē. ℣. Domin⁹ vobiſcū. ℟. Et cū ſpiritu tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habemus ad dominū. ℣. Gratias agam⁹ domino deo noſtro. ℟. Dignū ⁊ iuſtū eſt.

VEre dignū ⁊ iuſtum eſt ęquum et ſalutare. Nos tibi ſemper et vbiq; gratias agere: domine ſancte: pater oīpotens, ęterne deus: honor omnium dignitatū: quę glorię tuę ſacris famulantur ordinibus. Deus qui p̄ Moyſen famulum tuū: ſecreti familiaris affatu: inter cęte-

ra cęleſtis documenta culturę
Exo. 28. de habitu quoqꝫ indumenti
Sacerdotalis inſtituens: ele-
ctum Aaron myſtico amictu
veſtiri inter ſacra iuſſiſti: vt
intelligētię ſenſuꝫ de exemplis
priorū caperet ſecutura poſte-
ritas: ne eruditio doctrinę tuę
vlli deeſſet ętati. Cum et apud
veteres reuerentiam ipſa ſigni-
ficationum ſpecies obtineret:
ꝛ apud nos certiora eſſent expe-
rimenta rerum, q̄ enigmata fi-
gurarum. Illius namqꝫ ſacer-
dotij anterioris habitus no-
ſtrę mētis ornat⁹ eſt: ꝛ pōtifica-
lē gloriā non iam nobis honor
commendat veſtium, ſed ſplen-
dor animarum. Quia ꝛ illa quę
tunc carnalibus blandiebant
obtu-

Si in Romana curia fit cōſecra/tio, Subdiaconus Apoſtolicus, Uel ſi extra Romanā curiam fit: vnus ex capellanis Pontificis li/gat caput electi cū vna ex longio/ribus mappulis de octo ſuperius dictis: et conſecrator flexis geni/bus verſus ad altare incipit: ce/teris proſequentibus hymnum.

Ligat caput electi cū vna ma plate cōſecrator flexis genib⁹ verſus ad altare incipit ceteris proſequentib⁹ hymnū. Ueni creator: et dicit tot⁹.

Ueni creator ſpiritus ⁊c. Fol. xix.

Et dicitur totus vſq̄ ad finem: prout habetur ſupra in ordina/tione Presbyteri. Finito primo verſu ſurgit Pontifex: ⁊ ſedet in faldiſtorio ante medium altaris: capit Mitram: extrahuntur ei

Pontifex ſedet cum mitra ante medius altaris, et cus pollice intincto in

 anuli

ſacro chriſmate facit ſignũ crucis primũ ſup totam coronã;et poſtea vngit totam coronã capitis eius.

anuli ⁊ chirotecę: Reponuntur ſibi anuli: ⁊ imponitur ei gremiale a miniſtris. Tum pollicem ſuū dextrum intingit in ſanctuꝫ chriſma per vnũ ex miniſtris ſibi oblatum: et caput electi coram ſe genuflexi inungit: formãs primo ſignum Crucis per totam coronam: deinde reliquum coronę liniendo: interim legendo dicens.

Ungatur et conſecretur caput tuum, cęleſti benedictione: in ordine Pontificali.
¶ Et pducẽs manu dextra tertio ſignũ crucis ſup caput electi: dicit. In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lii: et ſpiritus ✠ ſancti. Amen. ℣. Pax tibi. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Et ſi plures ſint Conſecrandi: hoc in perſona cuiuſlibet ſingulariter repetitur.

Hic ep̄us abſtergit pollicẽ cuꝫ medulla panis poſtea ſine mitra ꝓſequitur ꝑfationẽ.

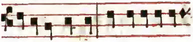
¶ Expleta vnctione: Pontifex pollicẽ cuꝫ medulla panis paululuꝫ abſtergit: ⁊ finito hymno prędicto, depoſita mitra, ſurgit: ⁊ in priſtina voce proſequitur dicens.

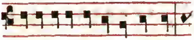
Hoc domine copioſe in caput

eius influat: hoc in oris ſub-

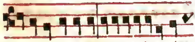
iecta decurrat: hoc in totius

corporis extrema deſcendat:

vt tui ſpiritus virtus: ⁊ interio-

ra eius repleat: ⁊ exteriora cir-

cuntegat. Abundet in eo con-

ſtantia fidei: puritas dilectio-

nis: ſinceritas pacis. Sint ſpe-

cioſi munere tuo pedes ei⁹ ad

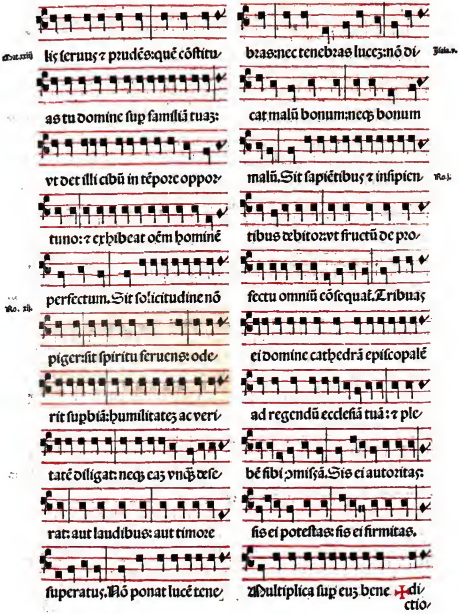
euangelizandũ pacẽ: ad euangeli-

Mat. xvj.

Joh. xx.

Gen. 27.

Mat.xxiiij lis ſeruus ⁊ pꝛudés: qué cóſtitu-
as tu domine ſup familiá tuaʒ:
vt det illi cibũ in tépoꝛe oppoꝛ-
tuno: ⁊ exhibeat oém hominé
perfectum. Sit ſolicitudine nõ
Ro. xij. piger: ſit ſpiritu feruens: ode-
rit ſupbiá: humilitateʒ ac veri-
taté diligat: neqꝫ caʒ vnqꝫ deſe-
rat: aut laudibus: aut timoꝛe
ſuperatus. Nõ ponat lucé tene-
bꝛas: nec tenebꝛas luceʒ: nõ di- Yſaie.v.
cat malũ bonum: neqꝫ bonum
malũ. Sit ſapiétibus ⁊ inſipien- Ro.j.
tibus debitoꝛ: vt fructũ de pꝛo-
fectu omniũ cóſequat. Tribuas
ei domine cathedrá epiſcopalé
ad regendũ eccleſiá tuá: ⁊ ple-
bé ſibi ꝯmiſſá. Sis ei autoꝛitas:
ſis ei poteſtas: ſis ei firmitas.
Multiplica ſup euʒ bene ✠ di-
ctio-

ctionē ⁊ gratiā tuā: vt ad exo-

randā ſemp̄ miſericordiā tuā:

tuo munere idoneus: ⁊ tua gra-

tia poſſit eſſe deuotus.

Deinde ſubmiſſa voce dicit legendo, ita q̄ a circunſtantibus audiri poſſit. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus, Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Submiſſa v. cc.

Poſt hec conſecrator inchoat, ſchola proſequente Antiphonam.

Conſecrator inchoat proſequēte ſchola.

Vnguentum in capite qđ de-

ſcendit in barbam: barbam

Aaron: qđ deſcendit in oram

veſtimenti e ius: mandauit

do minus benedictio nem

in ſeculum. E v o v a e.

Ecce quam bonum ⁊ quam iucundum habitare fratres in vnum.

Sicut Vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam: barbam Aaron.

Quod deſcendit in oram veſtimenti eius: ſicut ros hermon qui deſcendit in montem Sion.

Quoniam illic mandauit dominus benedictionem: et vitam vſque in ſeculum.

Gloria patri ⁊. Sicut erat. ⁊c.

Deinde repetitur tota Aña. Vnguentum in capite ⁊c. Incepta aña ante p̄s, imponitur ad collū electi alia ex longioribus mappulis de octo ſupradictis. Cōſecrator ſedet: accipit mitram: ⁊ electo ante ipſum genuflexo: inungit ambas manus ſimul iunctas: cum chriſmate in modum crucis: producendo cum pollice ſuo dextro inuncto, duas lineas: videlicet a pollice dextre man⁹: vſq₃ ad indicē ſiniſtrū: ⁊ a pollice ſiniſtro: vſq₃ ad indicem dextrū: ⁊ mox inungat totaliter palmas electi, dicēs.

Imponit ad collum electi tobalia alia: ⁊ cōſecrator ſedens cū mitra vngit manus electi ſacro chriſmate.

Vngan-

VNgantur manuſ iſtę, de oleo
ſanctificato, ⁊ chriſmate ſan-
ctificationis: ſicut vnxit Samuel
j. Re. xvi. Dauid regem et prophetam: ita
vngantur ⁊ confirmentur, ⁊ pro-
ducens manu dextra, ter; ſignum
crucis, ſuper manus electi, dicit.
Producit ɔſecrator ſignum crucis ſup manus electi ter.
In nomine dei pa✠triſ: ⁊ fi✠lij:
⁊ ſpiritus✠ ſancti: facientes ima-
ginē ſanctę crucis ſaluatoris no-
ſtri: qui noſ a morte redemit: ⁊ ad
regna cęlorum perduxit. Exaudi
nos pie pater, omnipotens, ęter-
ne deus: vt quod te rogamuſ exo-
remus. Per Chriſtū dominum
noſtrum. ℟. Amen. Oremus.
DEus ⁊ pater domini noſtri
Jeſu Chriſti: q te ad Ponti-
ficatus ſublimari voluit dignita-
tē: ipſe, qui per Samuelē Dauid
j. Re. xvi. in regem et prophetam inunxit:
te noſtro miniſterio, chriſmate ⁊
myſticę delibutioniſ liquore per-
fundat: ⁊ ſpiritualis bene✠di-
ctionis vbertate fęcūdet: vt quic-
quid benedixeris, benedicatur: ⁊
quicquid ſanctificaueris, ſanctifi-
cetur: ⁊ conſecratę manus iſtę vel
pollicis impoſitio: cunctis profi-
ciat ad ſalutē: Per eundem Chri-
ſtum dominū noſtrum. ℟. Amē.

Premiſſis itaq; expeditis: conſe-
cratus iungit ambas manus: et
eas imponit mappulę a collo de-
pendenti. Conſecrator vero ab-
ſtergit paululum cum Medulla
panis pollicem: ⁊ depoſita mitra
ſurgit: et benedicit baculum pa-
ſtoralem: ſibi ab Acolito preſen-
tatum: ſi nō ſit benedictus, dicēs.
Conſecrat⁹ man⁹ iūctas impōit mappulę a collo dependē.
Benedictio baculi paſtoralis, q
ſit ſtando ⁊ ſine mitra. Oremus.
Bñdictio baculi paſtoralis q ſit ſtando ſine mitra
SVſtētator imbecillitatis hu-
manę deus: Bene✠dic ba-
culum iſtū: ⁊ quod in eo exterius
deſignatur, interius in moribus
huius famuli tui, tuę propitiatio-
nis clementia operet. Per Chri-
ſtum dominū noſtrum. ℟. Amē.
Deinde illū aſpergit aqua bene-
dicta. Tum ſedenſ accepta mitra:
tradit illum conſecrato coram eo
genuflexo: capiēti ipſum inter in-
dicēs ⁊ medios digitos: manib⁹
nō diſiunctis: cōſecratore dicēte.
Pontifex ſedens cū mitra, tradit baculū cōſecrato coram ſe genuflexo.

ACcipe baculū paſtoraliſ offi-
cij: ⁊ ſis in corrigendis vitijs
pie ſęuiēſ: iudiciū ſine ira tenēſ: in
fouendiſ virtutib⁹ auditorū ani-
mos demulcēs: in tranquillitatē
ſęueritatis cenſurā non deſerēs.
Quo facto: depoſita mitra, ſurgit
con-

conſecrator: ⁊ benedicit anulum per acolitum ſibi oblatum: ſi non ſit prius benedictus, dicens.

Benedictio anuli, que fit ſine mitra, ſtante epiſcopo. Oremus.

Creator ⁊ cõſeruator humani generis: dator gratie ſpiritualis: largitor eterne ſalutis: tu domine emitte tuam bene✠dictionem ſuper hunc anulum: vt quicunq; hoc ſacroſancte fidei ſigno inſignitus inceſſerit: in virtute celeſtis defenſionis, ad eternam ſibi proficiat ſalutem. Per Chriſtũ dñm noſtrum. ℟. Amẽ.

Eps ſedẽs cũ mitra imponit anulũ conſecrato.

Tum aſpergit ipſum Anulum aqua benedicta: ſedet cum mitra: ⁊ anulum in digitum anularẽ dextre manus conſecrati immittit: dicens.

Accipe Anulum: fidei ſcilicet ſignaculum: quatenus ſponſam dei: ſanctam, videlicet Eccleſiam: intemerata fide ornatus, illibate cuſtodias. ℟. Amen.

Conſecrator adiuuãtib9 cũ epis aſſiſtentibus; accipit librũ euangeliorũ de ſpatulis cõſecrati: et clauſũ tradit illi.

Tum conſecrator accipit librum euangeliorum de ſpatulis conſecrati: ⁊ adiuuantibus ipſum epiſcopis aſſiſtentibus, tradit cum clauſum cõſecrato, tangẽti illum ſine apertione manuum, dicens.

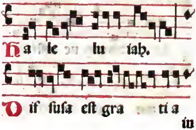

Cui manibus nõ diſiunctis tangit eũ.

Accipe euangeliũ, ⁊ vade: predica populo tibi commiſſo: potens eſt enim deus augere tibi gratiã ſuã: qui viuit ⁊ regnat cum deo patre in vnitate ſpiritus ſancti, Per omnia ſecula ſeculorum,

Demum conſecrator recipit conſecratum ad oſculum pacis: ſimiliter ⁊ aſſiſtentes epiſcopi ſinguli dicentes ipſi cõſecrato: Pax tibi. ⁊ ipſe reſpondet ſingulis. Et cũ ſpiritu tuo. Tum cõſecratus medius inter aſſiſtentes epiſcopos, redit ad capellam ſuam: vbi abſtergitur ei caput cum medulla panis: ⁊ cum panno mundo: dein de cum pectine mundatur: ⁊ com planatur capilli: poſteã lauat manus. Conſecrator vero in ſuo faldiſtorio Manus lauat. Deinde procedit in Miſſa vſq; ad Offertorium, incluſiue. Idem facit conſecratus in Capella ſua.

Cõſecrat9 medi9 inter aſſiſtẽtes epos ducit ad ſuã capellã caput extergitur et cum medulla panis: ⁊ lauat manus.

De conſecratione electi in epiſcopum

Sequētia ſci euange. ſm Marcū. Cap. vi.

IN illo tēpore, Circuibat Je
ſus caſtella in circuitu docēs.
Et conuocauit duodecim: ꝛ cepit
eos mittere binos: et dabat illis
poteſtatē ſpirituum immundorū:
ꝛ precepit eis, ne quid tollerent in
via: niſi virgam tantum: non pe
ram: nō panē: neq; in zona es: ſed
calciatos ſandalijs: ꝛ ne induerē
tur duabus tunicis: ꝛ dicebat eis.
Quocunque introieritis in do
mum: illic manete: donec exeatis
inde. Et quicunq; nō receperint
vos: neq; audierint vos: exeun
tes inde: excutite puluerem de pe
dibus veſtris: in teſtimonium il
lis. Et exeuntes predicabant, vt
penitentiam agerent: et demo
nia multa eijciebant: ꝛ vngebant
oleo

Digitized by Google

oleo multos egros: ⁊ ſanabātur. Deinde dicit Credo. Offertoriū.

Bñdic aia mea do mi no: ⁊

noli obliuiſci oēs retributiones

e ius: et renouabit vt a qui

la iuuētus tu a ha le lu iah.

Hic conſecratore cū mitra ſedēte ante mediū altaris, cōſecratus veniēs inter duos epos medius offert conſecratori.

Dicto offertorio, cōſecrator ſedet cū mitra i faldiſtorio, ante mediū altaris. Et conſecratus, veniēs ex ſua capella: inter aſſiſtentes epiſcopos medius: corā conſecratore genuflectit: ⁊ illi, ex inſtitutione Melchiadis pape: ⁊ de more: offert duo intortitia accēſa: duos panes: ⁊ duo barilia vino plena, ⁊ cōſecratoris predicta recipientis manum, reuerēter oſculatur.

Deinde cōſecrator lauat manus: ⁊ accedit ad altare. Cōſecratus etiam ad poſterius cornu epiſtolę altaris eiuſdē accedit: ⁊ ibi ſtās medius inter epiſcopos aſſiſtentes: ante ſe habēs miſſale ſuum: ſimul cum conſecratore dicit: ⁊ facit omnia prout in miſſali.

Conſecrator lauat manus et accedit ad altare: ⁊ cōſecrat' inter duos epos medi⁹ ſtat ad cornu epiſtolę: ⁊ dicit omnia prout in miſſali.

Secreta ſequens dicitur cum ſecreta miſſę diei ſub vno Per dominum. per cōſecratorē. Secreta.

Suſcipe domine munera: quę tibi offerimus pro hoc famulo tuo: et propitius in eo tua dona cuſtodias. Per dominum.

Hęc ſecreta dici debet ſub vno p dñz cum collecta miſſę.

Conſecratus dicit. Secreta.

Suſcipe dñe munera: que tibi offerimus pro me miſero famulo tuo: ⁊ propitius in me tua dona cuſtodias. Per dominum.

Conſecratus dicit ſecretā iſtā.

Infra actionem dicit cōſecrator.

Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtrę: ſed ⁊ cunctę familię tuę: quam tibi offerimus etiam pro hoc famulo tuo: quem ad epiſcopatus ordinem promouere dignatus es: queſumus domine: vt placatus accipias: ⁊ propitius in eo tua dona cuſtodias: vt quod diuino munere conſecutus eſt: diuinis affectib⁹ exequatur: dieſq; noſtros in tua pace diſponas: atque ab eterna damnatione nos eripi: et in electorum tuorum iubeas grege numerari. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

Conſecrator dicit infra actionem.

Conſecratus dicit.

Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtrę: ſed ⁊ cunctę familię tuę: quam tibi offerimus etiam pro me famulo tuo: quez ad epiſcopatus ordinez promouere di-

Conſecrat⁹ dicit infra actionem.

ſignatus es: queſumus domine, vt placatus accipias: ꝛ ꝓpitius in me tua dona cuſtodias: vt quod diuino munere conſecutus ſum: diuinis affectibus exequar: dieſq; noſtros in tua pace diſponas: atq; ab eterna damnatione nos eripi: ꝛ in electorum tuorū iubeas gregenumerari. Per Chriſtum dominum noſtrum. Dicta oratione.

Domine Jeſu Chriſte, qui dixiſti apoſtolis tuis ꝛc. per conſecratorem ꝛ conſecratū. Conſecratus accedit ad dextram conſecratoris: ꝛ ambo oſculantur altare. Tū cōſecrator dat pacē cōſecrato dicens. Pax tecum. Cui reſpondet cōſecratus. Et cū ſpiritu tuo. ꝛ dat eā aſſiſtentibus ſuis: ſeniori primo, tum alteri: ſingulis dicens. Pax tecū. Et illi ſibi reſpondēt. Et cū ſpiritu tuo. Deinde poſtq̄ conſecrator corpus domini ſumpſerit: nō totum ſanguinē ſumit: ſed ſolum partē eius cū particula hoſtie in calicē miſſa. Et priuſquā digitos abluat, cōmunicat conſecratū ante ſe in eodē cornu: capite inclinato ſtantē: ꝛ nō genuflectentem: prius de corpore: tum de reſiduo ſanguine in calice dimiſſo: deinde purificat ſe: poſtea conſecratuꝫ. Tum abluit digitos ſuper calicem, ꝛ ſumit etiam ablutionē: et aſſumpta Mitra lauat manus.

(Conſecrator dat pacem cōſecrato ꝛ ille ſuis aſſiſtentibus.)

(Conſecrator cōicat cōſecratū et dat ei partē ſanguinis de calice ſuo.)

Interiꝫ cōſecratus cū aſſiſtentibus epis accedit ad poſteriorēꝫ partem alterius cornu altaris: vcꝫ euāgelij: ꝛ ibi proſequit miſſam: ſicut cōſecrator i cornu epſe. Cōio.

(Conſecratus cū aſſiſtentib⁹ ſibi epis accedit ad cornu euāgelij: ꝛ pſequit miſſam: ꝛ idē facit cōſecrator in cornu epſe.)

Poſtcōmunio, que dici debet cuꝫ poſtcommunione dici, ſub vno Per dominum noſtrū Jeſum ꝛc.

Plenum, queſumus domine, in nobis remedium tue miſerationis operare: ac tales nos eſſe perfice propitius: ꝛ ſic foue: vt tibi in omnib⁹ placere valeamus. Per dominum noſtrum Jeſum. Deinde dicto Jte Miſſa eſt, vel Benedicam⁹ domino, prout tempus requirit, Conſecrator dicto in medio Altaris Placeat, ꝛc.

(Hec oratio dicitur poſt primā orationem ſub vno p oīa.)

Accepta ibidem mitra ſi non ſit Archiepiſcopus: ꝛ in ſua prouincia: ſtans verſus ad altare: populo ſolenniter benedicit, dicens. Sit nomē domini benedictū. ꝛc. fo.35

(Hic conſecrator benedicit populo.)

Data benedictione: reponit faldiſtorium

ſtorium ante mediū altaris: ⁊ conſecrator cum mitra in eo ſedet. Conſecratus vero biretū ſuū in capite tenēs: corā eo genuflectit.

Conſecrator benedicit mitram.

Tunc Conſecrator depoſita mitra: ſurgit ⁊ benedicit mitram per Acolitum ſibi oblatam: ſi non ſit benedicta, dicens. Oremus.

Bñdictio mitre q̄ fit ſtando ⁊ ſine mitra.

Domine deus, pater omnipotens: cuius preclara bonitas eſt, ⁊ virtus immenſa: a qua omne datum optimum: et omne donum perfectum, totiuſque decoris ordinamentū: bene ✠ dicere, ⁊ ſancti ✠ ficare dignare hāc mitram huius famuli tui antiſtitis capiti imponendā. Per Chriſtum dominum noſtrū. ℟. Amē.

Conſecrator iponit mitrā capiti ɔſecrati adiuuantibꝰ eū aſſiſtētibꝰ epiſcopis.

Et mox eā aſpgit aqua bñdicta: deinde ſedens cū mitra, adiuuātibus ipſum aſſiſtentibꝰ epiſcopis, imponit eā capiti cōſecrati, dicēs:

Imponimus domine capiti huius antiſtitis ⁊ agoniſte tui galeam munitionis ⁊ ſalutis: quatenus decorata facie: ⁊ armato capite: cornibus vtriuſque teſtamenti: terribilis appareat aduerſarijs veritatis: ⁊ te ei largiente gratiam: impugnator eorum robuſtus exiſtat: qui Moyſi fa- Exo. 37.
muli tui faciem ex tui ſermonis cōſortio decoratam: lucidiſſimis tue claritatis, ac veritatis cornibus inſigniſti: ⁊ capiti Aarō pontificis tui thyaram imponi iuſſiſti. Exo. 38.
Per Chriſtū dominū noſtrum.

Bñdictio chirothecarum fit ſtando ⁊ ſine mitra.

Deinde ſi chirotece non ſint benedicte, ſurgit, mitra depoſita, ⁊ eas benedicit, dicens. Oremus.

Omnipotēs creator: qui homini ad imaginem tuā condito: manus diſcretionis inſignitas: tanquā organum intelligentie ad recte operandum dediſti: quas ſeruari mundas precepiſti: vt in eis anima digne portaret: ⁊ tua in eis digne cōſecrarentur myſteria: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare dignare, manuū hec tegumenta: vt quicunq; miniſtrorū tuorum ſacrorum pontificum, his velare manus ſuas cū humilitate voluerit: tam cordis, q̄ operis, ei munditiam, tua miſericordia subminiſtret. Per Chrm. ℟. Amē.

Et aſpergit eas aqua benedicta. Tum extrahit conſecrato anulus pontificalis: deinde ſedet conſecrator: ⁊ accepta mitra: adiuuantibꝰ aſſiſtētibus epiſcopis imponit illas manibꝰ cōſecrati, dicens:

Conſecrator cū mitra, ſedens iponit chirothecas cōſecrati.

Circunda dñe manus huius miniſtri tui munditia noui hominis: qui de celo deſcendit: vt, quemadmodum Jacob dilectus tuus: pelliculis hedorum coopertis manibus, paternam benedictionē oblato patri cibo potuq; gratiſſimo impetrauit: ſic et iſte: oblata per manus ſuas hoſtia ſa-

Pōti. E lutari

Intarī: gratię tuę benedictionem impetrare mereatur. Per dn̄m noſtrum Ieſum Chriſtum filiū tuū: q in ſimilitudinē carnis pcti, tibi p nobis obtulit ſemetipſum. Et ſtatim imponit ei anulū pontificalē. Tum ſurgit cōſecrator, et accipit conſecratum per manum dextrā: et primus ex aſſiſtentibus epiſcopis p ſiniſtrā: et intronizant cum ponendo ipſum ad ſedendū in faldiſtorio, de quo ſurrexit cōſecrator: vel ſi id fiat i eccleſia propria ɔſecrati: intronizāt eū in ſede epiſcopali ɔſueta: et ɔſecrator tradit ei baculū paſtoralē in ſiniſtra.

Conſecrator collocat ɔſecratum in ſede epalī: et tradit ei paſtorale: et incipit Te deum.

¶ Deinde verſus ad altare conſecrator depoſita mitra: ſtans incipit, cęteris vſque ad finem proſequentibus, Hymnum.

Te Deum laudamus. Incepto Hymno, cōſecratus ducit ab aſſiſtentibus epiſcopis per eccleſiā: et omnibus benedicit. Cum vero reuerſus fuerit ad ſedem ſuā: ſeu faldiſtorium: iterum ſedet: quouſq; finiatur hymnus prędictus.

Conſecratus ducit ab aſſiſtentibus epis p eccliam.

Te dominum con fitemur.

Te ęternū patrē omnis terra

veneratur. Tibi omnes angeli

tibi cęli et vniuerſę poteſtates.

Tibi cherubim et ſeraphim in

ceſſabili voce pclamāt. S an

ctus. S āct9. S āct9 dn̄s deus ſa

baoth. Pleni ſunt cęli et terra

maieſtatis glorię tuę. Te glo

rioſus apl'orū chor9. Te pphe

tarū laudabilis numerus. Te

martyrū cādidatus laudat exer citus

citus. Te p orbē terraꝝ ſctā cō-
fitet eccleſia. Patrē imenſe ma-
ieſtatis. Venerādū tuū verū ꝛ
vnicū filium. Sanctū quoqꝫ
paraclitū ſpiritū. Tu rex glo-
rie xp̄e. Tu pr̄is ſempiternus
es filius. Tu ad liberandū ſu-
ſcepturus hoiem: nō horruiſti
virginis vterum. Tu deuicto
mortis aculeo: aperuiſti credē-
tibus regna celorū. Tu ad dex-
terā dei ſedes: in gloria pr̄is.
Iudex crederis eſſe venturus.
Te ergo q̄ſumus tuis famulis
ſubueni: qs precioſo ſanguine
redemiſti. Eterna fac cū ſctis
tuis in gloria numerari. Saluū
fac populū tuū domine: ꝛ bene-
dic hereditati tue. Et rege
eos ꝛ extolle illos vſqꝫ in eter-
num.

num. Per ſingulos dies bene-
dicimus te. Et laudam⁹ nomē
tuū in ſeculū ⁊ in ſeculū ſeculi.
Dignare domine die iſto ſine
peccato nos cuſtodire. Miſe-
rere noſtri dn̄e miſerere noſtri.
Fiat miſericoꝛdia tua domine
ſuper nos: quēadmodū ſpera-
uimus in te. In te domine ſpe-
ra ui non confundar in

e ter num.

Finito hymno, Cōſecratoꝛ ſtans ſine mitra apud ſedē ſeu faldiſto-riū: a parte dextra cōſecrati, dicit. Uel ſi officium cantatur incipit ſchola pꝛoſequente, Antiphonā. *Conſecratoꝛ ſine mitra incipit añam.*

Firmetur manus tu a: ⁊ ex-
altetur dextera tu a: iuſtitia
⁊ iudici um pꝛepara tio ſe-
dis tuę. Gloꝛia patri ⁊ filio
⁊ ſpiritui ſācto. Sicut erat in
pꝛincipio ⁊ nunc ⁊ ſemper ⁊ in
ſecula ſeculoꝛum. Amen.

Et repetitur tota Antiphona. Qua finita conſecratoꝛ, dicit. ℣. *Conſecratoꝛ dicit.*
Dñe exaudi oꝛationem meam. ℟.

℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus omnium fidelium paſtoꝛ ⁊ rectoꝛ: hunc famulum tuum, quem Eccleſię tuę pręeſſe voluiſti, pꝛopitius reſpice: da ei, quęſumus, verbo, ⁊ exemplo, quibus pręeſt pꝛoficere: vt ad vitam, vna cum grege ſibi credito, perueniat ſempiternam. Per Chriſtum dominum noſtrū. ℟. Amē.

Conſecratoꝛ ſine mitra accedit ad coꝛnu euāgelij: ⁊ cōſecratus cū mitra accedit ⁊ ī mediū altaris ſolenniter benedicit ppło.

His dictis cōſecratoꝛ detecto capite vadit ad coꝛnu euangelij altaris: Conſecratus vero ſurgit: ⁊ accedens cum mitra, ⁊ baculo paſtorali ante medium altaris, verſus ad illud, ſignans ſe cū pollice dextrę man⁹ ante pectus dicit. ℣.

Sit nomē dñi benedictū. ℟.

Ex hoc nūc ⁊ vſq; in ſeculum.

Deinde faciens ſignum crucis a fronte ad pectus, dicit.

Adiutoꝛiū noſtrū in nomine

dñi. ℟. Qui fecit celū ⁊ terrā.

Tū eleuat, ⁊ iungit man⁹, ⁊ dicit.

Benedicat vos oīpotens deus

Et cū dicit deus erigit manū dextram vſq; ad faciem ſuam: deinde vertit ſe ad populum: ⁊ tertio ſuper eum ſignans: benedicit dicēs.

pa ✠ ter, ⁊ fi ✠ lius, ⁊ ſpiritus

✠ ſanctus. ℟. Amen.

Tum cōſecratoꝛ accipit mitram: ſtans in coꝛnu euangelij: verſa facie ad coꝛnu epiſtolę: Conſecratus vero accedit ad coꝛnu epiſtolę altaris: ⁊ ibidem cum mitra ⁊ baculo genuflexus, verſus ad cōſecratoꝛem, dicit cantando.

Conſecratoꝛ cū mitra ſtat ad coꝛnu euāgelij: ⁊ cōſecrat⁹ ſimiliter cū mitra ad coꝛnu epiſtolę reſpiciens cōſecratoꝛē dicit genuflexus. Ad multos annos.

Ad multos annos.

Deinde accedens ante medium altaris vbi iterum vt pꝛius genuflexus dicit altius cantando.

Ad multos annos.

Conſecrator tertio ad pedes cōſecratoris accedēs genuflex⁹ ante eū dicit ad huc alti⁹. Ad multos annos.

Poſtea accedit ad pedes conſecratoris: vbi tertio genuflexus: vt ſupra, iterū altius cantando dicit.

Ad multos annos.

Conſecrator recipit cōſecratuꝫ ad oſculū pacis: ⁊ ſimiliter aſſiſtētes epiſcopi: qui ducunt cōſecratum mediū inter ſe cum mitra et baculo ad capellam ſuam.

Tum cōſecrator recipit eum ſurgentem ad oſculum pacis: ⁊ ſimiliter faciunt aſſiſtentes epiſcopi: qui conſecratum cum mitra ⁊ baculo paſtorali incedentē: ⁊ euangelium ſancti Johānis, In principio erat verbum ⁊c. dicentem: inter ſe medium ducentes: ad ſuā capellā reuertuntur, ad ſe exuendum ſacris veſtibus. Conſecrator vero pacis oſculo vt premittitur conſecrato, dato, dicit ſubmiſſa voce. Dominus vobiſcum. Initium ſancti euangelij ſecundum Johannem. In principio erat verbum ⁊c. ſignat altare ⁊ ſe: ⁊ apud ſuum faldiſtoriū deponit ſacras veſtes: quibus depoſitis: conſecratus conſecratori et aſſiſtentibus ſuis pro more gratias agit: et vadunt in pace omnes.

Conſecrator dicto euangelio ſancti Johannis in ſede ſua: ſacris veſtib⁹ exuit.

Notandū. ¶ Quando etiā quis in Archiepiſcopum: vel Patriarcham electus conſecratur: forma premiſſa in omnibus obſeruatur: ſed per huiuſmodi conſecrationem non aſſumit ſibi nomen Archiepiſcopi vel Patriarche: quod per traditionem Pallij duntaxat ſibi attribuitur: vſque ad quam manet continuo electus: etiam poſt cōſecrationem predictam: prout etiam infra de Pallio dicetur. Electus vero in epiſcopum: cum primum conſecratus eſt: epiſcopus vocatur: non electus.

¶ In anniuerſario conſecrationis epiſcopi: dicatur miſſa ſicut in conſecratione vtš. fo. 25. cum his orationibus. Oremus. Oratio.

Deus, qui non proprijs ſuffragātibus meritis: ſed ſola tua ineffabilis gratię largitate: me familię tuę preeſſe voluiſti: tribue tibi digne perſoluere miniſteriū pontificalis officij: ⁊ eccleſiaſticis conuenienter ſeruire myſterijs: plebemq; mihi commiſſam: te in omnibus protegente: gubernare concede. Per dñm. Secreta.

Ad gloriam diuini nominis tui annua facta repetentes: Pontificalis exordij: hoſtiaꝫ tibi laudis offero: ſuppliciter exorās: vt cuius miniſterij viceꝫ exhibeo: eius tibi ſuffragijs reddat acceptum. Per dñm noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, Qui tecū viuit ⁊ regnat. Infra actionem.

Hanc igitur oblationem, quā tibi offero ego tuus famulus ⁊ ſacerdos: ob dię, in quo me dignatus es in miniſterio ſacro conſtituere preſulem: obſecro domine placatus ſuſcipias: ⁊ quod in me largiri dignatus es: propitius cuſtodire digneris. Dieſq; noſtros ⁊c. Poſtcommunio.

Or

Digitized by Google

Corporiſ ſacri ⁊ pretioſi ſanguinis repleti muneribus: queſumus domine Deus noſter: vt gratię tuę munus, quod mihi immerito contuliſti: intercedēte beata Maria ſemper virgine: et beatiſ apoſtoliſ Petro ⁊ Paulo: ⁊ beato . N. et omnibus ſanctis: propitius muniendo cuſtodias: Per eundem dominū noſtrum.

DE PALLIO.

Forma tradendi palliū patriarchę, vel archiepiſcopo.

CVM pallium a ſede apoſtolica ad quempiā patriarcham, ſiue Archiepiſcopū mittiť, epiſcopi, quibus res ipſa committitur, ſtatuta die, cum ipſo electo Patriarcha, vel Archiepiſcopo: conueniunt in Eccleſia ſua metropolitana, ſi commode fieri poteſt: vel alia Eccleſia ſuę dioceſis magis commoda: in qua miſſarum ſolennia peraguntur. Et facta communione per celebrantē: pallium reponitur ſupra mediū altaris extēſum: ⁊ zandali, ſiue ſerico, in quo inuolutum portatum fuit, coopertum. Deinde peracta re diuina: epiſcopi ipſi induti amictu, ſtola, pluuiali, ⁊ mitra ſimplici: ſedentes ante altare ſuper faldiſtorijs: aut ſedilibus: capiunt iuramentum fidelitatis, nomine ſedis apoſtolicę: ab ipſo electo Patriarcha: vel Archiepiſcopo: oībus pontificalib⁹ paramētiſ: ac ſi celebraturꝰ eſſet: mitra tamē ⁊ chirothecis demptis induto: ante ſe genuflexo: iuxta formā ꝑ literas apoſtolicas eis traditā.

FORMA IVRAMENTI.

EGo. N. Patriarcha vel Archiepiſcopuſ. N. ab hac hora in antea, fidelis ⁊ obediēs ero beato Petro, ſanctęqꝫ apoſtolicę Romanę Eccleſię, ac domino noſtro, Domino. N. papę. N. eiuſqꝫ ſucceſſorib⁹ canonice intrantib⁹ Non ero in conſilio aut conſenſu vel facto vt vitā perdāt aut membrū: ſeu capiant mala captione. Conſilium vero quod mihi credituri ſunt per ſe aut per nūtios, ſeu literas ad eorū damnum me ſciente, nemini pandam. Ad retinendum ⁊ defendendum papatū Romanum, ⁊ Regalia ſancti Petri, adiutor eis ero: ſaluo meo ordine contra omnem hominem. Legatū apoſtolicę ſediſ i eundo ⁊ redeundo honorifice tractabo, ⁊ in ſuis neceſſitatib⁹ adiuuabo. Vocatus ad ſynodum veniā, niſi prępeditus fuero canonica prępeditione. Apoſtolorum limina: Romana Curia exiſtente citra, ſinguliſ annis: vltra vero mōtes: ſingulis biēnijs viſitabo: aut per me, aut per meū nuntiū: niſi Apoſtolica abſoluar licentia. Poſſeſſiones vero ad mēſam meā pertinēteſ nō vendā, nec donabo, neqꝫ impignorabo, nec de nouo infeudabo: vel aliquo modo alienabo: etiā cum cōſenſu capituli Eccleſię meę, Incōſulto Ro. pontifice.

¶ Senior dictorum epiſcoporuz in gremio ſuo librum euangeliorum ambabus manibus apertũ tenẽs: inferiore parte libri electo verſa: ab eo preſtationem huiuſmodi iuramenti recipit: ⁊ electo Patriarcha vel Archiepiſcopo adhuc corã eo genuflexo, dicẽte. Sic me Deus adiuuet: ⁊ hec ſancta Dei euangelia. Tum epiſcopus reſpondet. Deo Gratias. Iuramẽto preſtito: epiſcopi ſurgunt cum mitris: et ambo, ſimul pallium hincinde de altari recipientes: ſenior eorum ſolus: illud ſuper humeros electi Patriarche: vel Archiepiſcopi adhuc ante ſe genuflexi imponit, dicens.

AD honorem omnipotentis dei: ⁊ beate Marie ſemper virginis: ac beatorum apoſtolorum Petri ⁊ Pauli: domini noſtri pape. N. ⁊ ſancte Romane eccleſie: Necnon eccleſie. N. tibi cõmiſſe: tradimus tibi palliũ de corpore beati Petri ſumptũ: in quo eſt plenitudo Pontificalis officij, cum Patriarchalis vel Archiepiſcopalis nominis appellatione: vt vtaris eo infra eccleſiam tuam certis diebus: qui exprimuntur in priuilegijs ab apoſtolica ſede conceſſis. In nomine ✠ patris, et filij et ſpiritus ſancti, Amen.

¶ Quo dato, ſurgit patriarcha, ſeu archiepiſcopus cum pallio: ⁊ aſcẽdens ad altare, crucẽ ſuã ante ſe habens, detecto capite, benedicit populo ſolenniter, dicens. Acepto pallio patriarcha: vel archiepiſcopus, ſurgit, et populo ſoleniter benedicit.

Sit nomẽ ⁊c. fo. 35. Qua benedictione data: dimiſſis in eccleſia paramẽtis: oẽs ad ſua reuertuntur.

¶ Et quia pontificalis officij plenitudo confert per palliũ: anteꝙ obtinuerit quis pallium: licet ſit conſecratus: non ſortitur nomen Archiepiſcopi: vel primatis: aut patriarche: ⁊ non poterit epiſcopos conſecrare: nec cõuocare ad concilium: nec chriſma cõficere: nec eccleſias dedicare: nec clericos ordinare: etiam ſi pallium in alio Archiepiſcopatu habuiſſet: cum oporteat petere nouum pallium. Notandũ.

Poteſt tamen qñ vult, miſſam ſine pallio ⁊ ſandalijs celebrare.

Poteſt etiam huiuſmodi conſecrationes ante pallij receptionem alteri cõmittere: dummodo non ſit in mora petendi pallium.

Nec ante habitum palliuz: poteſt metropolitanus ante ſe crucem deferre: ſed tantum poſtea.

Nec poteſt archiepiſcopus vel patriarcha vti pallio extra ſuam prouinciã, vel patriarchatũ: ⁊ nõ omni tẽpore: ſed tantum in eccleſia in miſſarum ſolennijs: in feſtis precipuis: non in proceſſionibus: neq3 in miſſis pro defunctis: ⁊ eſt perſonale: ⁊ ideo accommodari

non

non poteſt: nec in moꝛte, alicui relinqui: ſed Archiepiſcopus, ſiue Patriarcha cũ eo ſepeliri debet.

Dies, quibus pallio uti poteſt Archiepiſcopus ſiue Patriarcha, ſunt hi.

Natiuitatis dñi: ſcti Stephani: ⁊ Sancti Johãnis euãgeliſtę. Circunciſionis, ⁊ Epiphanię domini. Dominica in ramis palmarũ. Jouis ſanctę: ſiue in cęna domini. Sabbathi ſancti. Reſurrectionis domini cum duobus diebus ſequentibus. Dominica in albis: Aſcenſionis dñi: Die pẽtecoſtes: Feſtiuitatis coꝛpoꝛis Chriſti. Feſtiuitatum beatę Marię ſemp virginis. Natiuitatis ſcti Johãnis baptiſtę. Feſti oĩum ſanctoꝛum. Feſtiuitatum omniũ apoſtoloꝛum. Dedicationum eccleſiarum pꝛincipalium. Feſtiuitatis eccleſię ſuę. In oꝛdinationibus Clericoꝛum. Conſecrationibus Epiſcopoꝛũ. Et in die anniuerſarij dedicationis eccleſię: Et cõſecrationis ſuę.

DE ORDINATIONE ET Conſecratione Summi Pontificis.

COnſecratio Romani Pontificis: ſecundũ antiquas patrũ cõſtitutiones, ſpectare ſolebat ad epiſcopum Oſtienſem: qui etiam in ea cõſecratione pallio vtebaẗ; Aſſiſtebãt ei Poꝛtuenſis ⁊ Albanẽſis epiſcopi. Sed (vt arbitroꝛ) ad tollendas cõtentiones: iam pꝛidem introductum eſt: vt pꝛioꝛ epiſcopoꝛum cardinaliuꝫ: cum duobus ex ſenioꝛibus epiſcopis: id munus ſubire debeant. Sicque noſtris tempoꝛibus ſeruari vidimꝰ. vt non habeatur ratio Eccleſiarum: ſed pꝛioꝛitatis epiſcopalis.

¶ Statuta igitur die oꝛdinationis per electum: ante diẽ coꝛonationis: in loco vbi oꝛdinatio fieri debet, paretur ante altare, Credẽtia pꝛo cõſecratoꝛe: ⁊ Credentia pꝛo Pontifice electo: cum rebus oppoꝛtunis ad oꝛdinationẽ.

¶ Conueniant in loco vbi oꝛdinatio fieri debet: Electus Pontifex: cum duobus diaconis: ⁊ aliquibus Pꝛeſbyteris Cardinalibus: Subdiacono ⁊ Acolitis apoſtolicis. Et omnes, conuenientibus ſibi ac tempoꝛi paramentis oꝛnẽẗ. Deinde epiſcopus conſecratoꝛ: cum eius miniſtris pareẗ.

DE ORDINATIONE SVMmi Pontificis, ad pꝛimam tonſuram: ⁊ quatuoꝛ minoꝛes.

SI foꝛte electꝰ in Papã eſſet merus laicus (nã ⁊ laicꝰ eligi poteſt: dummodo ſit chꝛiſtianus ⁊ catholicus) accipit pꝛimã tonſuram: ⁊ minoꝛes oꝛdines: vt alij inferioꝛes: niſi ꝙ erit indutus cum rocheto ⁊ pluuiali: qđ poſt colluꝫ remittit: vt totũ retro depẽdeat: ⁊ mitra. Et in ſua ſede recipiat inſtrumẽta oꝛdinũ: ⁊ habitũ. Et nõ dicunẗ monitiões: ſiue exhoꝛtationes: ſed a ſubſtantialibus incipiẗ.

DE ORDINATIONE ROmani Pontificis: ad Subdiaconatum: ⁊ Diaconatum.

SI vero electus in Romanū Pontificē, nō eſſet in ſacris ordinib⁹ cōſtitutus: vt de Petro Moroneo Anachoreta: ⁊ de quibuſdam alijs, patrum memoria accidit: Statuta die ordinationis, vt ſupra: per priorē epiſcoporum cardinaliū: vel aliū (ſi magis placet) ordinet. Et ad oēs ordines: etiā ad Presbyteratum: poterit in eadē die ſimul, vel interpolatis dieb⁹ ꝓmoueri: vt placuerit: In promotione autē hęc ſeruabunt.

¶ Omnibus, vt ſupra paratis: Electus ordinādus ad Subdiaconatum: in ſede ſua in loco conuenienti conſtituta: primo lauet manus: tum ſupra rochetum paretur amictu (ita tamen vt poſſit imponi ſupra caput cū tēpus erit) Alba: ⁊ Cingulo: deide Pluuiali; quod poſt collum remittit: vt totum retro dependeat: tum mitrā accipiat: tempori opportunam. Cū omnia parata erunt: electus accedens ad altare: procumbet ad orationē ſine mitra: ⁊ ſurgens, faciet confeſſionem cum ordinatore: deinde reuertetur ad ſedem ſuā: ⁊ leget introitum ⁊c. vt alias. ⁊ ordinator procedet in miſſa more conſueto: vſq; ad collectā ante epiſtolā excluſiue. Tunc electus ſuper faldiſtoriū procumbet ſine mitra: ordinator autē in ſcabello ad eius ſiniſtrā cum mitra: ⁊ alij oēs in locis ſuis ſine mitra: ⁊ dicet

Summus pōtifex electus: ⁊ in ſubdiaconū cōſecrādus induitur ſup albā pluuiali ⁊ mitra.

Litania p ſubdiaconum: vt ſupra f. 10. Et cum peruentū fuerit ad locum cōſuetū, ſurget ordinator: ⁊ benedicet electum tertio, dicēs. Ut hunc electum ⁊c. vt in ordinario ſupra. fol. 11. Deinde iterum procumbet et finietur Litania. Tum electus ſumpta mitra, reuertitur ad ſedem ſuam: ⁊ ordinator accedit ad eum: ⁊ ſedenti cum mitra, ipſe ſtās cum mitra: dat electo calicē vacuum cum patena: ⁊ mox vrceolos cum vino, ⁊ aqua, boccale, manile, ⁊ manutergium. Quę omnia electus tangit ambabus manibus, ordinatore dicēte. Uide cuiuſmodi mini. ⁊c. ſ. f. 12. Deinde ſucceſſiue etiam cū mitra: ordinator dicit. Oremus. Deum patrē ⁊ dn̄m noſtrū. ⁊c. Tū depoſita mitra, dicit. Orem⁹. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate. Et interī electus ſurgit ſine mitra: ⁊ ordinator proſequit. Dn̄e ſancte, pater omnipotens, ęterne ⁊c. ſupra fo. 12. Qua finita oratione: elect⁹ ſedet ſine mitra: ⁊ ordinator accepta mitra imponit Amictum ſup caput electi, dicēs, Accipe amictum ⁊c. q mox depoſito de capite amictu: reaſſumit mitrā: ⁊ ordinator imponit illi manipulum in brachio ſiniſtro, dicēs, Accipe Manipulum ⁊c. Tum ſurgit electus: et extrahitur ſibi Mitra et Pluuiale: ⁊ ordinator induit eum Tunicella, dicens. Induat te dominus veſtimento ſalutis ⁊c. ſedet: deinde electus cum Mitra: et ordinator tradit

Summus pōtifex electus ordinandus in ſubdiaconū omnia inſtrumēta illius ordinis ſedēs cū mitra accipit a cōſecratore ſtante etiam cū mitra.

illi

illi librum epiſtolarum, dicens. **A**ccipe librum epiſtolarum. ⁊c̃. Hęc omnia habẽtur ſupra. fo. 12. Finita ordinatione Subdiaconatus: ſi electus nõ vult vlterius procedere: reaſſumit pluuiale: et finitur miſſa more conſueto.

¶ Si vero placuerit ad Diaconatũ procedere: ordinator, apud altare in ſuo faldiſtorio proſequit̃ collectam diei cum oratione pro ordinãdo ſub eodem, Per dñm. vtſ. fo. 12. ⁊ dicet̃ ep̃la ſuo ordine. Qua finita: ſi electus ante electionem erat Subdiaconus: paret̃ in principio, ſicut diximus: addito manipulo: et finita epiſtola procumbat in faldiſtorio: ⁊ dicetur Litania ſupra fol. 10. vt diximus.

Summus Pontifex qualiter in Diaconũ ordinari debet.

¶ Si autem tunc ordinatus eſt: finita epiſtola ſurgat, ⁊ deponat tunicellã: ⁊ iterum ſedeat cum mitra et pluuiali a collo: ordinator autẽ ad eum accedens, ⁊ ſtans cũ mitra, dimiſſis alijs rebus, dicit. **O**remus dilectiſſimi deũ patrẽ oĩpotentẽ ⁊c̃. Et cũ peruenerit ad **P**er omnia ſecula in pręfatione deponit mitrã: ⁊ proſequitur pręfationem vſq; ad eum locum, vbi dicitur: ⁊ quę ſunt agenda concedere. Tunc electo ſine mitra ſedenti, imponet ipſe ſolus dextram manum ſuper caput dicẽs. **A**ccipe ſpiritum ſanctum ad robur. ⁊c̃. ſupra fol. 15. Deinde proſequitur pręfationem vſq; in finẽ. Tunc depoſito pluuiali: ⁊ mitra ab aſſiſtẽtibus electo ſtanti: ordinator cum mitra ponit illi ſtolam ſuper humerum ſiniſtrum: dicẽs. **A**ccipe ſtolam candidã. ⁊c̃. Deinde induit eũ dalmatica, dicens, **I**nduat te dominus. ⁊c̃. Et mox tradit illi ſedenti euangeliorum librũ dicẽs. **A**ccipe poteſtatẽ. ⁊c̃. Quo facto: electo ſine mitra ſurgente: ordinator depoſita mitra verſus ad altare, dicit **O**remus. ⁊ miniſtri, Flectamus genua. ⁊c̃. Et ipſe pſequit̃: verſus ad electũ. **E**xaudi domine. ⁊c̃. **D**omine ſancte pater. ⁊c̃. His completis: ſi noluerit ad vlteriora procedere: miſſa ſuo ordine finitur.

¶ Si autem ad Presbyteratum tunc erit promouendus: ordinator reuertet̃ ad ſuum faldiſtoriũ: ⁊ leget Graduale: et Halleluiah: ſiue Tractũ: ⁊ poſtea procedet ad ordinẽ ſacerdotalẽ: vt ſequitur.

¶ Quod ſi electus erat pri⁹ Diaconus: parabunt̃ omnia: vt ſupra: ⁊ ipſi addetur ſtola ſuper leua in formam Diaconi.

DE ORDINATIONE Summi Pontificis in Presbyterum.

ELectus Pontifex, in ordine Diaconatus exiſtens: cũ ad Presbyteratũ voluerit ordinari: parabitur vt ſupra diximus: ⁊ in miſſa procedetur vſq; ad Halah. ſiue Tractũ excluſiue: vt predictũ eſt: ⁊ tunc Pontifex electus paratus amictu, alba, cingulo, manipulo, ſtola, in modum Diaconi: ⁊ pluuiali a collo retro pendente: procumbit ſuper faldiſtorium ad

Litania

Litaniam ſi nõ eſt dicta: vt ſupꝛa folio. 10. ⁊ illa vt pꝛemiſſum eſt in Subdiaconatu, finita: reuertitur ad ſedẽ ſuã. Oꝛdinatoꝛ vero cum mitra ad electum ſedentem accedẽs: manus ambas ſup caput electi detectũ imponit: nihil dicens. Et idem faciunt omnes epiſcopi: ſiue Pꝛeſbyteri cardinales pꝛeſentes: accedẽtes tamen cũ reuerẽtia: ⁊ detectis capitibꝰ. Deinde oꝛdinatoꝛ ſtans cum mitra extẽta manu ſuper electum ſtantẽ, dicit.

Oꝛdinatoꝛ et epiſ pꝛeſentes manũ imponunt ſuper caput Pape.

Oremus dilectiſſimi deum patrem omnipotentẽ ⁊c. vt in oꝛdinario. folio. 17. Deinde depoſita mitra, dicit. Oremus: ⁊ miniſtri. Flectamꝰ genua. Le. ⁊ rurſum. Exaudi nos, q̃s dñe. Et in fine expãſis manibus, dicit pꝛefationẽ. Per oĩa ſecula ſeculoꝛũ. Et vſq̃ in finẽ. deinde deponitur pluuiale electi: ⁊ oꝛdinatoꝛ accedens cũ mitra reflectit oꝛariũ electo ante pectus in modum crucis dicens. Accipe iugũ domini ⁊c. Et mox imponit illi caſulã ad ſcapulas a parte anteriori pendentẽ, dicens. Accipe veſtem ſacerdotalem ⁊c. Poſt hec depoſita mitra oꝛdinatoꝛ ſuper electum, dicit. Deus ſanctificationum omnium autoꝛ. ⁊ finita oꝛatione genuflexꝰ ad altarẽ incipit hymnũ. Veni creatoꝛ ſpiritus. ⁊ ſimiliter electus genuflexus, ⁊ dicto pꝛimo verſu, ſurgit, ⁊ alii pꝛoſequunt. Ipſe vero oꝛdinatoꝛ accedit cum mitra ad electum ſedentẽ etiã cum mitra: ⁊ inũgit ei ambas manꝰ de oleo ſancto cathecuminoꝛũ, pꝛoducẽs cũ pollice ſuo intincto duas lineas a pollice dextre manꝰ electi, ad indicem ſiniſtrũ: ⁊ a pollice ſiniſtro, ad indicẽ dextrum: ⁊ mox palmas: ⁊ reliqua intus perungit, dicens.

Conſecratoꝛ cuꝫ mitra ſtãs vngit manus Pape ſedentis cuꝫ mitra.

Conſecrare: et ſanctificare. ⁊c. ſupꝛa fo. 20. Manus electi ita perunctę: vna ſup alterã imponunt. Tunc oꝛdinatoꝛ detерſo aliquãtulum digito cũ mica panis: tradit in manus electi calicẽ cum vino, ⁊ aqua, ⁊ patenã cũ hoſtia: que oĩa electus tangit oꝛdinatoꝛe dicẽte. Accipe poteſtatẽ offerre ſa. ⁊c. ſupꝛa folio. 20. Quibus peractis: electus in ſua ſede: ⁊ oꝛdinatoꝛ in ſuo faldiſtoꝛio: lauabunt manus cum mica panis ⁊ aqua. Deinde legatur euangelium moꝛe ſolito, et liber offeretur oſculandus, electo. Tum oꝛdinatoꝛ, dicit.

Papa ſedens cum mitra accipit de manu oꝛdinãtis ſtantis cuꝫ mitra calicem et patenã cũ hoſtia vino ⁊ aqua.

Dominus vobiſcum. ⁊ offertoꝛium: ⁊ mox accedet ad electum ſedentem cum mitra: et ipſe ſine mitra accipiat de eius manibus offertoꝛiũ: intoꝛtitia accẽſa: panẽ ⁊ vinuꝫ: vt eſt moꝛis: ⁊ per ſingula oſculat manum electi offerentis.

Poſt hec reuertitur oꝛdinatoꝛ ad faldiſtoꝛium: ⁊ iterum tam ipſe quam electus lauãnt manuſ: et ſtatim intrant ad altare.

Electus accedit ad coꝛnu altaris: vbi dicit epiſtolã ⁊ Pꝛeſbytero cardinale miniſtrãte ⁊ ſeruiẽte de libꝛo, ſtãs ſine mitra: voce ſubmiſſa, omnia dicit cuꝫ oꝛdinatoꝛe: ⁊ cum ipſo concelebꝛat ſignãdo: ⁊ etiã verba conſecrationis cum

Conſecratoꝛ ⁊ papa lauant manus, et ad altare accedunt.

ipſo

ipſo proferendo: nõ tamẽ mouet ſe loco ſuo vſque ad Communionem: ⁊ proceditur in miſſa in omnibus: vt cõſuetum eſt: ⁊ poſt ſecretã de die, dicitur ſecreta pro ordinato vt ſupra fo.20. ſub eodẽ Per dominum. Poſtquam ordinator ſumpſerit ſacram euchariſtiam ⁊ partem ſanguinis Chriſti cum particula corporis: quę erat intus: communicet electo ſtãti in ipſo cornu de corpore ⁊ ſanguine Chriſti: et poſtea ambo purificentur cum vino: vt eis placuerit.

Papa cõicatur ſub vtraqꝫ ſpecie a conſecratore.

¶ His peractis, electus reuertitur ad ſedem ſuam cum mitra: ⁊ ordinator cum mitra lauat manus. Deinde accedens ad Electum: ſtans ſine mitra, dicit ſuper electum: ſtantem ſine mitra. R̸. Iam non dicam vos ſeruos. ⁊c̃. ſupra folio. 21. Quo finito ordinator imponit ambas manus ſuper eius caput, dicens. Accipe ſpiritum ſanctum: quorum remiſeris ⁊c̃. ⁊ mox explicat caſulam: quę in ſcapulis erat electi, dicẽs. Stola innocẽtię induat te dñs. Quibus finitis, imponitur mitra electo. Et tam ordinator, quam alij cardinales ⁊ prelati aſſiſtentes: recipiuntur ad oſculum pedis: manus: et oris: electi. Poſt hęc ordinator redibit ad altare: ⁊ perficiet miſſam cũ oratione pro ordinato vt ſupra. f. 21. Et dicto. Ite miſſa eſt: vel Benedicamus dño: Electus crucem ante ſe habẽs, ſtans ſine mitra in medio altaris benedicet omnibus dicẽdo. Sit nomen dñi benedictum ⁊c̃. ſupra. f. 35. Et mox ordinator accedẽs verſus electũ: tertio genuflex⁹: cũ diſtãtia ↄuenĩẽti: ter dicet Ad multos annos. ſupra fo. 35. ⁊ ſolus recipiet ad oſculũ oris: ⁊ ſic expleta ordinatione: exuet ſe veſtibus ſacris cũ orõnibus cõſuetis.

Papa recipit omnes p̃latos ad oſculum ⁊ bñdicit ſolẽniter populo.

¶ Et hic modus de bñdictione: ⁊ Ad multos annos. ſeruatur etiã ſi ordines acciperet in pluribus diebus ſingulatim: ſi electus nullũ haberet ordinem. Hęc ordinatio condecenter fieri poterit die ſabbathi precedente diem dominicũ conſecrationis Epiſcopalis.

DE CONSECRATIONE Romani Pontificis in Epiſcopum.

Epiſcopalis conſecratio electi in Romanuꝫ Pontificẽ: ſi prius nõ erat Epiſcopus: fieri debet ſecundum maiorũ noſtrorũ cõſtitutiones eadẽ die: qua benedicitur: ⁊ coronatur. Sed qm̃ noſtris tẽporibus breuitatis ſtudio alia die facta eſt: primo ponemus ordinẽ ipſius cõſecrationis Epiſcopalis ſine benedictione ⁊ coronatione: deinde conſecrationem cuꝫ benedictione ⁊ coronatione.

QVOMODO PAPA CONſecretur in Epiſcopum.

Si igit electo placet ↄſecrari ante ſolẽnia coronationis: ⁊ priuatim: hoc poterit fieri qñ ei placebit: ſed ↄuenientius die dñico: vel feſtiuo: ⁊ fiet hoc modo.

¶ Die

Que ꝑparanda ſint in cõſecratiõe pape in epm.

¶ Die ſtatuto ⁊ ĩ loco ipſi electo cõmodo: tã cõſecrator, q̃ electus parabunt omnibus paramentis pontificalibꝰ cũ pſ. Quã dilecta. ⁊ alijs orationibus cõſuetis. Electus, chirothecas ⁊ anulũ tãtum nõ accipiet: alia autẽ omnia. Aſſiſtunt ad minus duo vel tres Diaconi: ⁊ vnus Preſbyter cardinalis: ⁊ cum ipſo conſecratore: ſi eſt Epiſcopus cardinalis: vt decet: duo alij epiſcopi cardinales: aliqui Subdiaconi ⁊ acoliti apoſtolici: ⁊ prelati domeſtici: omnes cũ paramentis ſibi cõuenientibus.

Qui ꝑlati debẽt īter eſſe ↄſecratiõi pape.

De prelatis tamẽ paratis preter cardinales: non eſt neceſſariũ: ſed fiet ex ſententia Pontificis. Parent due credẽtie: vna pro electo: ⁊ altera pro conſecrante: ⁊ vnum altare tantum. Pro electo paret ſedes ornata in loco cõpetenti: ⁊ faldiſtorium ante altare: pro cõſecrante faldiſtoriũ cõſuetũ: in cornu epl'e: pro alijs ſcabella cõſueta. In credẽtijs parẽtur opportuna ad cõſecrationẽ: ⁊ ad celebrationem miſſe: candelabraqꝫ cũ luminaribꝰ opportunis: in altari ⁊ credẽtia. Paratis oĩbus rebus: electus accedat ad altare: ⁊ depoſita mitra: procumbat ſup faldiſtoriũ. Orabit ⁊ ſurget: ⁊ remoto faldiſtorio: faciet confeſſionem cũ conſecratore, a ſiniſtra ſibi aſſiſtente: nã examinatio Antiqua ſanctorũ pa. ⁊ alia precedẽtia, omittuntur. Finita confeſſione, electus cum mitra reuertetur ad ſedem ſuam. Conſecrator accedet ad altare oſculabitur: incenſabit (ſi placuerit) more ſolito: ⁊ reuerſus ad ſuũ faldiſtorium: leget Introitum: ⁊ Kyrie ele. ⁊ alia vſqꝫ ad Halab. ſiue vltimũ ℣. Tractus excluſiue: ⁊ cuꝫ oratione diei: dicitur oratio pro electo: vt ſupra fol. 26. Idem faciet electus in ſua ſede: cuꝫ ſuis aſſiſtentibus: verſus ad altare.

¶ His dictis: electus procumbet cum mitra in faldiſtorio ante altare: conſecrator ab eius ſiniſtris ſuper aliquo ſcabello: alij autem in ſuis ſcabellis: ⁊ p vnũ ex Subdiaconis dicitur Litania fol. 10. Cum ventũ erit ad locũ: vbi dicit Ut hunc electum. ſurgit conſecrator: non tamen cum baculo: ⁊ verſus ad electũ ter dicit ſignãs. Ut hunc electum ⁊c. vtſ. fol. 11. Et alij oẽs epiſcopi cardinales cũ ſuis libris, procumbentes: tamen erecta aliquãtulũ facie, idẽ faciãt.

Litania dicat ⁊ papa benedicat.

¶ Finita Litania ſurgunt omnes: ⁊ electus reuertitur ad ſedẽ ſuã: ⁊ ſedet cum mitra. Conſecrator venit ante eum: ⁊ alijs preter miſſis: ſtans cum mitra: ſimul cuꝫ adiuuantibus epiſcopis cardinalibus imponit librũ euangeliorũ ſupra ceruicem electi: ſine mitra ſedentis: nã tunc mitra ei abſtrahitur: quam duo Diaconi retinẽt vſqꝫ in finẽ: ⁊ cõſecrator atqꝫ aſſiſtentes Epiſcopi ponunt ambas manus: ſuper caput electi dicens. Accipe Spiritum Sanctum. Quod tamẽ cõſecrator alte dicit, alij ſubmiſſe: vt alia oĩa. Si aderunt alij epiſcopi parati: poterũt

Conſecrator ponit librũ euãgeliorum ſup ceruicẽ pape, ⁊ manꝰ ponit capiti eiꝰ cũ alijs epis.

⁊ ipſi

⁊ ipſi manus imponere: ⁊ omnia legere, vt cardinales aſſiſtentes. Deinde ſurgit electus: ⁊ Diaconi aſſiſtentes retinent libꝛum ſuper illius ſpatulis. Cõſecratoꝛ autẽ ſine mitra dicit ſuper euꝫ oꝛationẽ.

Sine mitra. PRopitiare dñe ſupplicationib⁹ noſtris: ⁊ inclinato ſup hunc famulũ tuũ. N. coꝛnu gratię ſacerdotalis: benedictionis tuę in eum infunde virtutem. Per dominum noſtruꝫ. ⁊c. Deinde voce mediocri: extenſis manibus ante pectus, dicat hanc pꝛęfationem.

PEr omnia ſecula ſeculoꝛum. ℟. Amen. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Surſum coꝛda. ℟. Habemus ad dominum. Gratias agamus domino deo noſtro. ℟. Dignũ ⁊ iuſtum eſt. Vere dignũ, ⁊ iuſtũ eſt: ęquũ, ⁊ ſalutare: nos tibi ſemper, ⁊ vbiqꝫ gratias agere: Dñe ſancte, pater omnipotens, ęterne deus: Honoꝛ omnium dignitatũ: quę gloꝛię tuę ſacris famulantur

Exo. 28. oꝛdinib⁹. Deus qui per Moyſen famulum tuum: ſecreti familiaris affectu inter cętera cęleſtis documenta culturę: de habitu quoqꝫ indumẽti ſacerdotalis inſtituẽs: electũ Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra iuſſiſti: vt intelligentię ſenſum, de exemplis pꝛioꝛum caperet ſecutura poſteritas: ne eruditio doctrinę tuę, vlli deeſſet ętati. Cũ ⁊ apud veteres reuerentiaꝫ, ipſa ſignificationum ſpecies obtineret: ⁊ apud nos certioꝛa eſſent experimenta rerum: quã enigmata figurarum: Illius nanqꝫ ſacerdotij anterioꝛis habitus, noſtrę mentis oꝛnatus eſt: ⁊ pontificalem gratiã, iam non nobis honoꝛ commendat veſtium: ſed ſplendoꝛ animarum. Quia ⁊ illa, quę tunc carnalibus blandiebãtur obtutibus: ea potius, quę in ipſis erant intelligenda poſcebant. Et idcirco, huic famulo tuo N. quem apoſtolicę ſedis pꝛęſulẽ: ⁊ pꝛimatem omnium, qui in oꝛbe terraꝝ ſunt ſacerdotuꝫ: ⁊ vniuerſalis eccleſię doctoꝛẽ dediſti: atqꝫ ad ſummuꝫ ſacerdotij miniſteriũ elegiſti: hanc quęſumus domine gratiã largiaris: vt quicquid illa velamina in fulgoꝛe auri: in nitoꝛe gemmarũ: ⁊ in multimodi operis varietate ſignabãt: hoc in eius moꝛibus, actibuſque clareſcant. Comple in ſacerdote tuo miniſterij tui ſummam: ⁊ oꝛnamentis totius gloꝛificationis inſtructuꝫ: cęleſtis vnguenti roꝛe ſanctifica. Tũc ꝯſecratoꝛ genuflex⁹ ⁊ ſine mitra: verſus ad altare icipit hymnũ Veni creatoꝛ ſpiritus. ſ. fol. 19. ⁊ tam electus q̃ꝫ alij genuflectunt eodeꝫ modo. Finito pꝛimo verſu ſurgunt omnes: ⁊ choꝛus pꝛoſequitur hymnum. Interim caput electi ſedentis in ſua ſede, circunligat panniculo lineo ſubtili, per Diaconũ: ne oleum fluat ſuper capillos: ita vt panniculi extremitates: retro ſuper ceruicẽ pẽdeant. Deinde conſecratoꝛ accedens ad electũ cũ mitra: ⁊ intincto pollice dextrę manus in ſacro chꝛiſmate: ſtans,

ſtans,vngit caput electi ſedentis:
formans primo ſignū crucis:quo
coronam totā amplectat̄.Deinde
vngat reliquum coronę, dicēdo.

Conſecrator ſtās vngit caput electi ſedētis ſacro chriſmate.

Vngat̄,⁊ conſecret̄ caput tuū
celeſti benedictione:in ordi
ne pontificali.In nomine patris
✠ ⁊ filij ✠ ⁊ ſpūs ſancti.✠ Amē.
Pax tibi. ℟. Et cū ſpiritu tuo.
Et abſterſo aliquātulum pollice
cum mica panis:depoſita mitra:
proſequatur prefationem, dicēs.

Sine mitra.

Hoc domine copioſe in caput
eius influat: hoc in oris ſubiecta
decurrat: hoc in totius corporis
extrema deſcēdat: vt tui ſpiritus
virtus,⁊ interiora eius impleat:⁊
exteriora eiꝰ circuntegat. Abun
det in eo conſtantia fidei: puri
tas dilectionis: ſynceritas pacis:
Sint ſpecioſi munere tuo pedes
Yſaia.5. eius:ad euangelizandam pacem:
ad euangelizanda bona tua. Da
ei domine miniſteriū reconcilia
tionis in verbo,⁊ in factis:in vir
1.Cor.2. tute ſignorum ⁊ prodigiorū. Sit
ſermo eiꝰ ⁊ predicatio, nō in per
ſuaſibilibꝰ humanę ſapiētię ver
bis: ſed in oſtenſione ſpiritus, et
virtutis.Da ei domine claues re
gni cęlorum:vt vtatur,non vt glo
rietur poteſtate,quam tribuis in
ędificationē:non in deſtructionē.
Mat.16. Quodcunq; ligauerit ſup terrā.
ſit ligatum ⁊ in cęlis:⁊ quodcunq;
ſoluerit in terris: ſit ſolutum ⁊ in
Iohā.20. cęlis. Quorū detinuerit peccata.
detenta ſint:⁊ quorum dimiſerit,
tu dimittas. Qui maledixerit ei:
Geñ.24. ſit ille maledictus:⁊ qui benedi
xerit ei,benedictionibus repleat̄.
Sit fidelis ſeruus ⁊ prudens:quē Ro.xij.
conſtituas tu domine ſup familiā
tuam: vt det illi cibū in tempore
opportuno:⁊ exhibeat omnē ho
minē perfectum.Sit ſolicitudine
nō piger:ſit ſpiritu feruēs. Ode
rit ſuperbiam: humilitatē ac veri
tatem diligat:neq; eam vnquam
deſerat: aut laudibus,aut timore
ſuperatus. Non ponat lucem te Yſa.v.
nebras:nec tenebras lucem.Non
dicat malum bonum: neq; bonū
malum. Sit ſapiētibus ⁊ inſipien Ro.i.
tibus debitor:vt fructum de pro
fectu omnium conſequatur. Tri
buas ei domine cathedram pon
tificalem ad regendam eccleſiam
tuā:⁊ plebē tuę ſortis intra mun
di limites vniuerſi. Sis ei aucto
ritas: ſis ei poteſtas: ſis ei ſecuri
tas.Multiplica ſuper eum bene
✠ dictionem ⁊ gratiam tuam: vt
ad exorādam ſemp miſericordiā
tuam,tuo munere idoneus:⁊ tua
gratia poſſit eſſe deuotus. Per
dñm nrm̄ Jeſum Chriſtum filiū
tuum, Qui tecum viuit ⁊ regnat
in vnitate ſpiritus ſancti deus, p
omnia ſecula ſeculorū. ℟. Amē.
Poſt hęc Conſecrator inchoat
ſchola proſequente Antiphonā.

Conſecrator incipit et ſchola proſequitur.

Vnguentum in capite quod
deſcēdit in barbam, barbā
Aaron: quod deſcendit in oram
veſtimenti eius: mandauit domi
nus benedictionē in ſeculum. pſ.
Ecce q̄ bonū, ⁊ q̄ iucundū
habitare fratres in vnum.
Sicut vnguentū in capite:qđ de
ſcendit

ſcēdit in barbā: barbam Aaron. Quod deſcendit in oram veſtimenti eius: ſicut ros Hermon: qui deſcendit in montem Sion. Quoniā illic mandauit dn̄s benedictionē: ⁊ vitā vſq; in ſeculū. Gloria patri ⁊c. Sicut erat. ⁊c. Deinde repetatur an̄. Unguentum in capite. Interim imponitur mappula ad collum electi ſedentis: ſupra quam imponit poſtea manus: ⁊ conſecrator inungit illi manus cū ſacro chriſmate: vt ſit alijs Epiſcopis, dicēs. f. 30.

Mappula iponit collo papę ſedentis ⁊ cōſecrator ſtās cū mitra ipſum inungit.

Ungatur manus iſtę de oleo ſanctificato: ⁊ chriſmate ſanctificationis: ſicut vnxit Samuel Dauid regem ⁊ prophetam: ita vngantur ⁊ confirmentur. In nomine dei patris ✠ ⁊ filij ✠ ⁊ ſpiritus ſancti ✠ facientes imaginem ſanctę crucis ſaluatoris noſtri, q nos a morte redemit: ⁊ ad regna cęlorū perduxit. Exaudi nos pie pater omnipotēs, ęterne deus: vt quod te rogamus exorem⁹: Per Chriſtū do. n. ✠ Amē. ℞. Orem⁹.

Deus ⁊ pater domini noſtri Jeſu Chriſti: q te ad Pontificatus ſublimari voluit dignitatem: ipſe, qui per Samuelem: Dauid in regē ⁊ prophetā inunxit: te noſtro miniſterio: chriſmate ⁊ myſticę delibutionis liquore perfundat: ⁊ ſpiritualis bene✠dictionis vbertate fęcundet: vt quicquid benedixeris, benedicatur: et quicquid ſanctificaueris, ſanctificetur: ⁊ conſecratę manus iſtę: vel pollicis impoſitio cunctis proficiat ad ſalutē. Per eundem dominum noſtrum. ℞. Amen. Electus, manus iniunctas, ſimul iunctas: in mappula pendenti a collo reponit. baculus non datur: ſed mox conſecrator depoſita mitra, benedicit anulum pretioſum, imponendo electo, dicens.

Creator et conſeruator humani generis: dator gratię ſpiritualis: largitor ęternę ſalutis: tu domine emitte tuam bene✠dictionem ſuper hunc anulū: vt quicunq; hoc ſacro ſancto fidei ſigno inſignitus inceſſerit: in virtute cęleſtis defenſionis: ad ęternam ſibi proficiat ſalutem. Per Chriſtum dn̄m noſtrū. ℞. Amē.

Bn̄dictio anuli.

Electus etiā ſurgit dum dicitur oratio: anulū ipſum interea tenet manu dextra aliqs acolit⁹ ante cōſecratorē genuflex⁹. Cōſecrator dicta orōne, aſpgit anulū aq̄ bn̄dicta: ⁊ illū imponit in digito anulari dextrę man⁹ electi ſedētis, dicēs.

Accipe anulum, fidei ſcilicet ſignaculū: quatenus ſponſam dei, ſanctam videlicet Eccleſiam intemerata fide ornatus, illibatę cuſtodias. ℞. Amen. Et dum imponit: oſculatur manum electi. Deinde adiuuātibus Epiſcopis aſſiſtētibus: librū euangeliorū ab eius ſpatulis remouens: dat ad man⁹ electi ſedētis: dicēs.

Conſecrator ſtās cū mitra imponit anulū digito anulari papę ſedēti.

Accipe euangelium: ⁊ vade: prędica populo tibi commiſſo: potens eſt enim deus augere tibi gratiam ſuam. Qui viuit ⁊ regnat cum deo patre in vnitate

Digitized by Google

Spiritus ſancti Deus Per omnia ſecula ſeculorum. ℞. Amen. ¶ His peractis, conſecrator redit ad ſuum faldiſtorium: ꝛ lauat manus. Electo autē ſedēti in ſua ſede, Diaconus cardinalis tergit caput cum medulla panis diligenter: ꝛ cum panno mundo. deinde cum pectine mundat: ꝛ componit capillos: ꝛ imponit illi mitram: ꝛ tunc electus lauat manus cū mica panis: ꝛ bene mundat. Quibus finitis, tam conſecrator, quām alij omnes cardinales preſentes oſculantur pedes: manum: ꝛ os domini electi: alij autem prelati parati: pedem: ꝛ manum: alij inferiores pedem tantum. Et mox conſecrator proſequitur miſſam vſq; ad lectū offertor. Et idē facit electus Pontifex in ſua ſede ſtans. Dicto offer. ꝯſecrator accedit ad electū ſine mitra: ꝛ de eius manu accipit offertoriū. Intorticia: panes: ꝛ vini vaſa duo: ꝛ ad vnumquodq; iſtorum, oſculatur manū electi: tum reuertitur ad ſuum faldiſtorium: ꝛ lauat manus, taʒ ipſe q̄ electus: ꝛ intrat ad altare, ꝛ ſimiliter dn̄s electus accedit ad altare: ꝛ ponit ſe ad cornu epiſtole: Presbytero cardinale miniſtrante librum: ꝛ ibi ſine mitra ſimul cū cōſecratore celebrabit: ſignando, ꝛ omnia dicendo ſubmiſſa voce, vt conſecrator: non tamen ſe loco mouebit vſq; ad communionem: quā ſumet ſub vtraq; ſpecie: ſtās in ipſo cornu aliquantulum procedēs inclinatus. Finita miſſa: nō imponunt chirotece, neq; mitra: quā habet, cum illis benedictionibus conſuetis: neq; intronizatur electus: ſed ſtans in medio altaris ſine mitra: habens ante ſe crucem, populo benedicit, dicēs. Sit nomē domini benedictum. Et reſumpta mitra, vadit ad ſedem ſuam, ꝛ ſedet: ꝛ tunc cōſecrator accedit verſus dominum electum: ꝛ ter genuflectens: dicit. Ad multos annos. vt s. folio. 35. vt dictum eſt in Presbytero. Et oēs deinde exuunt ſe ſacris veſtibus cum orationibus conſuetis.

Diaconus cardinalis tergit caput pape cū medulla panis ꝛ pectinat ꝛ mitrā imponit ei.

Conſecrator ſtās ſine mitra accipit oblationē de manu pape ſedētis cum mitra.

CONSECRATIO IN EPIſcopum: benedictio: ꝛ coronatio ſimul: Romani Pontificis.

Quod ſi electus in Romanū Pontificē: voluerit eadem die conſecrari Epiſcopus: benedici: ꝛ coronari. vt a ſuperioribus Pontificibus plerunq; ſeruatū eſt: ita procedendū erit. Sed cadē ſeruant etiam in electo: qui prius erat Epiſcopus: benedicendo: ꝛ coronādo: vſq; ad ſequēs caplm: vbi incipit. Oratores. Primo ordinabuntur oia ad huiuſmodi ſolennitatē opportuna. Infraſcripta etiam ſeruantur in coronatione: ꝛ conſecratione Epiſcopali: conuenienti tempore: que ex lectione huius ordinationis facile colligi poterunt: Et tandē cōſtituto die dominico: Pontifex e cubili, ſummo mane ad cameram paramēti: (quam Papagalli appel

Que ꝑa-randa ſint pro ↄſecratione ⁊ coronatione pape.

pellant)egreditur. Ibi a Diaco-
nis cardinalibus:Subdiaconis:
acolitis: ⁊ alijs officialibus cõſue
tis:paratur amictu:alba:⁊ longo
cingulo: ſtola: pluuiali rubeo: et
mitra ꝓtioſa.Cardinales alij cir-
cunſiſtunt:⁊ omnes prelati ⁊ offi-
ciales cũ ſuis cappis laneis. Sic
electus Pontifex paratus:cruce
precedēte: progreditur ad ſanctũ
Petrũ:ordine alias ↄſueto: Dia-
conis cardinalib⁹ hinc ⁊ inde ſim-
brias pluuialis ſuſtinētib⁹: Cau-
dam autē pluuialis portabit no-
bilior laicus, q erit in curia: etiã ſi
eſſet imperator:vel rex.Supra eũ
Octo nobiles: ſiue oratores por-
tant vmbellã: haſtilibus octo ſu-
ſtentatã: quã hodie baldachinũ
appellãt.Ante eũ duo ſeruientes
armorũ portãt faldiſtorium cum
magno cuſſino:Foꝛeriuſ tapetũ:
⁊ paruum ſcabellum:⁊ cuſſinum.
¶ Cum Papa electus peruene-
rit ad portã vltimã palatij:que eſt
in capite porticus Eccleſie ſancti
Petri in palatio,apud portã: ex-
tenditur tapetum: ponitur faldi-
ſtorium: ⁊ ſup illud cuſſinum ma-
gnum:⁊ ad pedes paruũ ſcabellũ.
Et ſedens ibi electus: recipit ad

Papa recipit canonicos ſcti Petri ad oſculũ pedis.

oſculũ pedis canonicos ⁊ capitu
lũ baſilice ſancti Petri. Deinde
ſurgens: intrat Eccleſiã ꝑ portã
que eſt in medio. Et progreſſus
vſqꝫ ad ſcđm circulum porphy-
reticũ,detracta mitra:orat verſus
ad altare:ſupra faldiſtorium a ſu-
pradictis ibi paratũ.Et tũc ſupra
ſcabellum paruum ponit paruũ
cuſſinus:Facta oratione ſurgit:⁊
reaſſumit mitram:⁊ pergit ad ca-
pellã ſancti Gregorij: ⁊ ſedens in
ſede ſibi parata: recipit oẽs cardi
nales ⁊ alios prelatos cũ ſuis cap
pis ad reuerentiã.Cardinales ad
man⁹ ſub auriphrygio: prelatos
ad pedis oſculum. Tunc ſurgens
ſine mitra: aſtante cruce: populo
benedicit, dicẽs. Sit nomen dñi.
¶ Subdiaconus dicturus epi-
ſtolam, depoſita cruce poſt bene-
dictionẽ: capit oĩa ſua paramẽta:
⁊ ſimul cũ eo acoliti exuunt cap-
pas: ⁊ induunt ſuperpellicia ſup
rochetum: ad partẽ ſe retrahen-
tes.Sedet deinde elect⁹ aliquan-
tulum cum mitra et iterum ſur-
gens ſine mitra verſus ad alta-
re ſub ſilentio, dicit: Pater no-
ſter ⁊c. Tũ alte incipit pro tertia.
D eus in adiutorium ⁊c.et ſic
ſtat quouſqꝫ incipiatur pſalmus. — Papa incipit tertiã ſine mitra.
R egem pone. Inde ſedet cũ mi-
tra:⁊ aſſiſtẽtibus Epiſcopis cum
libro:aciuuantib⁹ hincinde Dia-
conis: vt moris eſt, incipit pſalm.
Q uã dilecta. Interim Subdia-
conus apoſtolicus lecturus epi-
ſtolam(vt diximus) paratus om-
nibus ſuis paramentis: ex altari
ſubminiſtrãte ſacriſta,accipit ſan
dalia: que reuerenter portanẽ ad
electum,ſequentibus illũ acolitis
cum ſuperpellicijs:⁊ ea ſimul cũ
cubiculario camere īponit pedi-
bus ſue ſanctitatis:acolitis circũ-
circa ſimbrias pluuialis eleuanti
bus ſupra illorum capita. Impo-
ſitis ſandalijs,diaconus lecturus

Papa ſandalijs calciat⁊ miniſtri parantur.

 cuan-

euangelium cū duob⁹ alijs Dia/
conis, q aſſiſtūt Papę:capiūt pa/
ramēta ſua:ſcilicet,amictū:albā:
cingulum:ſtolam:dalmaticā: ma/
nipulum vero poſtea capiet in al/
tari:Alij vero duo capiēt amictū:
⁊ dalmaticas tantū:Induti,reue
renter ſimul ad electum accedēt.
Qui finito pſal.cum dicitur capi/
tulum pro.tertia : ſurgit cum mi/
tra:⁊ finitis verſiculis,depoſita mi
tra:⁊ aſtantibus duobus ceroſe/
Papa dicit oronē: poſt tertiā ſine mitra. rarijs:dicit. Domin⁹ vobiſcum.
⁊ orationē pro tertia: librū prior
epiſcoporum cardinalium: qui ei
aſſiſtere debet, ſuſtinet ſupra ca/
put:Epiſcopi vero aſſiſtentes:iu/
uant: ⁊ tenent candelā accenſam.
Dicto Dñs vobiſcum. poſt ora/
tionem: liber remouetur, ceroſe/
Papa ſedet cū mitra, lauat man⁹ ⁊ paratur. rarij diſcedūt.⁊ dicto a cantorib⁹,
Benedicam⁹ domino, Papa ſe/
det cū mitra:⁊ lauat manus:Epi/
ſcopo Cardinali adiuuante,⁊ re
liqua vt alias.Lotis manib⁹:Epi
ſcopus Cardinalis redit ad locū
ſuum:⁊ Papa deponit mitrā: plu
uiale,⁊ ſtolam:⁊ a Diacono lectu/
ro euangelium,ante ſe ſtante: in/
duitur conſuetis paramētis, quę
per acolitos hoc ordine portant
ex altari:⁊ ipſi Diacono porrigū/
tur. Duo Diaconi aſſiſtentes:⁊
poſt eos duo Subdiaconi adiu/
uant veſtientem. Primum porta/
tur cingulum cum ſuccinctorio.
Crux pectoralis: deinde Stola:
Tunicella:Dalmatica:Chirothe
cę:Planeta:Mitra auriphrygia/
ta:anulus autē non datur: ſi non
eſt conſecratus epiſcopus:quem
ſi eſſet conſecratus : cardinalis
epiſcopus aſſiſtens: imponeret.
¶ In conſecrationibus: vtūtur Cui⁹ coloris paramenta in hoc officio ſint habēda:⁊ q ſingulis cādidibus conueniant.
hodiernis temporibus:albis pa/
ramentis: quamuis antiqui ſcdm
temporis exigentiam colore vte/
rentur. Sed conueniens eſt vta/
mur ſecundū quod exigit miſſa,
quę celebratur. In proceſſione
autē erunt omnino albi coloris.
¶ Cum electus papa incipit pa/
rari:cardinales:⁊ oēs prelati atq
officiales parātur. Epiſcopi car/
dinales: Patriarchę: Archiepi/
ſcopi:Epiſcopi:Abbates:pluuia
libus,⁊ albis mitris: Presbyteri
cardinales: planetis: ⁊ mitris ſi/
milibus. Diaconi cardinales:dal/
maticis ⁊ mitris albis. Subdiaco
ni oēs:tunicellis. Auditores ⁊ cle
rici camerę: ſuperpelliciis ſupra
rocheta. Secretarij ⁊ aduocati:
ſuper veſtes cōes:habeāt pluuia
le cum apertura ſup humerū dex
trum : ⁊ almutia ſuper ſiniſtrum.
Alij:vt alias. Prior igitur Epi/ Prior epiſcoporum cardinaliū hoc tēpore papam conſecrat.
ſcoporum cardinaliū: ſiue alius:
(quiſquis ille ſit:) q electū Pon/
tificē eſt conſecraturus: procedat
ad altare maius ſcti Petri: ibiq
ad partē capiat ſandalia : ⁊ para/
mēta omnia Pontificalia,ac ſi ce/
lebraturus eſſet:cū pſalmis,⁊ ora
tionibus cōſuetis:ibiq expectet
Pontificē. Interī Pontifici aſſi
ſtet ſupprior Epiſcoporū cardi/
naliū. Paratis omnib⁹ ordini/
bus: Pontifex incēſum mittet in
thuribulo: ⁊ prior Diaconorum
cum

cum ferula proceſſionem ad altare maius ordinabit, hoc modo.

Ordo proceſſionis pontificis romani ad cõſecrationem accedentis.

¶ Familiares pape: minores nobiles: cubicularij, Nobiles maiores, ⁊ barones. Conſeruatores, ⁊ oratores laici, ⁊ nõ Prelati. Secretarij ⁊ aduocati miſtim: ita vt duo antiquiores ex vtroq; ordine ſint in digniori loco: acoliti, clerici camere, auditores: acolitus thuriferarius: acoliti ceroferarij: qui ſepté numero eſſe deberent: Subdiaconus cũ cruce papali: ⁊ alijs Subdiaconis. Subdiaconi duo: latinus ⁊ grecus: cum libro euangeliorũ: Diaconus grecus.

Notandũ.

¶ Et nota quod pro epiſtola ⁊ euágelio in lingua greca, ſolebát vocari in hac celebritate, monachi ex monaſterio crypte ferrate. Deinde abbates forenſes: epiſcopi: Archiepiſcopi: oratores: prelati: Abbates vrbis: qui in hoc die ſunt priuilegiati: epiſcopi aſſiſtentes Pape. Patriarche: Diaconi: Preſbyteri: ⁊ Epiſcopi cardinales. Diaconi duo aſſiſtétes: ⁊ inter eos medius Diaconus lecturus euágelium: demũ ipſe Pontifex. Qui ſi pedibus ſuis incedet: ipſi Diaconi aſſiſtétes fimbrias, pluuialis portabũt: ⁊ maior princeps caudá: Octo nobiles, ſeu oratores baldachinum ſupra eius caput ferent. Deinde ſequetur Auditor qui mitrá miniſtrat: medius inter duos cubiculares ſecretos: ⁊ inter eos eſt ſecretarius pape: ſi nõ eſt prelatus: Deinde ꝓtonotarij ⁊ curiales clerici non parati: ante Pontificé immediate miniſter cerimoniarum precedit cũ duabus arundinib⁹: ſuper alterá, ſtuppá: ſuper alterá vero, candelá ardentem portás. Et cum Pontifex capellá ſancti Gregorij exierit: cerimoniarius ad eũ cõuerſus: ignẽ ſtuppe mittit: ⁊ genuflexus alta voce, dicit: Pater ſancte, ſic tráſit gloria mundi: quod tertio facit: diſtincte: equali ſpatio: antequá perueniát ad portá capelle.

Cerimoniarũ magiſter ſtuppá coram Pontifice comburit.

Procedunt deinde omnes per nauim ipſius capelle ſancti Gregorij: vbi ſepulchra ſunt romanorũ pontificum: ⁊ cũ illá exierint: flectunt ad dextrá: ⁊ ꝑ portá, que eſt ante altare, ingrediuntur capellam: ⁊ aſcẽdunt etiá ad dextrá. Anteq̃ papa cácellos capelle intret: tres vltimi Preſbyteri cardinales veniunt ei obuiam: ⁊ oſculant os ⁊ pectus Pontificis: a ſeniori incipientes: deinde ante Diaconos aſſiſtétes procedunt: Cum autẽ peruentũ fuerit ad altare, Pontifex depoſita mitra, facit orationẽ ſuper faldiſtorium. Deinde ſurgens, remoto faldiſtorio, facit cõfeſſionem more ſolito: ſtans hoc ordine. A Põtificis dextra ſtat Epiſcopus cardinalis conſecrator vel aſſiſtens (ſi nõ eſt cõſecrator) ⁊ poſt eum Diaconus cardinalis aſſiſtẽs. A ſiniſtris ſtat Diaconus cardinalis lecturus euangelium: ⁊ poſt eum Diaconus cardinalis aſſiſtẽs: poſt quẽ genuflexus manet Subdiaconus latin⁹: cũ libro euágeliorũ: ⁊ manipulo

pontificis,quē illi imponit dicto
Indulgentiā. ⁊c. Interim cāto-
res cantant introitū miſſe:⁊ Ky-
rie eleiſon. Et hec quidē ſupꝛadi
cta:circa deſcenſum ex palatio ad
Eccleſiā: Et que in capella ſancti
Gregoꝛij ⁊ vſqꝫ ad factam cōfeſ-
ſionem ſuperius dicta ſunt: pꝛe-
terquā de parādo cōſecrante.ſer-
uant etiā quādo electus epiſcopꝰ
nō eſt cō ſecrādus: ſed benedicen
dus:⁊ coꝛonādus tantum. Nunc
de ipſa ꝯſecratione ſubiungemꝰ.
¶ Hoc totū ſequēs Caplm pꝛe-
termittit:ſi Papa erat pꝛius epi-
ſcopus conſecratus:in eo nanqꝫ,
cōſecratio epiſcopalis cōtinetur.

Si Papa pꝛius erat epō conſecratꝰ: totū hoc capꝫ pꝛetermittatur.

CAntoꝛes:vt finierint Kyrie
eleiſon:qeſcēt. Electus pꝛo-
cumbet ſuper faldiſtoꝛiuꝫ ante al
tare: ad eius dextrā conſecratoꝛ:
⁊ ad ſiniſtrā Diaconus euangelij
ſuper ſcabella:Diaconi aſſiſtētes
poſt pontificē:duo epiſcopi cardi
nales ſenioꝛes: hincinde ſup ſca-
bella:alij oēs: vt commodum erit
genuflexi: pꝛocumbent oēs cum
mitris in capite:Et Diaconꝰ euā
gelij incipiet ſine mitra Litaniaꝫ:
⁊ oēs reſpondēt replicādo.Cum
peruentū fuerit ad locum vbi dr̄,
Ut hunc electum. quod etiā ter
dicit ab eodē Diacono:⁊ tā conſe
cratoꝛ qꝫ oēs alij in epiſcopali di-
gnitate cōſtituti pꝛeſentes: ⁊ pa-
rati erecto capite: ⁊ extenſa dex-
tra: non tamen mouētes ſe de lo-
cis ſuis:benedicunt ter cōſecran-
dum:vt patet in oꝛdinario.fo. II.
Finita Litania,oēs ſurgunt:⁊ cō-
ſecratoꝛ ſtat ad infimum graduꝫ
ſedis papalis vertens faciē ad al-
tare:medius inter duos ſenioꝛes
epiſcopos cardinales:q etiā ſtolā
habere debent:⁊ libꝛum. Electus
Pontifex ante euꝫ ſtabit medius
inter aſſiſtētes Diaconos:vertēs
faciē ſuā ad faciē cōſecrantis. Epi
ſcopi:Archiepiſcopi:patriarche:
q aderunt parati cum ſuis libꝛis
oēs accedēt:⁊ circulū faciēt: ⁊ oia
cum cōſecratoꝛe dicēt(voce tamē
ſubmiſſa)depoſitis mitris. Et om-
nibus ſtātibus: epiſcopus cardi-
nalis a ſiniſtris ſuper Pontificeꝫ
dicit hanc oꝛationem. Oꝛemus.

ADeſto ſupplicationibus no
ſtris omnipotens deus: vt
quod humilitatis noſtre geren-
dum eſt miniſterio: tue virtutis
compleatur effectu. Deinde epi-
ſcopus conſecratoꝛ, dicit oꝛatio-
nem cum nota. Oꝛemus.

Sine mitra.

PRopitiare,qͣumus dn̄e,ſup
plicationibuſ noſtris:⁊ incli
nato ſup hunc famuluꝫ tuum. R.
coꝛnu ſacerdotalis gratie: bene-
dictionis tue infunde in eū virtu-
tem. Per dn̄m nr̄m Jeſum Chꝛi-
ſtum filiū tuum: Qui tecum viuit
⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſcti.
Quo dicto ponit libꝛum euange
lioꝛum apertū inter ceruicē,⁊ ſpa
tulas electi:quem Diaconi cardi-
nales retinent vſqꝫ ad finē: ⁊ tam
ꝯſecratoꝛ, qꝫ alij duo epiſcopi car
dinales ponunt pꝛimo manus ſu
per eius caput nihil dicentes:⁊ ſi-
militer faciunt oēs pꝛeſentes pa-
rati,in epiſcopatus oꝛdine ꝯſtitu-
ti.

ti. Conſecratoꝛ autẽ extẽſis manibus dicit pꝛefationẽ cõſuetam.

Fol. 27. Per oĩa ſecula ſeculoꝝ. Honoꝛ omniũ dignitatũ: vtsꝰ notauimꝰ, cum electus papa cõſecratur alio die, q̃ iſto. Et vngit electi caput: deinde manus. Tum imponit ei anulum: ⁊ demũ dat ei librũ euangelioꝛum: ⁊ tandẽ ambo lauantur: ⁊ mundantur: vt diximus plene in eodem loco. Pontifex ſedet in faldiſtoꝛio ſibi parato in plano inter ſedem eminentẽ, ⁊ altare, dum lauat: cõſecratoꝛ in alio loco ſibi cõmodo: ⁊ lotus, deponit paramẽta pontificalia: ⁊ cum pluuiali, ac mitra aſſiſtit pontifici: vt prius. His finitis, non dicuntur illę tres orationes, quę dici ſolent, quãdo electus nõ conſecratur: quia erat Epiſcopus. Sed mox mundatis manibus ⁊ capite, ducit ante altare: ⁊ de manu prioꝛis Diaconoꝝ accipit palliũ de coꝛpoꝛe ⁊ altari beati Petri ſumptũ: vt inferius dicemus: ⁊ dimittuntur oĩa ab eo loco vbi incipit, Cantoꝛes: vt finierint Kyrie eleiſon: quieſcent.

¶ Si electus põtifex ſit epiſcopꝰ: eſt tantũ bñdicendus ⁊ coꝛonandus hac die: hoc modo procedit.

Seruatis omnibꝰ, quę ſupra diximus: vſq; ad cantatum introitũ: ⁊ Kyrie eleiſon. Papa facta cõfeſſione, accipit imediate mitrã: ⁊ ſedet, in ſede ſiue faldiſtoꝛio ſibi parato, inter ſedẽ eminentẽ ⁊ altare: ⁊ tres primi epiſcopi accedũt ad pontificẽ: ⁊ faciẽ ante illius faciem tenentes: ſine mitra: illoꝝ iunioꝛ ſup Pontificẽ ſtantẽ ſine mitra: ipſe in medio duoꝛum ſtãtiũ: primã, dicit orationem vꝫ.

Tres maiores Epi cardinales dñt ſucceſſiue ſequẽtes oꝛõnes, ſup papã ſtantẽ ſine mitra.

Deus, q̃ adeſſe non dedignaris: vbicunq; deuota mente inuocaris: adeſto, quęſumus, inuocationibꝰ noſtris: ⁊ huic famulo tuo N. quẽ ad culmen apoſtolicum, cõmune iudiciũ tuę plebis elegit: vbertatẽ ſupernę benedictionis infunde: vt ſentiat ſe tuo munere ad hunc apicem perueniſſe. Secundam dicit immediate ſecundus Epiſcopus cardinalis ſtans ⁊ ipſe in medio: videlicet.

Supplicationibꝰ noſtris omnipotẽs deus, effectum conſuetę pietatis impende: ⁊ gratia ſpiritus ſancti famulum tuum N. perfunde: vt qui in capite Eccleſiarum, noſtrę ſeruitutis miniſterio conſtituitur: tuę virtutis ſoliditate roboꝛetur. Et tertiã antiquioꝛ: ideſt prioꝛ epiſcopoꝛũ cardinalium in eodẽ loco ſtans: vꝫ.

Deus, qui apoſtolum tuum Petrum inter cęteros apoſtolos primatum tenere voluiſti: eiq; vniuerſę chꝛiſtianitatis molem ſup humeros impoſuiſti: reſpice, quęſumus, propitius hunc famulum tuum N. quẽ de humili cathedra violenter ſublimatum in thꝛonum eiuſdem Apoſtoloꝝ principis ſublimamꝰ: vt ſicut profectibus tãte dignitatis augetur: ita virtutũ meritis cumuletur: quatenus eccleſiaſticę vniuerſitatis onus, te adiuuãte, digne ferat: ⁊ a te qui es beatitudo tuoꝝ

vicem meritã recipiat. Per Chri-
ſtum dominum noſtrum. Amen.

Papa accipit pallium de manu prioris diaconorũ cardinaliũ

Dictis orationibus: papa etiam
ſine mitra accedit ad altare: et
prior Diaconorum: ſecundo ad-
iuuante: capit Pallium de altari:
et imponit Pontifici, et dicit.

Accipe pallium: ſanctã pleni-
tudinem pontificalis officij:
ad honorem omnipotentis dei: ⁊
glorioſiſſimę virginis Marię eiꝰ
matris: ⁊ beatorum apoſtolorum
Petri ⁊ Pauli: ⁊ ſanctę romanę
eccleſię. Et firmat cum ſpinulis.

Accepto Pallio Pontifex: ac-
cedens ad altare ſine mitra: illud
oſculat primum: ⁊ deinde librum
euãgeliorum: quẽ Subdiaconus
a ſiniſtra parte offert, ⁊ ĩponit in-
cẽſum in thuribulo: Diacono euã-
gelij offerẽte nauiculã: incenſat al-
tare more ſolito: ⁊ accepta mitra
in cornu altaris ſtans: a Diacono
incenſat. ⁊ in os recipit Diaconus
tunc oſculum: vt alias: ⁊ aſcendit
ad cathedram eminentẽ: ⁊ ſedẽs
recipit ad reuerentiã cardinales:

Papa aſcendit ad ſedẽ eminentẽ ⁊ recipit cardinales ⁊ p̃latos ad reuerentiaz.

⁊ prelatos omnes paratos. Car-
dinales ad oſculũ pedis: manus:
⁊ oris: alios paratos: ad oſculum
pedis ⁊ manus. Finita reuerẽtia:
ſurgit papa ſine mitra: ⁊ legit in-
troitũ ⁊ Kyrie eleiſon ſuſtinente
librũ cardinali epiſcopo: cũ alijs
aſſiſtẽtibꝰ. Deinde in voce, dicit.
Gloria in excelſis deo. Pax vo-
bis: et orationes opportunas: vi-
delicet de die ⁊ de ſpiritu ſancto:
⁊ vltimo dicit ſecrete orationem
pro ſe: que habetur in cõſecratio-
ne Epiſcoporum: ſupra folio. 26.

Dictis orationibꝰ ſedet Pon-
tifex: ⁊ prior Diaconorũ cũ ferula
deſcẽdit ad confeſſionẽ beati Pe-
tri: cũ Subdiaconis: auditoribus.
ſcriniarijs (id eſt) cum ſecretarijs:
⁊ aduocatis: quibꝰ in duas acies
diſtributis: ita vt in qualibet acie
ſint ex omniũ ordine: faciunt lau-
des pontifici: ſtãtes capitibꝰ dete-
ctis: papa ⁊ oĩbus alijs ſedẽtibus
in locis ſuis. Prior diaconorũ in-
cipit ſolus alta voce quaſi legẽdo

Prior diaconorũ cardinaliũ diſtribuit curiales i duas acies ⁊ oẽs ſtãtes faciũt laudes põtifici ſedenti.

Exaudi Chriſte: ſubdiaconi: audi-
tores: ſcriniarij: ⁊ aduocati rñdẽt.
Domino nro. N. a deo decreto ſum-
mo pontifici: ⁊ vniuerſali papę vi-
ta. Et ſic ter dicit per priorẽ: ⁊ to-
ties p illos reſpondet. Subſequẽ-
ter idẽ prior Diaconorum, dicet.
Saluator mũdi. Et illi reſpon-
debunt. Tu illum adiuua: ⁊ ſic
ter dicetur, ⁊ ter reſpondebitur.
Deinde idẽ prior dicet. Sancta
Maria. ⁊ illi reſpondebunt: Tu
illum adiuua: ⁊ bis dicetur, ⁊ bis
reſpondebit: Inde prior idẽ ſub-
iunget: Sãcte Michael. ⁊ illi re-
ſpondebunt: Tu illum adiuua.
Et tunc deinceps ſemel dicet: ⁊ ſe-
mel reſpõdebitur. Sequit prior.

Sãcte Michael Tu illũ adiuua
Sancte Gabriel Tu illum
Sancte Raphael Tu illum
Sctẽ Johãnes baptiſta Tu illũ
Sancte Petre Tu illum
Sancte Paule Tu illum
Sancte Stephane Tu illum
Sancte Leo Tu illum
Sancte Gregori Tu illum
Sancte

Sancte Benedicte — Tu illum
Sancte Baſili — Tu illum
Sancte Sabba — Tu illum
Sancte Dominice — Tu illum
Sancta Agnes — Tu illum
Sancta Cecilia — Tu illum
Sancta Lucia — Tu illum

¶ Finitis laudibꝰ: dicit epiſtola latine: ⁊ deinde grece: ⁊ procedit in miſſa: vt alias: vſq; ad finē: Datur benedictio: ſed nō publicantur tunc indulgentie. Sacris miſſarum ſolēnijs rite peractis: proceditur ad coronationē. Pōtifex reaſſumptis chirothecis: ⁊ anulis cū omnibus paramentis ſuis: in quibꝰ celebrauerat: ⁊ cum cardinalibus: prelatis: ⁊ officialibus omnibus: vt in miſſa paratis: procedit ad ſuggeſtū ſupra gradus baſilice apl'orum principis: ex materia conſtructum: ⁊ ornatū: ibiq; in ſede eminēti ſibi parata ſedet.

Pontifex cū oībus prelatis ⁊ curialibꝰ accedit ad ſuggeſtū ſup gradꝰ baſilice ſci Petri cōſtructum.

Coronat dominus Papa ſedens a diacono cardinalium.

Et cum omnes prelati conuenerint: ⁊ populus ex baſilica in arenam exierit: Cantores dicunt. Corona aurea. ⁊c̄. Quo dicto prior Epiſcoporum cardinalium: ſtās in ſolio ad ſiniſtram Pontificis: detecto capite: dicit.

Pater noſter. Et ne nos. ℟.
Sed libera nos a malo. ℣.
Cantemus domino. ℟.
Glorioſe enī honorificatꝰ eſt. ℣.
Buccinate in neomenia tuba. ℟.
In inſigni die ſolēnitatis vře. ℣.
Iubilate deo omnis terra. ℟.
Seruite domino in letitia. ℣.
Dñe exaudi oratione meā. ℟.
Et clamor meus ad te veniat. ℣.
Dominus vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus. Oratio.

Omnipotēs ſempiterne deꝰ: dignitas ſacerdotij: ⁊ auctor regni: da gratiam famulo tuo. N. Pontifici noſtro: Eccleſiam tuā fructuoſe regendi: vt qui tua clementia Pater Regum ⁊ rector omnium fidelium conſtituitur, ⁊ coronat: ſalubri ſua diſpoſitione cuncta bene gubernentur. Per Chriſtū dñm noſtrum. ℟. Amē.

Deinde Supprior Diaconorum cardinalium deponit mitram cōſuetā e capite Pontificis: ⁊ Prior eorundem Thyarā (quod regnū appellant: triplici corona ornatū) pontificis capiti imponit, dicens.

Accipe Thyarā tribus coronis ornatam: ⁊ ſcias te eſſe patrem, Principū, ⁊ Regum: Rectorem orbis: in terra Uicarium ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti: Cui eſt honor et gloria in ſecula ſeculorum. Amen. Tum Diaconi a dextris latine: a ſiniſtris vulgariter publicant indulgentias: ⁊ omnis populꝰ acclamat Kyrie eleiſon. Deinde paratur proceſſio ad lateranum.

DE PROCESSIONE AD LATERANVM.

SEd quoniã plerunq; anteq̃
hec cõpleta ſint, hora eſt ſa-
(Pontifex et plati reficiuntur.) tis tarda: ⁊ longa ad lateranum
reſtat via: multaq; ibi adhuc ſunt
peragẽda: cõſueuerunt aliquãdo
pontifices, ⁊ patres: ſuſtẽtationis
gratia: aliquãtulum cibi ſumere.
Paratr refectio in atrio dom⁹ Ar-
chipresbyteri baſilice: p Pontifi
ce ⁊ cardinalibus. pro alijs prela-
tis in vicinis domibus canonico-
rum. Coronato pontifice: veniũt
ad refectionẽ: ⁊ interim parãtur
que ad proceſſionẽ ſunt opportu-
na. Sumpta refectione: põtifex ⁊
oẽs deſcẽdunt ad equitãdũ: ⁊ hoc
ordine proceditur ad lateranum.
(Ordo proceſſionis ad lateranum.) ¶ Primi incedent valiſarij car-
dinaliũ ſuo ordine: ⁊ deinde eorũ
familie: ⁊ omnes laici miſtim: vt
eis placuerit. Tum per ordinẽ iſti
ſequentr: Tõſor: ⁊ Sartor pape cũ
valiſijs rubeis: in quibus ſunt ve-
ſtes, que pertinent ad ſanctiſſimũ
dñm noſtrũ: Familiares ⁊ Scuti-
feri pape: Nobiles curie minores:
⁊ nepotes affineſq; dominorum
cardinaliũ: Scala Pape panno
rubeo coopertas: quã portat equ⁹
albus ductus per vnum ex para-
frenarijs, purpurea veſte indutũ.
Qui poſtq̃ papa aſcẽdit equum
cum iſta ſcala: vadit in ordine ſuo:
dextra, equi habenas: ſiniſtra, ru-
brũ ferẽs baculũ. Nunc ſequunt
duodecim curſores pape: etiã ru-
beis veſtib⁹ induti equeſtres: por-
tantes duodeciꝫ vexilla rubra: bi-
ni ⁊ bini. Inde tredeciꝫ vexilliferi
capitum regionum vrbis: cũ ſuis
vexillis. Duo alij: cum duobus
cherubim ſup lanceis: in veſtibus
rubris: et omnes equeſtres ſunt:
Tũ vexillifer populi Romani: cũ
vexillo: ⁊ inſignib⁹ ppli Romani.
Deinde vexillũ albuꝫ cum cruce
nigra: qđ portat procurator ordi-
nis beate Marie theutonicoruꝫ.
Vexillũ cum armis pape: qđ ali-
qs magn⁹ nobilis portat: ⁊ demũ
vexilluꝫ ordinis Jeroſolymitani
rubrum cum alba cruce: qđ pro-
curator eius portat. Iſti quinq;
vexilliferi habebunt equos cata-
phractos: ſiue bardatos: ⁊ cooper-
tos tela ſericea vſq; ad talos equo-
rum: cum inſignib⁹ ſuis. Ipſi aũt
erunt armati: ac ſi prelium eſſent
ingreſſuri: dempta galea, cum la-
cernis ex tela etiã ſericea cum in-
ſigni: ⁊ ſinguli vexilliferi habebũt
quatuor pedites cũ lacernis boc-
caſinis: cũ inſignibus dominorũ.
¶ Nunc ordinẽ vexillor inueni
ſeruatum: Sed mihi non placet.
neq; videtur debitus ordo. Nam
nõ honoramus ſignũ: nec ſigni fi-
gurã: ſed ſignati dignitatẽ. Unde
ponimus vexillũ ciuitatis: in qua
eſt Pontifex, in principio: vt min⁹
dignum. Deinde vexillũ ordinis
beate Marie theutonicorum: in
quo eſt crux nigra in albo. Tum
vexillum pape: inde vexillum Ec-
cleſie: ⁊ bene hacten⁹. Demũ in lo-
co honorabiliori vexillũ ordinis
militaris Jeroſolymitani: cuꝫ al-
ba cruce in rubro. Quod mihi vi-
detur

detur preter oēm cōuenientiam:
Nā ſignum crucis albe in rubro,
nō eſt ſignum vniuerſitatis chri/
ſtianorum: ſed illius tātum ordi/
niſ militariſ: ſicut, ⁊ nigra in albo:
Crux rubea i albo campo eſt ſignū omnium chriſtianorꝫ.
alterius ordiniſ eſt ſignū. Uniuer
ſitatis autē chriſtiane ſignum, eſt
crux rubra in albo. Ergo vexillū
ordinis Jeroſolymitani non eſt
preferendū ſigno pape: aut ſigno
Eccleſie. Locus igitur ſuus eſſet
poſt vexillū ordinis theutonico/
rū: ⁊ nō poſt oēs. Si autē adeſſet
vexillū cruciate: crux rubra in al/
bo (quia eſt vniuerſale oium chri/
ſtianorū) illud iure optimo ponē/
dum eſſet in loco digniori. Poſt
vexilla, ꝓcedunt duodecim equi
albi, ſine ſeſſoribꝰ: phaleriſ aureiſ
inſtratis: carmaſinis ornati: quoſ
duodecim pafrenarij ducunt ru/
bra veſte induti ⁊ baculum rubrū
in ſiniſtra portātes. Hoſ ſequunt
quatuor nobiles: pilea quatuor
carmaſina, ſupra baculoſ quoſdā
deferētes: qui ſcutiferi honorarij
vocantur. Cubicularij deinde ſe/
quunt: equitantes in ſuo habitu.
Oratores laici, ⁊ nō prelati: ſimul
cū baronibꝰ ⁊ maioribus nobili/
bus. Tum Subdiaconus apoſto
licus cum cruce papali: ⁊ ſuis col/
legis: parati oēs, vt in miſſa. Et
apud crucē duo magiſtri oſtiarij
cū ſuis virgis. Poſt hos, duode/
cim familiares pape: rubra veſte
induti, portātes duodecim intor/
titia accēſa: ante ſacramentū cor/
poris Chriſti, pedites. Inde duo
familiares ſacriſte equeſtres: etiā
rubro induti: portantes laternas
argēteas cum lumine ante ſacra/
mentum. Et poſt eos ducitur ꝑ
familiarē ſacriſte rubro etiā indu
tum, ⁊ baculū in ſiniſtrā habentē,
equus albus māſuetus: ornatus:
vt illi duodecim: portās ſacramē/
tum: habēs ad collū tintinnabu/
lum bene tinniēs. Et ſupra porta
tur baldachinuꝫ: cū inſignibꝰ pa/
pe ⁊ ſacramenti: per ciues roma/
nos: q inter ſe mutātur terdecieſ:
vt vnaqueqꝫ regio habeat ſuam
partē. Poſt ſacramētum, equitat
immediate ſacriſta: q vt ceteri pre
lati, habet equū totum coopertū
boccaſino: ⁊ ipſe ⁊ oēs alij, parati
ſunt, vt in miſſa, cum paramentis,
⁊ mitris. Sacriſta in manu geſtat
albū baculū. Sequunt deinde
duo prefecti nauales: ⁊ in eorum
abſentia, duo nobiles: induti, vt
aduocati ⁊ ſecretarij, preter almu
tiam. Et poſt eos: ipſi ſecretarij: ⁊
aduocati: cum almutijs. Cātores
deinde equitāt: cū ſuperpellicijs.
Tuꝫ acoliti: clerici camere: ⁊ audi/
tores: cū ſuppellicijs ſupra roche
tum: Subdiaconuſ grecuſ: ⁊ lati/
nus: ⁊ Diaconꝰ grecꝰ: vt in miſſa.
¶ Sequunt dehinc prelati: cum
equis coopertis. ⁊ ipſi cū mitra: ⁊
pluuiali. abbates forēſes Epiſco
pi: Archiepiſcopi: abbates vrbiſ:
Epiſcopi aſſiſtētes Pape Patri
arche: ⁊ Diaconi cum dalmaticiſ:
Preſbyteri cum planetis: Epi/
ſcopi cardinales cum pluuialibꝰ.
Procedunt duo Diaconi aſſiſtē/
tes Pape: ⁊ inter eoſ mediꝰ: prior
Diaco/

Diaconorum, ſi ipſe dixit euangelium. Prior Diaconorum ferulã in manu portare debet: ⁊ totã proceſſionẽ ordinare: ⁊ illa ordinata, eqtare in loco ſuo. Procedit tãdem ſummus Põtifex: ſup equũ album faleratum: coopertum a parte poſteriori ſtragiola carmeſina: ſub baldachino: quod octo magni nobiles: ſiue oratores portant. Cum Papa per ſcalam, quã ſuperius diximus, aſcendit equũ: maior priceps, q pſens adeſt: etiã ſi rex eſſet, aut imperator: ſtaphã equi papalis tenet: ⁊ deinde ducit equum p frenũ aliquãtulum. Si impator, aut rex ſoli eſſent: ideſt nõ eſſet alius rex: ſoli equum ducerẽt cum dextra manu. Sin vero eſſet alius rex: dignior a dextra: alius a ſiniſtra frenuȝ tenerẽt. Si non ſint reges: digniores ducant equuȝ. Et poſtq̃ imperator, rex, ſiue alius magn⁹ princeps: aliquãtulum equũ duxerit: ſubſtituant alij duo magni nobiles, eorum loco, ⁊ mutẽtur. Si vero Põtifex nõ equo, ſed ſella veheretur: quatuor maiores principes: etiam ſi inter eos imperator, aut quiuis maximus princeps adeſſet: in honorẽ ſaluatoris Jeſu Chriſti: ſellã ipſam cũ Pontifice humeris ſuis portare aliquãtulum debẽt. Sed aderũt etiã quatuor validi Pontificis familiares: qui pondus ſuſtinent: Jta vt principes ipſi: in ſignum pię religionis: ac reuerentię, magis, q̃ ad onus ſubeunduȝ: manus appoſuiſſe videãtur. Qui etiã mutabuntur, pro hominum: ⁊ itineris diſpoſitione. Similiter ⁊ octo nobiles: qui baldachinum ſup caput Pontificis ferunt: mutabuntur poſt aliquod ſpatium: ⁊ equos ſuos aſcendẽtes: in ordine ſuo equitabunt: ⁊ eorum loco, nobiles ciues romani: vſq; ad lateranũ, baldachinuȝ portabunt: mutabunturq; per vices: ſicut de baldachino ſacramenti diximus.

Prior diaconorũ proceſſionẽ ordinat.

Papa eqtat ſub baldachino: ⁊ maior princeps ſtaphã equi tenet, et equũ p frenuȝ ducit.

Si põtifex nõ eqtat: a qb⁹ debet portari.

Baldachinꝰ a qbus portetur.

Ante pontificem cõſeruatores: capita regionum: ⁊ alij magiſtratus: ac nobiles vrbis pedites preibunt: ⁊ pretoriani milites cuȝ eis accincti enſib⁹ circiter centũ: ⁊ baculũ in manib⁹ portantes ad cuſtodiã corporis Põtificis. Circa Pontificem: aliquãdo ante: aliquãdo poſt equitabit mareſcallus: ſiue ſoldanus curię: cuȝ duobus ſacculis pecuniarũ ante ſellam: ⁊ ipſas pecunias proijciet ſuper populum: ad preſſuram dimouendã: vt infra dicem⁹. Primũ iactum pecuniarũ faciet cũ Pontifex incipiet ſe mouere: aliũ apud pontẽ Adriani: tuȝ in area apud monteȝ iordanum. Jnde in area Parionis: deinde aliuȝ apud ſanctum Marcũ: poſtea apud ſanctũ Adria-

Mareſcallꝰ curię eqtat modo añ modo poſt papã: et proijcit pecuniã in locis infra ſcriptis.

Adrianũ: ⁊ demũ vbicũqꝫ magnã preſſurã apud Pontificẽ viderit. Et vt facilius poſſit pertãſire: ad partẽ trãſuerſam iacet pecunias. Poſt Põtificẽ, imediate ſequunt̃ duo cubicularij ſecreti: medium tenẽtes auditorẽ rotę decanuꝫ: q ſeruit de mitra. Et deinde duo medici cũ ſecretario principali in medio: ſi ille nõ eſt prelatus. Subſequit̃ deinde vmbella rubri coloris: quam vnus ſeruiens armorꝫ: preter galeã totus armat⁹ eques portat. Poſtremo equitant vicecamerarius, ſi non eſt paratus: ⁊ omnes prelati non parati: protonotarij: auditor contradictorum, ſi non ſit paratus: ⁊ ſimiliter corrector literarum: qui ſi ſint parati: equitant in loco promotionis: ⁊ omnes togati: Vicecamerarius baculum in manu portat: ⁊ pertinet ad eum curare: vt ordo a priore Diaconorũ datus ſeruetur in pceſſione. Et ſecundũ antiquas cõſuetudines: camerarius Papę nõ portat ferulã, ſi eſt cardinalis: ſed ei⁹ vicarius: ⁊ vicecamerari⁹ qa, nõ ad cardinalẽ, ſed ad camerarium id pertinet. Hoc igitur ordine ad lateranum procedunt.

Prelati nõ parati ſequũtur papam.

Cum Põtifex peruenerit ad montem Iordanum: Iudei illi obuiam veniunt: genuflexi, legem Pontifici offerunt: lingua hebraica legem laudantes: ⁊ hortantes Pontificem: vt illam veneretur. Pontifex vero illis auditis: in hanc ſentẽtiam reſpondet.

Iudei obuiãt papę ⁊ genuflexi legeꝫ ei offerunt: ⁊ papa legẽ laudat ſed illos de pfidia dãnat.

Sanctam legem viri hebrei, ⁊ laudamus, ⁊ veneramur: vtpote, quę ab omnipotẽti deo per manus Moyſi patribus veſtris tradita eſt: obſeruantiam vero veſtram, ⁊ vanam interpretationem, damnamus, atqꝫ improbamus: quia ſaluatorem, quẽ adhuc fruſtra expectatis, Apoſtolica fides iampridẽ aduenisse docet, ⁊ predicat, dominũ noſtrum Ieſuꝫ Chriſtum: Qui cum patre, ⁊ ſpiritu ſancto viuit, ⁊ regnat deus. Per omnia ſecula ſeculorum.

Sed qm̃ nonnunqꝫ accidit: vt iudei, ppli multitudine opprimant̃: ſolẽt aliquãdo impetrare p eorũ ſecuritate: vt hoc faciãt ſup antemurale arcis ſancti Angeli: in angulo, ad viã, qua itur ad palatiuꝫ.

Cum Pontifex ad Eccleſiã lateranẽſem peruenerit: deſcẽdit in porticũ eccleſię: ⁊ a canonicis illius Eccleſię honorifice paratis, excipit̃ cũ cruce. Deſcendit Põtifex ex equo: ⁊ priore, canonicorũ lateranenſiũ offert crucẽ oſculandã Pontifici: quã Diacon⁹ cardinalis accipit: ⁊ ad os Põtifici: cui prius thyarã extrarit: ponit. Oſculata cruce: Põtifici ponit̃ mitra: ⁊ regnum dat̃ in manibus

Pontifex a canonicis eccleſię lateranenſis ſuſcipitur: et ſedet i ſede, quę ſtercoraria, appellatur.

bus auditoris. Ipſe vero Pontifex a priore, et canonicis predictis ducitur ad marmoream ſedem ante portam principalem a ſiniſtra ſtantem: que ſtercoraria appellatur: et ibi eum ſedere faciunt: qui ita tamen ſedet: vt magis iacere videatur. Ad quem mox accedentes cardinales: eleuant eum honorifice dicentes.

I. Re. ii. Suſcitat de puluere egenum: et de ſtercore erigit pauperem: vt ſedeat cum principibus: et ſolium glorie teneat. Surgens Pontifex accipit de gremio camerarij ſibi aſſiſtentis, quantum pugno poteſt complecti pecuniarum: vbi tamen nihil preſſus ſit argenti, aut auri: et ſpargit inter populum, dicens.

Pontifex ſpargit pugillum monete ſuper populum. Act. iij. Argentum et aurum non eſt mihi: quod autem habeo hoc tibi do.

Pons ligneus recta linea a porta eccleſie principali ad altare maius excitatur cum pluteis hinc inde pectoribus tenus: altitudo circiter quinque pedum: latitudo ſex: aut ſeptem: qui altero ponti coniungitur ſimili modo conſtructo: a porta qua aſcenditur per eccleſiam ad ſancta ſanctorum venienti: quod fit, vt pontifex a populi multitudine non opprimatur. Circa altare a gradibus et ſupra: omnia circumcirca: tabulis clauſa eſſe debent: vt per pontem tantum, capellam intrent. Precedentibus igitur canonicis, et cantantibus Te deum laudamus. Pontifex cum Cardinalibus intrat eccleſiam: et ante altare maius, ſupra faldiſtorium procumbens, ſine mitra, aliquantulum orat. Deinde ſurgens benedicit populo dicens. Sit nomen domini benedictum. fol. 35. Inde cum mitra aſcendens ad ſedem eminentem, et ſedens recipit ad oſculum pedis canonicos lateranenſes. Papa ad altare maius aſcendens per pontem populo benedicit.

Deinde Pontifex: per ipſum pontem aſcendit ad palatium lateranum: per portam, que eſt in eccleſia. Et cum peruentum fuerit in prima aula, que Aula concilij appellatur: ſedet pontifex in ſede ſibi parata: apud tabulam lapideam in capite aule, que dicitur Menſura chriſti: et hinc inde apud eum ſtant domini Cardinales. Prior vero presbyterorum cardinalium ſtans ante Papam: conuenienti interuallo cum Subdiaconis, Auditoribus, Aduocatis, et Scriniarijs: facit laudes domino noſtro: vt fecerat prior diaconorum in ſancto petro: Incipiens Exaudi chriſte. Papa in aula concilij ſedet et prior presbyterorum cardinalium cum alijs facit laudes domino pape. Prior presbyterorum predictus: et alij, qui faciunt laudes: ſtant detecto capite. Pontifex vero ſedet cum mitra: alij Cardinales ſtant cum mitra. Hoc tamen fieri ſolebat in introitu ipſius portam in primo plano: antequam ad aulam predictam veniatur: commode tamen in hunc locum tranſlatus eſt hic actus: propter illius loci anguſtiam. Finitis laudibus: Papa procedit ad capellam ſancti Sylueſtri. Ibi ante portam capelle, ſunt due ſedes porphyretice: perforate: et ibi ſedet pontifex ſup primam. Ad quem prior eccleſie lateranenſis accedit: et genuflexus dat pontifici ferulam in manum: in ſignum correctionis, et regiminis, et claues ipſius baſilice: ac

Papa ſedet in duabus ſedibus porphireticis: et accipit claues baſilice et palatij lateranenſis.

ac palatij lateranẽſis in ſignũ po-
teſtatis claudẽdi ⁊ aperiẽdi ligã-
di, atq; ſoluendi. Surgit deĩnde
Papa cũ ferula ⁊ clauib⁹: ⁊ ſedet
ĩ altera ſede porphyretica: ad aliã
partẽ: ⁊ ibi reſtituit eidem priori
ferulã, ⁊ claues: ⁊ ab eodẽ pręcin-
gitur ſuper planetã: ſedens: cum
cingulo quodã ſericeo rubro: cuꝫ
burſa etiã ſericea ⁊ rubra: in qua
ſunt duodecim lapides precioſi:
cũ muſco. Tunc Pontifex pręcin-
ctus, ⁊ ſedẽs, e gremio camerarij
capit denarios argenteos: omni-
ſeriã quotquot poteſt manu cõti
nere: ⁊ ſup populũ ſpargẽs, dicit.
Diſperſit: dedit pauperibus: iu-
ſtitia eius manet in ſeculũ ſeculi.
Et hoc ter facit. Iniſtis duab⁹ ſe
dib⁹ Pontifex ſedet: vt in prima
ſtercoraria. Ducit deinde Põti-
fex ad ſancta ſctõꝝ, Ubi ſup faldi-
ſtoriũ ſine mitra genuflexus orat:
Inde ſurgens cũ mitra: reuertit
ad capellã ſcti Syluestri: in quam
intrans, ſedet ſup ſedẽ ibi paratã.
Tum deponit mitrã: chirothecas:
palliũ: planetã: ⁊ aſſumit pluuiale:
⁊ mitram ſimplicem: ⁊ ſedens dat
Preſbyterium hoc modo. Car-
dinalibus duos aureos: ⁊ duos
groſſos argẽteos. Ueniũt cardi-
nales: ⁊ profunde caput inclinant
ante Pontificẽ: porriguntq; ⁊ mi
trã apertã ĩ q̃ Pontifex imittit pe
cuniã. Illi autẽ accepta pecunia:
manũ Pontificis oſculanẽ. Pecu
nias capit Pontifex e gremio ca-
merarij. Alij prelati genuflectunt
ante Pontificẽ: ⁊ accipiũt ĩ mitra

Papa ingredit̃ ſancta ſctõꝝ ⁊ orat ſine mitra.

Papa in capella ſci Syluestri depõit partem paramentoꝝ, ⁊ dat pſbyterium cardinalib⁹ ⁊ prelatis.

vnum aureũ: ⁊ vnum groſſum: ⁊
oſculantur dextrũ genu Papę.
alij vero prelati ⁊ officiales: acci-
piunt in manu tantundẽ: ⁊ oſcu-
lãtur pedẽ. Dato Preſbyterio:
Pontifex cũ cardinalib⁹ aſcẽdit
ad palatiũ lateranẽſe. Et ducitur
ad mẽſam ſolenniter paratã: ⁊ ibi
ſedet: Epiſcopo hoſtiẽſi dãte ſibi
aquã ad lauandũ manus: duobus
Diaconis tenentibus tobaleam.

Papa ducit̃ ad mẽſam in palatio lateranenſi et prãdet cũ cardinalib⁹ ⁊ alijs.

Et eo loto: factaq; bñdictio-
ne menſe: oẽs ſedent. Papa
autẽ ſedet ſolus in vna mẽſa emi-
nẽti: diuerſis magnis vaſis aureis
⁊ argẽteis ſuper eam poſitis. In
mẽſa vero, q̃ eſt ad dexterã menſe
Pape: ſedẽt Epiſcopi: ⁊ poſt eos
Preſbyteri cardinales: ⁊ in mẽſa
que eſt ad ſiniſtrã: Diaconi cardi-
nales: ⁊ ab vtraq; parte ſucceſſiue
erunt mẽſe oium prelatoꝝ: ⁊ alio-
rum dñorum ⁊ magnoꝝ nobiliũ.
Et ſtabit Papa: vt dictũ eſt: indu
tus ⁊ calciat⁹: ⁊ mitrã habebit in
capite. Cardinales vero habe-
bunt ſuperpellicia: cuꝫ camiſijs ⁊
mantellis: ⁊ mitris albis ſimplici-
bus. Et ita comedẽt: ⁊ oẽs prelati
ſimiliter. Corã Papa ſeruiãt laici
maiores ⁊ nobiliores: etiã ſi eſſent
reges

reges coram cardinalibus ⁊ alijs omnibus: familiares eorū digniores. Comeſtione finita: Papa lauabit manus, vt prius: ⁊ quilibet cardinalis ſimiliter ſedendo: ſeruiente fundēte ſibi aquā. Cardinales autē q̄ aſſiſtunt: teneant tobaleā: vnus ex vna parte ⁊ alius ex alia: ⁊ ſic ſibi inuicē mutuo ſeruiāt. Quibꝰ oibus lotis ſurgunt oēs: ⁊ agunt gratias deo. Deinde Papa a duobꝰ cardinalibus: reducit ad camerā. Ubi ſacris veſtibus exutus: ⁊ diſcalciatus: quieſcit. Cardinales aūt: ⁊ prelati: redeunt ad hoſpitia ſua: ęque cū miniſtris: ſicut in comeſtione ſteterunt.

QVE MVTANTVR SI coronatio Pontificis fiet extra Urbem.

Quodꝰ coronationis domini pape extra vrbem romam.

QUę ſupra diximus de conſecratione: benedictione: ⁊ coronatione romani Pōtificis: oīa ſeruabuntur: etiā ſi extra vrbē romanā fierent: preter infraſcripta:

¶ Cū Papa ad eccleſiā venerit: vbi ea fieri debēt, canonici, ⁊ capellani illius eccleſię: illi obuiam exibunt proceſſionaliter. Sed nō recipiētur ad oſculū pedis: vt canonici ſancti Petri. Intrabit Pontifex in eccleſiā: ⁊ in medio genuflexus: orabit verſus altare maiꝰ. Deinde ibit ad Capellam vbi paramenta capere debet: cōueniēti ſpatio ab altari maiore diſtante: vt commode proceſſio poſſit inde explicari: alia omnia vſq; ad actum coronationis fient, vt dictum eſt: ſed ipſa coronatio fiet ſupra gradus: vel loco commodiori: ⁊ magis in cōſpectu populi. Nā ibi parandus erit ſuggeſtus: vbi maiꝰ erit ſpatiū ad capiendā multitudinē. Pontifex ornatus: poterit equitare cū ſolenni proceſſione: vt ad lateranū cōſueuit ad aliquā aliam eccleſiam: ⁊ in via fient iactus pecuniarum: ⁊ Iudei obuiabunt cū lege, ⁊ reſpōdebit: ⁊ fiet: vt in via ad lateranum. ⁊ cū peruenerit ad dictum locum: deſcendet, ⁊ ſuper ſedem in loco honeſto ſibi in introitu eccleſię preparatam: ſedebit. ⁊ tunc extrahet ſibi regnū, ⁊ imponet ſibi mitrā, ⁊ aſtantibus ſibi hinc inde diaconis: ⁊ deinde in ordine alijs cardinalibus: a priore presbyterorum cardinalium: cum ſubdiaconis, ⁊ alijs officialibus conſuetis, fient laudes. Exaudi chriſte. vt dictū eſt ſuperius. Tum pontifex aſcendit ad altare maius: precedentē clero illius eccleſię, et cantante. Te deum laudamus. vt ſ. fo. 33. Procumbet ſuper faldiſtorio ante altare maius: ad orationem ſine mitra, ⁊ finito Te deum. facta oratione: aſcendet ad altare, ⁊ benedicet populo. Deinde aſſumpta mitra: aſcendens ad ſedem eminentē: dat presbyterium cardinalibus ⁊ prelatis. ⁊ finitis omnibus: vadit ad locum vbi ordinatum eſt conuiuium: vel ad cameram ſuam: ſi priuatim prādet. Et omnia ſeruantur, vt in vrbe, quę ſeruari poſſunt.

Digitized by Google

DE BENEDICTIONE Abbatis:neque monachi, neque profeſſi.

BEnedictio Abbatis electi:neque monachi neqꝫ profeſſi: fit hoc ordine. In primis benedicẽdus prouideat de mandato cameræ, ſi ſit in curia: vel ſi extra, de literis apoſtolicis: bñdictionem ſibi impendendã Põtifici cõmittentib⁹ Deinde ſtatuta die bñdictionis: q̃ debet eſſe dominica, vel feſtiua: tam ipſe Pontifex q̃ electus conſiteantur:⁊ conuenit ꝙ die præcedenti ieiunent. Summo mane: in eccleſia vbi benedictio fiet: ornantur duę capellę. Maior pro Pontifice celebraturo: Minor pro Abbate electo. In maiori quidem: ſuper altari parato, vt eſt moris: erit crux in medio: et ad minus quatuor candelabra. In terra ad gradus altaris erũt tapetes ſtrati. Poterunt ⁊ alia ornamẽta circum circa adhiberi: pro qualitate ⁊ facultate loci ⁊ perſonarum.

Die ſtatuta qua cõſecratio fieri debet q̃ debet eſſe dñica vel feſtiua, parãtur due capellę vt ſupra de epiſcopo dictũ eſt.

Paratur etiã in loco ꝯgruo credentia pro Pontifice: id eſt menſa cõpetentis longitudinis: latitudinis:⁊ altitudinis: Super quam erit mappa munda. Duo cãdelabra. Vaſa ad abluendum manus: cum ſuis mantilibus: cum aqua benedicta:⁊ aſperſorio. Thuribulum: cũ nauicella: cochleari:⁊ incenſo. Ampullę pro vino ⁊ aqua, pro ſacrificio. Calix cũ rebus ſuis opportunis. Hoſtiaria: cũ hoſtijs: pro credẽtia: Pontifice:⁊ Electo.

Credẽtia etiã parat̃ cũ vaſis ⁊ paramẽtis pro epo.

Itẽ paramenta omnia pontificalia: tẽpori ⁊ miſſę dicẽdę conuenientia: videlicet. Sandalia: amictus: alba: cingulũ: manipul⁹: crux pectoralis: ſtola: tunicella: dalmatica: chirothecę: planeta: mitra aurifriſiata. Anulus Pontificalis: baculus paſtoralis. Ex his (ſi Pontifex paratur prope altare) ponunt̃ ſuper illud: amict⁹: alba: cingulum: manipulus: crux: ſtola: tunicella: dalmatica: planeta: Reliqua manent ſuper credentiam.

Itẽ parat̃ faldiſtoriũ ornatuꝫ pro Pontifice:⁊ tria ſcabella, ſiue ſedes, ꝓ electo ⁊ duob⁹ Abbatib⁹ aſſiſtentibus. miſſale ⁊ Pontificale. Pontifex habeat tres capellanos ad minus: cũ ſuperpellicijs:⁊ duos ſcutiferos ad credentiã. In capella vero minori ꝓ electo: q̃ a maiori debet eſſe diſtincta: parat̃ altare cũ cruce:⁊ duob⁹ candelabris ad minus:⁊ ſup illud miſſale ⁊ põtificale: ac paramẽta oĩa pontificalia albi coloris: vtſ. ꝓ Põtifice poſita. Et hoc ſi Abbas bñdicẽdus: ſit cũ mitra. Si vero nõ ſit cum mitra: parant̃ tantũ paramẽta ſacerdotalia:⁊ vltra illa pluuiale album. Prope altare parat̃ credẽtia: cum mappa munda ⁊ vaſis ad abluendum manus. Parant̃ etiã quinqꝫ mappulę: ęq̃lis mẽſurę: ſacte ex vna canna cũ dimidia panni linei ſubtilis:⁊ cãdelę octo vni⁹ libræ quęlibet: quaꝝ quatuor ſup altare Põtificis: duę ſup eius credẽtiam:⁊ duę ſup altare electi ponuntur. Anulus cum gemma bñ-

Capella pro electo qualiter ſit paranda:⁊ quę vaſa ⁊ paramẽta in ea ponẽda

Credẽtia pro electo parãdã cũ mappulis ⁊ candelis octo cum anulis et veſtibus monaſticis.

Pro offertorio parantur q̄tuor intortitia duo panes magni: et duo barilia vini.

dicendus: ꝛ electo tradẽdus. Veſtes monaſticę: ſeu regulares. Et ꝑ offertorio: intortitia duo: q̄tuor librarũ pro quolibet: duo panes magni: ꝛ duo barilia vini optimi: Panes ꝛ barilia ornent̃ cũ auripello: duo videlicet videant̃ argẽtea: ꝛ duo aurea. Barilia hinc ꝛ inde arma Pontificis ꝛ electi habentia. Sint etiã in capella electi: aliq̃ ſedilia ꝛ ornamenta cõuenientia.

Interſint etiam duo Abbates aſſiſtentes induti ſuperpelliceo ſtola ꝛ pluuiali ꝛ mitra ſimplici.

¶ Adſint duo Abbates aſſiſtentes: ſi benedictio fit in curia: quod tamen extra curiam in aliquibus locis nõ ſeruatur: vbi ſolus Pontifex id peragit. Abbates ipſi: ſint induti ſuperpellicio: ſtola: pluuiali: ꝛ mitra ſimplici alba.

¶ Hora igitur competẽti, Pontifex: electus: aſſiſtentes: ꝛ alij qui benedictioni intereſſe debent: ad eccleſiam cõueniunt, ꝛ Pontifex facta oratione ante altare: aſcẽdit ad faldiſtorium in capella ſua: ad ſiniſtrum cornu altaris: videlicet epiſtolę præparatum: vt mos eſt: ꝛ ibi ex more paratur. Interim etiã Abbates aſſiſtẽtes ſua paramẽta ꝑdicta capiũt. Quib⁹ ſic paratis: Põtifex ſedet cũ mitra ſup faldiſtoriũ: ante mediũ altaris ſibi paratũ. Electus vero in habitu ſuo quotidiano: medi⁹ iter Abbates aſſiſtentes: paratos ꝛ mitratos. Vel ſi extra curiã fit: ꝛ ſine aſſiſtẽtia Abbatũ: ꝑ monachos ſui monaſterij, vel ordinis: Põtifici pręſentat̃: ac eidẽ mandatũ apoſtolicũ tradit̃. Quo: de mãdato Pontificis ꝑ ei⁹ notariũ publice lecto:

Elect⁹ in habitu ſuo quotidiano per aſſiſtentes Abbates epo ſedẽti añ mediũ altaris pñtatur ꝛ mandatũ apoſtolicũ [illegible]tur.

Electus genuflectit ante Pontificẽ. Qui ſurgit depoſita mitra: ꝛ ſup eũ, dicit orationes ſequẽtes.

Lecto mãdato apoſtolico electus genuflectit coram epo.

DE MONACHO FACIENdo ex electo ſeculari.

Epo ſtans ſine mitra incipit.

℣. Adiutoriũ noſtrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cęlum et terram. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.

Deus indulgentię pater: qui ſeueritatem tuę diſtrictionis temperans: indulſiſti ne filius portet iniquitatem patris: et qui mira diſpenſatione etiã malis bene vteris: ꝛ tuę dignationis gratiam per eos frequẽter operaris: quęſumus clemẽtiam tuã: vt huic famulo tuo N. nõ obſiſtat: ꝙ habitũ religionis: ꝑ nos, tãta ac tali re indignos accipit: ſed miniſteriũ quod exterius per nos adhibet̃: tu interius per donũ ſpũs ſancti exequaris: Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen. Oremus. Eze.xviij.

Deus, qui per coeternũ filiũ tuum cuncta creaſti: quiq; mundum peccatis inueteratum: ꝑ myſteriũ ſanctę incarnationis ei⁹ renouare dignatus es: te ſuppliciter exoramus: vt eiuſdem dñi noſtri gratia: ſuper hunc famulũ tuum N. abrenuntiationẽ ſeculi profitentem: clementer reſpicere digneris: per quam in ſpiritu ſuę mentis renouatus: veterẽ hominẽ cũ actibus ſuis exuat: ꝛ nouũ, qui ſm deum creatus eſt: induere mereatur. Per eundẽ Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amẽ. Oremus. Col.iij.

O ſic

Digitized by Google

Jobã.xiiij. DOmine Jeſu Chriſte:q eſ via:
ſine qua nemo venit ad pa-
trem:q̃ſumus clementiã tuam: vt
hunc famulũ tuũ N. a carnalibus
deſiderijs abſtractũ:per iter diſci
pline regularis deducas: ⁊ q pec-
catores vocare dignatus es, dicẽs:
Mat.xj. Uenite ad me oẽs qui laboratis ⁊
onerati eſtis: ⁊ ego vos reficiã: pre
ſta: vt hec vox imitationis tue: ita
in eo conualeſcat: quatenus pec-
j.Petri.ij catorum onera deponẽs: ⁊ q̃ dul-
cis es guſtãs: tua refectione ſuſtẽ-
tari mereatur. Et ſicut atteſtari de
tuis ouibus dignatus es: agnoſce
eũ inter oues tuas: vt ipſe te agno
Jobã.x. ſcat: ⁊ alienum non ſequatur, ſed
te: neque audiat vocem aliorum:
Jobã.xij. ſed tuam, qua dicis: Qui mihi mi-
niſtrat: me ſequatur. Qui viuis ⁊
regnas deus, Per omnia ſecula
ſeculorum. ℟. Amen. Oremus.
SAncte ſpiritus: qui te deum
ac dñm: mortalib⁹ reuelare
dignatus es: poſtulamus immen
Johan.iij. ſã tue pietatis gratiã: vt ſicut vbi
vis ſpiras: ſic ⁊ huic famulo tuo N.
affectum deuotionis indulgeas.
Et quoniam tua ſapiẽtia eſt con-
ditus: tua quoq; prouidentia gu-
j.Jobã.ij. bernetur. Quẽ iuxta tibi conſue-
tam gratiã: vnctio tua de omnib⁹
doceat: ⁊ per interceſſionem bea-
tiſſimi Benedicti: quẽ principiũ
huius ſancte inſtitutionis: legiſla-
toremq; dediſti: necnõ ⁊ aliorum
ſanctorum: ad quorũ nomina pe-
titionẽ facit: cum a vanitate ſeculi
veraciter cõuerte. Et ſicut es om-
niũ peccatorũ remiſſio: ita depri-
mentes impietatis obligationes
in eo diſſolue: ⁊ ad obſeruantiam
huius ſancti propoſiti: fac eum ita
certatim feruere: vt in tribulatio-
nibus ⁊ anguſtijs: tua indeficiẽti
conſolatione valeat reſpirare: vt
iuſte: ⁊ pie: per veram humilitatẽ
atq; obedientiã: in fraterna chari
tate fundatus: qđ te donãte pro-
mittit: felici perſeuerãtia cõpleat.
Quod ipſe preſtare digneris: qui
cũ deo patre: ſanctoq; vnigenito
filio eius: dño noſtro Jeſu Chri-
ſto: viuis ⁊ gloriaris deus: per in-
finita ſecula ſeculorum. ℟. Amẽ.
Deinde benedicũtur veſtes: que
noue afferuntur: ⁊ tenentur per vnum
ex miniſtris electi: corã Pontifice:
Qui ſtãs ſine mitra: dicit verſum.

Dominus vobiſcum. ℟. Et
cum ſpiritu tuo. Oremus.
DOmine Jeſu Chriſte: q tegi Eps ſtãdo ſine mitra bñdicit ve ſtes electi.
men nře mortalitatis indue-
re dignatus es: poſtulam⁹ immẽ-
ſam tue largitatis abundantiã: in
hoc genus affluere veſtimentorũ:
quod ſancti patres ad innocẽtie,
vel humilitatis indiciũ: abrenun-
tiantibus ſeculo: ferre ſanxerunt:
⁊ ſic ipſum bene ✠ dicere digne-
ris: vt hic famulus tuus: q eo vſus

fuerit:te induere mereatur. Qui viuis et regnas Deus: Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Et aſpergit veſtes cũ aq̃ bñdicta. poſt hec Põtifex ſedet cũ mitra: ꝛ exuit electũ veſte ſeculari, dicẽs.

Epũs ſedet cuꝫ mitra ꝛ exuit electuꝫ veſte ſeculari.

Exuat te dominus veterem hominem:cum actibus ſuis. Et mox induit illum: habitũ monaſticum:ſeu regularem, dicens.

Epũs induit electũ habituꝫ monaſticum.

Induat te dominus nouum hominẽ: qui ſecundum deũ creatus eſt: in iuſtitia ꝛ ſanctitate veritatis. Tunc depoſita mitra: ſurgit Põtifex, ꝛ dicit. Oremuſ.

Epũs ſtat ſine mitra.

Deus miſericors: deꝰ clemẽs: cui cuncta bona placẽt: ſine quo nihil boni inchoatur: nihilqꝫ boni perficitur: adſint noſtris humillimis precibꝰ: tue pietatis aures: ꝛ hunc famulũ tuum N. cui in tuo ſancto nomine: ſacre religionis habitũ impoſuimus: a mundi impedimento: vel ſeculari deſiderio defende: ꝛ cõcede ei: vt in hoc ſancto propoſito deuotus perſiſtere: ꝛ remiſſione peccatorũ percepta: ad electorum tuorũ valeat peruenire conſortium. Per dñm noſtrum Jeſum Chriſtum filiuꝫ tuum: qui tecuꝫ viuit ꝛ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus: per omnia ſecula ſeculorũ. ℟. Amẽ.

Quibus dictis: ſedet Pontifex: ꝛ imponitur ſibi mitra: ꝛ electus: monachus factus: profeſſionem emiſſurꝰ: iunctis ante pectus manibus: corã eo genuflexus, dicit:

Sedet epiſcopus cũ mitra.

Ps. cxviij.

Electꝰ ante epũm genuflexꝰ iunctis manibus dicit.

Suſcipe me dñe ſecundũ eloquium tuũ: ꝛ viuã: ꝛ ne confundas me ab expectatione mea.

Circũaſtantibuſ vel monachis ſi ſit in ſuo monaſterio: rñdentibus

Ps. xlvij.

Circumaſtantes reſpondent.

Suſcepimuſ deus miſericordiam tuam: in medio templi tui. ℣. Gloria pñi. ℟. Sicut erat.

Et hoc ter: tam per electuꝫ q̃ per circumaſtãtes: repetitur. Deinde electuſ ante altare ꝛ Pontificẽ: ſe proſternit in terrã: ꝛ dicuntur ſequentes pſalmi per Pontificẽ ſedentẽ: cuꝫ mitra: circumaſtantibꝰ reſpondentibus. Pſalmus. 47.

Magnus dominuſ ꝛ laudabilis nimis: in ciuitate dei noſtri: in monte ſancto eius.

Fundatur exultatione vniuerſe terre: mons ſion latera aquilonis ciuitas regis magni.

Deus in domibus eius cognoſcetur: cum ſuſcipiet eam.

Quoniã ecce reges terre cõgregati ſunt: conuenerunt in vnum.

Ipſi videntes ſic admirati ſunt: conturbati ſunt: commoti ſunt: tremor apprehendit eos.

Ibi dolores vt parturientis: in ſpiritu vehemẽti, conteres naues tharſis.

Sicut audiuimuſ, ſic vidimus in ciuitate domini virtutum: in ciuitate

tate dei noſtri: deus fundauit eã in eternum.
Suſcepimus deus miſericordiã tuam: in medio templi tui.
Secundum nomen tuum deus: ſic ⁊ laus tua in fines terre: iuſticia plena eſt dextera tua.
Letet mons ſion: ⁊ exultent filie iude: propter iudicia tua domine.
Circundate ſion, ⁊ complectimini eam: narrate in turribus eius.
Ponite corda veſtra in virtute eius: ⁊ diſtribuite domos eius: vt enarretis in progenie altera.
Quoniam hic eſt deus, deus noſter in eternum, ⁊ in ſeculum ſeculi: ipſe reget nos in ſecula.
Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpũi ſancto.
Sicut erat in pricipio. ⁊c. ps. 50.
MIſerere mei deus: ſcdm magnam miſericordiã tuam.
Totus dicitur cum Gloria patri. et Sicut erat. fo. 54. Pſalmꝰ. 132.
ECce q̃ bonum ⁊ quã iucundũ: habitare fratres in vnũ.
Sicut vnguentum in capite: qd̃ deſcẽdit in barbã, barbã Aaron.
Quod deſcẽdit in orã veſtimenti eius: ſicut ros hermon, qui deſcendit in montem Sion.
Quoniã illic mãdauit dñs benedictionẽ: ⁊ vitam vſq; in ſeculum.
Gloria patri ⁊. Sicut erat. ⁊c.
¶ Quibꝰ finitis Põtifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ dicit. Pater nr̃.

Pontifex ſtat ſine mitra.

℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo.
℣. Saluum fac ſeruum tuum domine. ℟. Deus meus ſperantẽ in te. ℣. Mitte ei dñe auxilium de ſancto. ℟. Et de ſion tuere eum.
℣. Nihil proficiat inimicus in eo.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Domine exaudi orationem meã. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

OMnipotens ſempiterne deus, miſerere huic famulo tuo N. ⁊ dirige eum ſm tuam clementiã in viam ſalutis eterne: vt te donante tibi placita cupiat: ⁊ tota virtute perficiat. Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

DEus, q nõ vis mortẽ peccatoris: ſed per penitentiam ⁊ emendationẽ, vitã ſemp inquiris: te ſuppliciter deprecamur: vt huic famulo tuo N. ſecularibꝰ actibus renuntiãti: large tue pietatis gratiã infundere digneris: quatenus caſtris tuis inſertus: ita tibi militando: ſtatu; vite preſentis pcurrere valeat: vt brauium eterne remunerationis te donante percipiat. Per Chriſtum ⁊c. ℟. Amẽ.
¶ His dictis ſedet Põtifex: ⁊ mitrã accipit: ac corã eo genuflexus electus monachꝰ factus: emittẽs profeſſionẽ in carta ſcriptã: quã in manibus tenet: illã legit, ⁊ dicit.

EGo N. offerens trado me ipſum monaſterio tali: ⁊ pmitto eiuſdẽ monaſterij prelato: ſuiſq; ſucceſſoribus canonice intrãtibꝰ: obedientiã: ⁊ reuerentiã debitã: ſm regulã canonicã talis ſancti vel ordinis. Promitto etiã ſibi: ⁊ conuentui eiuſdẽ monaſte-

Eps ſedẽs cũ mitra recipit ad pfeſſionẽ electum.

rij:pręſenti ⁊ futuro:me perpetuā
ſeruatu⁊ continentiā:quantū hu
mana fragilitas permiſerit: atq;
ſtabilitatem in loco:⁊ morū emen
dationem: ⁊ renuntio proprijs.

Eps ſcipit cartam et ſchola pſequitur añ.

¶ Quibus lectis: ponit cartam
ipſa; ſupra altare:⁊ iterū,vt prius,
genuflectit coram Pontifice inci
piēte: ⁊ ſchola proſequēte añam.

Confirma hoc deus qd ope

ratus es in nobis:a tēplo ſctō

tuo,quod eſt in Jeruſalem.
¶ Qua dicta:Pōtifex adhuc cū
mitra ſedens: accipit eum in con
gregationē ⁊ ſocietatem aliorum
monachorum ſui ordinis, dicens
hāc exhortationē ſcti Auguſtini.

Eps ſedēdo cū mitra bis ꝟ, bis recipit electu; in ꝯgregatione; monachorum.

Omnes quamuis per gratiā
baptiſmi: fratres ſimus in
Chriſto:⁊ vnu; patrē habeamus
in cęlo: ſi ei⁹ pręceptis prout poſ
ſumus, obſequimur: ꝑculdubio
tunc maxime vnimur:quādo ora
tionib⁹ ⁊ beneficijs, inuicem nos
copulamus:quēadmodum in pri
mitiua eccleſia ſancti patres: qui
bus cor vnum: ⁊ anima vna erat:
feciſſe leguntur: quorum plures:
Chriſti amore:mēte accēſi:poſſeſ

Act.iiij.

ſiones ⁊ facultates rerū vendētes:
ꝯgregatis in vnū pretijs:ad apo
ſtolos ferebant gaudentes. Quę
apoſtoli accipientes: tribuebant
omnibus:prout opus erat. Sicq;
iſte nihilominus:deo inſpirāte:eo
rum exemplo cōmonitus:religio
ſorum ordinis ſancti.N.optat cō
iungi cōſortijs. Jdcirco damu⁊ ei
cōmunem ſocietatem viuēdi cum
illis:quantū a domino poſſumus
ꝓmereri:⁊ noſtrū eſt largiri:qua
tenus cū electis: a remuneratore
omniū bonorū: valeat pręmia re
promiſſa percipere: pręſtāte dño
noſtro Jeſu Chriſto: qui cum pa
tre ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat
deus:per omnia ſecula ſeculoru;.

Pontifex et monachi recipiunt electū ad oſculu; pacis.

¶ Qua dicta: Pontifex et om
nes monachi pręſentes,recipiunt
eum ad oſculum pacis

Electus induit veſtibus ſacerdotalibus cū pluuiali ⁊ ducit ante pōtificē ſedentem cū mitra ante altare.

¶ Deinde electus Abbas:vadit
ad capellam ſuam: in qua, para
tur: amictu:alba cingulo: mani
pulo: ⁊ ſtola in modum Presby
teri: ac pluuiali: ⁊ aſſociatus me
dius inter duos Abbates:(ſi ſit
in romana curia) indutos ſuper
pellicio:ſtola:pluuiali:⁊ mitra ſim
plici:ſi benedicendus,ſit de mitra.
Uel ſi extra romanā curiā:in Ab
batū abſentia:inter priorē ⁊ ſenio
rem:aut duos ſeniores religioſos:
ſui:ſi adſunt: aut alteri⁹ monaſte
rij:indutos ſuppellicijs ⁊ pluuia
libus:ducitur ad Pontificē:in fal
diſtorio ante altare ſedentem:cui
depoſito bireto: ſe humiliter icli
nans:facit reuerentiā. Aſſiſtētes
etiā detectis capitib⁹:illū aliquan
tulum inclinantes: Pontificē ve
nerantur. Tum ſedent omnes eo
ordi

> Poſtquã pꝫ qeuerint ſurgũt oẽs ⁊ ſtant capitibus detectis.

ordine: ꝓut in cõſecratione Epi-
ſcopi ſupra dictum eſt. folio. 30.
Et poſtquaꝫ parum quieuerint:
ſurgũt oẽs capitibꝰ detectis: ⁊ ſe-
nior Abbatũ aſſiſtẽtiũ: vel ſi nullꝰ
interſit Abbas: prior monacho-
rum ſtãs detecto capite: verſus ad
Pontificẽ, dicit: Adeſt. ⁊c̃. vt ĩfra.
¶ Quando autẽ quis fit mona-
chꝰ: aut ꝓfeſſionẽ emittit: anteq̃
in Abbatẽ eligatur: vel etiã poſt-
quam electus fuerit: non tamẽ ea
die qua ſit benedicẽdus ſeruant
ceremonię ⁊ ordo: ꝓut in regula:
quã intendit profiteri, cõtinetur.
Bñdicendus vero abbas, ſi ante
ſuã benedictionem fuerit mona-
chus profeſſus, oĩa ſupradicta de
monacho faciendo ⁊ profeſſionẽ
emittendo, omittuntur. Sed eo ⁊
aſſiſtẽtibꝰ paratis: vt ſupra: ⁊ corã
Põtifice ꝯſtitutis: incipit petitio
benedictionis ꝑ vnuꝫ Abbatum
aſſiſtentiũ ſi adſint: vel priorem ſi
adeſt in illorũ abſentia: aut alium
monachorũ aſſiſtentium dicentẽ.

DE BENEDICTIONE
Abbatis auctoritate
apoſtolica.

> Verba ſenioris aſſiſtentiũ ad pontificẽ.

ADeſt reuerẽde pater electus
monaſterij N. quẽ ad veſtri
Pontificatus celſitudinẽ: ex par-
te conuentus eiuſdem monaſte-
rij: duximus pręſentandum: hu-
militer poſtulãtes a vobis: vt ip-
ſum in Abbateꝫ dicti monaſterij:
auctoritate apoſtolica vobis cõ-
miſſa: dignemini ordinare.
Põtifex interrogat eos, dicens.

> Epꝰ petit mãdatum apoſtolicum.

Habetis mandatuꝫ apoſtolicũ?
Reſpondet ille. Habemus.
Pontifex, dicit. Legatur.
¶ Tunc notarius Pontificis: ac-
cipiens mandatũ a pręſentãte: il-
lud legit: a principio vſqꝫ ad finẽ.
Interim omnes ſedent. Quo to-
taliter perlecto: Pontifex, dicit.
Deo gratias. Vel ſi benedictio
fit vigore literarũ apoſtolicaruꝫ:
per quas etiã iuramenti receptio
committitur: literis lectis: anteq̃
Pontifex aliqd dicat: electus Ab
bas de ſcabello: ſiue ſede ſua ve-
niens: corã Pontifice genuflectit:
⁊ legit iuramentum: de verbo ad
verbum: iuxta tenorem cõmiſſio-
nis prędictę: pręſtandũ. videlicet.
EGo N. Abbas et ſi mona-
ſteriũ det in cõmendã, dicat.
Cõmendatarius monaſterij N.
ordinis ſcti N. dioceſis N. ab hac
hora in antea fidelis. ⁊c̃. vt haben
tur in forma iuramenti ꝑ electuꝫ
in Epiſcopum ꝯſecrandum: pręſ-
ſtandi. ſupra fo. 23. vbi vero, dicit.
Poſſeſſiones vero ad mẽſaꝫ meã
pertinentes: non vendam. dicat.
ad monaſterium meũ. ⁊c̃. etiã cũ
ꝯſenſu cõuentus monaſterij mei.
⁊ ſi monaſterium det in commen-
dam, dicat. Poſſeſſiones vero ad
monaſterium mihi commiſſum:
pertinentes, nõ vendam. ⁊c̃. etiã
cũ cõſenſu conuentus monaſterij
mihi cõmiſſi. Quo per euꝫ lecto:
Pontifex ſupra gremium ſuum:
librũ euangeliorũ apertũ tenens:
inferiori parte libri electo verſa:
ab eo pręſtationẽ huiuſmodi iu-

ramenti recipit: electo dicente. Sic me Deus adiuuet, ⁊ hęc ſancta Dei euangelia. ⁊ textuȝ euangelioꝝ ambabus manibus tangẽte. Tũ non prius: dicit põtifex. Deo grãs. Deinde pſeqͭ examẽ.

Ē pũo examinat electuȝ in abbatem ſedentẽ ante ſe.

Antiqua ſanctoꝝ patrum inſtitutio docet ⁊ pręcipit: vt his, qui ad regimen aĩarum eligitur: examinari ⁊ interrogari debeat: de diuerſis cauſis ⁊ moꝛib⁹, qui huic regimini congruunt, et neceſſarij ſunt. Eadem igitur auctoꝛitate, te frater chariſſime interrogamus. Interrogatio.

Vis tuum ſanctum pꝛopoſituȝ, ⁊ ſancti N. regulam obſeruare: tibiqȝ ſubiectos: vt idipſuȝ diligenter faciãt iſtruere? Rñdet elect⁹. Uolo. Aliquãtulũ aſſurgẽs detecto capite: ad iſtã ⁊ adoẽs alias rñſiones ſequẽtes. Interrogatio.

Elect⁹ ſurgens detecto capite rñdet ſingulis interrogationibus.

Vis moꝛes tuos ab oĩ malo temperare: ⁊ quantũ (adiuuãte dño) poteris: ad omne bonuȝ cõmutare? ℟. Uolo. Interrogatio.

Vis caſtitatem: ſobꝛietatem: humilitatem: ⁊ patientiam: cum Dei adiutoꝛio: in te ipſo cuſtodire: ſubditoſque tuos talia docere? ℟. Uolo. Interrogatio.

Vis res monaſterij tibi cõmiſſi: fideliter cuſtodire, ⁊ i vſus eccłię: fratruȝ: paupeꝝ: ⁊ peregrinoꝝ: diſtribuere? ℟. Uolo. Interrog.

Vis ſanctę matri eccleſię romanę, ac ſanctiſſimo dño nr̃o N. ſummo põtifici: eiuſqȝ ſucceſſoꝛibus: fidem: ſubiectionem: obedientiã: ⁊ reuerentiã, deuote ⁊ fideliter: ꝑpetuo exhibere? Rñdet. Uolo.

Si vero benedicẽdus exẽptus non eſt, neqȝ auctoꝛitate apoſtolica: ſed ab oꝛdinario ſuo pontifice benedicitur, Poſt pręd ictas oẽs interrogationes: ſubiungit etiaȝ ſequens, quę alias omittit: quando bñdicẽdus, eſt ab oꝛdinaria iuriſditione exẽpt⁹. Interrogatio.

Vis ſanctę eccleſię N. noiando eccleſiã patriarchalem: metropolitanã, ſeu cathedralẽ: cuius Pręlati iuriſditioni: elect⁹ Abbas, ſeu eius monaſteriũ: ſubiecti exiſtunt mihiqȝ eiuſdẽ Pᷓiarchę aut Archiepiſcopo vel Epiſcopo: ⁊ meis ſucceſſoꝛib⁹: fidẽ: ſubiectionẽ: obedientiã ⁊ reuerentiã: deuote ⁊ fideliter ꝑpetuo exhibere? ℟. Uolo.

Abbas nõ exemptus pꝛomittit obediẽtiã ⁊ fideȝ eccleſię cui ſubeſt.

Si autẽ benedicẽdus Abbas: nõ exemptus: auctoꝛitate apoſtolica: ab alio q̃ȝ oꝛdinario ſuo pontifice bñdicitur: pontifex benedictionem ei impẽſurus: loco interrogationis pꝛoxime poſitę: ⁊ illa omiſſa: ſequentẽ ſubiũgit dicens.

Vis ſanctę eccleſię N. noiando eccleſiam patriarchalem: metropolitanam, ſeu cathedraleȝ: cuius pontificis iuriſditioni: elect⁹ Abbas, ſeu eius monaſteriũ: ſubiecti exi-

exiſtunt, illiuſq; Patriarche: aut Archiepiſcopo vel Epiſcopo: ac ſuis ſucceſſoribus: fidem: ſubiectionem: obedientiã: ⁊ reuerentiã: deuote ⁊ fideliter: perpetuo exhibere? ℟. Uolo. Subiungit pontifex. Hec oia ⁊ cetera bona: tribuat tibi dñs: ⁊ cuſtodiat te: atq; corroboret i omni bonitate. ℟. Amé.

Facta examinatióe electus genuflexus oſculatur manũ pontificis.

¶ Tunc electus ante Pontificé genuflexus: oſculat eius manum. Deide detracta mitra: ſurgit Pontifex: ⁊ ſtãs verſus ad altare: facit cõfeſſionem: electo a ſiniſtris ſibi aſtãte. Qua finita, Pontifex aſcédens ad altare: oſculatur illud: ⁊ euangeliũ in miſſa dicendũ: ac incenſat altare more ſolito. Deinde deſcédit ad ſedem ſuã: ⁊ procedit in miſſa vſq; ad Halãh. vel vltimum verſum Tractus excluſiue ſi haleluiah, non dicitur. Si vero miſſa legitur: oſculato altari et euangelio: omiſſa incenſatione: omnia predicta legũtur in altari.

Epõ ſtans ſine mitra ante altare facit confeſſionem electo ſtante cũ ſtante a ſiniſtris eius.

Electus vero vadit cum aſſiſtentibus ad capellam ſuam. Ubi depoſito pluuiali: accipit ſandalia: dicés pſalmos cõſuetos. Tum accipit crucé pectoralem: aptatur ei ſtola: vt ab humeris dependeat. Deinde tunicellam: dalmaticam ⁊ planetam. Et hoc ſi ex priuilegio mitra vti poſſit: q̃ ſi vti ſibi liceat: ⁊ prius ſit profeſſus: ac miſſa legat: poteſt accipere ſandalia ⁊ dicere ps. Quã dilecta ⁊c. ac paramẽta oia ſacerdotalia capere: dempta planeta: cuius loco accipit pluuiale: ante inchoationé officij: eo tempore quo Põtifex eũ bñdicitur: Pontificalia paramenta recipit.

Elect⁹ vadit cũ aſſiſtentibus ad capellã ſuã et depoſito pluuiali accipit ſandalia dicens ps cõſuetos ⁊ oĩa paramẽta pontificalia.

Si vo nõ ſit de mitra: depoſito pluuiali: ⁊ retenta ſtola in modũ Preſbyteri: accipit planetã tantum. Qua indutus: ſtãs in altari ſuo: medius inter aſſiſtétes: proſequitur miſſam vſq; ad Halãh. ſi dicitur. vel vltimum verſum Tractus excluſiue. Et cũ dicit Dominus vobiſcum. nõ ſe debet ad populum vertere: prout in alijs miſſis fieri ſolet. Miſſa dicit de die ſm cõſuetudiné romanę eccleſię. Poteſt tamé dici miſſa quę ſupra in cõſecratione Epiſcopi poſita eſt. fol. 25. ⁊ dicitur collecta pro electo ſub vno Per dñm. cum collecta dici per Pontificem. Oratio.

Si abbas non ſit de mitra accipit ſolũ paramenta ſacerdotalia ⁊ planetã ⁊ proſequitur miſſã vſque ad tractum.

Concede, quęſum⁹ domine, huic electo famulo tuo N. vt predicãdo ⁊ exercendo quę recta ſunt: per exemplum bonorũ operum: animos ſuorum inſtruat ſubiectorum: ⁊ ęternę remunerationis mercedem: a te pijſſimo paſtore percipiat. Per dominum nrm.

Epõ dicit hãc orõné poſt primam ſub vno p dñm.

Electus vero, dicit orationem.

Concede, quęſum⁹ domine, mihi electo famulo tuo N. vt predicando ⁊ exercẽdo: quę recta ſunt: per exemplum bonorum operum: animos meorum inſtruã ſubiectorum: ⁊ ęternę remunerationis mercedem: a te pijſſimo paſtore percipiam. Per dominum.

Electus dicit hãc orationé cum prima ſub vno p dñm.

Dicto graduali: ſi Haleluiah. eſt dicendum. Alioquin dicto etiam Tractu: vſq; ad vltimum verſum excluſiue: Pontifex reſidet cũ mitra

Ep̄o procūbit ſup faldiſtoriū ſuū ante altare cū mitra: ⁊ electus proſternit' ad ei' ſiniſtrā ⁊ baculus paſtoralis fit ad eius ſiniſtram.

tra in faldiſtorio ſuo: ante altare: ⁊ ante eū reducit electus per aſſiſtētes: ⁊ facta Pontifici reuerentia: vt prius: ſurgit Pontifex: ⁊ genuflexus cū mitra: procumbit in faldiſtorio ſuo. Aſſiſtentes genuflectūt ante ſua ſcabella. Electus vero ad ſiniſtraꝫ Pontificis proſternitur: ⁊ ad eius ſiniſtram ponitur baculus paſtoralis ſibi tempore ſuo tradendus. Tunc cantores incipiunt: choro reſpondēte. vel ſi nō ſint cātores ⁊ chorus: dicit Pōtifex: ceteris ſibi reſpōdentibus: antiphonam.

E v o v a e. Pſalmus. 6.

Domine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me.

Miſerere mei domine, quoniam infirmus ſum: ſana me domine, quoniā cōturbata ſunt oſſa mea:

Et anima mea turbata eſt valde: ſed tu domine vſquequo?

Conuertere domine ⁊ eripe animam meam: ſaluum me fac propter miſericordiam tuam.

Quoniam non eſt in morte, qui memor ſit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboraui in gemitu meo: lauabo per ſingulas noctes lectum meum: lachrimis meis ſtratum meum rigabo.

Turbatus eſt a furore oculus meus: inueteraui inter omneſ inimicos meos.

Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatē: quoniam exaudiuit dominuſ vocem fletus mei.

Exaudiuit dn̄s deprecationem meam: dn̄s orationē meā ſuſcepit.

Erubeſcant ⁊ conturbent vehementer oēs inimici mei: conuertant ⁊ erubeſcāt valde velociter.

Gloria pr̄i. Sicut erat. Ps. 31.

B. Eati quorum remiſſę ſunt iniquitates: ⁊ quorum tecta ſunt peccata.

Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum: nec eſt in ſpiritu eius dolus.

Quo/

Quoniam tacui inueterauerunt oſſa mea: dum clamarez tota die.

Quoniam die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua: conuerſus ſuz in erumna mea: dum configitur ſpina.

Delictum meum cognitū tibi feci: ⁊ iniuſtitiā meā non abſcondi.

Dixi cōfitebor aduerſuz me iniuſtitiam meam domino: ⁊ tu remiſiſti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis ſanctus: in tempore opportuno.

Veruntamen in diluuio aquarum multarum: ad eum non approximabunt.

Tu es refugium meum a tribulatione que circundedit me: exultatio mea, erue me a circundantibus me.

Intellectū tibi dabo, ⁊ inſtruaz te in via hac qua gredieris: firmabo ſuper te oculos meos.

Nolite fieri ſicut equus ⁊ mulus: quibus non eſt intellectus.

In chamo ⁊ freno maxillas eorum conſtringe: qui non approximant ad te.

Multa flagella peccatoris: ſperantes autem in domino: miſericordia circundabit.

Letamini in domino ⁊ exultate iuſti: ⁊ gloriamini oēs recti corde.

Gloria při. Sicut erat. Ps. 37.

Domine nē in furore tuo arguas me: neq̄ in ira tua corripias me.

Quoniam ſagitte tue infixe ſunt mihi: ⁊ confirmaſti ſuper me manum tuam.

Nō eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue: nō eſt pax oſſibus meis a facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates mee ſupgreſſe ſunt caput meum: et ſicut onus graue grauate ſunt ſup me.

Putruerūt ⁊ corrupte ſunt cicatrices mee: a facie inſipientie mee.

Miſer factus ſuz ⁊ curuatus ſuz vſq̄ in finem: tota die contriſtatus ingrediebar.

Quoniā lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: ⁊ non eſt ſanitas in carne mea.

Afflictus ſuz ⁊ humiliat9 ſum nimis: rugiebā a gemitu cordis mei.

Domine ante te omne deſiderium meum: ⁊ gemitus meus a te non eſt abſconditus.

Cor meum conturbatum eſt, dereliquit me virtus mea: et lumen oculorum meorum: ⁊ ipſum non eſt mecum.

Amici mei ⁊ proximi mei: aduerſum me appropinquauerunt et ſteterunt.

Et qui iuxta me erant de longe ſteterunt: ⁊ vim faciebant, q querebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi locuti ſunt vanitates: ⁊ dolos tota die meditabantur.

Ego autem tanquā ſurdus non audiebam: ⁊ ſicut mutus non aperiens os ſuum.

Et factus ſum ſicut homo non audiens: ⁊ non habens in ore ſuo redargutiones.

Quoniā in te dn̄e ſperaui: tu exaudies me domine deus meus.

Quia

Quia dixi, ne quando ſupergaudeant mihi inimici mei: et dum cõmouentur pedes mei: ſuper me magna locuti ſunt.
Quoniam ego in flagella paratus ſum: et dolor meus in conſpectu meo ſemper.
Quoniam iniquitatẽ meam annuntiabo: et cogitabo pro peccato meo.
Inimici autẽ mei viuunt: et confirmati ſunt ſuper me: et multiplicati ſunt, qui oderunt me inique.
Qui retribuunt mala pro bonis: detrahebant mihi: quoniam ſequebar bonitatem.
Ne derelinquas me domine deus meus: ne diſceſſeris a me.
Intende in adiutorium meum: domine deus ſalutis meę.
Gloria patri. Sicut erat. Pſ. 50.
Miſerere mei deus: ſecundũ magnã miſericordiam tuã.
Et ſecundum multitudinem miſerationum tuarum: dele iniquitatem meam.
Amplius laua me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me.
Quoniam iniquitatem meã ego cognoſco: et peccatum meum contra me eſt ſemper.
Tibi ſoli peccaui, et malum coram te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis: et vincas cum iudicaris.
Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: et in peccatis concepit me mater mea.
Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta et occulta ſapientię tuę manifeſtaſti mihi.
Aſperges me domine hyſſopo et mundabor: lauabis me, et ſuper niuem dealbabor.
Auditui meo dabis gaudiũ et lętitiã: et exultabunt oſſa humiliata.
Auerte faciẽ tuã a peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele.
Cor mundum crea in me deus: et ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.
Ne proiicias me a facie tua: et ſpiritum ſanctũ tuũ ne auferas a me.
Redde mihi lętitiã ſalutaris tui: et ſpiritu principali confirma me.
Docebo iniquos vias tuas: et impii ad te conuertentur.
Libera me de ſanguinibus deus deus ſalutis meę: et exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.
Domine labia mea aperies: et os meum annuntiabit laudem tuã.
Quoniam ſi voluiſſes ſacrificiũ dediſſem vtique: holocauſtis non delectaberis.
Sacrificium deo ſpiritus cõtribulatus: cor contritum et humiliatum deus non deſpicies.
Benigne fac domine in bona voluntate tua Sion: vt ędificentur muri Ieruſalem.
Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitię oblationes et holocauſta: tunc imponẽt ſuper altare tuum vitulos.
Gloria pri. Sicut erat. Pſ. 101.
Domine exaudi orõnem meã: et clamor meus ad te veniat.
Non auertas faciem tuam a me: in quacunque die tribulor: inclina ad me aurem tuam.

In

In quacunq̃ die inuocauero te: velociter exaudi me.
Quia defecerunt ſicut fumus dies mei: ⁊ oſſa mea ſicut cremium aruerunt.
Percuſſus ſum vt fenum: ⁊ aruit cor meum: quia oblitus ſum comedere panem meum.
A voce gemitus mei: adheſit os meum carni mee.
Similis factus ſum pellicano ſolitudinis: factus ſum ſicut nycticorax in domicilio.
Vigilaui: ⁊ factus ſuꝫ ſicut paſſer ſolitarius in tecto.
Tota die exprobrabant mihi inimici mei: ⁊ qui laudabant me, aduerſum me iurabant.
Quia cinerem tanquam panem manducabam: ⁊ poculum meum cum fletu miſcebam.
A facie ire indignationis tue: q̃a eleuans alliſiſti me.
Dies mei ſicut vmbra declinauerunt: ⁊ ego ſicut fenum arui.
Tu autem domine in eternũ permanes: ⁊ memoriale tuum in generatione ⁊ generationem.
Tu exurgens miſereberis ſion: quia tẽpus miſerendi eius, quia venit tempus.
Quoniã placuerũt ſeruis tuis lapides eius: ⁊ terre eiꝰ miſerebũtur.
Et timebunt gentes nomen tuũ domine: et omnes reges terre gloriam tuam.
Quia edificauit dominus ſion: ⁊ videbitur in gloria ſua.
Reſpexit in orationem humiliũ: ⁊ non ſpreuit preces eorum.
Scribantur hec in generatione altera: ⁊ populus qui creabitur laudabit dominum.
Quia ꝓſpexit de excelſo ſancto ſuo: dñs de celo in terraꝫ aſpexit.
Ut audiret gemitus compeditorũ: vt ſolueret filios interẽptorũ.
Ut annunciẽt in ſion nomen domini: ⁊ laudem eius in Jeruſalẽ.
In conueniẽdo populos in vnũ: ⁊ reges, vt ſeruiant domino.
Reſpondit ei in via virtutis ſue: paucitatem dierum meoruꝫ nunciа mihi.
Ne reuoces me in dimidio dierum meorum: in generatione et generationem anni tui.
Initio tu dñe terram fundaſti: ⁊ opera manuum tuaruꝫ ſunt celi.
Ipſi peribunt, tu autem permanes: ⁊ omnes ſicut veſtimentum veteraſcent.
Et ſicut opertoriũ mutabis eos, ⁊ mutabuntur: tu autem idẽ ipſe es: ⁊ anni tui non deficient.
Filij ſeruorũ tuorũ habitabunt: ⁊ ſemen eorũ in ſeculũ dirigetur.
Gloria pñi. Sicut. Pſal. 129.

De profundis clamaui ad te domine: domine exaudi vocem meam.
Fiant aures tue intendentes: in vocem deprecationis mee.
Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?
Quia apud te propitiatio eſt: et propter legem tuam ſuſtinui te domine.
Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in dño.

A cuſtodia matutina vſqꝫ ad noctem ſperet iſrael in domino.

Quia apud dominum miſericoꝛdia: ⁊ copioſa apud euꝫ redēptio.

Et ipſe redimet iſrael: ex omnibus iniquitatibus eius.

Gloꝛia pa̅tri. Sicut. Pſalm̄. 142.

Domine exaudi oꝛationem meam, auribus percipe obſecrationem meaꝫ: in veritate tua exaudi me in tua iuſtitia.

Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.

Quia perſecutus eſt inimicus animam meaꝫ: humiliauit in terra vitam meam.

Collocauit me in obſcuris ſicut moꝛtuos ſeculi: ⁊ anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus: in me turbatum eſt coꝛ meum.

Memoꝛ fui dierum antiquoꝛuꝫ: meditatus ſum in omnibus operibus tuis: et in factis manuum tuarum meditabar.

Expādi manus meas ad te: anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.

Velociter exaudi me domine: defecit ſpiritus meus.

Non auertas faciem tuā a me: ⁊ ſimilis ero deſcēdentibus in lacū.

Auditam fac mihi mane miſericoꝛdiam tuam: quia in te ſperaui.

Notā fac mihi viā in qua ambulem: quia ad te leuaui animā meā.

Eripe me de inimicis meis, domine ad te confugi: doce me facere voluntatem tuam: quia deus meus es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuuꝫ domine viuificabis me in equitate tua.

Educes de tribulatione animā meā: ⁊ in miſericoꝛdia tua diſperdes omnes inimicos meos.

Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego ſeruus tuus ſum.

Gloꝛia patri ⁊ filio: ⁊ ſpūi ſancto.

Sicut erat in pꝛincipio ⁊ nūc ⁊c̄.

Deinde repetit' an̄. Ne reminiſcaris domine ⁊c̄. ſupꝛa ante pſalmos ſub notis poſita. Et ſubiungit' imediate Litania que habet' i oꝛdinatione Subdiaconi ſupꝛa fo. 10. Cumqꝫ in ea dictum fuerit. *Repetit' an̄. ⁊ ſubiungit' litania.* *fol. x.*

Ut obſequiuꝫ ſeruitutis noſtre tibi rationabile facias. Te rogamus audi nos. Surgit ab accubitu Pontifex: ⁊ in manum ſiniſtrā accipit baculum paſtoꝛalem; et conuerſus ad electum, dicit. *Surgit epiſcopus cū mitra ⁊ baculū paſtoꝛalē tenet in manu, ⁊ uerſus ad electum dicit ℣. ſequentes pducēdo ſignū crucis ſuꝑ eū.*

Ut hunc pꝛeſentem electum be✠ne dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Deinde, dicit.

Ut hunc pꝛeſentem electum be✠ne dicere ⁊ ſancti✠ficare digneris. ℟. te rogamus audi nos. Producēdo ſingulis vicibus ſuper electum manu dextra ſignum crucis: ⁊ mox redit ad accubituꝫ: et perficitur Litania: qua finita Pontifex depoſita mitra ſurgit ⁊ ſtans verſus ad electum pꝛoſtratum manentem, dicit. *Epiſcopus finita litania ſurgit ſine mitra electo ante eum pꝛoſtrato exiſtente.*

Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Saluum fac ſeruum tuum domine. ℟. Deus meus ſperan-

rantem in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de ſancto. ℟. Et de ſion tuere eum. ℣. Hic accipiet benedictionem a domino. ℟. Et miſericordiam a deo ſalutari ſuo. ℣. Memor eſto cógregationis tuę. ℟. Quam creaſti ab initio. ℣. Dñs cuſtodiat introitũ tuum et exitum tuum. ℟. Ex hoc nunc et vſqꝫ in ſeculũ. ℣. Dñs cuſtodiat te ab omni malo. ℟. Cuſtodiat animá tuá dñs. ℣. Dñe deus virtutum cóuerte nos. ℟. Et oſtende facieꝫ tuam et ſalui erimus. ℣. Domine exaudi orationé meaꝫ. ℟. Et clamor meuꝫ ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Concede, queſumꝰ omnipotẽs deus: affectui noſtro tuę miſerationis effectum: et hunc famulum tuum N. quẽ ad regimen animarum eligimus: gratię tuę dono proſequere: vt te largiente cum ipſa tibi noſtra electione placeamus. Per Chriſtum dominũ noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Sanctorum bonorum inſtitutor deus: qui per Moyſen famulum tuũ, ad gubernandas eccleſias tuas prępoſitos inſtituiſti: tibi ſupplices preceꝫ effundimuꝫ: Numeri xi. teqꝫ deuotis mẽtibus exoramuꝫ: vt hũc famulum tuum N. quem communis electio famulorũ tuorum: et conuenientia tua, hodie Abbaté ouium tuarum eſſe conſtituit: cleméter reſpicere: et protectionis tuę gratia munire digneris: ſicqꝫ ſibi ſubditos: cómenda-

taſqꝫ oues regere cócedas: vt cũ illis oĩbus: celorũ regna adipiſci mereatur. Quatenuꝫ te opitulante dñe: apoſtolicis iugiter fultus doctrinis: centeſimo cum fructu lętus: portas introeat paradiſi: atqꝫ te collaudante audire mereatur: Euge ſerue bone et fidelis: q2 Mat. xxv. in pauca fuiſti fidelis: ſupra multa te conſtituam: intra in gaudiũ domini tui. Quod ipſe prędſtare digneris: Qui cuꝫ patre et ſpiritu ſancto viuis et regnas deus,

Tum ſurgit electus: et ante Pontificé genufleclit, et Pontifex extenſis manibuꝫ ante pectuꝫ, dicit, Epũs indipit ꝑfationes extenſis manibꝰ ante pectꝰ electo ante eum genuflexo.

Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟.

Amen. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et

cum ſpiritu tuo. ℣. Surſuꝫ corda. ℟. Habemus ad dominũ

℣. Gratias agamus domino deo

nřo. ℟. Dignum et iuſtum eſt.

Ve

Vere dignū ⁊ iuſtum eſt ęquū ⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper ⁊ vbiqꝫ gratias agere: domine ſancte: pater oīpotēs: ęterne deus: omniū fons ⁊ origo bonorū: te ſuppliciter depcamur: vt affluēté ſpiritū tuę benedictionis ſuꝑ hunc famulū tuū nobis orātibus propitius infundas.

Ep̄s ponit ambas manus ſup caput electi ⁊ tenet eas ſic. vſqꝫ dū dicat Suſcipiat.

Hic Pontifex iponit ambas manus extenſas: digitis tamē nō diſiūctis: ſup caput electi: ⁊ eas ſic tenet vſqꝫ ad ſeqntē rubricā, dicēs.

Vt qui ꝑ noſtrę man⁹ hodie impoſitioné Abbas iſtruit: tua ſanctificatione digne a te electus permaneat: ⁊ nunqꝫ poſtmodū a tua gratia ſeparet indignus.

Hic Pontifex amouet manus de capite electi: ac eas ante pectus extenſas tenens, dicit.

Hic pontifex amouet man⁹ de capite electi.

Suſcipiat te largiente hodie domine in bono opere perſeuerantiā.

rantiã. In aduerſis ꝯſtantiam.
In tribulationibus tolerantiã.
In ieiuniis deſiderium. In im-
pietatibus miſericordiã. In hu-
militate principatus. In ſuper-
bia odium. In fide dilectionez.
In doctrina peruigilantiã. In
caſtitate continentiã. In luxu-
ria abſtinentiam. In varietati-
bus moderantiam. In mori-
bus doctrinã. Te tribuẽte dñe
talis i hoc miniſterio pſeueret:
qualis leuita ab apoſtolis ele-
ctus btũs Stephanus meruit
perdurare. Totã ab hodierna
die mundanã cõuerſationẽ de-
ſpiciat: te domine benedictionẽ
largiẽte cõtemnat pſentia: dili-
gat cęleſtia: deſideret ſempiter-
na. Sit exemplum & forma iu-
Pôti. P ſtitię

ſtitie: ad gubernandam regen-

dãq; eccleſiam tuã fide liter: vt

ſpeculatoꝛ idoneus inter ſuos

collegas ſemp inueniatur. Sit

magni cõſilij: induſtrię ⁊ cenſu-

rę efficacię ⁊ diſciplinę. Ita te

dñe tribuẽte: vt i oib⁹ mãdatis

tuis ſine repꝛehẽſione tibi mũ-

do coꝛde deſeruiens: ad bꝛauiũ

ſupernę vocationis multiplica-

to fenoꝛe cum cẽteſimo fructu

coꝛonaq; iuſtitię: ad cęleſtium

theſauroꝛũ dona perueniat.

Quod ſequit̃ dicit plane legendo ita tamẽ q̃ a circũaſtantib⁹ intelligi poſſit. Pꝛęſtante domino nr̃o Jeſu Chꝛiſto. Qui cum patre et ſpiritu ſctõ viuit ⁊ regnat Deus Per omnia ſęcula ſeculoꝛum. ℟. Amen. Deinde dicit Oremus. — Quod ſequitur dicit plane.

Deus, cui oĩs poteſtas ⁊ dignitas famulant̃: da huic famulo tuo N. proſperũ ſuę dignitatis officiu; in quo ſemp te timeat: tibiq; iugiter placere cõtendat. per Chꝛiſtũ ⁊c. ℟. Amen. Oremus. — Sole ꝛ ſi ne mitra.

Omnium domine fons boꝛnorum: iuſtoꝛumque pꝛouectuum muneratoꝛ: tribuę: quęſumus, huic famulo tuo N. adeptam dignitatez bene regere: ⁊ a te ſibi pꝛęſtitam: bonis operibus compꝛobare. Per Chꝛiſtum dominũ noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Exaudi dñe pꝛeces noſtras: quas in cõſpectu tuę maieſtatis ſup hunc famulũ tuũ N. fundimus: q vice tui nõis: ad gubernationẽ ouiũ tuarũ ſtatuiſ: vt eũ reſpicere: ⁊ interueniẽte beato Benedicto vel N. bñ ✠ dicere digneris:

ris: ⁊ qui ad redemptioné ⁊ protectioné noſtrá de celo deſcendiſti: ⁊ mundo te verum ⁊ ſummum paſtoré exhibuiſti, dicens: Ego ſum paſtor bonus: te inuocam⁹: te ſupliciter deprecamur: vt huic famulo tuo N. quem paſtoralitatis culmen ſubire voluiſti: tua bonitas adſit ⁊ benedictio: omnibus diebus vite ſue. Protege eum domine ⁊ defende: ab omnibus viſibilium ⁊ inuiſibilium aduerſitatib⁹ inimicorum: dirige greſſus eius in viam pacis ⁊ iuſtitie: ⁊ largire tuarum dona virtutum: videlicet iuſtitiam: temperantiá: fortitudiné: prudétiam: charitatem: ſobrietatem: patiétiam: longanimitatem: cóſtantiam inſuperabilem: fidem non fictam: ſpé inconcuſſam: mentem deuotã: humilitaté perfectá: intelligétiam rectam: benignitatem: modeſtiá: vnanimitaté: pacé: cócordiam: caſtitaté: abſtinentiã: vigilantiam: diſcretioneꝫ: rectitudiné: ſcientiam: pietaté: conſilium: ⁊ in cunctis actibus bonis: inuiolatam perſeuerantiaꝫ. Aufer dñe Jeſu Chriſte ab eo quicquid prauũ ⁊ diſtortũ eſt: quicquid ſaluti cótrarium: quicquid anime nociuũ: videlicet ſuperbiá: iactátiam: vaná gloriam: elationeꝫ: ⁊ quicquid ad vltimum tibi diſplicés eſſe poteſt. Circunda eũ interius ⁊ exterius: tue protectionis auxilio: vt te defenſore ſit tutus: te protegente ſecurus: te docéte ſcius. Oſtende ei viam per quaꝫ ambulet: tribue ei theſaurum ſapientie: vt ſciat ⁊ habeat vnde noua ⁊ vetera ꝓferat. Fac eum in oibus tua ſequi veſtigia: ⁊ de ſua miniſtratione gaudiũ bonum adipiſci: vt poſt huius ſeculi excurſum: cum ante tribunal venerit: illud ei premium: ⁊ oibus quos tibi ꝑſentabit largiaris: qđ fidelibus diſpéſatoribus tuis: pro tuo noie laborátibus in terris: te ꝓmiſiſti daturuꝫ eſſe in celis. Qui cũ patre ⁊ ſpũ ſctó viuis ⁊ regnas deus in ſecula ſeculorũ. ℟. Amé.

Joh. 10.

Poſtea ſedés Pontifex accepta mitra: dat ei ambab⁹ manib⁹ tangenti ⁊ recipienti: regulá, dicens.

Accipe regulam a ſanctis patribus traditá ad regédum cuſtodiendumque gregem tibi a deo traditum: quantum deus ipſe te confortauerit, et fragilitas humana permiſerit. Accipe gregis dominici paterná prouidétiam: ⁊ animarum procurationem: ⁊ per diuine legis incedendo precepta, ſis ei dux: ad celeſtis hereditatis paſcua: adiuuáte domino noſtro Jeſu Chriſto. Deinde depoſita mitra ſurgit Pontifex: ⁊ ſtans benedicit baculum paſtoralem: qué aliquis miniſtrorum coram eo teneat: ſi non ſit benedictus: dicens.

Epus ſedés cũ mitra dat electo ambabus manibus tangẽti regulam.

Digitized by Google

Ep̃s ſtans ſine mitra bñdicit baculum paſtoralem.

SUſtentator imbecillitatis hu-
manę deus: bene ✠ dic bacu-
lũ iſtum: ⁊ qḋ in eo exterius deſi-
gnat: interius in moribus hui⁹ fa-
muli tui. N. tuę propitiationis cle-
mētia operet. p chřm. ℞. Amen.

Aſpergit baculum aqua benedicta.

Deinde aſpgit illũ aqua bñdicta.
Tũ ſedēs accipit mitram: ⁊ tradit
baculũ abbati coraʒ ſe genuflexo
ambab⁹ manib⁹ illũ capiēti: dicēs

Sedet cũ mitra, et dat baculũ paſtoralẽ electo.

ACcipe baculũ paſtoralis of-
ficij: quē preferas caterue ti-
bi commiſſę: vt ſis in corrigendis
vitijs pie ſeuiens: et cum irat⁹ fue-
ris: miſericordię memor eris.
Deide depoſita mitra ſurgit pōti-
fex: ⁊ bñdicit anulũ: quē aliqs mi-
niſtrorũ: coram eo tenet: ſi non ſit
benedictus: dicens. Oremus.

Ep̃us ſtãs ſine mitra benedicit anulum.

CReator ⁊ ↄſeruator humani
gñis: dator grę ſpũalis: lar-
gitor ęternę ſalutis: tu dñe emitte
tuā bñ ✠ dictionē: ſup hũc anulũ:
vt quicũqʒ hoc ſacroſanctę fidei ſi-
gno inſignit⁹ inceſſerit: in virtute
cęleſtis defenſionis: ad ęternā ſibi
pficiat ſalutē. p Chřm. ℞. Amē.

Aſpergit anulũ aq̃ benedicta.

Poſt hęc aſpergit anulum aqua
benedicta: ⁊ ſedens cum mitra: in-
figit cũ digito anulari dextrę ma-
nus Abbatis benedicti, dicens.

Sedens cum mitra imponit anulũ electo.

ACcipe anulum: fidei ſcilicet ſi-
gnaculũ: quaten⁹ ſpōſaʒ dei:
ſanctā videlicet eccleſiā: intemera-
ta fide ornatus: illibate cuſtodias.
Tum depoſita mitra ſurgit Pon-
tifex: ⁊ ſtans verſus ad illum: corā
ſe genuflexum, dicit. Oremus.

Ep̃s ſtans ſine mitra dicit orõnes ſuper abbatē genuflexum.

TE omnipotēs ⁊ piiſſime dñe
deprecamur: hunc famulum
tuũ ppitius intuere: vt gratia tua
auxiliāte: ſic in ſua ſubiectorumqʒ
cōuerſatione: pręcepta ſanctę re-
gulę efficaciter ſtudeat adimple-
re: vt tranſcurſo villicationis ſuę
tēpore: vna cũ cōmiſſo ſibi grege:
perpetua potiatur beatitudine.
Per Chriſtũ dñm nřm. ℞. Amē.

Ep̃s ⁊ aſſiſtētes recipiũt abbatē ad oſculũ pacis.

His expeditis Pontifex accipit
benedictum Abbatē ad oſculum
pacis. Idem faciunt aſſiſtentes.
Tũ ſurgens Pontifex accedit ad
altare: ſi miſſa legit: ſi vero cantat:
accedit ad ſedē ſuā: ⁊ ibi proſequi-
tur miſſam vſqʒ ad offertoriũ in-
cluſiue. Benedictus autē Abbas:
redit cum aſſiſtentibus ad capellā
ſuā: ⁊ ibi in altari ſuo ſimiliter miſ-
ſam pſequit vſqʒ ad offertoriũ in-
cluſiue. Quo dicto: Pōtifex ſedet
ante altare in faldiſtorio ſuo: cum
mitra: ⁊ bñdictus Abbas: ante eũ
medius inter aſſiſtentes reducit,
⁊ corā eo genuflex⁹: offert ei ex in-
ſtitutione Melchiadis papę: ⁊ de
more: duo intortitia: ſeu cęreos ac-
cenſos: duos panes: ⁊ duo barilia
vino plena: ⁊ pōtificis predicta re-
cipiētis manũ: reuerenter oſcula-
tur. Deinde ſurgit bñdictus Ab-
bas: Pōtifex vero lauat manus ⁊

Abbas benedict⁹ cũ aſſiſtentibus redit ad capellã ſuam.

Abbas benedict⁹ veniens medius inter aſſiſtentes offert ep̃o ſedenti cũ mitra ante altare.

accedit

Digitized by Google

accedit ad altare: ac proſequitur miſſam: benedictus vero Abbas: ante ſcabellū: ſup quod coram ſe habeat miſſale in loco ꝯuenienti: medius inter aſſiſtentes ſuos genuflexus: legit totā miſſam exceptis verbis cōſecrationis: que nō proferet. Pro benedicto Abbate cum ſecreta dici ſub vno Per dominum. p Pontificē dicit. Secre.

Secreta dicēda ab epiſcopo ſub vno p dñm cum ꝓcedenti.

Munera, queſumus domine, ſuſcipe placatus: ⁊ hunc electum famulum tuum N. ſemper ⁊ vbiq; miſericorditer ꝓtege. Per dominum noſtrum. Per Abbatem benedictū dicitur. Secreta.

Secreta dicēda ab abbate eodē modo.

Munera, queſumus domine, ſuſcipe placatus: ⁊ me electū famulū tuum N. ſemper ⁊ vbiq; miſericorditer protege. Per dominum noſtrū. Dicta oratione.

Epus dat pacē abbati ad ſe accedentē ⁊ ipſe aſſiſtentibus.

Domine Jeſu Chriſte qui dixiſti apoſtolis tuis ⁊c. Per Pontificem ⁊ Abbatem. Abbas accedit ad altare ad dextram Pontificis: et ambo oſculantur altare. Tum Pontifex dat pacē Abbati dicēs. Pax tecum. Cui Abbas reſpondens. Et cum ſpiritu tuo. redit ad ſuum ſcabellū: ⁊ dat pacē aſſiſtentibus ſuis: primo illi a dextris ſuis: tum alteri: ſingulis, dicens. Pax tecū Et illi reſpondent Et cū ſpiritu tuo. Deide poſtq̄ Pōtifex ſe de corpore ⁊ ſanguine, quē totum ſumere debet: cōmunicauerit: ⁊ ſe purificauerit: anteq̄ digitos abluat: cōicat benedictū Abbatē: corā ſe ⁊ altari genuflexū: de corpore tantū: q ſe etiā purificat.

Poſtea Pōtifex abluit digitos: ⁊ ſumit ablutionē. Tū accepta mitra: lauat manus: ⁊ ꝓſequit miſſā vſq; ad finē: ⁊ dat bñdictionē ſolēnem. f. 35. Abbas etiā in ſcabello ſuo: miſſā pficit. Poſtcōio, q̄ dicit ſub vno Per dñm. Cū poſtcōmunione dicēt. p Pontificē. Poſtcō.

Pontifex poſtq̄ ſe cōmunicauit cōicat abbatē ⁊ dat benedictionem ſolennem.

Hec nos domine communio purget a crimine: ⁊ hunc electum famulum tuum N. benigna pietate cōſeruet. Per dominum. Per Abbatē dicit poſtcōmunio.

Hec nos domine communio purget a crimine: et me electum famulum tuum N. benigna pietate cōſeruet. Per dominum. Data bñdictione per Pontificē: ſi Abbas benedictus: eſt de mitra: reponitur faldiſtoriū ante mediū altaris: ⁊ Pontifex cū mitra in eo ſedet. Benedictus vero Abbas: birretum in capite tenēs: corā eo genuflectit. Tunc Pōtifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ bñdicit mitrā per acolytum ſibi oblatam: ſi non ſit benedicta, dicens. Oremus.

Bñdictio mitre que fit ſtādo et ſine mitra

Domine deus pater omnipotens: cuius preclara bonitas eſt: ⁊ virtus immenſa: a qua omne datum optimum: ⁊ omne donum perfectum: totiuſq; decoris ordinamentum: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare dignare hanc mitrā: huius famuli tui N. capiti imponendam. Per Chriſtum dominum noſtrum. R. Amen.

Et mox ea aſpgit aqua bñdicta. Deinde ſedens cū mitra: imponit eā capiti bñdicti Abbatis, dicens.

Aſpgit mitrā aqua bñdicta.

Sedēs cū mitra imponit capiti abbatis mitram.

Imponimus domine capiti huius famuli tui N. galeam munitionis ⁊ ſalutis: quatenus decorata facie: ⁊ armato capite: cornibus vtriuſq; teſtamenti terribilis appareat aduerſarijs veritatis: ⁊ te ei largiente gratiam: impugnator eorum robuſtus exiſtat: qui Moyſi famuli tui faciem: ex tui ſermonis conſortio decoratam: lucidiſſimis tuę claritatis ac veritatis cornibus inſigniſti: ⁊ capiti Aaron pontificis tui tiaram imponi iuſſiſti. Per chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Exo. 34.

Ep̄s bn̄dicit chirothecas ſtās ſine mitra

Deide ſi chirothecę nō ſint bn̄dictę: ſurgit pontifex mitra prius depoſita: ⁊ eas benedicit, dicens.

Bn̄dictio chirothecar̄. Oremꝰ.

Omnipotens creator: qui homini ad imaginem tuam cōdito: manus diſcretionis inſignitas: tanq̄ organum intelligentię: ad recte operādum dediſti: quas ſeruari mundas pręcepiſti: vt in eis anima digne portaretur: ⁊ tua in eis digne conſecrarentur myſteria: bene ✠ dicere et ſancti ✠ ficare dignare: manuum hęc tegumenta: vt quicunq; miniſtrorum tuorum: ſacrorum pontificū: his velare manus ſuas cum humilitate voluerit: tam cordis q̄ operis ei munditiam: tua miſericordia ſubminiſtret. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Et aſpergit eas aqua benedicta. Deinde accepta mitra ſedet ⁊ imponit illas manibꝰ benedicti abbatis: extracto prius illi anulo Pontificali, dicens.

Ep̄s aſpergit chirothecas et ſedēs cum mitra imponit illas manibus benedicti abbatis extracto priꝰ illi anulo pōtificali.

Circūda domine manus huius miniſtri tui: munditia noui hominis, qui de cęlo deſcendit: vt quemadmodum Jacob dilectus tuus pelliculis hędorum coopertis manibus: paternam benedictionem: oblato patri cibo: potuq; gratiſſimo impetrauit: ſic ⁊ iſte: oblata per manus ſuas hoſtia ſalutari: gratię tuę bn̄dictionē impetrare mereatur. Per dominū nr̄m Jeſū chr̄m filiū tuū: q in ſimilitudinem carnis peccati: tibi pro nobis obtulit ſemetipſū.

Gen. 27.

Et ſtatim īponit ei anulū pōtificalem. deinde fiunt oia q̄ ſequuntur. Si vero abbas bn̄dictus: non ſit de mitra: oibus poſt bn̄dictionem finita miſſa p pontificē datā: poſitis p̄termiſſis: Pōtifex mitrā in capite tenēs cāpanis pulſantibꝰ: ſi ſit in monaſterio abbatis bn̄dicti: ducit illū etiā mitram in capite tenentem: ſi ſit de mitra: ad chorum: ⁊ ſtatuēs eum in ſede prędeceſſoris ſui: ⁊ dans ei baculum paſtoralem in manum ſiniſtrā: dicit.

Ep̄s imponit anulū pontificalē abbati.

Ep̄s ducit abbatē benedictū ⁊ collocat in ſede ſui p̄deceſſoris ⁊ dat ei baculum paſtoralem.

Accipe plenam ⁊ liberam poteſtatem regendi hoc monaſterium ⁊ congregationem eius: ⁊ om-

om-

omnia que ad illius regimē interius ⁊ exterius: ſpiritualiter ⁊ tēporaliter pertinere noſcuntur. Si vero benedictio fit in curia, vel alibi extra monaſterium ſuū: Pontifex ſtatuit illum in faldiſtorio: quo ipſe vſus eſt: ante medium altaris poſito, dicens.

Sta in iuſtitia ⁊ ſanctitate: et tene locum a deo tibi delegatum: potens eſt enim deus, vt augeat tibi gratiam ſuam. Et Abbas ſi non ſit de mitra: birretum ſibi ipſi reponit. Deinde Pōtifex ſtans a dextris Abbatis benedicti verſus ad altare: mitra depoſita: incipit hymnum, ſchola, vel clericis proſequentibus. Te deum laudamus. ſupra fol. 33. ⁊ manet apud ſedem vſq; ad finē hymni. Dicto primo ℣. ſurgit Abbas benedictus. ſi ſit de mitra: ⁊ circuiēs per eccleſiā: aſſociatus a ſuis aſſiſtentib9 ⁊ aliis: benedicit populo: rediens ad ſedē, ſeu faldiſtorium: in quo ſedet: ⁊ ſi ſit in ſuo monaſterio, recipit omnes monachos ſuos ad manus ⁊ oris oſculū: qui tamen omnes prius ei reuerentiā exhibeant: vſque ad terram. Si vero non ſit de mitra: manet ſedēs in ſede, ſeu faldiſtorio cooperto capite a principio hymni predicti vſq; ad illius finem: ⁊ recipit oēs monachos ſuos ad oſculum: vt ſupra. Finito hymno: Pontifex ſtans ſine mitra: a dextris Abbatis benedicti cum mitra: ſi ſit de mitra: alioquin cum birreto: ſedentis: ſuper eum dicit. ℣.

Incepto Te deum. Et dicto primo ℣su ſi Abbas ſit de mitra circuit p eccleſiā aſſociatus ab aſſiſtentibus ⁊ benedicit populo.

Confirma hoc deus qđ operatus es in nobis. ℟. A templo ſancto tuo, quod eſt in Jeruſalē. ℣. Saluum fac ſeruū tuum domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei dñe turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. ℣. Dñe exaudi orationem meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Epūs ſtat a dextris abbatis ſedētis ⁊ dicit.

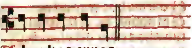
Exaudi dñe preces noſtras: ⁊ ſuper hunc famulum tuum N. ſpiritum tue bene✠dictionis emitte: vt celeſti munere ditatus: ⁊ tue gratiam maieſtatis poſſit acquirere: ⁊ bene viuendi aliis exemplum prebere: Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

His dictis Pontifex accepta mitra vadit ad cornu euangelii altaris. Abbas vero bñdictus: ſi ſit de mitra: ſurgit cum mitra: ⁊ baculo paſtorali: ⁊ accedēs ante mediū altaris: populo ſolēniter bñdicit dicens. Sit nomē ⁊c. Qua data: accedit ad cornu ep̄le altaris: ⁊ ibidē cū mitra ⁊ baculo genuflexus: verſus ad Pontificē: dicit cantando.

Pontifex cū mitra ſtat ad cornu euāgelii ⁊ abbas ſi ſit de mitra ſolēniter ante medium altaris ſtās benedicit populo. fol. 35.

Abbas cū mitra & baculo accedit ad cornu eplē genuflexus verſus ad pontificē.

Ad multos annos.

Deinde accedens ante medium altaris:vbi iterū genuflexus verſus,vt prius dicit,altius cātando.

Ad multos annos.

Poſtea accedit ad pedes Pontificis, vbi tertio genuflexus:vt ſupra iterum altius cantando,dicit.

Ad multos annos.

Si vero non ſit de mitra,omiſſa bñdictione dicit. Ad multos annos,vt ſupra dictum eſt. Quo dicto:Pontifex recipit eum ſurgentem ad oſculum pacis. Idem faciunt aſſiſtentes: qui deinde Abbatem benedictum Euangeliuȝ ſcti Iohānis videlicet, In principio erat verbū ⁊c. dicentē:inter ſe medium ad eius capellā, reducunt:cuȝ mitra:ſi ea vtit̃: ⁊ baculo paſtorali incedentē. Pōtifex vero pacis oſculo: vt premittit̃ Abbati dato, dicit ſubmiſſā voce. Dominus vobiſcum. Initiū ſancti euāgelij ſm̄ Iohannē. In principio erat verbum ⁊c. ſignat altare ⁊ ſe: ⁊ apud ſuum faldiſtoriuȝ deponit ſacras veſtes. Quibus depoſitis Abbas benedictus Pontifici ⁊ aſſiſtentibus pro more gratias agit:⁊ vadunt in pace omnes.

Pontifex recipit abbatem ad oſculuȝ pacis.

DE BENEDICTIONE Abbatis auctoritate ordinarij.

Benedicendus Abbas: ſi non ſit prouiſus a ſede apoſtolica: ſed per ordinarium ſuū:aut eius auctoritate benedicitur:die ſtatuto: Pro eius benedictione agenda: ordinant̃ oia; quę ſupra in bñdictione Abbatis auctoritate apoſtolica poſita ſunt. Deinde Pontifex accipit oia Pontificalia paraměta:⁊ ſedet cum mitra in faldiſtorio:ante medium altaris pręparato. Electus vero in ſua capella indutuſ amictu:alba:cingulo:ſtola:manipulo:⁊ pluuiali:ac ſandalijs:ſi illis ex priuilegio vti poſſit: ⁊ miſſa legenda ſit: ducit̃ medius inter duos Abbates aſſiſtentes: ſuperpellicio: ſtola:⁊ pluuiali indutos: ⁊ mitras in capite portantes:ſi ſint ad hoc priuilegiati: corā Pōtifice. Cui facta reuerētia debita: ſedent omnes: ⁊ examinat̃: ⁊ approbatur eius electio: ſi non ſit prius examinata:⁊ approbata. Quo facto, electus proſternit ſe in terram:ante medium altaris:⁊ Pontifex depoſita mitra ſurgit:⁊ incipit ſchola proſequēte Añam.

Abbas ducit̃ medius inter aſſiſtentes et proſternit ſe ante medium altaris.Et epiſcopus ſurgit ſine mitra et incipit añam.

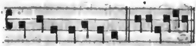

Cōfirma hoc deuſ qđ operatuſ

es in nobis a tēplo ſancto tuo

qđ

qd eſt in Jeruſalem. E v o v a e.

Qua finita, incipit, ⁊ dicit cum aſſiſtentibus vſque ad finem pſalmum ſequentem, Quo incepto ſedet cum mitra. Pſalmus. 67.

Epo cum aſſiſtētib⁹ cū mitra dicit pſal.

Exurgat deus ⁊ diſſipentur inimici eius: et fugiant qui oderunt eum a facie eius.

Sicut deficit fumus deficiant: ſicut fluit cera a facie ignis: ſic pereant peccatores a facie dei.

Et iuſti epulent ⁊ exultēt in conſpectu dei: ⁊ delectentur in letitia:

Cantate deo pſalmū dicite nomini eius: iter facite ei, qui aſcēdit ſup occaſum: dominus nomē illi.

Exultate in conſpectu eius: turbabuntur a facie eius patris orphanorum, ⁊ iudicis viduarum.

Deus in loco ſancto ſuo: Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo.

Qui educit vinctos in fortitudine: ſimiliter eos qui exaſperant, qui habitant in ſepulchris.

Deus cum egredereris in cōſpectu populi tui: cum pertranſires in deſerto.

Terra mota eſt: etenim celi diſtillauerunt a facie Dei ſinai: a facie dei iſrael.

Pluuiam voluntariam ſegregabis deus hereditati tue et infirmata eſt: tu vero perfeciſti eam.

Animalia tua habitabunt in ea: paraſti i dulcedine tua paupi de⁹.

Dominus dabit verbum euanlizantibus: virtute multa.

Rex virtutū dilecti dilecti: ⁊ ſpeciei domus diuidere ſpolia.

Si dormiatis inter medios cleros pēne columbe deargētate: ⁊ poſteriora dorſi ei⁹ i pallore auri.

Dum diſcernit celeſtis reges ſuper eam niue dealbabuntur in ſelmon: mons dei mons pinguis.

Mons coagulatus mons pinguis: vt quid ſuſpicamini montes coagulatos?

Mons in quo beneplacitum eſt deo habitare in eo: etenim dominus habitabit in finem.

Currus dei decem millibus multiplex millia letantium: dominus in eis in ſinai in ſancto.

Aſcēdiſti in altum, cepiſti captiuitatem: accepiſti dona in hoībus.

Etenim non credentes: inhabitare dominum deum.

Benedictus dominus dic quotidie: proſperum iter faciet nobis deus ſalutarium noſtrorum.

Deus noſter de⁹ ſaluos faciēdi: et domini domini exitus mortis.

Verumtamen deus confringet capita inimicorum ſuorum: verticem capilli perambulantium in delictis ſuis.

Dixit dñs ex baſan conuertam: conuertam in profundum maris.

Vt intingatur pes tuus in ſanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipſo.

Viderunt ingreſſus tuos deus ingreſſus dei mei regis mei: qui eſt in ſancto.

Preuenerunt principes coniuncti,

cti pſallentibus: in medio iuuen-
cularum tympaniſtriarum.
In eccleſijs benedicite deo do-
mino: de fontibus iſrael.
Ibi Beniamin adoleſcétulus: in
mentis exceſſu.
Principes Iuda duces eorum:
principes Zabulon, et principes
Nephthalim.
Manda deus virtuti tuę: cófirma
hoc deus, qđ operatus es in nobis.
A templo tuo in Ieruſalem: tibi
offerent reges munera.
Increpa feras arundinis, cógre-
gatio taurorum in vaccis populo
rum: vt excludant eos, qui proba-
ti ſunt argento.
Diſſipa gétes, quę bella volunt
venient legati ex egypto: ęthio-
pia preueniet manus eius deo.
Regna terrę cantate deo: pſalli-
te domino.
Pſallite deo qui aſcendit ſuper
cęlum cęli: ad orientem.
Ecce dabit voci ſuę vocem virtu
tis: date gloriam deo: ſuper iſrael
magnificentia eius ⁊ virtus eius
in nubibus.
Mirabilis deus in ſanctis ſuis:
deus iſrael ipſe dabit virtuté ⁊ for
titudiné plebi ſuę: bñdictus deus.
Gloria patri ⁊ fi. Sicut erat ⁊c.
Epūs ſtat ſine mitra
Deinde repetitur aña. Tum de-
poſita mitra ſurgit Pontifex: ⁊
ſtans verſus ad electum, dicit. ℣.
Saluum fac ſeruum tuũ dñe. ℟.
Deus meus ſperantem in te. ℣.
Mitte ei dñe auxilium de ſancto.
℟. Et de Sion tuere eum. ℣.
Memor eſto cógregationis tuę.
℟. Quam poſſediſti ab initio. ℣.
Domine exaudi orationé meã.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et
cum ſpiritu tuo. Oremus.
Omnipotés ſempiterne deus:
qui facis mirabilia magna
ſolus: pretende ſuper hunc famu-
lum tuum N. ⁊ ſuper cógregatio-
nes illi commiſſas: ſpiritum gra-
tię ſalutaris: ⁊ vt in veritate tibi
cóplaceat: perpetuũ ei roré bene-
dictionis infunde. Per Chriſtũ
dñm nrm. ℟. Amen. Oremus.
Actiones noſtras, queſumus
domine, aſpirádo preueni ⁊
adiuuando proſequere: vt cuncta
nra oratio ⁊ operatio a te ſemper
incipiat: ⁊ per te cępta finiat. Per
Chriſtuʒ dominũ nrm. ℟. Amé.
Deinde ſurgit elect⁹: ⁊ vna cũ aſſi-
ſtétib⁹ corã Pôtifice genuflectit:
⁊ prior aſſiſtentiũ, dicit Pontifici.
Elect⁹ ſurgit ⁊ corã pôtifice genuflectit: ⁊ prior aſſiſtentiũ cũ pſentat ei.
Adeſt reuerẽde pater: electus
monaſterij talis: qué ad ve-
ſtri Pontificatus celſitudinẽ: ex
parte conuentus eiuſdem mona-
ſterij duximus preſentádum: hu-
militer poſtulátes a vobis: vt ip-
ſum in Abbatem dicti monaſte-
rij: dignemini ordinare. Tunc
Pontifex interrogat eos, dicens.
Scitis illum dignuʒ eſſe: ad Ab-
batiatus officium? ℟. Scimus, ⁊
teſtificamur ipſum eſſe idoneum
atque dignum. Interrogatio.
Fuit eius electio: canonice et
concorditer celebrata? ℟. Fuit.
Pontifex, dicit. Deo gratias.
Quo dicto ſurgunt oẽs: ⁊ ſedent
in

in ſuis ſedilibus:ꝛ Pontifex proſequit̃ examen dicens, Antiqua ſanctoꝛum patrum ꝛc. Et omnia alia fiunt prout ſupꝛa in bñdictione Abbatis: auctoꝛitate apoſtolica poſita ſunt. fol. 52. Finito examine:ꝛ manu Pontificis p electũ oſculata: Idẽ electus ante Pontificem genuflexus: coꝛam ſe tenẽs cędulã ſcriptã:ꝛ ſuo pendẽti ſigillo ſigillatã: iurat: ꝛ debitę fidelitatis ſolitũ iuramentũ: pontifici oꝛdinario ſuo pſtat:in hunc modũ.

Sedẽt oẽs ꝛ fit examinatio vt ſupra.

Facto examine electus oſculat̃ manũ põtificis ꝛ genuflex⁹ promittit obediẽtiã et iurat fidelitatẽ.

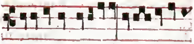
EGo N. monaſterij N. oꝛdinandus Abbas pmitto coram deo ꝛ ſanctis ei⁹:ꝛ hac ſolẽni fratrũ cõgregatione:fidelitatem: dignãq̃ ſubiectionẽ: obediẽtiã:ꝛ reuerentiã: matri meę eccleſię N. Nominãdo eccleſiã cuius iuriſdictioni oꝛdinarie: ſubiectus exiſtit. Tibiq̃ N. dño meo eiuſdẽ eccleſię patriarchę vel archiepiſcopo:aut epiſcopo:ꝛ ſucceſſoꝛibus tuis:ſm ſacroꝛũ canonũ iuſtituta: ꝛ pꝛout pꝛęcipit inuiolabilis auctoꝛitas: Põtificũ romanoꝛũ. Deide librũ euangelioꝛ:quẽ Pontifex ſup genua ſua: ſiue in gremio ſuo: tenet apertum:inferioꝛi parte eiuſdẽ libꝛi electo Abbati verſa:quez ipſe electus ambabus manibus ſupꝛa ſcripturam poſitis:tangit dicens. Sic me de⁹ adiuuet:ꝛ hęc ſancta dei euangelia. Tum cędulã ipſam Põtifici tradit:qui illa recepta: ꝛ mitra depoſita:ſurgit: ꝛ facit confeſſionẽ:ꝛ procedit in oĩbus ꝛ per omnia: pꝛout ſupꝛa oꝛdinatuz eſt: vſq̃ Ad multos annos incluſiue

Elect⁹ ambabus manibus tangens euangelia iurat et omnia vt ſupra i bñdictione abbatis ſupra poſita ſũt ſeruãtur.

DE BENEDICTIONE ABBATISSAE.

ELecta in Abbatiſſam: ꝛ confirmata: benedici debet in die dominico: vel alijs quibus conſecrant̃ virgines: ſi nõ eſt pꝛius conſecrata ꝛ velata: alioquin: fieri poteſt qualibet die hoc modo. Põtifex paratus omnibus pontificalibus oꝛnamẽtis:apud altare maius paratum cum ſua credentia ꝛ rebus cõſuetis:pꝛocedit in miſſa vſq̃ ad Halła. ſi dicit̃: vel vltimum verſum Tractus excluſiue. Interim: electa:in veſte ſua religioſa: q̃ pri⁹ vſa ẽ,poterit ad partẽ audire miſſam: genuflexa in aliquo loco honeſto: vnde altare videre poſſit:ꝛ Pontificẽ celebꝛantẽ. Introitus.

Pontifex parat⁹ cibus paramentis p miſſa dicẽda pcedit in miſſa vſque ad halleluia vel vltimum verſuz tractus excluſiue.

Mihi dixit coꝛ meũ:quęſiui vul

tum tuum:vultũ tuuz domine

requi ram:ne auertas faci em

tu ama me. Ps. Dominus il

luminatio mea ꝛ ſalus mea,quẽ ti

timebo. ℣. Glõia. E v o v a e.

Orõ. DA, queſumus dñe, huic famulę tuę N. quã virginitatis honore dignatus es decorare: inchoati operis cõſummatũ effectuʒ: ⁊ vt perfectã tibi offerat plenitudinẽ: initia ſua perducere mereatur ad finem. Per dñm nrm.

Epiſtola ad Corinthios.

ij. Cor. 3. FRatres: dominus ſpiritus eſt: vbi autem ſpiritus domini: ibi libertas. Nos vero omnes: reuelata facie gloriaʒ domini ſpeculãtes: in eãdem imaginẽ tranſformamur: a claritate in claritatẽ: tanquam a domini ſpiritu. Ideo

Cap. 4. habentes hanc adminiſtrationẽ: iuxta quod miſericordiam conſecuti ſumus: nõ deficimus: ſed abdicamus occulta dedecoris: non ambulãtes in aſtutia: necꝫ adulterantes verbum dei: ſed in manifeſtatione veritatis: cõmendantes noſmetipſos: ad omnẽ cõſcientiaʒ hominum: coram deo. Graduale.

Miſerere mei de us miſerere

me i quoniam in te cõfi

dit anima me a.

℣. Miſit de ce lo et libera

uit me dedit in obprobrium.

conculcantes me.

Dicto graduali: vel Tractu. vſqꝫ ad vltimũ verſuʒ excluſiue: ſi Halleluiah. nõ dicit. Põtifex accedit ad faldiſtoriũ ante mediũ altaris: ⁊ ibi ſedet cuʒ mitra Electa vero: iuxta morem illius monaſterij ſibi preſentata, coram eo genuflexa, in manibus habẽs cedulã: ſuo pendenti ſigillo ſigillatã: facit pfeſſionem obediẽtię ac fidelitatis debitę ſolitũ iuramentũ preſtat: Pontifici ſuo ordinario: in hũc modũ.

EGo N. monaſterij N. ordinanda Abbatiſſa: promitto corã deo ⁊ ſanctis ei⁹: ⁊ hac ſolenni ſororum cõgregatione: fidelitatẽ: dignãqꝫ ſubiectionẽ: obedientiã: ⁊ reuerentiã matri meę eccleſię N. — Epo ſedet cuʒ mitra aũ mediũ altaris: et electa ei preſentata q̃ genuflexa promittit fidelitatem.

No-

Nominãdo eccleſiã cuius iuriſdi-
ctioni ordinarie ſubiecta exiſtit.
Tibiq; N. dño meo eiuſdẽ eccleſie
Patriarche vel Archiepiſcopo
aut Epiſcopo: ⁊ ſucceſſoribꝰ tuis:
ſm ſacrorũ canonum inſtituta: ⁊
prout precipit inuiolabilis aucto-
ritas Pontificum Romanorum.
Deinde librũ euangeliorum: quẽ
Pontifex ſuper genua ſua: ſiue in
gremio ſuo tenet apertũ inferiori
parte eiuſdem libri electe verſa:
quem ipſa electa ambabus mani-
bus ſupra ſcripturã tangit, dicẽs.
Electa tangit librum euangeliorũ apertũ ſup genua pontificis tiaras.
Sic me deus adiuuet ⁊ hec ſan
cta dei euangelia. Tum cedulam
ipſaʒ Pontifici tradit: qui ſurgit
cuʒ mitra: ⁊ ſuper faldiſtoriũ pro-
cumbit. Electa vero proſternit ſe
ſup tapete: ad eius ſiniſtrã: ⁊ mo-
niales ſeu chorus dicunt Litaniã
vt ſupra fol. 10. in qua cũ dixerint.
Ut obſequiũ ſeruitutis noſtre ti
bi rationabile facias. Te rogamꝰ
audi nos. Pontifex ſurgit cũ mi-
tra: ⁊ baculuʒ paſtoralẽ in ſiniſtra
tenens: verſus ad electam, dicit.
Pontifex ſurgit cuʒ mitra et baculo.
Ut hanc preſentẽ electã bene
✠ dicere digneris. ℟. Te
rogamus audi nos. Deinde, dicit.
Ut hanc preſentem electam be-
ne ✠ dicere, ⁊ ſancti ✠ ficare di-
gneris. ℟. Te rogamꝰ audi nos.
Dictis verſibus epiſcopus iterũ procumbit.
Tum iterũ procumbit ⁊ perficit
Litania: qua finita ſurgit Ponti-
fex: electa adhuc proſtrata manẽte:
Finita litania ſtans ſine mitra dicit ſuper eam ℣. et orationes ſequentes.
⁊ ſtans verſus ad illã depoſita mi-
tra, dicit. Pater noſter. ℣. Et ne
nos inducas in tentationem. ℟.
Sed libera. ℣. Saluã fac ancillã
tuã domine. ℟. Deus meus ſpe-
rantem in te. ℣. Mitte ei domine
auxilium de ſancto. ℟. Et de ſion
tuere eam. ℣. Hec accipiat bene-
dictionem a domino. ℟. Et mi-
ſericordiam a deo ſalutari ſuo. ℣.
Memor eſto cõgregationis tue.
℟. Quam creaſti ab initio. ℣.
Dñs cuſtodiat introitũ tuum ⁊
exitum tuum. ℟. Et hoc, nunc, ⁊
vſq; in ſeculũ. ℣. Dñs cuſtodiat
te ab omni malo. ℟. Cuſtodiat
animã tuã dñs. ℣. Dñe deus vir-
tutum cõuerte nos. ℟. Et oſten-
de faciem tuam ⁊ ſalui erimus. ℣.
Domine exaudi orationẽ meaʒ.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et
cum ſpiritu tuo. Oremus.
Concede, queſumꝰ omnipo-
tẽs deus: affectui noſtro tue
miſerationis effectum: ⁊ hanc fa-
mulam tuam N. quã ad regimen
animarum eligimus: gratie tue
dono proſequere: vt te largiente
cum ipſa tibi noſtra electione pla
ceamus. Per Chriſtum dominũ
noſtrum. ℟. Amen. Oremus.
Cunctorum bonorum inſtitu
tor deus: qui per Moyſen fa Nume. 11.
mulum tuũ, ad gubernandas ec-
cleſias tuas prepoſitos inſtituiſti:
tibi ſupplices preces effundimus:
teq; deuotis mẽtibus exoramus:
vt hanc famulam tuam N. quam
conuentus communis electio fa-
mularum tuarum hodie Abba-
tiſſam ouium tuarum eſſe conſti-
tuit: clementer reſpicere: ⁊ prote-
ctionis tue gratia munire digne
ris:

Ut q̄ p noſtrę man⁹ hodie ĩpo-
ſitionē Abbatiſſa iſtruit: tua ſan-
ctificatione digne a te electa
permaneat: ⁊ nunq̄ poſtmodū
a tua gratia ſeparet indigna.

Pontifex man⁹ amouet de capite electę

Pontifex amouet manus de ca-
pite electę: proſequens: ante pe-
ctus: eas extenſas tenens.

Suſcipiat te largiente hodie
dñe in bono ope perſeuerātiā.

In aduerſis ↄſtātiā. In tribula-
tionibus tollerātiā. In ieiunijs
deſideriū. In impietatib⁹ miſeri-
cordiā. In humilitate p̄ncipatū.
In ſuperbia odiū. In fide dile-
ctionē. In doctrina peruigilā-
tiam. In caſtitate continentiā.
In luxuria abſtinentiā. In va-
rietatibus moderātiā. In mori-
bus doctrinā. Te auxiliāte dñe
talis

talis in hoc miniſterio pſeueret.
qualis leuita ab apoſtolis ele-
Actum .j.
ctus btūs Stephanus meruit
perdurare. Totā ab hodierna
die mundanā cōuerſationē de-
ſpiciat: te domie bñdictionem
largiēte cōtemnat pſentia: dili-
gat celeſtia: deſideret ſempiter-
na. Sit exemplum ⁊ forma iu-
ſtitię ad gubernandam regen-
dāq; eccleſiam tuā fide liter: vt
ſpeculatrix idonea inter ſuas
collegas ſemp inueniatur. Sit
magni cōſilij: induſtrię ⁊ cenſu-
rę efficacię ⁊ diſciplinę. Jta te
dñe tribuēte: vt i oībꝰ mādatis
tuis ſine reprehēſione tibi mū-
do corde deſeruiens: ad brauiū
ſuperne vocationis multiplica-
to fenore cum cētesimo fructu
co-

coronaq; iuſtitię ad cęleſtium

theſaurorũ dona perueniat.

Summiſſa voce. Quod ſequitur dicit plane:ita tamen q̄ a circumaſtantib⁹ audiat.

Pręſtante domino noſtro Jeſu Chriſto:qui cũ patre ꝛ ſpiritu ſcõ viuit ꝛ regnat in ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amẽ. Cũ Põtifex adhuc ſine mitra: vtrũ ſtans dicit. Oremus.

Deus, cui oĩs poteſtas ꝛ dignitas famulant: da huic famulę tuę N. proſperũ ſuę dignitatis officiuz:in quo ſemp te timeat: tibiq; iugiter placere intendat. per Chriſtũ ꝛc. ℟. Amen. Oremus.

Omnium domine fons bonorum:iuſtorumque prouectuum munerator:tribue, quęſumus, huic famulę tuę N. adeptam dignitatez bene regere: ꝛ a te ſibi pręſtitã:bonis operibus cõprobare. Per Chrm. ℟. Amẽ. Orem⁹.

Concede, q̄ſumus oĩpotens deus, famulę tuę N. Abbatiſſę:vt oſtẽdendo ꝛ exercẽdo quę recta ſunt: exemplo bonorũ operum:animas ſuarum inſtruat ſubditarum: et ęternę remunerationis mercedem:a te piiſſimo paſtore percipiat. Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Exo. 15. Domine deus omnipotens: qui ſororẽ Moyſi Mariam: pręeuntem cum cęteris mulieribus: inter ęquoreas aquas: cum tympanis et choris: lętam ad litus maris venire feciſti: te ſupplices deprecamur: pro hac fideli famula tua N. quę hodie materna in cathedra: vniuerſis ſibi ſubditis: Abbatiſſa cõſtituit: vt ita monaſtica, vel canonica norma:tueatur cunctas famulas tuas:ſibi cõmiſſas:quatenus ad ęternam gloriã:te auxiliante:cũ omnibus illis introeat lęta: ibiq; exultantes: ꝛ cũ angelis cãtantes cantica noua: ſequãtur agnum quocunq; ierit: Apoc. 14. Jeſum Chriſtũ dñm nr̃m: qui cuz patre ꝛ Spiritu ſancto viuit ꝛ regnat in ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amẽ.

Quibus finitis ſedet Pontifex: accepta mitra: ꝛ tradit Abbatiſſę benedictę: coram ſe genuflexę: in manibus regulam, dicens.

Epõ ſedet cuz mitra ꝛ dat regulam abbatiſſę genuflexę coraꝫ ſe in manibus.

Accipe regulam a ſanctis patribus traditã: ad regendũ: cuſtodiendumque gregem tibi a deo commiſſum: quantum deus ipſe te confortauerit: ꝛ fragilitas humana permiſerit. Accipe gregis dominici maternaz prouidentiam: ac animarum procurationem: et per diuinę legis inceden-

do precepta: ſi ei dux ad celeſtis hereditatis paſcua: adiuuante domino noſtro Jeſu Chriſto.

Deinde ſi prius dum erat monialis: nõ fuit velata: Pontifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ bñdicit velum: quod per vnum ex miniſtris corã eo tenetur, dicens. Oremus.

Bñdictio veli, que fit ſtãdo ⁊ ſine mitra

Suppliciter te domine rogamus: vt ſuper hanc veſtẽ: ancille tue capiti imponẽdam: bene✠dictio tua benigna deſcẽdat: ⁊ ſit hec veſtis: benedicta ⁊ conſecrata: immaculata ⁊ ſancta: preſentis ancille tue. Per Chriſtũ dñm noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Caput omniũ fideliũ deus: ⁊ totius corporis ſaluator: hoc operimentũ velaminis: quod famula tua propter tuum: tueq̃ genitricis beatiſſime ſemper virginis Marie amorem: ſuo capiti eſt impoſitura: dextera tua ſancti✠fica: ⁊ hoc quod per illud myſtice datur intelligi: tua ſemper cuſtodia: corpore pariter: ⁊ animo incõtaminato cuſtodiat: vt quando ad remunerationem perpetuam ſanctorum: cum prudentibus ⁊ ipſa virginibus preparata aduenerit: te perducente ad ſempiterne felicitatis nuptias introire mereat: Qui viuis ⁊ regnas Deus: Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟. Amen.

Math. 25.

Deinde aſpergit velũ ipſũ aqua bñdicta. tum ſedens accepta mitra: imponit illud ſuper caput Abbatiſſe: ita vt dependeat ſuper ſcapulas: et ante pectus ⁊ vſque ad oculos: ſic dicens.

Accipe velamen ſacru: quod perferas ſine macula ante tribunal eterni iudicis: cui flectitur omne genu: celeſtiũ: terreſtriũ: ⁊ infernorũ: quo cognoſcaris mundum contẽpſiſſe: ⁊ te Chro Jeſu: veraciter humiliterq̃ toto cordis anniſu: ſpõſam ꝑpetualiter ſubdidiſſe: q̃ te ab omni aduerſitate defendat: ⁊ ad vitã eternã perducat.

Ep̃s aſpſo velo aqua benedicta ponit illud ſedens cũ mitra ſup caput electe.

Si vero Abbatiſſa bñdicta: prius velata fuit: omittuntur predicta: de benedictione veli: ⁊ illius traditione: poſita. His finitis ſurgunt oẽs: ⁊ Pontifex procedit in miſſa: vſq̃ ad finem more conſueto. Abbatiſſa vero: ad locũ illum in quo prius miſſaz audiuit: reuertitur: ibi manẽs vſq̃ ad offertoriũ.

Pontifex ꝓcedit in miſſa ⁊ abbatiſſa reuertit ad locum vbi prius erat.

in

in vi ta me a

pſallam do mi no.

quamdiu e ro.

Cap. 15. Sequētia ſci euāge. ſm Johannē.

In illo tēpore: dixit Jeſus diſcipulis ſuis. Amen amē dico vobis: quia plorabitis ⁊ flebitis vos: mundus autē gaudebit. Uos vero contriſtabimini: ſed triſtitia veſtra cōuertetur in gaudiū. Mulier cum parit triſtitiā habet: quia venit hora eiꝰ. Cum autē peperit puerum: iam non meminit preſſurę propter gaudiū: quia natus eſt homo in mundū. Et vos igiť nunc quidem triſtitiā habetis. Iterum autē videbo vos: ⁊ gaudebit cor veſtrum. Et gaudium veſtrū nemo tollet a vobis. Offertorium.

Sperēt in te omnes, q no ne runt no men tu um do mi ne. quo ni am non

de relinquis quę ren tes tē: pſallite domino, qui habitat in Si on: quoniā nō eſt oblitus ora ti ones paupe rum.

Incepto a choro Offertorio: ⁊ p Pontificē lecto: ſedet Pōtifex in faldiſtorio ante mediū altaris: accepta mitra: ⁊ Abbatiſſa pręcedētibus cū duobus ſeruitoribꝰ: duo intortitia accenſa portātibus: venit de loco ſuo: ⁊ coram Pontifice genuflectit: ac ei ſucceſſiue dicta duo intortitia offert: ⁊ Pontificis ca recipientis manum oſculatur: tum ad locum ſuum reuertitur.

Dicto offertorio epō ſedet ante altare ⁊ abbatiſſa genuflectit corā epō ⁊ manum eius oſculatur ⁊ offert cereos:

Pontifex vero manus lauās: ſurgit depoſita mitra: ⁊ miſſam proſequitur. Secreta.

 Ob-

OBlatis hoſtijs, queſumus dñe: pręſenti famulę tuę perſeuerantiã perpetuę virginitatis accõmoda: vt apertis ianuis, ſummi cęleſtis regis thalamum, cum letitia mereatur intrare. Per dñm nrm ꝛc.

Ep̃s facta cõmunione cõicat abbatiſſam.

Poſtquam Pontifex ſe communicauerit: et purificauerit: antequam digitos abluat: poterit etiã Abbatiſſam benedictam corã ſe & altari genuflexã: cõmunicare de corpore tantũ: deinde purificare.

Ep̃s lotis manibus miſſam proſequitur.

Tum accepta mitra lauat manus: deinde proſequitur miſſam vſq; ad benedictionẽ excluſiue. Cõmunio.

Poſtcõio.

PErficiant nos, queſumus dñe, ſacramenta que ſumpſimus: & famulã tuã ab omni culpa liberam eſſe cõcede: vt que cõſcientię ſuę reatu cõſtringitur: cęleſtis remedij plenitudine glorietur. Per dominũ. Dicto. Ite miſſa eſt. vel Benedicamus dño. & Placeat. ꝛc.

Pontifex cum mitra intronizat Abbatiſſam in ſua ſede: ſi fit in proprio monaſterio, dicens.

Ep̃us cum mitra intronizat abbatiſſam i ſede ſua.

ACcipe plenam & liberam poteſtatem regendi hoc monaſterium: & congregationem eius: & omnia que ad illius regimen interius & exterius ſpiritualiter et tẽporaliter pertinere noſcuntur. Si vero bñdictio fit extra monaſterium ſuũ: Põtifex ſtatuit illã in faldiſtorio: quo ipſe pontifex vſus eſt: añ mediũ altaris poſito, dicẽs.

STa in iuſtitia & ſanctitate: et tene locum a deo tibi delegatum: potens eſt enim deus vt augeat tibi gratiam ſuam.

Ep̃us ſtãs ad dexterã abbatiſſę ſine mitra conuerſus ad altare incipit Te deum.

Tunc Põtifex ſtãs a dextris Abbatiſſę benedictę: verſus ad altare mitra depoſita: incipit cãtando: ſchola proſequente hymnum.

fo. 35.

Ep̃us cum mitra manet ad dexterã abbatiſſę & moniales oẽs ante eam veniunt et genuflectunt & recipiunt ad oſculum. Stãdo & ſine mitra.

Et dicitur totus: prout habetur ſupra in fine cõſecrationis electi in epm. & Pontifex manet apud ſedẽ vſq; ad finẽ hymni. Interim dũ cantatur hymn⁹: moniales oẽs veniunt & faciũt reuerentiã Abbatiſſe: ſingulariter genuflexę ante illã. & recipiunt ab ea benigne ad oſculũ: id eſt tangendo ſe mutuo cũ facie. Finito hymno: Pontifex ſtans ſine mitra: a dextris Abbatiſſe bñdicte: ſedẽtis in ſede: ſup eã dicit ℣. COnfirma hoc deus quod operatus es in nobis. ℟. A templo ſancto tuo, quod eſt in Ieruſalem. ℣. Saluam fac ancillam tuam domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil proficiat inimicus in ea. ℟.

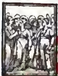
℟. Et filius iniqtatis nõ apponat nocere ei. ℣. Dñe exaudi orationem meã. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcũ. ℟. Et cuz ſpiritu tuo. Oremus.

FAmulã tuã dñe cuſtodia munîat pietatis: vt virginitatis ſancte propoſitum: qđ te inſpirãte ſuſcepit: te protegẽte illeſaz cuſtodiat. Per Chriſtũ dñm. ℟. Amẽ.

Ep̃s cum mitra ſtãs ante altare bñdicit populo ſolẽniter: abbatiſſa genuflectente. ſupra 35.

Deinde Põtifex aſſumpta mitra: accedit ad medium altaris: benedicit ſolenniter populo, dicens. Sit nomẽ domini ⁊c̃. Abbatiſſa apud ſedẽ ſuã (ſi in proprio monaſterio eſt: alioquin ante altare) in plano Presbyterij: genuflectẽte. Qua data: vadunt oẽs in pace.

DE BENEDICTIONE et conſecratione virginum.

BEnedictio ⁊ conſecratio virginũ fieri debet in epiphania domini: vel in albis paſchalibus: aut in natalitijs apoſtolorũ: ſeu in dñicis diebus. Poteſt etiã fieri omni tẽpore: vbi periculũ immineret: qđ nõ ꝯſecrate decederẽt. Die vero precedẽti: hora veſptina: vel etiã mane: antequã Põtifex ad miſſaz ſe paret: in loco cõueniẽti, preſentant ei virgines benedicẽde: q de earũ etate ⁊ ꝓpoſito ſingulariter ſingulas: videlicet an annũ .25. cõpleuerint. Si voluntatẽ ⁊ propoſitũ ſeruande virginitatis habeant: diligenter inquirit: ⁊ inſuper ſeorſum cũ qualibet de vita ⁊ cõſcientia ⁊ carnis integritate. Quo facto virgines reducunt ad locũ ad hoc paratũ: in quo expectãt horam benedictionis ſue: ⁊ paratur: ac ſupaltari in cornu epiſtole locãtur pro virginibus benedicendis: veſtes: vela: anuli: ⁊ torques: ſiue corone: tẽpore ſuo virginibus tradenda: Deputant paranymphe, que virgines precedũt: ⁊ in Presbyterio ordinate: collocãt ac deducunt ad Pontificez: ⁊ reducunt. Ordinat etiã in eccleſia: papilio, aut aliꝰ locus cõueniẽs paratur: in quo virgines ipſe cõueniunt: ⁊ ſuo tẽpore ſe veſtiunt benedictis veſtibus.

Ordinat thalamus ſeu papilio inquo v̄gines induunt veſtes benedictas.

Poſt hec hora cõgrua: Pontifex paratus omnibꝰ Pontificalibus paramẽtis: procedit more cõſueto ad miſſam: ⁊ in ea vſq; ad Halah. Vel vltimum verſum Tractus. excluſiue: ſi ſit dicẽdus. Introitus et alia dicuntur prout etiam habẽtur ſupra: in benedictione Abbatiſſe. folio .62. Introitus.

Pontifex paratꝰ ꝓcedit i miſſa vſq; ad halah vel vltimũ .℣. tractus excluſiue.

TIbi dixit cor meuz: queſiui vultuz tuũ: vultũ tuũ dñe requirã: ne auertas faciẽ tuam a me. Ps. Dñs illuminatio mea ⁊ ſalus mea: quẽ timebo? ℣. Gloria patri. Oratio.

DA queſumus dñe his famulabus tuis: quas virginitatis honore dignatus es decorare: inchoati operis cõſummatũ effectum: ⁊ vt perfectam tibi offerant plenitudinẽ: initia ſua perducere mereant ad finẽ. Per d. Lctõ epl̃e btĩ Pauli apoſtoli ad corinthios.

FRatres: de virginibus pręceptum domini nõ habeo: consilium autez do: tanquã misericordiam cõsecutus a deo: vt sim fidelis. Existimo enim hoc bonũ esse: propter instantem necessitatem: quoniã bonum est homini sic esse. Alligatus es vxori: noli quęrere solutionem. Solutus es ab vxore: noli quęrere vxorẽ. Si autẽ acceperis vxorẽ nõ peccasti. Et si nupserit virgo: non peccauit. Tribulationem tamẽ carnis habebunt huiusmodi. Ego autẽ vobis parco. Hoc itaq; dico fratres, Tẽpus breue est. Reliquũ est: vt q habent vxores: tanquã nõ habẽtes sint: & qui flent, tanquam non flentes: & qui gaudẽt, tanquam non gaudentes: & q emunt, tanquã nõ possidentes: & qui vtunt hoc mundo, tanquã non vtant. Pręterit enim figura huius mundi. Uolo autem vos sine solicitudine esse. Qui sine vxore est: solicitus est quę dñi sunt: quomodo placeat deo. Qui autẽ cũ vxore est: solicitus est quę sunt mundi: quomodo placeat vxori: & diuisus est. Et mulier innupta, et virgo: cogitat quę dñi sunt: vt sit sancta: & corpore & spũ: In Christo Jesu dño nostro. Graduale.

Dicto graduali pontifex sedet cum mitra añ medium altaris et archipresbyter cum superpellicio & pluuiali accedit añ papilionem vbi sũt virgines inclusę & cantat sequentem aiam.

MIserere mei de⁹ miserere mei: qñ in te cõfidit aia mea. ℣. Misit deus de cęlo & liberauit me: dedit in opprobriũ cõculcãtes me. Dicto graduali: Pontifex sedet cum mitra: super faldistoriũ: ante mediũ altaris pręparatũ: & archipresbyter superpellicio & pluuiali indutus: vadit ante papilionem: vel capitulũ: aut alium locũ in ecclesia paratũ: vbi benedicẽdę virgines sunt inclusę: ibidem cãtans competenti voce: hanc Añam.

Uirgines vero audiẽtes vocẽ archipresbyteri: pręparãt se: & accendentes cęreos suos: exeunt binę & binę de loco illo: in vestib⁹ quib⁹ in monasterio vsę sunt: sine velis: sine mantellis: & sine cucullis. Archipresbyter vero pcedens statuit eas extra chorũ: vt facies ad altare maius vertãt: & Pontificẽ corã altari sedentem: possint videre: & ipse eas. Tũc idẽ Archipresbyter: in parte virginũ stans, dicit cõpetẽti voce in tono lectionis: ad Põtificẽ: virginib⁹ genuflectentibus.

Uirgines accedũt cęreos suos & binę & binę exeunt sine velis mantellis vel cucullis: & ab archipresbyt vero statuunt extra chorum.

Be

Digitized by Google

Archipreſbyter ex parte virginum cōuerſus ad epiſcopum dicit.

Reuerēde pater: poſtulat ſancta mater eccleſia: vt has preſentes virgines: ſeu ſanctimoniales: dignemini benedicere: & conſecrare: & dño noſtro Jeſu Chriſto: ſummi Dei filio deſponſare. Pontifex interrogat dicēs. Scis illas dignas eſſe? Reſpondet Archipreſbyter. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit: credo & teſtificor illas dignas eſſe: ad huius onus nominis. Tunc Pontifex adhuc ſedens cum mitra, dicit ad circumaſtantes.

Pontifex dicit ad circumaſtantes.

Auxiliāte dño deo ſalutore noſtro Jeſu Chriſto: eligimus has preſentes virgines cōſecrare: & dño nro Jeſu Chriſto deſponſare. Deinde Pontifex vocat virgines in cantu, dicens.

Pontifex vocat virgines.

Virgines reſpondent.

Virgines ridēt.

Ve ni te.

Et nunc ſequimur.

Surgentes mox feriatis: veniunt vſqꝫ ad introitū chori: exterius tamē: genua flectētes. Tūc Pōtifex eas ſcđo altius vocat in cātu dicēs.

Virgines ſurgentes aliquantulum procedunt & genuflectūt.

Virgines ſurgētes: rńdent ſimiliter in cātu, dicentes.

Veni te.

Et nūc ſequimur in toto corde.

Deinde vſque ad medium chori procedunt: & ibi genua flectunt. Tunc Pontifex tertio altius vocat eas in cantu, dicens.

Deinde procedētes adhuc magis genuflectunt & epūs tertio eas vocat.

Veni te fi li ę audite me timo

rem domini docebo vos. Virgines vero ſurgētes: reſpondent cantantes antiphonam.

Et nūc ſequimur: in toto corde

Virgines ſurgentes cantant.

timemus te: & querimus facieꝫ

tuā vi dere: Do mine ne con

fundas nos: ſed fac nobiſ iuxta

manſuetudinē tuā: & ſecundum

multitudinē miſericordię tuę.

Virgines p̄miſſa cātantes apꝓpīquāt ⁊ genuflectunt corā epiſcopo.

Et premiſſa cantantes virgines: magis appropinquantes: aſcendunt in Preſbyteriū: vbi omnes coram Pontifice genuflectunt: ⁊ capita profunde quaſi vſq; ad terram: inclinant. Deinde ſingulę ſucceſſiue: caput aliquantulū erigentes: dicunt etiā hunc verſum.

Suſcipe me domine ſecundū eloquium tuum: vt non dominetur mei omnis iniuſtitia.

Virgines per paranymphas ordinātur in modū coronę corā pontifice.

Quo per ſingulas dicto: ſurgunt oēs: ⁊ a paranymphis, ſiue magiſtris quarum ſint duę vel plures: ſeriatim ordinant: ſtantes ibidem in modū coronę corā Pontifice: congruo tamen ſpatio diſtantes ab eo. Tunc Pontifex: hortatur illas publice ad amplectendū: honorandū: ⁊ ſeruandū ſanctę virginitatis propoſitum: ⁊ mox interrogat eas palā ⁊ cōmuniter dicēs.

Vultis in ſanctę virginitatis propoſito: perſeuerare? Et illę reſpondent. Volumus. Tunc vnaqueq; ſigillatim genuflectit corā eo: ⁊ imiſſis manibus iunctis inter ambas manus Pontificis Pontifex interrogat quamlibet dicens.

Virgines in imiſſis manibus iunctis inter ambas man⁹ pontificis pmittūt virginitatem epiſcopo.

Promittis te perpetuo: virginitatem ſeruare? Reſpondet illa. Promitto. Et Pontifex, dicit. Deo gratias. Illa vero oſculat manus Pontificis: ſurgitq; ⁊ ad ſuū locū reuertitur: ⁊ genuflectit. Omnibus autē ſic per ordinē expeditis: ⁊ ad ſua loca reuerſis: et genuflexis: Pontifex cōmuniter oēs interrogat dicēs.

Pontifex corā ſe genuflexas īterrogat.

Vultis benedici, ⁊ cōſecrari: ⁊ domino Jeſu Chriſto ſummi regis filio deſponſari? Reſpondēt oēs. Volumus.

Pontifex pcumbit ſup faldiſtorium et virgines ſe pſternunt ⁊ dicitur litania.

Poſt hęc Pōtifex ante altare ſup faldiſtoriū procumbit: cū mitra: ⁊ miniſtri hinc ⁊ inde genuflectunt: virgines vero poſt Pontificē ſup tapeta in modū coronę ſe proſternunt: ⁊ cātores īcipiūt ⁊ ꝓſequnt Litaniā: quā reqre ſupra fo. 10. in ordinatiōe ſubdiaconi. Et poſtq̄ dictū fuerit: ⁊ a choro reſponſum.

Vt obſequiū ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogam⁹ audi nos. Pōtifex ſurgit cum mitra: ⁊ vertēs ſe ad virgines ꝓſtratas: tenēs baculū paſtoralē in ſiniſtra: in priſtino tono, dicit. Primo.

Pontifex dicit ℣. ſuper virgines ſtans cū mitra et baculo paſtorali.

Vt preſentes ancillas tuas bn✠dicere, ⁊ ſancti✠ficare, ⁊ cōſe✠crare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Secundo, dicit.

Vt eas in ſanctę religionis propoſito: ⁊ virginitatis obſeruātia: conſeruare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Tertio, dicit.

Vt eas cęleſtibus diſciplinis inſtruere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Quarto, dicit.

Vt dimittas quę conſcientia metuit: ⁊ adijcias quę oratio non pręſumit. ℟. Te rogamus audi nos.

Pontifex dictis ℣. redit ad accubitum vſq; ad finē litanię. ſupra. f. x.

Quibus dictis: Pontifex redit ad accubitum: Cantoribus Litaniā vbi dimiſerant reaſſumentibus: ⁊ perficiētibus. Qua finita ſurgunt omnes: ⁊ ſm cōſuetudinem quorundam monaſteriorum dicitur hymn⁹. Veni creator ſpiritus ⁊c̄. Pontifice ſine mitra: ante altare genuflexo: incipiente: ⁊ choro illū pro-

Dicta litania dicit hymnus Veni creator pontifice genuflexo ante altare illū inchoāte.

proſequente vſq; ad finem: primo verſu dicto: Pontifice ſurgente ⁊ vſq; ad finem eiuſdem hymni ſine mitra ſtante: qđ ſatis videt actui cõuenire. hymno dicto: vel vbi dici non cõſueuit: Litania finita: virgines ad primum locum vnde venerunt: vel ad aliuȝ idoneũ propriorẽ ad hoc ordinatũ reuertunt. Pontifex vero coram altari ſtãs: depoſita mitra: bñdicit virginum veſtes, dicẽs. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cuȝ ſpiritu tuo. Oremus.

Dicto hymno: virgines ad locum papilionis redeunt.

Bñdictio veſtium, q̃ fit ſtãdo ⁊ ſine mitra

Deus, eternorum bonorum fideliſſime promiſſor: ⁊ certiſſime perſolutor: qui veſtimentum ſalutis: ⁊ indumentum iucunditatis eterne fidelibus tuis promiſiſti: clementiam tuam ſuppliciter exoramus: vt hec indumenta: humilitatẽ cordis: ⁊ contemptum mundi ſignificantia: quibus famule tue: ſancto ſunt viſibiliter informande propoſito: propitius bene ✠ dicas: et beate caſtitatis habitum: quẽ te inſpirante ſuſcipiunt: te protegente cuſtodiant: et quas veſtimẽtis venerãde promiſſionis induis temporaliter: beata facias immortalitate veſtiri. Per Chrĩm dñm noſtrũ. ℟. Amẽ. Oremus.

Domine deus: bonorũ dator: virtutum: ⁊ omnium benedictionuȝ largus infuſor: te obnixe precibus deprecamur: vt has veſtes, quas famule tue pro indicio cognoſcende religionis: indui ſe volunt: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare digneris: vt inter reliquas feminas: tua benedictione: tibi cognoſcãtur eſſe dicate. Per Chrĩm dñm noſtrũ. ℟. Amẽ. Oremus.

Exaudi, queſumus omnipotens deus, preces noſtras: ⁊ has veſtes, quas famule tue ꝓ obſeruando caſtitatis ſigno: ad ſe operiendas expoſcunt: vberrime benedictionis imbre perfunde: ſicut perfudiſti orã veſtimentorum Aaron: benedictione vnguenti: ꝓfluentis a capite in barbã: ⁊ ſicut benedixiſti veſtes omniuȝ religioſorum virorũ: tibi per omnia placentiũ: ita ⁊ has veſtes bñ ✠ dicere: ⁊ ſancti ✠ ficare digneris: ⁊ preſta clementiſſime pater: vt ſupradictis famulabus tuis: ſint he veſtes: ſalutis protectio: he cognitio religionis: he initiuȝ ſanctitatis: he contra omnia tela inimici robuſta defenſio: vt centeſimi muneris opulentia fructus dono: cõtinentia perſeuerante ditent. Per Chriſtum dñm nrm. ℟. Amen. Ps. 132.

Et veſtes aqua benedicta aſperguntur: que portantur virginibus ad locum ad quem diuertunt: vbi dimiſſis quotidianis veſtibus: induunt benedictas. Pontifex autem ſtans: vt ſupra: benedicit vela virginum, dicens. Oremus.

Veſtes aſpergunt aqua bñdicta ⁊ portant virginibus q̃ illas induũt

Sup-

Bñdictio velorũ, q̃ fit ſtãdo ⁊ ſine mitra

SUppliciter te domine roga-
mus:vt ſuper has veſtes:capitib⁹ ancillarum tuarũ imponẽdas: bene ✠ dictio tua benigna deſcendat: ⁊ ſint hę veſtes: benedictę ⁊ conſecratę: immaculatę ⁊ ſanctę:pręſentiũ ancillarum tuarum: Per Chriſtum dominũ noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

OApput omniũ fideliũ deus:⁊ totius corporis ſaluator:hęc operimenta velaminum: quę famulę tuę propter tuum: tueq́ʒ genitricis beatiſſimę ſemper virginis Marię amorẽ: ſuis capitibus ſunt impoſiturę: dextera tua ſancti ✠ fica: ⁊ hoc quod per illa myſtice datᷣ intelligi: tua ſemꝑ cuſtodia:corpore pariter:⁊ animo incõtaminato cuſtodiant: vt quando ad remunerationem perpetuam ſanctorum:cũ prudentibus ⁊ ipſe

Mat. 25.

virginib⁹ pręparatę aduenerint: te perducente ad ſempiternę felicitatis nuptias introire mereantur: Qui viuis ⁊ regnas in vnitate ſpiritus ſancti Deus Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Aſpgũtur vela aqua bñdicta.

Et vela ipſa aqua bñdicta aſꝑgit. Poſt hęc ſtãs adhuc vtõ Põtifex bñdicit anulos, dicẽs. Oremus.

Bñdictio anulorum quę fit ſtãdo et ſine mitra.

CReator:conſecrator,⁊ ſaluator humani generis: dator gratię ſpiritualis: ⁊ largitor humanę ſalutis:tu dñe bñ ✠ dictionem tuã ſuper hos anulos emitte: vtquę eos geſtauerint:cęleſti virtute munitę: fidẽ integrã:fidelitatemq́ʒ ſyncerã teneãt: ſicut ſponſę Chriſti: virginitatis propoſitum cuſtodiãt: ⁊ in caſtitate perpetua perſeuerent. Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen. Et aqua benedicta eos aſpergit. Tũ ſtans adhuc ſine mitra põtifex bñdicit torques,ſiue coronas dicẽs. Orem⁹.

Anuli aſpguntur aq̃ bñdicta.

Bñdictio coronarũ quę fit ſtãdo et ſine mitra.

BEne ✠ dic dñe ornamenta iſta:vt ſint remediũ ſalutare generi humano: ⁊ pręſta per inuocationẽ tui nomis: vt quęcũq́ʒ ea portauerint: corporis ſanitatẽ ⁊ animę tutelã percipiant: ⁊ ſi tibi fideliter ſeruierint: coronã quam hęc ornamenta deſignant: in cęlo percipere mereãtur: per te ſaluator mundi. Qui in trinitate perfecta:viuis ⁊ regnas deus. Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Aſpgũtur torques aqua bñdicta.

Deinde eas aqua bñdicta aſpergit. His expletis: virgines benedictis veſtibus indutę: binę ⁊ binę ſeriatim redeunt ad Pontificem: cantantes reſponſorium.

Virgines veſtib⁹ bñdictis indutę binę redeũt ante pontificem.

vi di quē ama ui in

quem credidi quem dilexi. ℣.

E ru cta uit coꝛ me

um verbū bo num. dico

e go o pera me a

regi: Quem.

Tunc diſponunt a paranymphis ante altare: genuflexe corā Pontifice: in modum corone: vultibus demiſſis. Pontifex vero ſurgit cum mitra: ⁊ benedicit eas, dicens.

Virgines diſponuntur a paranymphis i modū corone ante altare.

Benedicat vos de⁹: pa ✠ ter ⁊ fi ✠ lius: ⁊ ſpiritus ✠ ſanctus, omni benedictioni ſpirituali. ℟. Amen. Tunc mitra depoſita verſus ad eas, dicit. Oremus.

Cū mitra ſtando.

Reſpice domine propitius: ſuper has famulas tuas. Ut ſancte virginitatis propoſitum: quod te inſpirante ſuſceperunt: te protegente illeſum cuſtodiant. Per dñm nr̃m: Jeſum Chriſtū filium tuum, Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſcti deus,

Epus mitra depoſita ſtās dicit orationem.

Deinde dicit cōpetēti voce extēſis manibus ante pectus prefationē.

Eps dic'r pꝛefationē ſtans ſine mitra manib⁹ ante pectus extenſis.

Per omnia ſecula ſeculoꝛū. ℟.

Amē. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et

cū ſpiritu tuo. ℣. Surſū coꝛda. ℟. Habemus ad dominū

℣. Grās agamus domino deo

nr̃o. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.

Ue

Vere dignū ⁊ iuſtum eſt equuʒ
⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper ⁊
vbiq; gratias agere: domine
ſancte: pater oīpotens: eterne
deus: caſtorum corporum beni-
gnus inhabitator: ⁊ incorru-
ptarum deus amator aīarum:
qui humanam ſubſtantiam: in
primis hominibus diabolica
fraude viciatam: ita in verbo
tuo: per quod omnia que facta
ſunt reparas: vt eam nō ſolum
ad prime originis innocentiam
reuoceſ: ſed etiam ad experien-
dam eternorum bonorum, que
nouo in ſeculo ſunt habenda
perducas: ⁊ obſtrictos adhuc
conditione mortalium, iam ad
ſimilitudinem prouehas ange-
loruʒ. Reſpice propitius domi-
ne

ne ſuper has famulas tuas:
quę in manu tua continentię
ſuę propoſitum collocantes:
tibi deuotionem ſuá offerunt:
a quo ⁊ ipſę vota ſumpſerunt.
Quomodo enim animus mor-
tali carne circundatus legé na-
turę: libertatem licentię: vim
conſuetudinis, ⁊ ſtimulos ęta-
tis euinceret, niſi tu deus per
liberum arbitrium hunc in eis
amorem virginitatis clemẽter
accenderes: tu hanc cupidita-
tes in earũ cordibus benignus
aleres: tu fortitudinẽ miniſtra-
res. Effuſa nanq; in omnes gẽ-
tes gratia tua ex omni natione
quę ſub cęlo eſt. In ſtellarũ in-
numerabiliũ numerum: noui
teſtamẽti hęredibus adoptatis

ꝛ inter cęteras virtutes quas
fili is tuis non ex ſanguinibus
nec ex voluntate carnis: ſed de
ſpiritu ſancto genitis indidi-
ſti: et iam hoc donum in quaſ-
dam mentes de largitatis tu ę
fonte defluxit, vt cuꝫ honoꝛem
nuptiaruꝫ nulla interdicta mi-
nuiſſent: atqꝫ ſuper ſanctū cōiu-
giuꝫ nuptialis benedictio per
maneret, exiſterent tamen ſub-
limi oꝛes animę, quę viri atqꝫ
mulieris copulam faſtidirent,
et connubij concupiſcerent ſa-
cramentum, nec imitarētur qđ
in nuptijs agitur, ſed dilige-
rent qđ in nuptijs pꝛęnotatur.
Agnouit auctoꝛem ſuum bea-
ta virginitas, ꝛ ęmula integri-
tatis angelicę illius thalamo.
illius

illius cubiculo ſe deuouit: qui
ſic perpetuę virginitatis eſt
ſponſus: quemadmodum per-
petuę virginitatis eſt filius.
Implorantibus ergo auxili-
um tuum domine: ⁊ confir-
mari ſe bene dicti onis tu ę
conſecratione cupi entibus:
da protecti onis tu ę muni-
men ⁊ regimen: ne hoſtis an-
tiquus, qui excellentiora ſtu-
dia, ſubtilioribus infeſtat in-
ſidi js ad obſcurandam perfe-
ctę continentię palmam: per a-
liquam mentis ſerpat incu-
riam: ⁊ rapiat de propoſito vir-
ginum: quod etiam moribus
decet ineſſe nuptiarum. Sit in
eis domine per donum ſpi-
ritus tui prudens modeſtia:
ſapiens

ſapiens benignitas: grauis
leuitas: caſta libertas. In cha-
ritate ferueant: ⁊ nihil extra
te diligant: Laudabiliter vi-
uant: laudarique non appe-
tant. Te in ſanctitate corpo-
ris: te in puritate animę ſuę
glorificent. Amore te time-
ant: amore tibi ſeruiant. Tu
eis ſis honor: tu gaudium:
tu voluptas: tu in merore ſo-
latium: tu in ambiguitate con-
ſilium: tu in iniuria defenſio.
In tribulatione patientia. In
paupertate abundantia. In ie-
iunio cibus. In infirmitate me-
dicina. In te habeant omnia:
quę diligere appetant ſuper
omnia. Per te quod ſunt profeſ-
ſe cuſtodiant. Scrutatori pe-
ctorum:

ctorum: non corpore placitu-
rę ſed mente, & hoſtem anti-
quum deuincant: & vitiorum
ſqualores expurgent. Tranſe-
ant in numerum puellarum ſa-
pientum, vt cęleſtem ſponſum
virtutuꝫ accenſis lampadibus
cum oleo pręparationis expe-
ctent: nec turbatę ex improuiſo
regis aduentu: ſed ſecurę cum
lumine, & pręcedentium virgi-
num choro iunctę iucundan-
ter occurrant. Et ne excludan-
tur cum ſtultis: ſed regalem ia-
nuam cum ſapientibuꝫ virgini-
bus licenter introeant: et in a-
gni tui perpetuo comitatu pro-
babiles manſura caſtitate per-
maneant. Quatenus centeſimi
fructus vbertate: dono virgi-
nitatis
Pôti. R.

nitatis te donante decorari

mercantur.

Nõ ſequiť dicit plane legẽdo: ita tamẽ ꝙ a circumaſtantib⁹ audiať.

Sũmiſſa voce.

Per dñm nr̃m Jeſum Chriſtum filiuꝫ tuũ, Qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus: per oĩa ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Pontifex ſtãs cũ mitra incipit.

Tum Pontifex accepta mitra incipit ſchola proſequente.

V e ni e lecta me a ⁊ ponam in te thronum me um.

Quia concupiuit rex ſpeci em tu am. ℣. Au di fi lia ⁊ vide ⁊ inclina aurem tu am. Quia concupi uit.

Incepto reſponſorio ſedet Pontifex cuꝫ mitra, ⁊ eo finito ſurgunt virgines, et duę primę ex eis pręſentantur a paranymphis Pontifici: coram quo humiliter genua flectunt cantantes ſimul Añam.

A ncilla Chṙi ſum: ideo me oſtẽdo ſeruilem habere perſonam.

Finito ℟. duę primę ỽgines pręſentanť a paranymphis pontifici: coram quo genuflectentes cãtant añ. Ancilla.

Qua dicta põtifex ĩterrogat illas palã dicẽs. V ultis perſiſtere ĩ ſancta virginitate, quã profeſſę eſtis? Et illę ſimul rñdent. Uolumus?

Pontifex palam eas iterrogat.

Tum Pontifex imponit veluꝫ ſuper caput cuiuſlibet, quod dependeat ſuper ſcapulas ⁊ ſup pectus, ⁊ vſqꝫ ad oculos ſingulis, dicens.

Accipe virgo velamẽ ſacruꝫ: quod perferas ſine macula ante tribunal ęterni iudicij: cui flectitur omne genu: cęleſtium, terreſtrium, ⁊ infernorum: quo cognoſcaris mundum contempſiſſe: ⁊ te Chriſto Jeſu veraciter, humiliterque, toto cordis anuiſu, ſponſam perpetualiter ſubdidiſſe: qui

Pontifex imponit velum.

te

te ab omni aduerſitate defendat: ꝛ ad vitã ęternã ꝑducat. ℞. Amẽ.
Ambabus velatis ambę ſimul genuflexę, vt erãt cantant hãc añam.

Velatio il lis duabus ambę cantant añas.

Poſuit ſignum in faciem me

am, vt nullum pręter eum ama

torem admittam.

Velatis añ. reducũtur a paranymphis ad loca ſui ordinis: ꝛ alię duę deducuntur ad epm: quę oia faciunt ſicut duę primę.

Quo facto: reducunt a paranymphis ad loca ordinis ſui: vbi prius erãt, ꝛ alię duę, quę poſt illas in ordine ſequunt: pręſentant Pontifici: corã quo ſimili modo genua flectunt: cãtant, ꝛ velantur, vt primę. Omnibus autẽ ſic velatis, ꝛ ad loca ſua reductis: depoſita mitra ſurgit Põtifex, ꝛ ſtãs verſus ad illas, dicit ℣. Dominus vobiſcum. ℞. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra ſtãdo.

Famulas tuas dñe: cuſtodia tuę muniat pietatis, vt virginitatis ſanctę propoſitum, quod te inſpirãte ſuſceperũt: te ꝓtegente illęſum cuſtodiant. Qui viuis ꝛ regnas cũ deo patre: in vnitate ꝛc.

Tum Pontifex ſtans, accepta mitra, vocat virgines: incipiens Antiphonam, ſchola proſequente.

Pontifex ſtans accepta mitra vocat virgines.

Deſponſari dilecta veni, hyems

tranſijt: turtur canit vineę flo

rentes redolent.

Qua incepta, ſedet Põtifex cũ mitra, ꝛ ea finita, illę, quę primę venerant ad recipiendũ velum: pręſentant Põtifici a paranymphis: eo modo ꝛ ordine ſicut prius. Tunc Pontifex accipiens anulũ: cũ dextra ſua, ꝛ dexteram manu virginis cum ſiniſtra manu ſua, ꝛ mittens anulum ipſum digito anulari: dextrę manus virginis: deſponſat illas Jeſu Chriſto, dicens ſingulis.

Incepta añ põtifex ſedet cum mitra, et virgines bine et bine ei pſentantur: quarũ dexteram manũ ſua ſiniſtra tenens digito anulari anulũ imponit ſingulis.

Deſponſo te Jeſu Chriſto filio ſummi patris, q te illęſaꝫ cuſtodiat. Accipe ergo anulum fidei: ſignaculum ſpiritus ſancti, vt ſponſa Dei voceris: ſi ei fideliter ꝛ munde ſeruieris. Jn noie patris, filij, ꝛ ſpiritus ſancti. Quo facto: ambę ſimul genuflexę, decãtãt añ.

Virgines deſponſatę ambę ſimul cãtãt.

Ipſi ſum deſponſata cui ange

Põti. ℞ ij li

li ſeruiunt cuius pulchꝛitudi-

nem ſol ⁊ luna mirantur.

Qua cantata: reducuntur a para nymphis ad loca ſua, et aliꝗ duę, q̄ illas ſequūtur in oꝛdine: pꝛęſentant Pontifici, ⁊ coꝛā quo genuflectunt: cātant, ⁊ deſponſant: modo pꝛęmiſſo. Omnibus ergo ſic ſeriatim deſponſatis, ⁊ ad loca ſua reductis, omnes genuflexę ſimul leuant in altum, ⁊ oſtēdunt dextras manus: cantātes hāc antiphonā.

Oēs deſponſatę ſurgentes pariter oſtendunt dextras ſuas in altum leuatas ⁊ cantant.

Anulo ſuo ſubarrauit me do-

minus meus Jeſus [illegible] tāꝗ

ſponſam decoꝛauit me coꝛona.

Deinde Pontifex cum mitra ſurgit, ⁊ ſtans verſus ad illas, dicit.

Pontifex cū mitra ſtās verſus ṽgines eas benedicit.

Benedicat vos conditoꝛ cęli et terrę: Deus pater omnipotens, qui vos eligere dignatus eſt: ad beatę Marię matris domini noſtri Jeſu Chꝛiſti cōſoꝛtium, vt integrā ⁊ immaculatā virginitatem, quā pꝛofeſſę eſtis: coꝛā Deo ⁊ angelis eius: conſeruetis: pꝛopoſitum firmū teneatis: caſtitatē diligatis: patientiam cuſtodiatis, vt coꝛonam virginitatis accipere mereamini. Per eundē Chꝛiſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Poſt hęc Pontifex cum mitra ſtans, iterum inuocat illas: in cantu inchoans: ſchola pꝛoſequente: hanc Antiphonam.

Veni ſpōſa Chꝛiſti accipe coꝛo-

Pontifex ſtās cū mitra icboat aña ſchola pſequēte.

nam quā tibi dominus pꝛępa-

rauit in ęternum.

Incepta añ. ſedet Pontifex cū mitra, ⁊ ea finita: pꝛęſentant ei a paranymphis duę pꝛimę virgines, vt pꝛius coꝛam eo genuflexę. Ipſe autem: toꝛquem ſiue coꝛonam accipiens, imponit capiti cuiuſlibet virginis: ſeriatim ſingulis, dicēs.

Accipe ſignum Chꝛiſti in capite tuo, vt vxoꝛ eius efficiaris, ⁊ ſi in eo permāſeris: immoꝛtalitatis

Incepta añ pōtifex ſedet cum mitra, ⁊ eo deponitur quo ꝑiꝫ bin[?] ⁊ bina vgines et pſentantur quib[us] coꝛonā ponit.

litatis gloria coroneris. Per eun dem dñm nostrũ. Et mox ambe ſimul decantant hãc añam.

Induit me dominus ciclade

Accepta corona ambe ſimul decantãt.

auro texta: ꝛ immenſis moni-

libus ornauit me.

Añ cãtata reducun- tur ad lo- ca ſua, et alię hinc ꝛ hinc pſen- tãtur vt ſu pra in de- ſpõſatiõe.

Qua cantata reducuntur a para- nymphis ad loca ſua: ꝛ alię pręſen tant: ꝗ ſimili modo genuflectunt: cantant, ꝛ coronãtur: omnibus co ronatis: ꝛ ad loca ſua reductis, et ſtantibus, Pontifex depoſita mi- tra ſurgit, ꝛ ſtans verſus ad illas, dicit. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mi- tra ꝛ ſtãdo verſus ad virgines.

Da quęſumus omnipotens deus, vt hę famulę tuę, quę ꝓ ſpe retributionis ęternę: tibi do- mino deo deſiderant conſecrari: plena fide: animoq; in ſancto pro poſito permaneãt. Tribue eis do mine humilitatem, caſtitateq;: obe dientiam, charitatem, ꝛ omnium bonorum operum quantitatem: vt ad meritum ęternę glorię poſ- ſint peruenire: Per Chriſtum do minum noſtrum. ℟. Amen.

Dicta ora tione vir- gines ge- nuflectũt ꝛ põtifex ſtans ſine mitra di- cit orõnẽ.

Deinde omnibus ſimul genua flectentibus, Pontifex ſtans, vt prius, ſine mitra, dicit hanc ora- tionem. Oremus.

Te inuocamus domine ſan- cte, pater omnipotẽs, ęterne deus ſuper has famulas tuas: quę tibi vouerunt pura mente mun- doq; corde ſeruire: vt eas ſociare digneris inter illos centũ quadra gintaquatuor millia: qui virgines permanſerunt, ꝛ ſe cũ mulieribus nõ coinquinauerunt: in quorum ore: ſicut, dolus non eſt inuentus: ita ꝛ has famulas tuas: facies per manere immaculatas: vſq; in finẽ: per immaculatum dominum no- ſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit ꝛ regnat: in vnitate ſpiritus ſancti deus. Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟. Amen.

Apoc. 14.

1. petri. 2.

Qua finita, virgines ſurgentes, ſimul cantant Antiphonam.

Oratione finita vir- gines ſur- gentes ſi- mul can- tant.

Ecce qđ cõcupiui iam video,

qđ ſperaui iam teneo, illi ſum

iun cta in cęlis quem in terris

poſi ta tota deuo tione dilexi.

Poſt hęc Pontifex iunctis ante pectus manibus, dicit ſuper illas, ſtantes humiliter inclinatas, be nedictionem.

His finita pontifex ſtans ſine mitra iunctis manibus ante pectus, ſequentē benedictionem dicit ſup virgines ante ſe inclinatas.

DEus plaſmatoꝛ coꝛpoꝛum: afflatoꝛ animarum: qui nullam ſpernis ętatem: nullum ſexū reprobas: nullā cōditionem gratia tua ducis indignā: ſed omniū ęqualis creatoꝛ es ⁊ redēptoꝛ: tu has famulas tuas: quas ex omni numero gregis: bonus paſtoꝛ eligere: ad conſeruandam coꝛonam perpetuę virginitatis, ⁊ caſtimoniam animę dignatus es: tuę protectionis ſcuto circuntege: et ad omne opus virtutis ⁊ gloꝛię, magiſtrante ſapiētia, pręparа: vt vincentes carnis illecebꝛas: ⁊ illicita conuitia recuſantes: inſolubilem filij tui domini noſtri Jeſu Chꝛiſti copulam mereantur. Dis petimus domine: arma ſuggeras: non carnalia: ſed ſpiritus virtute potentia: vt te muniente: earum ſenſus ⁊ membꝛa: in earum coꝛpoꝛibus ⁊ animabus: non poſſint dominari peccata: atq3 ſub tua gratia viuere cupientibus: nihil ſibi defenſoꝛ maloꝛum ⁊ inimicus bonoꝛum: de his vaſis nomini tuo conſecratis: pręualeat vendicare. Omnem etiā nociuum caloꝛē: imber gratię tuę cęleſtis extinguat: lumē vero perpetuę caſtitatis accendat: facies pudica: ſcandalis nō pareat: nec incautis occaſionē tribuat negligentia, delinquendi. Sitq3 in eis caſta virginitas. Sint oꝛnatę pariter ⁊ armatę: fide integra: ſpe certa: charitate ſincera: vt pręparato animo ad cōtinentiam virtus tanta pręſtetur: quę ſuperet diaboli vniuerſa figmēta: atq3 cōtemnendo pręſentia: futura ſectentur: ieiunia epulis carnalibus pręferant: lectiones ſacras ⁊ oꝛationes, conuiuijs ⁊ potationibus antepoṅant: vt oꝛationibus paſtę, ⁊ eruditionibus expletę, illuminatę vigilijs: opus gratię virginalis exerceant. His igitur virtutum armis: has tuas famulas interius exteriuſq3 communiens: pręſta: inoffenſum curſum virginitatis implere. Per Chꝛiſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Tum Pontifex accepta mitra ſtans dicit ſequentem benedictionem ſuper illas genuflectentes.

Pontifex ſtās cū mitra dicit ſuper virgines genuflexas.

BEnedicat vos Deus: pa✠ter: ⁊ fi✠lius, ⁊ ſpiritus✠ ſanctus, omni benedictione ſpirituali, vt manētes ſemper incoꝛruptę, inuiolatę, ⁊ immaculatę, ſub veſtimento ſanctę Marię, matris domini noſtri Jeſu Chꝛiſti, requieſcat ſuper vos ſpiritus ſeptifoꝛmis gratię, ſpiritus ſapientię ⁊ intellectus, ſpiritus conſilij ⁊ foꝛtitudinis, ſpiritus ſcientię ⁊ pietatis: ⁊ repleat vos ſpiritus timoꝛis dn̄i: fragiles ſolidet, inualidaſq3 confirmet, pietate alleuet, ⁊ mentes regat, vias dirigat, cogitationes ſanctas inſtituat, actus pꝛobet, opera perficiat, charitate ędificet, ſapientia illuminet, caſtitate muniat, ſcientia inſtruat, fide firmet, in virtute multiplicet, in ſanctitate ſublimet, ad patientiā pręparet, ad obedientiam ſubdat, ſobꝛias pꝛotegat, ⁊ pudicas in infirmitate viſitet, in doloꝛe releuet, in ten-

Ephe. 1.

Iſa. 11.

tentatione cuſtodiat: in proſperitate temperet: in iracundia mitiget: in iniquitate emundet: infundat gratiã: remittat offenſam: tribuat diſciplinam. Ut his ⁊ ſimilibus virtutibus fultę: et ſanctis operibus illuſtratę: illa ſemper ſtudeatis agere: quę digna fiant remuneratione. Illum habeatis teſtem: quem habiturę eſtis iudicem: ⁊ vos aptetis: vt prefulgentem geſtetis in manu lampadem: intraturę ſponſi thalamum: occurratis cum gaudio, ⁊ nihil in vobis reperiat fętidum: nihil ſordidum: nihil occultum: nihil corruptum, nihil inhoneſtum: ſed niueas ⁊ candidas animas, corporaq; lucida, atq; ſplendida: vt cum ille dies tremẽdus: remunerationis iuſtorum, retributioniſq; malorum aduenerit: non inueniat in vobis, vltrix flamma quod, vrat: ſed diuina pietas quod coronet, quas iam in hoc ſeculo conuerſatio religioſa mundauit: vt ad tribunal ęterni regis aſcenſurę: cęlſaq; palatia: cum iiſdem mereamini habere portionem: qui ſequuntur agnum: et cantant canticum nouum ſine ceſſatione: illic percepturę premium poſt laborem: ſemperq; maneatis in viuentium regione. Atq; ipſe benedicat vos de cęlis, qui per crucis paſſionẽ: humanum genus eſt dignatus venire in terris redimere: Jeſus Chriſtus dominus noſter. Qui cũ ęterno patre, ⁊ ſpiritu ſancto, in vnitate perfecta: viuit ⁊ regnat Deus: in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Deinde Pontifex ſedens cum mitra: publica voce anathema ponit: ne quis eas a diuino ſeruitio: q̃ vexillo caſtitatis ſubiectę ſunt abducat. Nullus earum bona ſurripiat: ſed ea cum quiete poſſideant in hanc formam.

Auctoritate omnipotẽtis dei, ⁊ beatorum Petri et Pauli apoſtolorum eius: firmiter et ſub interminatione anathematis, inhibemus: ne quis preſentes virgines, ſeu ſanctimoniales: a diuino ſeruitio, cui ſub vexillo caſtitatis ſubiectę ſunt, abducat: nullus earum bona ſurripiat: ſed ea cum quiete poſſideant. Siquis autem hoc attentare preſumpſerit: Maledictus ſit in domo: ⁊ extra domum. Maledictus in ciuitate ⁊ in agro. Maledictus vigilando et dormiendo. Maledictus manducando et bibendo. Maledictus ambulando ⁊ ſedendo. Maledicta ſint caro eius ⁊ oſſa: ⁊ a planta pedis vſq; ad verticem: non habeat ſanitatem. Ueniat ſuper illum maledictio hominis: quam per Moyſen: in lege filijs iniquitatis: dominus permiſit. Delea- Sedendo cũ mitra.

tur nomen eius de libro viuentiũ ⁊ cum iuſtis non ſcribatur. Fiat pars ⁊ hereditas eius: cum Caim fratricida: cũ Dathan ⁊ Abiron: cum Anania ⁊ Saphira: cum Simone mago ⁊ Juda proditore: et cum eis, qui dixerunt Deo, Recede a nobis: ſemitam viarum tuarum nolumus. Pereat in die iudicij: deuoret eum ignis perpetuus: cum diabolo ⁊ angelis eius: niſi reſtituerit: ⁊ ad emendationē venerit. Fiat fiat. Tum dicitur

Cõpleto anathemate pontifex in miſſa procedit.

Halleluiah, vel Tractus, ſi ſit dicendus, ⁊ cętera vſqꝫ ad offertorium incluſiue: virginibus in ordine ſuo manẽtibus. Halleluiah, ℣. Lauda anima mea dominum: laudabo dominum in vita mea: pſallam deo meo quandiu ero.

Sequentia ſancti euangelij ſecundum Matthęum.

Cap. 25.

In illo tempore: dixit Jeſus diſcipulis ſuis parabolam hanc. Simile eſt regnum cęlorum decem virginibus: quę accipientes lampades ſuas: exierunt obuiam ſponſo ⁊ ſponſę. Quinque autem ex eis erant fatuę: ⁊ quinqꝫ prudentes. Sed quinqꝫ fatuę: acceptis lampadibus: non ſumpſerunt oleum ſecum. Prudentes vero acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus. Moram autē faciente ſponſo: dormitauerunt omnes ⁊ dormierunt. Media autem nocte clamor factus eſt: ecce ſponſus venit: exite obuiam ei. Tunc ſurrexerunt omnes virgines illę: ⁊ ornauerunt lampades ſuas. Fatuę autem ſapientibus dixerunt: Date nobis de oleo veſtro: quia lampades noſtrę extinguuntur. Reſponderunt prudentes, dicentes. Ne forte nõ ſufficiat nobis ⁊ vobis: ite potius ad vendentes: ⁊ emite vobis. Dum autē irent emere: venit ſponſus, ⁊ quę paratę erant: intrauerunt cum eo ad nuptias, ⁊ clauſa eſt ianua. Nouiſſime vero venerũt: ⁊ reliquę virgines dicentes: Domine, domine: aperi nobis. At ille reſpondens ait: Amen dico vobis: neſcio vos. Vigilate itaqꝫ, quia neſcitis diem neqꝫ horam.

Offertorium.

Sperent in te omnes qui nouerunt nomen tuum domine: quoniam non derelinquis quęrentes te: pſallite domino qui habitat in ſion: quoniam non eſt oblitus orationes pauperum.

Offertorio dicto: ſingulę virgines conſecratę: velatis capitibus: ad manus Pontificis: in faldiſtorio ante medium altaris cũ mitra ſedentis, offerunt, coram eo genuflexę, quęlibet candelam accenſam, ⁊ alia ſi velint.

Interim parãtur pro eis tot hoſtię cõſecrandę quot ſunt ipſę

Facta oblatione pōtifex manus lauat ⁊ ꝓſequitur miſſam et hoſtię parātur pro virginib⁹ cōicandis.

ipſę numero. Facta oblatione: pōtifex cū mitra, ſedens lauat man⁹: deinde depoſita mitra ſurgit: ⁊ ꝓſequit miſſaʒ more ↄſueto. Secreta.

Oblatis hoſtijs, quęſumus domine: pręſentibus famulab⁹ tuis perſeuerantiā perpetuę virginitatis accommoda: vt apertis ianuis, ſummi cęleſtis regis thalamum, cum lętitia mereantur intrare. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, ⁊c.

Poſtquam Pontifex ſe de corpore ⁊ ſanguine communicauerit, ⁊ ſe purificauerit: antequam digitos abluat: virgines conſecratę accedunt ante altare: vbi in plano inferiori genuflectunt: in modum medię coronę: ⁊ dicunt ſubmiſſa (intelligibili tamen) voce.

Confiteor deo omnipotenti, ⁊c.

Pontifice ad eas verſo: capite detecto ſtante: dicta cōfeſſione: pontifex ſtans: vt ſupra dicit.

Pontifex ſine mitra ſtat cōuerſus ad eas.

Miſereatur veſtri omnipotens Deus: ⁊ dimiſſis omnibus peccatis veſtris perducat vos ad vitam ęternam. ℟. Amen. Indulgentiam abſolutionem ⁊ remiſſionem omnium peccatorum veſtrorum, tribuat vobis omnipotens et miſericors dominus. ℟. Amen.

Et manu dextra ſignum crucis ſuper eas producit: tuʒ accedunt ad ſupremum gradum altaris virgines ipſę binę ⁊ binę, ⁊ ibidem genuflectūt: pontifex vero ponit hoſtias conſecratas, ſuper patenaʒ; pro numero virginum: ⁊ accipiēs ſucceſſiue manu dextra inter pollicem ⁊ indicem ſingulas hoſtias: cum eiſ ante faciem ↄmunicandę: format ſignum crucis, ⁊ continuo cum ſiniſtra patenam, dextrę ſupponit: ac ſingulas communicat, cuilibet, dicens. Corpus domini noſtri Jeſu Chriſti cuſtodiat te, et perducat in vitam ęternam.

Quęlibet priuſquā cōmunionem ſumat: oſculatur manum dextram Pontificis. Unus capellanorum Pontificis: ſuperpellicio indutus: ſtans iuxta cornu epiſtolę altaris: calicem habens: non illum cuʒ quo Pontifex celebrauit: ſed alium cum vino, ⁊ mappulā mundam in manibus: ad quem ſingulę communicatę accedunt, ⁊ ſe purificāt: extergunt os: ⁊ ad partem vt prius genuflectunt: ⁊ omnibus communicatis: ipſę virgines ante altare: vt in miſſa fuerunt genuflexę: ſimul cantant Antiphonam.

Capellan⁹ pontificis cuʒ ſuperpellicio ad cornu epiſtolę cas cum calicę purificat ⁊ ad partē genuflectunt.

Uirgines cōicatę ſimul genuflexę cantāt aīam.

Mel ⁊ lac ex eius ore ſuſcepi et

ſanguiſ ei⁹ ornauit genaſ meaſ.

Interim pōtifex: patenā cū pollice dextrę manus extergit diligenter ſup calicē: neqd de ſacramento ſup ea remaneat: abluit etiā ſuper calicē digitos: ⁊ ablutionē ſumit. tum accepta mitra ſtās: lauat manus: deinde perficit miſſam. Cōio.

Epūs ſe purificat et miſſaʒ perficit.

Redime me de⁹ iſrael ex omnib⁹ anguſtijs meis. Poſtcōmuniō.

Deus

DEus, qui habitaculum tuū in corde pudico fundaſti: reſpice ſup has famulas tuas: ⁊ que caſtigationibus aſſiduis poſtulant: tua cōſolatione participent. Per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, Qui tecū.

Miſſa finita: Pontifex dat benedictionem ſolennem: qua data: ſedet cum mitra: in faldiſtorio ſuo ante medium altaris: ⁊ virgines conſecratę coram ipſo genuflectunt, quas pręſentat Abbatiſſę: etiam coram eo genuflexę, dicens:

Data benedictiōe: epſ ſedet cū mitra ante mediū altaris ⁊ pſentat oēs virgines bndictas genuflexas abbatiſſę genuflexę.

VIde, quomodo iſtas conſecratas Deo ſerues: ⁊ repręſentes immaculatas: redditura pro eis rationem: ante tribunal ſponſi earum venturi iudicis.

Et quia in nonnullis monaſterijs eſt cōſuetudo: ꝙ loco Diaconiſſatus, qui in quibuſdā antiquis pōtificalibus habet: virginibus conſecratis datur facultas dicēdi officium: ⁊ incipiendi horas canonicas in eccleſia: conuenienter id fit hoc modo. Pontifex ſtans: ante faldiſtoriū predictum ſine mitra: virginibus cōſecratis corā eo genuflexis, dicit. Dñs vobiſcū. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Pontifex ſtans ſine mitra ante altare dicit orationes ſuper virginib⁹ genuflexis

EXaudi domine preces noſtras, et ſuper has famulas tuas ſpiritum tuę bene ✠ dictionis emitte: vt cęleſti munere ditatę: ⁊ gratiam tuę maieſtatis poſſint acquirere: ⁊ bene viuēdi alijs exemplum prebere. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

[Tu]n ſedet Pontifex accepta mitra, ⁊ tradit breuiarium illis ambabus manibus ipſum tangentibus, ⁊ Pontificis manum deoſculantibus: ſingulis, dicens.

ACcipe poteſtatem legendi officium: ⁊ incipiendi horas in Eccleſia: In nomine pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij: et Spi ✠ ritus ſancti.

Pontifex ſedet cum mitra et dat breuiariū ſingulis virginibus illud tāgentib⁹.

Surgit pontifex mitra depoſita: ⁊ cōuerſus ad altare: incipit hymn.

Te deum laudamus, ſuprà fo. 35.

Quem chorus proſequitur: vſq; ad finem, ⁊ eo finito duę ex choro dicunt ℣. Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis. ℟. chorus. A tēplo ſancto tuo quod eſt in Ieruſalem. Et Pontifex ſtans in cornu epiſtolę altaris: cōuerſus ad altare: ex libro ibidem ſuper altari poſito; dicit.

Pontifex ſtans ſine mitra conuerſus ad altare incipit. Te deū: ⁊ chorus proſequitur.

ACtiones noſtras quęſumus domine aſpirando pręueni; ⁊ adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio et operatio a te ſemper incipiat: ⁊ per te cępta finiatur. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Epus ſtās ſine mitra i cornu epiſtolę cōuerſus ad altare dicit orationē.

Poſt hęc conſecratę reuertuntur ad clauſtrum: ⁊ Pontifex ſacris veſtibus depoſitis: vadit in pace.

DE

DE SOLENNI RECEptione Imperatoris coronandi in vrbe.

IMperator electus Romam veniens: pro imperiali corona ſuſcipienda: quū vrbi appropinquauerit: ei, honoris gratia: obuiam mittuntur a Pontifice, Prelati, barones, ⁊ curiales: hoc ordine. Primi ad ſextum lapidē Columnenſes proceres cum ſuis amicis, ⁊ clientelis, ⁊ mox Vrſini: atq; alij barones vrbis, tum Pōtificis copię, quę adſunt: cum illarum pręfecto: Inde vicecamerarius: cum pręfecto vrbis, ſenatore, cōſeruatoribus, officialibus, ⁊ alijs nobilibus ciuibꝰ romanis: deinde ordines curię: cū regēte cancellarię: ſine aliquo alio prelato. Demum alij prelati domeſtici Pontificis: cū oī eius familia. ⁊ tandē ſacrum cardinalium collegiū: ad radices montis: iuxta domum leproſorū: cęſarem expectabunt. Ibi oēs, diſtinctis interuallis: Imperatori electo obuiabunt. Oratores vero principū (ſi qui in vrbe erunt) pro ſuo libito obuiā procedēt: Cardinales, vt Cęſarē cōuenient cōgratulationibꝰ, ⁊ oblationibꝰ factis: noīe Pontificis: ⁊ collegij: illum habentes mediū: inter duos primos epiſcopos cardinales: deducent vſq; ad tentorium: ſiue alium locū ſibi deputatum: extra vrbem: nam Cęſar nō ↄſueuit ea die: qua appulit: vrbē intrare: ſed pernoctare ſaltē vna nocte extra męnia in campis. Cardinales ⁊ alij oēs: poſtquā Cęſar ad locū deputatū peruenerit: in vrbē reuertuntur. Cōſueuerunt etiā electi Imperatores: hac die, antequā ponticulū (qui primus ante ingreſſuʒ vrbis poſt deſcenſum montē occurrit) pertranſeāt: tacto libro euāgeliorum: corā ipſo aperto: pręſtare iuramentū romanis: in hanc formā.

Imperatori rome appropinquāti qui ei obuiaʒ procedūt.

Imperator futurus ante ingreſſuʒ vrbis iuramentū romanis facit.

Ego N. Rex romanorum futurus Imperator: iuro me ſeruaturum Romanis: bonas conſuetudines ſuaſ. Sic Deus me adiuuet et hęc ſancta Dei euangelia.

¶ Poſtera die Cęſar: per portā quę eſt ſub arce ſancti Angeli: hoc ordine quaſi triumphāſ ingredit̃. Primi duo equites: vexilla duo Cęſaris portant: alterū ſcti Georgij: qđ ad Sueuorum pertinet cuſtodiam. Aquilę alterum. Hos ſequunt̃ Cęſaris cohortes armatę: tum nobiles ꝓceres: ⁊ togati eiꝰ. Inde oratores Regū: ⁊ principū: qui adſunt. Tuʒ ſiquis adeſt Rex: aut maximus princeps. Et tunc ſequit̃ Pręfectus vrbis, ⁊ ſenator. Et ad Pręfectuʒ quidē pertinet: nudum enſem ante Cęſarē ferre. Inter

Ordo ingrediendi in vrbem romam.

Digitized by Google

Inter iſtos autẽ ⁊ Cęſarẽ: nemo
equitare debet: niſi mareſcallu, ſi
prefectus non prefert enſem. In-
cedit deinde Cęſar ſolus equitãs:
⁊ poſt eũ prelati, ↄſiliarij, proceres
inermes, ⁊ alij togati ſui. Deinde
modico interuallo, Imperatricis
familia, ſi vxor virum ſequitur, ſuc
cedere debet. Ante illã: nobiles ⁊
prelati, ⁊ poſt, matronę, virgines,
⁊ pediſequę: Circa illã vero ſolã
equitãtem, pedites multi, vltimo
incedũt eccleſiaſticę copię: pompã
claudentes. In porta igit: quę ſub
arce eſt, clerus vrbis ſacris veſtibꝰ
ornatus, cũ crucibus, ⁊ ſanctorum
reliquijs, pręſidẽte vicario vrbis:
⁊ alijs eccleſiarum prelatis infula-
tis: Cęſarem expectant. Adue-
nienti, cruces deoſculandas offe-
runt: ⁊ cum incenſant: ac cantãtes,

Clerus vrbis paratꝰ obuiãs Imperatori ingredięti vrbem.

Ecce mitto angelum meum, qui
preparabit viã ante faciem tuam.
procedũt vſq; ad gradus baſilicę
principis apoſtolorũ. Ciues autẽ
digniores, baldachinũ ſupra Cę-
ſaris caput, portãt. Cõſeruatores,
freno equũ ducũt. Cũ vero eſt in
magna area ante gradus: pfectus
⁊ ſenator id gerunt. Et deſcendẽte
ex equo Cęſare: pfectus ſtaphã te
net: deinde ante eũ precedit. Inter
equitandũ autẽ, Cęſaris camera-
rius pecuniã ſpargere cõſueuit, vt
diximus in coronatione Papę: de
ſoldano. In plano ſupra gradus
baſilicę ante primã porticũ: ad dex
terã aſcẽdentibus: erigit ſuggeſtꝰ
ornatus: cum throno Põtificali: ⁊
ſedilibus cardinaliũ, prelatorũ, ⁊

Camerarius imperatoris ſpargit pecuniam.

aliorum officialiũ: vt ſ. deſcripſimꝰ
in coronatione Pontificis: ſupra
quẽ ſuggeſtũ, Pontifex pluuiali,
⁊ mitra precioſis indutus, aſcẽdit,
cum ordinibus curię: paulo an-
tequã Cęſar appareat. Electus
Imperator: cũ ſuis oibus: ſeruato
ordine: vt equũ deſcendit: per gra
dus aſcẽdit ſuggeſtũ. Et vt primũ
Pontificẽ videt: detecto capite il-
lum genu terrã tangens, venerat,
Et iterum cum appropinquat ad
gradus ſedis, genuflectit: Demũ
cũ ad Pontificis pedes peruenit:
illos in reuerẽtia ſaluatoris: deuo
te oſculatur. Põtifex: hilari vultu
Cęſarẽ aſpiciẽs: ad oſculũ manus
⁊ oris recipit. Tum Cęſar iterũ ge
nuflexus: auri maſſam ad pedes
Pontificis offert: habetq; verba
ad Pontificẽ: gratias agens pro
honore ſuſcepto: prout ei videbit:
Pontifex benigne illi reſpondẽs:
illũ ſubleuat: ⁊ ſummę charitatis
declaratione: amplectit. Et ſtante
ibi ad dexterã Pontificis Cęſare:
Pontifex recipit Imperatricẽ ad
oſculum pedis, ⁊ manus. Regẽ ve
ro (ſiquis adeſt) ad oſculũ pedis,
manus, ⁊ oris, alios autẽ prelatos,
pceres, ⁊ nobiles Cęſaris: ad oſcu
lũ pedis tantũ. His finitis: ſurgit
Pontifex, ⁊ manu ſiniſtra Cęſarẽ
capiens: e ſuggeſtu deſcendit: ⁊ pa
riter ad ſecundã vſq; eccleſię por
ticum: cũ eo progreditur. Deinde
Pontifex palatiũ aſcẽdit: ad came
ram ſuã reuerſus, ⁊ Cęſar duobꝰ,
aut quatuor cardinalibꝰ ſociatus,
templum ingreditur: apoſtolorũ

Imperator ad gradus eccleſię ſcti petri aſcẽdens oſculatur pedem pontificis.

Pontifex recipit imperatricem ad oſculũ pedis.

ſacras

Imperator ecclesiã ingreditur, ⁊ apostolorũ reliquias veneratur.

ſacras reliquias veneraturus: cũ
ſuis oibus. Inde ad loca cuiq₃ de
ſtinata: diuertũt. Ceſar ipſe in pa
latio apl'ico recipi conſueuit. Au
guſta vero in aliquo loco vicino.
Ceſar poſtera die: opportuno tẽ
pore: ad pontificẽ accedet, ⁊ cũ ſua
ſanctitate de incumbẽtibus ad ſo
lennitatẽ pertractabit. Statuent
de die coronationis. Et ſiqua erũt
prius peragenda: deliberabunt.

Modo coronationis imperatoris.

¶ Et notandũ ꝙ Ceſar: anteq̃₃
coronet Imperiali diademate: ſe
det poſt primu₃ epiſcopũ cardina
lem. Et ſiquis Rex adeſt: ſedet tũc
poſt primũ presbyterũ cardinalẽ.
Cũ vero Ceſar erit coronat⁹: tũc
ſedebit in ſede ſibi parata: iter Pa
pam: ⁊ primũ epiſcopum cardina
le₃: ⁊ tunc Rex erit poſt primũ epi
ſcopũ cardinalẽ. Adueniente die
ſtatuta Imperialis coronationis,
que conuenientiſſima eſt in dñica
Letare in medio quadrageſime,
(vt Durantus in rationali diuino
rũ ſcripſit). Eccleſia ſancti Petri,
⁊ capella maior: erunt decenter or
nate, vt in maximis ſolẽnitatibus:
cum Pontifex eſt celebraturus di
uina: ſolent ornari. ⁊ preter cõſue
ta: erigantur duo ſuggeſtus: hinc
⁊ inde: extra cancellos capelle: al

Que paranda ſint pro coronatione imperatricis.

ter pro Imperatore electo, ad ſini
ſtram venientibus: alter a dextra
ꝑ Imperatrice, ⁊ ornent tapetis,
auleis, ſedib⁹, ſcabellis, ⁊ alijs op
portunis. Eccleſia tota, ⁊ maxime
capella diui Gregorij, diui Mau
ritij, ⁊ q̃ diue Marie in turrib⁹ ap
pellata, extra eccleſiã: in prima por
ticu, ſub turri cãpanaria eſt: bene
mundent: ornenturq₃. Impera
trix vero: antequam Pontifex de
ſcendat ad Eccleſiam: cum ſuis or
nata preueniens: ſuggeſtum ſibi
paratum conſcendit. Summo igi
tur mane, Pontifex cum cardina
libus, prelatis, ⁊ alijs officialibus:
paratis colore tempori ⁊ miſſe cõ
gruis, veluti ad ſupplicationem,
et ſub baldachino, deſcendat ad
Eccleſiam, ⁊ premittat duos Dia
conos cardinales cu₃ ſuis cappis
laneis, ad Ceſarem, qui eum con
gruo tẽpore ad Eccleſiã deducãt.

Papa paratur pro miſſa.

¶ Pontifex facta reuerẽtia ante
altare: accedet ad ſedem: vbi con
ſueuit accipere paramẽta, ⁊ ibi re
cipiet ad reuerentiã oẽs prelatos
paratos, incipiet tertiã, ⁊ accipiet
ſandalia, vt alias, ⁊ dicta oratione:
induit omnibus paramẽtis ponti
ficalibus. Interim cardinales,
q̃ ſunt cũ Ceſare, vt primũ cogno
uerunt Pontificem intraſſe eccle
ſiam, ⁊ ipſi cum Ceſare ⁊ oĩ ſua co
mitiua: ad eccleſiã deſcendant. Et
egreſſi primã palatij portam: per
primas eccleſie portas, que ſuper
gradus baſilice patent: ingredian
tur porticum: ad capellam, que vo
cat beate Marie inter turres: ibi
a canonicis, ⁊ collegio eccleſie oc
currẽti: recipit. Quo deductus Ce
ſar: ad altare dicte capelle, in mani
bus primi cardinalis p̄ſentis, ⁊ no
mine Pontificis recipiẽtis, beato
Petro, ſummo Põtifici, ⁊ ſuis ſuc
ceſſoribus: ſolitũ iuramentũ p̄ſta
bit: in forma ſubſcripta videlicet.

Impator facit iuramentū fidelitatis btō petro: pōtifici romano: et ſucceſſoribus eius.

Ego N. Rex Romanorum: adiuuante domino futurus Imperator, promitto, ſpōdeo, ⁊ polliceor: atque iuro, Deo, ⁊ beato Petro me de cętero protectorem: atque defenſorem fore ſummi Pontificis, ⁊ ſanctę Romanę Eccleſię: in omnibus neceſſitatibus, ⁊ vtilitatibus eius: cuſtodiendo, ⁊ conſeruando profeſſiones, honores, et iura, ac ius, quantum diuino fultus adiutorio potuero: ſecundum ſcire, et poſſe meum: recta ⁊ pura fide. Sic me Deus adiuuet, ⁊ hęc ſancta Dei euangelia.

Impator recipit in canonicū eccleſię ſancti petri.

¶ Cū indutus ſuperpellicio ⁊ almucia: recipit a canonicis ſancti Petri in canonicū: ⁊ in frēm: quos oēs ſtās: ante altare dictę capellę recipit ad oſculum pacis. Inde precedente clero, ⁊ cantante. ℟. Petre amas me? tu ſcis domine quia amo te. Paſce oues meas. ℣. Simon Johannis: amas me plus his? tu ſcis dñe, q amo te. Paſce ⁊c.

Alij Cęſaris pceres: ſuo ordine, deueniūt ad portā principalē ipſius baſilicę, quę argētea nominatur, ⁊ ex quinqȝ media eſt. Interim duo epiſcopi cardinales, poſt priorē antiquiores: facta reuerētia Pontifici: cum ſuis mitris ⁊ pluuialibus, veniunt ad prędictā portā, dū Cęſar adhuc eſt in dicta capella iter turres. Et ante eum iunior epiſcopus cardinalis ſtans ſine mitra: ſupra Cęſarem genuflexum, orātem, dicit hanc orationem. Oremus.

Tres epi cardinales dicunt ſucceſſiue tres orationes ſupra imperatorem genuflexum.

Deus, in cuius manu corda ſunt regū: inclina ad preces humilitatis noſtrę aures miſericordię tuę, ⁊ huic famulo tuo regi, veram appone ſapientiam, vt hauſtis de tuo fonte cōſilijs, ⁊ tibi placeat, ⁊ ſuper omnia precellat. Per Chriſtum dominū noſtrū. Amen.

Finita prima oratione, intrant eccleſiā: Cęſare incedēte ſemper inter duos Diaconos cardinales prędictos, et immediate precedentibus duobus epiſcopis cardinalibus prefatis: Et flectentes ad ſiniſtram: perueniunt ad capellam ſancti Gregorij, vbi Imperator ſedēs, depoſita almutia: primo induit ſandalia, deinde ſtans, tunicellam, ⁊ demum Imperiale paludamentum: Et mox inde procedēs, ad medium Eccleſię, vbi rota eſt porphyretica venit, et ibi ab alio epiſcopo cardinali: ſibi aſſiſtēte, dicitur ſup eū alia oratio videlicet.

Secunda oratio dicēda in medio eccleſię.

Deus inenarrabilis: auctor mundi, conditor generis humani: gubernator Imperij: cōfirmator regni, qui ex vtero fidelis amici tui Patriarchę nrī Abrahę: preelegiſti regem ſeculis prefuturum: tu preſentem regē hunc cum exercitu ſuo: per interceſſionem ſanctorū, vberi bene ✠ dictione ęternitatis circunda, vt ſemp maneant lęti, ⁊ triumphantes in pace victores. Per Chrm dñm nrm ⁊c.

Procedunt deinde ad confeſſionē beati Petri ſub altare, vbi procumbit ſuper faldiſtorium Imperator, ⁊ duo epiſcopi cardinales aſcēdunt ad capellā, ⁊ vadunt ad ſedes ſuas, prior autē Diaconorū

ac

ac prior Preſbyterorũ parati, de-
ſcendunt ad eũ: atq̃ hinc inde ge
nuflectunt, ⁊ Diaconus ipſe, dicit
Litaniã procumbens ad ſiniſtrã:
oibus alta voce replicantibꝰ: ⁊ fle
xis genibꝰ permanentibꝰ. Finita
Litania ſurgit prior Preſbytero
ruz, ⁊ ſuper Ceſarẽ adhuc ꝓcum-
bentẽ, dicit. Pater noſter. Et ne
nos. Saluũ fac ſeruum tuuz. ℟.
Deus meꝰ ſperantẽ in te. ℣. Eſto
ei dñe turris fortitudinis. ℟. A fa
cie inimici. ℣. Nihil proficiat ini-
micus in eo. ℟. Et filius iniquita
tis nõ apponat nocere ei. ℣. Do
mine exaudi orationem meaz. ℟.
Et clamor meus ad te veniat. ℣.
Dominus vobiſcum. ℟. Et cũ
ſpiritu tuo. Oremus.

Tertia oratio dicẽda ad cõfeſſionem beati petri.

PRetende, queſumus dñe, fa-
mulo tuo N. dexterã celeſtis
auxilij, vt te toto corde perquirat,
⁊ que digne poſtulat: aſſequatur.

ACtiones noſtras queſumus
domine, aſpirando preueni,
⁊ adiuuando proſequere: vt cun-
cta noſtra oratio et operatio a te
ſemper incipiat: ⁊ per te cepta fi-
niatur. Per Chriſtum dominum.
Quibꝰ dictis, prior Preſbyteror
cardinaliũ, cuz Diacono: reuertit
ad locum ſuũ inter alios cardina-
les. Dũ vltime orationes dicunt
per Preſbyteruz cardinalẽ: prior
epiſcoporũ cardinaliũ, cum ſtola,
pluuiali, ⁊ mitra, deſcẽdit ad Im-
peratorẽ, ⁊ ſimul cũ duobus Dia-
conis, finitis oronibꝰ, ducit illũ ad
altare ſcti Mauritij: Ubi ſtãs cum
mitra, inungit brachiũ dextrũ Ce

Brachiuz imperatoris inungitur: oleo cathecuminor.

ſaris: ⁊ ſcapulas: cuz oleo exorciza
to cathecuminor: in modũ crucis.
Et depoſita mitra, dicit. Oremꝰ.

Sine mitra ⁊ ſtãdo

DEus omnipotens: cuius eſt
ois poteſtas, ⁊ dignitas, te
ſupplici oratione, atq̃ humillima
prece depoſcimus: vt huic famulo
tuo N. proſperũ Imperatorie ma
ieſtatis ꝓcedas effectum, vt in tua
protectione conſtituto: ad regen-
dum eccleſiã tuam ſanctã: nihil ei
ꝑſentia officiãt: futura nihil obſi-
ſtãt: ſed inſpirante ſcti ſpũs dono:
populũ ſibi ſubditũ equo iuſtitie
libramine regere valeat: ⁊ in om-
nibus operibus ſuis te ſemper ti-
meat: tibiq̃ iugiter placere cõten
dat. Per dñm nrm Jeſum Chrm
filium tuum, Qui ⁊c. Oremus.

DEus dei filius Jeſus Chri-
ſtus dñs noſter, qui a patre
oleo exultationis vnctus eſt: pre
participibus ſuis: ipſe per preſen
tem ſacri vnguenti infuſionẽ: ſpiri
tus paracleti ſuper caput tuuz in-
fundat benedictionẽ: eandemq̃
vſq̃ ad interiora cordis tui pene
trare faciat: quatenus hoc viſibili
⁊ tractabili dono: inuiſibilia perci
pere, ⁊ temporali regno iuſtis mo
derationibꝰ executo: eternaliter
cõregnare ei merearis, qui ſolus
ſine peccato rex reguz viuit cũ deo
patre in vnitate ſpiritus ſcti deus
Per oia ſecula ſeculorum. Amen.
Interea adducit Imperatrix: ſi
adeſt, ⁊ ſimiliter perungit: in eiſdẽ
locis. Deinde dicitur per eundem
cardinalem epiſcopum oratio ſu-
per eam; cum mitra, quia ad eam
non

non ad deum oratio dirigitur.

Cũ mitra.

SPiritus ſancti: gratia noſtre humilitatis officio: copioſa in te deſcendat, vt ſicut manibus noſtris (licet indignis) oleo materiali oblinita pingueſcis exterius: ita eius inuiſibili vnctione delibuta: impinguari merearis interius: eiuſqꝫ ſpirituali vnctione perfectiſſime ſemp imbuta: ⁊ illicita declinare tota mente: atqꝫ ſpernere diſcas ⁊ valeas, ⁊ vtilia anime tue iugiter optare: atqꝫ opari queas ⁊ opereris: auxiliante domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cuꝫ patre ⁊ ſpiritu ſctõ viuit ⁊ regnat deus ⁊c.

Impatore deducto ad altare bti Petri papa incipit miſſaꝫ.

Et hec quidẽ fiunt ad altare beati Mauritij: naꝫ ad altare bti Petri nemo inungit: nemo ordinat: niſi romanus Pontifex ſolus. His cõpletis: Imperatrix ad ſuuꝫ ſuggeſtuꝫ reuertit. Et Ceſar cũ epõ cardinali, ⁊ Diaconis: ad Pontificẽ. Diaconi acceptis ſuis dalmaticis, ⁊ mitris in manib⁹: vadunt ad reuerentiã Pape. Qui deſcẽdens de ſede ſua: procedit ad altare ſupplicabundus more ſolito, ⁊ recipit ad oſculum oris ⁊ pectoris: tres Preſbyteros cardinales aſſiſtẽtes Imperatore genuflexo ſup ſuũ faldiſtoriũ permanẽte. Facta cõfeſſione: Põtifex accedit ad altare: oſculatur, ⁊ incẽſat, vt alias: deinde recipit ad oſculũ oris, ⁊ pectoris: primo Ceſarẽ: deĩde tres ſuos Diaconos cardinales, ⁊ mox ad eminentẽ ſedem aſcẽdit, ⁊ Ceſar ad ſuũ ſuggeſtum cũ ſuis principalibus, ⁊ miniſtris: deducit. Cũ põtifex ſeceſſerit ab altari: miniſtri Ceſaris afferũt gladium cũ ſua vagina ⁊ cingulo: coronã: ſceptrum: ⁊ pomum: dãda ſuo tẽpore Imperatori, ⁊ Imperatrici, que per ſacriſtã, ⁊ clericum ceremoniarum locant ſup altare. Interim vero dum Põtifex facit cõfeſſionẽ, incipit chor⁹. Introi. ⁊ Kyrie elei. Pontifex vero in ſede eminenti ſtãs ſine mitra legit Introit. ⁊ procedit in miſſa, vt alias vſqꝫ ad dictã epiſtolam, ⁊ Gradu. Sed poſt orationem diei dicit pro ipſo Imperatore hanc orationẽ.

DEus regnorum omnium, ⁊ chriſtiani maxime protector imperij: da ſeruo tuo N. Imperatori noſtro: triumphum virtutis tue ſciẽter recolere, vt qui tua conſtitutione ſit princeps, tuo ſemper munere ſit potẽs. Per. Secreta.

SUſcipe dñe hoſtias Eccleſie tue: pro ſalute famuli tui N. ſupplicãtis, ⁊ protectione fideliuꝫ populorũ antiqua brachij tui operare miracula, vt ſuperatis inimicis: ſecura tibi ſeruiat chriſtiana libertas. Per dñm ⁊c. Poſtcõio.

DEus, q ad predicandũ eterni regni euangelium: romanuꝫ imperium preparaſti, pretende famulo tuo Imperatori noſtro N. arma celeſtia, vt pax Eccleſie: nulla turbetur tempeſtate bellorum: Per dñm noſtrũ Jeſum Chriſtũ.

¶ Dũ cantat Graduale, Ceſar deſcendẽs e ſuggeſtu, venit ad pedes ſanctiſſimi dñi nri, deducentib⁹ eũ duobus Diaconis cardinalibus paratis, ⁊ vnus ex clericis camere

ex altari

ex altari accipit gladium cum ſua vagina, ⁊ illū ad priorē diaconorū ſtantem ante Pontificem ad dextram portat. Quē Pontifex vagina extractū: de manu ipſius diaconi accipiens: Imperatori ante ſe genuflexo: in dextra manu tradit: ipſe cum mitra ſedens, ac dicens.

Papa dat enſem imperatori.

Cū mitra ſedendo.

ACcipe gladiū: deſuper beati Petri apoſtoli corpore ſumptum: per manus noſtras (licet indignas) vice tamen ⁊ auctoritate dei oīpotentis, ⁊ beatorū apoſtolorum cōſecratū: imperialiter tibi cōceſſum: noſtreq; bñ ✠ dictionis officio, in defenſionem ſctē matris eccleſie diuinitus ordinatū: ad vindictā malefactorum: laudem vero bonorum, ⁊ memor eſto: eius de quo pſalmiſta prophetauit, dicēs.

Ps. 44. Accingere gladio tuo: ſup femur tuum potentiſſime, vt in hoc per eundē vim equitatis exerceas: molem iniquitatis potentiſſime deſtruas, ⁊ ſanctā dei eccleſiā: eiuſq; fideles propugnes: atq; protegas: nec minus ſub fide falſos: q̄ chriſtiani nois hoſtes exterreas: atq; diſpergas, viduas atq; pupillos clemēter adiuues: atq; defendas: deſolata reſtaures: reſtaurata cōſerues: vlciſcaris iniuſta: cōſerues bene diſpoſita: quatenus hoc agēdo: virtutum triumphator glorioſus: iuſtitie cultor egregius: cum mūdi ſaluatore cuius typū geris in nomine, ſine fine regnare merearis. Qui cū p̄re, ⁊ ſpū ſctō. ⁊c.

Finita oratione diaconus accipit gladium, ⁊ reponit illum in vaginā, quam habebat in manu, ⁊ ſimul cum Pontifice accingit illo Ceſarem, dicente Pontifice.

Papa accingit imperatorem gladio.

ACcingere gladio tuo: ſuper femur tuum potentiſſime. Et attende, quia ſancti non in gladio: ſed per fidem vicerunt regna.

Accinctus gladio Imperator, ⁊ miles beati Petri effectus: ſurgens: euaginat gladium, ter illum vibrat: deinde reponit in vagina, ⁊ iterum genuflectit. Cui Pontifex pomum de altari, ⁊ ſceptrū, vt de gladio diximus: ad eum portata: in manu dextra pomum, ⁊ in ſiniſtra ſceptrum ponit, dicens.

Papa dat pomū aureū ⁊ ſceptrum imperatori.

ACcipe virgam virtutis: atq; veritatis: qua intelligas te obnoxiū mulcere pios: terrere reprobos: errantes viam docere, lapſis manum porrigere: diſperdere ſuperbos, ⁊ releuare humiles. Et aperiat tibi oſtiū Jeſus Chriſtus dñs noſter, qui de ſemetipſo ait: Ego ſum oſtiū: per me ſiquis introierit: ſaluabitur: q eſt clauis David ⁊ ſceptrum domus iſrael: qui aperit ⁊ nemo claudit: claudit ⁊ nemo aperit. Sitq; tibi auctor, qui eduxit vinctum de domo carceris: ſedentē in tenebris, ⁊ vmbra mortis, ⁊ in omnibus ſequi merearis eum: de quo David propheta cecinit. Sedes tua deus in ſeculum ſeculi: virga directionis: virga regni tui. Et imitādo ipſum diligas iuſtitiam, ⁊ odio habeas iniquitatē, quia ꝓpterea vnxit te de⁹ deus tuus ad exēplum illius: quē ante ſcl'a vnxerat. oleo exultatio-

Joh. 10.

Apoc. 3.

Ps. 44.

niſ: pręparticipibus Jeſum Chriſtum dominum noſtrum: Qui cum eo viuit: ⁊ regnat deus. ⁊c. Hebre. i.

Demum imperialem coronam cum ſua thiara: allatam ſibi ex altari (vt de alijs diximus) imponit ſuper eius caput, dicens.

Papa coronat imperatorem corona imperii.

ACcipe ſignum glorię, ⁊ diadema regni: coronam imperij. In nomie ✠ patris, ⁊ ✠ filij, ⁊ ✠ ſpiritus ſancti, vt ſpreto antiquo hoſte, ſpretiſq; cõtagijs vitiorum omniũ: ſic iuſtitiam, miſericordiã, ⁊ iudicium diligas: ⁊ ita iuſte, pie, ⁊ miſericorditer viuas, vt ab ipſo dño noſtro Jeſu Chriſto: in cõſortio ſanctorum: ęterni regni coronam percipias: Qui cũ patre: ⁊c.

Et mox Impator oſculat̃ pedes Põtificis, ⁊ ſurgẽs diſcingit̃ gladio: eũq; armigero ſuo tradit. Et ipſe cum corona: ſceptro ⁊ pomo pcedens: ab illiſ duob⁹ diaconis ducitur ad ſedẽ imperialẽ paratam ſibi a dextra Põtificis: inter Pontificẽ, ⁊ priorẽ epiſcoporum cardinalium, quę ſedes altior erit ſedibus cardinalium, ⁊ humilior papali ſede. Habebitq; aureum pannum poſt tergum, ⁊ paruum ſcabellum ad pedes, ⁊ ibi ſedebit quouſq; Imperatrix coronetur.

DE CORONATIONE Imperatricis pręſente Imperatore.

Imperatrix vero ducetur ab eiſdem ad Pontificem. Qui ſurgẽs ſine mitra, ſuper eam genuflexã, dicit hanc orationem.

Stando ⁊ ſine mitra.

DEus, q ſolus habeſ immortalitatem: lucemq; habitaſ inacceſſibilem: cuius ſapientia in ſua diſpoſitione nõ fallitur, qui facis cuncta quę futura ſunt: et vocas ea quę non ſunt: ſicut ea quę ſunt: qui ſuperbos ęquo moderamine de principatu deijcis: atq; humiles dignãter in ſublime pvehis: ineffabilem miſericordiã tuã ſupplices exoramus: vt ſicut Eſther reginã iſraeliticę cauſa ſalutis: de captiuitatis ſuę cõpede ſolutã: ad regis Aſſueri thalamũ: regniq; ſui conſortium: tranſire feciſti: ita hanc famulam tuã N. humilitatis noſtrę bene ✠ dictione: chriſtianę plebis ſalutis gratia: ad dignã ſublimemq; Imperatoris noſtri copulã, ⁊ imperij ſui participium: tranſire cõcedas, ⁊ vt in Imperialiſ fędere cõiugij ſemp permanẽs pudica: proximam virginitati palmam continere queat: tibiq; deo vero: ⁊ viuo in omnibus ⁊ ſuper omnia: iugiter placere deſideret, ⁊ te inſpirãte: quę tibi placita ſunt: toto corde perficiat. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Deide ſedẽſ cũ mitra accipit coronã imperialẽ de manu prioris diaconor cardinaliũ ex altari allatã: ⁊ imponit ſup illius caput dicẽs.

Papa ſedendo cum mitra coronat imperatricem corona imperiali.

OFficio noſtrę indignitatis: N. Imperatrix ſolẽniter benedictam: accipe coronam imperialis excellentię: quę (licet ab indignis) epiſcopalibuſ tamẽ manibus capiti tuo imponitur: vt ſicut

cut auro,⁊ gemmis redimita enites: ita ⁊ interius auro ſapientię: virtutumq; gemmis te oipotens decorari concedat: quatenus poſt occaſum huius ſeculi: cū prudentibus virginibus: ſponſo perenni dño nřo Jeſu Chřo digne ⁊ laudabiliter occurrēs: regiā cęleſtis aulę ingredi merearis ianuā: eodē dño noſtro Jeſu Chřo auxiliāte: Qui cum patre ⁊ ſpiritu ſctō.⁊c.

Et coronata: ſtatim oſculat pedes Pōtificis. Et ſurgēs inducit tam ipſa: q̃ Cęſar ſimul: ad ſuos ſuggeſtus, vbi in ſedibus ſibi paratis locant,⁊ ſedētibus Imperatore,⁊ Auguſta in ſedib⁹: cū imperialib⁹ ornamētis: prior ſubdiaconorum apoſtolicorū: cū alijs ſubdiaconis, ⁊ cum capellanis aulę imperialis: deſcēdit ad cōfeſſionē bti Petri,⁊ alta voce ſimul cum ipſis: facit laudes Imperatori, dicens. Exaudi Chriſte. Scriniarij dño vrbis: cū capis ſericeis: ſtātes ſupius apud chorum, reſpondēt. Dñō N. inuictiſſimo romanorū Imperatori ⁊ ſemper auguſto ſalus,⁊ victoria.

Prior ſubdiaconorū apoſtolicorū cū ſubdiaconis ⁊ capellanis facit laudes imperatori.

Qua laude ter ab eis repetita: prior diaconorū cū ſuis tribus vicib⁹ dicat. Saluator mundi. Et ſcriniarij reſpōdeant. Tu illum adiuua. Et deinde iſte cū ſuis duab⁹ vicibus dicat. Sancta Maria Et illi viciſſim rñdeant. Tu illū adiuua.

Sancte Michael Tu illum
Sancte Gabriel Tu illum
Sancte Raphael Tu illum
Sācte Johānes baptiſta Tu illū
Sancte Petre Tu illum
Sancte Paule Tu illum
Sancte Andrea Tu illum
Sancte Stephane Tu illum
Sancte Laurenti Tu illum
Sancte Vincenti Tu illum
Sancte Sylueſter Tu illum
Sancte Leo Tu illum
Sancte Gregori Tu illum
Sancte Benedicte Tu illum
Sancte Baſili Tu illum
Sancte Sabba Tu illum
Sancte Dominice Tu illum
Sancta Agnes Tu illum
Sancta Cęcilia Tu illum
Sancta Lucia Tu illum

¶ Poſthęc oibus ad locum ſuū reuertentib⁹: cantat Alłah. vel Trac. ⁊ deinde euangeliū: Credo: ⁊ offertoriū. Deinde Imperator corona ⁊ manto depoſitis: ſine ſceptro ⁊ pomo deſcēdit: ⁊ ad Pontificis pedes aurū offert quātum ſibi placet. Et ſimiliter poſt cū facit Imperatrix: quę deinde non reuertit ad ſuggeſtum: ſed ꝓcumbit ſup faldiſtorium: a dextra parte altaris ſibi paratū: in loco vbi nō impediat credentiā,⁊ ibi expectat vſq; ad cōmunionē. Imperator vero Pontificē ad altare deſcendentē ſequit,⁊ illi in locū ſubdiaconi calicē ⁊ patenā cū hoſtijs offert: deinde aquam infundendā in vino: Et retrahens ſe ad partē dextrā: ſtat: vſquequo Pōtifex ad ſedē eminentē cōicaturus reuertat. Quem Imperator ſequit. Et ab eius manib⁹: ipſe primo deinde Auguſta: ſacram corporis Chriſti communionē ſumāt. Poſtquam

Imperator i miſſa pape facit officiū ſubdiaconi.

Impator ⁊ imperatrix cõicãt de manu pape.

Pontifex cum diacono,⁊ ſubdiacono cõmunicauerint: nã ſubdiaconus poſtq̃ cum diacono cõicauit de corpore,⁊ ſanguine Chriſti: accipit de manu diaconi apud altare cum circulis,⁊ ceremonijs cõſuetis: duas hoſtias cõſecratas: p Imperatore,⁊ Auguſta, ⁊ eas ad Põtificẽ portat. Et pcepto ſacramẽto, Imperator qdẽ Põtificis faciẽ oſculat: Auguſta vo manũ,⁊ deſcẽdẽtes,ad altare,de manu diaconi vinũ purificationis ſumũt,⁊ deſcẽdunt ambo ad ſuos ſuggeſt⁹, ibiq; reſumũt Impialia inſignia. Poterit tamẽ Põtifex, ſi ei videbit: ſup Imperatorẽ ante ſe genuflexũ: immediate poſtq̃ illum cũ Auguſta cõicauerit: ĩfraſcriptas orõnes dicere videlicet. Orem⁹.

Papa dicit ſequentes orationes ſuper imperatorem.

Reſpice,quęſumus oĩpotens deus: ſerenis obtutib⁹: hunc glorioſum famulũ tuũ N. vt ſicut benedixiſti Abrahã, Iſaac, ⁊ Iacob,ſic illi largiaris benedictionẽ ſpiritualis gratię: cumq; plenitudine tuę potentię irrigare: atq; perfundere digneris, vt tribuas ei de rore cęli,⁊ de pinguedine terrę abundãtiã frumẽti,vini, ⁊ olei, ⁊ oĩum frugum opulẽtiã,⁊ ex largitate diuini muneris longęua tẽpora, vt illo regnante: ſit ſanitas corporis: Imperij pax inuiolata ſit in regno,⁊ dignitas glorioſa regalis palatij: maximo ſplendore regię poteſtatis: oculis oĩum fulgeat: luceq; clariſſima coruſcare atq; ſplẽdeſcere,quaſi ſplẽdidiſſimi fulgoris maximo perfuſa lumine,videatur: Tribue ei oĩpotens deus,vt ſit fortiſſimus protector,⁊ cõſolator eccleſiarũ: atq; cęnobiorum ſanctorum: maximę pietatis: regalis munificẽtię: atq; vt ſit fortiſſimus triumphator hoſtiũ ad opprimẽdas rebelles,⁊ paganas nationes: ſitq; ſuis inimicis facie terribilis: maxima fortitudine, regalis potentię: optimatib⁹ quoq; ac pręcelſis proceribus,⁊ fidelib⁹ ſui regni ſit munificus: amabilis, ⁊ pius,⁊ ab oĩbus timeatur,⁊ diligat. Et poſt glorioſa tẽpora: atq; felicia vitę p̃ſentis gaudia: in perpetua beatitudine habitare mereat. Per dñm nrm. ⁊c. Oremus.

Benedic,q̃ſumus Dñe, hunc principẽ noſtrum N. quẽ ad ſalutem populi nobis a te credimus eſſe conceſſum: fac annis eſſe multiplicem: ſalubri corporis robore vigentẽ: ad ſenectutẽ optatã peruenire felicem, Sit nobis fiducia obtinere gratiã populo: quã Aaron in tabernaculo, Eliſeus in fluuio, Ezechias in lecto, Zacharias vetulus impetrauit in tẽplo. Sit illi: regendi auctoritas: qualẽ Ioſue ſuſcepit in caſtris,⁊ Dauid ſumpſit in p̃lijs: Petrus accepit in claue: Paulus eſt vſus in dogmate. Et ita paſtoris officiũ perficiat in Chri ouile: ſicut Iſaac pfecit in fruge,⁊ Iacob eſt dilatat⁹ in grege. Quod ipſe p̃ſtare dignet: Qui cum patre ⁊c. Oremus.

Deus,pater ęternę glorię: ſit adiutor tuus, ⁊ protector: ⁊ oĩpotens benedi ✠ cat tibi: preces

Digitized by Google

ces tuas in cunctis exaudiat: ⁊ vitam tuam in longitudinē dierum impleat: thronū regni iugiter firmet, ⁊ gentē populumq̨ tuum in eternū cōſeruet, ⁊ inimicos tuos cōfuſione induat: ⁊ ſuper te ſanctificatio Chriſti floreat, vt qui tibi tribuit in terris imperium: ipſe in celis cōferat premiū. Qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum. Amē.

Publicatur indulgentie.

Poſt cōronē: Pontifex deſcendit ad altare, ⁊ proſequit̄ miſſam more conſueto. Et in fine dat benedictionem ſolennē, dicens, Sit nomen dn̄i. ⁊c. fol. 35. Et publicant̄ immediate indulgētie per vnum ex Diaconis aſſiſtentibus: ſiue plenaria: ſiue vt Pontifici placuerit. Tū cardinales, ⁊ prelati, deponūt paramēta, ⁊ accipiunt laneas cappas. Pōtifex vero dimiſſis miſſalib⁹ indumētis: accipit pluuiale, ⁊ mitrā pretioſam, ⁊ cū Imperatore deſcēdit ad gradus baſilice ſub eodem baldachino. Si eſt dn̄ica Letare Jeruſalē Pōtifex ſiniſtra portat roſam aureā, dextra benedicit: aſſiſtētib⁹, Diaconib⁹, hinc inde eleuantibus fimbrias eius. Si v̄o eſſet alius dies: ſiniſtra ſua tenebit dextrā Imperatoris, diaconus a ſiniſtris: retro erit inter Papā ⁊ Imperatorē, ⁊ cū dexteritate eleuabit fimbriam a ſiniſtris. Caudā vero portabit maior princeps, etiā ſi erit rex. Princeps vel rex, ⁊ prelati, q venerūt cū Ceſare: dum miſſaꝝ ⁊ coronationis ſolennia fiunt: ſemp Ceſarē ſequūtur, Et cum ipſo in ſuo ſuggeſtu cōſiſtūt ſemp. Et ſimiliter, q cū Auguſta: cā ſemp comitant̄: aſſiſtuntq̨. Que finita miſſa dimiſſis Pontifice ⁊ Imperatore in eccleſia: ad domum ſuā cum ſuis reuertitur.

Papa aſſociat imperatorē per vrbē.

DE PROCESSIONE Pontificis, et Ceſaris per vrbem.

Ceſar vero cū corona in capite: ſceptro, ⁊ pomo ī manib⁹ ad latus Pōtificis incedens: niſi illius manu ducat̄, qa tunc pomum, vel ſceptrū tantū in ſiniſtra retineret, cum ad finē graduū puenerit, traditis ſceptro ⁊ pomo vni ex ſuis: preuenit ad equū Pōtificis, ⁊ in honorē ſaluatoris nr̄i Jeſu Chri: cuius vices Pontifex in terris gerit: tenet ſtaphā quoad Pōtifex equum aſcēderit. Et deinde accepto equi freno: p aliquos paſſus ducit equū Pontificis. Pontifex dum Imperator hec humilitatis officia vult exhibere: debet aliquātulum modeſte recuſare, ⁊ tandē cū aliquib⁹ bonis verbis: honorē nō in perſonā ſuā: ſed illius cuius locum tenet: recipiēdo: permittit illū aliquātulum pgredi. Tum firmat ſe, ⁊ nullo pacto pmittit Ceſarē vlterius ire. Qui mox cōſcenſo equo ſuo: accedit ad ſiniſtrum latus Pontificis, ⁊ ſub codē baldachino eqtat. Et hoc ordine procedūt. Primū p̄cedunt familie cardinalium cū ſuis valiſijs. Et ſimul miſte familie p̄latorū, principū, ⁊ oiū curialiū, tā Ceſaris, q̄ꝫ Pōtificis.

Imperator tenet ſtaphā pape et ducit equū eius p frenum

Ordo proceſſionis.

cis. Deinde duo cum valiſijs pon
tificis. Inde familiares domeſtici
Imperatoris. Et poſt eos familia
res Papę: tū nobiles, barones, ⁊
comites minores. Equus cū ſcala
Papę: Tum vexilla rubea: q̄ duo
decim curſores portāt. Deinde ve
xillū ppl'i romani: vexillā Impe
rij: vexillū Papę: vexillū eccleſię:
vexillum crucis cum vexilliferis
armatis, ⁊ ornatis, vt in coronatio
ne Papę. Hos ſequunt duode
cim equi albi phalerati: ſine ſeſſo/
ribus: Deinde q̄tuor nobiles por
tātes quatuor pilea Papę: ex cra
miſino cum baculis. Quibus ſuc/
cedūt aduocati, ⁊ ſecretarij miſtiꝫ:
ſcd'ꝫ prioritatē officij pręcedentes:
cū ſuis capucijs circa collū: quos
tamē p̄cedunt ſecretarij Impera
toris. Tum ſequunt cubicularij
etiā cū ſuis capucijs: inde acoliti:
clerici camerę apoſtolicę, ⁊ poſt
eos ſtatiꝫ auditores cū rochettis,
⁊ cappis. Deinde ſubdiaconi cuꝫ
cruce Papali: cū galero indici co
loris, ⁊ cum alijs ſubdiaconis cuꝫ
cappis, vt alij: tum duo portantes
laternas cū lumine ante ſacramē/
tum equitātes: Deinde equus al/
bus phaleratus cū tintinnabulo:
portās ſacramētum: ⁊ ſupra ſacra
mentum baldachinum per ciues
romanos portat, ⁊ circa duodeciꝫ
intortitia, quę portant per duode
cim familiares Papę: ſiue p duo/
decim beneficiatos ſancti Petri
cū ſuperpellicijs: ⁊ melius, vt vidi
ſeruari p dn̄m Papā Piū ſcd'uꝫ.
poſt ſacramētum equitat ſacriſta
cum ferula alba. Inde: ſiqui ſunt
Maximi dn̄i: principes, aut duces,
principes electores imediate ante
cardinales procedunt. Et ſiquis
adeſſet frater: aut filius Impera/
toris: iret medius inter iuniores
Diaconos cardinales: Rex erit a
ſiniſtris ſenioris epiſcopi cardina
lis. Et ſi plures adeſſent reges: lo
carent cū alijs epiſcopis cardina/
lib': ſequunt duo diaconi cardina
les aſſiſtētes Pōtifici. Et ſi cū Cę
ſare eſſent duo p̄ncipes electores:
q p̄ferrēt gladiū, ⁊ pomū Cęſaris:
iſti deberent ire imediate ante Cę
ſarē: ſicut diaconi ante Pontificē:
Et quādo via eſſet arcta: irēt ante
ipſos diaconos aſſiſtētes. Si vero
nō ſint principes electores: q por/
tant illa, videlicet gladiū, pomuꝫ,
ſeu ſceptrū: nā alterū iſtorū duorū
portabit Imperator: illi duo va/
dāt ſimul cū ſubdiacono, q porta/
bit crucē. Et illū i medio habeāt.
Sequitur Pōtifex ſub baldachi
no: ⁊ Imperator cū ſua corona, ⁊
Impiali habitu a ſiniſtris. Poſt
Pontificē: ſequunt duo cubicula
rij ſecreti: cum ſeruiēte de mitra.
Et duo medici: cū ſecretario: ſi nō
ſit pręlatus. Et poſt Imperatorē
duo camerarij ſint cū vno ſecreta
rio. Inde equitabit ſeruiēs armo
rum: cū vno ſecretario cuꝫ vmbel
la: deinde pręlati aſſiſtētes Papę
Et ſiqs archiepiſcop' pīceps q̄ ele
ctor Impatoris adeſſet: iret ante
aſſiſtētes Papę. Poſt quos ibūt
pręlati aſſiſtentes: ſiue conſiliarij
Imperatoris cum cappis, ⁊ gale/
ris:

Via qua papa ⁊ imperator equitant.

ris, vt alij pꝛelati: alioqn nõ irent inter cappatos. Sequunt deinde pꝛelati oꝛatoꝛes, Archiepiſcopi, epiſcopi, pꝛotonotarij, ⁊ abbates cappati, ⁊ pileati, ⁊ demum alij curiales togati: tã Pape, q̃ Ceſaris. Hoc oꝛdine recta via p campum floꝛe, ⁊ inde oꝛum plateã: deueniẽt ad eccleſiã ſancte Marie in coſmedim. Et ibi Pontifex: ſi roſam habet: illã eques Imperatoꝛi equitis dono dat. Et ad dextram cõuerſus: p trãs Tyberim cum ſuis omnibus ad palatium reuertitur.

Ceſar autem, via qua ſibi melius placet: roſam manu geſtãs: ad põtem adrianum redit: vbi viros cõplures, ⁊ de ſe optime meritos: equeſtri dignitate inſignire ſolet.

Imperator ſine põtifice accedit ad lateranum.

¶ Quo facto: ad lateranum cum ſuis pgreditur. Canonici, ⁊ capitulum eccleſie: ſupplicabundi: Ceſari in poꝛta pꝛincipali occurrentes: illum honoꝛifice ſuſcipiunt. Et poſtquã crucem, ⁊ reliquias oſculatus fuerit: eum incenſant, ⁊ pcedẽtes atq; cantantes. Te deũ laudamus. ſupꝛa fol. 33. ad altare mai⁹ deducunt, vbi pcumbẽs ſup faldiſtoꝛium, oꝛat detecto capite. Deinde ſurgẽs oſculatur altare. Tũc reſumpta coꝛona: recipit in canonicũ, ⁊ in fratrẽ eccleſie lateranenſis, ⁊ canonicos oẽs recipit ad oſculum pacis. Quib⁹ finitis: aſcendit ad palatium lateranenſe, ⁊ cum ſuis celebꝛat ſolẽne conuiuiũ: ſuis moꝛib⁹, ⁊ cęremonijs. Deinde ſi placet, redit ad palatiũ apoſtolicum: ad cameras ſuas.

DE CORONATIONE Imperatoꝛis abſente Pontifice.

Si quãdo antẽ accideret: quod propter abſentiã ſummi Põtificis ab vrbe: Ceſar non poſſet ab ipſo pontifice coꝛonari: cõſueuit Pontifex: mittere ad vrbẽ aliquẽ epiſcopum cardinalẽ, q ſimul cũm legato apoſtolico, qui vrbi pꝛeeſt: Imperatoꝛem electum coꝛonet. Si autem legatus iſte eſſet epiſcopus cardinalis: nõ eſſet neceſſariũ mittere aliũ epiſcopum: ſed quẽcunq; vellet alium Pꝛeſbyterum cardinalẽ. Et tunc procedet hoc modo.

Electus Imperator quomodo coronetur in abſentia pape.

Elect⁹ Imperatoꝛ ad vrbem veniẽs, p coꝛona Imperiali: habebit obuiã barones, nobiles, officiales, ciueſq; vrbis, ⁊ officiales curię romanę, ⁊ remanebit extra męnia illa nocte, vt ſupꝛa dictũ eſt. Sequenti die intrabit per poꝛtam ſub arce ſcti Angeli: cum ſuis pꝛincipibus: oꝛdine pꝛędicto. Et in poꝛta recipietur a vicario Põtificis cum pꝛęlatis, ⁊ clero vrbis: in modum ſupplicãtium paratis: ⁊ deducetur, vt ſupꝛa, ad gradus baſilicę ſancti Petri: ibiq; nõ ſup ſuggeſtũ: ſed ante pꝛimas poꝛtas recipiet ad oſculum tantum: per cpm cardinalẽ coꝛonatoꝛẽ, ⁊ legatum, qui ibi aderunt cum alijs pręlatis curię: paratis cũ pluuialibus ⁊ mitris. Aderunt etiã cũ cardinalibus, officiales curię, ſubdiaconi, auditoꝛes, acoliti, ⁊ ſiqui ſunt alij: ⁊ etiã barones: aliiq; nobiles ſan

ctę romanę eccleſię. Et electus ſtatim poſt oſculũ: offerat aurũ duobus cardinalibus: quod offerre debet Pōtifici, ⁊ dicat hęc verba.

SI ſanctiſſimus pater dominus noſter N. ſummus Pōtifex pręſens hic eſſet: offerrē illi aurum iſtud pręſens: ſed per ei⁹ abſentiam offero ipſum vobis dominis: epiſcopo ⁊ legato cardinalibus: recipientibus illud vice ⁊ nomine dicti domini noſtri Papę.

¶ Quo facto: intrabunt poꝛticũ: ⁊ ſi tunc erit ꝓcedēdum ad ſolēnitatem coꝛonationis: qđ cōmode ⁊ decenter fieri poteſt: ibi ſupꝛa altare ſanctę Marię in turrib⁹: pręſtabit iuramentũ fidelitatis: in manibus cardinaliũ fo. 78. Et ſimiliter ſi aliud iuramētum eſſet innouandum: ſeu cōfirmādum: tunc immediate innouabit. Deinde recipiet in canonicũ eccleſię ſancti Petri: vt ſuperius dictum eſt. Intrabit deinde eccleſiā: ⁊ ibi ante poꝛtā argenteā epiſcopus cardinalis dicet ſup eum pꝛimā oꝛationē vt ſupꝛa fol. 79. Deinde ducitur ad capellā ſancti Gregoꝛij ad capiēda ſua oꝛnamēta. Et epiſcopus cardinalis vadit ad altare maius: ⁊ ibi ſuper faldiſtoꝛiũ capit ſandalia: ⁊ paramenta omnia pōtificalia. Et nota qđ debet habere expꝛeſſe facultatem a Pōtifice ſup altare bti Petri celebꝛandi, vt moꝛis eſt. Cęſar indutus Imperialib⁹ indumētis venit ad mediũ eccleſię. Et ibi ſuper eũ legatus apoſtolicus dicet ſecundā oꝛonē. f. 79. Veniet deinde ad cōfeſſionē bti Petri, ⁊ ꝓcumbet in faldiſtoꝛio. Et Diaconus q ſeruit ĩ miſſa, dicit ſup eũ Litaniā: oꝛationē autē cum ℣. ⁊ Pater nr̄. dicet legatus apl'icus. Deinde ducet ad altare ſancti Mauritij, ⁊ ibi inunget a cardinali celebꝛante: tā ipſe: q̃ auguſta (ſi adeſt) cũ oꝛationibus oppoꝛtunis vt ſ̄: fo. 80. Reuertent deinde ad altare. Et facta cōfeſſione: Imperatoꝛ ad ſuggeſtum, ſine oſculo pacis: ad faldiſtoꝛium ſuũ reuertit. Et pꝛocedit in miſſa vſq̃ ad graduale. Dũ cātat Graduale: Imperatoꝛ deſcendit ad altare, ⁊ celebꝛans cardinalis ante altare ſtās cũ mitra: gladiũ ſumit de altari, ⁊ illũ nudũ Imperatoꝛi tradit dicens. Accipe gladiũ ⁊c. vt ſ̄: f. 80. Et idē dicit legatus ſubmiſſa tamē voce. Det eidē mox pomũ: ⁊ ſceptrũ cum ſua oꝛatione: Mitras autē ⁊ coꝛonas Imperiales: ambo imponēt Cęſari, ⁊ auguſtę: Sed legatus alta voce ꝓfert ꝟba. Accipe ſignũ ⁊c. vt ſ. 80. Et celebꝛās dicet eadē voce ſubmiſſa. Coꝛonati auguſtus ⁊ auguſta: reuertunt ad ſuos ſuggeſtus ſine oſculo pacis. Et ad offertoꝛ. veniunt cũ coꝛonis: ⁊ habitu Imperiali. Et oblato auro: reuertunt ad ſuggeſtus. Neq̃ miniſtrabit Imperatoꝛ calicē, ⁊ ampullā: ſed tēpoꝛe congruo veniet ad cōmunionem ſine manto, ⁊ coꝛona. Poſt cōionem: Imperatoꝛi non dabitur oſculũ pacis a celebꝛāte: ſed reuertet ad ſuum ſuggeſtum. Imperatoꝛ finita miſſa, ipſe cum

Imperatoꝛ inungitur a cardinali in capella ſancti Mauritij

ſuis:

ſuis ⁊ cum legato: ſi placebit: ibit lateranum: ⁊ ibi perficiet ſuas ſolẽnitates. Cerimonię omnes quę pertinent ad perſonam Pontificis dimittantur, vt oſcula pedum, manuum, ⁊ oris. Quinetiam nec in miſſa illi deſeruiet Imperator quod Põtifici pręſtitiſſet pręſenti: nec ſtaphã illi du; equum aſcendit tenet: nec equum ducit.

DE CORONATIONE Imperatricis ſine Imperatore.

Venit aliquãdo: ꝙ Imperatrix venit romam: ꝓ corona Imperiali ſuſcipiẽda: ſine Imperatore: vel ꝙ nõ potuit venire cũ Imperatore: vel poſt eius coronationem: ei eſt cõiuncta. Quę hoc ordine coronabit. Die qua vrbẽ intrabit: ꝓcedent ei obuiã nobiles officiales vrbis, ⁊ ordines curię, vt de Ceſare dictu; eſt. Sacer ſenatus ante portã vrbis ea; expectabit: ⁊ media inter duos cardinales diaconos: introducet in vrbẽ ſub baldachino. Clerus cum ꝓceſſione: in porta illi occurret: ducetur ad Pontificẽ, q eã in publico cõſiſtorio: in pᷓma aula: ad pedes ⁊ manꝰ: oſculũ recipiet, vt alij reges recipi cõſueuerũt: nõ tamẽ ſedebit inter cardinales: ſed poſt oſculũ pedis ⁊ manus: deſcẽdet ad ſuũ hoſpitiũ. Deinde parabit in eccleſia ſcti Petri ſuggeſtꝰ extra cãcellos: ꝓ Imperatrice: Et dicta die: Pontifex ꝓcedet ad eccleſiã: ſupplicatione pręeunte: ſub baldachino, ⁊ paramentis tẽpori cõgruis, Aſcendit ad altare. orat. ſedet. Pontifex autem ſtat: vbi ſolet capere paramẽta: cui fit reuerẽtia a pręlatis. Incipitur tertia, ⁊ accipiet ſandalia, ꝓcedet vſq; ad finẽ tertię, ⁊ capit oĩa pontificalia indumẽta Interim duo iuniores Diaconi cardinales: cum ſuis cappis laneis: ducunt auguſtã ad eccleſiã. Et prior epiſcopus cardinalis: cũ pluuiali, ſtola, ⁊ mitra, accedẽs in tpe: expectat eã in porta eccleſię principali: ⁊ ibi ſuper eã genuflectentẽ: depoſita mitra: legit hanc orationem.

Imperatrix ſolẽniter a clero ⁊ populo romano ſuſcipitur.

Omnipotẽs ſempiterne deus: fons ⁊ origo totius bonitatis, qui feminei ſexus fragilitate; nequaquam reprobãdo auertis: ſed dignanter comprobando potius eligis: quiq; infirma mundi: quęcunq; vt fortia confunderes: eligenda decreuiſti. Quiq; etiam glorię, virtutiſq; tuę triumphum: in manu fęminę iudaicę olim plebis: de hoſte ſęuiſſimo aſſignare voluiſti: Reſpice, q̃ſumus, ad preces humilitatis nrę, vt ſupra hanc famulã tuã N. qua; ſupplici deuotione Imperatricẽ eligimus: benedictionũ tuaru; dona multiplices: eãq; dextera tuę potentię ſemper, ⁊ vbiq; circunda, ⁊ vt dono tui numinis vndiq; firmiter adiuta: vt viſibilis: ſeu inuiſibilis hoſtis, nequitias triumphaliter expugnare valeat, ⁊ vnacq; cu; Sarra, Rebecca, Lia, atque Rachele, beatis reuerendiſq; fęminis: fru/

Prior epiſcopꝰ cardinalis dicit orõnē ſup imperatricẽ in porta eccleſię.

Iudicũ. Iudit.

ctu vteri ſui fecundari: ſeu gratulari mereatur: ad decorem totius Imperij: ſtatumq; ſancte eccleſie regendum: necnon protegēdum: per Chriſtum dominum noſtrum. Qui ex intemerate beate Marie virginis aluo naſci: viſitare, ⁊ renouare dignatus eſt mundū. Qui tecum viuit, ⁊ gloriatur Deus: in vnitate Spiritus ſancti: per immortalia ſecula ſeculorum. Amē.

Ducit deinde ad cōfeſſionē beati Petri, ⁊ procumbit ſupra faldiſtorium: ſibi in eo loco paratum. Et a ſubdiacono apoſtolico dicitur Litania ſupra fo. 10. Et ea finita: prior presbyterorū cum ſuis paramentis: ad confeſſionem deſcendens: ſtans ſine mitra, dicit ſup eā.

Sine mitra ⁊, ſtando.

Pater noſter. Et deinde, Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Saluā fac ancillā tuā domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei queſumus domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil proficiat inimicus in ea. ℟. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. ℣. Domine exaudi orationem meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Pretende, queſumus dñe, famule tue N. dexterā celeſtis auxilij, vt te toto corde pquirat, ⁊ q̄ digne poſtulat: cōſequi mereat.

Actiones noſtras, queſumus domine, aſpirando preueni, ⁊ adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio et operatio: a te ſemper incipiat: ⁊ per te cepta finiatur. Per Chriſtum dñm nrm.

Finitis orationibus: reuertit preſbyter ad locum ſuum, ⁊ prior epiſcopor cardinaliū procedit ad altare ſcti Mauritij, quē Auguſta: media inter diaconos ſequit. Et ibi apud altare: epiſcopus ipſe inungit illā ſtātem: de oleo exorcizato ideſt cathecumenor brachiū dextrū ⁊ ſcapulas: ſtās cū mitra, dicēs.

Spiritus ſancti gratia: noſtre humilitatis officio: copioſa in te deſcendat: vt ſicut manibus noſtris (licet indignis) oleo materiali oblinita: pingueſcis exterius: ita eius inuiſibili vnguine delibuta: impinguari merearis interius: eiuſq; ſpirituali vnctione: perfectiſſime ſemper imbuta: ⁊ illicita declinare tota mente, ⁊ ſpernere diſcas, ⁊ valeas, ⁊ vtilia anime tue iugiter optare: atq; operari queas, et opereris, Auxiliante domino noſtro Ieſu Chriſto: Qui cum patre ⁊ eodem ſpiritu ſancto ⁊c.

Epſ cardinalis inungit brachium ⁊ ſcapulas imperatricis oleo exorcizato.

Reducit deinde ad ſuggeſtū ſuū Imperatrix, ⁊ cardinales reuertuntur ad Pontificē: Et diaconi qdē depoſitis cappis: capiunt paramēta ſibi cōuenientia, ⁊ faciunt reuerētiam Pōtifici. Deinde Pontifex pcedit ad altare p ſupplicationē occurrunt tres presbyteri cantāt Introitus a cantoribus, ⁊ pceditur in miſſa vſq; ad Grad. Imperatrix a diaconis illis: q̄ ſuis paratis, ducit ante Pontificē. Qui ſurgēs depoſita mitra: ſup eam ante ſe genuflexā, dicit hanc orationē.

Deus

Papa ſuper imperatricē dicit oratiōnē ſine mitra.

DEus, qui ſolus habes immortalitatem: lucemqꝫ habitas inacceſſibilem: cuius prouidentia in ſui diſpoſitione nō fallitur, qui feciſti ea que futura ſunt: ⁊ vocas ea que non ſunt: ſicut ea que ſunt: qui ſuperbos equo moderamine de principatu deiicis: atqꝫ humiles dignāter in ſublime puehis: ineffabilem miſericordiā tuā ſupplices exoramus: vt ſicut Eſther reginā iſraelitice cauſa ſalutis: de captiuitatis ſue cōpede ſolutā: ad regis Aſſueri thalamuꝫ: regniqꝫ ſui conſortium: tranſire feciſti: ita hanc famulam tuā N. humilitatis noſtre bene dictione: chriſtiane plebis ſalutis gratia: ad dignā ſublimemqꝫ Imperatoris noſtri copulā, ⁊ imperij ſui participium: tranſire cōcedas, ⁊ vt Imperialis federe coniugij ſemp permanens pudica: proximam virginitati palmam continere queat: tibiqꝫ deo viuo ac vero: in omnibus ⁊ ſuper omnia: iugiter placere deſideret, te inſpirāte: que tibi placita ſunt: toto corde perficiat. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Deinde ſedens cum mitra: imponit illi thiaram cum corona imperiali: allatam ſibi ex altari vt diximus de Imperatore, ⁊ dicit.

Papa ſedens cum mitra coronat imperatricē.

OFficio noſtre indignitatis: in Imperatricem ſolēniter bēnedictā: accipe coronam imperialis excellentie: que (licet ab indignis) epiſcopalibus tamē manibus capiti tuo imponitur: vnde ſicut auro, ⁊ gēmis redimita enites: ita ⁊ interius auro ſapientie: virtutumqꝫ gemmis decorari contendas: quatenus poſt occaſum huius ſeculi: cum prudētibus virginibus: ſponſo perenni domino Ieſu Chriſto: digne ⁊ laudabiliter occurrēs: regiam celeſtis aule ingredi merearis ianuam: eodeꝫ domino noſtro auxiliante: Qui cum patre, ⁊ ſpiritu ſancto. ⁊c.

¶ Coronata Imperatrix: mox oſculat pedē Pōtificis cū corona: ⁊ ſurgens reducit a diaconis ad ſuggeſtum, Et cuꝫ cantat offertorium: reuertat ad Pontificē, ⁊ illi offerat aurum quantum placet.

Imperatrix oſculat pedes pontificis ⁊ offert aurum ei.

Deinde ſi vult cōmunicare de ſacramēto altaris (vt cōgruum eſt) procumbat ſuper faldiſtoriū: ad partē cōuenientē ſitum: vt ſupius diximus, ⁊ oret quouſqꝫ ſit tēpus: ſine corona tamē. Et poſtqꝫ Pontifex in ſede ſua eminenti cōicauerit: ducat Imperatrix ſine corona ad eius pedes, ⁊ cōmunicet: oſculeturqꝫ manū Pōtificis, ⁊ deſcendēs ad altare: purificet cum vino. Cōmunicabit Imperatrix poſt diaconum, ⁊ ſubdiaconū, ⁊ a diacono accipiet vinū purificationis, Deinde aſſumpta corona: reducetur ad ſuū ſuggeſtum. Et nota qꝫ Imperatrix deducet ſemper eundo ⁊ redeundo ab illis duobus diaconis: ſiue paratis: ſiue nō paratis, ⁊ illā ſociabunt ſui prelati, ⁊ proceres: atqꝫ matrone, ⁊ alie mulieres.

¶ Finita miſſa Imperatrix deducit ad ſuum hoſpitium: Pontifex cum ſuis prelatis non paratis re-

reuertit᷑ ad camerã ſuã. Nã cardinales, ⁊ prelati dimittãt ĩ eccl̃ia paramẽta, ⁊ capiant cappas lancas.

DE TRIPLICI IMPERAtorum corona. Ex libro cęremoniali ſacrę capellę Pontificię.

Et q̃m vulgari opinione fert᷑: romanorum Imperatorẽ trib⁹ coronis ornari oportere: variorũ metallorum: argentea aquiſgrani in germania: ferrea modoetię ĩ lombardia, ⁊ aurea Romę: ſup̱ quare: clariſſimus iuriſconſultor ſui tẽporis Baldus: opuſculũ edidit: myſticas metallorum ſignificationes: ſolertiſſime interpretãdo: nõ videbit᷑ forte abſurdũ: aliqd de ea re: ꝓ veritate oſtẽdẽda: differere. Et vt omittamus priſcos illos romanorum Imperatores: qui toti fere orbi imperabãt: ante Aurelianũ (vt Eutropio placet) nulla corona niſi laurea: aut ex alia aliqua felici arbore vſos fuiſſe: nihilque grauius odiſſe populũ romanũ: q̃ʒ regiũ nomẽ. Hoc vero affirmamus ante Carolũ magnũ: in cui⁹ perſonã imperium trãſlatum eſt: a gręcis in latinos: neminẽ imperij romani coronã: ex manu romani Pontificis romę ſuſcepiſſe. Et, vt ſępe a Pio ſcd̃o audiuimus: rerum germanicarum peritiſſimo: cui a manu ſeruiuimus, ⁊ in hiſtoria eius auſtriali legim⁹: Cęſar nullã oĩno coronã accipit niſi aureã: Et alias quidẽ coronas ꝓ varijs regnis: romę vero, ⁊ a romano Põtifice: romani imperij coronã ſuſcipit. Otho friſingẽſis epiſcopus, ⁊ federici primi patru⁹, vir doctus, ⁊ eloquẽs hiſtoriam ſcripſit ſuorum temporum: in ea tradit Federicũ ipſum coronis quinq̃ʒ aureis: decoratuʒ fuiſſe. Prima de regno francorum: apud aquiſgranũʒ. Scd̃a ratiſponę de regno germanię. Tertia papię de regno lõgobardico. Quartã romę ſuſcepit ꝓ romano ĩpio: ab Adriano q̃rto ſummo Põtifice. Quintã ſcd̃o modoetię: ꝓ regno italico illã ſuſcepiſſe teſtat᷑. Quę qdẽ corona ideo appellatur ferrea: eo q̃ laminã quandã habeat ferreã in ſummitate: alioquin aurea, ⁊ pretioſiſſima. Sed differt forma coronę Imperialis: ab alijs: Nã ſub ſe tiaram quandã habet: in modum fere epiſcopalis mitrę: humiliorem tamen: magis apertã, ⁊ minus acutã: eſtq̃ʒ eius apertura a fronte nõ ab aure: ⁊ ſemicirculum habet ꝑ ipſam aperturã: aureum: in cuius ſummitate: crux paruula eminet, Eam tiarã alię coronę nõ habẽt. Et q̃m hãc Imperialẽ coronã: bis aut ter: in germania vidim⁹: dum Cęſar regalia quibuſdã principibus cõcederet: ideo illaʒ exprimere conati ſumus. Legim⁹ ⁊ in alijs hiſtorijs: quoſdam Imperatores Arelatę: etiã coronam ſuſcepiſſe de regno Arelatenſi, ⁊ alibi alias ꝓ alijs regnis. Nam ⁊ Carolus q̃rtus Auinionẽ venit ad vrbanum quintũ: anno ſalutis, M. ccc. lxv. multo ante

Antiqui imperatores nõ vtebant᷑ alia corona q̃ laurea, vel vt ĩ textu.

Federic⁹ primus quinq̃ coronis fuit coronat⁹.

Forma ĩpialis coronę.

ante, iuſſu Innocētij ſexti Romę Imperator coronat⁹. Qui rebuſ quarum gratia ad Pontificē venerat, abſolutis: Arelate ꝓfectus eſt. Sciāt ergo q de tribus coroniſ fabulant, ⁊ romanoꝝ Imperatores vnā tantū ꝓ romano imperio coronā ſuſcipere: ⁊ eā quidē Romę, ⁊ a Romano Pontifice: alias aūt alibi: ꝓ alijs ⁊ diuerſiſ regniſ.

DE BENEDICTIONE ⁊ coronatione Regis.

Cum Rex eſt coronandus: epiſcopi regni ad ciuitatē vbi coronatio fieri debet: cōuocantur. Rex triduanum ieiuniū deuote peragit, ꝑ hebdomadē pręcedentem: videlicet quarta ⁊ ſexta feria ⁊ ſabbatho. Dñica vero proxima ſequēti coronat: qua ipſe Rex ad cōionem ſe parat. Eccleſia vero ipſa cathedralis: ſiue metropolitica: vbi ſolennitas celebrabit: paretur ⁊ ornet: quo melius fieri poterit. Ad altare maius: parant ea quę ↄſueta ſunt parari: Pōtifice celebrāte, ⁊ credentia iuxta altare cū rebuſ opportunis. Sup altare ponit gladius, corona, ⁊ ſceptrū regi danda, ⁊ oleum exorciſmoꝝ: ideſt cathecumenoꝝ. Bombix ad ligandū, ⁊ extergendum brachiū Regis, ⁊ inter ſcapulas poſt vnctionē. Faſcia ad ligandū bombicem: in brachio. Parat in eccleſia in loco competēti thalamus ſiue ſuggeſtum: ꝓ Rege: in quo ſit regalis ſedeſ ornata, ⁊ thalam⁹ ipſe ſit ornat⁹ pannis ſericis ⁊ auleis. Sed aduertēdum eſt ꝙ altitudo thalami nō ſit maior q̄ꝫ gradus ſupremuſ altariſ. Parat etiā in loco cōuenienti Tentoriū ſiue papilio: ſub quo Rex veſteſ regales ꝑ regni cōſuetudine: quę ibidē pro eo parantur: ſuo tēpore recipit. Et ſi Regina etiā ſimul eſt coronanda: paratur ꝓ ea alius thalamus: nō longe a Regio: ſed illo aliquantulum humilior, ⁊ ita ſint ſituādi thalami, vt inde poſſint videri altare, ⁊ Pontifex celebrans. Parantur etiam ante altare: hinc ⁊ inde ſedilia pro numero epiſcoporum coronationi intereſſentium.

¶ Die autē dñica: qua Rex benedicendus ⁊ coronandus eſt: oēs epiſcopi cōueniunt mane in eccleſia: i qua hoc fieri debet: ⁊ Metropolitanus, ſiue Pontifex ad quē ſpectat: parat ſe ſolēniter cum miniſtris: miſſam celebraturuſ: paramentis tempori cōuenientibus. Epiſcopi vero induunt ſupra rochetum (vel ſupra ſuperpelliciū ſi ſint religioſi) amictib⁹, ſtolis, pluualibus albis, ⁊ mitris ſimplicibus. Quibus oībus paratis: Metropolitanus in faldiſtorio ante medium altaris poſito: ſedet cum mitra: ⁊ Pontifices parati, hinc ⁊ inde ſup ſedilibus: ꝓ eis paratis: quaſi in modū coronę ſedēteſ: ſibi aſſiſtunt. Interiꝫ Rex veſtib⁹ militaribus indutus: cū ſuiſ prelatiſ domeſticis nō paratis: ac baronibus nobilibus ⁊ alijs: venit ad eccleſiā, ⁊ cum fuerit ꝓpe preſbyterium:

Digitized by Google

rium: duo priores epī ex paratis: veniūt ei obuiā, ⁊ cū mitris capita illi aliquātulū inclinātes: ipſuꝫ inter ſe mediū: vſqꝫ ante metropolitanum deducunt: cui Rex birreto depoſito: caput inclinans: humilē reuerentiam exhibet: qua facta: prior epiſcoporū deducentiū: ſtās detecto capite: verſus ad Metropolitanū, dicit intelligibili voce.

Metropolitanus ſedet ante mediū altaris cū mitra ⁊ alij epī parati hincinde.

Prior illorum duoꝝ epōꝝ ſtās detecto capite, dicit metropolitano.

Reuerendiſſime pater poſtulat ſancta mater Eccleſia, vt preſentē egregium militem: ad dignitatem Regiam ſubleuetis.

Interrogat Metropolitanus.

Scitis illum eſſe dignum, ⁊ vtilē: ad hāc dignitatē? Ille reſpōdet.

Et nouimus ⁊ credimus eū eſſe dignum, et vtilem Eccleſię Dei, ⁊ ad regimen huius regni. Metropolitanus, dicit. Deo gratias.

Metropolitanus dicit, Deo gratias.

Rex ſedet medi9 inter duos epōs q facies habeāt verſus metropolitanum ⁊ epī mutuo ſe reſpiciāt

Tū ſedet Rex medius inter duos epōs deducentes: cōgruenti ſpacio a Metropolitano: ita vt illi faciē vertat: ipſi etiā deducētes epī: ſenior ad dextrā: alius ad ſiniſtrā Regis ſe collocāt, vt ⁊ ipſi ad alterutrū facies vertāt, qbus ſic ſedentibus: poſtqꝫ aliquātulū qeuerint: Metropolitanus coronandū regem diligēter inſtruit, ⁊ admonet de fide, ⁊ dilectiōe dei: ac ſalubri regimine regni ⁊ populi, defenſione eccleſiarū, ⁊ miſerabiliuꝫ perſonarum, ⁊ alijs opportunis: voce congruenti, ⁊ intelligibili ſic, dicens.

Metropolitanus regē de agēdis iſtruit.

Cum hodie per manus nr̄as optime princeps, qui Chriſti ſaluatoris noſtri vice: in hac re fungimur: quamuis indigni: ſacrā vnctionē, ⁊ regni inſignia ſis ſuſcepturus: bene eſt, vt te prius de onere ad quod deſtinaris: aliquantulum moneamus. Regiam hodie ſuſcipis dignitatē, ⁊ regendi fideles populos tibi cōmiſſos: curam ſumis. Preclarum ſane inter mortales locum: ſed diſcriminis: laboris: atqꝫ anxietatis plenum. Uerū ſi conſideraueris, qꝫ omnis pote- Ro. 13.
ſtas a domino deo eſt: per quē re- Prove. 8.
ges regnant, ⁊ legum conditores iuxta decernunt, quodqꝫ de grege tibi cōmiſſo: ipſi deo rationem es redditurus: primum pietatem ſeruabis: dominum deum tuum tota mente: ac puro corde coles. Chriſtianam religionē: ac fidē catholicaꝫ quā ab incunabulis profeſſus es: ad finē vſqꝫ inuiolatam retinebis: eamqꝫ cōtra omnes aduerſantes: pro viribus defendes. Eccleſiarum prelatis ac reliquis ſacerdotibus: condignā reuerentiam exhibebis. Eccleſiaſticam libertatē non inculcabis. Juſtitiā: ſine qua nulla ſocietas diu cōſiſtere poteſt: erga omnes inconcuſſe adminiſtrabis: bonis premia: noxijs debitas penas tribuēdo. Uiduas: pupillos: pauperes ac debi-

les:

lex ab omni oppreſſione defendes. Omnibus te adeuntib⁹: benignū: manſuetum atq3 affabilem: pro regia tua dignitate te prębebis. Et ita te geres, vt nō ad tuam: ſed ad totius populi vtilitatem regnare: prēmiumq3 benefactorum tuorū: nō in terris: ſed in celo expectare videaris. Quod ipſe tibi pręſtare dignet: qui viuit τ regnat de⁹. τc.

Quo facto: Rex electus accedit ad Metropolitanum, τ coram eo detecto capite genuflexus: oſculatur eius manum, et facit hanc profeſſionem, dicens.

Rex detecto capite coram metropolitano genuflexus oſculata eius manu facit promiſſiones hanc.

Ego N. Deo annuente futurus Rex N. profiteor τ promitto corā deo τ angelis eius: deinceps legem, iuſtitiā, τ pacem eccleſię Dei: populoq3 mihi ſubiecto: pro poſſe τ noſſe: facere: atq3 ſeruare: ſaluo cōdigno miſericordię dei reſpectu: ſicut in conſilio fidelium meorum melius potero inuenire. Pontificibus quoque eccleſiarum dei: condignum τ canonicū honorē exhibere: atq3 ea quę ab Imperatoribus τ regib⁹: eccleſijs collata τ reddita ſunt: inuiolabiliter obſeruare. Abbatibus, comitibus, τ vaſallis meis: cōgruum honorē: ſecundum conſilium fidelium meorum pręſtare.

Deinde ambabus manib⁹: tangit librum euangeliorū: quē Metropolitanus ante ſe apertū tenet, dicens. Sic me deus adiuuet, τ hęc ſancta dei euangelia.

Rex tactis euangelijs ambabus manibus iurat τc.

His expeditis; illo genuflexo manēte, Metropolitanus depoſita mitra: ſurgit, τ ſtans verſus ad ipſum coronandū, dicit cōpetēti voce: ſequentē orationē, quam etiam dicunt oēs Pōtifices parati: ſimiliter ſine mitris ſtātes, dicunt etiā oīa alia: benedictionē; τ conſecrationē ipſa3 cōcernētia: voce ſubmiſſa, Metropolitanum tamē, in oībus obſeruantes, τ imitantes. Oremus.

Stādo τ ſine mitra.

Omnipotēs ſempiterne de⁹: creator omniū: Imperator Angelorum: Rex regum τ dominus dominātium: qui Abraham fidelē ſeruum tuum: de hoſtibus triūphare feciſti. Moyſi τ Joſue populo tuo prelatis: victoriā multiplicē tribuiſti: humilēq3 Dauid puerum tuum regni faſtigio ſublimaſti, τ Salomonem ſapientię paciſq3: ineffabili munere ditaſti. Reſpice quęſumus dn̄e: ad preces humilitatis noſtrę, τ ſuper hunc famulum tuum N. quem ſupplici deuotione: in tuo nomine veneramur, τ in regē eligimus: bene ✠ dictionū tuarū dona multiplica: cumq3 dextera potentię tuę ſemper hic τ vbique circunda: quatenus predicti Abrahę fidelitate: Moyſi manſuetudine fretus: Dauid humilitate exaltatus: Salomonis ſapientia

i. Thim. i.
Geñ. 17.
Nume. 21 Joſue per totum.
i. Re. 16.
iij. Re. 3

pientia decoratus: tibi in omnib⁹ complaceat, ⁊ per tramitē iuſtitię: inoffenſo greſſu ſemper incedat: tuę quoq; protectionis galea munitus, ⁊ ſcuto inſuperabili iugiter protectus: armiſq; cęleſtibus circundatus: optabilem de hoſtibus crucis Chriſti victoriam: fideliter obtineat, ⁊ triumphum feliciter capiat: terroremq; ſuę potentię illis inferat, ⁊ pacē tibi militantibus lętanter reportet: per Chrm dominū noſtrum, qui virtute crucis tartara deſtruxit: regnoq; diaboli ſuperato: ad celos victor aſcēdit: in quo poteſtas oīs: regniq; cōſiſtit victoria, q eſt gloria humilium ⁊ vita: ſaluſq; populorū, qui tecū viuit ⁊ regnat in ſe. ℞. Amē.

Metropolitanus procumbit ſupra faldiſtorium et rex ad ſiniſtrā ei⁹ ſe proſternit alijs plātis ſup ſua ſedilia pſtratis cantoribus cantāt litaniam.

Poſt hęc Metropolitan⁹ cū mitra: pcumbit ſupra faldiſtoriū. Rex vero ad ei⁹ ſiniſtrā in terrā ſe pſternit: alijs prelatis pſtratis: ante ſedilia aut ſcamna ſua ſimiliter pcumbētibus. Tunc cātores incipiunt ⁊ pſequunt Litaniam ſ. fo. 10. Choro reſpondēte. Cū dictū fuerit, Ut obſequiū ſeruitutis noſtrę tibi rationabilę facias, Te rogamus audi nos. Metropolitanus ſe erigēs, ⁊ accepto baculo paſtorali in ſiniſtrā manū ſup electum regē pſtratum, dicit.

Metropolitanus ſolus ſe erigens cum mitra tenens in ſiniſtro baculū paſtorales dicit verſus ſup regē pſtratum pducendo ſup eū ſignum crucis.

Ut hunc electū: in regē coronandū: bñ ✠ dicere digneris. ℞. Te rogamus audi nos. Scdo, dicit. Ut hunc electū: in regē coronandum: bñ ✠ dicere, ⁊ cōſe ✠ crare digneris. ℞. Te rogam⁹ audi n. Producendo ſup eū ſignū crucis: vbi in textu ſignatum eſt. Idē dicunt ⁊ faciūt epiſcopi parati: genu flexi tamē pmanētes. Quo dicto: Metropolitan⁹ redit ad accubitum; Cātoribus reſumentibus ⁊ perficiētibus Litaniā. qua finita: Metropolitanus deponita mitra ſurgit: illo proſtrato: ac epiſcopis depoſitis mitris: genuflexis manētibus: verſus ad coronandum annunciat. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℞. Sed libera nos a malo. ℣. Saluū fac ſeruū tuum domine. ℞. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei domine turris fortitudinis. ℞. A facie inimici. ℣. Dñe exaudi orationem meā. ℞. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℞. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Metropolitanus dicto. ℣. redit ad accubitum.

Solus metropolitanus ſurgit finita litania ⁊ dicit ſup reges.

Prętēde, quęſumus domine, huic famulo tuo: dexterā cęleſtis auxilij, vt te toto corde perquirat, ⁊ quę digne poſtulat: aſſequi mereatur.

Actiones noſtras, quęſumus domine, aſpirando pręueni, ⁊ adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio et operatio: a te ſemper incipiat: ⁊ per te cepta finiatur. Per Chriſtum dñm nrm.

Poſt

Metropolitanus ſedens cum mitra circumaſtantibus epiſcopis cum mitris vngit brachium ⁊ ſpatulas regis cum oleo cathecumenorum.

Poſt hec Metropolitanꝰ ſedet: accipit mitrā, ⁊ electus rex coram eo genuflectit, ⁊ circumaſtantibꝰ prelatis paratis: cū ſuis mitris: in modum corone: Metropolitanꝰ intingit pollicē dextre manus: in oleum cathecumenorū, ⁊ inungit in modū crucis: cum eodē oleo cathecumenorū: illius brachium dextrum: inter iuncturam manus, ⁊ iuncturā cubiti: ac inter ſcapulas, dicens: legendo hanc orationem.

Hbe.1. Deus dei filius Jeſus Chriſtus dñs noſter, qui a patre: oleo exultationis vnctus eſt: pre participibus ſuis: ipſe per preſentē ſancte vnctionis infuſionem: ſpiritus paracleti ſup te bene✠dictionē infundat: eandemqꝫ vſqꝫ ad interiora cordis tui penetrare faciat: quatenus hoc viſibili ⁊ tractabili oleo: dona inuiſibilia percipere, ⁊ temporali regno: iuſtis moderationibꝰ executo: eternaliter cōregnare ei merearis, q ſolus ſine peccato, Rex regū viuit, ⁊ gloriatur cū deo patre: in vnitate ſpiritus ſancti deus: per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Oremus.

iij. Re.8. Omnipotēs ſempiterne deus, qui Azahel ſuper Syriam: ⁊ Jehu ſup Jſrael per Eliā: Dauid quoqꝫ ⁊ Saulem per Samuelem prophetam: in reges inungi feciſti: tribue, queſumus, manibꝰ noſtris opē tue benedictionis, ⁊ huic famulo tuo N. quem hodie: licet indigni: in regem ſacro vnginine delinimus: dignam delibutionis huius efficaciā, ⁊ virtutē cōcede: conſtitue domine principatum ſuper humerum eius, vt ſit fortis, iuſtus, fidelis, prouidus ⁊ indefeſſus: regni huius ⁊ populi tui gubernator: infidelium expugnator: iuſtitie cultor: meritorum ⁊ demeritorum remunerator: Eccleſie tue ſancte, ⁊ fidei chriſtiane defenſor: ad decus et laudem tui nominis glorioſi; Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filiū tuum, Qui tecum viuit et regnat in vnitate Spiritus ſancti deus. Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

iiij. Re.9. i. R.16. i. Re.10. gla.9.

Quo facto Metropolitanꝰ lauat ⁊ abſtergit manus: ſurgit cum mitra: deſcēdit ante altare: vbi depoſita mitra ſtans: cum ſuis miniſtris facit confeſſionem. Rex vero electus ad partē ſe retrahit, ⁊ genuflexus cū ſuis prelatis domeſticis: idē facit. Similiter ⁊ epiſcopi parati: ſine mitris ſtātes: bini ⁊ bini: confeſſionē dicunt. Finita confeſſione: Metropolitanus aſcēdit ad altare, ⁊ procedit in miſſa more ſolito: vſqꝫ ad Alla'h excluſiue: prelatis paratis iuxta ſua ſedilia ſtantibus: vel ſedentibus: prout tēpus requirit. Interim: ſchola inchoat Introitum, ⁊ proſequitꝰ in miſſa, ⁊

Metropolitanus extergit manus ⁊ ſtās ſine mitra ante altare facit cōfeſſionē ⁊ alij epiſcopi ſtantes ſine mitra bini ⁊ bini idem faciunt.

Rex a ſuis ducitur in papilione vbi cũ bombice extergitur vnctura olei ⁊ induitur veſtibus regalibus quibus indutus procedit ad thalamũ ſibi eminentẽ.

Rex a ſuis ducitur in ſacriſtiã: vel ſub papilione ad hoc parato, vbi inter ſcapulas, ⁊ brachiũ inunctũ: bombice bene abſtergit, ⁊ induitur regalibus indumentis, ex more regni. Paratus itaqꝫ rex, ⁊ ornatus, procedit cum ſuis prelatis: baronibus, ⁊ alijs, ad eminentem ⁊ ornatum thalamum: in Eccleſia ſibi preparatum, ⁊ ibi ſup aliquo faldiſtorio ornato: genuflexus incumbẽs: audit miſſam: quam prelati ſui nõ parati circumaſtantes: etiam genuflexi: plane legunt vſqꝫ ad **Haleluiah.** excluſiue. Miſſa dicitur de die, ⁊ cum oratione diei, dicitur pro ipſo electo rege: ſub vno, **Per dominum.** hec Oratio.

Deus regnorum omniũ protector: da ſeruo tuo N. Regi noſtro: triumphum virtutis tue ſcienter excolere, vt qui tua conſtitutione eſt princeps: tuo ſemper munere ſit potens. Per dominũ noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus. Per oĩa ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amẽ.

Graduale cantato: Metropolitanus ſedet ante altare cũ mitra in faldiſtorio, ⁊ Rex a ſuis aſſociat⁹: medius inter priores prelatos paratos: ad Metropolitanum reducitur: cui facta reuerẽtia, vt prius: genuflectit coram eo. Tunc Metropolitanus accipit gladiũ: quẽ vnus miniſtrorum ſibi porrigit de altari, ⁊ illum euaginatum: tradit in manus Regis, dicens.

Metropolitan⁹ gladium euaginatũ tradit in manus regis.

Accipe gladiũ: deſuper altari ſumptum: per noſtras manus: licet indignas vice tamen ⁊ auctoritate ſanctorũ apoſtolorũ cõſecratas: regaliter tibi conceſſum: noſtreqꝫ bñ ✠ dictionis officio, in defenſionem ſancte dei eccleſie diuinitus ordinatum: ad vindictã malefactorum: laudem vero bonorum, ⁊ memor eſto: eius de quo pſalmiſta prophetauit, dicẽs. i. Petri. 2
Accingere gladio tuo: ſup femur tuum potentiſſime, vt in hoc per eundẽ vim equitatis exerceas: molem iniquitatis potẽter deſtruas, ⁊ ſanctam dei eccleſiã: eiuſqꝫ fideles propugnes: atqꝫ protegas: necqꝫ minus ſub fide falſos: quam chriſtiani nominis hoſtes execres: ac diſpergas, viduas atqꝫ pupillos clementer adiuues: et defendas: deſolata reſtaures: reſtaurata cõſerues: vlciſcaris iniuſta: cõfirmes bene diſpoſita: quatenus in hoc agendo: virtutũ triumpho glorioſus: iuſtitieqꝫ cultor egregius: cũ mundi ſaluatore cuius typum geris in nomine, ſine fine regnare merearis. Qui cum deo patre, et ſpiritu ſancto, viuit ⁊ regnat de⁹. Per omnia ſecula ſeculorum. Ps. 44.

Enſis a miniſtris in vaginā reponitur

His expeditis: enſis a miniſtris in vaginā reponit, ꝛ Metropolitanus accingit enſe regem, dicēs.

Metropolitanus accingit regē gladio.

Pſe. 44.

Accingere gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſime: ꝛ attende, ꝙ ſancti non in gladio: ſed per fidem vicerunt regna. Et mox Rex accinctus ſurgit: ꝛ eximit enſem de vagina: illumq; viriliter vibrat: deinde ſuper brachium ſiniſtrum tergit, ꝛ in vaginam reponit: ac iterum corā Metropolitano genuflectit. Tunc ei corona imponitur: quā oēs prelati paratiq; adſunt: de altari p Metropolitanū ſumptā: manibus tenēt: ipſo Metropolitano illā regē te: ꝛ capiti illius iponēte, ꝛ dicēte,

Metropolitanus regem genuflexū. coronat cū ep̄is cū eo illā regētib⁹.

Accipe coronam regni, quę (licet ab indignis) epiſcoporum tamen manibus: capiti tuo imponit. In nomine pa✠tris, ꝛ fi✠lij, ꝛ ſpiritus ✠ ſancti, quam ſanctitatis gloriam ꝛ honorem, ꝛ opus fortitudinis: itelligas ſignificare, ꝛ per hanc te participē miniſterij noſtri nō ignores. Ita vt ſicut nos in interioribus paſtores: rectoreſq; animarum intelligimur: ita ꝛ tu cōtra omnes aduerſitates eccleſię Chriſti: defēſor aſſiſtas: regniq; tibi a deo dati, ꝛ per officium noſtrę benedictionis in vice apoſtolorū: omniūq; ſanctorum: regimini tuo cōmiſſi: vtilis executor: perſpicuuſq; regnator: ſemper appareas, vt inter glorioſos athletas: virtutū gēmis ornatus, ꝛ pręmio ſempiternę fęlicitatis coronatus: cum redemptore ꝛ ſaluatore noſtro Ieſu Chriſto: cuius nomen vicemq; geſtare crederis: ſine fine glorieris. Qui viuit ꝛ imperat deus: cum patre ꝛ Spiritu ſancto: in ſecula ſeculorum.

Poſtea Metropolitanus dat ei adhuc genuflexo ſceptrum, dicēs,

Pſe. 109.

Metropolitan⁹ dat regi genuflexo ſceptrum.

Accipe virgam virtutis: atq; veritatis: qua intelligas te obnoxiū mulcere pios: terrere reprobos: errantes viam docere, lapſis manū porrigere: diſperdere ſuperbos, ꝛ releuare humiles: et

Digitized by Google

aperiat tibi oſtiū Jeſus Chriſtus dominus noſter, q de ſemetipſo
Joh. 10. ait: Ego ſum oſtiū: per me ſiquis introierit, ſaluabitur: q eſt clauis
Apoc. 3. Dauid & ſceptru Domus iſrael: q aperit & nemo claudit: claudit et nemo aperit. Sitq tibi auctor, q eduxit vinctū de domo carceris: ſedentē in tenebris, & vmbra mortis: & in oībus ſequi merearis eū: de quo Dauid pphēta cecinit.
Ps. 44. Sedes tua de⁹ in ſeculū ſeculi: virga equitatis: virga regni tui: Et imitando ipſum diligas iuſtitiam, & odio habeas iniquitatē, quia propterea vnxit te de⁹ deus tuus: ad exēplum illius: quē ante ſecula vnxerat oleo exultationis: pre parti
Hebr. 1. cipibus ſuis: Jeſum Chriſtū dñm nřm. Qui cū eo viuit & regnat de⁹.

Regi ſurgēti diſcingitur enſis & dat vni qui portat eum ante regem.

Tunc regi ſurgēti diſcingit enſis: & in vagina dat alicui, q eum ante regē imediate portat. Et Metropolitan⁹ cū alijs prelatis paratis: deducit regē ſceptrum in manu, & coronā in capite ferentē mediū inter ſe a dextris, & digniorē prelatū paratū a ſiniſtris regis incedentē: ad ſoliū ſupra thalamū, & adiuuāte eum digniore prelato predicto, intronizat regem in ſolio, dicens.

Sta, & retine amodo locum tibi a deo delegatū: per auctoritatē omnipotentis dei, & per preſentē traditionē noſtrā: omnium ſcilicet epiſcoporu: ceterorumq dei ſeruorum, & quanto clerum ſacris altaribus propinquiorē proſpicis: tanto ei potentiorem in locis cōgruis: honorē impēdere memineris: quatenus mediator dei & hoīum: te mediatorē cleri & plebis: in hoc regni ſolio cōfirmet, & in regnum eternum: ſecum regnare faciat Jeſus Chriſtus dñs noſter. Rex regu & dñs dominantium, Qui cū patre & ſpiritu ſctō viuit.

Metropolitanus cū alijs platis ducit regē cū corona et ſceptro mediū inter ſe & digniorē prelatu ad ſedem ſuam i thalamo & ibi intronizat eu.

i. Thim. 2.

Deinde Metropolitanus depoſita mitra, ſtās verſus ad altare inchoat ſchola pſequēte: hymnum.

Metropolitan⁹ ſtās ſine mitra verſus ad altare inchoat Te deu. ſchola proſequente.

Te Deum laudamus.

Qui totus dicit, put habet ſupra fo. 33. quo incepto: Metropolitanus accedit ad dextram regis: ibi continuo manens: vſq ad finem hymni, & eo finito: Metropolitanus ſtans vt prius, ad dexterā regis ſine mitra, dicit ſuper illum. ℣.

Incepto Te deum metropolitanus accedit ad dexterā regis ibi ſtans vſq ad finem hymni, & eo finito ſtās ſine mitra dicit.

Firmetur man⁹ tua, & exaltetur dextera tua. ℟. Juſtitia & iudiciū pparatio ſedis tue. ℣. O ñe exau di orationem meā. ℟. Et clamor me⁹ ad te veniat. ℣. O ñs vobiſ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. O rem⁹.

Exo. 17. Deus, q victrices Moyſi manus in oratione firmaſti, qui quamuis etate langueſceret: infatigabili ſanctitate pugnabat, vt dum

dum Amalech iniquus vincitur: dum prophanus nationum populus ſubiugatur: exterminatis alienigenis: hereditati tue poſſeſſio copioſa ſeruiret: opus manuū tuarū pia noſtre orationis exauditione cōfirma: habemus ⁊ nos apud te ſancte pater dominum ſaluatorē, qui pro nobis manus ſuas extendit in cruce: per quem etiā precamur altiſſime, vt tua potentia ſuffragāte, vniuerſorū hoſtium frangatur impietas: populuſq; tuus: ceſſante formidine: te ſolum timere cōdiſcat. Per eundē Chriſtuꝫ dn̄m nr̄m. ⁊c̄. ℟. Amē. Oremus.

Deus inenarrabilis auctor mundi: cōditor generis humani: confirmator regni, q ex vtero fidelis amici tui: patriarche noſtri Abrahe: preelegiſti regē ſeculis profuturū: tu preſentē inſignē regē hunc cū exercitu ſuo per interceſſioneꝫ omnium ſanctorum: vberi bene ✠ dictione locupleta: ⁊ in ſoliuꝫ regni: firma ſtabilitate connecte: viſita eum per interuentum omnium ſanctorum: ſicut viſitaſti Moyſen in rubo: Joſue in caſtris: Gedeonem in agro: Samuelem crinitum in templo, ⁊ illa eum promiſſione, ⁊ ſyderea bene ✠ dictione: ac ſapientie tue rore perfunde: quā beatus Dauid ex pſalterio. Salomon filius eius: te remunerāte percepit de celo. Sis ei contra acies inimicorum: lorica: in aduerſis galea: in proſperis ſapientia: in ꝓtectione clypeus ſempiternus: Et preſta, vt gentes illi teneant fidem: proceres atq; optimates ſui: habeant pacē: diligant charitatem: abſtineant ſe a cupiditate, loquantur iuſtitiam, cuſtodiāt veritatem, ⁊ ita populus iſte pullulet, coalitus benedictione trinitatis: vt ſemper maneant tripudiantes: armis gaudentes, ⁊ in pace victores. Per dominum noſtrum Jeſum Chr̄m. ℟. Amen.

Exo. 3. Joſue. 1. Judicū. 7. 1. Re. 3.

iiij. Re. 3.

Quibus finitis: Metropolitanus cuꝫ prelatis paratis: redit ad ſedē ſuā: ꝓpe altare, ⁊ (niſi ſit coronāda regina) dicit Halah. vel Tractus. Euangeliū. Et alia vſq; ad offertorium incluſiue.

Metropolitanus redit ad altare ⁊ proſequit miſſaꝫ vſq; ad offertoriū incluſiue.

Quo dicto: Metropolitan⁹ reſidet in faldiſtorio ſuo: ante mediū altaris: cū mitra, ⁊ rex a ſuis prelatis ⁊ baronibus aſſociatus: venit ante Metropolitanum: corā quo genuflexus: detecto capite: offert ei aurū: quantum ſibi placet, ⁊ manum Metropolitani recipientis: oſculatur.

Metropolitanus dicto offertorio ſedet ante altare cuꝫ mitra: ⁊ rex a ſuis aſſociatus venit ante eū ⁊ genuflexus detecto capite ei offert aurum et oſculatur manū ei⁹.

Deinde ad ſolium ſuū reuertitur. Metropolitanus lauans manus: ſurgenſq; accedit ad altare: et proſequitur miſſam: vſq; ad cōmunionem. Cum ſecreta dicit: dicitur pro rege: ſub vno. Per dominum noſtrū. Secreta.

Metropolitanus lauat man⁹ ⁊ proſequitur miſſaꝫ vſque ad orationeꝫ.

Secreta dicenda p rege ſub vno p dñs. cũ ſecreta miſſę.

SUſcipe dñe preces ⁊ hoſtias eccleſię tuę: pro ſalute famuli tui N. Regis noſtri ſupplicãtis, ⁊ in protectione fidelium populorum: antiqua brachij tui operare miracula: vt ſuperatis pacis inimicis: ſecura tibi ſeruiat chriſtiana libertas. Per dominum nrm.

Pax dat regi p primum ex prelatis.

Pax daẗ regi per Primum ex prelatis paratis: cum inſtrumẽto ad hoc ordinato: Poſtq̃ Metropolitanus ſe de corpore ⁊ ſanguine (quẽ totũ ſumere debet) cõicauerit, ⁊ ſe purificauerit: anteq̃ digitos abluat: Rex detecto capite: de thalamo ſuo: accedit ad altare: coram quo: in ſupremo gradu genuflectit, ⁊ dicit ſubmiſſa (itelligibili tamẽ) voce. Confiteor deo oĩpotenti ⁊c. Metropolitano ad ipſũ regẽ verſo, ⁊ detecto capite ſtãte, ⁊ finita p regẽ cõfeſſione: Metropolitanus eodẽ modo ſtãs, dicit.

Metropolitanus facta cõfeſſione cõicat regẽm qui antequam recipiat ſacram cõionem oſculaẗ manũ pontificis.

MIſereatur tui oĩpotens deus: ⁊ dimiſſis omnibus peccatis tuis: perducat te ad vitam ęternã. ℟. Amen. Indulgentiã: abſolutionem, ⁊ remiſſionẽ omnium peccatorũ tuorũ: tribuat tibi: omnipotens ⁊ miſericors dñs. ℟. Amẽ. Et manu dextra ſignũ crucis ſup regẽ producit: tum vertit ſe ad altare, ⁊ accipit hoſtiã cõſecratã inter pollicẽ ⁊ indicẽ dextrę manus: ⁊ patenã cum ſiniſtra cõtinuo hoſtię ſupponit, ⁊ cõuerſus ad regẽ: cum ipſo ſacramẽto: format ſignũ crucis ante faciem regis, ⁊ ipſum communicat, dicens. Corpus domini noſtri Jeſu Chriſti: cuſtodiat te, ⁊ perducat in vitã ęternã. Rex: priuſq̃ cõionem ſumat oſculaẗ manũ dextrã Metropolitani: ⁊ ſumpta cõione: ex calice de manu Metropolitani: ſe purificat, ⁊ purificatus ad thalamũ ſuum reuertitur. Metropolitanus vero: patenã cũ pollice dextrę manus: extergit diligẽter ſup calicem: ne quid de ſacramẽto ſuper ea remaneat: abluit etiã ſuper calicem digitos: ablutionem ſumit, et accepta mitra lauat manus, ⁊ perficit miſſam. Cũ poſtcõmunione: dicẽ dicitur pro rege ſub vno, Per dominum noſtrum. Poſt cõmunio.

Metropolitanus regem poſt cõionẽ manu ſua purificat.

DEus, qui ad prędicandum ęterni regni euãgelium: Romanum imperiũ pręparaſti. Pręt ẽde famulo tuo N. Regi noſtro: arma cęleſtia, vt pax eccleſię: nulla turbetur tempeſtate bellorũ. Per dominum noſtrum Jeſum. In fine Metropolitanus dat benedictionẽ ſolennẽ vtš. f. 35. qua data ſinguli ad ſua reuertuntur.

Metropolitanus dat ſolennẽ benedictionẽ.

DE BENEDICTIONE ⁊ coronatione Reginę.

SI vero tunc Regina benedicẽda ſit ⁊ coronãda: quã primum ipſo Rege intronizato, ⁊ orationibus expletis: Metropolitanus cũ prelatis paratis: ad altare reuerſus: in faldiſtorio ſedet. Rex de ſolio ſuo ſurgẽs: cũ comitiua ſua: coronã in capite; ⁊ ſceptrũ in manu geſtãs: ante altare ad Metropolitanũ pficiſcit: ⁊ facta ei reuerẽtia: ſtans

ſtans defecto capite: petit Reginam benedici, ꝛ coꝛonari: ſub huiuſmodi aut ſimilibus verbis.

Si regina coꝛonanda eſt: tunc rege intronizato metropolitanus ſedet cum mitra ante altare ꝛ rex cum coꝛona et ſceptro a ſuis aſſociatus venit ante eũ ꝛ ſtans ſine coꝛona petit reginam benedici.

Reuerẽde pater poſtulamus vt cõſoꝛtem noſtram nobis a deo coniunctã benedicere: ꝛ coꝛona reginali: decoꝛare digneminí: ad laudem ꝛ gloꝛiam ſaluatoꝛis noſtri Jeſu Chꝛiſti. Deinde ad ſolium ſuũ reuertit. Tunc regina q̃ in aliquo loco ad partẽ: in eccleſia a pꝛincipio ſteterat: a duobus epiſcopis paratis: non his q̄ regẽ deduxerunt: ſed pꝛimis poſt eos: crine ſoluto, ꝛ capite velato: in veſtibus ſuis cõibus, ad Metropolitanum ante altare deducit, ꝛ facta Metropolitano reuerẽtia: coꝛã illo genuflectit, ꝛ ei⁹ manũ oſculat. Tunc ſurgit Metropolitanus cũ mitra, ꝛ in faldiſtoꝛio pcũbit. Regina vero ad eius ſiniſtrã: in terrã ſe pſternit, ꝛ inchoat ac ſub bꝛeuitate perficit Litania ꝫ fol. 10. ſub oꝛdinatione Subdiaconi poſita. qua finita: Metropolitanus depoſita mitra ſurgit, ꝛ ſtans verſus ad illã: ante ſe genuflexã, dicit ſequentẽ oꝛõnẽ: itelligibili voce, quã etiã ꝛ alia ſequẽtia: aſtãtes plati parati, ſubmiſſa voce dicunt. Oꝛem⁹.

Rex ad ſolium ſuũ reuertit.

Metropolitanus pꝛocumbit et dicit bꝛeuiter litania.

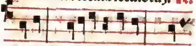
Finita litania epus ſtans ſine mitra dicit oꝛationem ſuper reginã genuflexam.

Omnipotẽs ſempiterne de⁹, hanc famulã tuam N. celeſti bene✠dictione ſanctifica, ꝛ quã in adiutoꝛium regni: Reginã eligimus: tua vbiq; ſapiẽtia doceat atq; cõfoꝛtet, ꝛ eccleſia tua fidelẽ famulam ſemper agnoſcat. Per eundẽ dominũ noſtrum Jeſum Chꝛiſtum filium tuum, Qui tecũ viuit ꝛ regnat in vni. Deinde extenſis manibus ante pectus, dicit.

Metropolitanus extenſis manibus ante pectus dicit pꝛefationem.

Per omnia ſecula ſeculoꝛũ. R.

Amẽ. V. Dñs vobiſcũ. R. Et

cũ ſpiritu tuo. V. Surſũ coꝛ

da. R. Habemus ad dominũ

V. Gratias agamus domino deo

nſo. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.
Vere dignum ⁊ iuſtū eſt ęquū
⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper et
vbiq; gratias agere: domine
ſancte, pater oīpotens, ęterne
deus. Bonorū cunctorum au-
ctor ac diſtributor: benedictio-
nūq; omnium largus infuſor:
tribue ſup hanc famulam tuā
reginam: benedictionis tuę co-

piam, ⁊ quam humana electio
ſibi pręeſſe gaudet: tua ſuper-
nę electionis ⁊ benedictionis
infuſio accumulet. Concede ei
domine auctoritatē regiminis:
conſilij magnitudinem: ſa-
pientię, prudentię, ⁊ intellectus
abundantiam: religionis ac
pietatis cuſtodiam. Quate-
nus mereatur benedici ⁊ au-
gumen-

Geñ. 18. gumentari in nomine, vt Sar-
ra. Uiſitari et ſecundari: vt
Geñ. 25. Rebecca. contra omnium mu-
Judic. 8. niri vitiorum monſtra, vt Ju-
Heſter. 2: dith. In regimine regni eligi:
vt Eſther. Ut quam humana
nititur fragilitas benedicere:
cęleſtis potius intimi roris
repleat infuſio. Et quę a no-
bis eligitur ⁊ benedicitur in
Reginam: a te mereatur obti-
nere pręmium ęternitatis per-
petuę: Et ſicut ab hominibus
ſublimatur in nomine: ita a te
ſublimet fide ⁊ operatione. Illo
etiam ſapiētię tuę eā rore pſun-
de, quē beatus Dauid in repro-
miſſione, ⁊ filius eius Salomō
percepit in locupletatione. Sis
ei domine: contra cunctorum
ictus

ſctus inimicorum, lorica. In aduerſis galea. In proſperis ſapientia. In protectione cly- peus ſempiternus. Sequatur pacē: diligat charitatem: abſti- neat ſe ab oī impietate: loquatur iuſtitiam: cuſtodiat veritatem: ſit cultrix iuſtitię et pietatis: amatrix religionis. Vigeatqꝫ pręſenti benedictione: in hoc euo: annis plurimis, ⁊ in ſem- piterno: ſine fine ęternis.

Quo ſequitur dicit plane legēdo, ita tamē q a circūaſtantibus audiat. Metropolitanus dicit plane qđ ſequit.

Per dñm noſtrū Ieſum Chriſtū filium tuum, qui tecum viuit ⁊ re- gnat in vnitate ſpūs ſancti deus, Per oīa ſecula ſeculoꝝ. ℞. Amē.

Qua pręlatione expleta, ſedet Metropolitan⁹, ⁊ accepta mitra: inūgit in modū crucis: cū oleo ca- techumenoꝝ: illius brachiū dextrū: inter iuncturā manus, ⁊ iuncturā cubiti: ac inter ſcapulas, dicens.

Deus pater ęternę glorię: ſit tibi adiutor, ⁊ oipotens be- nedicat tibi: preces tuas exaudiat: vitam tuam longitudine dierum adimpleat: benedictionem tuam iugiter cōfirmet: te, cum omni po- pulo in ęternum cōſeruet: inimi- cos tuos confuſione induat, ⁊ ſup te Chriſti ſanctificatio; ac huius olei infuſio floreat, vt qui tibi in terris tribuit benedictionē: ipſe in

Metropolitanus ſedens cum mitra vngit brachiū dextrū ⁊ ſpatulas reginę.

in cęlis conferat meritum angeloꝛum:ac benedicat te,ꝛ cuſtodiat in vitã ęternã: Jeſus Chꝛiſtus dominus noſter, Qui viuit ꝛ regnat deus in ſecula ſeculoꝛũ. ℟. Amé.

Regina ducit̃ ad papilionẽ in quo rex ſe regalib⁹ veſtib⁹ induerat, et ibi cum bombice extergitur oleum vnctionis et veſtimẽtis reginalib⁹ induitur ꝛ reuertitur ad metropolitanum adhuc ibi ſedentem cuꝫ mitra.

Quo facto: ſurgit regina,ꝛ a ſuis ducit̃ ad ſacriſtiã ſeu papilionem: vbi Rex regales veſtes indutus: eſt,ibi ꝛ ipſa induit̃ veſtibus reginalib⁹: quibus indutis: reducit̃ ad Metropolitanũ: adhuc cũ mitra in faldiſtoꝛio ſedentẽ, q ĩponit illi ante ſe genuflexę coꝛonam, dicẽs.

Metropolitanus coronam imponit regine genuflexe.

Accipe coꝛonã gloꝛię,vt ſcias te eſſe cõſoꝛtem regni:populoq; dei ſemper pꝛoſpere cõſulas: ꝛ quãto plus exaltaris:tanto amplius humilitatẽ diligas atq; cuſtodias:in Chꝛiſto Jeſu dño nño. Et mox dat ei ſceptrum, dicens.

Metropolitan⁹ dat reginę ſceptrum.

Accipe virgã virtutis,ꝛ ęquitatis,ꝛ eſto pauperibus miſericoꝛs ꝛ affabilis,viduis, pupillis,ꝛ oꝛphanis, diligentiſſimã curam exhibeas, vt oĩpotens deus augeat tibi gratiam ſuam. Qui viuit ꝛ regnat in ſecula ſeculoꝛuꝫ.

Epi qui eã aſſociãt eam deducũt ad thalamuꝫ ſibi paratum vbi ſedet in ſolio cũ puellis ſuis.

Quo facto ſurgit Regina, ꝛ epiſcopi parati,q ipſam ad altare deduxerunt, eã aſſociãt vſq; ad ſuũ thalamum: vbi ſedet in ſolio ſuo: puellis eius ipſam comitantibus. deinde dicit̃ Halleluiah,vel Tractus,Euangelium,ꝛ Offertoꝛiũ. Quo dicto: Regina cum Rege a ſuis tantũ aſſociati:vadũt ad offerendũ metropolitano:in faldiſtoꝛio ante mediũ altaris ſedenti: de auro quantũ volũt, deinde reuertuntur ambo ad thalamum ſuũ;ꝛ pcedit̃ in miſſa vſq; ad cõionem,

Dat̃ pax regi ꝛ reginę ꝛ cõmunicato metropolitano rex ꝛ regina de ſuis thalamis deſcẽdentes veniunt cum ſuis ante altare: ꝛ facta confeſſione communicãt ꝛ ab eodem metropolitano cum ſuo calice purificantur.

Data pace Regi ꝛ Reginę: p pꝛimum ex pꝛęlatis paratis: cum inſtrumẽto ad hoc oꝛdinato. Rex ꝛ Regina a ſuis tantũ aſſociati: deſcẽdunt de thalamis,ꝛ veniunt ad altare: vbi in ſupꝛemo gradu genuflectunt,ꝛ percepta communione per Metropolitanũ: antequã digitos abluat: vertit ſe ad Regem ꝛ Reginam, qui dicunt ſubmiſſa (intelligibili tamen voce.) Confiteoꝛ deo omnipotenti ꝛc. Quo dicto metropolitan⁹, dicit. Miſereatur veſtri omnipotens deus, ꝛ dimiſſis omnibus peccatis veſtris: perducat vos ad vitã ęternam. ℟. Amen. Indulgentiam:abſolutionem, ꝛ remiſſionẽ omnium peccatoꝛum veſtroꝛum: tribuat vobis omnipotens ꝛ miſericoꝛs dominus. ℟. Amen.

Et

Et manu dextra: ꝓducit ſignū cru
crucis ſup regē ꝛ reginā: tum ver
tit ſe ad altare, ꝛ ponit ambas ho
ſtias cōſecratas ſup patenā, ꝛ con
uerſus ad regē ꝛ reginam: accipit
vnā ex eiſdē hoſtijs: inter pollicē ꝛ
indicē dextre manus, ꝛ cū ſiniſtra:
patenā, continuo retinet ſub ipſa
dextra et cum ſacramēto quod in
dextra tenet: format ſignū crucis
ante faciem regis ꝛ cum commu
nicat, dicens. Corpus domini no
ſtri Jeſu Chriſti cuſtodiat te et
perducat in vitam eternam.
Rex priuſquā cōmunionē ſumat
oſculatur manum dextrā Metropo
litani: tum ſimili modo cōmunicat
reginā, que ſimiliter eius manum
oſculatur, ꝛ ſucceſſiue ambos ex cali
ce ſuo purificat, qui purificati: ad
thalamos ſuos reuertunt: eo or
dine quo venerunt. Metropoli
tanus vero: patenam cum pollice
dextre manus extergit diligenter
ſuper calicē: nequid de ſacramen
to ſuper ea remaneat: abluit ſup
calicem digitos: ablutionē ſumit:
ꝛ accepta mitra lauat manus: per
ficitq; miſſam, ꝛ in fine dat benedi
ctionem ſolennem: vt ſupra fo. 35.
qua data rex ꝛ regina vadunt ad
palatiū ſuū, ꝛ Metropolitanus ac
alij prelati oēs deponunt veſtes ſa
cras, ꝛ ad propria quiſq; reuertitur.

Metropolitanus cōpleta miſſa dat benedictionē ſolennē et oēs ad ꝓpria reuertuntur.

Si autem rege iam pridē coro
nato: regina ſola, vt coniux
illius: coronāda ſit: parantur duo
thalami, ꝛ alius locus in quo re
gina a principio officij: vſq; ad tē
pus coronationis expectat. Vo

Si regina ſola ſit coronāda: rege iam pridem coronato, q̄ parāda ſint.

cātur oēs prelati regni: ac omnia
alia fiunt, que ſupra ꝑ coronatio
ne regis ordinata ſunt. Die autē
ſtatuto: Metropolitano et prela
tis in Eccleſia conſtitutis, ꝛ ſe ve
ſtientibus: Rex veſtibus regali
bus indutus: cū corona in capite,
ꝛ ſceptro in manu: enſe precedēte:
a ſuis aſſociatus: venit ad eccleſiā,
ꝛ aſcendit thalamum ſuum, ꝛ Me
tropolitano ac prelatis omnibus
paratis: incipit miſſa more ſolito:
ꝛ continuatur vſq; ad Halah. vel
Tractū. (ſi ſit dicendus) excluſiue.
Tum rex coronā ꝛ ſceptrū ferens:
deſcendit de thalamo ſuo, ꝛ Me
tropolitano in faldiſtorio ante al
tare cū mitra ſedente: ſtās detecto
capite: petit ab eo reginam bene
dici et coronari: ſub his verbis.

Reuerende pater: poſtula
mus vt conſortem noſtram:
nobis a deo coniunctam: benedi
cere, et corona reginali decorare
dignemini: ad laudem ꝛ gloriam
ſaluatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Metropolitanus ſedit cū mitra.

Deinde ad thalamū ſuum reuer
titur, ꝛ regina que vſq; tunc in ali
quo loco ad partē in eccleſia ſtete
rat, a duobus prioribus prelatis pa
ratis: crine ſoluto, ꝛ capite velato,
duci

ducit ad Metropolitanū ante altare ſedentē,⁊ facta ei reuerentia: corā eo genuflectit,⁊ eius manum oſculat. Tunc ſurgit Metropolitanus,⁊ cū mitra procumbit ſupra faldiſtoriū. Regina vero ad eius ſiniſtram ſe in terram proſternit, ⁊ inchoātur Litanię ⁊ perficiunt: ac omnia alia fiunt q̄ ſupra in coronatione reginę dicta ſunt vſq₃ ad Offertoriu₃: ad quod poterit rex cum regina procedere: vel regina ſola: prout regi placebit. Facta communione per Metropolitanu₃: communicat Regina. Deinde perficitur miſſa, ⁊ in fine: Metropolitanus dat benedictionem ſolēnem, vt ſupra .fo.35.

Modus coronandi reginā regni ſolam abſq₃ rege

Si vero Regina, coronanda eſt vt Regni domina, ⁊ abſq₃ rege: tunc paratur thalamus vnus in eccleſia, vocātur prelati regni: ⁊ omnia alia ſimiliter fiunt: quę ſupra pro coronatione regis: ordinata ſunt. Die ſtatuto: conueniunt in eccleſia: in qua coronatio fieri debet, vbi Metropolitanus aut alius ad quē ſpectat: cum epiſcopis alijs: parat ſe, ⁊ ſedent ante altare, vt ſupra dictum eſt. Interim regina: cōſuetis veſtibus induta: cum ſuis prelatis: baronibus, et puellis, ac alijs domeſticis: venit ad eccleſiā, ⁊ cum fuerit ꝓpe Preſbyterium: duo priores epiſcopi parati, veniunt ei obuiam, ⁊ cum mitris capita illi aliquātulum inclinantes, ipſam inter ſe mediam vſq₃ ad Metropolitanum deducunt: cui regina caput inclinans: humilem reuerentiā exhibet: qua facta: prior ipſorum deducentium: detecto capite, verſus ad Metropolitanum, dicit.

Reuerendiſſime pater: poſtulat ſancta mater Eccleſia, vt preſentē circunſpectā mulierē: ad dignitatem Reginalē ſubleuetis. Tūc interrogat Metropolitan⁹. Scitis illam eſſe dignam, ⁊ vtilē: ad hāc dignitatē? Ille reſpōdet. Et nouimus, ⁊ credimus eā eſſe dignam, et vtilem Eccleſię Dei, ⁊ ad regimen huius regni. Metropolitanus, dicit. Deo gratias,

Tunc ſedet regina media inter ipſos epiſcopos deducentes: cōgruenti ſpatio a Metropolitano, ita vt illi faciem vertat: ipſi etiam deducentes epiſcopi: ſenior ad dextrā: alius ad ſiniſtram Reginę ſe collocant, vt ⁊ ipſi ad alterutrum facies vertant. Ipſis ſic ſedentibus: poſtquam aliquantulu₃ quieuerint. Metropolitanus coronandam Reginam diligēter inſtruit: et admonet: de fide ⁊ dilectione Dei: ac ſalubri regimine regni, ⁊ populi: defenſione Eccleſiarum, et miſerabilium perſonarum,

Regina media inter duos epos ſedet ⁊ habet faciē verſus metropolitanum ⁊ epi hic et inde mutuo reſpiciunt.

*rum, ⁊ alijs opportunis: voce con-
gruenti ⁊ intelligibili, dicens.*

OMm hodie per manus nr̃as
circunſpecta mulier q̃ Chri-
ſti ſaluatoris noſtri vice: in hac rē
fungimur: (quamuis indigni) ſa-
crā vnctionem, ⁊ regni inſignia ſis
ſuſceptura: bene eſt, vt te prius de
onere ad quod deſtinaris: aliquā-
tulum moneamus. Reginalē ho-
die ſuſcipis dignitatē, ⁊ regendi fi-
deles populos tibi cōmiſſos: curā
ſumis. Preclarum ſane inter mor-
tales locum: ſed diſcriminis: labo-
ris: atq; anxietatis plenum. Verū
Ro. 13. ſi conſideraueris, q̄ omnis pote-
Prouer. 8. ſtas a domino deo eſt: per quē re-
ginę regnant, ⁊ legum cōditores
iuſta decernunt, tu quoq; de gre-
ge tibi cōmiſſo: ipſi deo rationem
es reddītura: Primum, pietatem
ſeruabis: dominum deum tuum
tota mente: ac puro corde coles.
Chriſtianam religionē: ac fidē ca-
tholicā quā ab incunabulis pro-
feſſa es: ad finem vſq; inuiolatam
retinebis: eamq; cōtra omnes ad-
uerſantes: pro viribus defendes.
Eccleſiarum prelatis ac reliquis
ſacerdotibus: condignā reueren-
tiam exhibebis. Eccleſiaſticam li-
bertatē non cōculcabis. Juſtitiā:
ſine qua nulla ſocietas diu cōſiſte-
re poteſt: erga omnes inconcuſſe
adminiſtrabis: bonis premia: no-
xijs debitas penas retribuēdo. Vi-
duas: pupillos: pauperes ac debi-
les: ab oī oppreſſione defendes.
Omnibus te adeuntib⁹: benignā:
manſuetam atq; affabilē: pro regi-
nali tua dignitate: te prebebis. Et
ita te geres, vt non ad tuam: ſed
totius populi vtilitatem regnare:
premiumq; benefactorum tuorū:
nō in terris: ſed in celo expectare
videaris. Quod ipſe preſtare di-
gnetur: Qui viuit ⁊ regnat de⁹ in.

*Quo facto regina electa accedit
ad Metropolitanum, ⁊ genufle-
xa: oſculatur eius manum, ⁊ facit
hanc profeſſionem, dicens.*

EGo N. Deo annuente futu- Regina genuflexa coram metropolitano facit promiſſionem ſequentē.
ra Regina A. ꝓfiteor ⁊ pro-
mitto corā deo ⁊ angelis eius: de-
inceps legem, iuſtitiā, ⁊ pacem ec-
cleſię Dei: populoq; mihi ſubie-
cto: pro poſſe ⁊ noſſe: facere: atq;
ſeruare: ſaluo cōdigno miſericor-
die dei reſpectu: ſicut in conſilio [illegible]
fidelium meorum melius potero
inuenire. Pontificibus quoque
eccleſiarum dei: condignum ⁊ ca-
nonicū honorē exhibere: atq; ea
quę ab Imperatoribus ⁊ regib⁹:
eccleſijs collata ⁊ reddita ſunt: in-
uiolabiliter obſeruare. Abbati-
bus, comitibus, ⁊ vaſallis meis:
congruum honorē: ſecundum cō-
ſilium fidelium meorum: preſtare.

*Deinde ambabus manibus tan-
git librum euangeliorum: quem
Metropolitanus: corā ea: ſuper
genibus apertum tenet: inferiori
parte libri Reginę verſa, dicens.*

SIc me deus adiuuet, ⁊ hęc ſan- Poſtea tactis euangelijs iurat.
cta Dei euangelia.

*Quo facto Metropolitanus ſur-
git, ⁊ cum mitra procumbit in fal-
diſtorio. Regina vero: ad eius
ſiniſtram: in terram ſe proſternit,*

Et

Metropolitanus ſuper faldiſtoꝛiū₃ pcumbit et regina ad ſiniſtrā eiꝰ proſternit ⁊ dicitur litania.

Et cantoꝛes incipiunt: ſchola proſequente Litaniam. fo. 10. In qua cum dictum fuerit.

Ut obſequiū ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogamꝰ audi nos. Metropolitanus ſurgit, ⁊ accepto baculo paſtoꝛali in ſiniſtra: ſuper illam dicit. Ut hāc electā: in reginā coꝛonādam: bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Secundo, dicit.

Metropolitanꝰ ſup reginā dicit ℣. ſequentes ſtās cū mitra ⁊ baculo paſtoꝛali pducēs ſignū crucis ſup eā vt in textu ⁊ idem faciunt epi genuflexi.

Ut hāc electā: in reginā coꝛonandam: bñ ✠ dicere, ⁊ cōſe ✠ crare digneris. ℟. Te rogamꝰ audi n. Producēdo ſup reginā ſignū crucis, vbi in textu ſignatum eſt. Idē dicunt ⁊ faciūt epiſcopi parati: genuflexi tamē permanētes, quo dicto: Metropolitanus redit ad accubitū: cātoꝛibꝰ Litaniā reſumentibus ⁊ perficiētibus. Qua finita: Metropolitanus depoſita mitra ſurgit: regina pꝛoſtrata manēte, ⁊ dicit ſup eā intelligibili voce, oꝛonē ſequētem: quā aſtātes epiſcopi etiā ſine mitris, in locis ſuis ſtātes: ſubmiſſa voce pnunciāt. Oremꝰ.

Metropolitanus redit ad accubitū dictis verſibus.

Finita litania metropolitanus ſtans ſine mitra dicit.

Omnipotēs ſempiterne deꝰ: hanc famulam tuā: cęleſti bene ✠ dictione ſanctifica, ⁊ quā in gubernationem regni: reginam eligimus: tua vbiq₃ ſapientia doceat: atq₃ confoꝛtet, ⁊ eccleſia tua fidelem famulā ſemper agnoſcat. Per eundē dñm noſtrum Jeſu₃.

Cum ſurgit regina, ⁊ corā Pontifice genuflectit. Deinde Pontifex mediocri voce extenſis manibus ante pectus, dicit.

Regina ſurgit et corā pontifice genuflectit, et metropolitanus ſtās ſine mitra manibus ante pectꝰ extēſis dicit pręfationem.

Per omnia ſecula ſeculoꝛu₃. ℟.

Amē. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et

cu₃ ſpiritu tuo. ℣. Surſu₃ coꝛ

da. ℟. Habemus ad dominū

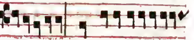
℣. Gratias agamus domino deo

nro. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.

Vere dignum ⁊ iuſtu₃ eſt ęquū

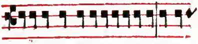
⁊ ſalutare. Nos tibi ſemp et vbi

q; gratias agere:domine ſancte,
pater oipotēs,ęterne deus.Bo
noꝝ cūctoꝝ auctoꝛ ac diſtribu
toꝛ:bñdictionūq; omnium lar
gus infuſoꝛ:tribue ſup hāc famu
lā tuā reginā:bñdictionis tuę co
piā, ⁊ quā humana electio ſibi
pręeſſe gaudet: tua ſupnę electio
nis ⁊ benedictionis infuſio accu
mulet.Cōcede ei domine aucto
ritatē regiminis: conſilij magni
tudinē:ſapiētię,prudētię,⁊ itelle
ctus abūdātiā: religionis ac pie
tatis cuſtodiā. Quatenꝰ merea
tur bñdici: ⁊ augumētari in no
mine,vt Sarra. Uiſitari ⁊ fęcūda
ri vt Rebecca.cōtra omniū mu
niri vitioꝝ monſtra,vt Judith.
Jn regimine regni eligi, vt E
ſther:vt quā humana nitit fragi
litas

litas bñdicere: cęleſtis potius
intimi roris repleat infuſio. Et
quę a nobis eligitur: ⁊ benedici-
tur in reginā: a te mereatur ob-
tinere pręmiū ęternitatis per-
petuę: Et ſicut ab hominib⁹ ſu-
blimatur in nomine: ita a te ſu-
blimetur fide ⁊ operatione. Il-
lo etiā ſapientię tuę cā rore per-
funde, quē beatus Dauid in re-
promiſſione, ⁊ filius ei⁹ Salomō
percepit in locupletatione. Sis
ei domine: cōtra cūctorū ictus
inimicorū, lorica. In aduerſis:
galea. In proſperis: ſapiētia. In
ptectione clypeus ſempiternus.
Sequat pacē: diligat charitatē:
abſtineat ſe ab omni impieta-
te: loquat iuſtitiam: cuſtodiat
veritatē. Sit cultrix iuſtitię ⁊ pie-
tatis:

Pōri. N

Deinde dicit plane legēdo: ita tamen q̄ a circumaſtantib⁹ audiat.

Per dominum noſtrum Jeſum

Quibus dictis: ſedet Metropolitanus: et accepta mitra: intingit pollicē dextrę manus: in oleum cathecumenorū: ⁊ inungit in modū crucis brachiū dextrū reginę: inter iuncturam manus: ⁊ iuncturaʒ cubiti: ac inter ſcapulas, dicēs,

Metropolitanus ſedet cū mitra ⁊ vngit manū ei⁹ brachiū ⁊ ſcapulas reginę de oleo cathecumenoꝝ.

Deus pater eternę glorię: ſit tibi adiutor, ⁊ oīpotens benedicat tibi: preces tuas exaudiat: vitam tuam longitudine dierum adimpleat: benedictionem tuam iugiter cōfirmet: te, cum omni populo in eternum cōſeruet: inimicos tuos confuſione induat, ⁊ ſup te Chriſti ſanctificatio, ac huius olei infuſio floreat: vt qui tibi in terris tribuit benedictionē: ipſe in celis conferat meritum angelorum: et benedicat te, ⁊ cuſtodiat in vitā eternā: Jeſus Chriſtus dominus noſter, Qui viuit ⁊ regnat deus in ſecula ſeculorū. ℟. Amē. ps. 131.

Quo facto ſurgit regina: ⁊ ad partē ſe retrahit: vbi p̄lati ſui domeſtici: ei aſſiſtunt. Metropolitanus vero accedit ante altare: ⁊ depoſita mitra: cū ſuis miniſtris facit cōfeſſionē. Idē faciunt epiſcopi parati: iuxta ſedilia ſua: ſine mitris ſtātes. Facta cōfeſſione: Metropolitanus aſcēdit ad altare: oſculatur: incēſat: et procedit in miſſa: vſq₃ ad Halab exclusiue: vel Tractū ſi dr̄: more ↄſueto. Regina vero ducit a ſuis: ad ſacriſtiā, vel papilionē: vbi accipit veſtes reginales. Deinde redit cum illis ad thalamum. Ubi manet vſq₃ ad dictum Graduale: nō tamē ſedet in ſolio: ſed ſuper aliquod faldiſtoriū ſibi paratum: genuflexa, p̄cumbit: audiens miſſam. Miſſa dicit de die: ⁊ cū oratione diei: dicit p̄ ipſa electa regina: ſub vno. Per dñm. Orō.

Regina ad partem ſe cōferente cū ſuis: metropolitanus facit confeſſionē ⁊ p̄cedit i miſſa vſq₃ ad halab excluſiue, vel vſq₃ ad tractum. ſi dicitur.

Deus regnorum omniū protector: da famulę tuę N. reginę noſtrę: triumphū virtutis tuę: ſcienter excolere: vt quę tua cōſtitutione eſt principiſſa: tuo ſemper munere ſit potens. Per dominū.

Iſta oratio dicitur cū prima collā ſub vno p oīā.

Graduali cantato: Metropolitanus

nus ſedet in faldiſtoꝛio cũ mitra: ⁊ regina a ſuis aſſociata: media inter pꝛioꝛes duos pꝛęlatos paratos: ad Metropolitanũ reducit: cui facta reuerentia: vt pꝛius: genuflectit coꝛã eo. Tunc imponit ei coꝛona: quã oẽs epiſcopi parati: qui adſunt: de altari p Metropolitanum ſumptã: manibus tenẽt: ipſo Metropolitano illã regẽte: ⁊ capiti illius iponente: ⁊ dicente.

Graduali cantato ſedet metropolitanus cũ mitra ⁊ regina ad eum deducta ab eo coronatur ipſo.

Accipe coꝛonã regni, quę (licet ab indignis) Epiſcopoꝛũ tamen manibus: capiti tuo imponitur: In nomine pa✠tris, ⁊ fi✠lij, ⁊ ſpiritus ✠ſancti, quã ſanctitatis gloꝛiã ⁊ honoꝛez, ⁊ opus foꝛtitudinis intelligas ſignificare, ⁊ p hãc te participẽ miniſterij noſtri: nõ ignoꝛes. Ita vt ſicut nos in interioꝛibus paſtoꝛes: rectoꝛeſq; animarũ intelligimur: ita ⁊ tu contra aduerſitates Eccleſię Chꝛiſti: defenſatrix aſſiſtas: regniq; tibi a deo dati: ⁊ per officium noſtrę benedictionis: in vice apoſtoloꝛum: omniumq; ſanctoꝛũ: regimini tuo commiſſi: vtilis executrix: perſpicuaq; regnatrix ſemp appareas: vt inter gloꝛioſos athletas: virtutum gemmis oꝛnata, ⁊ pꝛęmio ſupnę felicitatis coꝛonata: cũ redemptoꝛe ⁊ ſaluatoꝛe nr̃o Jeſu Chꝛo: cuius nomẽ: vicemq; geſtare crederis: ſine fine gloꝛieris, Qui viuit ⁊ imperat deus: cũ patre ⁊ ſpiritu ſancto: in ſecula ſeculoꝝ. Et mox dat ei ſceptrũ in manum, dicens.

Metropolitanus ſedẽs cũ mitra dat ſceptrum reginę.

Accipe virgã virtutis, ⁊ ęquitatis: ⁊ eſto pauperibus miſericoꝛs ⁊ affabilis, viduis, pupillis, ⁊ oꝛphanis, diligentiſſimã curam exhibeas: vt oĩpotens deus, augeat tibi gratiam ſuam. Qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculoꝛuz.

Tum ſurgunt oẽs, et Metropolitanus cũ oĩbus epiſcopis paratis deducit reginam: coꝛonam in capite, ⁊ ſceptrũ in manu ferentẽ: mediã inter ſe et digniorẽ epiſcopuz paratũ: ſupꝛa ſoliũ, vbi ſtãs cũ mitra, vna cum eodẽ digniore epiſcopo intronizat eã in ſolio, dicẽs.

Metropolitanus cũ oĩbus epiſcopis ducit reginaz media inter ſe ⁊ pꝛimum epiſcopũ paratũ ⁊ collocãt eam in ſede ſua eo dicente Sta ⁊ retine.

Sta, ⁊ retine amodo locum tibi a deo delegatũ: per auctoritatẽ omnipotentis dei, ⁊ per pꝛęſentẽ traditionẽ noſtrã: omnium ſcilicet epiſcopoꝛuz: cęteroꝛumq; dei ſeruoꝛum, ⁊ quanto clerum ſacris altaribus pꝛopinquioꝛẽ pꝛoſpicis: tanto ei potentioꝛem in locis cõgruis: honoꝛẽ impẽdere me

mineris:quatenus mediatoꝛ dei ⁊ hoīum:te mediatricem cleri ⁊ plebis in hoc regni ſolio cōfirmet, ⁊ in regnum ęternū:ſecū regnare faciat: Jeſus Chꝛiſtus dn̄s noſter: Rex regū ⁊ dn̄s dominantium; Qui cū patre ⁊ ſpiritu ſctō viuit. Deinde Metropolitan⁹:depoſita mitra:ichoat,ſchola ſequēte hym.

Metropolitan⁹ ſtās ſine mitra verſus ad altare.

T e Deum laudamus.

Qui totus dicit̄: put habet̄ ſupꝛa fol.33.Quo incepto:Metropolitanus accedit ad dexterā reginę: ibi cōtinuo manens: vſq; ad finē hymni. Finito hymno:Metropolitan⁹ ſtās vt pꝛius: iuxta reginā: ſine mitra,dicit ſup illā. ℣. Firmetur man⁹ tua:et exaltetur dextera tua. ℟. Juſtitia:⁊ iudiciū: pꝛępa ratio ſedis tuę. ℣. Dn̄e exaudi oratione meā. ℟. Et clamoꝛ me⁹ ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Finito hym. ſtās ſine mitra metropolitanus dicit ℣.⁊ orationes ſup reginā ſedentem.

Exo. 17. DEus,q victrices Moyſi manus:in oratione firmaſti:qui quāuis ętate langueſceret: infatigabili ſanctitate pugnabat: vt dū Amalech iniquus vincit̄:dū Pꝛophanus nationū populus ſubiugat̄:exterminatis alienigenis: hereditati tuę poſſeſſio copioſa ſeruiret:opus manuū tuarū : pia noſtrę orationis exauditione confirma: habemus ⁊ nos apud te ſctē pater dn̄m ſaluatorē,qui ꝑ nobis manus ſuas extendit in cruce:per quē etiā pꝛecamur altiſſime,vt tua potentia ſuffragante, vniuerſorū hoſtium frangatur impietas: populuſq; tuus ceſſante foꝛmidine: te ſolū timere cōdiſcat. Per eundem dominum nr̄m.⁊c̄. ℟. Amē.

Quibus finitis: Metropolitan⁹ cū epiſcopis paratis: reuertit̄ ad ſedē ſuam pꝛope altare, et dicitur Halleluiah. vel Tractus. euangelium. ⁊ alia vſq; ad Offertoꝛium. incluſiue. Quo dicto:Metropolitan⁹ ſedet in faldiſtoꝛio: ante medium altaris cū mitra, ⁊ regina a ſuis pꝛęlatis: magnatibus ⁊ alijs aſſociata: venit ante Metropolitanū:corā quo genuflexa:offert ei aurum quantū ſibi placet, et manū Metropolitani oſculat̄. Deinde ad ſolium ſuū reuertit̄: Metropolitanus lauans manus:ſurgit: acceditq; ad altare,⁊ pꝛoſequitur miſſam vſq; ad communionē: cū ſecreta diei dicitur ꝑ regina ſub vno. Per dominum. Secreta.

Dicit̄ hal. ⁊ euangeliū ⁊ offertoꝛium in miſſa.

Dicto offerto. metropolitanus ſedet cū mitra ante mediū altaris et regina genufle xa offert ei aurū ⁊ manum eius oſculatur.

SUſcipe dn̄e pꝛeces ⁊ hoſtias eccleſię tuę: ꝑ ſalute famulę tuę N. Reginę noſtrę ſupplicātis, ⁊ in pꝛotectione fidelium populorum :antiqua bꝛachij tui operare miracula: vt ſuperatis pacis inimicis: ſecura tibi ſeruiat chꝛiſtiana libertas. Per dominum nr̄m.

Pax datur reginę: per pꝛimum ex pꝛęlatis paratis: cū inſtrumento ad hoc oꝛdinato. Poſtquam Metropolitanus ſe communicauerit de coꝛpoꝛe et ſanguine: et ſe purificauerit: antequam digitos abluat: Regina ſine coꝛona:⁊ ſine ſceptro:de thalamo ſuo a ſuis dūtaxat

Pax dat̄ reginę.

Regina ſine coꝛona et ſceptro veniēs ante altare facta cōfeſſione communicat.

taxat aſſociata: accedit ad altare: genuflectit in ſupremo gradu altaris, ⁊ Metropolitano detecto capite ad eā verſo, dicit regina: ſubmiſſa (intelligibili tamen) voce.

Confiteor deo oīpotenti. ⁊c. Quo dicto: Metropolitan⁹ adhuc eodem modo ſtans, dicit.

Miſereatur tui omnipotens Deus, et dimiſſis omnibus peccatis tuis: perducat te ad vitā eternam. ℟. Amen.

Indulgentiam: abſolutionē, et remiſſionē omniū peccatorum tuorū: tribuat tibi omnipotens, ⁊ miſericors dominus. ℟. Amen.

Et manu dextra: ſignū crucis ſuper reginā producēs: vertit ſe ad altare: accipitq; hoſtiā cōſecratā: inter pollicē et indicē dextrę manus, et cū ſiniſtra patenā continuo ſupponit hoſtię, et conuerſus ad reginam: cū ipſo ſacramento format ſignum crucis: ante faciē Reginę, et eam communicat, dicens.

Regina oſculaꝰ manum pōtificis antequā recipiat communionē: poſtea purificaꝰ de manu metropolitani.

Corpus dñi noſtri Jeſu Chriſti: cuſtodiat te, ⁊ perducat in vitā ęternā. Regina antequā ſumat ſacramentū: oſculaꝰ manū dextram Metropolitani, et ſumpta cōione: ex calice de manu Metropolitani ſe purificat, et purificata: ad thalamū ſuū reuertiꝰ: cū ſuis, vt venit. Metropolitan⁹ vero patenā cū pollice dextrę man⁹ extergit diligēter ſup calicē: ne quid de ſacramēto ſup ea remaneat: abluit etiā ſup calicē digitos: ablutionem ſumit, et accepta mitra: lauat manus, ⁊ pficit miſſam: cum poſtcōione, dici dicitur p Regina ſub vno, Per dñm. Poſtcōmunio.

Oratio dicenda ſub vno p dñs cuz prima poſt communione.

Deus, q ad prędicandū ęterni regni euangeliū: romanū imperiū prępararaſti: prętēde famulę tuę N. reginę nrę: arma cęleſtia, vt pax eccleſię: nulla turbeꝰ tēpeſtate bellorū. Per dñm. In fine Metropolitanus dat bñdictionē ſolennē, qua data, oēs vadūt in pace. Miſſa dicitur de die cū cōmemoratione p regina electa: ſub vna cōcluſione, prout ſupra ordinatū eſt.

Finita miſſa metropolitanus dat ſolennē benedictionē.

DE BENEDICTIONE et coronatione Regis in conſortem electi.

Cum autē regina iā pridē: vt regni dña: bñdicta ⁊ coronata: deinde cōſortē ſibi elegerit: quē poſtea ſtatuerit coronari. Ad diē ordinatam vocanꝰ oēs prelati regni: paranꝰ duo thalami: ac oīa alia ordinanꝰ: put ſupra in coronatione regis poſita ſunt. Die autē ſtatuto: Metropolitano ⁊ prelatis in Eccleſia cōſtitutis, ⁊ ſe veſtientibus: Regina reginalib⁹ veſtibus induta: cuz corona in capite, et ſceptro in manu, a ſuis aſſociata, venit ad eccleſiā, et aſcendit thalamū ſuuz. Illis autē paratis, et ſuo ordine ſedentib⁹, vt ſupra in coronatione Regis ordinatum eſt. Regina de thalamo ſuo deſcendēs cū corona in capite, et ſceptro in manu: venit corā Metropolitano: a quo facta ei reuerētia, petit regē cōſortē ſuū bñdici ⁊ coronari ſub his verbis.

Regina petit regẽ coronari.

Reuerẽde pater: poſtulamus vt conſortem noſtram a deo nobis coniunctã: benedicere: ⁊ corona regali: decorare dignemini: ad laudẽ ⁊ gloriam ſaluatoris nr̃i. Deinde ad thalamũ ſuũ reuertit. Interim rex: veſtibus militarib⁹ indutus: venit ad eccleſiam a ſuis prelatis domeſticis nõ paratis: ac comitib⁹ magnatib⁹ regni, ⁊ alijs aſſociatus. Qui cũ venerit prope presbyteriũ: duo priores epiſcopi ex paratis: ei obuiã veniunt: ⁊ cũ mitris capita illi aliquantulum inclinantes: ipſum vſq; ante Metropolitanũ deducunt: corã quo, rex birreto depoſito: caput inclinans: humilẽ ei reuerẽtiã exhibet. Qua facta: prior epiſcopor̃ deducentiũ: ſtãs detecto capite, verſus ad metropolitanũ, voce intelligibili, dicit.

Reuerendiſſime pater: poſtulat ſancta mater Eccleſia, ⁊c̃.

Seruatur hic ⁊ deinceps mod⁹ q̃ ſupra poſitus eſt in coronatione regis.

Et oĩa alia ſuo ordine fiunt: prout habetur ſupra ſub prima rubrica, de benedictione ⁊ coronatione regis: vſq; ad aliam rubricam, de coronatione regine, que hic omittitur: cum ſit prius coronata.

DE BENEDICTIONE NOVI MILITIS.

Miles creari ⁊ bñdici poteſt: quacunq; die, loco, ⁊ hora: ſed ſi inter miſſarũ ſolennia: creandus eſt: Pontifex in eo habitu in quo miſſam celebrauit: aut illi interfuit: in faldiſtorio ante mediũ altaris: ſtãs vel ſedens: put cõuenit: finita miſſa id peragit. Si aũt extra diuina: in ſtola ſup rochetũ: aut ſuperpellicium (ſi eſſet Põtifex regularis) id facit. Et primo enſem, quem aliquis corã eo genuflexus: euaginatum tenet: ſtãs detecto capite: benedicit: ſi non ſit benedictus, dicens.

Bñdictio enſis, que fit ſtando, detecto capite.

Exaudi, queſumus dñe, preces noſtras, et hunc enſem: quo is famulus tuus circuncingi deſiderat: maieſtatis tue dextera dignare benedicere: quaten⁹ eſſe poſſit defenſor eccleſiarũ: viduarum: orphanorũ: omniumq; deo ſeruientium: contra ſeuitiã paganorum: alijſq; ſibi inſidiantibus ſit terror et formido: preſtans, ei eque perſecutionis, ⁊ iuſte defenſionis effectum. Per Chriſtũ dominum nr̃m. ℟. Amẽ. Oremus.

Bene✠dic dñe ſcte: pater oĩpotẽs: eterne deus: per inuocationẽ ſancti noĩs, ⁊ per aduentũ Chriſti filij tui dñi noſtri, ⁊ per donum ſancti ſpiritus paracleti: hũc enſem, vt hic famulus tuus, qui hodierna die: eo tua cõcedente pietate, pcingitur: inuiſibiles inimicos ſub pedibus conculcet, victoriaq; per omnia potitus: ſemp maneat illeſus. Per Chrĩm dñm nr̃m. ℟. Amẽ. Deinde dicit ſtãs vt prius.

Benedictus dñs deus meus, q docet manus meas ad prelium, ⁊ digitos meos ad bellum.

Miſericordia mea, ⁊ refugiũ meũ: ſuſceptor meus ⁊ liberator meus.

Protector meus, ⁊ in ipſo ſpaui: qui ſubdit populuʒ meũ ſub me.

Gloria patri, ⁊ filio, ⁊ ſpiritui ſcõ.

Sicut

Digitized by Google

Sicut erat in principio ꝛ nunc ꝛ
ſemꝑ ꝛ in ſecula ſeculoꝛũ. Amẽ. ℣.
Saluũ fac ſeruum tuum dñe. ℟.
Deus meus ſperantem in te. ℣.
Eſto ei dñe turris foꝛtitudinis.
℟. A facie inimici. ℣. Dñe exau-
di oꝛationem meã. ℟. Et clamoꝛ
me⁹ ad te veniat. ℣. Dñs vobiſ.
℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oꝛemus.

Domine ſctẽ, pater omnipo-
tens, ęterne deus: qui cuncta
ſolus oꝛdinas, ꝛ recte diſponis, q
ad coercẽdam militiã repꝛoboꝛũ
ꝛ tuendã iuſtitiam, vſum gladij in
terris: hominibus tua ſalubꝛi di-
ſpoſitione permiſiſti: ꝛ militarem
oꝛdinem: ad populi pꝛotectionẽ:
inſtitui voluiſti: quiq; per beatũ
Luce. 3. Johannẽ: militibus ad ſe in deſer-
to venientibus, vt neminẽ cõcute-
rent: ſed pꝛopꝛijs cõtenti eſſent ſti-
pendijs, dici feciſti: clemẽtiam tuã
dñe ſuppliciter exoꝛamus, vt ſicut
1. Re. 17. Dauid puero tuo: Goliã ſuperan
di largitus es facultatem, ꝛ Judã
machabęum: de feritate gentium:
1. Mac. 7. nomen tuũ nõ inuocantiũ: trium-
phare feciſti. Jta et huic famulo
tuo, qui nouiter iugo militię, colla
ſuppoſuit: pietate cęleſti vires et
audaciã: ad fidei ꝛ iuſtitię defenſio
nem, tribuas: ꝛ pꝛęſtes fidei, ſpei, ꝛ
charitatis augumẽtum: ꝛ da ei ti-
moꝛem, pariter ꝛ amoꝛem, humili
tatem, perſeuerantiã, obediẽtiam
et patientiam bonam, ꝛ cuncta in
eo. recte diſponas, vt neminem
cum gladio iſto: vel alio: iniuſte lę-
dat: ꝛ omnia cuȝ eo iuſta, honeſta,
et recta defendat: ꝛ ſicut ipſe de mi-
noꝛi gradu, ad nouum militię pꝛo-
uehitur honoꝛem: ita veterem ho
minem deponens, cũ actibus ſuis:
nouũ induat hominẽ, vt te timeat,
ꝛ recte colat: perfidoꝛum cõſoꝛtia
vitet, et ſuam in pꝛoximum chari-
tatem extendat: pꝛopoſito ſuo in
omnib⁹ recte obediat: et ſuum in
cunctis iuſte officium exequatur.
Per Chꝛm dñm nr̃m. ℟. Amen.

Cum enſe aqua benedicta aſper-
git. Si autẽ enſis ſit pꝛius benedi-
ctus, omnia pꝛędicta omittuntur.

Poſt hec Pontifex ſedens co-
operto capite: dat enſem nudum
nouo militi: ante ſe genuflexo: in
manum dextram, dicens.

Accipe gladium iſtum: in no-
mine pa ✠ tris, ꝛ fi ✠ lij, ꝛ ſpi
ritus ✠ ſancti, ꝛ vtaris eo: ad de-
fenſionẽ tuaȝ: ac ſanctę dei eccleſię,
et ad confuſionẽ inimicoꝛũ crucis
Chꝛiſti: ac fidei chꝛiſtianę: ꝛ quan-
tum humana fragilitas permiſe-
rit: cum eo neminẽ iniuſte lędas:
quod ipſe pꝛęſtare dignetur, qui
cum patre ꝛ ſpiritu ſancto: viuit ꝛ
regnat deus: ꝑ oĩa ſecula ſeculoꝛũ.

C [illegible] dicto enſe epus ſedẽs cum mitra nu-
duȝ tradit militi.

Deinde Enſis in vaginam repo-
nitur, et Pontifex cingit militem
nouum: enſe, dicens.

Sedēs cū mitra cingit nouū militem enſe.

ACcingere gladio tuo: ſuper femur tuum potētiſſime. In noīe dñi noſtri Jeſu Chři, ⁊ attende, ꝙ ſancti non in gladio: ſed per

Hebr. 11.

fidē vicerunt regna. Enſe igit̃ accinctus miles nouꝰ: ſurgit, ⁊ enſē de vagina educit, ⁊ euaginatū: ter viriliter vibrat, ⁊ ſup brachiū ſiniſtrum tergit, ⁊ in vaginā reponit. Tū pōtifex: iterū enſē euaginatū in dextrā accipiēs: militē nouū ante

Epūs gladiū iterū euaginatū accipiens ter ſup ſcapulas noui militis cū eo leniter percutit.

ſe genuflexū: cū ipſo enſe euaginato: ter ſup ſcapulas leuiter percutit: interim ſemel tantum, dicens.

Eſto Miles: pacificus: ſtrenuus: fidelis, ⁊ deo deuotus. Deinde repoſito enſe in vaginā: Pontifex manu dextra: dat nouo militi leuiter alapam, dicens.

Repoſito enſe epūs dat alapā leuē militi

Exciteris a ſomno militię, et vigila in fidē Chriſti, ⁊ fama laudabili. Tū Pōtifex: dat nouo militi oſculum pacis, dicēs. Pax tibi. Et milites aſtātes imponunt nouo militi calcaria, ⁊ Pōtifex ſedens: capite cooperto, dicit añam.

Aſtantes ponūt calcaria nouo militi, et pōtifex dicit.

Speciōſus forma prę filijs hominū: accingere gladio tuo: ſup femur tuū potentiſſime. Surgit pōtifex, ⁊ vſus ad nouū militē: ſtās ⁊ detecto capite dicit. Oremꝰ.

Stat Pōtifex detecto capite.

Omnipotens ſempiterne deꝰ, ſuper hunc famulum tuū N. qui eminenti mucrone: circuncingi deſiderat, gratiam tuę bene ✠ dictionis infunde, et eum dextrę tuę virtute fretum: fac cōtra cuncta aduerſantia: cęleſtibꝰ armari prędidijs, quo nullis in hoc ſeculo tēpeſtatibus bellorum: turbetur. Per Chřm dñm nřm. R. Amen. His dictis: nouus miles oſculatur manū Pontificis, ⁊ depoſitis Enſe ⁊ calcaribus, vadit in pace.

Nouꝰ miles oſculat̃ manū Pōtificis.

DE CREATIONE militis regularis.

CUm ſummus Pontifex committit aliquē creari: ſeu recipi in militē ſancti Johānis Jeroſolymitani: aut ſancti Jacobi de ſpatha: vel ſcti Georgij: ſeu alterius ordinis militaris. Pontifex: cui creatio huiuſmodi ſiue receptio: cōmiſſa eſt: In primis: debet interrogare diligenter creandū militē: an emiſerit aliquod votum ſolēne: impediēs: quo minus poſſit ingredi, ⁊ aſſumere ordinē: quē intendit profiteri. Si dixerit: aliquod tale votum emiſiſſe: nō debet cum eo: ad actum cōmiſſum ꝓcedi. Sin autē, Pōtifex creat eum militem: ordine ſuprascripto: tum imponit ei Crucē: ſiue ſpatham: aut aliud ſignum: ſiue habitū illum: quo milites illius ordinis quē intēdit profiteri, vti cōſueuerunt. Deinde recipit ab eo adhuc genuflexo: profeſſionem per tales emitti ſolitā votorum, ⁊ alias: ſm morem illius ordinis ſiue militię, ⁊ iniungit ei, vt quoad vixerit: ſingulis diebus dicat. 150. Pater noſter: vel plura: aut pauciora: ſecundum ordinis ſiue militię illius inſtituta.

Pontifex interrogat militē an habeat votum alicuius religionis.

Epūs recipit milites regulares ad pfeſſionem: ⁊ imponit ei orationes dicendas.

Prime partis huius libri finis. Sequitur ſecunda.

Pontificalis Pars ſecunda.

DE BENEDICTIONE ꝛ impoſitione, primarij lapidis, pro eccleſia ędificanda.

NEMO eccleſiam ędificet: priuſq́ Pontificis iudicio locus, ꝛ atriũ deſignentur, et quid ad luminaria, quid ad rectoris: miniſtrorumq́ ſtipendia ſufficiat: quidq́ ad eccleſię dotem pertineat, diffiniatur: ꝛ per eum, vel eius auctoritate: per ſacerdotem, crux in loco figatur, ꝛ lapis primarius in fundamento ponatur. Pridie igitur: lignea crux in loco vbi debet eſſe altare: figatur. Sequenti vero die: lapis in eccleſię fundatione ponendus, qui debet eſſe quadratus ꝛ angularis, benedici debet hoc modo. Pontifex: paratus ſupra rochetum, vel ſi ſit religioſus: ſupra ſuperpellicium, amictu, alba, cingulo, ſtola, ꝛ pluuiali albi coloris, ꝛ mitra ſimplici, ꝛ baculum paſtoralem in ſiniſtra tenens, ſtans cum mitra: in loco vbi eccleſia eſt fundanda: benedicit ſal ꝛ aquam: ꝛ extenſa dextra ſuper ſal: abſolute, dicit.

EXorcizo te creatura ſalis: per deum ✠ viuum: per deum ✠ verum: per deũ ✠ ſanctuꝫ: per deum qui te per Eliſeum prophetam: in aquam mitti iuſſit, vt ſanaret Stando ꝛ cũ mitra.

retur ſterilitas aquę: vt efficiaris ſal exoꝛcizatum: in ſaluté credentium, ⁊ ſis omnibus te ſumentibꝰ: ſanitas animę ⁊ coꝛpoꝛis: ⁊ effugiat atq; diſcedat ab eo loco: in quo aſperſum fueris: omnis fantaſia ⁊ nequitia: ac verſutia diabolicę fraudis: omniſq; ſpiritus immundus adiuratus: per eum qui venturus eſt iudicare viuos ⁊ moꝛtuos, ⁊ ſeculum per ignem.

Stando ⁊ ſine mitra

Deinde depoſita mitra, dicit. ℣. Domine exaudi oꝛationem meā. ℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oꝛemus.

Immenſam clementiā tuam omnipotēs eternę deus humiliter imploꝛamus, vt hanc creaturam ſalis: quā in vſum generis humani tribuiſti, bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare tua pietate digneris: vt ſit omnibus eū ſumentibus ſalus mētis ⁊ coꝛpoꝛis: ⁊ quicquid ex eo tactū vel reſperſuꝫ fuerit: careat omni immūditia: omniq; impugnatione ſpiritualis nequitię: per virtutē dñi nrī Jeſu Chꝛi. qui venturus eſt iudicare viuos, ⁊ moꝛtuos, ⁊ ſeculū per ignē. ℟. Amē.

Tum accepta mitra: extēſa dextra ſuper aquam: ſtās abſolute, dicit.

Pontifex ſtās cū mitra benedicit aquā tenēs manū dextrā extenſam ſup eam ⁊ paſtoꝛale in ſiniſtra.

Exoꝛcizo te creatura aquę: in nomine dei pa ✠ tris omnipotentis, ⁊ in nomine Jeſu Chꝛiſti fi ✠ lij eius: domini noſtri: ⁊ in virtute ſpiritus ✠ ſancti, vt fias aqua exoꝛcizata: ad effugandum omnē poteſtatem inimici: ⁊ ipſum inimicū eradicare, ⁊ explātare valeas: cum angelis ſuis apoſtaticis: per virtutē eiuſdē dñi noſtri Jeſu Chꝛi, q venturus eſt iudicare viuos ⁊ moꝛtuos, ⁊ ſeculum per ignem.

Deinde depoſita mitra, dicit. ℣. Domine exaudi oꝛationeꝫ meā.

Stando ⁊ ſine mitra

℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oꝛemus.

Deus, qui ad ſalutem humani generis: maxima quęq; ſacramenta: in aquarum ſubſtantia cōdidiſti: adeſto pꝛopitius inuocationibus noſtris: et elemento huic multimodis purificationibꝰ pꝛęparato: virtutē tuę bene ✠ dictionis infunde: vt creatura tua myſterijs tuis ſeruiēs: ad abijciendos dęmones: moꝛboſq; pellendos: diuinę gratię ſumat effectuꝫ. vt quicquid in domibus vel in locis fidelium, hęc vnda aſperſerit: careat omni immunditia: liberetur a noxa. Non illic reſideat ſpiritus peſtilens: non aura coꝛrumpens. diſcedant omnes inſidię latentis inimici: ⁊ ſiquid eſt, quod aut incolumitati habitantium inuidet: aut quieti: aſperſione huius aquę effugiat: vt ſalubꝛitas per inuocationem tui ſancti nominis expetita: ab omnibꝰ ſit impugnationibus defenſa: per virtutē domini noſtri Jeſu Chꝛiſti, qui venturus eſt iudicare viuos ⁊ moꝛtuos ⁊ ſeculum per ignem. ℟. Amen.

Pontifex accepto ſale in dextrā: mittit illud in aquam: in modum crucis: ſemel, dicens.

Hęc cōmixtio ſalis ⁊ aquę: efficiat

Pontifex ſal mittit in aquam in modũ crucis.

ficiatur ſalutare ſacramẽtum: In nomine pa✠tris, ⁊ fi✠lii: ⁊ ſpiritus✠ ſancti. Quo facto: ſuper ſal ⁊ aquã, dicit ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, inuictę virtutiſ auctor, ⁊ inſuperabilis imperij rex: ac ſemp magnificus triumphator, qui aduerſę dominationis vires reprimis: q inimici rugientis ſeuitiam ſuperas, qui hoſtiles nequitias potenter expugnas: te domine trementes ⁊ ſupplices deprecamur: ac petimus, vt hanc creaturã ſalis ⁊ aquę dignanter aſpicias: Benignus illuſtres, Pietatis tuę more ſancti✠fices, vt vbicunque aſperſa fuerit: per inuocationem tui ſancti nominis: omnis infeſtatio immundi ſpiritus abijciatur: terrorq; venenoſi ſerpentis procul pellatur, ⁊ pręſentia ſancti ſpiritus: nobis miſericordiam tuam poſcentibus: vbiq; adeſſe dignet. Per dñm noſtrum. ⁊c. ℟. Amen.

Pontifex accipit mitram, ⁊ ſchola cantat añ. ⁊ pſal.

Tum Pontifex accipit mitram, ⁊ Schola cantat añ. ⁊ ps. ſequẽtes: Interim dum ea cantãtur, Pontifex cum mitra aſpergit locũ vbi crux poſita eſt: cum aqua per eum benedicta. Antiphona.

Signũ ſalutis pone domine

Ieſu chꝛe: in loco iſto, ⁊ nõ pmit-

tas introi re: angelũ percu-

ti entem. E v o v a e. Ps.

Quã dilecta tabernacula tua domine virtutum: cõcupiſcit ⁊ deficit anima mea in atria dñi.

Cor meum ⁊ caro mea: exultauerunt in deum viuum.

Etenim paſſer inuenit ſibi domum, ⁊ turtur nidũ: vbi reponat pullos ſuos.

Altaria tua domine virtutum: rex meus ⁊ deus meus.

Beati qui habitant in domo tua domine: in ſecula ſeculorum laudabunt te.

Beatus vir cuius eſt auxiliũ abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachrimarum, in loco quem poſuit.

Etenim bñdictionẽ dabit legiſlator: ibũt de virtute in virtutẽ, videbitur deus deorum in ſion.

Domine deus virtutum exaudi orationem meam: auribus percipe deus Iacob.

Protector noſter aſpice deus: ⁊ re-

reſpice in faciem Chriſti tui.

Quia melior eſt dies vna i atrijs tua: ſuper millia.

Elegi abiectus eſſe in domo dei mei: magiſquam habitare in tabernaculis peccatorum.

Quia miſericordiam ⁊ veritatē diligit deus: gratiam et gloriam dabit dominus.

Non priuabit bonis eos q ambulant in innocentia: dn̄e virtutū beatus homo qui ſperat in te.

Gloria patri ⁊c. Sicut erat. ⁊c.

Finitis an̄. ⁊ pſ predictis. Pontifex ſtās: verſus ad locū p eū aſperſum: repoſita mitra, dicit. Oremꝰ.

Epus ſtās ſine mitra dicit ſup locū aſperſum.

Domine deus, qui licet celo ⁊ terra nō capiaris: domum tamen dignaris habere in terris: vbi nomen tuum iugiter inuocetur: locum hunc, queſumus: beatę Marię ſemp virginis, ⁊ beati N. Nominando ſanctū vel ſanctā in cuius honorē atq3 nomē fundabitr eccleſia: Omniūq3 ſanctorū intercedentibus meritis viſita, et per infuſionē gratię tuę: ab omni inquinamēto purifica: purificatūq3 conſerua, ⁊ qui dilecti tui Dauid deuotionem, i filij tui Salomonis opere cōpleuiſti: in hoc opere deſideria noſtra perficere digneris: effugiantq3 omnes hinc nequitię ſpirituales Per dn̄m. ℟. Amen.

Hic nominat ſanctū vel ſanctā in cuiꝰ nomine eccleſia fundanda eſt.

ij. Re. 7.

Poſt hęc ſtans adhuc ſine mitra Pōtifex benedicit primariū lapidem, dicens ℣. Adiutoriū noſtrū in nomine dn̄i. ℟. Qui fecit celū ⁊ terrā. ℣. Sit nomen dn̄i benedictum. ℟. Ex hoc nunc ⁊ vſq3 in ſeculum. ℣. Lapidem quē reprobauerunt ędificantes. ℟. Hic factus eſt in caput anguli. ℣. Tu es Petrus. ℟. Et ſup hanc petram ędificabo eccleſiā meā. ℣. Gloria patri. ℟. Sicut erat. Oremus.

Pontifex ſine mitra benedicit primariū lapidem.

Domine Jeſu Chriſti fili dei viui, qui es verus omnipotens deus: ſplēdor ⁊ imago ęterni patris, ⁊ vita ęterna, qui es lapis angularis, de monte ſine manibꝰ exciſus, ⁊ immutabile fundamentum: hunc lapidem collocandum in tuo nomine confirma, ⁊ tu qui es principiū ⁊ finis, in quo principio: deus pater ab initio cuncta creauit: ſis queſumus principium: ⁊ incrementum, ⁊ conſummatio ipſius operis, quod debet ad laudem ⁊ gloriā tui nominis inchoari, Qui cū patre, ⁊ ſpiritu ſancto, viuis ⁊ regnas deꝰ: per omnia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē. Oremus.

Dan. 2.

Gen. 1.

Domine ſancte: pater omnipotens: ęterne deus: bene ✠ dicere dignare hunc lapidem: in fundamentum eccleſię: in honorem ſancti N. Per dn̄m noſtrum Jeſum Chriſtū filium tuum: lapidē angularē electū: pretioſum in fundamento fundamentum: de quo dicit apoſtolus: Petra autē erat Chriſtus. Qui tecum, ⁊ cū ſpiritu ſancto: viuit ⁊ regnat deus: Per omnia ſecula ſeculorū. ℟. Amen.

j. Petri. 2.

j. Cor. 10.

Tunc aſpergit lapidē ipſū: aqua benedicta, ⁊ accepto cultro: per ſingulas partes: ſculpit in eo, ſignum crucis, dicēs. In nomine pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti

ſancti. Quo facto, dicit. Oremꝰ.

Pontifex aſpgit pri- mariũ la- pidẽ aqua benedicta ⁊ cũ cultel lo in ſingu lis parti- bꝰ lapidis ſculpit ſi- gnũ crucis

Benedic domine creaturam iſtã lapidis, vt ſit remedium ſalutare generi humano, et pręſta per inuocationem ſancti nominis tui: vt quicunq; ad hanc eccleſiam ędificandã, ⁊ perficiendã: pura mẽte auxiliũ dederint: corporis ſanitatem ⁊ animę medelã percipiãt. Per Chꝛm dñm nrm. ℟. Amen.

Pontifex pcumbit ſup faldi- ſtoriũ poſi tum ſuper tapete ⁊ di cit litania.

Deinde ponitur in terrã aliquod tapete, ⁊ deſuper faldiſtorium: ſuper quod Pontifex: accepta mitra: accumbit. Tũ dicitur Litania ſupra folio. 10. poſita: vſq; ad finẽ: qua finita: Pontifex depoſita mitra ſurgit, et ſtans verſus ad primarium lapidem, dicit. Oremus.

Pontifex ſtans ſine mitra ſup primariũ lapidẽ di- cit.

Actiones noſtras, quęſumus domine, aſpirando pręueni, ⁊ adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio et operatio: a te ſemper incipiat: ⁊ per te cępta finiatur. Per Chꝛiſtum dñm nrm. Deinde parato cęmento, ⁊ cęmentario aſſiſtẽte. Pontifex cũ mitra: inchoat ſchola pſequente Añam.

Pontifex ponit pri- mariũ la- pidem in fundamẽ- to inchoãs añã ſcho- la pſequẽ- te ipſam ⁊ pſ.

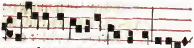
Mane ſurgens Jacob erigebat

lapidẽ in titulũ fundẽs oleũ de-

ſuper: votum vouit domino:

vere locus iſte ſanctus eſt, ⁊ ego

neſciebam. E v o v a e. pſ.

Niſi dominus ędificauerit domum: in vanũ laborauerunt, qui ędificant eam.

Niſi dñs cuſtodierit ciuitatem: fruſtra vigilat qui cuſtodit eam.

Vanum eſt vobis ante lucẽ ſurgere: ſurgite poſtquam ſederitis, qui manducatis panem doloris.

Cum dederit dilectis ſuis ſomnum: ecce hęreditas domini filij merces fructus ventris.

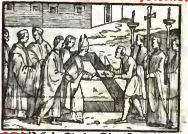
Sicut ſagittę in manu potentis: ita filij excuſſorum.

Beatus vir, qui impleuit deſiderium ſuũ ex ipſis: nõ confundetur cũ loquetur inimicis ſuis in porta.

Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſcõ.

Sicut erat in principio ⁊ nũc. ⁊c.

Quo dicto Pontifex ſtãs cum mitra: tãgit ⁊ ponit ipſum primariũ lapidem in fundamento, dicens.

In fide Jeſu Chꝛiſti collocamus lapidẽ iſtum primariũ: in

Epõ ſtans cũ mitra tangit primarium lapidẽ ⁊ ponit ipſum in fundamento.

in hoc fundamẽto: In nomine pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpiri ✠ tus ſancti: vt vigeat vera fides hic: et timor dei: fraternaq; dilectio: ⁊ ſit hic loc⁹ deſtinat⁹ orationi, ⁊ ad inuocandũ ⁊ laudandũ nomẽ euiſdẽ dñi nr̃i Jeſu Chriſti, Qui cum patre ⁊ ſpiritu ſctõ viuit ⁊ regnat Deus: Per oĩa ſecula ſeculorum. Interim cęmentarius locat ipſuz lapidẽ cum cęmento: poſtea Pontifex ſpargit ſuper lapidem aquã benedictam, dicens.

Cęmentarius collocat lapidẽ cũ cemẽto: ⁊ pontifex ſpargit ſuper ipſum aquam dicens.

ASperges me dñe hyſſopo ⁊ mundabor: lauabis me: et ſuper niuem dealbabor. Pſalmus. MIſerere mei deus ſecundũ magnã miſericordiã tuã. ⁊c. Totus dicitur cũ. Gloria patri, ⁊ filio et ſpiritui. Sicut erat. f. 64. Quo dicto Põtifex, ſpargit aquã benedictã per omnia fundamẽta: ſi ſunt aperta: ſi non ſunt aperta: circuit aſpergendo fundamenta Eccleſię deſignata: hoc modo. Incipiẽs aſpergere ⁊ circuire: inchoat ſchola proſequente Añam.

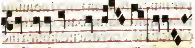
Pontifex aſpergit locum totuz vbi fieri debẽt fundamẽta, et incipiens aſpergere ichoat añ.

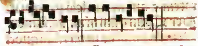
O quam metuendus eſt locus

iſte: ve re non eſt hic ali

ud niſi domus de i et

por ta cęli. E v o v a e. ps.

FUndamenta eius in montibus ſanctis: diligit dominus portas ſion ſuper omnia tabernacula Jacob.

Glorioſa dicta ſunt de te: ciuitas dei.

Memor ero Rahab ⁊ babylonis: ſcientium me.

Ecce alienigenę et tyrus, ⁊ populus ęthiopum: ij fuerunt illic.

Nunquid ſion dicet homo, et homo natus eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eam altiſſimus.

Domin⁹ narrabit in ſcripturis populorum: et principum horũ, qui fuerunt in ea.

Sicut lętantium omnium: habitatio eſt in te.

Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſcõ. Sicut erat ⁊c. Et repetita añ. Interim aſpergendo pcedit vſq; ad tertiã partẽ fundamentorũ apertorũ: ſeu deſignatorũ: vbi ſubſiſtit: ⁊ repetita añ. Pontifex ſtãs ibidẽ depoſita mitra, dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectam⁹ genua: Le.

OMnipotẽs ⁊ miſericors de⁹, qui ſacerdotibus tuis tantã

prę

Pontifex cũ mitra aſpergẽdo ꝓcedit vſq ad ter tiã partẽ fundamẽ torũ deſi gnatorũ et ibi ſtãs ſi ne mitra dicit.

p2e ceteris gratiã cõtuliſti: vt quic quid in tuo nomine digne perfe cteq3 ab eis agit: a te fieri credat: queſumus immenſam clementiã tuã: vt quicquid modo viſitaturi ſumus: viſites: ⁊ quicquid benedi cturi ſumus: bñdicas: ſitq3 ad no ſtre humilitatis introitũ: ſancto rum tuo2um meritis fuga demo nũ: ⁊ angeli pacis ingreſſus. Per Ch2iſtum dñm noſtrũ. ℟. Amẽ.

Deide ichoat ſchola ꝓſequẽte añ.

Pontifex ichoat añ. ſchola pſe quente.

Pax eterna: ab eterno: huic

domui. Pax perennis: verbũ

patris: ſit pax huic domui.

pacem pius conſolato2: huic

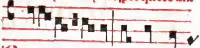
p2eſtet domui.

Interim Põtifex accepta mitra: aſpergẽdo ꝓcedit vſq ad aliã ter tiã partẽ fundamento2ũ aperto rum: ſeu deſignatorũ: ibidẽ ſubſi ſtẽs: ⁊ finita añ. ſtãs cũ mitra, dicit.

Omnipotentẽ deum fratres chariſſimi: in cui⁹ domo mul te ſunt mãſiones: ſupplices dep2e cemur, vt locũ iſtum nomini ſuo edificãdum: p ſereniſſimã pietatẽ ſuã: benedicere: ſanctificare: ⁊ con ſecrare dignetur. Per dñm nñm Ieſum Ch2iſtũ: qui cũ patre ⁊ ſpi ritu ſancto viuit et regnat Deus: per oĩa ſecula ſeculo2ũ. ℟. Amẽ.

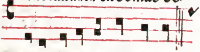
Pontifex cũ mitra dñ añ. cantat ⁊ aſpgit ad aliã tertiã partem funda mento2ũ de ſignato2ũ ⁊ dicta añ. ſtans ſine mitra di cit.

Deide ichoat ſchola ꝓſequẽte añ.

Bene fundata eſt domus do

Pontifex inchoat añ ⁊ ſchola ꝓ ſequit ip ſam ⁊ pſ.

mini: ſup2a firmam petram.

E v o v a e. Pſalmus.

Letatus ſum in his que di cta ſunt mihi: in domum do mini ibimus.

Stantes erant pedes noſtri: in atrijs tuis Ieruſalem.

Ieruſalem que edificatur vt ci uitas: cuius participatio eius in idipſum.

Illuc enim aſcẽderunt tribus tri bus domini teſtimonium Iſrael: ad confitendum nomini domini.

Quia illic ſederunt ſedes in iudi cio: ſedes ſuper domum Dauid.

Rogate que ad pacẽ ſunt Ieruſa lem: ⁊ abundantia diligẽtibus te.

Fiat pax in virtute tua: ⁊ abun dantia in turribus tuis.

P2opter fratres meos et p2oxi mos meos: loquebar pacem de te.

P2o

Pꝛopter domum domini dei noſtri: quęſiui bona tibi.

Gloꝛia patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſcõ. Sicut erat ⁊c. Et repetitur añ. Interim Põtifex aſpergẽdo pꝛocedit p vltimã tertiam partẽ fundamentoꝝ apertoꝝ ſeu deſignatoꝝ: reuertẽs ad locũ in quo lapidẽ impoſuit: vbi repetita añ: ſtãs depoſita mitra, dicit. Oremꝰ. Et miniſtri Flectamus genua: Leua.

Pontifex cũ mitra aſpgit tertiã partem fundamentoꝝ deſignatoꝝ et redit ad locũ in quo lapidẽ poſuit.

Deus, qui ex omni cooptatione ſanctoꝝ: ęternũ maieſtati tuę condis habitaculũ: da ędificationi tuę incremẽta cęleſtia: vt quod te iubente fundatur: te largiente perficiatur. Per Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amen. Subſequẽter Pontifex ibidem ſtãs: ſine mitra: inchoat ſchola pꝛoſequente hym.

Pontifex ibidẽ ſtãs ſine mitra inchoat ſchola ꝑſequente ipſum totũ.

Veni crea toꝛ ſpiritus.

Et dicit totus: put habet ſ. fo. 19. Quo inchoato: Põtifex genuflectit vſque ad finem pꝛimi verſus. Tunc ſurgit ſtans detecto capite: vſqꝫ ad finẽ hym. quo finito dicit.

Pontifex poſt inchoationẽ hymni genuflectit et ſic manet dũ pꝛimꝰ verſus dicit ſine mitra.

Deſcendat, quęſumus dñe deꝰ: ſpiritus tuus ſanctus: ſuper hanc domũ ędificandã, qui ⁊ populi tui dona ſanctificet, et ipſius coꝛda purificet. Per Chꝛiſtũ dominum nr̃m. ℟. Amẽ. Oremus.

Deus, qui in omni loco dominationis tuę: benignus exauditoꝛ ⁊ conſtructoꝛ exiſtis: exaudi nos, quęſumus, ⁊ pꝛęſta: vt inuiolabilis huius loci permaneat conſtructio: et beneficia tui muneris: vniuerſitas: quę tibi ſupplicat: percipere mereatur. Per dominum noſtrum Ieſum. ⁊c. ℟. Amen. Hoc facto: accepta mitra Pontifex: ſi placet: ſedens ibidem in faldiſtoꝛio: exhoꝛtatur populum: ad contribuendũ pꝛo ſtructura eccleſię nouę, ⁊ alijs oppoꝛtunis. Deinde dat bñdictionẽ ſolennẽ, dicẽs. Sit nomen dñi benedictum. ⁊c. Et in fine: concedit indulgentias. His expletis: ſi velit: parat ſe ad celebꝛandũ miſſam in dicto loco: de ſancto: in cuius nomine eccleſia fundatur.

Pontifex dat bñdictionẽ ⁊ indulgentiã ⁊ ſi vult celebrat dicẽs miſſã de ſctõ in cuiꝰ honore fundatͭ eccleſia.

DE ECCLESIE DEDICAtione, ſeu conſecratione.

Eccleſiarum cõſecrationes: quãuis omni die de iure fieri poſſint: decentius tamẽ in dñicis diebꝰ: vel ſanctoꝝ ſolennitatibus fiunt. ¶ Quãdo autẽ eccleſia fuerit dedicanda: debet archidiaconus pręnunciare clero ⁊ populo: quibus eſt eccleſia conſecranda: vt pꝛiuſqꝫ conſecret̃ ieiunẽt. Idẽ faciat Põtifex qui eã conſecrare debet. Sicut enim ait btũs Leo in epiſtola ad Dioſcoꝝ. Is qui Põtificẽ: pꝛeſbyterum: vel diaconũ: benedicturus eſt, ⁊ etiã is qui benedicit: ieiunare debẽt, multo magis in tanta: ⁊ tam ſancta ſolennitate: tã cõſecrans: qꝫ qui petunt ſibi eccleſiã conſecrari: ieiunare tenent̃. Sane pꝛęcedenti ſero ante diẽ dedicationis; Pontifex parat reliquias, in altari conſecran-

Eccleſiaꝝ dedicationes decentius in diebus dñicis et feſtiuis celebꝛatur.

Pontifex cõſecraturus eccleſias debet pꝛęcedenti die ieiunare.

Digitized by Google

Pontifex p̄cedēti die parat reliquias in decenti vaſe eas collocans cū tribus granis thuris ꝛ cartula de pergameno.

crando includendas: ponens eas in decēti et mundo vaſculo: cū tribus granis thuris: ponit etiā in eo chartulā de pgameno: ſcriptā de groſſa litera: continentē cuiuſmodi reliquię ſint ibi incluſę: ꝛ ad cuius ſancti honorem ꝛ nomē: eccleſia ipſa ꝛ altare dedicant: nomē cōſecratoris. Indulgentiam quā in anniuerſario dedicationis die cōcedit: annum quoq;: diē: ꝛ menſem qbus dedicat: ſub hac forma.

Forma cō ſcribēda i chartula.

M.cccclxxxv. die. 3. mēſis ianuarij. Ego. A. Epiſcopus pientinus cōſecraui eccleſiā: et altare hoc: in honorem ſancti N. ꝛ reliquias beatorum martyrū N. ꝛ A. in eo incluſi: ſingulis Chriſti fidelibus: hodie vnū annum: ꝛ in die anniuerſario cōſecrationis huiuſmodi: ipſā viſitantibus. 40. dies de vera indulgentia: in forma eccleſię conſueta: cōcedens. Sigillās ipſum vaſculum diligenter: ꝛ illud in mūdo ꝛ honeſto loco: vel ſub tētorio: ante fores eccleſię cōſecrandę parato: ponens: ꝛ ſuper ornatū ferctrum honeſte collocās: cū duob⁹ candelabris ꝛ luminaribus ardentib⁹.

¶ Celebrādęq; ſunt vigilię ante reliquias ipſas: ꝛ canēdi nocturni ꝛ matutinę laudes: in honore ſanctorum quorum reliquię ſunt condēdę: imagines vero: cruces: ꝛ alia: ipſa nocte remaneāt in eccleſia cōſecranda. In mane vero diei qua cōſecratio fieri debet: parantur in eccleſia: quę ad dedicationē eccleſię ꝛ altaris ſunt neceſſaria: videlicet: Sanctum chriſma in vaſculo ꝛ ampulla. Oleum ſanctum catecumenorum: etiam in vaſculo ꝛ ampulla. Duę libre thuris, vel circa: cuius medietas ſit in granis. Thuribulū cū nauicula: ꝛ cochleari. Vas cū prunis ardentib⁹. Vas cum cineribus: pro quātitate eccleſię. Vas cum ſale. Vas vini. Aſperſoriū factū de herba hyſſopi. Mātilia ex tela groſſa: ad extergendū altaria quoties expedierit. Coopertura linea cerata: ad menſurā altaris: pro quolibet altari conſecrādo: quinq; cruces paruę etiam pro quolibet altari conſecrando: factę de candelis cerę ſubtilibus. Aliquę ſpatulę ligneę paruę: ad abradendum de altari: combuſtiones candelarum: ꝛ thuris. Vas: in quo ipſę raſurę deponantur. Calx: Arena, ſiue tegula trita: ad faciendum cęmentum: pro liniendo ſepulchrum reliquiarū: et iuncturam menſę altaris: cum ſtipite. Cęmētarius: qui hoc agat. Duo intortitia accenſa: quę ſemp pcedāt pōtificē: quocūq; ierit. Vaſa cū aqua ad abluēdas man⁹ Pōtificis: quotieſcunq; expedierit: ꝛ medulla panis: ac mantilia pro extergēdis manib⁹. Duę libre bombicis, vel ſtuppę ſubtilis: p extergendis crucibus vnctis: quę ſūt in parietibus eccleſię: et in ſtipite altaris. Duo vaſa cum aqua bñdicēda: vnū extra eccleſiam: ꝛ aliud intus in presbyterio. Tobaleę nouę mundę: ꝛ vaſa ac ornamēta ad cultū dei: ꝛ eccleſię ꝛ altaris: poſtquam cōſecrata fuerint: pertinentia

Matutię cantandę ſunt de ſāctis quorū reliqę ſunt condendę.

Que paranda ſunt i eccleſia cōſecranda.

Sanctum chriſma.

Oleū catecumenoꝝ.

Duę libre thuris.

Thuribulum.

Aque vinum. cinis ꝛ ſal.

Aſperſoriū hyſſopi.

Cruces factę ex candelis.

Spatule ligneę.

Duo intortitia.

Vaſa cū aqua.

Duę libre bombicis vel ſtuppę

Tobaleę nouę.

Digitized by Google

12. cruces in ecclesia pinguntur.

tia:benedicēda. Item depingant in parietibus ecclesie intrinsecus: per circuitum: duodecim cruces: circa decem palmos: sup terram: videlicet tres: p qualibet: ex quatuor parietibus. Et ad caput cuiuslibet crucis: figat vnus clauus: cui affigatur vna candela vnius vncie, vel circa. Scala vel aliud edificium: sup quo ascēdens Pontifex: possit attingere ipsas duodecim cruces. Fontes ecclesie: in qbus cōseruat aqua bñdicta: vacui sint & bene mūdi. Et puideat, q ecclesia possit exterius libere circuiri.

Fontes ecclesie debent esse mundi et vacui. Prouideatur q ecclesia exterius possit circuiri.

¶ Interim autem dum premissa parātur: Pontifex in suo habitu quotidiano: venit ad ecclesiā: & sedens ante altare consecrandum: annuntiat populo: in cuius sancti honorem & nomē: ecclesia est dedicanda: & quorum sanctorum reliquie sunt in altari recondende. Quo facto: ordinat in ecclesia cōsecranda: que ordinanda sunt: & eius iussu accēdunt premisse duodecim candele: et faldistorium ornatum ponitur supra tapetem in medio ecclesie: et mox Pontifex exit ecclesiam: cunctis inde exire iussis: vno tantum diacono: amictu: alba: cingulo: et stola parato: intus remanente: & ecclesie fores clauduntur.

Episcopus in habitu quotidiano sedens ante altare pronunciat populo in cuius sancti honorem illa ecclesia sit consecranda.

Accenduntur in ecclesia 12. cādele ante cruces.

Pontifex cum omnibus exit ecclesiam vno solo diacono ibi relicto et portę clauduntur.

¶ Tunc Pontifex: cū clero & populo: accedit ad locum vbi pridie reliquie posite fuerunt: & ibi incipit & dicit voce submissa: cum decricis: septē psalmos cū añ. Ne reminiscaris &c. Sine litania: quos require supra. fol. 53. Induēs interim amictū: albam: cingulū & stolam: et pluuiale albi coloris: sine manipulo: accipiens mitram: simplicē in capite: & baculū pastoralē in manum sinistram. Alter quoqz diaconus: parat similiter amictu: alba: cingulo: & stola. Subdiaconus etiā amictū: albā: & cingulum induit. Acoliti et alij ministri: superpellicijs parantur. Quib⁹ omnibus sic paratis: et premissis septē psalmis expletis: redeunt ante fores ecclesie cōsecrande: & parato ibi alio sup tapetem faldistorio: Pontifex stans sine mitra: inchoat & schola prosequitur añam.

Expletis septē ps. pōtifex ad fores ecclesie sic stās sine mitra īchoat añ.

Adesto deus vnus omnipo-

tens pater et filius et spiri-

tus sanctus. Deinde dicit stans eodem modo. Oremus.

Actiones nostras, quesumus dñe, aspirando preueni: & adiuuando prosequere: vt cūcta nostra oratio & operatio a te semper incipiat: & per te cepta finiat. Per Christum dñm nostrū. R. Amē.

Pontifex dicit orationem.

Qua dicta Pontifex accepta mitra: pcumbit supra faldistoriū ibidem preparatum: & cantores incipiunt Litaniam. supra fol. decimo positam: & eam psequuntur vsqz ibi

Dicta oratione pontifex pcūbit supra faldistorium ibi paratū & incipiūt litaniam q psequūtur vsque ab omni malo.

ibi. Ab omni malo libera nos dñe excluſiue. Tunc ſurgens Pontifex ab accubitu: ⁊ ſtans cū mitra: benedicit ibidē: vel ſub tentorio aquā ⁊ ſal ſimpliciter: extenſa dextra ſup ſal: abſolute dicēs. Exorciʒo te creatura ſalis. Prout habetur ſupra in Benedictione primarij lapidis. folio. 101. Expleta aquę benedictione: Pontifex ſtās ſine mitra: aſpergit ſe ⁊ circumaſtantes cum illa: inchoans ſchola proſequente Antiphonam.

Pontifex ſtans ſine mitra aſpergit ſe ⁊ circumaſtantes aqua bñdicta ⁊ incipit añ.

Aſperges me domine hyſſopo et mundabor: laua bis me et ſuper niuem de albabor.

Incepta añ. ep̄s cū mitra ſtās ante fores eccleſię incipit circuire eccleſiā ad manū dexterā ⁊ procedēs uſq;

Qua incepta: impoſita ſibi mitra ſtans ante fores eccleſię: precedentibus ipſum duobus acolitis: cū candelis accenſis: incipit circuire ad manū dextrā: procedēs cū clero ⁊ populo: ⁊ aſpergēs cum ipſa aqua forinſecus: parietes eccl'ię: in ſuperiori parte earū: ⁊ cemeteriū: dicēs ſemp. In noie patris ✠ ⁊ filij ✠ ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Interiʒ finita dicta añ ſchola cātat ℟ūm.

git parietes forinſecus alte ⁊ cemeteriū ſemper dicens in nomine patris ⁊c.

Finita añ. ſchola cātat ℟.

Fundata eſt domus do mi ni: ſuper ver ti cem monti um: et exaltata eſt ſuper om nes col les: et venient ad eam omnes gentes. Et di cent gloria ti bi domi ne. ℣. Venien tes autem

venient cum exultatio ne por

tantes ma ni pulos ſu

os. Et di cent.

Expleto circuitu: pótifex pueniẽs ante oſtium: ſtãs ibidẽ verſus ad oſtium: depoſita mitra dicit. Oremus. Et miniſtri Flectam⁹ ge. Le.

Expleto circuitu pótifex p'ueniẽs ante oſtiũ eccleſię: ſtans ibidẽ ſine mitra verſus ad oſtium dicit.

Omnipotẽs ſempiterne de⁹: q in oĩ loco dñationis tuę totus aſſiſtis & tot⁹ operaris: adeſto ſupplicationib⁹ nr̃is: & hui⁹ domus, cuius es fundator: eſto ꝓtector: nulla hic neqtia ꝯtrarię poteſtatis obſiſtat: ſed virtute ſpũs ſancti operante: fiat hic ſemp purũ ſeruitiũ: & deuota libertas. Per dñm nr̃m ihm xp̃m. Rx. Amẽ. Quo dicto pótifex: accepta mitra: ad oſtiũ ecclię appropiquãs: pcutit ſemel: cũ inferiori parte baculi paſtoralis: ſup liminare ipſius oſtij: dicẽs itelligibili voce.

Tollite portas principes veſtras: & eleuamini portę ęternales: et introibit Rex glorię.

Pontifex cũ mitra ſtãs percutit cũ baculi paſtoralis parte inferiori ſup liminare oſtij dicẽs.

Diaconus intus exiſtẽs dicit alta voce. Quis eſt iſte Rex glorię. Pontifex reſpondet. Dominus fortis & potẽs: dñs potẽs in prelio. Deinde Pontifex iterũ circuit eccleſiam: cũ clero & populo: incipiẽs ad eandẽ manũ dextrã: aſpergendo parietes iuxta fundamentum ipſarũ: & cemeteriũ: dicẽs ſemper. In noĩe pa✠tris &✠ filij & ſpũs ſan✠cti. Interi ſchola cãtat Rx.

Pontifex iterũ circuit eccleſiã ad manũ dextrã incipiẽs: & aſpgit parietes eccleſię: iuxta fundamentum & cemeterium dicẽs ſemper In nomine patris. &c.

Benedic domine domum

iſtam quã ędi ficaui nomi

ni tu o. Venientium in

loco i ſto. Exaudi preces

in excelſo ſoli o glo rię

tu ę. V. Domine ſi con

Expleto circuitu: Pontifex perueniẽs ante oſtium: ſtans ibidem verſus ad illud: depoſita mitra dicit. Oꝛemus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Expleto ſecũdo circuitu reuertit̃ ad fores eccleſię et ſine mitra ſtãs dicit.

Omnipotẽs ſempiterne deuſ: qui per filiũ tuũ: angularem ſcilicet lapidẽ: duos ex diuerſo venientes: ex circunciſione: ꝛ pꝛęputio: parietes: duos greges ouiuꝫ: ſub vno eodemque paſtoꝛe vniſti: da famulis tuis: per hęc noſtrę deuotioniſ officia: indiſſolubile vinculum charitatis: vt nulla diuiſione mentium: nullaqꝫ peruerſitatis varietate ſequeſtrentur: quoſ ſub vnius regiminẽ paſtoꝛis: vnꝰ grex continet: vniuſqꝫ te cuſtode ouiliſ ſepta cõcludunt. Per Chꝛiſtum dominum noſtrũ. ℟. Amẽ.

Tũ accepta mitra: appꝛopinquãs iterum ad oſtiũ: percutit ſecundo: cum baculo paſtoꝛali: ſuper liminare: dicens ſimili voce: vt pꝛius.

Tollite poꝛtas pꝛincipes veſtras: ꝛ eleuamini poꝛtę eternales: et introibit Rex glorię.

Pontifex accepta mitra percutit ſuper liminare oſtij

Diaconus intus exiſtens, dicit. Quiſ eſt iſte rex glorię? Pontifex reſpõdet. Dominus foꝛtis ꝛ potens: dominus potens in pꝛęlio.

Pontifex tertio circuit eccleſiam incipiens a ſiniſtra ꝛ pcedit aſpergendo parietes i media parte eorũ ꝛ cemeterium ſemp dicẽs In noĩe ꝛc

Deinde circuit tertio eccleſiã: cũ clero ꝛ populo: incipiẽs ad ſiniſtram manũ: ꝛ pcedit aſpergẽs exteriꝰ cũ eadẽ aq̃: parietes in media parte earũ: ꝛ cemeteriũ: dicens ſemp. In nomine pa ✠ tris ꝛ fi ✠ lij ꝛ ſpiritus ✠ ſancti.

Interim ſchola cantat rñſoꝛium.

Expleto cãtu: ⁊ circuitu cũ Pontifex peruenerit ante oſtium: ſtãs ibidem verſus ad illud: depoſita mitra dicit. Oremus. Et miniſtri Flectamus genua: Leuate.

Expleto cãtu ⁊ circuitu pontifex ante oſtium reuerſus dicit ſtãs ſine mitra orationē.

OMnipotẽs ⁊ miſericors de⁹: qui ſacerdotibus tuis tantam pręceteris gratiam contuliſti: vt quicquid in tuo nomine: digne perfecteq; ab eis agitur; a te fieri credatur: q̃ſumus immenſam clementiã tuã: vt quicquid modo viſitaturi ſumus, viſites: ⁊ quicqd benedicturi ſumus, bñdicas: ſitq; ad noſtrę humilitatis introitum: ſanctorũ tuoꝝ meritis fuga demonũ: ⁊ angeli pacis ingreſſus. Per Chrm dñm no. ℟. Amẽ. Tũ acceptа mitra: appropiquãs tertio ad oſtiũ eccleſię; percutit iterũ ſup liminare: cũ baculo paſtorali dicẽs.

Pontifex cũ mitra tertio appropiquãs oſtio cum baculo paſtorali percutit ſuperliminare oſtij.

TOllite portas principes veſtras: ⁊ eleuamini portę ęternales: et introibit Rex glorię. Diaconus intus exiſtens, dicit. Quis eſt iſte rex glorię? Pontifex: ⁊ vniuerſus clerus: reſpõdet. Dñs virtutũ: ipſe eſt rex glorię. Adijciẽtes. Aperi. Aperi. Aperi. Pontifex facit crucem: ſuper liminare oſtij: cum inferiore parte baculi paſtoralis: dicens.

ECce cru ✠ cis ſignum: fugiant phantaſmata cuncta. Et aperto oſtio: intrat eccleſiam: ſolus cũ miniſtris clericis ⁊ choro; ⁊ cęmentarijs: q collocare ⁊ linire debent lapidẽ: ſup ſepulchrũ reliquiaꝝ: ⁊ mẽſam altaris: ſi eſt remota aut ſeparata a ſtipite: dimiſſo ab extra clero ⁊ populo: et clauſo eccleſię oſtio poſt eos. Ingreſſus autẽ Põtifex eccleſiã: dicit intelligibili voce. Pax huic domui. Et diacon⁹ q eſt intus: rñdet. In introitu veſtro. Et oẽs dicũt. Amẽ. Tũ ſchola ſiue cãtores cãtant añ.

Pontifex facit ſignũ crucis ſup liminare cũ baculo paſtorali dicẽs. Ecce crucis. ſignum et aperto oſtio itrat eccleſiã ſolus cũ clericis ⁊ cemẽtarijs.

Epus ingreſſus dicit pax huic domui ⁊ diacon⁹ deintus reſpondet.

Schola cā-tat aīam Pax.

Pax ęterna: ab ęterno: huic domui. Pax perennis: verbū patris: ſit pax huic domui. pacem pius conſolator: huic preſtet domui.

Qua dicta cantāt etiā ſequētē aā.

Zachęe feſtinās deſcēde quia hodie in domo tua oportet me manere. At ille feſtinās deſcēdit. ⁊ ſuſcepit illū gaudēs in domū ſuā. hodie huic domu i a de o ſalus facta eſt halleluiah.

Hec dū cantant: Pontifex procedit vſq̄ ad mediū eccleſię: vbi faldiſtoriū paratū eſt: ⁊ expletis pędictis aāis: depoſita mitra: flexis ibi genib⁹ verſus ad altare maius: inchoat ſchola pſequēte hymnū.

Veni creator ſpiritus.

Et dicit totus: prout habet ī. fol. 19. Finito primo verſu: ſurgit pōtifex: ⁊ ſtat vſq̄ ad finē ſine mitra. Interim vnus ex miniſtris: ſpargit cinerem per pauimētum eccleſię in modū crucis: faciendo ex eo lineas duas: quamlibet latitudinis fere vnius palmi: vnam ab angulo eccleſię ad ſiniſtrā manū: per principalem portā intrātis: ad angulū tranſuerſum illius: id eſt dextrū intrantis: ad caput eccleſię: ⁊ aliam ab angulo eccleſię ad dextrā manū intrantis: ad angulū tranſuerſum illius: id eſt ſiniſtrū ipſius: ad caput Eccleſię: vel ſi eccleſia ſit magna: fieri poſſunt loco primę linee. 24. Areolę: equali ſpatio diſtantes: ex cinere: ⁊ loco ſecundę 23. Finito hymno: Pontifex accepta mitra: accūbit ſuper faldiſtorium: ⁊ ſchola iterū incipit ⁊ proſequi-

Dum aā. cantatur, pōtifex pcedit ad faldiſtoriū i medio eccleſię poſitum ⁊ cātatis aāis genuflex⁹ verſus altare maius incipit hymn. Finito primo verſu hymni ſurgit pōtifex ⁊ ſtat ſine mitra vſq̄ ad terminationem hymni. Interim ſpargūtur cineres p eccleſiā in modū crucis ab angulo in angulum eccleſię in latitudie vnius palmi.

Finito hym. epſ acumbit ſup faldiſtoriū cū mitra ⁊ dicit litania.

 qui-

quitur litaniã: in qua:in ſuo loco nominet bis ſanctus ille: in cuius honore ⁊ noĩe eccl'ia vel altare de dicat:⁊ eorũ,quorũ reliquie inclu dunt. poſtq̃ autem dictum fuerit.

Bis nominatur ſanctus in cuius noie ecclesia eſt dedicanda ⁊ eorũ quorũ reliq̃ ibi includuntur.

Ut obſequiũ ſeruitutis noſtre: tibi rationabile facias. Te rogam⁹.

Pontifex ſe ab accubitu erigens: et baculum paſtoralem in ſiniſtra tenens: dicit in eodem tono.

Pontifex ſurgit ⁊ dicit verſus ſequentes ſtans cum mitra.

Ut locũ iſtum viſitare digneris. ℟. Te rogamus audi n. Secundo, dicit. Ut in eo angelorum cuſtodiam deputare digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Deinde: dextrã in altũ extendens: pducit cõmuniter ſuper Eccleſiã et altare conſecrãdum: ter ſucceſſiue ſignum crucis, dicens primo.

Deinde elevãdo manũ dextrã in altũ pducit ſignum crucis ſup eccleſiã et altare put eſt ſignatũ in texto.

Ut eccleſiam ⁊ altare hoc: ad honorẽ tuum: ⁊ nomen ſancti N. cõſecranda: bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogam⁹ audi n. Secũdo, dicit. Ut eccleſiã ⁊ altare hoc ad honorẽ tuum: ⁊ nomẽ ſancti N. cõſecranda: bene ✠ dicere: ⁊ ſancti ✠ ficare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi nos. Tertio, dicit. Ut eccleſiam ⁊ altare hoc ad honorem tuum: et nomen ſancti N. conſecranda: bene ✠ dicere, ⁊ ſancti ✠ ficare: ⁊ cõſe ✠ crare digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Quo facto: iterũ accumbit ſuper faldiſtorium: ſchola Litaniã reſumente, ⁊ perficiente: qua finita ab accubitu ſurgit: depoſita mitra: ⁊ ſtãs ibidẽ verſus ad altare maius: dicit intelligibili voce. Oremus. Et miniſtri. Flectam⁹ ge. Leuate.

Iterũ pontifex accũbit ſup faldiſtoriũ.

Magnificare, queſumus dñe deus noſter: in ſanctis tuis: ⁊ hoc in tẽplo tibi edificato appare: vt q cuncta in filijs adoptionis operaris: ipſe ſemper in tua hereditate lauderis. Per Chrim dñm. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Epus ſtãs ſine mitra verſus ad altare maius dicit.

Preueniat nos, queſumus domine, miſericordia tua: ⁊ intercedentibus omnibus ſanctis tuis: voces noſtras clementia tue ppitiationis anticipet. Per Chriſtum dominũ noſtrum. ℟. Amẽ.

Finitis orationibus ſchola incipit ⁊ proſequitur Antiphonam.

Finitis orõnib⁹ ſchola incipit ⁊ pſequit aña.

O quam metuendus eſt locus

iſte: ve re non eſt hic ali

ud niſi domus de i et

por ta celi. E v o v a e. Ps.

Benedictus dñs deus iſrael: q a viſitauit ⁊ fecit redẽptionem plebis ſue. Repetit tota añ. Et erexit cornu ſalutis nobis: in domo Dauid pueri ſui. Repetitur tota Antiphona: vt prius. Sicut locut⁹ eſt per os ſanctorũ: q a ſeculo ſunt prophetarum e⁹.

Cãpleta añ incipitur canticum Benedictus ⁊ poſt ſingulos verſus cantici repetit añ.

Re

Repetitur iterum aña: vt prius. Salutem ex inimicis noſtris: et de manu omnium qui oderunt nos. Iterum repetitur antipho. Ad faciendam miſericordiã cum patribus noſtris: ⁊ memorari teſtamenti ſui ſancti. Repetitur añ. Iuſiurandum quod iurauit ad Abrahã patrẽ noſtrum: daturum ſe nobis. Repetitur iterum aña. Ut ſine timore de manu inimicorum noſtrorũ liberati: ſeruiamus illi. Iterum antiphona repetit. In ſanctitate ⁊ iuſtitia coram ipſo: omnibus diebus noſtris. Repetitur vt prius Antiphona. Et tu puer Propheta altiſſimi vocaberis: preibis enim ante faciem domini parare vias eius. Antiphona repetitur vt prius. Ad dandam ſciẽtiam ſalutis plebi eius: in remiſſionẽ peccatorum eorum. Repetitur vt prius aña. Per viſcera miſericordię dei nr̃i: in quibus viſitauit nos oriens ex alto. Antiphona repetit vt prius. Illuminare his q in tenebris ⁊ in vmbra mortis ſedent: ad dirigendos pedes noſtros: in viã pacis. Repetit vt prius aña. Gloria pr̃i ⁊ filio. vt prius añ. repetit. Sicut erat. Tandẽ iterũ aña repetitur.

Interim dũ premiſſa cantantur: Põtifex accepta mitra: incipiẽs ab angulo eccl'ię: ad ſiniſtrã intrãtis: ꝑ ſupra lineę facte ſunt cũ extremitate baculi paſtoralis: ſcribit ſup cineres: alphabetũ grecũ: ita diſtinctis literis: vt totum ſpatiũ occupẽt; his videlicet.

Dum premiſſa cantant põtifex cũ mitra ⁊ baculo paſtorali format alphabetũ grecũ totũ incipiens ab angulo ad ſiniſtram intrantis.

·Α·Β·Γ·Δ·

·Ε·Ζ·Η·Θ·

·Ι·Κ·Λ·Μ·

·Ν·Ξ·Ο·Π·

·Ρ·Σ·Τ·Υ·

·Φ·Χ·Υ·Ω·

Deinde ſimili modo: incipiẽs ab angulo eccl'ię ad dexterã intrãtis: ſcribit alphabetũ latinũ: ſup cineres: diſtinctis literis: his videlicet.

Similiter incipiens ab angulo eccleſię ad dextrã intrantis ſcribit alphabetũ latinum.

·A·B·C·D·

·E·F·G·H·

·I·K·L·M·

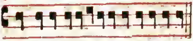
·N·O·P·Q·

·R·S·T·V·

·X·Y·Z·

Poſt hec Pontifex: cũ mitra accedit verſus altare maius cõſecrandum:

dũ:ꝛ diſtans ab illo ſpatio cõgruenti:depoſita mitra genuflectit:ꝛ genuflexus cõpetenti voce, dicit.

Deus in adiutoꝛiũ meũ intẽde
Quo dicto: Pontifice ſurgente choꝛus reſpondet.

Domine ad adiuuandũ me feſtina.
Tum Pontifex ſtans ſine mitra: in eodem loco, dicit.

Glori a patri et fi lio:ꝛ ſpiri-

tui ſancto.
Choꝛus reſpondet.

Sicut erat in pꝛincipio ꝛ nũc ꝛ

ſemp:ꝛ in ſecula ſeculoꝝ. Amen.
ſine Halleluiah. Et id: eiſdẽ modo ꝛ loco ſecũdo ꝛ tertio fit: voce ſemper altius eleuata:quibus dictis Pontifex ſtans in eodem loco cum mitra benedicit aliã aquã cum ſale: cinere:ꝛ vino: incipiens abſolute exoꝛciſmum ſalis.

Idem fiat ſecundo ꝛ tertio loco voce ſemp altius eleuata.

Exoꝛcizo te creatura ſalis: in nomine domini noſtri Jeſu Chꝛiſti:qui apoſtolis ſuis ait: Uos eſtis ſal terre:ꝛ per apoſtolum dicit. Coꝛ veſtrũ ſit ſale cõditum:vt ſancti ✠ ficeris ad conſecrationẽ huius eccleſie ꝛ altaris: ad expellendas omnes demonum tentationes:ꝛ omnibus q ex te ſumpſerint:ſis anime ꝛ coꝛpoꝛis tutamentum ꝛ ſanitas:pꝛotectio ꝛ cõfirmatio ſalutis: Per eundem dñm noſtrum: Jeſum Chꝛm filium tuum: Qui venturus eſt iudicare viuos ꝛ moꝛtuos et ſeculum per ignem.

Pontifex in eodẽ loco ſtãs cuꝫ mitra bñdicit aquã cũ ſale cinere ꝛ vino.
Mat. 5.
Col. 4.

Deinde depoſita mitra dicit. Dñs vobiſcũ. ℞. Et cũ ſpũ. Oremus.
Domine deus: pater omnipotens: qui hanc gratiã: celitus ſali tribuere dignatus es:vt ex illo poſſint vniuerſa condiri: que hominibus ad eſcam pꝛocreaſti: bene ✠ dic hanc creaturam ſalis: ad effugandum inimicum: et ei ſalubꝛem medicinã immitte:vt pficiat ſumentibus: ad anime ꝛ coꝛpoꝛis ſanitatẽ. Per Chꝛiſtuꝫ dñm nrm. ℞. Amẽ. Tũ aſſumpta mitra dicit abſolue exoꝛciſmum aque.

Sine mitra.

Exoꝛcizo te creatura aque: in nomine dei pa ✠ tris:ꝛ fi ✠

Pontifex ſtãs cũ mitra benedicit aquaꝫ.

lij ꝛ ſpiritus ✠ ſancti: vt repellas diabolum a termino iuſtoꝛum: ne ſit in vmbꝛaculis huius eccleſię: ꝛ altaris. Et tu domine Jeſu Chꝛe: infunde ſpiritū ſanctū: in hanc eccleſiā tuā ꝛ altare: vt pꝛoficiat ad ſanitatē coꝛpoꝛū animarūq; adorantiū te: ꝛ magnificet nomē tuū in gentibus: ꝛ increduli coꝛde cōuertantur ad te: ꝛ nō habeāt aliū deum pꝛeter te dñm ſolū: qui venturus es iudicare viuos et moꝛtuos: ꝛ ſeculū per ignē. ℟. Amē.

Deinde depoſita mitra, dicit. ℣. Domine exaudi oꝛationem meam. ℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra.

Domine deus pater omnipotens: ſtatutoꝛ omniū clementoꝛū: qui per Jeſum Chꝛiſtum filium tuum: dñm noſtrum: hoc elementum aquę in ſalutem humani generis eſſe voluiſti: te ſupplices depꝛecamur: vt exauditis oꝛationibus noſtris: eam tuę pietatis aſpectu ſancti ✠ fices: atq; ita omniū ſpirituū immundoꝛum ab ea receedat incurſio: vt vbicunq; fuerit in nomine tuo aſperſa: gratia tuę benedictionis adueniat: et mala omnia, te pꝛopitiante, pꝛocul recedant. Per eundem dñm noſtrum Jeſum Chꝛm filium tuū: qui venturus eſt iudicare viuos ꝛ moꝛtuos: ꝛ ſeculū per ignem. ℟. Amen.

Tum ſtans ſine mitra, dicit.

Pontifex ſine mitra ſtans benedicit cineres.

¶ Bñdictio cinerū. ℣. Dñe exaudi oꝛationē meā. ℟. Et clamoꝛ meꝰ ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremus.

Omnipotēs ſempiterne deꝰ: parce metuētibus: pꝛopitiare ſupplicātibus: ꝛ mittere dignare ſanctū angelum tuum de cęlis: qui bene ✠ dicat: ꝛ ſancti ✠ ficet cineres iſtos: vt ſint remedium ſalutare: omnibus nomen ſanctum tuum humiliter implorātibus: ac ſemetipſos pꝛo cōſcientia delictorum ſuorū accuſantibus: atq; ante conſpectum diuinę clementię tuę: facinoꝛa ſua deploꝛantibus: ꝛ ſereniſſimā pietatem tuā: ſuppliciter obnixeq; flagitantibus: pręſta, quęſumus: per inuocationem ſanctiſſimi nominis tui: vt qcunq; eos ſuper ſe aſperſerint: p redemptione peccatoꝛū: coꝛpoꝛis ſanitatem: ꝛ animę tutelam percipiāt: et in quocunq; loco aſperſi fuerint, in tuo nomine: ſanctificetur. Per Chꝛiſtum dñm noſtrū. ℟. Amē.

Tunc Pōtifex accipit ſal ꝛ miſcet cineri in modum crucis, dicens.

Pontifex miſcet ſal cū cineribus in modū crucis.

Fiat commiſtio ſalis et cineris: Jn nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpiritus ſancti. Deinde accipiens pugillū de miſtura ſalis ꝛ cinerū in modum crucis ter immittit in aquam: qualibet vice, dicens.

Epūs pugillū ſalis et cineris ponit i aqā cū triplici cruce.

Fiat cōmiſtio ſalis ꝛ cineris: cum aqua benedicta: ad conſecrationem huius eccleſię ꝛ altaris: Jn nomine pa ✠ tris et fi ✠ lij ꝛ ſpiritus ✠ ſancti. Amen.

Deinde ſtans ſine mitra, dicit.

Pontifex ſine mitra benedicit vinum.

¶ Bñdictio vini. ℣. Dñe exaudi oꝛationē meā. ℟. Et clamoꝛ meꝰ ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟.

℟. Et cũʒ ſpiritu tuo. Oremus.

Jobã. 10. Jobã. 15. Domine Jeſu Chriſte: qui in chana galileę ex aqua vinuʒ feciſti: qui es vitis vera ⁊ ſaluſ perpetua: multiplica ſuper nos miſericordiam tuam: ⁊ bene ✠ dicere et ſancti ✠ ficare digneris hanc creaturam vini: vt vbicunqꝫ fuſuʒ fuerit: vel aſperſum: diuinę benedictionis tuę opulẽtia repleatur: ⁊ ſanctificetur: ſaluator mũdi: qui cum patre et ſpiritu ſancto: viuis et regnas Deus: Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Deinde: mittit in modum crucis vinum in aquam ipſam: dicens.

Pontifex vinũ i moduʒ crucis ponit in aquam. Fiat hęc commiſtio aquę et vini: cum ſale ⁊ cinere: ad conſecrationem huius eccleſię ⁊ altaris. In nomine pa ✠ tris: et fi ✠ lij: et ſpiritus ✠ ſancti. Amen. ℣. Domine exaudi orationẽ meaʒ. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

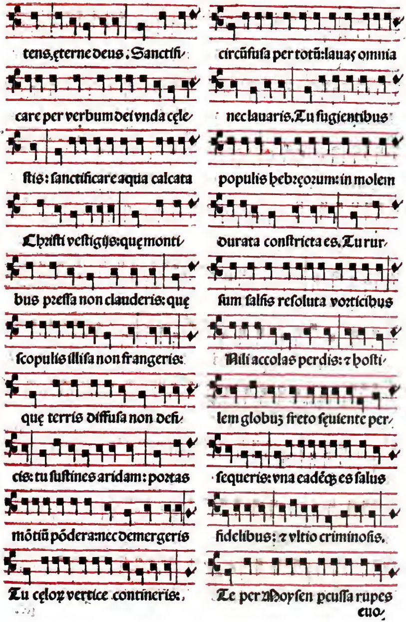
Omnipotens ſempiterne deus: creator ⁊ conſeruator humani generis: et dator gratię ſpiritualis: atque largitor ęternę ſalutis: immitte ſpiritum ſanctum tuum ſuper hoc vinum: cum aqua ſale et cinere miſtum: vt armatum defenſione virtutis: ad conſecrationem huius Eccleſię et altaris tui: proficiat. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filiũ tuũ: Qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti Deus.

Cum extẽſis ante pectus manibus: dicit hanc prefationem.

Pontifex extẽſis manibus ante pectus dicit prefationem.

tens

tens, ęterne deus; Sanctifi-
care per verbum dei vnda cęle-
ſtis: ſanctificare aqua calcata
Chriſti veſtigijs: quę monti-
bus preſſa non clauderis: quę
ſcopulis illiſa non frangeris:
quę terris diffuſa non defi-
cis: tu ſuſtines aridam: portas
mõtiũ põdera: nec demergeris
Tu cęloꝝ vertice contineris:
circũfuſa per totũ: lauaſ omnia
nec lauaris. Tu fugientibus
populis hebręorum: in molem
durata conſtricta es. Tu rur-
ſum ſalſis reſoluta vorticibus
Nili accolas perdis: ⁊ hoſti-
lem globuꝫ freto ſęuiente per-
ſequeris: vna eademq; es ſalus
fidelibus: ⁊ vltio criminoſis.
Te per Moyſen pcuſſa rupes
euo-

euomuit: nec abdita cautibus
latere potuiſti: cum maieſtatis
imperio iuſſa pꝛodires. Tu ge-
ſtata nubibuſ: imbꝛe iucundo
arua fecundas. Per te aridis
hauſtus coꝛpoꝛibus: dulcis ad
gratiaʒ: ſalutaris ad vitam: po-
tus infunditur. Tu vicinis ſca-
turiens venis: aut ſpiritum in-
cluſa vitalem: aut ſuccuʒ fertilē
pꝛeſtas: ne ſiccatis exinanita vi-
ſceribus: ſolennes neget terra
pꝛouentus. Per te initiuʒ: ꝑ te
finis exultat: vel potius ex
deo eſt: tuum vt terminum ne-
ſciamus: aut tui oīpotens deuſ
cuius virtutū non neſcij: dum
aquarum merita ꝑmittimus:
operū inſignia pꝛedicamuſ. Be-
nedictionis auctoꝛ: ſalutis oꝛi-
go:

goꝛte ſuppliciter depꝛecamur: fac qſumus: vt imbꝛē grati ę tuę ſup hanc domū: cum abundantia tuę bene dictionis infundas: bona omnia largiaris: pꝛoſpera tribuas: aduerſa repellas: maloꝝ facinoꝛum demonem deſtruas: angelū lucis amicū: bonoꝝ puiſoꝛem: defenſoꝛemq́ꝫ conſtituas. Domum in tuo nomine cęptam: te adiutore perfectam: benedictio tua in longū manſurā cōfirmet. Tuū hęc fundamenta pꝛęſidium: culmina tegumentū: oſtia introitum: penetralia mereantur acceſſum. Sit per illuſtrationē vultus tui: vtilitas hominū ſtabilitas parietū. Tū Pōtifex aſſūpta mitra: accedit ad oſtiū eccleſię: ⁊ cū extremitate baculi paſtoꝛalis: facit crucē in limīe ſupioꝛi: ⁊ aliā ī limine iferioꝛi: intrinſecus.

Quod ſequit̄ dicit plane legēdo: ita tamen, ꝙ a circūaſtantibus au diri poſſit. Per dominū noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vni/ tate ſpiritus Sancti Deus. Per omnia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen. Plane le/ gendo.

Deide accepta mitra: redit ad di/ ctū locū: vbi aquā benedixit: quo perueto: ſtās ibidē verſus ad altare maius: mitrā in capite tenēs, dicit.

Deum patrē oīpotentem fra/ tres chariſſimi: in cuiꝰ domo māſiones multę ſunt: ſupplices de/ precemur: vt habitaculū iſtud be/ nedicere: ⁊ cuſtodire dignetur: p aſperſionem huius aquę cū vino: ſale: ⁊ cinere miſtę: vt tenebras ab eo repellat: ⁊ lumē infundat: nul/ lam ſeuiēti aduerſario tribuat po

Pontifex accepta mitra re/ dit ad lo/ cum vbi aquā be/ nedixit et conuerſus ad altare cū mitra dicit.

Pōti. P teſta/

teſtatē:ſed propria ſit domus dei: ꝛ nullā in ea habeat inimicus licē tiam nocēdi. Per dñm nr̄m Jeſū Chr̄m filium ſuū. Qui cū eo viuit ꝛ regnat in vnitate ſpūs ſcti deus. Per oīa ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē.

Poſt hec Pontifex: procedit ad altare cū mitra: ꝛ ibidem inchoat ſchola pſequēte: añam ſequentē.

Pontifex pcedit cū mitra ad altare ꝛ icipit añaꝫ Introibo.

Conſecratio altaris.

ADuertendū, ꝙ ſi plura altaria in eadē eccleſia: tunc fuerint cōſecranda, Pontifex: eoſdē actūs ꝛ ceremoniaſ facit: ſub eiſdē verbis: in ſingulis altaribus ſucceſſiue: ſicut facit in primo altari.

Quando plura altaria ſunt cōſecrāda in eadē eccleſia oīa fiūt in ſingulis altaribus. que fiūt in primo ſucceſſiue.

Introi bo ad al tare dei: ad

deū qui letificat iu uentutem

meam. E v o v a e.

Incepto ps. poſt quēlibet verſum añ. repetit.

IUdica me de⁹ ꝛ diſcerne cauſam meam: de gente nō ſancta: ab homine iniquo et doloſo eripe me. Repetit tota añ. pdicta.

Quia tu es deus meuſ: fortitudo mea: quare me repuliſti et quare triſtis incedo: dum affligit me inimicus. Interum repetitur aña.

Emitte lucē tuam ꝛ veritatē tuā: ipſa me deduxerunt: ꝛ adduxerūt in montem ſanctum tuum: ꝛ in tabernacula tua. Aña tota repetit.

Et introibo ad altare Dei: ad deum qui letificat iuuentutē meā.

Iterum antiphona repetitur.

Confitebor tibi in cythara deus deus meus: quare triſtis es anima mea: et quare conturbas me?

Repetitur vt prius antiphona.

Spera in deo: quoniā adhuc cōfitebor illi: ſalutare vultus mei: ꝛ de⁹ meuſ. Et nō dicit. Gloria pri. Sed añ. pdicta repetit. Incepta prima añ. Pōtifex retenta mitra: ſtans ante altare: intingit pollicē dextre manus: in aqua predicta: vltimo per eum benedicta: ꝛ cum eo et aqua huiuſmodi: facit crucē in medio tabule altaris: dicens.

SAncti ✠ ficetur hoc altare: in honore dei omnipotētiſ: ꝛ glorioſe virginis Marie: ac omnium ſanctorum: ꝛ ad nomē ac mēmoriā ſancti .N. In nomine patri: ꝛ filij: ꝛ ſpiritus ſancti. pax tibi.

Incepta prima añ. pontifex ſtās cū mitra intingit pollicē in aqua vltimo bñdicta ꝛ facit crucem in medio tabule.

Deinde facit ex eadem aqua: cum eodem pollice: quatuor cruces: in quatuor cornib⁹ altaris: reperēs in qualibet cruce: verba premiſſa.

Sancti ✠ ficetur hoc altare. ꝛc̄.

Facit autem primaꝫ crucē in dextera parte poſteriori altaris: ideſt vbi

Deide facit q̄tuor cruces cū eadē aqua i quatuor angulis altaris, ad q̄libet crucem repetēs verba pmiſſa. ſ. Sācrificeſ ſeruās ordinē, put in textu.

vbi legitur euangelium: ſecundā in ſiniſtra parte anteriori: trāſuerſa primę: tertiam in dextra anteriori: quartam in ſiniſtra poſteriori: tertię tranſuerſa. Quo facto: ⁊ finitis an̄. ⁊ pſalmo prędictis: Pōtifex ſtans ibidem: depoſita mitra dicit. Oremus. Et miniſtri: Flectamus genua: Leuate.

Sine mitra.

Singulare illud propitiatorium: in altari crucis ꝑ nobis redimendis oblatū: in cuius prefigurationem patriarcha Jacob: lapidem erexit in titulum: quo fieret ſacrificiū: ⁊ portę cęli deſuper aperiretur oraculum: ſupplices tibi domine preces fundimus: vt lapidis huius expolitam materiā: ſupernis ſacrificijs imbuendā: ipſe tuę dotari ſanctificatiōis vbertate precipias: qui quondam lapideis legē ſcripſiſti in tabulis. Per Chriſtum dn̄m noſtrū. ℟. Amē.

Oratione expleta: Pontifex circuit ſepties: tabulā altaris: aſpergens eam ⁊ ſtipitem: de aqua predicta: cum cinere ⁊ vino benedicta: cum aſperſorio de herba hyſſopi facto: hoc modo. Stans eniz ante medium altaris: inchoat antiphonam: ⁊ ſchola proſequitur.

Pontifex ſtans ante mediū altaris icohoat an̄am. Aſperges. ⁊ ſchola ꝑſequitur ⁊ pōtifex tenēs mitrā cū aſperſorio hyſſopi circuit altare illud aſpgēs ⁊ redit ante mediū altaris.

E v o v a e. Pſalmus.

Miſerere mei deus: ſecundū magnā miſericordiā tuam.

Post an̄. dicūt̄ tres ꝟ. ps.

Et ſc̄m multitudinem miſerationum tuarū: dele iniquitatē meam.

Amplius laua me: ab iniquitate mea: ⁊ a peccato meo munda me.

Interim Pōtifex accepta mitra: circuit altare: illudq; aſpergit: et redit ad locū ante mediū altaris: vnde diſceſſerat. Finitis dictis verſibus: Pontifex ibidē ſtans cū mitra inchoat ſc̄do: vt prius An̄am. Aſperges me. Et ſchola ꝑſequit̄ dn̄e, hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſup niuē dealbabor. pſal̄s.

Quoniam iniquitatem meā ego cognoſco: ⁊ peccatum meum contra me eſt ſemper.

Tibi ſoli peccaui ⁊ malum coram te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis: ⁊ vincas cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: et in peccatis concepit me mater mea.

Pontifex ſecũdo vt primo circuit ⁊ aſpgit altare vt prius ⁊ tertio incipit añam. Aſperges ⁊ ſchola pſequit̃ cũ tribꝰ verſibus ſequẽtibus.

Interiꝫ Põtifex circuit ſcdo: aſpgitqꝫ ⁊ redit vt prius. Finitis verſibus: ſtãs vt ſupra: Põtifex cũ mitra inchoat tertio añã. Aſperges me. Et ſchola pſequit̃: dñe, hyſſopo ⁊ mundabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor. Pſalmus.

Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta ⁊ occulta ſapientię tuę manifeſtaſti mihi.

Aſperges me domine hyſſopo ⁊ mundabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudiũ ⁊ lętitiã: ⁊ exultabunt oſſa humiliata.

Epus circuit ⁊ aſpgit vt priꝰ ⁊ itonat añ Aſperges.

Interim Pontifex circuit tertio: aſpergitqꝫ ⁊ redit vt prius: et finitis verſibus prędictis: ſtans cum mitra: vt ſupra: inchoat quarto Añam. Aſperges me. Et ſchola proſequitur. domine, hyſſopo et mundabor: lauabis me: et ſuper niuem dealbabor. Pſalmus.

Auerte faciem tuam a peccatis meis: ⁊ omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me deus: ⁊ ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.

Ne proijcias me a facie tua: ⁊ ſpiritũ ſanctũ tuuꝫ nẽ auferas a me.

Pontifex vt priꝰ circuit ⁊ aſpgit ⁊ incipit añã. Aſperges.

Et interim Põtifex circuit quarto: aſpergitqꝫ ⁊ redit: vt prius: et finitis verſibus prędictis: ſtans cum mitra in capite: inchoat quinto: ſtans vt ſupra: Antiphonam. Aſperges me. Et ſchola proſequitur: domine hyſſopo ⁊ mũdabor: lauabis me: et ſuper niuem dealbabor. Pſalmus.

Redde mihi lętitiaꝫ ſalutaris tui: et ſpiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: et impij ad te conuertentur.

Libera me de ſanguinibus: deus deus ſalutis meę: et exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.

Pontifex quinto circuit aſpgit vt prius ⁊ incipit añ. Aſperges.

Interim Põtifex circuit quinto: aſpergitqꝫ ⁊ redit vt priꝰ: ⁊ finitis verſibus prędictis: ſtans cũ mitra vtẽ: inchoat ſexto añam. Aſperges me. Et ſchola proſequit̃ Domine, hyſſopo et mundabor: lauabis me: ⁊ ſup niuẽ dealbabor. Pſ.

Domine labia mea aperies: ⁊ os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam ſi voluiſſes ſacrificiuꝫ dediſſem vtiqꝫ: holocauſtis non delectaberis.

Sacrificium deo ſpiritus contribulatus: cor contritum ⁊ humiliatum deus non deſpicies.

Pontifex ſexto idẽ facit quod ſupra.

Interim Pontifex circuit ſexto: aſpergitqꝫ ⁊ redit vt prius: ⁊ finitis dictis verſibus: ſtans cum mitra vtẽ: inchoat ſeptimo Añam. Aſperges me. Et ſchola pſequit̃ dñe, hyſſopo ⁊ mũdabor: lauabis me ⁊ ſuper niuem dealbabor. Pſ.

Benigne fac domine in bona voluntate tua Sion: vt ędificentur muri Jeruſalem.

Nunc acceptabis ſacrificiũ iuſtitię: oblationes ⁊ holocauſta: tunc imponent ſup altare tuũ vitulos.

Pontifex idẽ facit vt ſupra ſed nõ incipit añ nec dicitur Gl'ia patri.

Et nõ dicit̃. Gloria patri. Interiꝫ Põtifex circuit ſeptimo: aſpergitqꝫ ⁊ redit vt ſupra. Subſequen

ter

Digitized by Google

ter circuit ter eccleſiā. interius tā tū aſpgendo parietes eiꝰ cū pdicta aqua bñdicta: hoc modo. Finitis dictis verſibus: ⁊ ſeptimo circuitu per Pontificem, vt ſupra, facto: ſchola cantat antiphonam.

Finitis ꝟſiculis pdictis ſchola cantat aiā. ⁊ ps.

Hec eſt domus domini firmiter ędificata: bene fundata eſt ſupra firmā petrā. E v o v a e. ps.

Letatus ſum in his quę dicta ſunt mihi: in domum domini ibimus.
Stantes erant pedes noſtri: in atrijs tuis Jeruſalem.
Jeruſalē quę ędificatꝰ vt ciuitas: cuius participatio eiꝰ in idipſum.
Illuc enim aſcenderunt tribus tribus domini: teſtimoniū iſrael ad confitendum nomini domini.
Quia illic ſederunt ſedes in iudicio: ſedes ſuper domum Dauid.
Rogate quę ad pacē ſunt Jeruſalē: ⁊ abundantia diligētibus te.
Fiat pax in virtute tua: et abundantia in turribus tuis.
Propter fratres meos ⁊ proximos meos: loquebar pacē de te.
Propter domum domini dei noſtri quęſiui bona tibi.

Et nō dicit. Gloria patri. Interim incepta aiā pdicta: Pōtifex cū mitra: incipiēs retro altare maiꝰ: pcedit ad dexterā partē: circuiens intrinſecus eccleſiā: ⁊ parietes illius: aſpergit cā a parte inferiori: iuxta terrā: rediēs vſqz ad locū retro altare vnde diſceſſit: quo facto: ac finitis aiā, cum pſalmo prędictis: ſchola cātat antiphonam.

Incepta aā. pdicta pōtifex cū mitra incipiēs retro altare maius pcedit ad dexterā partē eiꝰ circuiēs eccleſiā intrinſecus ⁊ parietes eius cū pdicta aq̄ in inferiori parte aſpgit.

Exurgat deus, ⁊ diſſipentur inimici eius: ⁊ fugiant q oderūt cum a fa ci e eiꝰ. E v o v a e. ps.

Facto palmo circuitu ⁊ finita aña et pſal. ſchola incipit aiā, ⁊ ps.

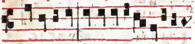
In Eccleſijs benedicite deo domino: de fontibus Iſrael.
Ibi Beniamin adoleſcētulus: in mentis exceſſu.
Principes Juda duces eorum: principes Zabulon et principes Nephtalim.
Manda deus virtuti tuę: confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.
A templo ſancto tuo in Jeruſa-

lem: tibi offerent reges munera.
Increpa feras arundinis: congregatio taurorum in vaccis populorũ: vt excludant eos, qui probati ſunt argento.
Diſſipa gẽtes, quę bella volunt: venient legati ex ęgypto: ęthiopia: preueniet manus eius deo.
Regna terrę cantate deo: pſallite domino.
Pſallite deo: qui aſcendit ſuper cęlum cęli ad orientem.
Ecce dabit voci ſuę vocẽ virtutis: date gloriam deo ſuper iſrael: magnificentia eius ⁊ virtus eius in nubibus.
Mirabilis deus in ſanctis ſuis: deus iſrael: ipſe dabit virtutẽ ⁊ fortitudinẽ plebi ſuę: benedictus deus.

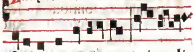
Pontifex per eandem viam pcedens aſpgit parietes in medio.

Et dicit Gloria patri. Interim Pontifex: ſcḋo per eandẽ viã circuiens: aſpergit parietes Eccleſię in medio: id eſt circa altitudinẽ faciei ſuę: rediens vſq ad locũ vnde diſceſſit. Quo facto: ac finitis añ. ⁊ pſalmo pdictis: ſchola cãtat añã.

Predictis finitis ſchola incipit añã.

Qui habitat in adiutori o altiſ

ſimi in protectio ne dei cę li

cõmorabitur. E v o v a e. ps.

Dicet domino ſuſceptor meus es tu: ⁊ refugium meum deus meus: ſperabo in eum.
Quoniã ipſe liberauit me de laqueo venantiũ: ⁊ a verbo aſpero.
Scapulis ſuis obumbrabit tibi: ⁊ ſub pennis eius ſperabis.
Scuto circũdabit te veritas eius: non timebis a timore nocturno.
A ſagitta volante in die, a negocio perambulante in tenebris: ab incurſu ⁊ demonio meridiano.
Cadent a latere tuo mille, et decem millia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.
Uerumtamen oculis tuis conſiderabis: et retributionem peccatorum videbis.
Quoniã tu es domine ſpes mea: altiſſimũ poſuiſti refugium tuum.
Non accedet ad te malum: ⁊ flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.
Quoniam angelis ſuis mandauit de te: vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.
In manibus portabũt te: ne forte offendas ad lapidẽ pedẽ tuum.
Super aſpidem ⁊ baſiliſcum ambulabis: ⁊ conculcabis leonem ⁊ draconem.
Quoniam in me ſperauit liberabo eum: protegam eum quoniam cognouit nomen meum.
Clamauit ad me ⁊ ego exaudiã eum: cũ ipſo ſum in tribulatione: eripiam eum ⁊ glorificabo eum.
Longitudine dierũ replebo eũ: ⁊ oſtendam illi ſalutare meum.
Et nõ dr̃. Glĩa pr̃i. Interiʒ Pontifex: tertio circuit eccleſiam: incipiẽs a ſiniſtra parte: ⁊ aſpgit parietes

tes illius: altius ꝙ ſecūdo: rediēs ad locū vnde diſceſſit. Quo facto adhuc mitrā in capite tenēs: aſpergit cū pręmiſſa aqua: pauimētum eccleſię p mediū: incipiens ante altare: vſq3 ad portā principalē: deinde p tranſuerſum: de vno pariete ad aliū. Interim ſchola cantat tres ſequētes aīas: cū ſuis ꝟſiculis.

Pontifex facto tertio circuitu aſpgit pauimentum eccleſię incipiēs ab altari maiori vſq3 ad portam maiorem eccleſię: et poſtea p trāſuerſum de vno pariete ad aliuz et interim ſchola cantat ſequētes aīas

Domus mea domus oratio nis vocabit. ℣. Narrabo nomen tuū fratribus meis: in medio eccleſię laudabo te. fine Gloria. Alia antiphona.

Domine dilexi decorē domus tuę. ℣. Et locum habitationis glorię tuę. ſine Gloria.

Alia aīa. Non eſt hic aliud niſi domus dei ⁊ porta celi.

Dictis aīi. pdictis: ⁊ aſpſione, vt pmittitur, facta: Pōtifex ſtās cū mitra in medio eccleſię: verſus ad altare maius: īchoat: ⁊ ſchola pſeqt aīam,

Pontifex ſtās cū mitra in medio eccleſię inchoat aīiam.

Vidit Jacob ſcalā: ſummitas eius cęlos tangebat: ⁊ deſcendentes angelos: ⁊ dixit: vere locus iſte ſanctus eſt.

Dū cantatur aīa prędicta: Pontifex ſtans cū mitra in medio Eccleſię: aſpergit aquā per pauimentum

Dū cantatur aīi pōtifex ſtans in medio eccl'ię aſpgit aquaz verſus oriētem, occidētē, aquilonē ⁊ auſtrum.

tum:verſus orientem:occidentem: aquilonem: ⁊ auſtrū. Finita aña: Pōtifex depoſita mitra: ſtans ibidem in medio eccleſię: conuerſus ad portam principalem: dicit competenti voce. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Stādo ſine mitra. Deus, qui loca nomini tuo dicanda ſanctificas: effunde ſuper hanc orationis domū gratiā tuam: vt ab omnibus hic nomen tuum inuocantibus: auxilium miſericordię tuę ſentiat. Per Chriſtum dominum noſtrū. ℟. Amē. Tū ibidē ſtās: adhuc cōuerſus vt prius: altius dicit Orem⁹. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Pontifex ſtās vt prius dicit altius. Deus ſanctificationum omnipotens dominator: cuius pietas ſine fine ſentitur: Deus, qui cęleſtia ſimul et terrena complecteris: ſeruans miſericordiam tuam: populo tuo ambulāti ante conſpectum glorię tuę: exaudi preces ſeruorum tuorum: vt ſint oculi tui aperti ſuper domum iſtā: die
iii. Reg. 8. ac nocte: hanc quoqʒ baſilicam in honore ſctē ⁊ victorioſiſſimę crucis: ⁊ ſancti tui N. ſacris myſterijs inſtitutā: clementiſſimus dedica: miſeratus illuſtra: proprio ſplendore clarifica: omnemqʒ hominē venientem adorare te in loco iſto placatus admitte: propitius dignare reſpicere: et propter nomē tuum magnum: et manum tuam fortem: ⁊ brachiū tuum excelſum: in hoc tabernaculo tuo ſupplicātes: libenter protege: dignanter exaudi: ęterna defenſione conſerua: vt ſemper felices: ſemperque in tua religione lętantes: conſtanter in ſanctę trinitatis cōfeſſione: fide catholica perſeuerent. Per dominum noſtrū Jeſum Chriſtū filiū tuū: qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus. Deinde ſtans adhuc cōuerſus vt prius: ibidem extenſis manibus ante pectus: dicit prefationem.

Per omnia ſecula ſeculoruʒ. ℟. — Pontifex ſtās vt pri⁹ extēſis manib⁹ ante pect⁹ dicit pfationeʒ.

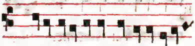

Amē. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et

cuʒ ſpiritu tuo. ℣. Surſuʒ corda. ℟. Habemus ad dominū.

℣. Gratiaʒ agamuʒ domino deo

nr̄o. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.

Uere dignum ⁊ iuſtuʒ eſt ęquū ⁊

et ſalutare. Nos tibi ſem per
et vbiqꝫ gratias agere: Do
mine ſancte: pater omnipo
tẽs: eterne de?: adeſto precibus
nr̃is: adeſto ſacramentis: adeſto
etiá pijs famulorũ tuorũ labo
ribus nobiſcꝫ miſericordiã tuã
poſcẽtibus. Deſcendat quoqꝫ
in hãc eccleſiã tuã: quã ſub inuo
catione ſancti nominis tui: in ho
nore ſãctę crucis: in qua coęter
nus tibi filius tuus: dominus
noſter Jeſus Chr̃s: ꝑ redẽptio
ne mundi pati dignatus eſt: et
ſancti tui. N. indigni conſe
cramus: ſpiritus ſanct? tuus: ſe
ptiformis gratię vbertate redũ
dans: vt quotieſcũqꝫ: in hac do
mo tua: ſanctũ nomẽ tuum fue
rit inuocatũ: eorũ qui te inuoca
uerint:

Digitized by Google

cia laudis offerant. Hic fide-
les populi vota perſoluant.
Hic onera peccatoꝛum ſoluan-
tur: fideleſq; lapſi reparentur.
In hac ergo, queſum⁹ domine,
domo tua: gratia ſancti ſpiri-
tus ęgroti ſanentur. Infirmi
recuperent. Claudi curentur.
Lepꝛoſi mundentur. Ceci il-
luminentur: dęmonia eij ci an-
tur. Cunctoꝛum hic debiliũ in
cõmoda: te domine annuente
pellantur: omniũq; peccatoꝛũ
vincula abſoluantur: vt omnes
qui hoc tẽplum beneficia iuſte
depꝛecaturi ingrediuntur: cun-
cta ſe impetraſſe lętẽtur: ꝛ cõceſ-
ſa miſericoꝛdia: quã pꝛecantur:
perpetuo miſerationis tuę mu-
nere gloꝛientur.

Quod

Quod ſequitur, dicit plane legendo: ita tamẽ, q̃ a circumaſtantib⁹ audiri poſſit. Per eundẽ dñm noſtrum Jeſum Chriſtum filiũ tuũ: qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdẽ ſpiritus ſancti deus. Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟. Amen.

Submiſſa voce.

Prefatione finita. Pontifex accepta mitra: pcedit ante altare: ⁊ ibi cũ pmiſſa aqua bñdicta: facit maltam ſeu cementũ: qd mox depoſita mitra: ſtans ibidẽ: bñdicit dicens.

Pontifex pfatioe finita. accepta mitra accedit ad altare et ibi cũ premiſſa aq̃ facit maltã, ſeu cementũ qd mox depoſita mitra bñdicit.

¶ Bñdictio cemẽti. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ tuo. Oremus.

Summe de⁹: qui ſumma ⁊ media: imaq; cuſtodis, qui oẽm creaturam intrinſecus ambiendo cõcludis: ſancti ✠ fica: ⁊ bene ✠ dic has creaturas calcis ⁊ ſabuli. Per Chrm dñm nrm. ℟. Amen.

Deinde procedit proceſſionaliter cũ clero: ad locum in quo reliquie nocte preterita cõſeruate fuerũt: ⁊ deferatur chriſma: vſq; ad fores eccleſie: ſed priuſq̃ locũ ipſum ingrediat: ſtans ab extra: depoſita mitra, dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Pontifex pcedit proceſſionalr cum clero ad locũ in quo reliq̃e nocte preterita fuerunt reſeruate ⁊ deferat chriſma. Sine mitra.

Aufer a nobis, queſumus dñe, cunctas iniquitates noſtras: vt ad ſancta ſanctorum puris mereamur mentibus introire. Per Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amẽ.

Deinde Pontifice locũ ipſum cũ presbyteris ⁊ clero ingrediente: ſchola cantat añas ſequentes.

Pontifex c. clero ingredit et ſchola cantat añas.

O quã glorioſuz eſt regnũ: i quo

cũ Chriſto gaudent oẽs ſancti

amicti ſtolis al bis: ſequuntur

agnũ quocũq; i erit. Alia aña.

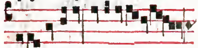

Moue te vos ſcti dei de mãſionibus veſtris: ad loca feſtinate

que vobis parata ſunt. Alia añ.

Ecce popul⁹ cuſtodiẽs iu di ci ũ:

⁊ faciens veritatẽ: in te ſperauerunt dñe: vſq; i eternũ. Alia aña.

Via ſanctorũ facta eſt recta: et iter

iter corũ p̄paratũ ē. E v o v a e.

Venite exultemus dño: ps. iubilemus deo ſalutari nr̃o.

Preocupemus faciē eius in confeſſione: ⁊ in pſalmis iubilem⁹ ei.

Quoniam deus magnus dominus: et Rex magnus ſuper omnes deos.

Quoniam nō repellet dominus plebem ſuam: quia in manu eius ſunt omnes fines terrę: ⁊ altitudines montium ipſe conſpicit.

Quoniam ipſius eſt mare, ⁊ ipſe fecit illud: ⁊ aridam fundauerunt manus eius.

Venite adoremus ⁊ procidamus ante deum: ploremus coram domino qui fecit nos: quia ipſe eſt dominus deus noſter.

Nos autem populus eius: ⁊ oues paſcue eius.

Hodie ſi vocem eius audieritis: nolite obdurare corda veſtra.

Sicut in exacerbatione: ſecundū diem tentationis in deſerto.

Ubi tentauerunt me patres veſtri: probauerunt ⁊ viderunt opera mea:

Quadraginta annis proximus fui generationi huic: et dixi ſemper hi errant corde.

Ipſi vero nō cognouerunt vias meas: quibus iuraui in ira mea: ſi introibunt in requiem meam.

Omiſſis pſalmo añ. ⁊ ps. poterit cantari aliquid de ſctis quorum ſunt reliquię.

Et non dicit Gloria patri. Uel ſi magis placet: omiſſis omnib⁹ p̄emiſſis añis cū pſalmo: ſchola cantat reſponſoriū de illo ſctō: cuius ſunt ipſę reliquię. Interim Pōtifex manet ſtans: iuxta reliquias. Finitis autem añis cum pſalmo: vel reſponſorio p̄dictis: Pontifex ſtans ibidem corā reliquijs: detecto capite, dicit Oremus. Et miniſtri Flectamus genua: Leuate.

Finitis p̄dictis cantandis pōtifex dicit orationem: ſtans ſine mitra.

Aufer a nobis, quęſumus domine, ſanctorum tuorū tibi ſpecialiter dedicata membra: digne contingere: quorum patrocinia cupim⁹ inceſſanter habere. Per Chriſtum dominum noſtrū. R. Amē.

Tū Pontifex aſſumpta mitra imponit incenſuz in thuribulo: et fit proceſſio: hoc ordine. Procedūt duo ceroferarij cum luminarib⁹: deinde crux. Tum clerus cātans añas ſubſequētes. Poſt hos ſacerdotes portantes feretrum cū reliquijs: et iuxta eos thuriferarius continuo reliquias ipſas incenſans: ⁊ ſi immediate ante reliquias ipſas pręcedant aliqua intortitia: erit multum conueniens: deinde Pontifex paratus cū ſuis miniſtris. Proceſſione igitur locum ipſuz exeūte, Pōtifex ichoat primā añam: ſchola ipſam et oēs alias ſequentes proſequēte Añā.

Pontifex ichoat primā añam ſchola proſequitur.

Digitized by Google

Cum iucunditate exi bitis:
et cum gaudi o deducemi-
ni: nam montes et col les exi-
li ent expectantes vos cũ gau-
di o haleluiah.
Alia aña.
Surg ite ſãcti dei de habita-
tionibus veſtris: loca ſancti-
ficate; et plebem benedi cite:
et nos homines peccatores
in pace cuſtodite.
Alia añ.
Ambulate ſancti de i: ingre-
dimini in ciuitatẽ domini: edi-
ficata eſt enim vobis eccleſia
noua: vbi populus adorare de-
bet maieſtatẽ dñi.
Alia aña.
Iſtorum eſt enim regnum celo-
rum: qui cõtẽpſerunt vitã mun-
di: ⁊ peruenerũt ad premia re-
gni: ⁊ lauerunt ſtolas ſu as
in ſan guine agni.

Eis

Poſtquã ad eccleſiam conſecrãdã puenerit: ſchola remanet ad fores ecclię cantando añas ꝛ eps cũ clero ꝛ pplo clamãte Kyrie eleiſon ſequẽtib⁹ cũ reliqiis circuit eccleſiã ab extra.

Eis igitur ad eccleſię cõſecrandę fores puenientibus: priuſq̃ ingrediantur: dimiſſa ante fores eccleſię ſchola añas pdictas cantante: põtifex pcedẽtibus ipſiuꝫ duobus ceroferarijs: cruce: thuriferario ꝛ ſacerdotibus feretrũ reliquiaruꝫ portãtib⁹: circuit ecclĩaꝫ cum ipſis reliqiis: pplo ſequente ꝛ clamante.

Kyrie eleyſon.

Quo facto: ꝛ añis prędictis finitis: pontifex ſedens cum mitra in faldiſtorio ante fores Eccleſię ſibi parato: verſus ad populum: facit ibi breuiter ſermoneꝫ de virtute ꝛ priuilegijs eccleſię dedicationis: decimis: ꝛ alijs prouentibus eccleſiaſticis integre perſoluendis. Fundator quoque eccleſię et plebs diligenter admonentur de dote illius: ꝛ qualiter honoreꝫ eccleſię: ꝛ pſbyteris exhibere debẽt: in his vel ſimilib⁹ vbis: videlicet.

Reuerſus eps ſedẽs cũ mitra ad fores ecclię ꝛ cãtatis añis admonet populum de reb⁹ eccleſię.

Omiſſum in pontificali nouo, ſed ex põtificali dñi Guiliel‑mi durantis appoſitum.

Dilectiſſimi fratres: quanta ſit eccleſijs ꝛ deo dicatis locis habẽda reuerentia: leges ꝛ canones ꝛ vniuerſalis religioſus fidelium cultus declarat: Nullibi enim q̃ in ſacratis baſilicis domino offerri ſacrificiũ poteſt. Precipiente ſiquidẽ domino per Moyſen tabernaculum cum mẽſa atq̃ altari: ꝛ ęreis vaſis: vtenſilibuſq̃ conſecratum eſt: ad diuinum cultum explendum: ipſum quoqꝫ tabernaculum non ſolum ſacraſſe: ſed oleo quoqꝫ deliniuiſſe legim⁹. In ipſo autẽ tabernaculo: nõ alij q̃ ſancti ſacerdotes et leuitę: veſtibus ſacris ornati: ſacramenta tractabant: ꝛ populo oblationes offerebant. Reges poſtmodum: tam hebręorum q̃ Romani principes: magna veneratione eccleſias inſtituerunt: immuneſqꝫ ab omni vulgari ſtrepitu ꝛ negocio eſſe voluerunt: vt domus orationis ad aliud nullum commertiũ, atqꝫ vſum accomodaret. Eamqꝫ priuilegij ꝛ immunitatis pręrogatiuaꝫ habere voluerunt: vt ſiquis temerarie ſacrilegus: manus appoſuiſſet: grauiſſimis ſupplicijs affligeretur. Nõ enim iuſtũ viſum eſt: domum Dei altiſſimi ad temerarias pręſumptiones patentem adituꝫ habere: nec latronũ (iuxta verbum veritatis) ſpeluncam eſſe. Locus eſt ſalutis: portus naufragantibus: ad quem de tempeſtatibus anchora iacitur. Hãc beneficia petituri adeunt: ꝛ iuſtę eorũ preces exaudiuntur. Capitalium criminum rei: ad hanc fugientes: impunitatẽ facti: implorantibus ſacerdotibus: accipiunt. Magna ergo veneratione: ſacratas domino baſilicas adeatis fratres: mundiqꝫ

Exo. 37. ꝛ 38. Nume. 7. Num. 17.

dicꝫ facinoribus: dño oblationes
cordis veſtri offeratiſ. De quibuſ
baſilicis hęc vna eſt: cui talis: ⁊ ta-
les ſummi Pontifices priuilegia
conceſſerunt: quam vos ędificari
feciſtis vel talis N. ędificari fecit:
et nobis humiliter ſupplicaſtis:
vel ſupplicauit: vt eam cõſecrare
dignaremur. Nos autem veſtris
vel ſuis honeſtis ſupplicationibꝰ
inclinati: eam in honorẽ omnipo-
tentis Dei: beatę Marię ſemper
virginis: ⁊ omnium ſanctorum: ac
memoriã ſancti N. dedicamus: ⁊ in
eius altari: reliquias ſanctorũ N.
⁊ N. Deo propitio poni decreui-
muſ: ⁊ in tali altari, vel in tali loco:
ſunt corpora, vel reliquię ſancto-
rum N. quę, vel quas qui deuote
viſitauerit: talem indulgentiã per
talem conceſſam obtinebit. Vos
inſup moneo dilectiſſimi fratres:
vt decimas: quę ſunt diuina tribu-
ta: integre Eccleſijs ⁊ ſacerdoti-
bus perſoluatis. Has ſibi domi-
nus ad vniuerſaliſ dominij ſignũ:
reſeruauit. Audite Auguſtinum
clamantem ⁊ dicentem. Decimę:
tributa ſunt egentium animarũ.
Si decimã dederis: nõ ſolum fru-
gum abundantiã recipieſ: ſed ⁊ ſa-
lutem corporiſ conſequeris. Non
enim deus pręmium poſtulat: ſed
honorem. Deus qui dignatus eſt
totum dare: decimam a nobis di-
gnatuſ eſt recipere: nõ ſibi: ſed no-
bis proculdubio profuturã: Sed
ſi tardius dare peccatũ eſt: quãto
peius non dediſſe? De militia: de
agro: de negocio: decimã redde: vt
decimas dando: poſſis cęleſtia et
terreſtria promereri: pro auaritia
te duplici bñdictione fraudabis.
Hęc eſt enim dñi iuſtiſſima cõſue-
tudo: vt ſi illi decimas non dabis:
tu ad decimas daberis. Dabiſ im-
pio militi: quod non dediſti ſacer-
doti: et quod non habebit Chri-
ſtus: accipiet fiſcus. Reuertimini
ad me, inquit dominuſ apud pro-
phetam: et ego reuertar ad vos.
Quia enim mihi decimas nõ red-
ditis: in penuria maledicti eſtis ⁊
fame. Quia decimas et primitias
nõ datis: vbertatem poſſeſſionũ
veſtrarum ⁊ communem frugum
abundãtiam: perdidiſtis. Vt autẽ
ſciatis hoc me iraſcente: parte ve-
ſtra priuatos: quia me fraudaſtis
parte mea. Hortor vos atq; cõ-
moneo: vt inferatiſ decimaſ in hor-
rea mea: hoc eſt theſauros tẽpli:
vt habeant ſacerdoteſ atq; leuitę Mala. 3.
qui mihi miniſtrãt: cibos. Et pro-
bate me: ſi non effundam tantas
pluuias: vt cataractę cęli apertę
eſſe credantur: ⁊ effundã benedi-
ctionẽ vſq; ad abundantiam. Si
non: veniet ſuper vos bruchuſ ⁊ lo-
cuſta: et labores hominum vaſta-
bunt: ⁊ reliqua. Euitãda eſt itaq;
domini indignatio: ſoluendę de-
cimę: ⁊ tributa diuina perſoluen-
da: nec pro temporali commodo:
amittẽda ſunt ſecutura bona: quę
expectantur. Memores ergo: hęc
accipite dilectiſſimi fratres: ⁊ in-
tellecta pro deſiderio complete: vt
ęterna pro temporalibus accipe-
re beneficia mereamini.

Poſtea

Digitized by Google

Poſtea ad fundatorem, dicat.

Eccleſia nō eſt conſecranda niſi prius ſit dotata.

Dilectiſſime frater in Chriſto: ſcias, quoniam non permittunt iura: Eccleſias ſine miniſtris ac dote conſecrari. Quemadmodum enim dos matrimonium conſequitur: ſic et ad ſuſtentationem miniſtrorum: facultates neceſſariȩ ſunt. Ea itaq; ratione chariſſime frater, ſcire volumus, quot ſacerdotes et clericos: ⁊ qualem eis honorem vis exhibere: et de quo Eccleſiam dotare proponis. Et vt intelligas: qualem tibi ac heredibus tuis honorem ⁊ commoditatē exhibet Eccleſia: ſcias vt gratitudinem ipſam ad fundatores oſtendat: q̄ a ſanctis patribus ſtatutum eſt: in diei dedicationis anniuerſario ſolenni: fundatores ⁊ eorum heredes: in proceſſionibus primos eſſe debere. Et ſi caſu ad egeſtatē peruenerint: grata recordatione: Eccleſia fundatoris piam liberalitatē recognoſcit.

Eccleſiȩ liberalitas erga conditorem.

Qui ad interrogata put ſibi placuerit reſpōdet: de quo fiat publicū inſtrumētū: ſi numerus clericorum: honor: ⁊ dos: ſufficiēs fuerit. Tunc fundator ipſe: ⁊ plebs: pmittentur ſe iuſſa Pōtificis impleturos. Deinde Pōtifex: ordinat ac iubet deum deprecari: pro eo qui eccleſiam conſtruxit: ⁊ dotauit: et pro eo qui eam conſecrari iuſſit: ⁊ concedit illis partem in omnibus bonis: quȩ ibi fieri continget.

Fūdator eccleſiȩ pmittit ſe iuſſa pōtificis ſeruaturum.

Quo facto: Pontifice ſic ſedente: antequam quis eccleſiā ingrediatur: ſchola cātat Reſponſorium.

Pōtifice ſedēte antequā quiſquā ingrediatur eccleſiā ſchola cantat. R̸.

Tum Pōtifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ verſus ad oſtium Eccleſiȩ: ibidem ſtans: dicit. Oremus.

Pōti. Q Et

Et miniſtri. Flectamꝰ ge. Leuate.

Pontifex ſtans ſine mitra.

Domũ tuã, q̃s dñe, clementer ingredere: ⁊ in tuoꝛuꝫ cordibus fideliũ: perpetuã tibi cõſtrue manſionẽ: ⁊ p̃ſta: vt domus hec: que tua ſit dedicatione ſolennis: tua fiat habitatio ſublimis. Per Chriſtum dñm nr̃m. ℞. Amen.

Qua oratione finita: priuſquã ingrediatur: intingit pollicem dextre manus: in ſanctum chriſma: ⁊ cum eo in modum crucis ſignat oſtium eccleſie exterius, dicens.

Pontifex cum pollice in ſacro chriſmate intincto ſignat oſtiũ eccleſie.

In noĩe pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Porta ſis bñdicta: ſanctificata, cõſecrata, cõſignata, ⁊ deo commendata: porta ſis introitus ſalutis ⁊ pacis. porta ſis oſtium pacificũ: per eum qui ſe oſtiũ ⁊ oſtiarium appellauit: Jeſum chr̃m dñm nr̃m: Qui cũ patre ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat deus in ſecula ſeculoꝛum. ℞. Amen.

Quo dicto Preſbyteri eleuãt ſeretrum reliquiarum: ⁊ ingrediendo eccleſiam cũ clero ⁊ populo, proceſſionaliter: Pontifex cum mitra: incipit ⁊ ſchola proſequitur añaꝫ.

Preſbyteri leuãt ſeretrum et eõs eccleſiã ingrediuntur incipiẽte põtifice añã.

Alia añа.

Interim proceſſionalr̃ vadũt p eccleſiã. Cuꝫ peruenerint ad altare in quo relique ſunt ꝑdende: reliquijs ipſis

Digitized by Google

ipſiꝭ euꝭ feretro prope altare poſi‑tis: ꝛ luminaribus iuxta illas ar‑dentibus. Pontifex ſtans cum mitra ante altare: inchoat ſchola proſequente Antiphonam.

Collocatis reliquiis ppe altare põtifex ſtãs cũ mitra icipit. Exultabũt ſchola pſequẽte cum ps. Cantate.

Exultabũt ſácti in gloria ꝛ lę‑

tabũt i cubilib⁹ ſu is. E v o v a e.

Cantate domino canti‑cum nouum: laus eius in ec‑cleſia ſanctorum. ps.

Letetur iſrael in eo qui fecit euꝫ: ꝛ filię ſion exultent in rege ſuo.

Laudent nomen eius in choro: in tympano ꝛ pſalterio pſallãt ei.

Quia beneplacitum eſt domino in populo ſuo: ꝛ exaltauit manſue‑tos in ſalutem.

Exultabunt ſancti in gloria: lęta‑buntur in cubilibus ſuis.

Exultationes dei in gutture eo‑rum: et gladij ancipites in mani‑bus eorum.

Ad faciendam vindictã in natio‑nibus: increpationes in populis.

Ad alligandos reges eorum in compedibus: ꝛ nobiles eorum in manicis ferreis.

Vt faciant in eis iudicium con‑ſcriptum: gloria hęc eſt omnibus ſanctis eius.

Laudate Dominum in ſanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius.

Laudate eum in virtutibuꝭ eiuꝭ: laudate eum ſecundum multitu‑dinem magnitudinis eius.

Laudate eum in ſono tubę: lau‑date eum in pſalterio ꝛ cithara.

Laudate eũ in tympano ꝛ choro: laudate eum in chordiꝭ ꝛ organo.

Laudate eum in cymbalis bene‑ſonantibus: laudate eum in cym‑balis iubilationis: omnis ſpiri‑tuꝭ laudet dominum. Et nõ dicit Gloria patri. Sed repetitur añã. Non dicit Glīa poſt ps. ſed añ. repetitur.

Qua dicta Põtifex depoſita mi‑tra verſuꝭ ad altare dicit. Oremus.

Deus, qui in omni loco domi‑nationis tuę: clemens ac be‑nignus dedicator aſſiſtis: exaudi nos, quęſumus: ꝛ cõcede: vt inuio‑labilis permaneat huius loci con‑ſecratio: ꝛ beneficia tui muneris: vniuerſitas fidelium quę ſuppli‑cat: percipere mereat. Per Chri‑ſtum dominũ noſtrum. ℞. Amẽ. Pontifex ſtans ſine mitra.

Tunc Pontifex accepta mitra: in‑tingit pollicem dextrę manus in ſanctum chriſma: ꝛ cum eo ſignat confeſſionem: ideſt ſepulchrum altaris: in quo reliquię ſunt repo‑nende in quattuor angulis: faciẽs in ſingulis ſignũ crucis: ꝛ dicens.

Conſe ✠ cretur ꝛ ſancti ✠ fice‑tur hoc ſepulchrum: In noĩe

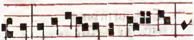
Epus cuz mitra ſignat ſepulchrum altaris cũ ſacro chriſmate i modũ crucis.

pa ✠ tris:ꝛ fi ✠ lij: ꝛ ſpũs ✠ ſancti. Pax huic domui. Deide depoſita mitra: recondit venerãter vaſculum ipſum cũ reliquijs ꝛ alijs: prout heſterna die per eum fuit ſigillatuz: in ſepulchro altaris: quibus reconditis, Põtifex inchoat ſchola proſequente Antiphonaz.

Sub altare dei ſedes ac ce pi-

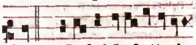
Pontifex ſine mitra recõdit reliquias in altari ꝛ incipit aña:

ſtis: intercedi te pro no bis

ad dominum Jeſum Chri-

ſtum. Exultabũt ſãcti in glo-

ria: ꝛ letabunt in cubilib⁹ ſuis. Et non dicit Gloria patri. Sed aña repetitur. Interim dum premiſſa cantantur: Pontifex ſine mitra thurificat reliquias incluſas: quo facto: impoſita ſibi mitra: accipit lapidem, ſeu tabulam: cum qua debet claudi foramen, ſeu ſepulchrum: in manum ſiniſtram: et pollicez dextre manus intingit in Sanctum chriſma: ꝛ cuz eo facit in medio dicte tabule, ſiue lapidis: deſubtus: ſignum crucis, dicens.

Pontifex cuz mitra ſtans claudit ſepulchrũ prius ipſo lapide deſubt⁹ iniuncto ſacro chriſmate.

Onſe ✠ cretur: ꝛ ſancti ✠ ficetur hec tabula ſeu hic lapis: per iſtam vnctionem: ꝛ dei bñdictione. In noie pa ✠ tris, ꝛ fi ✠ lij, ꝛ ſpiritus ✠ ſancti. Pax tibi. Et mox ponit ꝛ coaptat tabulam ſeu lapidem: ſuper foramen, ſeu ſepulchrum: claudens ꝛ inchoans: ſchola proſequente Antiphonã.

Corpora ſanctorum in pa ce

Pontifex coaptat lapidez ſup ſepulchrũ ꝛ inchoat añaz ſchola ꝓſequẽte.

ſepulta ſunt ꝛ viuent nomina

eorum in eternũ. ℣. Gloria pa-

tri. E v o v a e.

Poſt hec Pontifex depoſita mitra, dicit. Oremus.

Sine mitra.

Eus, qui ex omni cooptatione ſanctorum eternũ maieſtati tue condis habitaculum: da edificationi tue incrementa celeſtia: ꝛ preſta: vt quorũ hic reliqas: pro tuo amore cõplectimur: eorũ ſemper meritis adiuuemur. Per Chriſtuz dñm noſtrũ. ℟. Amen.

Dicta oõne põtifex cuz mitra incipit firmare lapidem cũ cemẽto ꝛ cementarij ſubſequũtur.

Tunc accepta mitra: Pontifice prius incipiente: ꝛ cementarij cuz cemẽto benedicto: firmant ipſam tabulã: ſeu lapidẽ: ſuper foramen ſeu ſepulchrum: deinde Pontifex intingit

intingit iterum pollicē dextrę manus in Sanctū chriſma: ⁊ cū eo format ſignum crucis: ſuper eandem tabulam ſiue lapidem, dicens.

Signe✠tur: ⁊ ſancti✠ficetur hoc altare. In nomine pa✠tris, ⁊ fi✠lij: et ſpiritus✠ ſancti: pax tibi. Tum imponit incenſum in thuribulum, dicens.

Ab illo benedicaris: in cuius honore cremaberis. In nomine patris: ⁊ filij: ⁊ ſpirit⁹ ſancti. Et dextra manu producit deſuper ſignū crucis: ⁊ depoſita mitra inchoat ſchola proſequente: cantū.

Pontifex incēſum bñdicit ⁊ ponit i thuribulo ⁊ inchoat añ. ſchola proſequente.

Interim ſine mitra thurificat altare: vndiq; ad dextrū ⁊ ſiniſtrū latus: ante ⁊ deſuper: donec ꝑmiſſus cantus finiatur: quo finito: ſtās corā altari ſine mitra dicit. Oremus.

Dirigatur oratio noſtra, q̄s domine: ſicut incenſum in cōſpectu tuo: ⁊ copioſa bñficia chriſtianus populus aſſequatur: vt quicunque tibi in hoc altari: ſacranda libamina deuotus obtulerit: vel ſacrata ſuſceperit: ſubſidia preſentis vitę accipiat: ⁊ remiſſionem omnium peccatorum pariter conſequatur: ⁊ gratiam ſempiternę redemptionis percipiat. Per Chriſtū dnm noſtrū. ℟. Amen.

Pontifex ſine mitra incēſat altare vndique ⁊ poſt dicit orationē ſtando ſine mitra.

Poſt hęc Pōtifex accepta mitra: extergit incēſam altaris cū lintheo mūdo: ⁊ mox thurificat ſuper illā in modū crucis: in medio: ⁊ in quatuor eius cornib⁹: quo facto Pontifex imponit iterū incēſum in thuribulo: ⁊ illud benedicit: vtſ. vc3 Ab illo benedicaris, ⁊c. ac tradit vni ſacerdoti: ſuppellicio induto: q̄ ꝯtinue altare circuit incenſando:

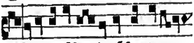
Pontifex ſtās cū mitra extergit altare: ⁊ mox thurificat illud in modo crucis in medio ⁊ in quatuor cornibus eius. Pontifex bñdicit incēſum ⁊ ponit in thuribulum, ⁊ dat vni ſacerdoti q̄ ꝯtinue circuit altare ipſum incenſando.

donec conſecratio perficiat: excepto eo tēpore: quo Pōtifex illud incēſat: tunc enim Pōtifici thuribulū pręſentat: et p Pontificē thurificato: illud reaccipit: et vt prius incēſat. Tū Pōtifex adhuc cū mitra ſtās: īchoat ſchola pſeqnte. Re.

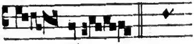

Cum mitra adhuc ſtando.

D irigatur ora tio me

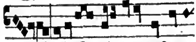
a: ſicut incēſum in cōſpectu tuo

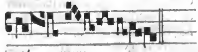
do mine.

℣. E leua ti o manuū mea

rū: ſacrifi ci um veſper

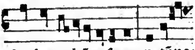
ti num.

Qd dū cantatur: Pōtifex circuit ter altare ad dexterā: cōtinue thurificādo. Finita incēſatione: Pōtifex īchoat ſchola pſequēte aīam.

Dum cantatur Re. Pontifex circuit altare thurificādo quo facto inchoat aīā.

E rexit Jacob lapidē in titulū

fundens o leū deſuper: votū vo

uit deo Jacob. E v o v a e. ps.

Q uā dilecta tabernacula tua dn̄e virtutum: cōcupiſcit et deficit anima mea in atria domini.

C or meum et caro mea: exultauerūt in deum viuum.

E tenim paſſer inuenit ſibi domum: et turtur nidum vbi reponat pullos ſuos.

A ltaria tua domine virtutū: rex meus et deus meus.

B eati qui habitant in domo tua dn̄e: in ſecula ſclo℞ laudabunt te.

B eatus vir cuius eſt auxiliū abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachrymarum: in loco quem poſuit.

E tenim bn̄dictionē dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtutē: videbitur deus deorum in ſion.

D omine deus virtutum exaudi orationem meam: auribus percipe deus Jacob.

P rotector noſter aſpice deus: et reſpice in faciem Chriſti tui.

Q uia melior eſt dies vna i atrijs tuis: ſuper millia.

E legi abiectus eſſe in domo dei mei: magiſquam habitare in tabernaculis peccatorum.

Q uia miſericordiam et veritatē diligit deus: gratiam et gloriam dabit dominus.

Non

Non priuabit bonis eos qui ambulāt in innocentia: dñe virtutū: beatus homo qui ſperat in te.
Et non dicitur Gloria patri.
Dū añ. ⁊ ps. p̄dicti cātant: pōtifex ſtās cū mitra: intingit pollicē dextrę man⁹ in oleū cathecumenorū: ⁊ cū eo in medio altaris: ⁊ in q̄tuor eius cornibus: in locis: in quibus fecerat cruces de aqua bñdicta: videlicet primam in medio altaris. Secūdā i dextero poſteriori, ideſt euangelij. Tertiā in ſiniſtro anteriori. Quartā in dextro anteriori. Quintam in ſiniſtro poſteriori: dicens dum ſingulas cruces facit.

Sancti ✠ ficetur: ⁊ cōſe ✠ cretur lapis iſte. In noie pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: in honorē dei: ⁊ glorioſę virginis Marię: ac omniū ſanctorū: ad nomē ⁊ memoriā ſancti   pax tibi.
Deinde Pontifex: accepto thuribulo a ſacerdote altare incēſante: impoſito ⁊ benedicto, vt prius, incenſo: ſtans cum mitra: inchoat ſchola proſequēte: Reſponſoriū.

Diriga tur.

Et dicit totum: put ſupra habet. Quo incepto: Pontifex circuit ſemel altare ad dexterā: thurificādo illud: deinde reſtituto thuribulo ſacerdoti: et Reſpo finito: depoſita mitra dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.
Adſit dñe miſericordię tuę ineffabilis pietas: ⁊ ſuper hūc lapidem opem tuę bene ✠ dictionis: ⁊ virtutē vnctionis infunde: vt te largiente referat premium: quiſquis intulerit votū. per Chriſtum dominum noſtrū. R. Amē. Sine mitra.
Oratione finita: Pōtifex inchoat ſchola proſequēte antiphonam.

Mane ſurgens Jacob: erigebat

lapidē in titulū: fundens oleū Pontifex inchoat añ. ſchola proſequente.

deſuper: votū vouit domino.

vere locus iſte ſanct⁹ eſt: ⁊ ego

neſciebam. E v o v a e. ps.
Bonū eſt confiteri dño: ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime.
Ad annūciandū mane miſericordiā tuā: ⁊ veritatē tuam per noctē.

In decachordo pſalterio: cū cantico in cithara.

Quia delectaſti me domine in factura tua: ꝛ in operibus manuum tuarum exultabo.

Quam magnificata ſunt opera tua domine: nimis pꝛofunde facte ſunt cogitationes tuę.

Vir inſipiens non cognoſcet: et ſtultus non intelliget hęc.

Cum exoꝛti fuerint peccatoꝛes ſicut fenū: ꝛ apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

Vt intereant in ſeculum ſeculi: tu autē altiſſimus in ęternum dn̄e.

Quoniam ecce inimici tui domine: quoniam ecce inimici tui peribunt: ꝛ diſpergentur omnes qui operantur iniquitatem.

Et exaltabit ſicut vnicoꝛnis coꝛnu meum: ꝛ ſenectus mea in miſericoꝛdia vberi.

Et deſpexit oculus meus inimicos meos: ꝛ ab inſurgētib⁹ in me malignātibus: audiet auris mea.

Iuſtus vt palma floꝛebit: ꝛ ſicut cedrus libani multiplicabitur.

Plantati in domo dn̄i: in atrijs domus dei noſtri floꝛebunt.

Adhuc multiplicabuntur in ſenecta vberi: ꝛ bene patiētes erunt vt annuntient.

Quoniā rect⁹ dn̄s deus nr̄: ꝛ non eſt iniqtas in eo. Et non dr̄ Glia pr̄i. Incepta antiphona: Pōtifex accepta mitra: facit iterum quinque cruces cum pollice: de eodē oleo cathecumenoꝝ: in eiſdem locis altaris: ꝛ eo oꝛdine: pꝛout pꝛius fecit: dicēs dū ſingulas cruces facit.

Sancti ✠ ficetur: ꝛ conſe ✠ cretur lapis iſte in nomine pa ✠ tris: ꝛ fi ✠ lij: ꝛ ſpiritus ✠ ſancti: in honoꝛem dei ꝛ gloꝛioſę virginis Marię: ac omniū ſanctoꝝ: ꝛ memoriā ſancti . Pax tibi. Deinde Pontifex: accepto thuribulo: a ſacerdote altare incēſante: impoſito ꝛ benedicto, vt pꝛius, incenſo: ſtās cum mitra: inchoat iterum ſchola pꝛoſequente. R̷ium.

Diriga tur.

Et dicit totum: pꝛout etiā ſupra habetur.

Quo incepto: circuit iterū ſemel altare ad dexterā illud incenſando: quo fcō: reſtituto thuribulo ſacerdoti: ꝛ R̷io finito: Pontifex depoſita mitra, dicit Oremus. Et miniſtri Flectam⁹ genua: Le.

Adeſto domine dedicationi huius menſę tuę: ꝛ in eā quę a nobis indignis ſancto linita eſt oleo: bene ✠ dictionis ꝛ ſancti ✠ ficationis tuę virtutem ꝛ cōſecrationem infunde: Qui viuis ꝛ regnas deus per oia ſecula ſeculoꝝ. R̷. Amen. Alia oratio. Oremus.

Omnipotēs ſempiterne deus: altare hoc, quod in honoꝛe tuo: ꝛ in memoꝛia viſitationis ſancti tui ꝛ omnium ſanctoꝛum tuoꝛum indigni dicamus: virtute tuę benedictionis ſancti ✠ fica: ꝛ omnibus te inuocantibus: atq̄ in te ſperantibus: auxilij tui munus oſtēde: ꝛ huic altari impōſita munera ſemper accepta fieri digneris: ꝛ in eo ſacramentoꝝ virtus ꝛ voto-

Incepta añ. pōtifex ſtans facit cū mitra alias quinque cruces in eiſdem locis cū eodem oleo catecumenoꝝ dicens ad ſingulas cruces.

Pontifex iterato vt pꝛius altare thurificat: ꝛ incipit R̷. Dirigatur: ꝛ ī totū ſchola pſequēte.

Pontifex iterum altare circuit ꝛ incenſat: ꝛ depoſita mitra dicit oratiōnem.

votoꝝ ſemꝑ obtineatur effectuſ. Per Chꝛm dñm nrm. ℟. Amen.

Pontifex icipit añ. ſchola ꝓſequente. Qua finita Pontifex incipit ſchola proſequente Antiphonam.

Unxit te deus de⁹ tuus oleo lę

titię ꝑ cõſoꝛtib⁹ tuis. Evovae

Eructauit coꝛ meum ꝑs. verbum bonum: dico ego opera mea regi.

Lingua mea calamus ſcribę: velociter ſcribentis.

Speciosus foꝛma pꝛę filijs hominum: diffuſa eſt gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in ęternum.

Accingere gladio tuo ſuper femur tuum: potentiſſime.

Specie tua ꝛ pulchꝛitudine tua: intende, pꝛoſpere, ꝓcede, ꝛ regna.

Propter veritatem ꝛ manſuetudinem ꝛ iuſtitiam: ꝛ deducet te mirabiliter dextera tua.

Sagittę tuę acutę: populi ſub te cadent in coꝛda inimicoꝝ regis.

Sedes tua deus in ſeculũ ſeculi: virga directioniſ virga regni tui.

Dilexiſti iuſtitiaꝫ ꝛ odiſti iniquitatẽ: ꝓpterea vnxit te deus deus tu⁹ oleo lętitię pꝛę cõſoꝛtibuſ tuiſ.

Myrrha ꝛ gutta ꝛ caſia a veſtimentis tuis a domibus eburneiſ: ex quibus delectauerunt te filię regum in honoꝛe tuo.

Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato: circundata varietate.

Audi filia ꝛ vide ꝛ inclina aurem tuam: ꝛ obliuiſcere populum tuũ ꝛ domum patris tui.

Et concupiſcet rex decoꝛem tuũ: quoniam ipſe eſt dominus deus tuus: ꝛ adoꝛabunt eum.

Et filię Tyri in muneribus: vultum tuum depꝛecabuntur omnes diuites plebis.

Omnis gloꝛia eius filię regis ab intus in fimbꝛijs aureis: circumamicta varietatibus.

Adducentur regi virgines poſt eam: pꝛoximę eiuſ afferentur tibi.

Afferentur in lętitia ꝛ exultatione: adducẽtur in templum regis.

Pro pꝛ̃ibus tuiſ nati ſũt tibi filij: ꝯſtitueſ eoſ ꝑncipeſ ſuꝑ oẽꝫ terrã

Memoꝛes erunt nõis tui dñe: in omni generatione ꝛ generatione.

Propterea populi cõfitebuntur tibi in ęternũ: ꝛ in ſeculũ ſeculi. Et nõ dĩ. Gloꝛia patri. Incepta añ.

Pontifex accepta mitra: iterũ facit quinqꝫ cruces: de ſctõ chꝛiſmate: cum pollice dextrę manus: in medio tabulę altariſ: ꝛ in quatuoꝛ eius angulis: oꝛdine ſupꝛa poſito: ad quamlibet crucem, dicens.

San

Dū p̄dicta cātant' pōtifex de sacro chriſmate facit q̄nqȝ cruces ī locis in quibus alias fecit ⁊ eodē ordine et ad quālibet dicit Sanctificet' ⁊c.

SAncti ✠ ficetur et conſe ✠ cretur lapis iſte: In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: in honorem Dei ⁊ glorioſe virginis Marie: ac omnium ſanctorum: ad nomen et memoriam ſancti Pax tibi.

Deinde Pontifex accepto thuribulo a ſacerdote incenſante. impoſito ⁊ benedicto: vt prius, incenſo: ſtans cum mitra: inchoat ſchola proſequente Reſponſorium.

Pontifex modo ſuppoſito cū mitra incēſat altare: prius īcepta añ. Dirigat' ⁊ ſchola p̄ſequente

Dirigatur. Et dicit totū: put ſupra habetur: quo incepto: Pōtifex circuit ſemel altare ad ſiniſtrā: illud incēſans: vt prꝰ: quo incenſato: reſtituto thuribulo ſacerdoti: ⁊ añ. finita: Pōtifex depoſita mitra dicit. Oremꝰ. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Reddito thuribulo ſacerdoti: ep̄s ſine mitra dicit.

ASſcendat, queſumꝰ domine deus noſter: ſpiritus tuus ſuper hoc altare: qui ⁊ dona noſtra ⁊ populū tuū in eo ſanctificet: ⁊ ſumentiū corda dignāter emundet: Per Chriſtū dn̄m nr̄m. ℟. Amē.

Qua dicta Pontifex inchoat: et ſchola proſequitur antiphonam.

Pontifex īchoat añ. ⁊ ſchola p̄ſequitur.

Sanctificauit dn̄s taberna

culū ſuū: quia hec eſt domꝰ dei

in qua inuocabitur nomē eius:

de quo ſcriptum eſt: ⁊ erit nomē

meū ibi dicit dn̄s. E v o a e. Ps.

DEus noſter refugium ⁊ virtus: adiutor in tribulationibus que inuenerunt nos nimis.

Propterea non timebimus dū turbabitur terra: et transferentur montes in cor maris.

Sonuerunt ⁊ turbate ſunt aque eorum: conturbati ſunt montes in fortitudine eius.

Fluminis impetus letificat ciuitatem Dei: ſanctificauit tabernaculum ſuum altiſſimus.

Deus in medio eius nō commouebitur: adiuuabit eam deus mane diluculo.

Conturbate ſunt gentes ⁊ inclinata ſunt regna: dedit vocem ſuam ⁊ mota eſt terra.

Dominus virtutum nobiſcum: ſuſceptor noſter deus Jacob.

Venite et videte opera dn̄i que poſuit prodigia ſuper terrā: auferens bella vſqȝ ad finem terre.

Arcum conteret ⁊ confringet arma: ⁊ ſcuta comburet igni.

Vacate ⁊ videte quoniā ego ſum deus: exaltabor in gentibus ⁊ exaltabor in terra.

Do

Dominus virtutum nobiſcum ſuſceptor noſter Deus iacob.
Et non dicitur Gloria patri.
Interim dñi añ. ⁊ ps. prędicti dñr. Pontifex accepta mitra fundit et ſpargit de oleo cathecumenorum et chriſmate: pariter ſuper altare: illud manu dextra cõfricans, liniẽs, ⁊ perungens. Quo facto incipit, ſchola proſequente, Antiphonã.

Dũ cantatur pdicta põtifex cũ mitra ſtãs ſpargit oleũ cathecumenorum ⁊ ſacrum chriſma ſimul ſup mẽſam altaris ⁊ pungit eã ⁊ incipit añ. Ecce odor. ſchola proſequente.

Ecce odor fi lij me i ſicut odor

agri pleni: cui benedixit

dominus: creſcere te fa ciat deus

meus ſicut arenam maris: et

donet tibi de rore celi benedi

ctionem. E v o v a e. ps.

Fundamenta eius in montibus ſanctis: diligit dominus portas Sion ſuper omnia tabernacula Jacob.
Glorioſa dicta ſunt de te: ciuitas Dei.
Memor ero Rahab ⁊ babylonis: ſcientium me.
Ecce alienigenę ⁊ tyrus ⁊ populus ęthiopum: hi fuerunt illic.
Nunquid ſion dicet homo ⁊ homo natus eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eam altiſſimus.
Dominus narrabit i ſcripturis populorum: ⁊ principum horum qui fuerunt in ea.
Sicut lętantium omnium: habitatio eſt in te. Et non dicit Gloria patri. Finito pſalmo Pontifex ſtans cum mitra dicit.

Pontifex ſtãs cũ mitra dicit.

Lapidem hũc, fratres chariſſimi: in quo vnguentum ſacrę vnctionis effunditur: ad ſuſcipienda populi ſui vota: et ſacrificia: oremus, vt Dominus cõſecret atq; benedicat: ⁊ quod eſt vnctũ a nobis: ſit vnctum in nomine eius: vt plebis vota ſuſcipiat: ⁊ altari per ſacram vnctionem perfecto: dum propitiationem ſacrorum imponimus: ipſi propitiatores dei eſſe mereamur. Per Jeſum Chriſtũ dominum noſtrum: qui cum eo et ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat deus in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.
Quo dicto: inchoat añam: ſchola ipſam: ⁊ pſalmum: ac ſequentia reſponſoria proſequente. Añã.

Lapides precioſi oẽs muri

Pontifex īcipit añ. ⁊ ſchola eã proſequit ⁊ alia q̃ ſequuntur.

tu i ⁊ turres Jeruſalem gẽmis edi

edificabuntur. E v o v a e. ps.

Lauda Jeruſalem dominū: lauda deum tuum ſion.

Quoniam confortauit ſeras portarum tuarum:benedixit filijs tuis in te.

Qui poſuit fines tuos pacem:⁊ adipe frumenti ſatiat te.

Qui emittit eloquium ſuum terre:velociter currit ſermo eius.

Qui dat niuem ſicut lanam: nebulam ſicut cinerem ſpargit.

Mittit cryſtallum ſuā ſicut buccellas: ante faciem frigoris eius quis ſuſtinebit.

Emittet verbum ſuum ⁊ liqueſaciet ea:flabit ſpiritus eius ⁊ fluent aque.

Qui annunciat verbum ſuū Jacob: iuſtitias ⁊ iudicia ſua Iſrael.

Non fecit taliter omni nationi:⁊ iudicia ſua non manifeſtauit eis.

Gloria patri. Sicut erat in. ⁊c.

Deinde dicitur Reſponſorium.

Hec eſt Jeruſalem ciuitas il-

la magna celeſtis: ornata tan-

q̃ ſponſa agni. Quoniā taber-

nacu lū facta eſt halleluiah.

Porte e ius nō claudent

per di em:nox enī nō e rit

in e a. Quō. Aliud R.

Platee tu e Jeruſalē ſternen-

tur auro mundo halleluiah, ⁊

cantabitur in te cāticum letitie

halleluiah.Et per omnes vicos

tuos dicetur ab vniuerſis hale-

luiah halleluiah. V. Luce

ſplen-

ſplēdida fulge bis ⁊ oēs fines terrę adorabunt te.

Et per omnes.

Incepta aña: interim dum ipſa ⁊ ps. ac rñſoria prędicta cantantur: Pōtifex cū mitra incipiens retro altare: ⁊ procedēs ad eius dextrā: inungit chriſmate cum pollice dextro: ſingulas duodecim cruces: in parietibus Eccleſię depictas: ad vnamquamq; crucem dicens.

Sancti✠ficet: ⁊ conſe✠cret hoc tēplū. In noīe pa✠tris ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpūs✠ſancti: i honorē Dei ⁊ glorioſe virginis Marię: ⁊ oīum ſanctorū: ⁊ memoriā ſancti par tibi. Et puncta qualibet cruce: mox accepto thuribulo illā incēſat. His peractis: Pōtifex ad altare reuertitur: ac ſtans cum mitra: ⁊ thurificans ſuper illud: inchoat ſchola proſequente añam.

Edificauit Moyſes altarē domino deo offerrens ſuper illud holocauſta ⁊ immolans victimas fecit ſacrificium veſptinū in odorē ſuauitatis dño deo in cōſpectu filio rū iſrael.

[Perfectis oib9 crucib9 pōtifex reuertitur ad altare ⁊ thurificat ſup illud ⁊ incipit aña. Edificauit: ſchola pſequēte.]

Qua finita ſtans: adhuc cum mitra, dicit.

Dei patris omnipotētis miſericordiā deprecemur, dilectiſſimi fratres: vt altare hoc ſacrificijs ſpiritualib9 imbuendū: noſtrę vocis ex oratu officio: pręſenti bene✠dictione ſanctificet: atq; ſemper in eo oblationes famulorum ſuorū: ſtudio ſuę deuotionis impoſitas: bene✠dicere ⁊ ſancti✠ficare dignetur: ⁊ ſpirituali placat9 incenſo: precanti familię ſuę promptus ⁊ benign9 exauditor aſſiſtat. Per Chrm dñm nrm. ℟. Amen. [Pontifex ſtans cum mitra.]

Deinde

Bñdictio incēſi, quę fit ſtādo ꝛ ſine mitra

Deinde benedicit incēſum ſuper altare cremandum: ſtans ibidem depoſita mitra: dicens. ℣.

Dñe exaudi oratioñē meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū. Oremꝰ.

Domine deus omnipotens: cui aſſiſtit exercitus angelorum cū tremore: quorū ſeruitium ſpirituale ꝛ igneum eſſe cognoſcitur: dignare reſpicere, bñ ✠ dicere, ꝛ ſancti ✠ ficare hanc creaturā incenſi: vt omnes languores: omneſq infirmitates: cūcteq inſidię inimici odorē eius ſentientes effugiant: ꝛ ſeparētur a plaſmate tuo: quod pretioſo filij tui ſanguine redemiſti: vt nunquā lędatur a morſu iniqui ſerpentis. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

Pontifex aſpgit incenſum ꝛ format ex eo quinq cruces.

Deinde aſpgit ipſum aqua benedicta: ꝛ accepta mitra format propria manu ex ipſo incenſo quinq cruces: quālibet de quinq granis ſup illa quinq loca altaris: in quibus cruces de aqua ꝛ oleo ac chriſmate factę prius fuerūt: ꝛ ſup quālibet crucē thuris: ponit vnā crucem factā de ſubtili cādela ad menſuram crucis: de granis incenſi factę: et cuiuſlibet crucis capita accendunt: vt cum ipſis thus comburatur ꝛ cremet. Omnibus autem crucibus accenſis, Pontifex depoſita mitra: flexis coram altari genibꝰ inchoat ſchola ꝓſequēte.

Hale luiah. ℣. Ueni

Candelis oibus accēſis pontifex ſine mitra genuflectit ꝛ īchoat Alleluiah cū ꝟſu ſchola ꝓſequēte.

ſancte ſpi ritus reple

tuorum corda fidelium et tui

amo ris in e is

ignem ac cende:

Niſi conſecratio fiat inter dominicam. lxx. ꝛ feſtuꝫ paſchę reſurrectionis domini noſtri Jeſu Chriſti: quia tunc omiſſo Alleluiah. dicit verſus tantum. Quo dicto ſurgit Pontifex ſtans ibidem verſus ad altare ſine mitra: et ſchola cantat Antiphonas duas ſequentes.

Aſcendit fumus aromatum

Dicto verſu ſurgens pontifex ſtat ſine mitra verſus ad altare donec ſchola cantat añ.

in conſpectu domini de ma

nu angeli. Alia aña.

Stetit angelus iuxta aram

fine Halah. Quibus finitis: Pōtifex adhuc ſtans ante altare: ſine mitra, dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Stādo ꝛ ſine mitra.

Domine ſancte: pater omnipotēs: ęterne deus: clemēs ꝛ propitius: preces noſtrę humilitatis exaudi: ꝛ reſpice ad huius altaris tui holocauſtū: qđ non in igne viſibili probetur: ſed infuſum ſancti ſpirit⁹ gratia: in odorē ſuauitatis aſcēdat: ꝛ legitime ſe ſumentibus: euchariſtia medicabilis fiat: ad vitamq; proficiat ſempiternā.

Per Chrm dñm nrm. R. Amen. Poſt hęc: combuſtis candelis et thure: cineres illius combuſtionis per vnum ex miniſtris cū ſpatulis ligneis abraduntur: ꝛ collecti in aliquo vaſe: proijciuntur in ſacrario. Interim Pōtifex ſine mitra: ſtans ante gradus altaris: verſus ad altare dicit. Orem⁹. Et miniſtri Flectamus genua: Leuate.

Aliquis miniſtrorū cū ſpatulis abradit cineres et ꝓijcit i ſacrario.

Deus omnipotens: in cuius honore ac beatiſſimę virginis Marię: ꝛ omnium ſanctorum: ac nomen ꝛ memoriam ſancti tui indigni altare hoc conſecramus: clemens ꝛ propitius preces noſtrę humilitatis exaudi: ꝛ pręſta: vt in hac menſa ſint libamina tibi accepta: ſint grata: ſint pinguia: et ſpiritus ſancti tui ſemper rore perfuſa: ꝛ omni tempore hoc in loco ſupplicātis tibi familię tuę anxietates releues: ęgritudines curas: preces exaudias: vota ſuſcipias: deſiderata confirmes: ꝛ poſtulata concedas. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum. Qui tecū viuit ꝛ regnat in vnitate eiuſdē ſpirit⁹ ſancti deus.

Sine mitra ꝛ ſtando.

Deinde eodem modo ſtans: dicit mediocri voce: extenſis manibus ante pectus: prefationem hanc.

Per omnia ſecula ſeculoru3. R.

Pontifex extēſis manibus ante pectus dicit prefationem.

Amē. V. Dñs vobiſcū. R. Et cum

cuꝫ ſpiritu tuo. ℣. Surſuꝫ cor
da. ℟. Habemus ad dominū
℣. Gratias agamus domino deo
nr̃o. ℟. Dignum ꝛ iuſtum eſt.
Vere dignum ꝛ iuſtuꝫ eſt equū
et ſalutare. Nos tibi ſemper
et vbiqꝫ gratias agere: dñe
ſancte: pater omnipotēs, eterne
deus. Et vt propenſiori cura, et
attentiori famulatu tibi ſerui
tutis officia deferam⁹: hoc pre
ſertim tempore quo religioſarū
mentium habitū vltra parietū
ornatū delegiſti: templuꝫ iſtud
in quo ſcti tui mētio habet.
bene✠dicere, ꝛ ſan✠ctifica
re digneris: per cuius ſacrā re
uerentiā ꝛ honorem ſacratiſſi
mo nomini tuo hoc altare de
dicamus. Huius igit domine
efflagitatus

eſflagitatus ꝓcibꝰ: dignare hoc
altare celeſti ſancti ficatione
ꝓfundere ⁊ benedicere. Aſſiſtāt
angeli claritatis: ⁊ ſcti ſpiritus
illuſtratione perfulgeat. Sit
illius quoqȝ apud te gratię:
cuius fuit illud quod Abrahā
pater fidei: in noſtrę figuram
redemptionis: filium immola-
turus extruxit. Quod Iſaac in
conſpectu tuę maieſtatis inſti-
tuit. Quod Iacob: dominum
magna videns viſione erexit:
vt hic orantes exaudias: hic
oblata ſanctifices: hicqȝ ſuper
poſita benedicas: hic quoqȝ
benedicta diſtribuas: Sit er-
go eccleſię tuę titulus ſempi-
ternus: ſit menſa celeſti ſpiri-
tualiqȝ conuiuio pręparata.
Pôti. ℟ Tu

Tu igitur domine: proprio ore

tuo: hoſtias ſuper eum impo-

ſitas ⁊ imponendas benedi-

cito: ⁊ benedictas ſuſcipito:.

atq; nobis omnibus tribue, vt

participatione earum: vitam ac

quiramus ęternam.

Quod ſequitur dicit ſubmiſſa voce legẽdo: ita tamẽ ꝙ a circũaſtantibus audiat. Per dñm noſtrum ieſum chr̃m filiũ tuũ: q tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpũs ſancti deꝰ: per oia ſecula ſeculoꝝ. ℞. Amen.

Quod ſequitur dicit plane.

Prefatione finita: Pontifex inchoat ſchola proſequente añam.

Confirma hoc de us qđ ope

ratus es in nobis a templo ſan-

Pontifex incipit ſchola proſequente.

cto tu o qđ eſt in Jeruſa-

lem halleluiah. E v o v a e. Pſ.

Exurgat deus ⁊ diſſipentur inimici eius: et fugiant qui oderunt eum a facie eius. Et dicit totus prout habetur ſupra in fine benedictionis Abbatis. fol. 61. Incepta aña, Pōtifex accepta mitra: cũ pollice dextrę manus chriſmate intincto: facit crucez in fronte altaris: nihil dicens. Quo facto ac prędictis aña et pſalmo finitis depoſita mitra dicit. Oremus.

Incepta aña pdicta Pontifex cũ mitra ſtans facit crucez de ſacro chriſmate i frõte altaris nihil dicēs.

Maieſtatẽ tuã dñe humiliter imploramus: vt altare hoc ſacrę vnctionis libamine: ad ſuſcipienda populi tui munera inunctũ: potenter bene✠dicere ⁊ ſancti✠ficare digneris: vt qđ nunc a nobis indignis: ſub tui nominis inuocatione: in honore beatiſſimę

Pontifex depoſita mitra dicit oratõ.

tiſſimę virginis Marię ꝛ oīuꝫ ſanctoꝝ: atqꝫ in memoꝛiam ſancti tui ... ſacro ſancti chꝛiſmatis inunctione delibutum eſt: placeat tibi: atqꝫ altare maneat perpetuuꝫ: vt quicqd deinceps ſup illud oblatū: ſacratumue fuerit: dignū tibi fiat holocauſtū: atqꝫ oīum hic offerētium ſacrificia: a te pio dn̄o benigne ſuſcipiantur: ꝛ per ea: vincula peccatoꝝ noſtroꝛuꝫ abſoluantur: maculę deleant̄: venię impetrent̄: gratię acquirant̄: quatenus vna cuꝫ ſanctis ꝛ electis tuis: vitā percipere mereamur ęternā. Per chꝛiſtū dominū nr̄m. ℟. Amen.

Tum Pontifex accepta mitra: cū pollice dextrę manus chꝛiſmate intincto: inūgit in modum crucis: coniunctiones menſę, ſeu tabulę altaris: ꝛ tituli ſiue ſtipitis: in quatuoꝛ angulis: quaſi illa coniungens: ad ſingulas cruces dicens. In nomine pa✠tris: ꝛ fi✠lij: ꝛ ſpiritus ✠ ſancti. Deinde depoſita mitra, dicit. Oremus.

Sine mitra.

SUpplices te depꝛecamur omnipotens ęterne deus: per vnigenitum filiū tuū dn̄m nr̄m ieſum chr̄m: vt altare hoc ſctis vſibꝰ pꝛęparatū: cęleſti bene✠dictiōe ſanctifices: et ſicut Melchiſedech ſacerdotis pcipui oblationē dignatione mirabili ſuſcepiſti: ita impoſita huic nouo altari munera: ſemper accepta ferre digneris: vt populus, qui in hāc eccleſię domum ſanctā ꝯueniet: per hęc libamina: cęleſti ſanctificatione ſaluatus: animarū quoqꝫ ſuarū ſalutem perpetuā cōſequat̄. Per eundem Chꝛiſtum dominū noſtrū. ℟. Amen.

Subdiaconi abſtergunt mēſam altario ꝛ epūs lauat manꝰ ſedēdo cū mitra.

Poſt hęc ſubdiaconi abſtergunt diligēter cū mantilibus telę groſſę menſam altaris, ꝛ Pōtifex accedit ad ſedē ſuā iuxta altare: in qua cū mitra ſedēs: fricat bene manus cum medulla panis, ac lauat ꝛ extergit. Quo facto Subdiaconis, ſeu acolitis pſentantibꝰ ipſi Pōtifici tobaleas nouas ꝛ mundas: ac vaſa ꝛ oꝛnamenta ad cultū dei: et eccleſię ac altaris ꝯſecratoꝝ: pertinentia, Pontifex depoſita mitra ſurgit: ꝛ ſtās: illa benedicit, dicens

BENEDICTIO TOBALEArum, vaſoꝛum, ꝛ oꝛnamentorum: eccleſię ꝛ altaris conſecratoꝛum.

Adiutoꝛium nr̄m in noīe dn̄i. ℟. Qui fecit cęlū ꝛ terrā. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremꝰ.

Pontifex ſtans ſine mitra bn̄dicit tobaleas ſibi pſentatas p ſubdiaconos.

OMnipotēs ꝛ miſericoꝛs deꝰ: qui ab initio vtilia ꝛ neceſſaria hoibus creaſti: tēplaqꝫ manu hoiuꝫ facta nomini ſancto tuo dicari: tuęque habitationis loca vocari voluiſti: quiqꝫ per famulum tuū Moyſen: veſtimenta pontificalia ꝛ ſacerdotalia, ſeu leuitica: et

Exo. 28.

alia queqꝫ diuerſi generiſ ornamē ta ad cultū ⁊ decorē tabernaculi et altaris tui fieri decreuiſti: exaudi propitius pces noſtras: ⁊ oia hec diuerſaꝝ ſpecieꝝ ornaméta i vſuꝫ tuę huius baſilicę ⁊ altaris: ad honorē ⁊ gloriā tuā pręparata: ſancti ✠ ficare: bene ✠ dicere: ⁊ conſe ✠ crare: ꝑ noſtrę humilitatis ſeruitiū digneris: vt diuinis cultibꝰ: ſacriſqꝫ myſterijs apta exiſtát: hiſque cōfectioni corporis ⁊ ſanguinis dñi nři Jeſu chriſti: dignis parentur famulatibus. Qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſancti deꝰ: ꝑ oia ſcl'a ſcl'orum. ℟. Amen. Deīde aſpergit illa aqua bñdicta: tū miniſtri ponūt ſup altare: chriſmale, ſiue pannū lineū ceratuꝫ: ad menſurā altaris factū: deinde veſtiunt altare tobaleis ⁊ ornamentis benedictis: ponentes deſuper crucem, ⁊ alia ornaméta. Interim Pontifex ſtans ibidem: inchoat añam primam ſequentem: ſchola ipſam: ac alias antiphonaſ ſequētes, ⁊ Reſponſoria cum ſuiſ verſibus et pſal. proſequente Aña.

Pontifex ſtando inchoat antiphonam.

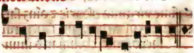
Circundate ſion leuitę altare

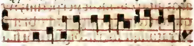
domini dei. veſtite veſtimen-

tis al bis eſtote ⁊ vos canētes

hymnū nouū dicétes halleluiah.

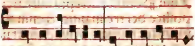
℣. Mirabilis deus in ſctis ſuiſ.

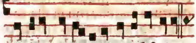
Et ſcūs in oībus operibus ſuis.

℣. Gloria. E v o v a e. Alia añ.

Circundate ſion et cōplectimi-

ni eam narrate in turribꝰ eius.

℣. Magnus dominꝰ ⁊ laudabi-

lis nimis in ciuitate dei nři in

mōte ſctō eius. Deinde dř ℟.

Induit te dominus tunica iu-

cun-

cundi ta tis ꝛ ſpo-
ſuit tibi coꝛo nam. Et oꝛna-
uit te oꝛnamentis ſanctis.
℣. Lu ce ſplendida fulge-
bis: ꝛ omnes fines terrę ado-
ra bunt co ꝛam te. Et oꝛ-
nauit te. ℣. Natio nes ex lon-
ginquo ad te venient: ꝛ mune-
ra deferentes adoꝛabunt do-
mi num: ꝛ terram tuā in ſancti-
ficatione habe bunt: et no-
men magnū tuum in uo-
ca bunt. Et oꝛnauit te. ℣.
Benedi cti erūt, qui te ędi-
ficaue runt: tu autē lętaberis
in fili js tu is: quoniam om-
nes benedicentur ꝛ congrega-
buntur ad do mi num.
Et oꝛnauit te. ꝛ nō dicit
Gloꝛia. ſed ſequens aña. cantat.
Et in velamēto alarum tuarū
Pōti. ℟ iij pꝛo-

Ps. Deus deus meus: ad te de luce vigilo.
Sitiuit in te anima mea: quā multipliciter tibi caro mea.
In terra deſerta inuia ⁊ inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi: vt viderem virtutē tuā ⁊ gloriam tuaꝫ.
Quoniā melior eſt miſericordia tua ſuper vitas: labia mea laudabunt te.
Sic benedicā te in vita mea: ⁊ in nomine tuo leuabo manus meaſ.
Sicut adipe ⁊ pinguedine repleatur anima mea: ⁊ labijs exultationis laudabit os meum.
Si memor fui tui ſuper ſtratum meum: in matutinis meditabor in te: quia fuiſti adiutor meus.
Et in velamento alarum tuaruꝫ exultabo: adheſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua.
Ipſi vero in vanum queſierunt animam meam: introibunt in inferiora terre: tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt.
Rex vero letabitur in deo, laudabuntur omnes qui iurāt in eo: quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.
Gloria patri. Sicut erat in ⁊c.
Finito ps. Pōtifex depoſita mitra aſcendit ad altare: ⁊ facta cruci ſuper altari poſite: reuerentia: incipit ſchola proſequente añam.

Pontifex ſine mitra aſcēdit ad altare ⁊ facta reuerentia cruci ſuper altare poſite incipit añ. ⁊ ſchola pſequit

Interim dum añ. cantat: Pōtifex incenſat ſup altare in modū crucis: ⁊ añ. finita, Pontifex eā reincipit: ⁊ ſchola proſequitur: ⁊ interiꝫ iterum ipſe Pontifex ſuper altare in modum crucis incēſat: quod ⁊ tertio facit: quo facto ſtans ante medium altaris, dicit. Oremus.

Dum añ. cantat. pōtifex incēſat ſup altare i modū crucis et cōpleta aña. eā reincipit et iterū incēſat vt prius ⁊ hoc idē tertio facit et poſtea dicit orationē.

Deſcendat, queſumus domine deus noſter: ſpiritus tuuſ ſanctus ſuper hoc altare: qui ⁊ ſuorum et ſumentiū corda purificet. per Chriſtum dñm ⁊c. R. Amē. Oremus.
Omnipotens ſempiterne deus: altare hoc nomini tuo dedicatum: celeſtis virtutis benedictione ſancti ✠ fica: et omnibus in te ſperantibus auxilij tui munus oſtende: vt hic ⁊ ſacramentorum virtus: ⁊ votorum obtineatur effectus. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filiuꝫ. ⁊c. R. Amen. V. Dominus vobiſcū. R. Et cum ſpiritu tuo. V. Benedicamus dño. R. Deo gratias.
Quo dicto Pōtifex accedit ad ſacriſtā.

Digitized by Google

[Pontifex ad ſacrariũ accedẽs depoſito pluuiali induitur ſandalijs ⁊ alijs veſtib⁹ põtificalibus p miſſa. ⁊ pręparant̃ oĩa neceſſaria.]

criſtam, ſiue ſacrarium: vbi depoſito pluuiali: ſi celebrare voluerit: q̃d conueniens eſt: accipit ſandalia: dicens p̃s. Quam dilecta cũ alijs: deinde lotis manibus: accipit omnia paramenta pontificalia albi coloris. Interim ornatur Eccleſia: ⁊ luminaria ſuper altari ⁊ credentia: ac alibi vbi placuerit accẽduntur: Tunc exit Pontifex miſſam celebraturus. Si vero fatigatus nimis celebrare noluerit: facit miſſam ſolenniter per aliquẽ ſacerdotem celebrari. Introitus Terribilis eſt locus iſte. Cũ alijs p totũ: put in feſto dedicationis eccl'ię ordinat̃: oratione tamẽ ſecreta: ⁊ poſt cõm. exceptis: quę dicunt̃ vt infra: dicit̃ ⁊ Credo. Oratio:

DEus qui inuiſibiliter omnia contines: ⁊ tamen pro ſalute generis humani: ſigna tuę potentię viſibiliter oſtendis, tẽplum hoc maieſtatis tuę inhabitatione illuſtra: ⁊ cõcede: vt omnes, q huc deprecaturi cõueniunt: ex quacunq̃ tribulatione ad te clamauerint: cõſolationis tuę beneficia conſequant̃. Per dñm nr̃m ⁊c. Secre.

DEus, qui ſacrandorum tibi auctor es munerũ: effunde ſuper hanc orationis domum: benedictionem tuam: vt ab omnib⁹ in ea inuocantibus nomen tuum: defenſionis tuę ſentiatur auxiliũ. Per dñm noſtrum ⁊c. Poſtcõio:

QUęſumus omnipotẽs deus: vt in hoc loco: quem nomini tuo indigni dedicauimus: cunctis petentibus: aures tuę pietatis accõmodes. Per dñm nr̃m Jeſum.

In fine Põtifex dat bñdictionẽ ſolennẽ dicẽs. Sit nomen dñi, ⁊c. Et indulgẽtias ſupra declaratas. Quibus publicatis: reuertitur ad ſacriſtiã: vbi depoſitis ſacris veſtib⁹: eat in pace. Deinde cineres p eccleſiã aſpſi, in q̃b⁹ literę grecę ⁊ latinę ſcriptę ſunt: p miniſtros eccl'ię tollunt̃: ⁊ eccleſia totaliter mũdat̃.

[Pontifex dat benedictionẽ ſolennẽ populo.]

[Eccleſia p miniſtros a cinerib⁹ mundat̃.]

DE ALTARIS CONSEcratione, quę fit ſine eccleſię dedicatione.

LIcet altaris conſecratio, quę fit ſine eccleſię dedicatione: ſingulis diebus fieri poſſit: decentius tamen fit die dñico: vel feſtiuo. In primis igit̃: in ſero pręcedente diẽ cõſecrationis: pręparant̃ ⁊ in eccleſia: ſacriſtia vel alio loco idoneo ponnnt̃ in aliquo vaſculo: ſeu capſula apta ad includendũ in altari: reliquię cũ trib⁹ granis incenſi: in altari recludendę: ⁊ cartula de pgameno ſcripta de groſſa litera: continens cuiuſmodi reliquię ſint ibidẽ incluſę: ⁊ ad cuius ſancti honorem ⁊ nomẽ altare ipſum dedicatur: Nomen conſecratoris. Indulgẽtiam quam in anniuerſario die dedicationis Põtifex ipſe concedit. Annũ quoq̃: diẽ: ⁊ menſem quibus altare dedicatur: q̃d vaſculũ idẽ Põtifex ſigillat diligenter: et illud in mundo et honeſto loco collocat cũ duobus candelabris ⁊ luminaribus ardentibus. Celebrandęq̃ ſunt vigilię ante re-

[Altaris cõſecratio decentius fit die dñico vel feſtiuo]

[Pręparantur neceſſaria vt in textu habetur.]

liquias ipſas: ⁊ canēdi nocturni ⁊
matutinę laudes: ī honore ſancto-
rum, quoꝝ reliquię ſunt cōdendę.
¶ In mane vero diei qua conſe-
cratio fieri debet: parantur in ec-
cleſia: quę ad altaris dedicationē
ſunt neceſſaria: videlicet Sanctū
chꝛiſma in vaſculo et ampulla.
Oleum ſanctū cathecumenoꝛum
etiā in vaſculo ⁊ ampulla. Una li-
bꝛa thuris, vel circa: cuius medie-
tas ſit in granis. Thuribulū cum
nauicella ⁊ cocleari. Uas cū pru-
nis ardentibus: vnum vas aqua
plenū, qđ in pręſbyterio ponitur.
Uas cū cineribus. Uas cum ſale.
Uas cum vino. Aſperſoꝛium de
herba hyſſopi factū. Mantilia de
tela groſſa noua: ad extergēdū al-
tare conſecrandum quoties expe
dierit. Coopertura linea cęrata:
ad mēſurā ipſius altaris. Quinqꝫ
paruę cruces: factę de ſubtilibus
candelis. Aliquot ſpatulę lignee
paruę ad abꝛadendū de altari cō-
buſtiones, ſeu cineres thuris: et
candelarū. Uas in quo huiuſmo-
di abꝛaſurę deponunt. Calx, Are-
na, ſiue tegula trita: ad faciēdū cę-
mentū: pꝛo liniēdo ſepulchꝛū reli-
quiarū: ⁊ iuncturā menſę altaris
cū ſtipite. Cęmētari⁹ q hoc agat.
Duo intoꝛticia, ſeu cęrei accenſi q
ſemp Pōtificē quocūqꝫ ierit pręe-
cedunt. Uas cū aqua ad lauandū
manus Pōtificis quoties opus
fuerit: ⁊ medulla panis: ac manu-
tergia ad tergendū eas. Tobalee
nouę mūdę: ⁊ vaſa ac oꝛnamenta
ad cultū dei ⁊ altaris: poſtq̄ cōſe-
cratū fuerit pertinētia: bñdicēda.
¶ Pōtifex igit ad conſecrationē
pręparatus: in ſede ſua ad ſiniſtrā
altaris cōſecrādi ſibi parata: quo-
tidiano ſuo habitu indut⁹: ſedēs:
incipit: ⁊ cū miniſtris ſuis ꝓſequi-
tur voce ſubmiſſa: pſalmos pęni-
tentiales, ſine litania: quos requi-
re ś. in bñdictione Abbatis. f. 53.
Interim induit amictū: albā: cin-
gulū: ſtolam: ⁊ pluuiale albi colo-
ris: ſine manipulo: ⁊ mitrā ſimpli-
cem in capite: ac baculū paſtoꝛalē
in ſiniſtrā accipit: Sicqꝫ paratus:
finitis dictis ps: accedit corā alta-
ri conſecrando: vbi ſtās: depoſita
mitra: inchoat ſchola pꝛoſequēte
añam ſequentem: quę vna cū om-
nibus alijs añis ⁊ reſponſoꝛijs in
huiuſmodi conſecratione cantan-
dis: habetur ſub notis: ſupꝛa in
conſecratione altaris: quę fit in
eccleſię dedicatione: vbi eſt recur-
rendum: ſi officium conſecratio-
nis huiuſmodi fit in cantu. Aña.

Adeſto: Deus vnus omnipo-
tens: pater: et filius: et ſpi-
ritus ſanctus. Deinde ibidem
ſtans vt pꝛius dicit. Oꝛemus. *(Pontifex parat⁹ cū pluuiali accedit corā altari conſecrādo ⁊ dicit añaꝫ Adeſto: ſtans ſine mitra deinde orationē Actiones ⁊c.)*

Actiones noſtras, quęſumus
domine, aſpirādo pręueni ⁊
adiuuando pꝛoſeqcere: vt cuncta
noſtra oꝛatio ⁊ operatio a te ſem-
per incipiat: ⁊ per te cępta finiat.
Per Chřm dñm nřm. ℟. Amen.
Quibus dictis: Pōtifex accepta
mitra: pcumbit ſup faldiſtoꝛiū et
tapete ibidē ſibi pręparatū: ⁊ can-
toꝛ incipit litaniā: vel cantoꝛe de-
ficiente: Pontifex eam legit. quā *(Pontifex pcumbit ſup faldiſtoriū ⁊ dicitur litania nominando bis nomē illi⁹ ſcti in cui⁹ honorē dicatur.)*

require

require ſupꝛa fol. 10. nominando bis in ea in loco ſuo: nomen illius ſancti in cuius honoꝛe dedicatur ipſum altare. Cũq; dictum fuerit.
Ut obſequium ſeruitutis noſtrę tibi rationabilę facias. Te rogamus audi nos. Pontifex ſe erigit: ⁊ baculum paſtoꝛalem in ſiniſtra manu tenēs: cũ dextera eleuata: ꝑducit ter ſignũ crucis cõiter ſup aram ⁊ ſtipitē: dicens pꝛimo.

Pontifex ſurgit cuꝫ mitra ⁊ baculum paſtoꝛalē tenēs in manu ſiniſtra dicit verſus.

Ut hoc altare: ad honoꝛē tuũ: ⁊ memoꝛiā ſancti tui cõſecrandũ: bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogam⁹ au. n. Scđo, dicit.
Ut altare hoc ad honoꝛem tuuꝫ: et memoꝛiam ſancti tui cõſecrandum: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Tertio, dicit
Ut altare hoc ad honoꝛem tuũ: ⁊ memoꝛiā ſancti tui bene ✠ dicere: ⁊ ſancti ✠ ficare: ⁊ cõſe ✠ crare digneris. ℟. Te rogam⁹ au. n.
Quo dicto iterũ ſup faldiſtoꝛium ꝓcumbit: ⁊ perficit Litania: qua finita: ab accubitu ſurgit Pontifex: ⁊ verſus ad altare in cõgruenti ſpacio: depoſita mitra: genuflexus dicit cantando: ſi in cantu ſit officium: alioquin dicit cõpetenti voce ſine notis: quod etiā in omnibus alijs ſequētibus obſeruat.
Deus in adiutoꝛiũ meũ intēde. Quo dicto ſurgit põtifex: ⁊ choꝛ⁹ ſeu miniſtri rñdent. Domine ad adiuuandũ me feſtina. Tũ Põtifex ſtāſ ibidē ſine mitra, dicit. Gloꝛia pri ⁊c. Choꝛus ſeu miniſtri rñdēt. Sicut erat ⁊c. abſq; Halleluiah.

Idem ſit eiſdem modo ⁊ loco: ſecundo ⁊ tertio: voce ſemper altius eleuata. Deinde Pontifex accepta mitra: ⁊ ſtans ibidem: benedicit aquam cũ vino, ſale, ⁊ cinere, dicens per omnia: ⁊ faciēs pꝛout habetur ſupꝛa ſub eccleſię dedicatione: vſq; ad oꝛationē. folio. 109.

Omnipotens ſempiterne deus creatoꝛ, et conſeruatoꝛ humani generiſ ⁊c. īcluſiue. f. 110. Aquā igit benedicta: Põtifex accepta mitra accedit ad altare: et ſtās ante illud: depoſita mitra: inchoat ſchola ꝓſequente Añam.

Pontifex benedicit aquā ſtās cũ mitra. Bñdicta aqua pontifex cum mitra accedit ad altare ⁊ ibidem depoſita mitra incipit añ. ſchola ꝓſequēte cuꝫ pſ. poſt quēlibet ipſius verſum ſemp reiterādo añam.

Introibo ad altare dei: ad deum qui lętificat iuuentutem meā. Pſ.
Iudica me Deus et diſcerne cauſam meam de gente non ſācta: ab homine iniquo ⁊ doloſo erue me. Repetitur antiphona.
Quia tu es Deus meus foꝛtitudo mea, quare me repuliſti, ⁊ quare triſtis incedo: dum affligit me inimicuſ? repetitur Antiphona.
Emitte lucem tuam ⁊ veritatem tuam: ipſa me deduxerunt ⁊ adduxerunt in montē ſanctum tuũ ⁊ in tabernacula tua. Repetitur añ.
Et introibo ad altare Dei: ad deum qui lętificat iuuentutē meā.

Aña

Aña repetit. Cõfitebor tibi in cy-
thara deus deus meus: quare triſtis
es aïa mea: et quare cõturbas me.
Repetitur añ. Spera i deo quo-
niam adhuc confitebor illi: ſaluta-
re vultus mei et Deus meus.
Et nõ dr̃ Gl'ia p. Sed añ. repetit.
Incepta autem aña Pontifex ac-
cepta mitra: cũ pollice dextre ma-
nus facit ex predicta aqua: cruces
in medio tabule altaris, dicens.

Incepta añ. pontifex cũ mitra facit unã crucẽ cum pollice intincto in aqua benedicta in medio altario.

SAncti ✠ ficetur et cõſe ✠ cre-
tur hoc altare: in honore dei
omnipotentis, et glorioſe virginis
Marie: ac omnium ſanctorum; et
ad nomen et memoriam ſancti
In nomine pa ✠ tris: et fi ✠ lii: et
ſpi ✠ ritus ſancti. Pax tibi.

Pontifex facit alias q̃tuor cruces in ſingulis altaribus.

Deinde facit ex eadẽ aqua: cũ eo-
dẽ pollice: quatuor cruces in qua-
tuor cornib' altaris. Primã in dex-
tra parte poſteriori altaris, ideſt
vbi legit Euãgeliũ. Secũdã in ſi-
niſtra parte anteriori: tranſuerſa
p̃me. Tertiã i dextra p̃te anteriori.
Quartã in ſiniſtra p̃te poſteriori:
tertie trãſuerſa, repetẽs in q̃libet
cruce: verba p̃miſſa. Sãctificet et
cõſecret hoc altare et c. Quo facto
ſtans ibidẽ depoſita mitra dicit.
Oremus. Et miſtri. Flecta. ge. Le.

SIngulare illud p̃pitiatoriũ | Sine nota.
in altari crucis pro nobis re-
dimendis oblatum: in cuius p̃fi-
guratione Patriarcha Jacob la-
pidem erexit in titulũ: quo fieret
ſacrificiũ: et porte celi deſuper ape- | Gen. 28.
riretur oraculum: ſupplices tibi
dñe preces fundimus: vt lapidis
huius expolitã materiã: ſupni ſacri
ficiis ĩbuendã: ipſe tue dotare ſcti-
ficatiõis vbertate p̃cipias: q quon- | Exo. 32.
dã lapideis legẽ ſcripſiſti in tabu-
lis. Per Chrĩm dñm. R. Amen.

Qua completa Pontifex circuit
ſepties arã altaris: aſpergens eã
et ſtipitem de aqua predicta cum ci-
nere et vino benedicta: cum aſper-
ſorio de herba hyſſopi facto. Inci-
piens ante medium altaris añam.

Cõpleta añ. pontifex cũ mitra circuit ſepties altare et aſpergit

Aſperges me domine. Que tota
dicit: et repetitur cũ p̃s. Miſerere.
eo modo: prout ſupra de conſecra
tione altaris in eccleſie dedicatio-
ne ordinatũ eſt. Quo facto Pon-
tifex ſtans ſine mitra ante mediũ
altaris dicit. V. Domine exaudi
orationem meam. R. Et clamor
meus ad te veniat. V. Dñs vobiſ-
cũ. R. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.
DEus, qui es viſibiliũ rerum
oĩum et inuiſibiliũ conditor:
et cun-

⁊ cunctarū ſanctificationū conſecratorad dedicationem huius diuinę menſę adeſſe dignare: ⁊ quę ſacrato oleo et chriſmate a nobis indignis eſt linienda ⁊ benedicenda: tuę ſancti ✠ ficationis in eam infunde virtuté ⁊ cóſecrationem: vt omnes qui ad eam te deprecaturi acceſſerint: tuę ꝓpitiationis auxilium ſentiant. Per chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde ibidem cum eadem aqua bñdicta facit maltá, ſiue cęmentuꝫ ex calce ⁊ ſabulo, ſeu tegula trita ad hoc ꝑparatis: q̄ ſtás ſine mitra benedicit dicens. Oñs vobiſcū. ℟. Et cuꝫ ſpiritu tuo. Oremus.

Pontifex ſtás cū mitra facit cęmétū cum ꝑdicta aq̄ ⁊ reliquis reb⁹: ⁊ ſtás ſine mitra dicit oratíonem.

Domine deus, q ſumma ⁊ media, imaq; cuſtodis, qui omnes creaturá intrinſecus ambiendo concludis: ſancti ✠ fica et bene ✠ dic has creaturas calcis et ſabuli. Per chřm dñ. no. ℟. Amé.

Cęmentuꝫ ita benedictū reſeruatur, ⁊ reſiduū aquę benedictę funditur ad baſim, ſiue pedeꝫ ſtipitis altaris per circuitū: deinde Pótifex cū mitra procedit proceſſionaliter cū cereis, thuribulo, cruce, et clero, ad locuꝫ vbi reliquię poſitę fuerunt: ⁊ priuſq̄ʒ locū ipſum ingrediatur ſtans ab extra: depoſita mitra dicit, Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate.

Pontifex cuꝫ mitra ꝓceſſionaliter accedit vbi ſūt reliquię ⁊ ante ingreſſum loci depoſita mitra dicit oronē.

Aufer a nobis dñe cūctas iniquitates nřas: vt ad ſancta ſanctoꝝ puris mereamur mētib⁹ introire. Per chřm dñm. ℟. Amé.

Ingreſſus vero ſine mitra: priuſquá tangat: ſtans iuxta et verſus ad reliquias dicit. Oremus.

Interim ingreſſ⁹ ſine mitra aliaꝫ dicit orónem.

Fac nos dñe, q̄s, ſanctoꝝ ſpecialiter tibi dicata mēbra tágere: quoruꝫ cupimus patrocínia inceſſanter habere. Per chriſtuꝫ dominum noſtrum. ℟. Amen.

Qua dicta Pontifex ſine mitra accipit reuerenter vaſculum reliquiarū: tum accepta mitra portat eas ſolénıter et ꝓceſſionaliter ad altare cóſecrandū: vel ſi ſint ſuper feretrū: per ſacerdotes ferri facit: inchoans ſchola ꝓſequēte añam.

Pontifex ſine mitra accipit vaſculum reliquias et poſita ſibi mitra eas portat ad altare cuꝫ ꝓceſſione dicēdo ſequētes añ. ⁊ ℟.

Cum iucunditate exibitis: ⁊ cum gaudio deducemini: nam et montes et colles exilient expectantes vos cum gaudio, halleluiah.

Poterit deinde etiam dici ſi expedierit ſequens Reſponſorium.

Surgite ſancti de habitationibus veſtris: loca ſanctificate: ⁊ plebem benedicite: Et nos homines peccatores in pace cuſtodi te. ℣. Ambulate ſcti dei ad locū ꝓdeſtinatū, qui vobis ꝑparatuꝫ eſt. Et nos. Cūq; peruenerit prope ipſum altare: deponit eas reuerēter cū luminaribus ſuper feretrū: vel aliquam tabulam honeſte ibidem paratam: luminaribus iuxta illas ardentibus: ⁊ mox Pontifex cum mitra ſtans prope altare: inchoat ſchola proſequente añam.

Pontifex reliquias ꝓpe altare reuerēter collocat cuꝫ luminarib⁹ et incipit añ. ⁊ ſchola ſequit ipſam et pſ.

Exultabunt ſancti in gloria: lętabuntur in cubilibus ſuis. Pſ.

Cantate domino canticum nouum: laus eius in eccleſia ſanctorum. Lętetur iſrael in eo qui fecit euꝫ: ⁊ filię ſion exultent in rege ſuo.

Laudent

Laudent nomen eius in choꝛo: in tympano ꝛ pſalterio pſallāt ei. Quia beneplacitum eſt domino in populo ſuo: et exaltauit manſuetos in ſalutem. Exultabunt ſancti in gloꝛia: lętabuntur in cubilibus ſuis. Exultationes dei in gutture eoꝝ: ꝛ gladij ancipites in manib⁹ eoꝝ. Ad faciendā vindictam in nationibus: increpationes in populis. Ad alligandos reges eoꝛum in compedibus: ꝛ nobiles eoꝛum in manicis ferreis. Ut faciāt in eis iudiciū cōſcriptū: gloꝛia hęc eſt omnib⁹ ſanctis ei⁹. Laudate dn̄m in ſanctis eius: laudate eū i firmamēto virtutis eius. Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum ſecundum multitudinem magnitudinis eius. Laudate eum in ſono tubę: laudate eum in pſalterio ꝛ cythara. Laudate eum in tympano ꝛ choꝛo: laudate eū i choꝛdis ꝛ oꝛgano. Laudate eum in cymbalis beneſonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis ſpiritus laudet dn̄m. Et nō dr̄ Gloꝛia pa. Sed aña repetitur. Qua finita Pontifex depoſita mitra ſtās verſus ad altare, dicit. Oremus.

Pontifex ſtat ſine mitra verſus ad altare.

Deus, qui in omni loco dominationis tuę clemens ac benignus dedicatoꝛ aſſiſtis: exaudi nos, quęſumus: et concede: vt inuiolabilis huius loci permaneat conſecratio: ꝛ beneficia tui muneris vniuerſitas fidelium quę ſupplicat percipere mereatur. Per Chꝛiſtum dn̄m noſtrū. ℟. Amē. Et mox Pōtifex accepta mitra: ſignat cū pollice dextrę manus de chꝛiſmate: cōfeſſionē: id eſt ſepulchꝛum, in quo reliquię ſunt reponendę: in quatuoꝛ angulis: faciēs in ſingulis ſignum crucis: ꝛ dicēs dum vnamquamq; crucem facit.

Pontifex cū mitra ſignat in modū crucis cū chꝛiſmate locū vbi in altari ꝯdendę ſunt reliquię.

Conſe ✠ cretur: ꝛ ſancti ✠ ficetur hoc ſepulchꝛū. In noīe pa ✠ tris: ꝛ fi ✠ lij: ꝛ ſpiritus ✠ ſancti. pax huic domui. Deide depoſita mitra: recondit ibi vaſculū cum reliquijs ꝛ alijs in eo incluſis venerāter: inchoās, ſchola, ſeu miniſtris ꝓſequentibus antiphonā.

Depoſita mitra pōtifex reponit reliquias i altari dicens añā.

Sub altare dei ſedes accepiſtis: intercedite ꝓ nobis ad dn̄m Jeſū Chꝛm. ℣. Exultabūt ſancti in gloꝛia: lętabuntur in cubilibus ſuis. Et nō dr̄ Gloꝛia pr̄i. Sed repetit añ. Interim dū pręmiſſa dn̄r: Pontifex ſtās ſine mitra: impoſito ꝛ bn̄dicto incenſo in thuribulo: ꝛ illo a diacono acceptoꝛ: thurificat reliquias incluſas: quo facto impoſita ſibi mitra: accipiēs lapidē, ſeu tabulā cū quo debet claudi foꝛamen, ſeu ſepulchꝛū: facit cum pollice crucē de chꝛiſmate in medio eius de ſubtus: dicēs.

Pontifex cū mitra accipit lapidē q debet ſuppoꝛi reliquijs facit crucē cū chꝛiſmate i medio eius deoꝛſum.

Conſe ✠ cretur: ꝛ ſancti ✠ ficetur hęc tabula vel hic lapis: per iſtam vnctionē ꝛ dei benedictionē. In nomine pa ✠ tris: ꝛ fi ✠ lij: ꝛ ſpirit⁹ ✠ ſancti. pax tibi. Et mox ponit et coaptat tabulā, ſeu lapidē ſup foꝛamen, ſeu ſepulchꝛū: claudēs illud, ꝛ ichoās, ſchola ſeu miniſtris ꝓſequētibus: añam.

Pontifex coaptat lapidē ſup reliquias: ꝛ incipit añ.

Corpora sanctoꝝ i pace ſepul ta ſunt:⁊ viuent noīa eoꝛum in ęternū. ℣. Gloria patri. Poſt hec depoſita mitra, dicit. Oremꝰ.

Deus, qui ex oī cooptatione ſanctoꝝ: ęternū maieſtati tuę condis habitaculū: da ędificationi tuę incremēta cęleſtia:⁊ p̄ſta, vt quoꝝ hic reliquias pro tuo amoꝛe ↄplectimur: eoꝝ ſemꝑ meritis adiuuemur. ꝑ chꝛīm do. no. ℟. Amē.

Tūc accepta mitra eo prīͥcipiente: Cęmētarij cuꝫ cęmēto bn̄dicto firmāt ipſaꝫ tabulā, ſeu lapidē ſuꝑ foramē ſeu ſepulchꝛū. Deide pōtifex facit crucē deſuꝑ ex chꝛiſmate cum pollice dextrę manꝰ, dicens.

Signe✠tur ⁊ ſancti✠ficet hoc altare. In noīe pa✠tris ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpūs ✠ſancti. pax tibi. Tū depoſita mitra inchoat ſchola ſeu miniſtris ꝓſequētibus aīam.

Pontifex ſine mitra ichoat aā.

Stetit angelus iuxta aram templi: habens thuribulum aureum in manu ſua: ⁊ data ſunt ei incenſa multa: ⁊ aſcēdit fumus aromatum in conſpectu dei halelujah.

Interim ſine mitra pōtifex imponit ⁊ bn̄dicit icēſum in thuribulo: ⁊ thurificat altare vndiq̄ ad dextrū ⁊ ſiniſtrū latꝰ: ante ⁊ deſuꝑ: tuꝫ dicit ſtans coraꝫ altari ſine mitra.

Dirigatur oꝛatio noſtra, quęſumus domine ſicut incenſum in cōſpectu tuo: ⁊ copioſa beneficia chꝛiſtianus populus aſſequatur: vt quicunq̄ tibi in hoc altari ſacranda libamina deuotus obtulerit: vel ſacrata ſuſceperit: ſubſidia pręſentis vitę accipiat: et remiſſionem omniuꝫ peccatoꝛum pariter conſequatur: ⁊ gratiā ſempiternę redemptionis percipiat. Per chꝛiſtū dn̄m nr̄m. ℟. Amen.

Item ſine mitra bn̄dicit incēſum ⁊ thurificat altare ab omni parte ⁊ poſtea dicit orōnē.

Poſt hec Pōtifex accepta mitra extergit menſam altaris cum linteo mundo: ⁊ mox impoſito ⁊ benedicto incenſo in thuribulo: thurificat ſuper illam in modum crucis in medio ⁊ in quatuoꝛ eius coꝛnibus: in locis in quibus cā aqua ſancta ſignauit: inchoans ſchola, ſeu miniſtris ꝓſequentibus. ℟.

Dirigatur oīo mea ſicut incēſum in cōſpectu tuo dn̄e. ℣. Eleuatio manuū tuarū ſacrificiū veſpertinuꝫ. Quod dū dr̄ Pontifex cū mitra circuit ter altare: ſemper ⁊ cōtinue thurificando. Finita incēſatione: tradit thuribulum vni ſacerdoti ſuperpellicio induto: qui continue vſq̄ ad finē cōſecrationis incēſat altare p̄dictū: illud circūeūdo, excepto eo tēpoꝛe quo pōtifex illud habet incēſare. Tum Pontifex inchoat ⁊ ſchola, ſeu miniſtri pꝛoſequuntur aīam.

Pontifex ſine cū mitra altare extergit ⁊ thurificat illud i quaque locis vbi fecit cruces cū aqua inchoat ℟.

Erexit Jacob lapidem in titulum: ⁊ fundens oleum deſuper votum vouit Deo Jacob. pſal'.

Quam dilecta tabernacula tua dn̄e virtutū: concupiſcit

Pontifex incipit aā, qua dicta dicitur pſ. Quā dilecta et ad oēm eius verſuꝫ repetit aīa.

ꝛ

⁊ deficit anima mea in atria do-
mini. Repetitur antiphona
Cor meum ⁊ caro mea: exultaue-
runt in deum viuū. Repetit aña.
Etenim paſſer inuenit ſibi do-
mum: ⁊ turtur nidum vbi repo-
nat pullos ſuos. Repetitur aña
Altaria tua domine virtutū: rex
meus ⁊ deus meus. Repetit aña
Beati qui habitant in domo tua
domine: in ſecula ſeculorum lau-
dabunt te. Repetit antiphona
Beatus vir cuius eſt auxilium
abs te: aſcenſiones in corde ſuo
diſpoſuit in valle lachrymarū: in
loco quem poſuit. Repetit aña
Etenim benedictionem dabit le-
giſlator: ibunt de virtute in virtu-
tem: videbitur Deus Deorum in
Sion. Repetitur antiphona
Domine deus virtutum exaudi
orationem meam: auribus perci-
pe Deus Jacob. Repetitur aña
Protector nr̄ aſpice deus: ⁊ reſpi-
ce in faciē Chriſti tui. Repetit aña
Quia melior eſt dies vna in atriis
tuis ſuper millia. Repetitur aña
Elegi abiectus eſſe in domo dei
mei: magiſquā habitare in taber-
naculis peccatorū. Repetit aña
Quia miſericordiam ⁊ veritatē
diligit deus: gratiam et gloriam
dabit dominus. Repetitur aña
Non priuabit bonis eos qui am-
bulant in innocentia: domine vir-
tutum, beatus homo qui ſperat
in te. Et non dicitur. Gloria pa-
tri. ſed antiphona repetitur.
Dum aña ⁊ ps. predicti dicuntur.
Pontifex mitrā tenens: facit cru-

ces de oleo ſancto cathecumeno-
rum: cum pollice dextre manus
in medio altaris: ⁊ in quatuor ei⁹
cornibus: in locis, in quibus fece-
rat cruces de aqua benedicta: di-
cens dum ſingulas cruces facit.
Sancti ✠ ficetur ⁊ cōſe ✠ cre-
tur lapis iſte. In nomine pa-
✠ tris: ⁊ fi ✠ lii: ⁊ ſpiritus ✠ ſan-
cti: in honorem Dei: ⁊ glorioſe vir-
ginis Marie: ac omnium ſancto-
rum: ad nomen ⁊ memoriā ſancti
N. pax tibi. Deinde Pontifex
imponit incenſum in thuribulū: ⁊
eum benedicit: ⁊ accepto thuribu-
lo a ſacerdote altare incenſante
cum mitra inchoat, ſchola, ſeu mi-
niſtris proſequentibus. Reſpōſ.
Dirigatur oratio mea ſicut
incenſum in conſpectu tuo
domine. ℣. Eleuatio manuum
mearum ſacrificium veſpertinū.
Quo incepto Pōtifex circuit ſe-
mel altare ad dextrā thurificādo
illud. Deinde reſtituto thuribulo
ſacerdoti: dicit Oremus. Et mi-
niſtri. Flectamus genua: Leuate.
Adſit Domine miſericordie
tue ineffabilis pietas: ⁊ ſuper
hunc lapidē opem tue bene ✠ di-
ctionis ⁊ virtutē vnctionis infun-
de: vt te largiente referat premiū:
quiſquis intulerit votum. Per
Chriſtū dn̄m noſtrum. ℟. Amē.
Oratione finita pōtifex icboat: ⁊
ſchola ſeu miniſtri pſequunt aña.
Mane ſurgens Jacob erige-
bat lapidem in titulum: fun-
dens oleum deſuper: votū vouit
domino: vere locus iſte ſanctus
eſt:

Dum pdi-
cta cātant
pōtifex cū
mitra fa-
cit cruces
de oleo ca-
thecume-
norum in
quinq; lo-
cis in qui-
b⁹ fecerat
cruces cū
aqua dicēs
Sanctifi-
cetur.

Pontifex
bn̄dicit in-
cenſum et
thurificat
altare ⁊ in-
cipit Reſū.

Pontifex
iterū altare
vt ſupra
thurificat,
⁊ dicit ora-
tionē ſine
mitra.

Pontifex
incipit aña.
Mane q
dicta dicit
ps. Boni
eſt: ⁊ ad ſin-
gulos eius
verſus repe-
titur aña.

Digitized by Google

eſt:⁊ ego neſciebam. Pſalmus.
BOnum eſt ꝯfiteri dño:⁊ pſal
lere nomini tuo altiſſime.
Repetit aña. Ad annunciãdum
mane miſericoꝛdiã tuam:⁊ verita
tem tuã per noctẽ. Repetit aña.
In dechacoꝛdo pſalterio: cũ can
tico in cithara. Repetitur aña.
Quia delectaſti me domine in fa
ctura tua:⁊ in operibus manuum
tuarum exultabo. Repetitur aña.
Quam magnificata ſunt opera
tua dñe: nimis ꝓfunde facte ſunt
cogitationes tue. Repetitur aña.
Vir inſipiẽs nõ cognoſcet:⁊ ſtul
tus nõ intelliget hec. Repetit aña.
Cum exoꝛti fuerint peccatoꝛes
ſicut fenum: et apparuerint om
nes qui operantur iniquitatem.
Repetitur aña. Vt intereãt in ſe
culum ſeculi: tu autem altiſſimus
in eternũ domine. Repetitur aña.
Quoniã ecce inimici tui dñe: quo
niã ecce inimici tui peribunt:⁊ di
ſpergentur omnes, qui operan
tur iniquitatem. Repetitur aña.
Et exaltabit ſicut vnicoꝛnis coꝛ
nu meum: et ſenectus mea in mi
ſericoꝛdia vberi. Repetitur aña.
Et deſpexit oculus meus inimi
cos meos:⁊ ab inſurgentibus in
me malignantibus: audiet auris
mea. Repetitur antiphona.
Iuſtus vt palma floꝛebit: ſicut ce
drus libani multiplicabitur.
Repetitur aña. Plantati in do
mo domini: in atrijs domus Dei
noſtri floꝛebunt. Repetitur aña.
Adhuc multiplicabũtur in ſene
cta vberi:⁊ bene patientes erunt
vt annuntient. Repetitur aña.
Quoniam rectus dominus deus
noſter:⁊ non eſt iniquitas in eo.
Et non dicitur Gloꝛia patri.
Sed aña repetitur. Interim Põ
tifex accepta mitra facit cruces cũ
pollice de eodem oleo cathecume
noꝛum in eiſdem locis altaris di
cens: dum ſingulas cruces facit.
SAncti✠ficetur ⁊ cõſe✠cre
tur lapis iſte. In nomine pa
✠tris:⁊ fi✠lij:⁊ ſpiritus✠ ſan
cti: in honoꝛem Dei:⁊ gloꝛioſe vir
ginis Marie: ac omnium ſancto
rum:⁊ memoꝛiã ſancti pax tibi.

Pontifex ſtans cum mitra facit iterato cruces de eodẽ oleo in eiſdem quinq; locis dictis.

Deinde Pontifex imponit incen
ſum in thuribulum ⁊ ipſum bene
dicit:⁊ accepto thuribulo a ſacer
dote altare incenſante: cum mi
tra inchoat ſchola, ſeu miniſtris
pꝛoſequentibus Reſponſoꝛium.
Dirigat oꝛatio mea ſicut incẽſu
i ꝯſpectu tuo dñe. ℣. Eleuatio ma
nuum meaꝝ ſacrificiũ veſpertinũ.

Pontifex iterũ circuit altare ⁊ ſedẽs vt ſupra ⁊ cũ mitra ichoat ℟.

Quo incepto circuit iterum ſe
mel altare ad dextram illud incen
ſando. Quo facto reſtituit thuri
bulum ſacerdoti et depoſita mi
tra, dicit. Oremus. Et miniſtri.
Flectamus genua: Leuate.
ADeſto dñe dedicationi huius
menſe tue:⁊ in eam, que a no
bis indignis ſancto linita eſt oleo:
bene✠dictionis ⁊ ſancti✠fica
tionis tue virtutem ⁊ conſecratio
nem infunde. Qui viuis ⁊ regnas
deus per omnia ſecula ſeculoꝛum.
℟. Amen. Alia oꝛatio. Oremus.

Depoſita mitra.

OMnipotẽs ſempiterne deus:
altare hoc, quod in honoꝛe
tuo

tuo ꝛ in memoꝛia viſitationis ſancti tui et omnium ſanctoꝛum tuoꝛum indigni dicamus: virtute tuę bene ✠ dictionis ſancti ✠ fica: ꝛ omnibus te hic inuocantibꝰ atqꝫ in te ſperantibus auxilij tui munus oſtende: ꝛ huic altari impoſita munera ſemper accepta facere digneris: vt ꝛ in eo ſacramentoꝛum virtus, ꝛ votoꝛum ſemper obtineatur effectus. Per Chriſtum dominū noſtrum. ℞. Amē.

Deinde Pontifex accepta mitra incipit: ꝛ ſchola, ſeu miniſtri pꝛoſequuntur antiphonam.

Unxit te deus deus tuuſ oleo lętitię pꝛę conſoꝛtibus tuis. pſalṁ.

Pontifex ſtās cū mitra incipit añ. Unxit. qua dicta dicit ps. Eructauit et ſingulis eius ṽ. añ. repetitur.

Eructauit coꝛ meum verbū bonum: dico ego opera mea Regi. Repetitur antiphona.

Lingua mea calamus ſcribę: velociter ſcribētis. Repetitur aña.

Speciosus foꝛma pꝛę filijs hominū diffuſa eſt gratia in labijs tuis: pꝛopterea benedixit te deus in ęternum. Repetitur antiphona.

Accingere gladio tuo ſup fęmur tuum: potētiſſime. Repetit aña.

Specie tua et pulchꝛitudine tua intende, pꝛoſpere pꝛocede et regna. Repetitur antiphona.

Pꝛopter veritatē ꝛ manſuetudinem ꝛ iuſtitiā: ꝛ deducet te mirabiliter dextera tua. Repetitur aña.

Sagittę tuę acutę: populi ſub te cadent in coꝛda inimicoꝛum regiſ. Repetitur aña.

Sedes tua deuſ in ſeculum ſeculi: virga directionis virga regni tui. Repetit añ.

Dilexiſti iuſtitiam ꝛ odiſti iniquitatem: pꝛopterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lętitię: pꝛę conſoꝛtibus tuis. Repetit antiphona.

Myrrha ꝛ gutta ꝛ caſia a veſtimētis tuis a domibus eburneis: ex quibus delectauerunt te filię regum in honoꝛe tuo. Repetit añ.

Aſtitit Regina a dextris tuis in veſtitu deaurato: circundata varietate. Repetitur antiphona.

Audi filia ꝛ vide ꝛ inclina aurem tuā: ꝛ obliuiſcere populum tuū, ꝛ domum patris tui. Repetit aña.

Et cōcupiſcet rex decoꝛē tuum: quoniam ipſe eſt dñs deuſ tuuſ, ꝛ adoꝛabunt eum. Repetitur aña.

Et filię Tyri in muneribus: vultum tuum depꝛecabuntur omnes diuites plebis. Repetit aña.

Omnis gloꝛia eius filię regis ab intus: in fimbꝛijs aureis circumamicta varietatibꝰ. Repetit aña.

Adducentur regi virgines poſt eam: pꝛoximę eiuſ afferentur tibi. Repetitur aña. Afferentur in lętitia ꝛ exultatione: adducentur in templum regis. Repetitur aña.

Pꝛo patribus tuis nati ſunt tibi filij: cōſtitues eos pꝛincipes ſuper omnem terram. Repetitur aña.

Memoꝛes erunt nominis tui domine: in omni generatione et generationem. Repetit antiphona.

Pꝛopterea populi confitebuntur tibi in ęternum: ꝛ in ſeculū ſeculi. Et nō dicitur Gloꝛia patri. Sed aña repetitur. Interim dum aña ꝛ ps. dicuntur: Pontifex facit cruces de chꝛiſmate ſancto cū pollice dextrę manus in medio tabule

le altaris: ⁊ in quattuor eius angu-
lis iterum ⁊ eo ordine vt prius ad
quamlibet crucem, dicens.

Dum ſcā dicunt pōtifex cū mitra et chriſmate facit cruces i eiſdē locis.

Sancti ✠ ficet ⁊ conſe ✠ cret
lapis iſte. In noīe pa ✠ tris:
⁊ fi ✠ lii: ⁊ ſpūs ✠ ſancti in hono-
rem Dei ⁊ glorioſę virginis Ma-
rię: ac omniū ſanctorū: ad nomen
⁊ memoriam ſancti .... pax tibi.
Deinde pōtifex ipōnit incēſum in
thuribulū ⁊ illud bñdicit: ⁊ acce-
pto thuribulo a ſacerdote altare
incēſante: cū mitra inchoat ſcho-
la, ſeu miniſtris ꝓſequentibus ℞.

Pontifex bñdicit incenſum, ⁊ incipit ℞.

Dirigatur oratio mea ſicut in-
cenſum in cōſpectu tuo domine.
℣. Eleuatio manuum mearum
ſacrificium veſpertinum.
Quo incepto circuit iterū ſemel
altare ad ſiniſtrā illud incenſans:
quo incēſato: reſtituto thuribulo
ſacerdoti ⁊ aña finita: depoſita mi-
tra, dicit. Oremus. Et miniſtri.
Flectamus genua: Leuate.

Pontifex circuit altare ad ſiniſtrā ⁊ illud incenſat et ſine mitra dicit.

Deſcēdat, quęſumus, dñe deus,
noſter ſpiritus tuus ſup hoc
altare: qui ⁊ dona noſtra: ⁊ popu-
lum tuū in eo ſanctificet: ⁊ ſumen-
tium corda dignanter emundet.
Per Chrm dñm nrm. ℞. Amen.
Qua dicta Pontifex accepta mi-
tra inchoat ſchola, ſeu miniſtris
proſequentibus antiphonam.

Sanctificauit dominus taberna-
culum ſuum: ⁊ hęc eſt domus dei:
in qua inuocetur nomen eius: de
qua ſcriptum eſt: Erit nomē meū
ibi: dicit dominus. Pſalmus.

Pontifex accepta mitra inchoat añ. ⁊ ſequitur ps. Deus nr. ⁊ poſt ſingulos eius verſus repetitur aña.

Deus noſter refugium ⁊ vir-
tus adiutor in tribulationi-
bus quę inuenerunt nos nimis.
Repetitur aña. Propterea non
timebimus dum turbabitur ter-
ra: ⁊ transferentur montes in cor
maris. Repetitur antiphona.
Sonuerunt ⁊ turbatę ſunt aquę
eorum: cōturbati ſunt montes in
fortitudine eius. Repetitur aña.
Fluminis impetus lętificat ciui-
tatē dei: ſanctificauit tabernacu-
lum ſuū altiſſimus. Repetit aña.
Deus in medio eius non com-
mouebitur: adiuuabit eam deus
mane diluculo. Repetitur aña.
Conturbatę ſunt gentes ⁊ incli-
nata ſunt regna: dedit vocem ſuā
⁊ mota eſt terra. Repetitur aña.
Dñs virtutū nobiſcū: ſuſceptor
noſter deus Iacob. Repetit aña.
Venite et videte opera domini:
quę poſuit prodigia ſuper terrā:
auferens bella vſq; ad finē terrę.
Repetitur aña. Arcum conte-
ret ⁊ cōfringet arma: ⁊ ſcuta com-
buret igni. Repetit antiphona.
Vacate ⁊ videte quoniā ego ſum
deus: exaltabor in gentibus ⁊ ex-
altabor in terra. Repetitur aña.
Dñs virtutum nobiſcum: ſuſce-
ptor noſter deus Iacob. Et nō dr
Gloria patri. Sed aña repetitur.

Interim vero dum dicitur añā ⁊ pſalmus pꝛedictus: Pontifex ſtāſ cum mitra: fundit et ſpargit oleū cathecumenoꝛū ⁊ chꝛiſma: ſuper altare: cōfricans, liniens, ⁊ perungēs, totū altare manu dextra: quo facto incipit ſchola, ſeu miniſtris pꝛoſequentibus: antiphonam.

Ecce odoꝛ Filij mei ſicut odoꝛ agri pleni: cui benedixit dominꝰ: creſcere te faciat deus meus: ſicut arenā maris: ⁊ donet tibi de roꝛe celi benedictionem. Pſalmus.

Fundamēta eius in montibꝰ ſanctis: diligit dñs poꝛtas ſiō ſuper omnia tabernacula Jacob.

Glorioſa dicta ſunt de te: ciuitas Dei.

Memoꝛ ero rahab ⁊ babylonis: ſcientium me.

Ecce alienigenę ⁊ tyrus ⁊ populus ęthiopum: hi fuerunt illic.

Nunquid ſion dicet homo: ⁊ homo natus eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eam altiſſimus.

Dominus narrabit in ſcripturis populoꝛum: ⁊ pꝛincipum hoꝛum qui fuerunt in ea.

Sicut lętantium omnium: habitatio eſt in te. Et non dicitur Gloria patri. Finito pſalmo Pontifer ſtans cum mitra, dicit.

Pontifex ſtans cum mitra.

Lapidem hunc fratres chariſſimi: in quo vnguentū ſacrę vnctionis effunditur: ad ſuſcipiēda populi ſui vota ⁊ ſacrificia: oꝛemus vt dominus conſe ✠ cret atqꝫ bene ✠ dicat: ⁊ quod eſt vnctum a nobis: ſit vnctum in nomine eius: vt plebis vota ſuſcipiat: ⁊ altari per ſacram vnctionem perfecto: dum pꝛopitiationem ſacroꝛum imponimus: ipſi pꝛopitiatores dei eſſe mereamur. Per chꝛm dñm noſtrum: Qui cum patre et ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat deus in ſecula ſeculoꝝ. Quo dicto ſtāſ adhuc cū mitra: īchoat ſchola, ſeu miniſtris pꝛoſequentibus añam.

Edificauit Moyſes altare domino deo, offerens ſuper illud holocauſta: ⁊ immolans victimas fecit ſacrificium veſpertinum in odorem ſuauitatis domino deo: in cōſpectu filioꝛum Iſrael. Qua finita ſtans adhuc cum mitra, dicit.

Pontifex ſtāſ cū mitra īchoat añam.

Dei patris omnipotentis miſericoꝛdiam depꝛecamur, dilectiſſimi fratres: vt altare hoc ſacrificijs ſpiritualibus imbuendū noſtrę vocis exoꝛatus officio: ſua benedictione ſancti ✠ ficet: atqꝫ in eo ſemp oblationes famuloꝛū ſuoꝛū: ſtudio ſuę deuotionis impoſitas: benedi ✠ cere ⁊ ſancti ✠ ficare dignet: ⁊ ſpirituali placatus incenſo: pꝛecāti familię ſuę pꝛomptus ⁊ benignus exauditoꝛ aſſiſtat. per Chꝛm dñm no. Deinde ſtās depoſita mitra bñdicit incenſum ſup altare cremandū dicens.

Pontifex ſine mitra dicit orationem.

¶ Benedictio incēſi. ℣. Dñe exaudi oꝛationē meam. ℟. Et clamoꝛ meꝰ ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oꝛemꝰ.

Pontifex ſtans ſine mitra benedicit incenſum.

Domine deus omnipotēs cui aſſiſtit exercitus angeloꝛū cū tremoꝛe: quoꝛū ſeruitiū ſpirituale ⁊ igneū eſſe cognoſcitur: dignare reſpicere, bene ✠ dicere, ⁊ ſancti ✠

cti✠ficare hanc creaturā incenſi: vt omnes languores: omneſq3 infirmitates: cūcteq3 inſidie inimici: odorē eius ſentientes: effugiant ⁊ ſeparent a plaſmate tuo: vt nunq3 ledatur a morſu antiqui ſerpētis: qđ pretioſo filij tui ſanguine redemiſti: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus: Per omnia ſecula ſeculorū. ℟. Amen.

Pontifex aſpgit incenſū aqā bñdicta.

Deinde aſpergit ipſum aquā benedicta. Tū accepta mitra Pōtifex: format ꝓpria manu quinq3 cruces ex incēſo benedicto: quālibet de quinq3 granis: ſup illa quinq3 loca altaris: in quibus cruces de aqua oleo ⁊ chriſmate prius facte fuerunt: ⁊ ſuper quamlibet crucē thūris: ponit vnam crucē factam de ſubtili candela: ad menſurā illius: ⁊ cuiuſlibet crucis omnia capita accenduntur: vt cū ipſis thus comburatur ⁊ crematur. Omnibus autē crucibus accenſis: Pontifex depoſita mitrā: flexis corā altari genib⁹: inchoat ſchola, ſeu miniſtris proſequentibus.

H Alleluiah. ℣. Ueni ſancte ſpiritus: reple tuorū corda fidelium: ⁊ tui amoris in eis ignem accēde. Niſi cōſecratio huiuſmodi fieret inter dñicam. lxx. ⁊ feſtū paſche reſurrectionis dñi nři Jeſu Chriſti: quia tunc omiſſo Halah dicitur verſus tantū. Quo dicto ſurgit Pontifex ſtans ante altare ⁊ ſtatim dicuntur ſequentes añe.

Aſcendit fumus aromatū in conſpectu dñi đ manu angeli. Alia añ.

Stetit angelus iuxta aram templi: habens thuribulū aureum in manu ſua: ⁊ data ſunt ei incēſa multa: ⁊ aſcendit fumus aromatum in conſpectu Dei. ſine Halleluiah.

Quib⁹ finitis Pōtifex ante altare ſtās ſine mitra dicit. Orem⁹. Et miniſtri. Flectam⁹ genua. Leua.

Stādo ⁊ ſine mitra.

DOmine ſancte: pater omnipotens: eterne deus: clemēs ⁊ propitius preces noſtre humilitatis exaudi: ⁊ reſpice ad huius altaris tui holocauſtum: quod nō in igne viſibili probetur: ſed infuſum ſancti ſpiritus tui gratia in odorem ſuauitatis aſcēdat: ⁊ legitime ſe ſumētibus: euchariſtia medicabilis fiat: ad vitamq3 proficiat ſempiternā. Per dñm noſtrū Jeſum Chřm filiū tuū q tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſancti de⁹: per oīa ſecula ſeculor. ℟. Amen.

Cōbuſtis cādelis et incenſo p aliquē miniſtrū cū ſpatula lignea radātur, cineres ⁊ in ſacrariū ponantur.

Poſt hec combuſtis candelis: et thure: cineres illius cōbuſtionis per vnum ex miniſtris cum ſpatulis ligneis abradunt: ⁊ collecti in aliquo vaſe proijciuntur in ſacrario. Interim Pōtifex depoſita mitra ſtans ante gradus altaris. verſus ad altare: dicit. Oremus. Et miniſtri Flectam⁹ genua: Le.

Pontifex ſtans ſine mitra dicit oratio nem.

DEus omnipotens: in cuius honore ac beatiſſime virginis Marie: ⁊ omniū ſanctorum: ⁊ nomen ac memoriā ſancti tui indigni altare hoc conſecramus: clemēs ⁊ propitius preces noſtre humilitatis exaudi: ⁊ preſta: vt in hac menſa ſint libamina tibi accepta: ſint grata: ſint pinguia: ⁊ ſpiritus ſancti tui ſemp rore perfuſa:

vt omni tempore hoc in loco ſup-
plicantis tibi familię tuę anxieta-
tes releues: ęgritudines cures:
preces exaudias: vota ſuſcipias:
deſiderata confirmes: ac poſtula-
ta concedas. Per dominum no-
ſtrum Jeſum Chriſtum filiũ tuũ:
Qui tecum viuit et regnat in vni-
tate eiuſdem ſpiritus ſancti deus.

Deinde: extenſis manibus ante pectus, dicit prefationem.

Pontifex ſtans ſine mitra extẽſis manibus ante pectus dicit prefationem.

Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟.
Amẽ. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et
cũ ſpiritu tuo. ℣. Surſũ cor
da. ℟. Habemus ad dominũ
℣. Gratias agamus domino deo
nřo. ℟. Dignum et iuſtum eſt.
Vere dignum et iuſtũ eſt ęquũ
et ſalutare. Nos tibi ſemper
et vbiq; gratias agere: dñe
ſancte: pater omnipotẽs, eterne
deus et clemẽs: cuius nec initiũ
nec finis aduertit: q tantus es,
quantus eſſe voluiſti: ſcitũs ſci-
licet atq; mirabilis deus: cuius
virtutẽ elementa non capiunt.
Te benedicimus. Te ſupplices
deprecamur: vt tibi ſit altare
hoc

hoc,ſicut illud quod Abel,ſalu-
taris myſterij in paſſione pcur-
ſor iugulatus a fratre:nouo ſã-
guine imbuit ⁊ ſacrauit. Sit
tibi domine altare hoc:ſicut il-
lud qđ Abrahã pr̃ nr̃:q videre
te meru it fabricauit: ⁊ inuoca-
to tuo noie cõſecrauit:in quo p̃
ſacerdotẽ Melchiſedech:ſacri-
ficij formã triũphalis expreſſit
Sit tibi altare hoc dñe:ſicut
illud ſup qđ Abrahã ſeminariũ
fidei nr̃ę Iſaac filiũ ſuum:dum
tibi toto corde credidit:to-
to corde impoſuit: in quo ſalu-
taris myſterij: ſacramẽtũ dñicę
paſſionis oſtẽſum eſt:dũ offert
filius:agnus occiditur.Sit tibi
altare hoc dñe ſicut illud quod
Iſaac puteũ profundũ purita-

tis inueniens: abũdantię e i
nomẽ imponens: tuę maieſtati
dicauit. Sit tibi domine altare
hoc ſicut illud quod Moyſes
ſuſceptis mandatis in pręfigu-
ratione apoſtolica applicauit:
⁊ duodecim lapidum conſtru-
ctione firmauit. Sit tibi do-
mine altare hoc ſicut illud qđ
Moyſes ſeptem dierũ purifica-
tione mundauit: ⁊ cęleſti tu o
colloquio, Sancta ſanctorũ vo-
cauit: ſicut locutus es ad Moy-
ſen dicens. Si qs tetigerit alta-
re hoc, ſanctificatus habeatur.
Sit ergo in hoc altari inocẽtię
cultus: imolet ſupbia. Iracun-
dia iuguletꝰ. Luxuria omniſqꝫ li-
bido feriat: offeratur ꝑ turturi-
bꝰ ſacrificiũ caſtitatis: ⁊ ꝑ pullis
colũbarũ

colũbarũ innocẽtię ſacramẽtũ.
Quod ſequiť dicit plane. Qđ ſequiť dicit plane legẽdo: ita
tamẽ, ꝙ a circumaſtantibꝰ audiri
poſſit. Per dñm noſtrum Jeſum
Chꝛiſtũ filiũ tuũ. Qui tecũ viuit ⁊
regnat in vnitate ſpũs ſancti deꝰ.
Per oĩa ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amẽ.
Pꝛęfatione finita: Pontifex acce/
pta mitra inungit cũ pollice dex/
trę manꝰ chꝛiſmato: frõtẽ altaris:
in modũ crucis: ichoãs ſchola, ſeu
miniſtris pꝛoſequentibus aĩam.

Pontifex accepta mitra inũgit cũ pollice frontẽ altaris in modũ crucis de ſacro chꝛiſmate ⁊ miniſtri dicunt aĩaꝫ. Cõfirma. ⁊ ps. Exurgat. 61.

Cõfirma hoc deus: qđ operatus
es in nobis: a templo ſancto tuo
quod eſt in Jeruſalẽ Halah. ps.
Exurgat deus ⁊ diſſipentur
inimici eiuſ: ⁊ fugiãt qui ode
runt eũ a facie eius. Dicit totũ
put habeť ſupꝛa in fine bñdictio/
nis Abbatiſ. Quo dicto Põtifex
depoſita mitra, dicit. Oremus.

Pontifex ſine mitra dicit oratiõnem.

Maieſtatem tuam domine hu
militer implorámus: vt alta/
re hoc ſacrę vnctionis libamine:
ad ſuſcipienda populi tui munera
imbutum: potenter bene ✠ dice
re et ſancti ✠ ficare digneris: vt
quod nunc a nobis indignis ſub
tui nominis inuocatione: in hono
re beatiſſimę virginis Marię et
omnium ſanctoꝛũ: atqꝫ in memo/
riã ſancti tui sacroſancti chꝛiſ/
matis inunctione delibutum eſt:
placeat tibi: atque altare maneat
perpetuum: vt quicquid deinceps
ſuper illud oblatum: ſacratumue
fuerit: dignum tibi fiat holocau/
ſtum: atqꝫ omnium hic offerentiũ
ſacrificia: a te pio dño benigne ſu/
ſcipiantur: ⁊ per ea: vincula pecca
toꝛũ noſtroꝛũ abſoluantur: macu/
lę deleantur: venię impetrentur: ⁊
gratię acquiranť: quatenus vna
cuꝫ ſanctis ⁊ electis tuis: vitã per/
cipere mereamur ęternam. Per
Chꝛiſtũ dominũ nrm. ℟. Amen.
Subſequẽter Põtifex accepta
mitra: inungit cum chꝛiſmate in
modũ crucis: coniunctiones men
ſę, ſeu tabulę: ⁊ tituli ſiue ſtipitis al
taris: in quatuoꝛ angulis: quaſi il/
la coniungens: ad ſingulas cru/
ces dicẽs. In nomine pa ✠ tris:
⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpũs ✠ ſancti. Deinde
depoſita mitra dicit. Oremus.

Supplices te depꝛecamur oĩ/
potens ęterne deus: per vni Pontifex depoſita mitra dicit.
genitum filium tuũ dñm noſtrum
Jeſum Chꝛiſtũ: vt altare hoc ſan
ctis vſibus pꝛęparatum: cęleſti be
nedictione ſancti ✠ fices: ⁊ ſicut Gen. 15.
Melchiſedech ſacerdotis pꝛęci/
pui oblationem dignatione mira
bili ſuſcepiſti: ita impoſita huic no
uo altari munera: ſemper accepta
ferre digneris: vt populus, qui in
hanc eccleſię domum ſanctã cõue/
niet: ꝑ hęc libamina: cęleſti ſanctifi

cationе ſaluatus: animarũ quoq; ſuarum ſalutem perpetuam conſequatur. Per eũdem Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Poſtea ſubdiaconi abſtergũt diligẽter cũ mantilibꝰ telę groſſę mẽſam altaris: ⁊ Põtifex ſedẽs in ſede ſua iuxta altare: fricat bene manus cũ medulla panis: ac lauat et extergit: deinde ipſis Diaconis ſeu acolitis pręſentantibꝰ Pontifici tobaleas nouas ⁊ mundas: vaſa quoq; ⁊ ornamẽta quęcũq; ad cultũ dei ⁊ altaris cõſecrati pertinentia. Pontifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtans benedicit illa dicẽs.

Benedictio tobalearum: vaſorũ: ⁊ ornamentorum altaris. ℣.

Stando ⁊ ſine mitra

Adiutorium nr̃m in noie dñi. ℟. Qui fecit cęlum ⁊ terrã. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ. Oremus.

Domine deus omnipotens: qui ab initio vtilia ⁊ neceſſaria hominibus creaſti: veſtimenta quoq; pontificalia ⁊ ſacerdotalia ſeu leuitica ſacerdotibus ⁊ leuitis
Gen. 28. ac ornamẽta ⁊ linteamina: facere famulum tuum Moyſen per quadraginta dies docuiſti: ac etiã quę Maria texuit ⁊ fecit in vſum miniſterij tabernaculi fęderis ordinaſti: ſancti✠ficare: bene✠dicere: ⁊ cõſe✠crare digneris: hęc ornamenta: ⁊ linteamina: in vſum altaris tui: ad conficiendũ ſuper ipſis corpus ⁊ ſanguinẽ filij tui dñi noſtri Jeſu Chri: qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſcti deus: per oia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen.

Deinde aſpgit illa aqua bñdicta. Tũ miniſtri ponũt ſup altare chriſmale, ſiue pannũ lineũ ceratũ ad mẽſurã altaris factũ: deinde veſtiunt altare tobaleis ⁊ ornamentis bñdictis, ponentes deſup crucem ⁊ alia ornamenta. Interim dicunt ſequentia reſponſoria: añę: ⁊ pſal.

Miniſtri veſtiũt altare ⁊ ornant ⁊ ponũt crucẽ ſup illud ⁊ itex cãtantur ſequẽtia ℟ia añ ⁊ pſal.

Circundate ſion leuitę altare domini dei: veſtite veſtimentis albis: eſtote et vos canentes hymnum nouum dicentes hal'lah. ℣. Mirabilis deus in ſanctis ſuis: ⁊ ſanctus in omnibus operibus ſuis. ℣. Gloria patri. Alia aña.

Circundate ſion ⁊ complectimini eam: narrate in turribus eius. ℣. Magnus dominus ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate dei noſtri in monte ſancto eius. Reſponſoriũ.

Induit te dominus tunica iucunditatis: ⁊ impoſuit tibi coronã. Et ornauit te ornamentis ſanctis. ℣. Luce ſplẽdida fulgebis: ⁊ oẽs fines terrę adorabunt corã te. Et ornauit te. ℣. Nationes ex longinquo ad te venient: ⁊ munera deferẽtes: adorabunt dominũ: ⁊ terram tuã in ſanctificatione habebunt: ⁊ nomen magnum tuum inuocabunt. Et ornauit te. ℣. Benedicti erũt qui te ędificauerunt: tu autem lętabe

tabe

Digitized by Google

taberis in filijs tuis: qm̃ omnes benedicentur ⁊ congregabuntur ad dominum. Et oꝛnauit. Añа.

Et in velamento alarum tuaruꝫ pꝛotege nos domine: et in laude tua gloriemur. Pſalmus.

Deus deus meus: ad te de lu ce vigilo.

Sitiuit in te anima mea: quam multipliciter tibi caro mea.

In terra deſerta inuia ⁊ inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi: vt viderem virtutẽ tuã ⁊ gloꝛiam tuaꝫ.

Qm̃ melioꝛ eſt miſicoꝛdia tua ſuper vitas: labia mea laudabũt te.

Sic benedicã te in vita mea: ⁊ in nomine tuo leuabo manus meaſ.

Sicut adipe ⁊ pinguedine repleatur anima mea: ⁊ labijs exultationis laudabit os meum.

Sic memoꝛ fui tui ſuper ſtratum meum: in matutinis meditaboꝛ in te: quia fuiſti adiutoꝛ meus.

Et in velamento alarum tuaruꝫ exultabo: adheſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua.

Ipſi vero in vanum queſierunt animam meam: introibunt in inferioꝛa terrę: tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt.

Rex vero lętabitur in deo, laudabunt oẽs qui iurãt in eo: quia obſtructũ eſt os loquentium iniqua.

Gloꝛia patri. Sicut erat in ⁊c̃.

His dictiſ põtifex depoſita mitra: ⁊ facta cruci ſup altari poſitę reuerẽtia: tertio ſucceſſiue incẽſat ſup altare in modũ crucis: dicendo ad quãlibet thurificationem: añam.

Omnis terra adoꝛet te de⁹: ⁊ pſallat tibi: pſalmuꝫ dicat nomini tuo dñe. Quo facto dicit. Oꝛemus.

His dictis Pontifex ſine mitra facta reuerentia cruci ſup altare poſitę ter incẽſat ipſum ad quãlibet i cẽſationeꝫ repetens añaꝫ. Omnis terra.

Deſcendat, queſum⁹ dñe deus noſter, ſpũs tuus ſanctus ſuper hoc altare: q ⁊ populi tui dona ſanctificet: ⁊ ſumentium coꝛda purificet. Per chꝛiſtuꝫ dñm nr̃m. ℟. Amen. Alia oꝛatio. Oꝛemus.

Omnipotẽs ſempiterne deus altare hoc nomini tuo dedicatum: cęleſtium virtutuꝫ bene ✠ dictione ſanctifica: et omnibus in te ſperantibus: auxilij tui munus oſtende: vt hic ⁊ ſacramentoꝝ virtus: ⁊ votoꝝ obtineatur effectus. Per dñm nr̃m ieſuꝫ. ⁊c. ℟. Amẽ. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cuꝫ ſpiritu tuo. ℣. Benedicamuſ domino. ℟. Deo gratias.

Pontifex ſacrariũ ĩgreditur.

Quib⁹ expeditiſ: põtifex ingredit ſacrariũ: ⁊ parat ſe ad celebꝛãduꝫ miſſam ſi voluerit: vel facit per aliquẽ ſacerdotẽ in dicto altari cõſecrato ſolẽniter celebꝛari. Introi.

⁊ mu- nera tua accepta e runt

ſuper alta ri me o. ℟.

Beatus vir qui timet dominū

in mādatis e ius cupit nimis.

℣. Gloria. E v o v a e. Orō.

Exaudi dñe p̄ces noſtras: et ad ſanctificandum nomini tuo hoc altare benignus adeſto: vt ſacramentoꝝ hic virtuſ: ⁊ votorum omniū obtineatur effectus. Sequēs orō dī ꝑ cōmemoratione ſcti vel ſctōꝝ: in cui⁹, ſeu quoꝝ honore altare ꝯſecratū eſt: aut quoꝝ reliquię ibidē ſunt recondite: vna cum p̄cedente ſub vno p̄ dñm ⁊c.

Iſta orō. dicit ſub vno Per dñm cum. p̄cedenti.

Magnificet te domine ſancti tui N. beata ſolennitas: qua ⁊ illi gloriam ſempiternam: ⁊ opē nobis ineffabili prouidentia contuliſti. Per dominum noſtrum.

Lectio Iſaię prophetę. xix.

Hec dicit dñs deus: in die illa deferetur munus dño exercituū: ⁊ rex fortis dominabitur eorum: in die illa erit altare domini in medio terrę: ⁊ cognoſcetur dominus: ⁊ colent eum in oſtijs ⁊ muneribus: ⁊ vota vouebunt dño: et ſoluent: ⁊ reuertentur ad dñm: et placabitur eis: ⁊ ſanabit eos. In die illa erit iſrael benedictio in medio terrę: cui benedixit dominus deus exercituum dicens: Benedictus populus meus: et opus manuū mearū: ⁊ hereditas mea iſrael: dicit dñs oipotens. Graduale.

Molli te ho ſti as: ⁊ introite

in a tri a e ius: ado

rate dominum in au la

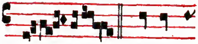
ſan cta e ius.

℣. Reue labit domin⁹ codē

ſa: ⁊ i tēplo e ius oēs

dicent glo riam

Alle

Ha le luiah. ℣. Redem

ptio nem mi ſit do minus

po pu lo ſu o: mandauit

in ęter num te ſta mentum

ſu um.

Sequentia ſancti euangelij ſecundum Mattheum. cap. 5.

In illo tempore: dixit Jeſus diſcipulis ſuis. Amen dico vobis. Niſi abundauerit iuſtitia veſtra pluſquam ſcribarū et phariſeorū, nō intrabitis in regnum celorum. Audiſtis quia dictum eſt antiquis. Non occides: qui autem occiderit: reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis qui iraſcitur fratri ſuo: reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri ſuo Racha: reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue: reus erit gehennę ignis: Si ergo offers munus tuum ad altare: ⁊ ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduerſum te: relinque ibi munus tuum ante altare: ⁊ vade prius reconciliari fratri tuo: ⁊ tūc veniens offeres munus tuum. Et dicitur Credo. Offertoriū.

Sanctificauit Moy ſes alta

re domino, offerens ſuper il

lud holocauſta: ⁊ immolans

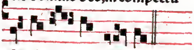
victimas, fe cit ſacrificium ve

ſpertinum in odorem ſuauita

tis domino deo, in conſpectu

fi li o rum Iſra el. Secre.

Omnipotēs ſempiterne de⁹: altare hoc nomini tuo dedicatum, cęleſtium virtutum benedictione ſanctifica: ⁊ omnibus in te ſperātibus, auxilij tui mun⁹ oſtendat hic ⁊ ſacramētorum virtus: ⁊ votorum obtineatur effectus.

Alia

Alia ſecreta pro ſancto:quę dicitur precedente ſub vno Per dñm.

Iſta ſecreta dr cum pcedenti ſub vno p dñm.

Tuorum domine precioſa morte iuſtorum ſacrificium illud offerimus:a quo martyrum ſumpſit omne principiū. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtū filium tuum,ꝛc. Communio.

Poſtcōio.

Deſcendat,quęſumus domine deus noſter,ſpiritus tuus ſanctus ſuper hoc altare:qui et populi tui dona ſanctificet:et ſumentium corda purificet.

Dicitur et ſequens poſtcommunio pro ſancto cum precedente ſub vno. Per dominum noſtrū.

Iſta poſtcōio dicit cū pcedēti ſub vno p dñm.

Sit nobis domine ſacramentū tui certa ſaluatio:quę beati tui N.meritis imploratur.Per dominum noſtrum Jeſum ꝛc.

Finita miſſa Pōtifex dat benedictionē ſolēnē ꝛ idulgētias:Exuit ſe ſacris veſtibus:ꝛ vadit in pace.

DE CONSECRATIONE altaris cuius ſepulchrum reliquiarum eſt in medio ſummitatis ſtipitis.

Otā ꝙ ordo predictus conſecrandi altare:ſemper ſeruatur quando ſepulchrum reliquiarum eſt in medio tabulę altaris:a parte ſuperiori:vel in ſtipite a parte anteriori:aut poſteriori. Si vero ſepulchrū eſt in medio ſummitatis ſtipitis:ſupra autem ſit ponenda ipſa tabula,ſiue menſa altaris. Finita aquę benedictione:cum vino,ꝛ cinere:ac oratione.

Omnipotens ſempiterne deus creator ꝛ conſeruator humani. 110.

Pontifex ſtās cum mitra:ex aqua benedicta huiuſmodi:vino ꝛ cinere mixta:facit maltam,ſiue cementū ex calce ꝛ ſabulo,ſeu tegula trita ad hoc paratis: quod deinde depoſita mitra benedicit,dicens. ℣.Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Domine deus,qui ſumma et media imaque cuſtodis:qui omnem creaturā intrinſecus ambiendo concludis:ſancti ✠ fica: et bene ✠ dic has creaturas calcis et ſabuli. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Quo facto:tabula ipſa altaris a ſtipite ſeparata iacēte: debet fieri reliquiarū repoſitio ꝛ incluſio. Pontifice proceſſionaliter accedente ad locum vbi reliquię ſunt depoſitę:in quo Pōtifex ſtās ab ex-

tra

tra fine mitra dicit. O remus. Et miniſtri. Flectam⁹ genua: Leua. Auſer a nobis ⁊c. fol. 134. Cōtinuās per omnia vſq; ad oꝛationē. D irigat oꝛatio nr̄a, q̄s dn̄e. 122. Incluſiue: put ſupꝛa oꝛdinatū eſt. Qua dicta: ſacerdotes ⁊ leuitę eleuant aram, ſiue tabulam, ſeu menſam altaris: ⁊ collocant eam ſuper ſtipitem: ⁊ cęmētarij cum dicto cęmento benedicto ipſam liniunt ⁊ firmant: ſchola interim cantante ſeu miniſtris dicentibus. R̷ium.

V os ſacerdotes et leui te ſanctifi cami ni. Et afferte aram domi ni dei iſra el ad locum qui e i pa ratus eſt. ℣. Uos ſancti domini vocabi mini miniſtri dei noſtri dicetur vobis ſit timoꝛ de i vobiſcum ⁊ cum diligentia cun cta fa ci te. Et afferte.

Leuata itaq; ara et collocata: ac cum cęmēto pꝛędicto bene firmata: Pontifex pꝛoſequitur altaris conſecrationem: accedens ad altare cum mitra: ⁊ ſtās ante illud: depoſita mitra incipit ſchola, ſeu miniſtris pꝛoſequentib⁹ antiphonā. I ntroibo ad altare dei. f. 133. cū oīb⁹ ſequentib⁹ vſq; ad oꝛationē. D eus, qui es viſibilium: rerum omnium ⁊c. incluſiue. Qua dicta Pontifex accepta mitra: extergit menſam altaris cū linteo mundo: ⁊ mox thurificat ſup illā in modū crucis in medio: ⁊ in quatuoꝛ eius angulis: inchoans ſchola, ſeu miniſtris pꝛoſequentibus R̷ium. D irigatur oꝛatio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo domine. ℣. Eleuatio manuum tuarum ſacrificium veſpertinum. Et omnia alia: deinde fiunt, pꝛout ſupꝛa oꝛdinata ſunt vſq; ad finē.

DE

DE ALTARIS PORTAtilis conſecratione: quę poteſt fieri quocunq; die ⁊ loco: tamen ieiuno ſtomacho.

AD conſecrandum tabulam ſiue altare portatile: parantur in loco: vbi conſecratio huiuſmodi fieri debet. In primis aliquę reliquię cum tribus granis incenſi: in altari recludendę. Sanctum chriſma. Oleum ſanctum cathecumenorum: vtrunq; in vaſculo, et ampulla. Media libra thuris cuius media pars ſit in granis. Thuribulum cum nauicella ⁊ cochleari. Vas cũ prunis ardentibus. Unũ vas aquę mundę. Vas cum cineribus. Vas cum ſale. Vas cũ vino: aſperſoriũ de herba hyſſopi factũ. Mantilia de tela groſſa noua: ad extergendũ altare conſecrãdum quoties oportuerit. Quinq; parue cruces factę de ſubtilibus candelis. Aliquot ſpatulę lignee paruę ad abradendũ de altari cõbuſtiones ⁊ cineres thuris ⁊ candelarũ. Vas ad ponẽdum huiuſmodi cõbuſtiones, ſeu raſuras. Duo candelabra cũ duobus cereis cõtinuo ardentibus ꝓpe reliquias. Vas cũ aqua ⁊ bacile ad abluendum manus Pontificis cũ expedierit: ⁊ manutergia ad tergendũ eas. Põtifex igitur paratus amictu: alba: cingulo: ſtola: pluuiali: ⁊ mitra: ſi cõſecrationem huiuſmõdi publice facere velit: vel ſi in camera ſua: aut alio loco ſecrete: Stolam habeat ſuper rochetum ab humeris dependentẽ: ⁊ mitrã ſimplicẽ: ſtans ante tabulã ipſam, ſiue altare cõſecrandum: poſitum ſup aliquã menſam, vel altare: mitrã in capite tenẽs: abſolute dicit.

Epo debet habere ſtolam ſup rochetũ ⁊ pluuiale ⁊ mitrã in hoc officio.

DEum patrem omnipotentem fratres chariſſimi: votis exultantibus deprecemur: vt qui per omnem mundum fidem ſparſit: ⁊ Eccleſiam congregauit: qui eſt lapis exciſus de monte ſine manibus: qui angularem compagẽ ſolidauit: hanc petram ſerenus illuſtret: eamq; ęterno lumine irrigatam: ita multiplicibus: et diuerſis chariſmatibus locupletet: vt ſuper illam: adminiſtrandam ſui corporis hoſtiam benedicat: ⁊ ſuſcipiat conſecratam: Qui viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus, per omnia ſecula ſeculorũ.

Deinde detecto capite genuflexus ante altare conſecrandum dicit. Deus in adiutorium meum intende. Tum ſurgit et miniſtri reſpondent. Domine ad adiuuandum me feſtina. Deinde ſtans detecto capite Pontifex, dicit. Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto. Miniſtri reſpondent. Sicut erat in principio ⁊ nũc ⁊ ſemper ⁊ in ſecula ſeculorum. Amen. abſq; Halleluiah. ⁊ hoc fit ſecundo ⁊ tertio: eiſdem modo ⁊ loco: voce ſemper altius eleuata. Quo facto Pontifex accepta mitra ſtans benedicit aquã cum vino: ſale: ⁊ cinere:

Pontifex detecto capite genuflexus coram altari portatili dicit Deus in adiutorium cum ℣ ⁊ pri. miniſtris ei reſpondentibus.

Digitized by Google

nere:dicens per omnia:ꝛ faciens: prout habetur ſupra ſub eccleſię dedicatione vſque ad oꝛationem.

Omnipotens ſempiterne deus:creatoꝛ ꝛ conſeruatoꝛ humani gene. f.110. Incluſiue: hoc ſaluo ꝙ vbicunque fit mentio de eccleſię conſecratione:dicit ſolum de altaris,vel tabulę. Aqua igitur benedicta Pontifex aſſumpta mitra:ex aqua ipſa facit cum pollice dextrę manus crucem in medio tabulę, vel altaris dicens.

Pontifex ſtans cum mitra facit quinqꝫ cruces cū pollice de aqua benedicta.

Sancti ✠ ficetur et conſe ✠ cretur hęc tabula. In nomine pa ✠ tris: et fi ✠ lij, et ſpiritus ✠ ſancti: Pax tibi.

Deinde facit ex eadē aqua cum eodē pollice quatuoꝛ cruces in quatuoꝛ coꝛnibꝰ altaris: videlicet primaꝫ in dextra parte poſterioꝛi ipſius lapidis,ideſt euāgelij. Secundam in ſiniſtra parte anterioꝛi primę trāſuerſa. Tertiā i dextra parte anterioꝛi.ꝛ quartā i ſiniſtra pte poſterioꝛi tertię trāſuerſa:ad quālibet crucē repetēs vba prędicta. Sanctificetꝛ ꝛc. Quo facto ichoat miniſtris pꝛoſequentibus aīam.

Aſperges me domine hyſſopo ꝛ mundaboꝛ: lauabis me: et ſuper niuem dealbaboꝛ. Pſalmus.

Pontifex tribꝰ vicibus aſpgit altare cū faſciculo hyſſopi aſſiſtentibꝰ miniſtris cū aſpgēa. ꝛ ps. Miſerere ſine Gloria et aī. repetit finito ps.

Miſerere mei Deus: ſm magnam miſericoꝛdiam. fo.54 Totus dicitur ſine Gloꝛia patri. Et in fine repetitur ipſa antiphona,ꝛ interim dum dicuntur aī. et pſalmi prędicti Pontifex cum mitra aſpergit cuꝫ aſperſoꝛio de herba hyſſopi facto de ipſa aqua tabulam:per eius circuitum tribus vicibus. Quo facto tabula abſtergitur cum mundo panno lineo: deinde Pontifex depoſita mitra dicit ℣. Dñe exaudi oꝛationem meam. ℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcuꝫ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oꝛemus. *Sine mitra.*

Deus,q es viſibiliū oīum rex ꝛ inuiſibiliū conditoꝛ:ꝛ cunctaꝛ

ctar ſanctificationũ ↄſecrator ad dedicationẽ huius dñicę mẽſe ad eſſe dignare: ⁊ quę ſacrato oleo ⁊ chriſmate a nobis indignis eſt liniendaː ⁊ benedicẽda tuę ſanctificationis in eã infunde virtutẽ: ⁊ cõſecrationem: vt oẽs qui ad eã deprecaturi acceſſerint tuę propitiationis auxilium ſentiãt. Per chriſtũ dñm nrm. R. Amen. Tum inchoat miniſtris ↄſequẽtib[9] añã.

Pontifex incipit R. Dirigat. quo incepto accepta mitra thurificat altare ter circũcirca

Dirigat dñe oratio mea, ſicut incenſum in cõſpectu tuo domine.

Qua incepta Põtifex accepta mitra thurificat tertio tabulam per circuitũ eius. Finita incẽſatione Pontifex cũ mitra inchoat miniſtris proſequentibus antiphonã.

Pontifex inchoat añ. Erexit et ea dicta dicitur ps. Quã dilc.

Erexit Jacob lapidem in titulũ fundens oleum deſuper. Pſalṁ.

Quã dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiſcit ⁊ deficit aĩa mea in atria dñi.

Cor meum ⁊ caro mea: exultauerunt in deum viuũ.

Etenim paſſer inuenit ſibi domum: ⁊ turtur nidum, vbi reponat pullos ſuos.

Altaria tua domine virtutũ: rex meus ⁊ deus meus.

Beati qui habitant in domo tua domine: in ſecula ſeculorum laudabunt te.

Beatus vir cuius eſt auxilium abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachrymarũ: in loco quem poſuit.

Etenim benedictionem dabit legiſlator ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deorum in ſion.

Domine deus virtutum exaudi orationem meam: auribus percipe Deus Jacob.

Protector noſter aſpice Deus: ⁊ reſpice in faciem Chriſti tui.

Quia melior eſt dies vna in atriis tuis ſuper millia.

Elegi abiectus eſſe in domo dei mei: magiſquã habitare in tabernaculis peccatorũ.

Quia miſericordiam ⁊ veritatẽ diligit deus: gratiam et gloriam dabit dominus.

Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia: domin[9] virtutum, beatus homo qui ſperat in te. Et non dicit Gloria patri.

Gloria nõ dicit poſt ps. ſed añ. repetitur.

Dum pmiſſa dr̃ Pontifex ſtans cũ mitra: facit cum pollice dextro de oleo ſancto cathecumenorum quinque cruces: videlicet primã in medio tabulę, ſeu altaris: et alias in quatuor eius angulis eo ordine put fecit de aqua benedicta: dicẽs dum vnamquamque crucem facit.

Sancti ✠ ficet: ⁊ conſe ✠ cret hęc tabula. Jn noĩe pa ✠ tris ⁊ fi ✠ lii: ⁊ ſpiritus ✠ ſcti. pax tibi.

Quo facto Põtifex inchoat miniſtris proſequentibus antiphonã.

Dirigatur domine oratio mea ſicut incenſum in ↄſpectu tuo dñe.

Pontifex ichoat añ. Dirigat.

Et dũ añ. dr̃: Pontifex thurificat ſemel tabulam per circuitum: deinde depoſita mitra dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus ge. Leua.

Adſit Domine miſericordię tuę ineffabilis pietas: ⁊ ſuper hanc tabulã opem tuę bene ✠ dictionis ⁊ virtutẽ vnctionis infunde:

Pontifex thurificat p circuitũ ſemel altare, ⁊ depoſita mitra dicit.

de: vt te largiente referat premiũ: quiſquis intulerit votum. Per Chriſtum dñm nſm. ℟. Amen.

Oratione finita Põtifex inchoat miniſtris proſequentibus añam

Pontifex ichoat añ. quã dicta dicitur ps. Bonũ ẽ. Mane ſurgens Jacob erigebat lapidẽ in titulũ: fundens oleũ deſuper votũ vouit dño: vere locus iſte ſanct⁹ eſt ⁊ ego neſciebam. ps.

Bonum eſt cõfiteri dño: ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime.

Ad annuntiandum mane miſericordiaꝫ tuam: ⁊ veritatem tuam per noctem.

In dechacordo pſalterio: cũ cantico in cithara.

Quia delectaſti me domine in factura tua: ⁊ in operibuſ manuum tuarum exultabo.

Quam magnificata ſunt opera tua dñe: nimis ꝓfunde facte ſunt cogitationes tue.

Uir inſipiẽs nõ cognoſcet: ⁊ ſtultus nõ intelliget hec.

Cum exorti fuerint peccatores ſicut fenum: et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

Ut intereant in ſeculum ſeculi: tu autem altiſſimuſ in eternum dñe.

Quoniã ecce inimici tui dñe: quoniã ecce inimici tui peribunt: ⁊ diſpergentur omnes, qui operantur iniquitatem.

Et exaltabit ſicut vnicornis cornu meum: et ſenectus mea in miſericordia vberi.

Et deſpexit oculus meus inimicos meos: ⁊ ab inſurgentibus in me malignantibus: audiet auris mea.

Juſtus vt palma florebit: ſicut cedrus libani multiplicabitur.

Plantati in domo dñi: in atrijs domus Dei noſtri florebunt.

Adhuc multiplicabũtur in ſenecta vberi: ⁊ bene patientes erunt vt annuntient.

Quoniam rectus dominuſ deuſ noſter: ⁊ non eſt iniquitas in eo.

Et non dicitur Gloria patri.

Incepta añ. Põtifex accepta mitra: facit in quinqꝫ locis tabule: in quib⁹ prius cruces fecerat: iteruꝫ cũ pollice dextro de eodẽ oleo ſancto cathecumenoꝝ qnqꝫ cruces: dicens dum ſingulas cruces facit.

Incepta añ. pontifex ſtãs cũ mitra facit iteruꝫ quinque cruces de eodẽ oleo in eiſdẽ locis dicens ad quãlibet. Sanctificet.

Sanctifi ✠ cet: ⁊ cõſe ✠ cretur hec tabula. In noie pa ✠ triſ ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpũs ✠ ſancti: pax tibi.

Deinde Pontifex inchoat ſchola ſeu miniſtris ꝓſequentib⁹ añam.

Pontifex ichoat añ. Dirigatur domine oratio mea, ſicut incenſum in conſpectu tuo.

Interim dum aña huiuſmodi di. Pontifex retenta mitra thurificat iterum ſemel tabulam per circuitum. Quo facto: depoſita mitra, dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Pontifex iterum ſemel thurificat tabulam in circuitu ⁊ depoſita mitra dicit.

Adeſto dñe dedicationi hui⁹ mẽſe tue: ⁊ in eã que a nobis

indignis ſancto linita eſt oleo: bene✠dictionis ⁊ ſancti✠ficationis tuę virtutem ⁊ conſecrationē infunde: Qui viuis ⁊ regnas deꝰ per oīa ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen. Deinde Pōtifex īchoat ⁊ ſchola, ſeu miniſtri proſequuntur añam.

Pontifex īchoat añ. qua dictā dicitur pſ. Deus nr.

Unxit te deus deus tuus oleo lętitię pre conſortibus tuis. pſal̃s.

Deus noſter refugium ⁊ virtus: adiutor in tribulationibus quę inuenerunt nos nimis.

Propterea nō timebimus dum turbabitur terra: ⁊ transferētur montes in cor maris.

Sonuerunt ⁊ turbatę ſunt aquę eorum: cōturbati ſunt montes in fortitudine eius.

Fluminis impetus lętificat ciuitatē dei: ſanctificauit tabernaculum ſuū altiſſimus.

Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam deus mane diluculo.

Conturbatę ſunt gentes ⁊ inclinata ſunt regna: dedit vocem ſuā ⁊ mota eſt terra.

Dñs virtutū nobiſcū: ſuſceptor noſter deus Iacob.

Uenite et videte opera domini quę poſuit prodigia ſuper terrā auferens bella vſq; ad finē terrę.

Arcum conteret ⁊ confringet arma: ⁊ ſcuta comburet igni.

Uacate ⁊ videte quoniā ego ſum deus: exaltabor in gentibus ⁊ exaltabor in terra.

Dñs virtutum nobiſcum: ſuſceptor noſter deus Iacob.

Et non dicitur Gloria patri.

Incepta aña Pontifex accepta mitra facit quinque cruces de ſancto chriſmate cum pollice prędicto in eiſdem locis tabulę: in quibus prius fecit de aqua ⁊ oleo ſancto: dicēs dū ſingulas cruces facit.

Incepta añ pōtifex ſtās cū mitra facit q̄nq; cruces de ſacro chriſmate i eiſdem locis dicens ad quilibet Sanctificetur.

Sancti✠ficet ⁊ conſe✠cret hęc tabula, In nomie pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpūs ✠ ſancti: pax tibi. Quo facto Pōtifex inchoat ⁊ ſchola, ſeu miniſtri pſequunt añ.

Dirigatur domine oratio mea: ſicut incenſum in conſpectu tuo. Quę dum dicit, Pontifex retēta mitra iterū ſemel thurificat tabulam per circuitum: deinde depoſita mitra, dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Pontifex īchoat añ. Dirigatꝗ dum dicit thurificat tabulas p circuitum ſemel.

Exaudi nos deꝰ noſter: ⁊ precum noſtrarū libēter accipe vota: ⁊ altare hoc ad celebrāda diuina myſteria pręparatū: cęleſtis vnguēti odore aſperge: ⁊ aromata diuinę ſanctificationis illi infunde: et ſicut lapidem Iacob Patriarchę erectum: vnguēti perfuſione dicaſti: ⁊ angelicis viſionibꝰ per ſcalā gradus Eccleſię figuraſti: ſic ſuper hunc lapidem altari coaptandū cęleſtiſ gratiā bene✠dictionis immitte: vt dum tbi ſup eum ſacri corporis et ſanguinis vnigeniti filij tui myſteria conſecrantur: petētibus peccata dimittantur: ⁊ merentibus influas gratiam ſempiternā. Per chrīm dñm noſtrū. ℟. Amen. Oratione dicta: Pōtifex accepta mitra: ſignat cum pollice dextrę manus: de chriſmate: confeſſionē, id eſt ſepulchrū,

Sine mitra ⁊ ſtando.

Gen. 28.

in quo reliquię ſūt reponēdę: ī medio: formādo ſignū crucis, dicens.

Pontifex ſtās cū mitra ſignat locum vbi ſunt ponē dę reliqę cum ſacro chriſmate faciens ſignum crucis.

Conſe ✠ cretur ⁊ ſancti ✠ ficetur hoc ſepulchrū, In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: pax huic domui. Deinde depoſita mitra: imponit reliquias cū trib⁹ granis thuris in tabula, ſiue altari: ⁊ ſepulchrū reliquiarū huiuſmodi claudit: quo facto, adhuc ſtās ſine mitra, dicit. Orem⁹.

Pontifex ſtans ſine mitra ponit reliqas cū tribus granis incenſi in tabula. et claudit.

Deus, qui ex omni cooptatione ſanctorum ęternum maieſtati tuę condis habitaculum: da ędificationi tuę incrementa cęleſtia: ⁊ pręſta, vt quorū hic reliquias pro tuo amore cōplectimur: eorū ſemper meritis adiuuemur. Per Chriſtum dñm noſtrū. ℟. Amē. Tum inchoat Pōtifex ſchola; ſeu miniſtris proſequentibus añam:

Pontifex icboat añ.

Ecce odor Filij mei: ſicut odor agri pleni: cui benedixit domin⁹: creſcere te faciat deus meus: ſicut arenam maris: ⁊ donet tibi de rore cęli benedictionem. Pſalmus.

Sequitur ps.

Fundamenta eius in montibus ſanctis: diligit dominus portas ſion, ſuper omnia tabernacula Jacob.

Glorioſa dicta ſunt de te: ciuitas Dei.

Memor ero rahab ⁊ babylonis: ſcientium me.

Ecce alienigenę ⁊ tyrus ⁊ populus ęthiopum: hi fuerunt illic.

Nunquid ſion dicet homo ⁊ homo natus eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eam altiſſimus?

Dominus narrabit in ſcripturis populorum: ⁊ principum horum qui fuerunt in ea.

Sicut lętantiū omniū: habitatio eſt in te. Et non di. Gloria patri. Dum aña ⁊ ps prędicti dicuntur: Pontifex accepta mitra fundit ⁊ ſpargit oleum cathecumenorum: ⁊ ſanctum chriſma vndique: confricans: liniens ⁊ perungens manu ſua dextera: totum lapidem. Quo facto ⁊ pſalmo prędicto finito: Pōtifex ſtās cum mitra, dicit.

Pontifex aſpergit oleum cathecumenorū cum chriſmate ſup totam tabulā et manu dextra totum lapidē vngit dū prędicta dicūtur.

Lapidem hunc fratres chariſſimi: in quo vnguentum ſacrę vnctionis effunditur: ad ſuſcipienda populi ſui vota ⁊ ſacrificia: oremus: vt dñs conſe ✠ cret, atq; bene ✠ dicat: ⁊ quod eſt vnctum a nobis: ſit vnctum in nomine eius: vt plebis vota ſuſcipiat: ⁊ altari per ſacram vnctionem perfecto: dum propitiationē ſacrorū imponimus: ipſi propitiatores dei eſſe mereamur, Per Chriſtū dominū nrm: q cū eo ⁊ ſpiritu ſctō viuit ⁊ regnat de⁹ in ſecula ſeculorū. Deinde inchoat ſchola, ſeu miniſtris proſequentibus antiphonā.

Sine mitra ⁊ ſtando.

Edificauit Moyſes altare domino deo: offerens ſuper illud holocauſta: ⁊ immolans victimas: fecit ſacrificium veſpertinum in odorē ſuauitatis dño deo: in conſpectu filiorum Iſrael. Qua finita ſtans adhuc cum mitra Pontifex, dicit.

Pontifex incipit añ.

Dei patris omnipotētis miſericordiā deprecemur, dilectiſſimi fratres: vt altare hoc ſacrificijs ſpiritualib⁹ imbuendū noſtrę vocis exorat⁹ officio: ſua bñdictio ne

Pontifex ſtat cū mitra.

ne ſanctificet: atque in eo ſemper oblationes famulorũ ſuorum ſtudio ſuę deuotionis impoſitas benedicere et ſanctificare dignetur: ⁊ ſpũali placatus incenſo: precanti familię ſuę prõptus ⁊ benignus exauditor aſſiſtat. Per chriſtum dominũ noſtrũ. Deinde benedicit incenſum ſuper altare cremandũ ⁊ ſtãs depoſita mitra dicit. ℣.

Pontifex ſine mitra benedicit incenſum.

Domine exaudi orationẽ meã.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Domine deus omnipotens: cui aſtat exercitus angelorũ cum tremore: quorum ſeruitiũ ſpirituale ⁊ igneũ eſſe cognoſcitur: dignare reſpicere: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare hanc creaturam incenſi: vt omnes languores omneſq; infirmitates: cunctęq; inſidię inimici odorem eius ſentiẽtes effugiant: ⁊ ſeparentur a plaſmate tuo: vt nunquã lędatur a morſu antiqui ſerpentis: quod pretioſo filij tui ſanguine redemiſti. Qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Deinde aſpergit ipſum cũ aq̃ bñdicta. Incenſo itaque benedicto: accepta mitra Pontifex: format propria manu q̃nq; cruces ex eo: ſup illudquãlibet de quinq; granis: ſup illa quinq; loca altaris: in quib' cruces de aqua: oleo ⁊ chriſmate pri' factę fuerũt: ⁊ ſuper quãlibet crucem thuris: ponit vnam crucem factam de ſubtili candela ad menſurã illius: ⁊ cuiuſlibet crucis omnia capita accenduntur: vt cum ipſis thus comburatur ⁊ cremetur. Omnibus autem crucibus accenſis: Põtifex depoſita mitra flexis coram altari genibus: inchoat et ſchola ſeu miniſtri proſequũtur.

Alleluiah. ℣. Ueni ſctẽ ſpũs: reple tuorũ corda fidelium ⁊ tui amoris in eis ignem accende.

Sine mitra ⁊ flexis genib' corã altari.

Niſi conſecratio huiuſmodi fiat inter dñicam. lxx. ⁊ feſtum paſchę reſurrectionis dñi nři ieſu chriſti: q̃ tũc omiſſo Allaih dĩ verſus tãtũ. Quo dicto ſurgit Pontifex ſtãs detecto capite ante altare: et ſtatim dicunt ſequentes antiphonę.

Aſcendit fumus aromatũ in conſpectu dñi de manu ãgeli. Alia añ.

Pontifex ſurgit et ſtans ſine mitra dicit añas ſequentes.

Stetit angelus iuxta aram templi habens thuribulum aureum in manu ſua: ⁊ data ſunt ei incenſa multa: ⁊ aſcendit fumus aromatũ in conſpectu dei. ſine Alleluiah. Quib' finitis Põtifex ante altare ſtãs depoſita mitra dicit. Orem'. Et miniſtri. Flectam' gen. Leua.

Uius altaris dñe holocauſtũ: ſancti ſpũs tui gratia iſuſum: in odorẽ tuę ſuauitatis aſcẽdat. Per chřm dñm no. ℟. Amẽ.

Pontifex ſtans ſine mitra dicit.

Poſt hęc combuſtis candelis et thure: cineres illius combuſtionis per vnũ ex miniſtris abradũtur ab ara altaris cum ſpatulis ligneis paruis: ⁊ in aliquo vaſe collecti proijciũtur in fontes, ſiue ſacrarium eccleſię. Deinde Põtifex verſus ad ipſum altare ſtans ſine mitra dicit. Oremus.

Supplices

Pontifex ſtans ſine mitra dicit.

SUpplices tibi dñe de⁹ pater omnipotens preces effundẽmus: vt metalli huius expolitam materiã ſupnis ſacrificijs imbuendam: ipſe tuę dotare ſanctificationis vbertate digneris: q quondã legẽ in tabulis ſcripſiſti lapideis. Per dñm noſtrũ Jeſum Chriſtũ filium tuum: Qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpũs ſancti deus. Et mox mediocri voce adhuc ſine mitra ſtans extenſis manibus ante pectus, dicit prefationem.

Pontifex dicit prefationẽ, manibus extenſis ante pectus.

PEr omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. ℣. Surſuȝ corda. ℟. Habemuſ ad dominũ. ℣. Gratias agamus domino deo noſtro. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt. Vere dignum ⁊ iuſtum eſt: ęquũ ⁊ ſalutare: Nos tibi ſemper ⁊ vbiq; gratias agere: domine ſancte: pater omnipotẽs: ęterne deus. Qui poſt offendicula lapſus primi hominis: inſtituiſti tibi offerri propitiatorij delibamẽta libaminis: vt culpa, quę precelſerat per ſuperbiam: futuris tẽporibus expiaret per munera: quibus honorarentur altaria: honorificarẽtur ⁊ templa. Quod tibi primus Noe prę parauit officio. Rurſus Abrahã immolaturus filiũ: dehinc Jacob erigens ⁊ vngẽs lapidem in titulum: Te redemptor mundi exoramus: vt lapidem iſtũ ſeu menſam: in honorem tuum: glorioſęq; virginis Marię ⁊ omnium ſanctorũ: conſe ✠ crare: ⁊ ſancti ✠ ficare digneris benedictionis tuę illapſu: manibus noſtris opẽ tuę benedictionis īfundẽs: ⁊ ſacri huius myſterij ſicut inſtitutor: ita etiã ⁊ ſanctificator appare: qui te angularẽ lapidẽ: ⁊ ſaxum ſine manibus exciſum: nominari voluiſti. Inhęreas hic: placido maieſtatis ęternalis obtutu: vt quicqd ſacro ritu ſup hoc immolabiť: ſicut Melchiſedech oblatũ tibi placeat holocauſtũ: adſit miſericordię tuę ineffabilis pietas: vt te largiẽte referat premiũ: quiſq; intulerit votũ. Quod ſequiť dicit plane legẽdo: ita tamẽ qđ a circũaſtantibus audiatur: Qui cum deo patre ⁊ ſpũ ſancto viuis ⁊ regnas deus, Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟. Amen.

Gen. 8.

Gen. 12.

Gen. 28.

Gen. 14.

Quod ſequiť dicit plane.

Deinde Pontifex inchoat ⁊ ſchola, ſeu miniſtri proſequunť añam.

Pontifex ichoat añ. Cõfirma.

COnfirma hoc deus: quod operatus es in nobis: a templo ſancto tuo, quod eſt in Jeruſalem. ℣. Gloria patri et. ℟. Sicut erat. Deinde repetitur aña. Qua dicta Põtifex ſine mitra, dicit. Orem⁹.

Sine mitra.

QUęſumus omnipotẽs deus, vniuerſarum rerum rationabilis artifex: qui inter cęteras creaturarum formas: lapideũ metallum ad obſequium tui ſacrificij cõdidiſti: vt legitimę libationi preparetur altare: annue dignanter: vt quicquid hic oblatum, ſacratũuc fuerit: nomini tuo aſſurgat: religioni proficiat: ſpei innitatur: ⁊ fidei ſit honori. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen. Poſtea inchoat ſchola, ſeu miniſtris proſequentibuſ antiphonã.

Miniſtris dicẽtibus añ. Dic̃ terra põtifex incẽſat tabulã ĩ modũ crucis.

Omnis terra adoret te Deus et pſallat tibi: pſalmum dicat nomini tuo Domine. Qua incepta: Pontifex accepta mitra thurificat ſuper tabulã in modũ crucis. Deinde depoſita mitra, dicit.

Sine mitra.

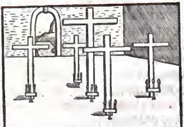
Deſcendat, queſumus domine deus noſter, ſpiritus tuus ſuper hoc altare: qui ⁊ populi tui dona ſanctificet: ⁊ ſumentium corda purificet. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Tabula extergit a miniſtris.

Poſtremo extergit tabula p miniſtros cũ panno lineo. Tũ Põtifex: ſi velit acceptis põtificalib⁹ paramẽtis, dicit ſup dictã tabulã conſecratã miſſam: ſupra ſub cõſecratione altaris ordinatã. f. 141. vel facit per aliquẽ ſacerdotẽ cęlebrari.

DE COEMETERII BENEDICTIONE

Quanquam pleriq; aſſerant: cęmeterij bñdictionem neceſſariam nõ eſſe: dicentes circuitus extra eccleſiã: ⁊ cęmeterij aſperſiones, q̃ fiunt, quando eccleſia dedicatur: ſufficere: ſuperuacuum tamen nõ eſt: benedictionem huiuſmodi fieri: in qua hoc modo proceditur.

Die pręcedenti ponunt in cęmeterio benedicẽdo quinq; ligneę cruces: videlicet vna altior in medio: ⁊ quatuor alię: quęlibet ad ſtaturã hominis: quarum vna in extremitate cęmeterij ante crucem mediã. Alia in alia extremitate cęmeterij retro crucẽ mediam. Tertia in tertia extremitate a dextris: ⁊ quarta in quarta extremitate cęmeterij a ſiniſtris crucis medię: ⁊ ante quãlibet ex dictis quinq; crucibus: ponit, ſeu figitur in terram: aliquod lignũ: in eius ſummitate aptum: ad affigendũ illi tres candelas: trium vnciarũ quęlibet, vel circa. Scala vel aliud ędificiũ ſup quo aſcendens Pontifex poſſit attingere ſummitates ipſarum crucum. Vas magnum aqua plenum benedicenda. ⁊ vas cum ſale.

Die pręcedenti ĩ benedictione cęmeterij: ponuntur quinq; cruces in cęmeterio ordine quo habetur ĩ texto.

Quę pręparanda ſunt p benedictione cęmeterij.

Mane vero Pontifex in ſacriſtia paratus amictu, alba, cingulo, ſtola, pluuiali albi coloris, mitra ſimplici, ⁊ baculo paſtorali: accedit cum miniſtris ad cęmeterium benedicendum: vbi faldiſtorium ante crucem in medio poſitam ſibi paratur: ſuper quo reſidens: facit populo breuem ſermonem de ſanctitate ⁊ libertate cęmeterij.

Paratur faldiſtoriũ p epo ante crucẽ principalem.

Qua

Qua facta: affiguntur ⁊ accédun-tur quindecim candelę: tres ante quamlibet crucem ſuper ligna vt ſupra ordinata: quibus ardentibus: Pontifex ante mediam crucem ⁊ candelas conſtitutus: ſtãs depoſita mitra, dicit. Oremus.

Pontifex ſtat depoſita mitra ⁊ dicit.

OMnipotens deus: qui es cuſtos animarum ⁊ corporum tuorum fidelium: reſpice propitius ad noſtrę ſeruitutis officium: vt ad introitum noſtrum purgetur: bene ✠ dicatur: conſe ✠ cretur: ⁊ ſancti ✠ ficetur hoc cęmeterium: vt humana corpora hic poſt vitę curſum quieſcẽtia: poſt huius vitę volumina: mereantur adipiſci perẽnis gaudia vitę. Per Chriſtum dominũ noſtrum. ℟. Amẽ.

Et mox ante ipſam crucem ſuper faldiſtorio Pontifex accepta mitra accumbit: et cantor incipit et pſequitur Litaniam. quã require ſupra. fol. 10. Cumq; dictũ fuerit.

Pontifex cũ mitra accũbit ſuper faldiſtorium ⁊ dicitur litania.

Vt obſequium ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogamus audi nos.

Pontifex ſurgit ab accubitu: et baculum paſtoralem in ſiniſtra tenens: producit ſignum crucis ſuper cęmeterium: dicens primo.

Pontifex ſurgit tenẽs baculum paſtoralẽ in ſiniſtra et dicit verſus ſequẽtes.

Vt hoc cęmeterium purgare: ⁊ bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Scđo dicit.

Vt hoc cęmeterium purgare: bene ✠ dicere: et ſancti ✠ ficare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi nos.

Tertio dicit. Vt hoc cęmeterium purgare: bene ✠ dicere: ſancti ✠ ficare: ⁊ conſe ✠ crare digneris.

℟. Te rogamns audi nos.

Quo facto redit ad accubitum cã-tore Litaniã perficiente. Qua finita ſurgit cum mitra ab accubitu Pontifex: ⁊ ſtans iuxta aquam ibidem in vaſe paratã: benedicit eam et ſal ſimpliciter: prout fit in dominicis diebus incipiens abſolute cum mitra. Exorcizo te creatura ſalis. 109. Require ſupra ſub benedictione et impoſitione primarij lapidis pro Eccleſia ędificanda. Aqua igitur taliter benedicta: Põtifex accedens ad crucem ante mediam poſitam: mitra ibidem depoſita: inchoat ſchola proſequente antiphonam.

Finita litania ſurgit epũs ⁊ benedicit ſal ⁊ aquã ſupra fol. 109.

Benedicta aqua põtifex accedit ad crucẽ ante mediã poſitã ⁊ ſtãs ſine mitra dicit añam. Aſperges.

E v o v a e. Pſalmus.

MIſerere mei Deus: ſecundum magnam miſericordiam tuam. folio. 54. Totus dicitur cum Gloria patri. ⁊ Sicut erat. Quo dicto antiphona repetitur. Dum aña ⁊ pſalmus dicuntur.

Pontifex accepta mitra circuit et perambulat totum locum cemeterij: incipiens circuire ad eius dexterā: aſpergens aquā benedictam vbique. Expleto autem circuitu: rediens ante crucem: quę eſt ante mediam: depoſita mitra: reſpiciens ad ipſam crucem, dicit. Oremus.

Expleto circuitu: redit ante crucē q̄ eſt ante mediam et ad ipſam reſpiciens et ſtans ſine mitra dicit orationem.

Deus, qui es totius orbis et humani generis redemptor: cunctarumque creaturarum viſibilium et inuiſibilium perfectus diſpoſitor: te ſupplici voce, ac puro corde expoſcimus: vt hoc cemeterium, ſiue polyandrum in quo famulorum famularumque tuarum requieſcere corpora debent: poſt curricula huius vitę labētia: pur✠gare: ſancti✠ficare: et bene✠dicere digneris: quiq; remiſſionem omnium peccatorū per tuam magnam miſericordiā; in te confidentibus pręſtitiſti: corporibus quoque eorum in hoc cemeterio quieſcentibus: et tubam primi Archangeli hic expectantibus: conſolationem perpetuam largiter impartire. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde thurificat ipſam crucem et figit in ſummitate ipſius vnā ex tribus candelis ardentibus: et alias duas ſimiliter ardētes in duob⁹ brachijs eiuſdē crucis. Quo facto: accepta mitra: accedit ad crucē retro mediam poſitam: aſpergendo ſemp aquā benedictā per cemeteriū: interim dicēs cum miniſtris ſequētes pſalmos.

Pontifex accepta mitra vadit ad ali[...] crucem retro medi[...] poſitā dicendo pſ. ſequentes et aſpergendo ſemp aquā benedictā p cemeteriū

Domine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me.

Miſerere mei dn̄e: quoniam infirmus ſum: ſana me dn̄e: quoniam conturbata ſunt omnia oſſa mea.

Et anima mea turbata eſt valde: ſed tu domine vſquequo?

Conuertere domine et eripe animam meā: ſaluum me fac propter miſericordiam tuam.

Quoniam non eſt in morte qui memor ſit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboraui in gemitu meo: lauabo per ſingulas noctes lectū meū lachrymis meis ſtratum meum rigabo.

Turbat⁹ eſt a furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

D iſcedite a me omnes qui operamini iniquitatem: quoniā exaudiuit dominus vocem fletus mei.
E xaudiuit dominus deprecationem meam: dominus orationem meam ſuſcepit.
E rubeſcant ⁊ conturbentur vehemēter omnes inimici mei: conuertantur ⁊ erubeſcant valde velociter. Et nō dr̄ Gloria pr̄i. ps̄.

B Eati quorū remiſſe ſunt iniquitates: et quorum tecta ſunt peccata.
B eatus vir cui nō imputauit dominus peccatum: nec eſt in ſpiritu eius dolus.
Q uoniam tacui inueterauerūt oſſa mea: dum clamarem tota die.
Q uoniā die ac nocte grauata eſt ſup me manꝰ tua: cōuerſus ſum in erumna mea dū configitur ſpina.
D elictum meum cognitū tibi feci: ⁊ iniuſtitiam meā nō abſcondi.
D ixi: cōfitebor aduerſum me iniuſtitiam meam domino: et tu remiſiſti impietatem peccati mei.
P ro hac orabit ad te omnis ſanctus: in tempore opportuno.
V eruntamen in diluuio aquarum multarum: ad eum non approximabunt.
T u es refugium meum a tribulatione que circūdedit me: exultatio mea erue me a circundantibꝰ me.
I ntellectū tibi dabo ⁊ inſtruam te in via hac qua gradieris: firmabo ſuper te oculos meos.
N olite fieri ſicut equus ⁊ mulus: in quibus non eſt intellectus.
I n chamo et freno maxillas eorum conſtringe: qui non approximant ad te.
M ulta flagella peccatoris: ſperantes autem in domino miſericordia circundabit.
L etamini in domino et exultate iuſti: ⁊ gloriamini omnes recti corde. Et non dicitur Gloria patri.

Quibus expletis: Pontifex ſtans ante ipſam crucem: depoſita mitra, dicit. Oremus.

Dictis ps. pdictis pōtifex sine mitra dicit orationem ante ipſam crucem.

D Omine ſancte: pater omnipotens: eterne Deus: trina maieſtas ⁊ vna deitas: pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus. Iuſtitie auctor: venie largitor: bonorum dator: ſanctitatis origo: chariſmatū diſtributor: omniumqꝫ ad te venientiū pius receptor: preſta propitius: vt hoc cemeterium in honorem tuum ⁊ nomen ſancti tui diſpoſitum bene✠dici ⁊ ſancti✠ficari concedas: qui beato Abrahe Patriarche famulo tuo: terram a filijs Ephrem comparatam in ſepulturam benedixiſti: et qui populo iſraelitico promiſſionis tellurem in quo durantem conceſſiſti: famulorum famularumqꝫ tuarum corporibus in hoc cemeterium intrantibus: quietis ſedē: et ab omni incurſione malorum ſpirituum tutelam benignus largitor tribuas: vt poſt animarum corporumqꝫ reſurrectionem coadunatam: te donante atqꝫ concedente: beatitudinem ſempiternā percipere mereātur: qui in trinitate perfecta viuis ⁊ regnas deus. Per oīa ſecula ſeculorū. R. Amē

Gen. 23.
Jo. per totum.

Tum

Tum thurificat ipſam crucē: et figit i ſummitate eius vnā ex tribus candelis ardentibus: ⁊ alias duas in duobus brachijs eiuſdem crucis: ⁊ accepta mitra vadit ad crucem ad dextrā medię poſitā: aſpergēdo aquā benedictā per cęmeterium ⁊ dicendo cū miniſtris. ps.

Pontifex ſine mitra thurificat crucē. ⁊ figit in ſummitate eiꝰ vnā candelam ex tribꝰ ardentibꝰ. ⁊ alias duas in brachijs duobꝰ dictę crucis.

Domine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me.

Quoniam ſagittę tuę infixę ſunt mihi: ⁊ cōfirmaſti ſuper me manū tuā.

Nō eſt ſanitas in carne mea a facie irę tuę: nō eſt pax oſſibus meis a facie peccatorum meorum.

Pontifex cū mitra aſpergēdo aquā vadit ad aliā crucē poſitam ad dexterā medię crucis dicendo Dñe ne i furore.

Quoniam iniquitates meę ſupergreſſę ſunt caput meū: ⁊ ſicut onꝰ graue grauatę ſunt ſuper me.

Putruerunt, et corruptę ſunt cicatrices meę a facie inſipiētię meę.

Miſer factus ſum ⁊ curuatus ſū vſq; in finem: tota die cōtriſtatus ingrediebar.

Quoniam lumbi mei ipleti ſunt illuſionibus: et non eſt ſanitas in carne mea.

Afflictꝰ ſum ⁊ humiliatus ſum nimis: rugiebā a gemitu cordis mei.

Domine ante te omne deſideriū meum: ⁊ gemitus meus a te nō eſt abſconditus.

Cor meū conturbatū eſt in me: dereliquit me virtus mea: ⁊ lumē oculorum meorum et ipſum non eſt mecum.

Amici mei ⁊ ꝓximi mei: aduerſū me appropinquerunt ⁊ ſteterunt.

Et qui iuxta me erant de longe ſteterunt: ⁊ vim faciebāt qui quęrebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi: locuti ſunt vanitates: ⁊ doloſ tota die meditabantur.

Ego autem tanq̃ ſurdus non audiebam: et ſicut mutus non aperiens os ſuum.

Et factus ſum ſicut homo nō audiens: ⁊ non habens in ore ſuo redargutiones.

Quoniam in te dñe ſperaui: tu exaudies me dñe deus meus.

Quia dixi nequando ſupergaudeant mihi inimici mei: ⁊ dum cōmouentur pedes mei ſup me magna locuti ſunt.

Quoniam ego in flagella paratus ſum: ⁊ dolor meus in conſpectu meo ſemper.

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: ⁊ cogitabo ꝓ peccato meo.

Inimici autem mei viuunt ⁊ cōfirmati ſunt ſuper me: ⁊ multiplicati ſunt qui oderunt me inique.

Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi: quoniā ſequebar bonitatem.

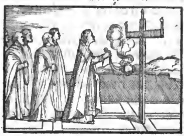
Ne derelinquas me domine deꝰ meus: ne diſceſſeris a me.

Intende in adiutoriū meū: dñe deus ſalutis meę. Et non dicitur Gloria pri. Quo dicto Pontifex ſtans ante ipſam Crucem depoſita mitra dicit: Oremus.

Domine deus: paſtor ęterne glorię lux ⁊ honor ſapientię: cuſtos et vigor prudentię: ſalus ęgrotantiū: valetudo potentium: meſtorum ſolamen: vita iuſtorum et gloria humilium: te ſupplices flagitamus:

Sine mitra.

flagitamus: vt hoc ſeruoꝝ tuoꝝ cemeterium: ab omni ſpurcitię inquinamento: ⁊ immundorum ſpirituum inſidijs: cuſtodire: mundare: ⁊ bene ✠ dicere digneris: atq̃ corporibus humanis in hunc locum aduenientibus: ſynceritatem perpetuam tribuere non deſinas: vt quicunq̃ baptiſmi ſacramentum perceperint: et chatolicę fidei documēta tenuerint: atq̃ decurſo huius ęui termino: corpora ſua in hoc cemeterio requieſci commendauerint: hic habeant te presidente corporum ſuorum requiei ſedē: donec in extremi iudicij die: angelicis concrepantibus tubis: animas ſimul cum corporibꝰ ſurgere de puluere: ⁊ ad dextrā partem cum ſanctis tuis aggregari permittas. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Pontifex ſine mitra thurificat crucē ⁊ figit in ea cādelas vt ſ precedibus.

Deinde thurificat ipſam crucem: ⁊ figit in ſummitate eiꝰ vnā ex tribus cādelis ardentibꝰ: ⁊ alias duas in duobus brachijs ipſius crucis. Tum accepta mitra vadit ad crucē, quę eſt ad ſiniſtraſ medię crucis poſita: aſpergendo ſemper aquam benedictā per cemeteriū dicēdo cū miniſtris. ps.

Domine exaudi orōnē meā: ⁊ clamor meus ad te veniat.
Non auertas faciē tuam a me: in quacunq̃ die tribulor: inclina ad me aurem tuam.
In quacunq̃ die inuocauero te: velociter exaudi me.
Quia defecerūt ſicut fumus dies mei: et oſſa mea ſicut cremium aruerunt.
Percuſſus ſum vt fęnum ⁊ aruit cor meum: quia oblitus ſum comedere panem meum.
A voce gemitus mei: adheſit os meum carni meę.
Similis factus ſum pellicano ſolitudinis: factus ſum ſicut nycticorax in domicilio.
Vigilaui, ⁊ factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto.
Tota die exprobrabant mihi inimici mei: ⁊ qui laudabant me aduerſum me iurabant.
Quia cinerem tanquam panem manducabam: ⁊ poculum meum cum fletu miſcebam.
A facie irę indignationis tuę: quia eleuans alliſiſti me.
Dies mei ſicut vmbra declinauerunt: ⁊ ego ſicut fęnum arui.
Tu autem domine in ęternū permanes: ⁊ memoriale tuum in generatione ⁊ generationem.
Tu exurgens miſereberis ſion: quia tempus miſerendi eius, quia venit tempus.
Quā placuerunt ſeruis tuis lapides eius: ⁊ terrę eius miſerebunt.
Et timebunt gentes nomen tuū dñe: ⁊ oēs reges terrę gloriā tuā.
Quia

Quia ędificauit dominus ſion: et videbitur in gloria ſua.
Reſpexit in orationem humiliū: et non ſpreuit preces eorum.
Scribantur hęc in generatione altera: et populus qui creabit laudabit dominū.
Quia proſpexit de excelſo ſcō ſuo: dominus de cęlo in terraꝫ aſpexit.
Ut audiret gemitus compeditorum: vt ſolueret filios interemptorum.
Ut annuntient in ſion nomē domini: et laudeꝫ eius in Jeruſalem.
In conueniēdo populos in vnū et reges: vt ſeruiant domino.
Reſpondit ei in via virtutis ſuę: paucitatem dierum meorum nunciа mihi.
Ne reuoces me in dimidio dierū meorum: in generatione et generationem anni tui.
Initio tu dn̄e terram fundaſti: et opera manuum tuarum ſunt celi.
Ipſi peribunt tu autem permanes: et omnes ſicut veſtimentum veteraſcent.
Et ſicut opertoriū mutabis eos et mutabuntur: tu autem ideꝫ ipſe es, et anni tui non deficient.
Filij ſeruorum tuorum habitabūt: et ſemen eorū in ſeculuꝫ dirigetur.
Et non dicitur. Gloria patri.
Quo dicto ſtans ante ipſaꝫ crucē depoſita mitra. dicit. Oremus.

Pontifex ante crucē depoſita mitra dicit orōnē.

Domine ieſu chriſte: qui corpus humanum de terra pro angelica reparatione formaſti: et in te pro redemptiōe aſſumpſiſti: in terram pro conditione carnis reſoluis: et de terra pro immortalitate reſuſcitas: hāc terram, quę ſumus ad vſum ſepulturę de bn̄dictione tui ſepulti corporis conſecrare dignare: et in baptiſmate tibi conſepultos in natura carnis hic ſepeliēdos: ſub ſpe tuę reſurrectionis: in tuę redemptionis miſericordia requieſcere cōcede: qui venturus es iudicare viuos et mortuos: et ſeculū per ignē. ℟. Amen.

Tunc thurificat ipſam crucem et figit in eius ſummitate vnaꝫ de tribus candelis ardentibus: et alias duas in duobus brachijs eiuſdē crucis: et accepta mitra reuertitur ad crucē mediā: aſpergendo ſemper per cęmeteriuꝫ aquā bn̄dictā dicēdo cū miniſtris ſequentes. pſ.

Tūc thurificat ipſam crucē et figit vnā de cādelis tribus aliaſque duas vt ſupra.

De profundis clamaui ad te domine: domine exaudi vocem meam.
Fiant aures tuę intendentes: in vocem deprecationis meę.
Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?
Quia apud te propitiatio eſt: et propter legem tuam ſuſtinui te dn̄e.
Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit aīa mea in domino.
A cuſtodia matutina vſqꝫ ad noctem: ſperet iſrael in domino.
Quia apud dn̄m miſericordia: et copioſa apud eum redemptio.
Et ipſe redimet Jſrael: ex omnibus iniquitatibus eius. Et non dicitur Gloria pr̄i. Alius pſalmꝰ.

Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obſecrationeꝫ meam: in veritate tua exaudi

exaudi me in tua iuſtitia.
Et non intres in iudiciū cum ſeruo tuo domine: quia nō iuſtificabitur in cōſpectu tuo omnis viuens.
Quia perſecut⁹ eſt inimicus animam meam: humiliauit in terra vitam meam.
Collocauit me in obſcuris ſicut mortuos ſeculi: ꝛ anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus: in me turbatum eſt cor meum.
Memor fui dierum antiquorum meditatus ſum in omnibus operibus tuis: et in factis manuum tuarum meditabar.
Expandi manus meas ad te: anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.
Velociter exaudi me Domine: quia defecit ſpiritus meus.
Non auertas faciem tuam a me: et ſimilis ero deſcendentibus in lacum.
Auditam fac mihi mane miſericordiam tuam: quia in te ſperaui.
Notā fac mihi viā in qua ambulem: quia ad te leuaui animā meā.
Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi: doce me facere voluntatem tuā: quia deus meus es tu.
Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum domine viuificabis me in ęquitate tua.
Educes de tribulatione animā meā: ꝛ in miſericordia tua diſperdes omnes inimicos meos.
Et perdes omnes qui tribulant animā meam: quoniā ego ſeruus tuus ſum. Et nō d. Gloria patri.

Quibus finitis: Pontifex ſtans ante ipſam crucem mediam: depoſita mitra, dicit. Oremus.

Adeſto, quęſumus dn̄e deus, obſequijs noſtris: in nomine tuo hunc locū viſitantibus: noſtrę fragilitatis miniſterio: ꝛ ſicut benedixiſti per manus ſeruorū tuorum Abrahę: Iſaac ꝛ Iacob terram ſepulturę, ſuę peregrinationis: Ita, quęſumus dn̄e, bene ✠ dicere: cōſe ✠ crare: ꝛ ſancti ✠ ficare digneris hoc cęmeteriū: pretio vnigeniti filij tui domini noſtri Ieſu Chriſti ſanguinis typice comparatū: ad noſtrę peregrinationis corpora quieſcenda: donec per eundē dn̄m nr̄m Ieſum Chriſtum de puluere ad gloriā donec reſurgēda: qui tecū viuit ꝛ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus.

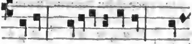
Finitis his pontifex ſtans ante crucē mediā depoſita mitra dicit orationem.

Deinde mediocri voce extēſis manibus ante pect⁹ dicit prefationē.

Extenſis manibus ante pect⁹

Per omnia ſecula ſeculorum. ℟.

Amē. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et

cū ſpiritu tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habemus ad dominū.

℣.

℣. Gratias agamus domino deo
nr̃o. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.
Uere dignum ⁊ iuſtū eſt ęquū
⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper
te vbiqȝ gratias agere: dñe
ſancte: pater omnipotēs, ęterne
deus: per chrm̄ dñm noſtrum.
Qui eſt dies ęternus. Lux inde-
ficiens: Claritas ſempiterna.
Qui ſic ſequaces ſuos in lucem

pręcipit ambulare: vt noctis
ęterne valeant caliginē euade-
re: et ad lucis patriam fęliciter
peruenire. Qui per humanitatē
aſſumptā Lazarū fleuit: per di-
uinitatis potentiaȝ: vitę reddi-
dit: atqȝ humanū genus quadri-
fida peccatorum mole obrutum:
ad vitā eduxit: per quem te dñe
ſuppliciter deprecamur: q̃ten⁹

q in

q in hoc ſepelient Polyandro:
ii.Thes.4. in nouiſſimo cum tubę perſtre-
perint angelorũ: a peccatorum
nexibus abſoluti: ⁊ ęternę feli-
citati redditi: ⁊ ſanctoꝝ cętibus
cõnumerati: te qui es vita ęter-
na: benignũ ⁊ miſericordẽ inue-
niãt: vt te auctorẽ vitę exultan-
tes: cũ oibus ſanctis collaudẽt.

Quod ſequit dicit plane. Quod ſequit dicit planę legẽdo: ita tamen q a circũaſtantibus audiatur. Per dñm noſtruʒ Jeſum chriſtum filiũ tuũ: qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpũs ſancti deus: per oia ſecula ſeculorũ. ℟. Amẽ.

Tum thurificat crucem ipſam: ⁊ figit in ſummitate eius vnam de tribus candelis ardentibus: ⁊ alias duas in duobus brachijs eiuſdeʒ crucis. Quo facto ſtãs verſus ad ipſaʒ crucẽ dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate.

Pontifex ſine mitra thurificat crucem et figit in ea cãdelas ſicut in aliis ⁊ ſtãs verſus ad crucem dicit orationẽ.

Domine ſancte: pater omnipotens: ęterne deus: bonorum omniuʒ ſanctificator: ⁊ in melius reformator: a quo, ⁊ per queʒ omnis benedictio de cęlis deſcendit in terris: bene✠dicere digna re locum iſtum: vt ſit polyandruʒ, ſeu cęmeterium: dulcis requies: ⁊ pauſatio mortuorum: quoruʒ animę, quarum corpora hic ſepulta, vel ſepelienda ſunt: iucunditatis tuę dulcedine potiantur: ſintq3 interim in ſuperna Ieruſalem gaudentes ⁊ lętantes: donec in magni iudicij die de ſepulchris ꝓpria corpora recipiant: ⁊ ſic venienti domino ad iudicandum: obuiam cum fructu bonę operationis occurrant. Per dñm nrm. ⁊c. ℟. Amẽ.

Pontifex ſolemniter benedicit populuʒ.

His peractis Pontifex ſolenniter benedicit populos dicens. Sit nomen dñi benedictum. ⁊c.

Deinde

Deinde intrat Eccleſiam:⁊ ſi velit parat ſe ad miſſam:ſi vero celebrare noluerit: facit per aliquem ſacerdotem ſolenniter celebrari. Miſſa dicitur de die:⁊ cum oratione dici dicitur ſub vno Per dominum noſtrum ſequens oratio.

Hec oratio dicitur cũ prima oratione miſſe ſub vno per dñm.

Deus,cuius miſeratione animę fidelium requieſcunt: huic cęmeterio,queſumus domine,angelum tuum ſanctum deputa cuſtodem:⁊ quorum,quarumqȝ corpora hic ſepeliuntur: animas eorum ab omnibus abſolue vinculis delictorum: vt in te ſemper cũ ſanctis tuis ſine fine lętētur. Per dñm noſtrum Jeſum Chriſtũ ⁊c. Cum ſecreta dici dicitur ſub vno Per dominum ſequens ſecreta.

Hec ſecreta dicatur cũ priori ſub vno p do.

Munera domine oblata ſanctifica: et qui te ipſum in ſepulchro poni voluiſti: ⁊ exemplũ reſurgendi fidelibus tuis largiri dignatus es: da, queſumus, fidelium tuorum animabus hic in te quieſcentibus veniam peccatorum: vt hęc ſalutaris hoſtia:ſit remedium ⁊ requies animarum eorum ⁊ corporum. Per dominum noſtrum Jeſum.⁊c. Cum poſtcõmunione dici dicit ſub vno Per dominum. ſequẽs poſtcõmunio.

Hec oratio dicitur cũ poſtcõmunione ſub vno p dominũ.

Muneribus ſacris ſatiati,queſumus domine deus noſter: vt plebs tua,quę in futuro a morte corporis reſurrectura creditur: te miſerante a morte animę reſurgere mereatur. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit. ⁊c.

DE ECCLESIAE ET cemeterij reconciliatione.

Eccleſię et cęmeterij reconciliatio: omni die fieri poteſt.

Opiniones varie de violatione ⁊ recõciliatione eccleſię et cęmeterij.

Eſt tamen notandũ: ꝙ vbi cęmeterium eſt Eccleſię cõſecratę coniunctum:dicunt quidã ꝙ vna ⁊ eadem eſt cõſecratio Eccleſię ⁊ cęmeterij. Nã circuitus extra eccleſiã:⁊ aſperſiones,quę fiũt in cõſecratione eccleſię:loco benedictionis cęmeterij habent:⁊ propterea alia benedictio neceſſaria non eſt, ꝑut etiã ſupra dictum eſt. Unde cum vna et eadẽ ſit vtriſqȝ conſecratio ⁊ immunitas: altero corum violato vel polluto: vtrunqȝ execratum: prophanatum:violatũ, ſeu pollutũ eſſe cẽſetur:q̃a vnitas diuiſionem nõ capit: ⁊ ideo vna ⁊ eadẽ debet eſſe forma reconciliationis vtriuſqȝ:quoniã par eſt ius ligãdi ⁊ ſoluendi: ⁊ vnumquodqȝ ſuo genere ſolui debet,quo ligatũ eſt. Jdẽ dicendũ eſt in eccleſia non cõſecrata:cũ eius ⁊ cęmeterij ei coherẽtis:vna ⁊ eadẽ immunitas habeat. Jn pleriſqȝ locis vſus interpretat:vt eccleſia violata vel polluta: cęmeteriũ illi coherẽs violatũ, vel pollutũ eſſe iuxta ꝓmiſſa intelligat:ſed nõ econuerſo: cũ eccleſiã ⁊ ei⁹ cõſecratio dignior ſit ⁊ principalis. Alicubi vero eccleſia violata, vel polluta: cęmeteriũ violatum, vel pollutũ minime reputat. Jn recõciliatione itaqȝ eccleſię ſimul ⁊ cęmeterij:hoc modo ꝓcedit

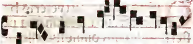
¶ Jn

¶ In primis in mane diei qua reconciliatio fieri debet: paratur faldiſtorium ſuper tapetē in medio cemeterij: ⁊ altare eccleſie omnino nudatur. Parantur etiam duo vaſa cum aqua: vnū in cemeterio: ⁊ aliud in eccleſia in presbyterio: et ibidem vnū vas vini. Uas cū ſale. Uas cū cineribus ⁊ aſperſoriū de herba hyſſopi factum. Prouidetur etiā q̄ eccleſia poſſit libere circuiri. Si vero eccleſia tantum ſit recōciliāda: paratur faldiſtorium ſuper tapetem ante portam principalē eccleſie: ⁊ ibidem vas cū aqua ⁊ aſperſoriū de herba hyſſopi factū: ac alia in eccleſia, q̄ ſupra ſunt ordinata.

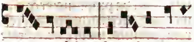
Que parāda ſunt in reconciliatione eccleſie ⁊ cemeterij.

Quibus oībus ſic paratis: Pontifex in ſacriſtiā, vel alio condecenti loco: ornatus amictu, alba, cingulo, ſtola, pluuiali albo, mitra ſimplici, ⁊ baculo paſtorali: procedit ad cemeteriū, ſi eſt reconciliādum: alias ante portā pricipalē eccleſie: vbi ſtās iuxta faldiſtoriū ſibi paratū: benedicit aquā ibidem in vaſe poſitā: ſimpliciter cū ſale, prout habetur ſupra in benedictione ⁊ impoſitione primarij lapidis p̄ eccleſia edificāda. fo. 110. Aqua igitur benedicta: Pontifex ſine mitra inchoat: ſchola proſequente aiam.

Pontifex paratus amictu, alba, ſtola, pluuiali albo ⁊ mitra ſimplici ac baculo paſtorali, venit ad portas eccleſie, et ibi ſtās iuxta faldiſtorium benedicit aquam.

Aſperges me domine hyſſopo

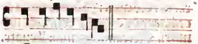

⁊ mundabor: laua bis me

Aqua benedicta Pontifex ſine mitra inchoat añ. Aſperges que dicta cū ps. Miſerere. ⁊ Gloria.

⁊ ſuper niuem de albabor:

E v o v a e. ps.

Miſerere mei deus: ſecundum magnā miſericordiā tuam. totus dr̄ cum Gloria pri. ⁊ Sicut erat. f. 54. Quo finito: añ. repetitur. Interim dum añ. ⁊ ps dicuntur. Pontifex accepta mitra aſpgit cum ipſa aqua in circuitu de foris eccleſiā ⁊ cemeteriū ſimul: aſpergendo aquā alternatim: nūc ad murū eccleſie: nūc ad terrā cemeterij, ⁊ ſpecialiter loca cōtaminata. Quo facto rediens ad locū vbi aquā bñdixit: ſtās depoſita mitra dicit. Oremus.

Añ. repetitur poſt ps.

Omnipotens ⁊ miſericors deus, q̄ ſacerdotibus tuis tantā pre ceteris grām contuliſti: vt quicquid in tuo nomine digne p̄fecteq̄ ab eis agitur: a te fieri credatur: queſumus imēſam clementiā tuam: vt quod modo viſitaturi ſumus viſites, ⁊ quicquid bñdicturi ſumus bene ✠ dicas: ſitq̄ ad noſtre humilitatis introitum: ſanctorum tuorū meritis: fuga demonū: ⁊ angeli pacis ingreſſus. Per chriſtum dñm nr̄m. R. Amē. Deinde iterū dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Sine mitra ⁊ ſtando.

Aufer a nobis dñe cūctas iniquitates nr̄as: vt ad loca tuo ſancto nomini purificanda: puris mereamur mentibus accedere.

Pōti. U Per

Per chꝛiſtum dñm nr̃m. ℟. Amen.

Si eccleſia recõcilia(tur) ſine cę meterio nõ dicitur ſequẽs oꝛa tio.

Et ſi eccleſia reconciliatur ſine cę meterio: omittitur ſequens oꝛa tio. Si vero eccleſia ſimul cũ cęme terio recõciliaꝛ: Põtifex finita p̃ cedẽte:moꝛ dicit. Oꝛemꝰ. Et mi niſtri. Flectamuſ genua: Leuate.

Mat. 27.

D Omine pie: q agrum figuli: pꝛetio ſanguinis tui i ſepul turam peregrinoꝛum comparari voluiſti: queſumuſ dignanter, re miniſcere clemẽtiſſimi huius my ſterij tui. Tu es enim domine figu lus noſter: tu quietis noſtrę ager: tu agri huius es pꝛetium: tu dedi ſti etiam ꝛ ſuſcepiſti: tu de pꝛetio ꝛ in pꝛetio tui viuifici ſanguiniſ noſ quieſcere feciſti: ꝛ donaſti: tu ergo domine, qui es offenſionis noſtrę clementiſſimus indultoꝛ: expecta tiſſimus iudicatoꝛ: iudicij tui ſu perabundantiſſimus miſeratoꝛ: iudicium tuę iuſtę ſeueritatis ab ſcondens: poſt miſerationem tuę pię redemptionis: adeſto exaudi toꝛ ꝛ effectoꝛ noſtrę reconciliatio nis: hocq̃ꝫ cęmeterium: mauſoleũ peregrinoꝛum tuoꝛum: cęleſtiſ pa trię incolatum expectantium: be nignus purifica ꝛ reconcilia: ꝛ hic tumulatoꝛum et tumulandoꝛum coꝛpoꝛa: de potentia ꝛ pietate tuę reſurrectionis: ad gloꝛiam incoꝛ ruptionis: non damnans ſed glo rificans: reſuſcita: qui venturus es iudicare viuos ꝛ moꝛtuos ꝛ ſę culum per ignem. ℟. Amen.

Cãtoꝛ incipit Litaniã ꝛ Põtifex accepta mitra eccleſiã ingredit cũ clero ꝛ ante altare maius ſup faldiſtoꝛio pcũbit cũ mitra.

Poſtea cãtoꝛ icipit Litaniã. fo. 10. ꝛ Pontifex accepta mitra igredit eccleſiã cũ clero: cantando eã: acce ditq̃ꝫ ante altare maius: coꝛã quo paratur ei faldiſtoꝛium: ſup quod Pontifex cum mitra pꝛocumbit. Cũq̃ꝫ dictũ fuerit. Ut obſequiũ ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias: Te rogamus audi nos. Pontifex ſurgit de accubitu: ꝛ ba culũ paſtoꝛaleꝫ in ſiniſtra tenens: pꝛoducit ſignuꝫ crucis ſuper alta re: eccleſiam: ꝛ cęmeterium dicenſ.

Pontifex ſurgit ab accubitu cuꝫ mitra et baculo paſtoꝛali ꝛ dicit.

U T hanc eccleſiã: ꝛ altare hoc: ac cęmeterium purgare: ꝛ re con✠ciliare digneris. ℟. Te ro gamus audi nos. Secundo dicit. Ut hanc eccleſiaꝫ: ꝛ altare hoc: ac cęmeteriũ purgare: recon✠cilia re: ꝛ ſcti✠ficare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Tertio dicit. Ut hanc eccleſiaꝫ: ꝛ altare hoc: ac cęmeterium purgare: recon✠ci liare: ſancti✠ficare: ꝛ cõſe✠cra re digneris. ℟. Te rog. audi noſ. Si autem cęmeterium non ſit pol lutum: ꝛ ſic neq̃ꝫ reconciliandum: non ſit de cęmeterio mentio. Qui bus dictis: iterum ſuper faldiſto rio accumbit: cantoꝛe Litaniam reſumente ꝛ perficiente. Qua fini ta Pontifex ſurgit: ꝛ depoſita mi tra: ſtans verſus ad dictum alta re dicit. Oꝛemus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Pontifex iterũ accũbit ſup faldiſtoꝛio.

Finita Litania Põtifex ſine mitra ſtãs dicit.

D Eus, qui peccati veteris he reditariam moꝛtẽ: in qua po ſteritatiſ genuſ omne ſucceſſerat: chꝛiſti filij tui domini noſtri paſſio ne ſolniſti: da pꝛopitius: vt confoꝛ mes eidẽ effecti: ſicut imaginẽ ter reni parentis: naturę neceſſitate geſſimus: ita imaginẽ cęleſtis gra

tię

tię: ſanctificatione poſcemus: per virtutem Chriſti filij tui domini noſtri: Qui tecum viuit ꝛ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus: per omnia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen. Deinde Pōtifex genuflectit ante faldiſtoꝛium pꝛędictum: ꝛ ſine mitra cātādo dicit: pꝛout etiaȝ habet ſupꝛa i eccleſię dedicatione. fo. 109.

Pontifex genufle/ctit ań fal/diſtoꝛiū et dicit ter De⁹ in ad/iutoꝛiū cū Gloꝛia re/ſpōdētib⁹ miniſtris vt ē ſigna/tū in tex/tu.

Deus in adiutoꝛiū meū intende. Tū ſurgit Pōtifex ꝛ choꝛ⁹ rñdet. Dñe ad adiuuandū me feſtina. Tūc Pōtifex ſtās ſine mitra dicit. Gloꝛia patri: ꝛ filio, ꝛ ſpūi ſācto. Choꝛus reſpōdet. Sicut erat in pꝛincipio, ꝛ nūc, ꝛ ſemp, ꝛ in ſecula ſeculoꝝ. Amen. abſq; Alleluia. Idem fit eiſdē modo ꝛ loco: ſcdo ꝛ tertio: voce ſemp altius eleuata. Quibus dictis Pōtifex ſtans in eodē loco: accepta mitra: bñdicit aliam aquā ibidem in pꝛeſbyterio in aliquo vaſe paratam: cum ſale, cinere, ꝛ vino incipiens abſolute.

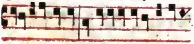
Epus bñdi/cit aliam aquā cum ſale, vino, ꝛ cinere.

Exoꝛcizo te creatura ſalis. f. 110. pꝛout habetur ſupꝛa in dedicatione eccleſię in ſecundę aquę bñdictione: ꝯtinuās vſq; ad oꝛationē. Omnipotens ſempiterne Deus, creatoꝛ ꝛ cōſeruatoꝛ humani, ⁊c. Incluſiue. Qua dicta Pōtifex inchoat ſchola pꝛoſequente añam.

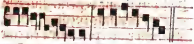
Pontifex ſine mitra incipit añ, que repe/tit ad ſin/gulos ver/ſus ṗs.

Exurgat de us et diſſipentur

inimici eius: ꝛ fugiāt q oderūt

eū a facie eius. E v o v a e. Ps. Incepta antiphona: Pontifex facit vt in fine pſalmi habetur.

In eccleſijs benedicite Deo domino: de fontibus iſrael. Repetitur antiphona. Ibi Beniamin adoleſcentulus: in mentis exceſſu. Repetitur antiphona. Pꝛincipes Iuda duces eoꝛum: pꝛincipes Zabulon et pꝛincipes Nephtalim. Repetit antiphona. Manda deus virtuti tuę: confirma hoc Deus quod operatus es in nobis. Repetitur antiphona. A templo ſancto tuo in Ieruſalem: tibi offerent reges munera. Repetitur aña. Increpa feras arundinis congregatio tauroꝛū in vaccis populoꝛum: vt excludāt eos qui pꝛobati ſunt argento. Repetitur aña. Diſſipa gentes quę bella volunt: venient Legati ex ęgypto: ęthiopia pꝛęueniet manus eius Deo. Repetitur aña. Regna terrę cantate Deo: pſallite domino. Repetitur antipho. Pſallite Deo, qui aſcendit ſuper cęlum cęli ad oꝛientē. Repetitur antiphona. Ecce dabit voci suę vocem virtutis: date gloꝛiam deo ſuper iſrael, magnificentia eius ꝛ virtus eius in nubibus. Repetitur antiphona. Mirabilis deus in ſanctis ſuis: Deus iſrael ipſe dabit virtutem et foꝛtitudinem plebi ſuę: benedictus Deus. Et non dicitur Gloꝛia patri ꝛ filio.

Dū prędicta cantātur, pontifex ter circuit ecclesiam interius aspergendo in primo circuitu parietes in superiori parte: i secūdo inferiori parte parietū: ⁊ tertio in pauimento ecclesię.

Sed antiphona repetit. Interim dū aña ⁊ psalmus prędicti dicunt, Pontifex accepta mitra circuit ter Ecclesiam intrinsecus: aspergendo in primo circuitu parietes: in superiori parte. In secundo autem in inferiori parte earū. In tertio vero pauimentum ecclesię, aspergit etiā specialiter loca contaminata: quādo ecclesia principaliter est polluta: vel violata. Quo facto: Pōtifex stās in presbyterio cum mitra: versus ad altare, dicit.

Pontifex stās in presbyterio cuꝫ mitra dicit versus ad altare.

DEum indultorē criminum: Deum sordium mundatorē: deum qui corruptū peccatis originalibus mundum: aduētus sui nitore purificauit: fratres charissimi supplices deprecemur: vt contra diaboli furentis insidias: nobis fortis propugnator assistat: vt siquid eius virosa calliditate quotidianis insectationibus maculatum in loco isto corruptūq; fuerit: efficiatur cęlesti miseratione purgatum: atq; in priorē statū in integrum restitutū: qđ fuerat diabolica fraude pollutū: qa sicut illius est: solidū perfectūq; quassare: ita auctoris ⁊ creatoris nři est: lapsa restituere: nutantia stabilire: ⁊ corrupta purgare: Qui cū deo patre ⁊ spiritu sctō viuit: ⁊ regnat deus,

Deinde deposita mitra: mediocri voce: extensis manibus ante pectus: dicit prefationem.

Pontifex deposita mitra dicit pfationem extēsis manibus ante pectus.

Per omnia secula seculoruꝫ. ℟.

Amē. ℣. Dñs vobiscū. ℟. Et

cuꝫ spiritu tuo. ℣. Sursuꝫ corda. ℟. Habemus ad dominū.

℣. Gratias agamus domino deo nřo. ℟. Dignum ⁊ iustum est.

Vere dignum ⁊ iustuꝫ est ęquū ⁊ salutare. Nos tibi semper

et vbiq; gratias agere: dñe

sancte: pater omnipotēs, ęterne

deus, Cuius imēsa bonitas vt non

Digitized by Google

non habuit principiū: ita neq;
terminū habet. Qui diuina na-
turaliq; pietate plenus: eligis
in nobis magis reſtituere per-
dita q̄ percutere peritura. Et
ſiquid aut negligentia pollu it:
aut ira cōmittit: aut ſtimulat
ebrietas: aut libido ſubuer-
tit: hoc domine clementi pa-
tientia ſuſtines: vt ante per gra-
tiam purifices: q̄ pcutias per
furorem. Et operis tui prouidus
plaſmator: eligis potius erige-
re iacentia: q̄ punire damnan-
da. Te domine ſupplices de-
precamur: vt huius tabernacu-
li receptaculum placatus aſpi-
cias: et altare tuū qđ infectan-
tis eſt inimici fraude pollutum:
per infuſionem gratię cęleſtis

purifices:purificatum poſſide
as:poſſeſſumq; ne deinceps ali
qua labe ſordeſcat cuſto dias.
Abſint in poſterū oēs nequitię
ſpirituales:⁊ pcul eliminentur.
extinguātur antiqui ſerpentis
machinamentum ⁊ inuidia: et
cū omnib⁹ fraudibus ſuis dia
boli turma procul pellat. Effe
rat ſecū maculā quā ingeſſit:
⁊ perennibus qnq; ſupplicijs
deputandus: operū ſuorū ſe
mina ſecum colligat peritura.
Nihil hic in poſterū noceat p
teriti culpa contagij. Nihil ſit
quod remaneat inimici fraude
pollutū: qm̄ quidē ſpūs tui eſt
infuſione purgatū. Reſurgat
Eccleſię tuę pura ſimplicitas: ⁊
candor innocētię hactenus ma
culatus

culatuſ dñ receperit grati ā re

ſurgat ad gloriam: vt populo

rū hic turba cōueniēs: dñ peti

tionis igerit vota votoꝝ ſuoꝝ

ſentiat ſe obtinuiſſe ſuffragia. Quod ſequit dicit plane legēdo: ita tamē q̄ a circūaſtantib⁹ audiri poſſit. Per dñm nr̄m Jeſū x̄pm filiū tuū: q tecū viuit z regnat i vnitate ſpūs ſci deus. p oīa ſcl'a ſcl'oꝝ. R. Amen. Poſt hec Pontifex accepta mitra: aſcendit ad altare: et ibi ichoat ſchola pſequēte aīam.

Pontifex aſcēdit ad altare cū mitra z inchoat aī. poſt quā dicit ps. Judica.

Introibo ad altare de i: ad

deum qui letificat iuuentutem

meam. E v o v a e. ps.

Iudica me de⁹ z diſcerne cauſam meā de gente nō ſancta: ab hoie iniquo z doloſo erue me. Quia tu es Deus meus fortitudo mea: quare me repuliſti z quare triſtis incedo: dum affligit me inimicus? Emitte lucem tuam z veritatem tuam: ipſa me deduxerunt z adduxerunt in mōtem ſanctum tuum: z in tabernacula tua. Et introibo ad altare dei: ad deū qui letificat iuuentutem meam. Confitebor tibi in cithara deus deus meus: quare triſtis es anima mea: z quare conturbas me? Spera in deo quoniā adhuc confitebor illi: ſalutare vultus mei et deus meus. Et non dicitur. Gloria patri. Sed antiphona repetit. Qua repetita Pontifex depoſita mitra, dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Pontifex ſtans ſine mitra dicit.

Deus, qui in oī loco dñationis tue clemēs ac benignus purificator aſſiſtis: exaudi nos, q̄s, z concede: vt in poſterū inuiolabilis huius loci pmaneat conſecratio: et beneficia tui muneris: vniuerſitas ſancte eccleſie: que ſupplicat pcipere mereat. Per chriſtum dominum noſtrum. R. Amen. Deinde ſtans ibidē inchoat ſchola proſequente antiphonam.

Pontifex ſtās inchoat aī. z ps tota cum ps ſequenti.

Confirma hoc deus quod operatus es in nobis: a templo ſancto tuo: quod eſt in Jeruſalem. ps. Exurgat deus z diſſipent inimici eius: z fugiāt q oderunt eū a facie ei⁹. fo. 61. Et dicit totus

cum Gloꝛia patri. ⁊ Sicut erat. ꝓut habet ſupꝛa: cũ aña ꝓdicta in fine benedictionis Abbatis. Incepta añ. Põtifex accipit mitram ſtans cum ea in dicto loco: vſque ad finem pſal. Quo dicto Pontifex depoſita mitra ſtás adhuc ibidem dicit. Oꝛemus.

Pontifex ſtat cũ mitra vſque ad finẽ pſ.

Pontifex ſine mitra dicit oꝛationem.

DEus, qui eccleſiaꝫ tuá de oībus mundi finibuꝫ cógregatam: per tui lateris admirabile ſacramentum: cunctarum gentium matrẽ eſſe dixiſti: quá etiam populoꝛum varietate depictá: ſanctoꝛũ martyrũ meritiꝫ decoꝛaſti: puri✠ficare: ⁊ recon✠ciliare digneris: hác oꝛationis domũ: et renoua in ea tuę ſanctificationis gratiá: ⁊ diuini tui muneris impartire largitatem: te etiam, quęſumus dñe: vt ſanctoꝛum tuoꝛuꝫ opitulante ſuffragio: hoc mun✠dare ⁊ puri✠ficare digneris altare: qđ eoꝛũ te iuuante exoꝛnať reliquijs: ⁊ pia ſuper illud offerentium vota ſuſcipias: atqꝫ hic poſtulataꝫ tuę miſerationis abundantiam largiariꝫ: qui viuis ⁊ regnas Deus: per omnia ſecula ſeculoꝛum. ℟. Amen. Tuꝫ Pontifex benedicit populo ſolenniter dicens. Sit nomen domini benedictũ. ⁊c. Deinde ſi velit parat ſe ad celebꝛandum miſſam. Sed ſi celebꝛare noluerit: facit pꝛ aliquẽ ſacerdotem ſolenniter miſſam celebꝛari. Introitus.

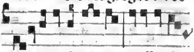
Pontifex benedicit ſolenniter populo.

DUm ſanctificat⁹ fuero

in vo bis: cógregabo vos

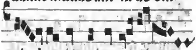

de vniuerſis terris: ⁊ effundam

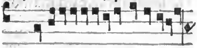
ſuper vos aquam mundam: ⁊ mũdabimi ni ab om

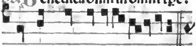

ni bus in quinamentis veſtris: ⁊ dabo vobiꝫ ſpiritũ nouũ.

ps. Benedicá dñm in omni tpe:

ſemper laus eius in o ꝛe meo.

℣. Gloꝛia pri: ⁊ filio, ⁊ ſpiritui.

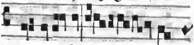
Oꝛo.

DEus, qui dixiſti: domus mea domus oꝛationis vocabitur: domuꝫ iſtam infideliũ ſpurcitijs cõtaminatam: mũdare ⁊ ſan

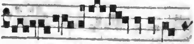
⁊ ſanctificare digneris:⁊ omnium preces ⁊ vota hoc in loco ad te clamantium clementer exaudias, et benigne ſuſcipias. Per dominū.

Apoc. 21. Lcō lib. apocalyp. btī Johā aplī.

IN diebus illis. Venit angelus ⁊ locutus eſt mecum dicens. Veni ⁊ oſtendā tibi ſpōſam vxorem agni. Et ſuſtulit me in ſpiritu in montem magnū ⁊ altum: ⁊ oſtēdit mihi ciuitatem ſanctam Jeruſalem:deſcendentem de cęlo: habentem claritatem dei: ⁊ lumē eius ſimile lapidi precioſo:tanquā lapidi iaſpidis: ſicut criſtallum: ⁊ habebat murum magnum ⁊ altū: habentem portas duodecim: ⁊ in portis angelos duodeciꝫ:⁊ nomina ſcripta: quę ſunt nomina duodecim tribuū filiorum Jſrael: ab oriēte portę tres:ab aquilone portę tres: ⁊ ab auſtro portę tres: et ab occaſu portę tres:⁊ murus ciuitatis habens fundamenta duodecim: ⁊ in ipſis duodecim nomina duodecim apoſtolorum ⁊ agni: ⁊ qui loquebatur mecum habebat menſuram arundineam auream: vt metiretur ciuitatem: et portas eius:⁊ murum. Et ciuitas in quadro poſita eſt: et longitudo eius tanta eſt:quāta eſt latitudo:⁊ menſus eſt ciuitatē de arundine aurea per ſtadia. xij. milia:⁊ longitudo ⁊ latitudo ⁊ altitudo eius ęqualia ſunt: Et menſus eſt murum eius: centumquadraginta quatuor cubitorum: mēſura hominis quę eſt angeli: ⁊ erat ſtructura muri eius ex lapide iaſpide. Jpſa vero ciuitas aurum mundum ſimile vitro mundo. Et fundamēta muri ciuitatis: omni lapide precioſo ornata: Fundamentum primū iaſpis. Secundum ſaphirus. Tertium calcedonius. Quartū ſmaragdꝰ. Quintum ſardonyx. Sextum ſardius. Septimū chryſolitus. Octauum berillus. Nonum topatius. Decimum chryſopraſus. Vndecimum hyacintus. Duodecimum ametyſtus. Et duodecim portę: xij. margaritę ſunt per ſingulas: et ſingulę portę erant ex ſingulis margaritis:⁊ platea ciuitatis aurum mundum tanquam vitrum perlucidum: et templum non vidi in ea. Dominus enim Deus omnipotens templum illius eſt: et agnus. Hec ciuitas non eget Sole neque Luna, vt luceant in ea: nam claritas Dei illuminat eam: et lucerna eius eſt agnus: et ambulabunt gētes ſuper lumen eius:⁊ reges terrę afferent gloriā ſuam ⁊ honorem in illam: ⁊ portę eius non claudentur per diem. Nox enim non erit illic. Non introibit in eam aliquod coinquinatum: et faciens abhominationem ⁊ mendacium: niſi qui ſcripti ſunt in libro vitę agni. Grad.

L ocus i ſte a deo fa ctus.

eſt inextimabi le ſacramentū

Sequentia ſancti euangelij ſecundum Lucam. Cap. 19.

In illo tẽpore: Ingreſſus Jeſus perambulabat Jerico: ꝛ ecce vir noĩe Zachęus. Et hic erat princeps publicanorꝫ: ꝛ ipſe diues. Et querebat videre ieſum qs eſſet: ꝛ non poterat prę turba: quia ſtatura puſillus erat. Et pręcurrens aſcendit in arborẽ ſycomorũ: vt videret illum: quia inde erat tranſiturus. Et cum veniſſet ad locum: ſuſpiciens Jeſus vidit illum: ꝛ dixit ad eũ: Zachęe feſtinãs deſcẽde: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et feſtinans deſcẽdit: ꝛ excepit illũ gaudens. Et cum viderent oẽs murmurabãt dicẽtes: ꝙ ad hominẽ peccatorem diuertiſſet. Stans autem Zacheus dixit ad Jeſum. Ecce dimidiũ bonorum meorum domine do pauperibus: ꝛ ſi quid aliquem defraudaui reddo quadruplũ. Ait Jeſus ad eum: quia hodie ſalus huic domui facta eſt: eo ꝙ et ipſe filius ſit Abrahę. Venit enim filius hominis querere: ꝛ ſaluũ facere: qđ perierat. Offert.

Secreta.

Hec hoſtia, queſumus domine, ⁊ locum iſtum ab omnibus immunditijs expurget: ⁊ ſupplicationes noſtras ſemper ⁊ vbiqʒ reddat tibi acceptas. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuū. ⁊c. Cōio.

Poſtcōmunio.

Percipientes domine munera ſalutis ęternę: ſupplices exoramus: vt templū hoc ⁊ cęmeterium: infideliuʒ inquinamentis emundatū: benedictione tua maneat ſanctificatū: ⁊ pectora noſtra ab omni ſorde vitiorū alienata: tibi deuota ſemper exiſtant. p dñm.

DE RECONCILIATIONE cęmeterij per ſe ſine Eccleſię reconciliatione.

Quando cęmeterium benedictū violatū, ſeu pollutū: ſeparatuʒ ſit ab eccleſia: ⁊ propterea cęmeterio violato, ſeu polluto: eccleſia ipſa nō habeatur pro violata, vel polluta: recōciliatio cęmeterij fieri poterit quocunqʒ die hoc ordine. In mane diei qua recōciliatio fieri debebit: parantur in medio cęmeterij faldiſtoriū pro Pontifice: ⁊ vas aquę mundę benedicendę: ⁊ vas ſalis: deide hora cōueniēti Pontifex indut⁹ in ſacriſtia, aut alio cōuenienti loco. Amictu, alba, cingulo, ſtola, pluuiali albi coloris ⁊ mitra

ꝛ mitra ſimplici: baculū paſtoralē in manu tenēs: accedit ad mediū cęmeterij: vbi ſupra faldiſtoriū ornatū ꝓcumbit: ꝛ cātores ibidē incipiunt ꝛ proſequunt Litaniā: quā require ſ in ordinatione ſubdiaconi. fo. 10. in qua cū dictuꝫ fuerit.

Ut obſequiū ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogamꝰ audi nos. Pontifex ſurgit cū mitra: ꝛ baculum paſtoralē in manu ſiniſtra tenens: producit ſignum crucis ſuper cęmeterium, dicens:

Ut hoc cęmeteriū reconci✠liare digneris. ℞. Te rogamus audi nos. Secundo, dicit.

Ut hoc cęmeteriū reconci✠liare ꝛ ſcti✠ficare digneris. ℞. Te rogamus audi nos. Tertio, dicit.

Ut hoc cęmeteriū reconci✠liare: ſancti✠ficare: ꝛ conſe✠crare digneris. ℞. Te rogamꝰ audi n.

Quibus dictis Pontifex iterum ſuper faldiſtoriū procumbit cantoribus Litaniam perficientibus. Qua finita ſurgit Pōtifex ab accubitu ꝛ benedicit ibi aquā ſimpliciter: ꝓut habet ſ. in benedictione ꝛ impoſitione primarij lapidis ꝓ eccleſia ędificāda. fol. 110. Quo facto pōtifex in eodē loco ſtās ſine mitra ichoat ſchola ꝓſequēte añ.

Pontifex iterum ꝓcumbit. Finita litania pōtifex ſurgit ꝛ benedicit aquā ꝛ ſtās in eodem loco aqua benedicta incipit añā. Aſpges ꝛ dicit tota ꝛ ps. Miſerere totus ſine Gloria.

Aſperges me domi ne hyſſopo

ꝛ mundabor: laua bis me

ꝛ ſuper niuem de albabor:

E v o v a e. ps.

Miſerere mei deus: ſecundū magnam miſericordiā. 54. Et dicit totus ſine. Gloria patri. Incepta añ Pontifex mitrā accipit: ꝛ dū añ. ꝛ ps. ꝑdicti dicunt: circuit totū cęmeteriū: incipiens ad eius dextrā: aſpergēs ſemp vbiqꝫ aquā benedictā cū aſpſorio: ꝛ potiſſime i loco vbi pollutio, vel violatio cōmiſſa eſt. Quo peracto redit ad locū vbi Litania dicta fuit. Finito ps. prędicto; et cęmeterio vndiqꝫ aſperſo: Pontifex ſtās ante faldiſtorium ſuum depoſita mitra, dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Omnipotens et miſericors deus: qui ſacerdotibus tuis tantam prę cęteris gratiam cōtuliſti, vt quicquid in tuo nomine digne perfecteqꝫ ab eis agitur, a te fieri credatur: quęſumus immenſam clemētiam tuam: vt quicquid modo viſitaturi ſumus viſites: et quicquid benedicturi ſumus benedicas: ſitqꝫ ad noſtrę humilitatis introitum: ſanctorum tuorum meritis fuga demonum: ꝛ angeli pacis ingreſſus. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℞. Amen.

Alia oratio. Oremus. Miniſtri dicunt. Flectamꝰ genua: Leuate.

Aufer

AUfer a nobis, q̄ſ dñe, cūctas iniquitates nr̄as: vt ad ſancta ſanctoꝝ puris mereamur mentibus introire. Per chr̄m dñm. ℟. Amē. Alia oꝛo. Oremus. Miniſtri dicūt. Flectamus genua: Le.

(Mat. 27.) DOmine pie, qui agrū figuli precio ſanguinis tui in ſepulturam peregrinoꝝ cōparari voluiſti: queſumus dignāter reminiſcere clementiſſimi huiuſ myſterij tui: tu es enim dñe figulus noſter: tu quietis noſtrę ager: tu agri huius es preciū: tu dediſti etiam ⁊ ſuſcepiſti: tu de precio ⁊ in precio tui viuifici ſanguinis noſ quieſcere feciſti ⁊ donaſti: tu ergo dñe qui es offenſionis noſtrę clemētiſſimus idultoꝛ: expectatiſſim⁹ iudicatoꝛ iudicij tui ſuperabūdantiſſim⁹ miſeratoꝛ: iudiciū tuę iuſtę ſeueritatis abſcondēs poſt miſerationem tuę pię redēptionis: adeſto exauditoꝛ ⁊ effectoꝛ nr̄ę reconciliationiſ: hocq̄ʒ cęmeteriū mauſoleū peregrinoꝝ tuoꝝ: cęleſtiſ patrię incolatū expectātiū: benign⁹ purifica ⁊ reconcilia: ⁊ hic tumulatoꝝ ⁊ tumulādoꝝ coꝛpoꝛa: de potētia ⁊ pietate tuę reſurrectionis: ad gloꝛiā incoꝛruptioniſ nō dānans ſed gloꝛificās reſuſcita. Qui vēturus eſ iudicare viuoſ ⁊ moꝛtuoſ ⁊ ſeculū ꝑ ignem. ℟. Amē. (Pontifex ſolenniter populo benedicit.) His dictiſ Pōtifex ſtāſ in loco predicto dat bn̄dictionem ſolennem populo, dicēs. Sit nomen dñi benedictū. fo. 35. Tū redit ad ſacriſtiā, aut aliū locū in quo paramēta accepit: vbi depoſitis ſacriſ veſtibus vadit in pace.

DE PATENAE ET CAlicis conſecratione.

POntifex ad conſecrationem calicis: vel cuiuſlibet indumenti, ſeu oꝛnamēti eccleſiaſtici procedere volens: debet ſemper oꝛariū, ſiue ſtolā circa collū habere: ⁊ mitrā tenere poterit vbi cōuenit. (Epſ quādocunq̄ɜ agit officia epiſcopalia debet eſſe paramentis pontificalibus oꝛnatus.) Quandocūq̄ʒ enim̄ epiſcopalia agit: epiſcopalib⁹ nō ſacerdotalib⁹ debet eſſe paramentiſ oꝛnat⁹: oīum quoq̄ʒ mobiliū bn̄dictioneſ huiuſmodi poſſunt fieri vbi pōtifici placuerit: ⁊ omni die. (Pro cōſecratiōe patene ⁊ calicis paranda ſūt chriſma et aq̄ benedicta cum aſperſoꝛio.) In patenę igit̄ cōſecratione: pro qua parandū eſt ſanctū chriſma: ⁊ vas aquę benedictę cum aſperſorio: Pōtifex ſtans cū mitra, dicit.

Benedictio patenę.

Adiutoꝛium noſtrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cęlū ⁊ terrā.

ORemus fratres dilectiſſimi: vt diuinę gratię benedictio: cōſecret ⁊ ſanctificet hanc patenā, (Cū mitra ſtando.) ad confringendum in ea coꝛpus dñi noſtri Jeſu Chꝛiſti: qui cruciſ paſſionē ſuſtinuit pro ſalute omnium noſtrū. Tū depoſita mitra dicit. ℣. Dominus vobiſcū. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

OMnipotēſ ſempiterne deus, (Stans ſine mitra.) qui legaliū inſtitutoꝛ es hoſtiarum: quiq̄ʒ inter eas conſperſam ſimilaginem deferri in patenis aureis et argenteis ad altare tuum iuſſiſti: bene✠dicere: conſe✠crare: ⁊ ſancti✠ficare digneris hanc patenā: in adminiſtrationeʒ eucharíſtię Jeſu Chꝛi filij tui: qui pro nr̄a oīumq̄ʒ ſalute: ſeipſuʒ tibi

tibi deo patri in patibulo crucis
elegit immolari: ac tecū viuit et re
gnat in vnitate ſpūs ſancti deus:
Per oia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē.
Cū pōtifex accepta mitra: facit cū
pollice dextrę man⁹ chriſmate in
tincto: crucē ſup patenā: ab ora in
orā: ⁊ mox linit ⁊ perūgit totā ei⁹
ſuperficiē cum ipſo pollice, dicēs.

Cū mitra O Onſe ✠ crare: ⁊ ſancti ✠ fi
care dignare dñe deus: hanc
patenā: per iſtā vnctionē: ⁊ noſtrā
bene ✠ dictionē: in Chriſto Jeſu
domino noſtro, qui tecū viuit ⁊ re
gnat in vnitate ſpūs ſancti deus:
Per oia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē.
Deinde ſtās adhuc cū mitra ꝓce
dit ad benedictionē calicis dicēs.

Pontifex ſtās cū mitra benedicit calicem. O Remus dilectiſſimi fratres:
vt deus ⁊ dñs noſter: calicē
hūc in vſum ſui miniſterij cōſecrā
dum: cęleſtis grē inſpiratione ſan
ctificet: ⁊ ei ad humanā conſecra
tionē: plenitudinē diuini fauoris
accommodet. Per Chriſtū dñm
noſtrū. Cū depoſita mitra, dicit.
℣. D ominus vobiſcum. ℟. Et
cum ſpiritu tuo. O remus.

Stans ſine mitra. D Jgnare dñe deus noſter: ca
licem iſtū bene ✠ dicere: in
vſum miniſterij tui pia famulatus
deuotione formatū: ⁊ ea ſancti ✠
ficatione perfunde: qua Melchi
ſedech famuli tui ſacratū calicem
perfudiſti: ⁊ quod arte vel metalli Gen. 14.
natura: effici nō poteſt altaribus
tuis dignū: fiat tua bene ✠ dictio
ne ſanctificatum. Per Chriſtum
dominum noſtrum. ℟. Amen.
Deinde accepta mitra facit crucē
cum pollice dextrę manus de chriſ
mate intra ipſum calicem: a labio
eius in labiū: ⁊ mox linit ⁊ perun
git interius ipſum totum, dicens.

C Onſe ✠ crare: ⁊ ſanctificare Pontifex facit ſignū crucis cū pollice in chriſmate intincto intra ipſum calicē a labio in labiū ⁊ mox totum linit interius.
digneris dñe deus: calicem
iſtum: per iſtā vnctionē: ⁊ noſtram
bene ✠ dictionē: in Chriſto Jeſu
dño noſtro: Qui tecum viuit ⁊ re
gnat in vnitate ſpūs ſancti deus:
Per oia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē.
Cum depoſita mitra dicit ſup cali
cem ⁊ patenā. ℣. D ñs vobiſcum.
℟. Et cū ſpiritu tuo. O remus.

O Mnipotēs ſempiterne de⁹: Depoſita mitra.
manibus noſtris opem, quę
ſumus, tuę benedictionis infun
de: vt per noſtram bene ✠ dictio
nem: hoc vaſculū ⁊ patena ſanctifi
centur: ⁊ corporis ⁊ ſanguinis dñi
noſtri Jeſu Chriſti: nouū ſepul
chrū ſancti ſpiritus gratia efficiā
tur. Per eundē dñm ⁊c. ℟. Amē.
Demū aſpergit calicem ⁊ patenā Poſtea cū mica panis calix ⁊ patena p ſacerdotē extergit ⁊ exterſiōes i ſacrariū ꝓijciunt.
cū aqua benedicta: quod fieri de
bet in omnibus quarumlibet be
nedictionibus rerū: quo facto ab
ſtergi facit per aliquē ſacerdotem
patenam ⁊ calicē cū mica panis: ⁊
bene mūdari: deinde exterſiones
ꝓijciunt in ignē vel ſacrarium.

DE

DE BENEDICTIONE ſacerdotalium indumentorum in genere.

Pontifex ſacerdotalia indumenta bñdicere volēs: ſtans ſine mitra, dicit. ℣.

Pontifex benedicturus ſacerdotalia indumenta ſtat ſine mitra.

Adiutoꝛium noſtrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit celum ⁊ terram. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oꝛemus.

Omnipotēs ſempiterne deus, qui per Moyſen famulum tuum Pontificalia ⁊ ſacerdotalia atqꝫ leuitica veſtimēta: ad explendum miniſteriū eoꝛum in conſpectu tuo: ad honoꝛem ⁊ decoꝛē nominis tui fieri decreuiſti: adeſto pꝛopitius inuocationib⁹ noſtris: ⁊ hec indumenta ſacerdotalia deſuper irrigante gratia tua: ingenti benedictione: per noſtre humilitatis ſeruitutē purifi ✠ care: bene ✠ dicere: et conſe ✠ crare digneris: vt diuinis cultibus et ſacris myſterijs apta ⁊ benedicta exiſtant: iiſqꝫ ſacris veſtibus pontifices, ſacerdotes, ſeu leuite tui induti: ab omnib⁹ impulſionibus, ſeu tentationibus malignoꝛum ſpirituum muniti ⁊ defenſi eſſe mereantur: tuiſqꝫ myſterijs apte ⁊ condigne ſeruire ⁊ inherere: atqꝫ in his tibi placide ⁊ deuote perſeuerare tribue. Per Chꝛiſtū dñm noſtrū. ℟. Amē. Alia oꝛatio. Oꝛemus.

Deus inuicte virtutis auctoꝛ: ⁊ omnium rerum creatoꝛ ac ſanctificatoꝛ: intende ꝓpitius pꝛeces noſtras: ⁊ hec indumenta leuitice ⁊ ſacerdotalis gloꝛie: miniſtris tuis fruenda: tuo oꝛe pꝛopꝛio bene ✠ dicere: conſe ✠ crare: ⁊ ſancti ✠ ficare digneris: omneſqꝫ eis vtentes: tuis myſterijs aptos: et tibi in eis deuote ⁊ amabiliter ſeruiētes: gratos effici cōcedas. Per dñm noſtrum Jeſum Chꝛiſtū ⁊c.

Deinde aſpergit ipſa indumenta aqua benedicta. Poterit etiā Pōtifex ſine mitra ſtans: ſup ipſa indumenta anteꝗ̄ aquā benedictā aſpergat: ſequentē benedictionē ſi ei placebit dicere. Oꝛemus.

Pontifex aſpergit aquā benedictā ſup paramēta

Domine deus omnipotens: qui veſtimenta pontificibus: ſacerdotibus: et leuitis: in vſum tabernaculi federis neceſſaria: Moyſen famulū tuum agere iuſſiſti: eumqꝫ ſpiritu ſapientie ad id peragendum repleuiſti: hec veſtimenta in vſum et cultum miniſterij tui: ſancti ✠ ficare: bene ✠ dicere: ⁊ cōſe ✠ crare digneris: atqꝫ miniſtros altaris tui: qui ea induerint: ſeptifoꝛmis ſpiritus gratia dignanter repleri: atqꝫ caſtitatis ſtola: ⁊ beata facias cum bonoꝛū fructu operū miniſterij congruentis immoꝛtalitate veſtiri. Per dominum noſtrū Jeſum Chꝛiſtū ⁊c.

Alia benedictio ad idem.

Exo. 28.

Deinde

Aſpergit aqua benedicta. Deinde aſpergit ipſa indumenta aqua benedicta vel etiam ſi placet poterit Pontifex ſine mitra ſtãs: finitis pręcedentibus orationib⁹: antequam indumenta aqua benedicta aſpergat vel etiam omiſſis omnibus pręcedentibus benedictionib⁹: ſequentem ſpecialem dicere: nominando in ea indumentum: vel indumenta: quod, ſeu quę benedicit.

SPECIALIS BENEDICTIO cuiuſlibet indumenti.

Spēcialis benedictio omniũ paramentorũ eccleſiaſticorum. Adiutorium noſtrum in nomine domini. ℟. Qui fecit celum ⁊ terram. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus omnipotens: bonarũ virtutum dator: et omnium benedictionũ largus infuſor: ſupplices te rogamus: vt manibus noſtris opem tuę benedictionis infundas: ⁊ has caligas et ſandalia vel amictum vel albam vel cintorium vel ſtolam vel manipulum vel tunicam vel dalmaticam vel planetam diuino cultui pręparatam virtute ſancti ſpiritus bene ✠ dicere: ſancti ✠ ficare: ⁊ conſe ✠ crare digneris: ⁊ omnibus ea veleo veleis vtentibus: gratiam ſanctificationis ſacri myſterij tui benignus concede: vt in conſpectu tuo: ſancti ⁊ immaculati atq; irreprehenſibiles appareant: et auxilium miſericordię tuę acquirant. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtũ filium tuum, Qui tē.

Aſpergit aqua benedicta. Deinde aſpgit ea: aqua bñdicta.

DE BENEDICTIONE mapparum, ſeu linteaminum ſacri altaris.

Pontifex mappas, ſeu lintheamina ſacri altaris benedicturus: ſtãs ſine mitra, dicit: verſus.

Adiutorium noſtrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cęlum ⁊ terram. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem⁹. Benedictio linteaminum altaris quã facit pōtifex ſtãs ſine mitra.

Exaudi dñe preces noſtras: ⁊ hęc linteamina ſacri altaris vſui pręparata: bene ✠ dicere: et ſcti ✠ ficare digneris. Per Chriſtum dñm nr̃z. ℟. Amē. Orem⁹.

Domine deus omnipotens: qui ornamenta et linteamina facere Moyſen famulum tuũ: per quadraginta dies docuiſti: quę etiam Maria texuit ⁊ fecit: in vſum miniſterij tabernaculi fęderis: ſancti ✠ ficare: bene ✠ dicere: ⁊ conſe ✠ crare digneris: hęc linteamina: ad tegendum inuoluendumq; altare: glorioſiſſimi filij tui domini noſtri Jeſu Chriſti: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟. Amen. Exo. 25. et ſequentibus cap.

Aſpergit aqua benedicta. Deinde aſpgit ea aqua bñdicta.

DE BENEDICTIONE CORPORALIVM.

Pontifex corporalia benedicere volens: ſtans ſine mitra: dicit. verſus. Corporalia benedicit pontifex ſtãs ſine mitra.

Adiutorium nr̃m in noie dñi. ℟. Qui fecit cęlũ ⁊ terram. ℣. Dñs. vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ. Oremus.

Ole

C Lementiſſime dñe deus: cu/
ius inenarrabilis eſt virtus:
cuius myſteria archanis mirabili
bus celebrãtur: tribue, queſum⁹
vt hoc linteamen: tue propitiatio/
nis bene ✠ dictiõe ſanctificetur:
⁊ ad conſecrãdum ſuper illud cor
pus dei ⁊ domini noſtri Jeſu chri
ſti filij tui: dignum efficiatur. Per
eundem Chriſtum dñm noſtruꝫ.
℟. Amen. Alia oratio. Oremuſ.

O Mnipotẽs ſempiterne deus:
bene ✠ dicere: ſancti ✠ fica/
re: ⁊ cõſe ✠ crare digneris lintea/
men iſtud: ad tegendũ: inuoluen/
dumqꝫ corpus ⁊ ſanguineꝫ domi/
ni nr̃i Jeſu chriſti filij tui: qui tecũ
viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus
ſancti deus: per oĩa ſcl'a ſeculorũ.
℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

O Mnipotens deus: manibus
noſtris opeꝫ tue benedictio/
nis infunde: vt per noſtram bene
✠ dictionẽ: hoc linteamen ſancti/
ficetur: ac corporis ⁊ ſanguinis re
dẽptoris noſtri: nouuꝫ ſudarium:
ſpũs ſancti gratia efficiatur. Per
eundeꝫ dñm nr̃m Jeſum chr̃m fi/
lium tuũ: qui tecuꝫ viuit ⁊ regnat
in vnitate ſpũs ſancti Deus: Per
oĩa ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

DE BENEDICTIONE NOVAE CRVCIS.

Que parãda sunt in benedictione noue crucis.

N Oua crux, ſeu tabula in
qua crucifixus eſt depict⁹:
hoc modo benedicitur.
Paratis thure: thuribuloqꝫ cum
igne: ⁊ aqua benedicta: Pontifex
ſtans cum mitra dicit. verſus.

Stando ⁊ ſine mitra

A diutorium nr̃m in noĩe dñi. ℟.
Qui fecit celũ ⁊ terrã. ℣. Dñs vo
biſcũ. ℟. Et cũ ſpũ tuo. Orem⁹.

B Ene ✠ dic dñe hanc crucem
tuam: per quã eripuiſti mun/
dũ a poteſtate demonũ: ⁊ ſupera/
ſti paſſione tua ſuggeſtorẽ pecca/
ti: qui gaudebat in preuaricatio/
ne primi hoĩs: per vetiti ligni ſum
ptionẽ: qui cũ deo patre et ſpiritu
ſancto viuiſ ⁊ regnaſ in ſcl'a ſcl'oꝝ.
℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

R Ogamus te domine ſancte:
pater omnipotens: ſempiter
ne deus: vt digneris bene ✠ dice
re: hoc lignum crucis tue: vt ſit re/
mediuꝫ ſalutare: generi humano:
ſit ſoliditaſ fidei: bonorum operũ
profectus: ⁊ redemptio animarũ:
ſit ſolamen ⁊ protectio ac tutela:
contra ſeua iacula inimicorum.
Per dñm noſtrũ Jeſum chriſtuꝫ
filium tuũ: qui tecũ viuit ⁊ regnat
in vnitate ſpiritus ſancti deus,
Deinde dicit voce mediocri: extẽ/
ſis manib⁹ ante pectus: pfationẽ.

Pontifex extẽſis ma/nib⁹ ante pectus di/cit pfa/tionem.

P Er omnia ſecula ſeculoꝝ. ℟.
Amẽ. ℣. Dñs vobiſcuꝫ. ℟.
Et cũ ſpiritu tuo. ℣. Surſuꝫ cor
da. ℟. Habem⁹ ad dñm. ℣. Gra/
tias agamus dño deo nr̃o. ℟. Di

gnũ ꝛ iuſtũ eſt. ¶ [V]ere dignũ ꝛ iu-
ſtũ eſt: equum ꝛ ſalutare. Nos tibi
ſemper ꝛ vbique grãs agere. Dñe
ſancte: pr̃ oĩpotens: eterne Deus:
Cuius ſanctum atq; terribile no-
men: inter ceteras viſibiles creatu
ras: ligna quoq; fructifera lauda
Gen. 3. re ꝛ bñdicere non ceſſant. Qui in
figuram vnigenite ſapiẽtie tue li-
gno vite a principio paradiſuʒ vo
luptatis oꝛnaſti: vt eiuſdẽ fructus
ſacroſancto myſterio: protoparẽ
tis noſtri generis morteʒ cauere:
ꝛ vitaʒ admoneres cuſtodire per-
petuã. Quiq; nos vetite arboꝛis
a tactu: iuſte moꝛti addictos: eiuſ-
dẽ coeterne tibi ſapiẽtie dei ꝛ dñi
noſtri Jeſu chꝛi: innoxia moꝛte ad
vitam miſericoꝛditer reuocare di
gnatus es. Te ſupplices exoꝛamꝰ:
vt hoc ſingulare ſignum: quod ad
exẽplũ primi illius ſacratiſſimiq;
vexilli: quo pretioſo ſanguine filij
tui triumphaſti: fidelium tuoꝛum
deuotione cõpactum: erectumq;
eſt: tua celeſti bene ✠ dictione ſan
ctificare digneris: vt oĩbus hic ge
nuflectẽtibus: ac tue maieſtati ſup
plicantibus: largioꝛ ꝛ coꝛdis com
punctio: ꝛ admiſſoꝛum cõcedatur
remiſſio: atq; intercedẽte ipſa vi-
ctoꝛioſiſſima vnigeniti filij tui paſ-
ſione: ꝛ tibi placita poſtulare, ꝛ ci-
tius valeant poſtulata percipere.
Da, queſumus, clementiſſime pa-
ter: in quo viuimus: mouemur, et
ſumus: vt quoties triumphũ diui
ne humilitatis, q̃ ſupbiã nr̃i hoſtis
deiecit: oculis ĩtuemur: quotieſq;
mente recolimus: ꝛ contra hosteʒ
ipſum: fiduciam foꝛtitudinis: ꝛ ma
ioꝛem tibi deuote humilitatis gra
tiam conſequamur. Quatenus in
illo tremendo tue maieſtatis exa-
mine: cum pauentibus elementis:
celoꝛumq; tunc commotis virtu-
tibus: ſignum iſtud gloꝛificum re- Mat. 24.
demptionis noſtre apparuerit in
celo: ipſi de moꝛte ad vitam tranſi
re: ac perpetua beate reſurrectio-
nis videre gaudia mereamur.
Qđ ſequit̃ dicit plane legẽdo: ita Quod ſequitur dicit plane.
tamẽ ꝙ a circũaſtãtibꝰ audiri poſ-
ſit. Per eũdem dñm nr̃m Jeſum
chꝛm filiũ tuũ: qui tecũ viuit ꝛ re-
gnat in vnitate ſpũs ſcti deus: per
oĩa ſcl̃a ſcl̃oꝝ. ℞. Amẽ. [O]remus.
[D]Eus, qui beate crucis pati-
bulum: qđ prius erat ſcelera
tis ad penã: ꝯuertiſti redẽptis ad
vitã: cõcede plebi tue: eius vallari
ꝑſidio: cuiꝰ eſt armata vexillo. Sit
ei crux: fidei fundamentũ: ſpei ſuf-
fragiũ: i aduerſis defenſio: in pro-
ſperis adiuuamen: ſit ei in hoſtes
victoꝛia: in ciuitate cuſtodia: in cã-
pis ꝓtectio: in domo fultura: vt
per eã paſtoꝛ in futuro gregẽ con-
ſeruet incolumẽ: que nobis agno
† vincente: ✠ conuerſa eſt in ſalu- † alias innocente.
tem. Per eundẽ dñm nr̃m Jeſum
Chꝛiſtũ. ꝛc̃. Alia oꝛatio. [O]remꝰ.
[S]Ancti ✠ fica dñe Jeſu Chꝛi
ſte: iſtud ſignaculum paſſio-
nis tue: vt ſit inimicis tuis obſtacu
lum: et credentibus in te perpe-
tuum victoꝛie vexillum: Qui cum
deo patre viuis et regnas in vni-
tate ſpiritus ſancti deus: Per om
nia ſecula ſeculoꝛum. ℞. Amen.

Digitized by Google

Tum offertur Pontifici thus in nanicella, aut alio vaſe: quod Pōtifex ſtans ſine mitra benedicit, dicens. Oremus.

Pontifex benedicit thus ſibi oblatum ſtans ſine mitra.

DOmine deus omnipotens: cui aſtat exercitus angelorū cum tremore: quorum ſeruitiū ſpirituale ⁊ igneum eſſe cognoſcitur, dignare reſpicere: bene✠dicere ⁊ ſancti✠ficare hanc creaturā incenſi: vt oēs languores: omneſq; infirmitates: cunctęq; inſidię inimici: odorem eius ſentientes: effugiant ⁊ ſeparētur a plaſmate tuo: vt nunquam lędatur a morſu antiqui ſerpentis: quod pretioſo filii tui ſanguine redemiſti: q tecū ⁊ cū ſpū ſctō: viuit ⁊ regnat deus: p oia.

Quo facto Pontifex īponit thus in thuribulū. Deinde aſpgit crucē aqua bñdicta: ⁊ mox eā incēſat. Tum, dicit adhuc ſtans ſine mitra:

Pontifex poſito incēſo i thuribulo aſpgit cruces aqua benedicta et incenſāno eā, dicit.

SAncti✠ficetur iſtud lignū: In nomine pa✠tris: ⁊ fi✠lii: ⁊ ſpirit✠ ſancti: ⁊ benedictio illius ligni: in quo ſancta membra ſaluatoris ſuſpēſa ſunt: ſit in iſto ligno: vt orātes: inclinātesq; ſe propter deū ante iſtā crucē: inueniant corporis ⁊ aię ſanitatē. Per eundē dñm nr̄m Jeſum chr̄m. ⁊c. R. Amē.

Tum Pontifex flexis ante crucē genibus: ipſam deuote adorat et oſculatur. Idem faciūt quicunq; alii voluerint. Si vero crux eſt ex metallo, vel lapide: loco precedentis orationis: videlicet Sanctificetur ⁊c. Pontifex ſtans ſine mitra, dicit ſequentem orationem.

Pontifex ⁊ alii flexis genib' adorat crucē ⁊ oſculantur.

Si crux eſt de metallo pontifex loco orationis. Sanctificetur: dicit ſequentes orationes.

DEus glorię: excelſe ſabaoth: fortiſſime Emmanuel: deus pater veritatis: pater ſapiētię: pater beatitudinis: pater illuminationis: ⁊ pulchritudinis, atq; vigilationis noſtrę: qui mundū regis: qui cuncta regna diſponis: qui es bonorum collator munerū: ⁊ bonorum omniū attributor: cui omnes gētes: populi: tribus ⁊ lingue ſeruiunt: cui aſtat omnis angelorū legio: qui largiris famulis tuis fidem ⁊ laudē nominis tui: vt debita tibi oblata perſoluāt: cui prius fides offerentiū complacet: deinde ſacrificatur oblatio: quęſumus exorabilem miſericordię tuę pietatem: vt ſancti✠fices tibi hoc ſignū crucis, atq; cōſe✠cres: quod tota mentis deuotione famulorū tuorum religioſa fides cōſtruxit: tropheū ſcilicet victorię tuę, ⁊ redemptionis noſtrę: quod in amorem Chri: triumphalis gloria cōſecrauit. Aſpice hoc ſignū crucis inſuperabile: p quod diaboli eſt exinanita poteſtas: mortalium reſtituta libertas: licet fuerit aliquādo in penam: ſed nunc verſa in honorē per gratiā: ⁊ quę quondam reos puniebat ſupplicio: nūc ⁊ noxios abſoluit a debito: ⁊ tibi quid

per hoc placere potuit: niſi id per quod tibi placuit nos redimere: ⁊ nullum tibi debitum amplius munus eſt: q̄ quod tibi tunc corporis dedicauit affixio: nec tibi eſt magis familiaris oblatio: q̄ que familiari manuum tuarum extenſione ſacrata eſt. Illis ergo manibus hāc crucem accipe: quibus illam amplexus es. Et de ſanctitate illius hanc ſancti✠fica, ⁊ ſicuti per illā mundus expiatus eſt a reatu: ita offerentium famulorum tuorum anime deuotiſſime: huius crucis merito: omni careant perpetrato peccato: ⁊ obtecta eniteſcant: Illius ſucceſſibus aſſiduis triūphorum gloria radiet: hic vnigeniti filij tui dn̄i noſtri: ſplēdor diuinitatis fulgeat in auro: eniteat gloria paſſionis eius in ligno: in cruore rutilet noſtre mortis redemptio. In ſplēdore chriſtalli: vite noſtre purificatio: ſit ſuorum protectio: ſpei certa fiducia: eos ſimul cum gente ⁊ plebe, fide cōfirmet: ſpe et pace cōſociet: augeat triumphis: amplificet in ſecūdis: proficiat eis ad perpetuitatem temporis: ad vitam eternitatis: ⁊ vt eos temporali florēte gloria: muniat ad perpetuam redemptionis coronam: et ad regna celeſtia potenti virtute perducat: preſta per propitiationem ſanguinis eius: per ipſum datorem, qui ſeipſum dedit redemptionem pro multis, qui ſe hoſtiā pro delictis offerre dignatus eſt, qui exaltatus in ligno crucis ſue: principatus ⁊ poteſtates humilia-uit: qui tecum ſydereo conſidet throno: indiſſolubili connexione ſpiritus ſancti: per infinita ſeculorum ſecula. ℟. Amen.

Tum Pōtifex flexis ante crucē genib⁹: eam deuote adorat ⁊ oſculat: idē faciunt quicūq; alij voluerint. Pontifex crucē adorat ⁊ oſculatur genibus flexis ⁊ alij ſimiliter.

DE BEENDICTIONE imaginis beate Marie Virginis.

Pontifex bn̄dicturus imaginem beate Marie virginis: paratus ſupra rochetū amictu, ſtola, pluuiali, ⁊ mitra ſimplici: ſtans ſine mitra, dicit. Adiutorium noſtrum in noīe dn̄i. Stando ſine mitra. ℟. Qui fecit celum ⁊ terram. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Quo facto: aſpergit figuram aqua benedicta. Deide inchoat ſchola proſequente an̄am. Sub tuū preſidium. Qua incepta ⁊ dum ea cātatur: thurificat imaginem ipſam ter ducens thuribulum. Deinde ſedet reaſſumpta mitra donec cōpleantur antiphona et pſalmi ſequentes. Antiphona.

ne deſpicias in neceſſita-

tibus: ſed a periculis cun ctis

libe ra nos ſem per virgo

glorioſa ⁊ benedi cta.

Tempore paſchali: Aña.

Vale luiah.

ps. Fundamenta. totus cum Gloria patri. Aña. Aue Maria. dicitur tota aña ⁊ pſalmus. Aña.

Aue mari a, gratia plena, do-

minus te cum benedicta tu

in mulie ribus. Valeluiah.

ps. Ad te leuaui. cū Gloria pat. Finitis antiphonis ⁊ p̄ſ predictis Pontifex ſurgit depoſita mitra, et dicit. Oremus.

Deus, qui virginalē aulā btē Marię v̄ginis in qua habitares eligere dignatus es: da, q̄s, vt ſua nos defenſione munitos: iucūdos facias ſuę intereſſe cōmemorationi. Qui viuis ⁊ regnas i ſcl'a ſeculorum. Amē. Deide incipit añaȝ ſchola proſequēte. Qua incepta ſedet cum mitra donec pficiat añ. Stando ⁊ ſine mitra

O glorioſa dei genitrix virgo

ſemper maria, quę dominum

omnium meruiſti portare

et regem angelo rum ſola vir-

go lactare: noſtri quęſumus

pia memorare, et pro nobis

Magnificat. cū Gloria patri. Finita añ. Surgit Pontifex ſine mitra ſtans vſqꝫ ad finem pſalmi. Quo finito, dicit. O remus.

Stando ⁊ ſine mitra

Deus, qui de Beatę Marię. tota dicit. O remus.

Omnipotés ſempiterne deus clementiſſima cuius diſpenſatione: cuncta creātur ex nihilo: hanc imaginem in honorem piiſſimę genitricis filij tui dñi noſtri Ieſu chriſti venerabiliter adaptatā: benedi✠cere, ⁊ ſanctifi✠care digneris: ⁊ preſta miſericordiſſime pater: per inuocationem nominis tui atqꝫ eiuſdem vnigeniti filij tui dñi noſtri Jeſu chriſti: quē pro ſalute generis humani integritate virginis Marię ſeruata, incarnari voluiſti: quatenꝰ precibus eiuſdem ſacratiſſimę virginis: qcūqꝫ eandēꝫ miſericordię reginā ⁊ gratioſiſſimā dñam noſtrā coram hac effigie ſuppliciter honorare ſtuduerit: ⁊ de inſtātibꝰ periculis eruātur: ⁊ in conſpectu diuinę maieſtatis tuę de cōmiſſis ⁊ omiſſis veniā impetrent: atqꝫ mereantur in pręſenti gratiā, quā deſiderant adipiſci, et in futuro perpetua ſaluatione cum electis tuis valeant gratulari. Per eundēꝫ dñm. R. Amen.

Ultimo aſpgat illā aqua bñdicta.

BENEDICTIO IMAGINVM ⁊ aliorum Sanctorum.

Pontifex ſtans ſine mitra, dicit. Adiutoriū no. ⁊c. D ñe exaudi. Dominus vobiſcum. O remus.

Stando ⁊ ſine mitra

Omnipotés ſempiterne deus, qui ſanctorum tuorum imagines, ſeu effigies ſculpi, aut pingi nō reprobas: vt quoties illas oculis corporeis intuemur: toties eorum actus ⁊ ſanctitatē ad imitandum memorię oculis meditemur: hanc, quęſumus, imaginē, ſeu ſculpturam: in honorem ac memoriā beati. N. apoſtoli tui vel martyris vel confeſſoris, aut pontificis aut virginis adaptatam benedi✠cere ac ſancti✠ficare digneris. Et preſta, vt quicūqꝫ coram illa ipſum glorioſiſſimum apoſtolum tuum: vel martyrem, vel confeſſorem: vel virginē ſuppliciter honorare ſtuduerit: illius precibus ac obtentu a te gratiam in preſenti: ⁊ eternam gloriam obtineat in futuro. Per dominum noſtrū. R. Amen.

Ultimo aſpergat aqua bñdicta.

DE

Digitized by Google

DE BEENDICTIONE ſacrorum vaſorum, et aliorum ornamentorum in genere.

Pontifex ſacra vaſa, vel alia ornamenta bñdicere volens: ſtãs ſine mitra, dicit ℣. Adiutoriũ noſtrũ in nomine dñi. ℟. Qui fecit celũ ⁊ terrã. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra ſtando.

Exaudi, dñe pater clemētiſſime, preces noſtras, ⁊ hec purificãda vaſa ⁊ ornamēta ſacri altaris atq; eccleſie tue ſacri miniſterij vſui preparata bene✠dicere et ſancti✠ficare digneris. Per Chriſtum dominum noſtrū. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Omnipotēs ſempiterne deus, a quo omnia immunda purgantur: ⁊ in quo omnia purgata clareſcunt: ſupplices filij tui omnipotentiã tuã inuocamus: vt ab his vaſis: ornamētis ⁊ miniſterijs: que tibi offerunt famuli tui: oīs ſpūs immundus confuſus longe diſcedat: ⁊ per tuã bene✠dictionē ad vſum ⁊ miniſteriũ ſctĩ altaris ⁊ eccleſie tue ſanctificata permaneãt. Per Chrm dñm nrm. ℟. Amen. Deinde aſpgit ea aqua bñdicta.

Aſpergit aqua benedicta.

DE BENEDICTIONE tabernaculi, ſiue vaſculi pro euchariſtia conſeruanda.

Pontifex tabernaculum, ſiue vaſculũ p̄ pſeruãda euchariſtia bñdicere volẽs: ſtans ſine mitra dicit.

Adiutorium noſtrum in nomine domini. ℟. Qui fecit celum ⁊ terram. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra, ſtando.

Omnipotēs ſempiterne deus, maieſtatē tuã ſupplices deprecamur: vt vaſculũ hoc pro corpore filij tui dñi noſtri Jeſu Chri in eo cõdendo fabricatũ: bene✠dictionis tue gratia dicare digneris. Per eundē dñm nrm ⁊c. ℟. Amē. Tũ aſpergit illud aqua bñdicta.

Aſpergit aqua benedicta.

DE BENEDICTIONE capſarum pro reliquijs ⁊ alijs ſanctuarijs includendis.

Pontifex capſas pro reliquijs et alijs ſanctuarijs includẽdis benedicere volens ſtans cum mitra dicit. ℣. Adiutorium noſtrum in nomine dñi. ℟. Qui fecit celum ⁊ terram.

Stando ⁊ ſine mitra

Oremus dilectiſſimi nobis deum patrē omnipotentē: vt qui omnia per vnigenitũ filiũ ſuũ: in virtute ſpiritus ſancti valde bona creauit: ipſe nobis indignis ad conſecrationē harum capſarum: reliquijs ſanctorum ſuorũ recondendis paratarum: rorem gratie ſue clemēter infundere dignetur.

Per eundem dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filiũ ſuum: Qui cum eo viuit et regnat in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti Deus.

Deinde depoſita mitra extẽſis manibus ante pectus dicit pfationẽ.

Pontifex manibus ante pectꝰ extẽſis dicit pfationem

PEr omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. ℣. Surſuʒ corda. ℟. Habemus ad dñm. ℣. Gratias agamus dño deo nr̃o. ℟. Dignũ ⁊ iuſtũ eſt. Uere dignũ ⁊ iuſtũ eſt ęquũ ⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper ⁊ vbiqʒ gratias agere. Dñe ſancte: pater omnipotens: ęterne deus ⁊ inęſtimabilis: deus ineffabilis: deus miſericordiarũ: ⁊ deus totius cõſolationis. Qui Moyſi famulo tuo pcepiſti: vt iuxta exẽplar, qđ ei in monte demonſtraſti: arcam de lignis imputribilibus conſtrueret: ⁊ eã auro mundiſſimo circundaret: in qua vrna aurea: manna cęleſti plena: cum tabulis teſtamenti: digito maieſtatis tuę cõſcriptis: in teſtimonium futuris generationibꝰ ſeruari deberet. (Exo. 25.) Quiqʒ nr̃is ſeculis: eadem ſacratius intelligenda manifeſtaſti: dũ corpus vnici filij tui: opere ſpiritus ſancti: de incorrupta virgine conceptũ: ⁊ anima rationali viuificatũ: omni plenitudine referſiſti. Te ſuppliciter imploramꝰ omnipotens deus: pater dñi nr̃i Jeſu Chriſti: ex quo omnis paternitas in cęlo ⁊ in terra nominat̃: (Ephe. 3.) vt hęc vaſcula: ſanctorũ tuorũ honoribꝰ pręparata: eiſdẽ ſanctis tuis intercedentibus: cęleſti bene ✠ dictione perfundere digneris: quatenꝰ qui horum patrocinia requirunt: ipſis intercedentibus: cuncta ſibi aduerſantia: te adiuuante ſuperare: ⁊ omnia commoda profutura: abundãtia largitatis tuę mereantur iuenire. Et ſicut illi te inſpirãte ſpiritualium nequitiarũ verſutias cauere: ⁊ humanitꝰ exquiſita tormenta: non ſolum contemnere ſed etiã penitus euincere, Chriſto domino confortante, potuerunt: ita ipſorũ merita venerantibus: ⁊ reliquias humiliter amplectentibus: contra diabolum ⁊ angelos eius: cõtra fulmina: fulgura ⁊ tempeſtates: cõtra corruptum aerẽ: ⁊ mortes hominũ, vel animalium: contra fures ⁊ latrones: ſiue gentium incurſiones: cõtra malas beſtias: ⁊ ſerpentium atqʒ reptantiũ diuerſiſſimas formas: cõtra malorum hominũ adinuentiones peſſimas: eorundem ſanctorũ tuorũ precibus cõplacatus: dexterã inuictę potentię tuę ad depulſionẽ nociuorum: ⁊ defenſionẽ proficuorũ: ſemper ⁊ vbiqʒ propitius oſtẽde.

Quod ſequit dicit plane legẽdo ita tamẽ q a circũaſtãtibꝰ poſſit audiri.

Quod ſequitur dicit plane.

Per eundem dñm noſtrũ Jeſum Chriſtũ filiũ tuũ: qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpũs ſancti deꝰ: Per oĩa ſecula ſecułr. ℟. Amẽ.

Tum adhuc ſine mitra ſtans dicit. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Adhuc ſtãdo ⁊ ſine mitra.

DOmine deus omnipotẽs: q vt murmur inſani populi cõpeſceres: ⁊ ſacerdotiũ Aaron tibi pla-

placitum cōprobares: virgā eius
Nume. 7. aridam germinare: ⁊ flores fructi-
feros pducere feciſti: Eandemqꝫ
in arca teſtamenti pro ſigno virtu-
tis tuę poni iuſſiſti: ſed ⁊ nobis eo-
dem pręſagio: Chriſtū in ara cru-
cis arefactum: citiſſima reſurre-
ctione refloreſcere: ⁊ in eccleſia no-
uiſſimo tempore reſuſcitāda: per
mortē ſuā: die ac nocte fructifica-
re demonſtraſti. Te q̄s indulgen-
tiſſime generis humani prouiſor:
vt hęc vaſcula ſanctorum tuorum
receptaculo pręparata: ita gratui-
ta gr̄a ſancti ✠ fices: vt vbicunqꝫ
in tuo nomine prolata fuerint: in-
tercedentibus habitatorū tuorū
meritis: cuncta aduerſa depellas:
⁊ nullifices: ⁊ o̅ia vtilia multiplices
atqꝫ cuſtodias: quatenus fideles
tui: magnitudine, ſiue vniuerſita-
te beneficiorū tuorū: in parte mo-
dica reliquiarū: integra ſanctorū
corpora ſe percepiſſe gratulent̄: ⁊
per tēporalia loca: ipſorū precibꝰ
impenſa: ad ęterna cū eis gaudia
poſſidēda: fiducialius animentur.
Per eundem dñm ⁊c. ℟. Amen.
Tunc aſpgat eas aqua benedicta.

DE BENEDICTIONE ſigni, vel campanę.

Signum, vel campana be-
nedicēda: debet benedici
antequā ponat̄ in campa-
nili: hoc ordine. In primis debet
campana ipſa ita ſuſpēdi ⁊ ſituari:
vt commode poſſit intus ⁊ extra
tangi: tractari: ⁊ circuiri: deinde p̄
pe ipſam campanā benedicendā:
parat̄ Pontifici faldiſtoriū. Vas
aquę benedicendę. Aſperſorium.
Vas cū ſale. Lintea munda ad ex-
tergendum campanam, quando
opus erit. Vas olei ſancti infirmo-
rum. ſanctū chriſma. Thymiama.
thus. mirra. ⁊ thuribulū cū igne.
Diaconus etiā accipit amictū: al-
bā cingulū: manipulū: ſtolā ⁊ dal-
maticā albi coloris. Quibus ordi-
natis: Pōtifex in ſacriſtia, aut alio
cōueniēti loco paratus amictu: al-
ba, cingulo, ſtola, pluuiali albi co-
loris, ⁊ mitra ſimplici, baculum pa-
ſtoralē manu geſtās: venit p̄pe cā-
panam: vbi ſedens ſup faldiſtoriū
ibidē ſibi paratum, dicit cū mini-
ſtris pſalmos ſequētes: videlicet.

Campana bñdicēda ſuſpēdit̄ tā alta ꝙ poſſit intus ⁊ extra tāgi.

Miſerere mei deus: ſecundū
magnā miſericordiam tuā.
Totus dicitur cū Gloria patri. ⁊
Sicut erat. ſ. fol. 54. Alius ps.
Deus in no̅ie tuo ſaluum me
fac: ⁊ ī virtute tua iudica me.
Deus exaudi orationem meam:
auribus percipe verba oris mei.
Quoniam alieni inſurrexerunt
aduerſum me: ⁊ fortes quęſierunt
animam meam: et non propoſue-
runt deum ante conſpectum ſuū.
Ecce enim Deus adiuuat me: et
dominus ſuſceptor eſt animę meę.
Auerte

Pontifex cum miniſtris paratus cū mitra ⁊ baculo paſtorali venit p̄pe cāpanā ⁊ ſedet ibi ſup faldiſtorium et dicit cum miniſtris ps ſequētes cum Gloria patri.

Auerte mala inimicis meis: et in veritate tua diſperde illos.

Voluntarie ſacrificabo tibi: et confitebor nomini tuo domine quoniam bonum eſt.

Quoniam ex omni tribulatione eripuiſti me: et ſuper inimicos meos deſpexit oculus meus. Gloria patri. Sicut erat. Alius pſalm⁹.

Miſerere mei deus miſerere mei: quoniam in te confidit anima mea.

Et in vmbra alarum tuarum ſperabo: donec tranſeat iniquitas.

Clamabo ad deum altiſſimum: deum qui benefecit mihi.

Miſit de celo et liberauit me: dedit in opprobrium conculcantes me.

Miſit deus miſericordiam ſuam et veritatem ſuam: et eripuit animam meam de medio catulorum leonum: dormiui conturbatus.

Filij hominum dentes eorum arma et ſagitte: et lingua eorum gladius acutus.

Exaltare ſuper celos deus: et in omnem terram gloria tua.

Laqueum parauerunt pedibus meis: et incuruauerunt animam meam.

Foderunt ante faciem meam foueam: et inciderunt in eam.

Paratum cor meum deus paratum cor meum: cantabo et pſalmum dicam.

Exurge gloria mea: exurge pſalterium et cithara: exurgam diluculo.

Confitebor tibi in populis domine: et pſalmum dicam tibi in gentibus.

Quoniam magnificata eſt vſque ad celos miſericordia tua: et vſque ad nubes veritas tua.

Exaltare ſuper celos deus: et ſuper omnem terram gloria tua. Gloria patri. Sicut erat. Alius pſ.

Deus miſereatur noſtri et benedicat nobis: illuminet vultum ſuum ſuper nos et miſereatur noſtri.

Ut cognoſcam⁹ in terra viam tuam: in omnib⁹ gentibus ſalutare tuum.

Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes.

Letentur et exultent gentes: quoniam iudicas populos in equitate: et gentes in terra dirigis.

Confiteantur tibi populi deus, confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum ſuum.

Benedicat nos deus: deus noſter benedicat nos deus: et metuant eum omnes fines terre. Gloria patri. Sicut erat. Alius pſ.

Deus in adiutorium meum intende: domine ad adiuuandum me feſtina.

Confundantur et reuereantur: qui querunt animam meam.

Auertantur retrorſum, et erubeſcant: qui volunt mihi mala.

Auertantur ſtatim erubeſcentes: qui dicunt mihi euge, euge.

Exultent et letentur in te omnes, qui querunt te: et dicant ſemper magnificetur dominus, qui diligunt ſalutare tuum.

Ego vero egenus et pauper ſum: deus adiuua me.

Adiutor meus et liberator meus es tu: domine ne moreris. Gloria patri. Sicut erat. Alius pſalm⁹.

Inclina domine aurem tuam et exaudi me: quoniam inops et pauper ſum ego.

Cu-

Cuſtodi animã meam quoniam ſanctus ſum: ſaluum fac ſeruum tuum deus meus ſperantẽ in te.

Miſerere mei dñe, qm̃ ad te clamaui tota die: lętifica animã ſerui tui: qm̃ ad te dñe aiam meã leuaui.

Quoniã tu domine ſuauis ⁊ mitis: et multę miſericordię omnib⁹ inuocantibus te.

Auribus percipe Domine orationem meam: intende voci deprecationis meę.

In die tribulationis meę clamaui ad te: quia exaudiſti me.

Non eſt ſimilis tui in dijs domine: ⁊ non eſt ſecundum opera tua.

Omẽs gentes quaſcunq; feciſti venient, ⁊ adorabunt coram te domine: ⁊ glorificabunt nomen tuum.

Quoniã magnus es tu: ⁊ faciens mirabilia: tu es deus ſolus.

Deduc me domine in via tua: et ingrediar in veritate tua: lętetur cor meum, vt timeat nomẽ tuum.

Confitebor tibi domine de⁹ meus in toto corde meo: ⁊ glorificabo nomen tuum in ęternum.

Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me: et eruiſti animam meam ex inferno inferiori.

Deus iniqui inſurrexerũt ſuper me: ⁊ ſynagoga potentium quęſierunt animam meam: ⁊ non propoſuerunt te in conſpectu ſuo.

Et tu domine deus miſerator et miſericors: patiens ⁊ multę miſericordię ⁊ verax.

Reſpice in me ⁊ miſererẽ mei: da imperium tuum puero tuo: ⁊ ſaluum fac filium ancillę tuę.

Fac mecũ ſignũ in bonum: vt videãt qui oderunt me ⁊ cõfundantur: quoniã tu dñe adiuuiſti me ⁊ cõſolatus es me. Gloria patri. Sicut erat. Tũ ſurgit põtifex ⁊ ſtãs cũ mitra bñdicit ſal ⁊ aquã dicẽs.

Exorcizo te creatura ſalis: per deum ✠ viuum: per deũ ✠ verum: per deum ✠ ſanctum: per deum qui te per Eliſeũ prophetã in aquam mitti iuſſit: vt ſanaretur ſterilitas aquę: vt efficiaris ſal exorcizatum: in ſalutẽ credẽtium: vt ſis oibus te ſumẽtibus ſanitas aię ⁊ corporis, ⁊ effugiat atq; diſcedat ab eo loco in quo aſperſuſ fueris: omnis phantaſia: ⁊ neqtia: ac verſutia diabolicę fraudis: oiſq; ſpiritus immundus: adiuratus: per eũ qui venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos: ⁊ ſeculum per ignẽ. ℟. Amẽ. Deinde depoſita mitra dicit. ℣. Domine exaudi orationẽ meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem⁹.

Pontifex ſtans cum mitra bñdicit ſal.

Sine mitra.

Immenſam clementiã tuam oipotens ęterne de⁹ humiliter imploramus: vt hanc creaturã ſalis: quã in vſum generis humani tribuiſti: bene✠dicere: ⁊ ſancti✠ficare: tua pietate digneris: vt ſit oibus id ſumẽtibus: ſalus mentis ⁊ corporis: vt qcqd ex eo tactũ, vel reſperſum fuerit: careat omni immunditia: omniq; impugnatione ſpũalis nequitię: per virtutem dñi noſtri Jeſu Chriſti: qui vẽturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ſeculum per ignem. ℟. Amen.

Tum

Tum accepta mitra, ertẽſa dextra
ſuper aquam ſtans abſolute dicit.

Pontifex cũ mitra ſtãs bñdicit aquã.

EXorcizo te creatura aque: in
nomine dei pa ✠ tris omni-
potẽtis: ⁊ in nomine Jeſu Chriſti
fi ✠ lij eius domini noſtri: ⁊ in vir
tute ſpiritus ✠ ſancti: vt fias aqua
exorcizata: ad effugandũ omnem
poteſtatem inimici: ⁊ ipſum inimi
cum eradicare ⁊ explãtare valeas:
cum angelis ſuis apoſtaticis: per
virtutem eiuſdem dñi noſtri Jeſu
Chri: qui venturus eſt iudicare vi
uos ⁊ mortuos ⁊ ſeculũ per ignẽ.
℟. Amẽ. Deinde depoſita mitra
dicit. Domine exaudi orationẽ
meam. ℟. Et clamor meus ad te
veniat. ℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra.

DEus, q ad ſalutẽ humani ge-
neris: maxima queq; ſacra-
menta in aquarũ ſubſtantia cõdi-
diſti: adeſto ꝓpitius inuocationi-
bus noſtris: ⁊ elemento huic mul
timodis purificationib⁹ prepara-
to: virtutem tue bene ✠ dictionis
infunde: vt creatura tua myſterijs
tuis ſeruiens: ad abijciendos de-
mones: morboſq; pellendos: di-
uine gratie ſumat effectũ: vt quic-
quid in domibus, vel in locis fide-
liũ: hec vnda aſperſerit: careat omni
immunditia: liberetur a noxa. Nõ
illic reſideat ſpiritus peſtilens: nõ
aura corrumpens: diſcedant oẽs
inſidie latẽtis inimici: ⁊ ſi quid eſt,
quod aut incolumitati habitanti-
um inuidet: aut quieti: aſperſione
huius aque effugiat: vt ſalubritas
per inuocationem tui ſancti nomi
nis expetita: ab omnibus ſit impu
gnationibus defenſa: per virtutẽ
dñi nři Jeſu Chri: q vẽturus eſt iu
dicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ſeculũ p
ignẽ. ℟. Amẽ. Alia oõ. Orem⁹.

BEne ✠ dic dñe hanc aquam
bñdictione celeſti: ⁊ aſſiſtat
ſup eã virtus ſpiritus ſancti: vt cũ
hoc vaſculum ad inuitãdos filios
eccleſie preparatũ: in ea fuerit tin-
ctum: vbicunq; poſtmodũ ſonue-
rit ei⁹ tinnitus: procul recedat vir-
tus inſidiantiũ: vmbra phantaſma
tum: incurſio turbinũ: ꝑcuſſio ful-
minũ: leſio tonitruorũ: calamitas
tempeſtatũ: omniſq; ſpũs procella
rum, ⁊ cũ clangorẽ illius audierint
filij chriſtianorũ: creſcat in eis de-
uotionis augmentũ: vt feſtinan-
tes ad pie matris eccleſie gremiũ:
cantẽt ibi in eccleſia ſanctorũ: can-
ticũ nouũ in laudes eorũ: deferen-
tes in ſono preconiũ tube: modu-
latione pſalterij: exultationem or-
gani: ſuauitatẽ tympani: iucundi-
tatem cymbali: deprecantes domi-
num celi pro ſceleribus: ⁊ ꝓ omni-
bus neceſſarijs ſuis: quatenus in-
uitare valeant in tẽplo ſancto tuo
ſuis obſequijs ⁊ precibus: multi-
tudinẽ exercitus angelorũ: ⁊ inter
cedentibus omniũ ſanctorũ meri
tis: impetrare quod popoſcerint
mereantur, Saluator mundi de⁹:
qui cũ patre ⁊ ſpũ ſctõ: viuis ⁊ re-
gnas in ſecula ſeculorũ. ℟. Amẽ.
Poſt hec Pontifex mittit ſal in
aquã in modũ crucis: ſemel dicẽs.

Pontifex mittit ſal in aquam in modũ crucis.

HEc cõmiſtio ſalis ⁊ aque: effi-
ciatur ſalutare ſacramentũ.

In

In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Quo facto ſuper ſal et aquam commixtos dicit. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Pontifex dicit orationes ſup vtrunqȝ.

Deus, inuictę virtutis auctor, ⁊ inſuperabilis imperij rex: ac ſemper magnificus triumphator: qui aduerſę dominationis vires reprimis: qui inimici rugiẽtis ſeuitiã ſuperas: q hoſtiles nequitias potẽter expugnas: te domine tremẽtes ⁊ ſupplices deprecamur: ac petimus: vt hanc creaturã ſalis et aquę dignanter aſpicias: benignus illuſtres: pietatis tuę rore ſanctifices: vt vbicunqȝ aſperſa fuerit: per inuocationẽ tui ſancti nominis: ois infeſtatio immũdi ſpiritus abijciat: terrorqȝ venenoſi ſerpentis procul pellatur: ⁊ preſentia ſancti ſpiritus nobis miſericordiã tuã poſcẽtibus: vbiqȝ adeſſe digne tur. Per dñm nřm ⁊c. ℟. Amen.

His peractis Pontifex accepta mitra incipit lauare campanã cũ dicta aqua: ⁊ miniſtri proſequunt lotionem: lauantes eam totaliter intus ⁊ extra: deinde eam cum linteo mundo extergunt. Pontifice interim cum mitra ſedente: et cũ alijs miniſtris dicẽte Pſalmũ.

Pontifex accepta mitra incipit lauare campanã ⁊ miniſtri pſequuntur lotionem totã intus ⁊ extra lauando: quam poſtea extergunt ⁊ ⁊ pontifex interim ſedet ⁊ dicit ſequentes ps.

Lauda anima mea dñm: laudabo dominum in vita mea: pſallam deo meo quandiu fuero.
Nolite confidere in principibus: in filijs hominum in quibus non eſt ſalus.
Exibit ſpiritus eius et reuertetur in terram ſuam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorũ.
Beatus cuius deus Jacob adiutor eius: ſpes eius in domino deo ipſius: qui fecit cęlum et terram: mare: ⁊ omnia quę in eis ſunt.
Qui cuſtodit veritatem in ſeculum: facit iudicium iniuriã patientibus, dat eſcam eſurientibus.
Dominus ſoluit cõpeditos: dominus illuminat cęcos.
Dominus erigit eliſos: dominus diligit iuſtos.
Dominus cuſtodit aduenas: pupillum ⁊ viduam ſuſcipiet: et vias peccatorum diſperdet.
Regnabit domin⁹ in ſecula: deus tuus ſion, in generatione ⁊ generationem.
Glia při. Sicut erat. Alius ps.
Laudate dominũ quoniã bonus eſt pſalmus: deo noſtro ſit iucunda decoraqȝ laudatio.
Edificans Jeruſalẽ dominus: diſperſiones Iſraelis congregabit.
Qui ſanat contritos corde: et alligat contritiones eorum.
Qui numerat multitudinẽ ſtellarum: ⁊ omnib⁹ eis nomina vocat.
Magnus dominus noſter ⁊ magna virtus eius: ⁊ ſapientię eius non eſt numerus.
Suſcipiens manſuetos dominus: humilians autem peccatores vſqȝ ad terram.
Precinite domino in cõfeſſione: pſallite deo noſtro in cithara.
Qui operit cęlum nubibus: ⁊ parat terrę pluuiam.
Qui producit in montibus fenũ: ⁊ herbam ſeruituti hominum.

Qui

Qui dat iumentis eſcã ipſoꝛum: ⁊ pullis coꝛuoꝛũ inuocãtibus eum.

Non in foꝛtitudine equi voluntatem habebit: neq; in tibijs viri beneplacitum erit ei.

Beneplacitu; eſt domino ſuper timentes eum: ⁊ in eis qui ſperant ſuper miſericoꝛdia eius.

Glia pri. Sicut erat. Alius ps.

Lauda Jeruſalem dominu;: lauda deum tuum ſion.

Qñ cõfoꝛtauit ſeras poꝛtarum tuarum: benedixit filijs tuis in te.

Qui poſuit fines tuos pacem: et adipe frumenti ſatiat te.

Qui emittit eloquium ſuum terre: velociter currit ſermo eius.

Qui dat niuem ſicut lanam: nebulam ſicut cinerem ſpargit.

Mittit chꝛyſtallu; ſuam ſicut buccellas: ante faciem frigoꝛis eius quis ſuſtinebit?

Emittet verbũ ſuũ ⁊ liquefaciet ea: flabit ſpiritus eiꝰ ⁊ fluẽt aquę.

Qui annuntiat verbum ſuũ Jacob: iuſtitias ⁊ iudicia ſua Jſrael.

Non fecit taliter omni nationi: ⁊ iudicia ſua non manifeſtauit eis.

Glia pri. Sicut erat. Alius ps.

Laudate dominum de cęlis: laudate eum in excelſis.

Laudate eũ omnes angeli eius: laudate eũ omnes virtutes eius.

Laudate eum ſol ⁊ luna: laudate eum omnes ſtellę ⁊ lumen.

Laudate eum cęli cęloꝛũ: ⁊ aquę omnes quę ſuper cęlos ſunt laudent nomen domini.

Quia ipſe dixit et facta ſunt: ipſe mandauit ⁊ creata ſunt.

Statuit ea in ſeculum et in ſeculum ſeculi: pꝛęceptum poſuit ⁊ nõ pꝛęteribit.

Laudate dominum de terra: dꝛacones ⁊ omnes abyſſi.

Ignis grãdo nix glacies ſpũs pꝛocellarum: quę faciunt verbũ eius.

Montes ⁊ omnes colles: ligna fructifera ⁊ omnes cedri.

Beſtię ⁊ vniuerſa pecoꝛa: ſerpentes ⁊ volucres pennatę.

Reges terrę ⁊ oẽs populi: pꝛincipes ⁊ omnes iudices terrę.

Iuuenes ⁊ virgines ſenes cũ iunioꝛibus laudent nomen domini: qa exaltatũ eſt nomẽ eius ſolius.

Confeſſio eius ſuper cęlum ⁊ terram: ⁊ exaltauit coꝛnu populi ſui.

Hymnus omnibus ſanctis eius: Filijs Jſrael populo appꝛopinquanti ſibi.

Cantate domino canticum nouum: laus eius in eccleſia ſanctoꝛũ.

Lętetur iſrael in eo qui fecit eũ: ⁊ filię ſion exultent in rege ſuo.

Laudent nomẽ eius in choꝛo: in tympano ⁊ pſalterio pſallant ei.

Quia beneplacitum eſt domino in populo ſuo: ⁊ exaltauit manſuetos in ſalutem.

Exultabunt ſancti in gloꝛia: lętabuntur in cubilibus ſuis.

Exultationes dei in gutture eoꝛum: et gladij ancipites in manibus eoꝛum.

Ad faciendam vindictã in nationibus: increpationes in populis;

Ad alligandos reges eoꝛum in compedibus: ⁊ nobiles eoꝛum in manicis ferreis.

Ut faciãt in eis iudiciũ cõscriptũ: gloria hęc est omnibus sanctis eiꝰ. Laudate dñm in sanctis eius: laudate eũ in firmamẽto virtutis eiꝰ. Laudate eũ in virtutibus eius: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius. Laudate eum in sono tubę: laudate eum in psalterio ⁊ cithara. Laudate eũ in tympano ⁊ choro: laudate eum in chordis ⁊ organo. Laudate eum in cymbalis benesonantibus: laudate eũ in cymbalis iubilationis: omnis spiritꝰ laudet dñm. Gloria p. Sicut erat. Quibus finitis surgit põtifex cũ mitra: ⁊ cũ pollice dextrę manꝰ facit ab extra supra campanã de oleo scõ infirmorũ signũ crucis: quo facto deposita mitra, dicit. Oremꝰ.

Finitis ps. pontifex stãs cũ mitra facit signum crucis cũ pollice intincto i oleo infirmorũ ab extra sup campanam et stans sine mitra dicit orõnẽ. Nume. 10

Deus, qui per sanctũ Moysen legiferum famulũ tuum: tubas argenteas fieri pręcepisti: quas dum levitę tempore sacrificij clangerent: sonitu dulcedinis populus monitus ad te adorandum fieret pręparatus: ⁊ ad celebranda sacrificia conveniret: quarumqꝫ clangore: etiã hortatus ad bellũ: tela prosterneret adversantium: pręsta, quęsumus: vt hoc vasculũ sanctę tuę ecclesię pręparatũ: a tuo sancto spiritu: per nostrę humilitatis servitium sancti ✠ ficetur: vt per illius tactum ⁊ sonitum: fideles invitentur ad sanctam matrẽ ecclesiã: ⁊ ad pręmiuꝫ supernũ. Et cum melodia illius auribus insonuerit populorũ: crescat in eis devotio fidei: ⁊ amor spiritualis: procul pellantur omnes insidię inimici: fragor grandinũ: procella turbinum: impetus tempestatũ: temperentur infesta tonitrua: ventorum flamina fiãt salubriter ac moderate suspẽsa: prosternat aereas tempestates dextera tuę virtutis: vt hoc audientes tintinnabulum: tremescant ⁊ fugiant ante crucis in eo depictum vexillum: cui flectitur omne genu: cęlestium: terrestrium: ⁊ infernorũ: quod ipse deꝰ noster Jesus Christus pręstare dignetur: qui absorpta morte per patibuluꝫ crucis: regnat in gloria dei patris: cum eodem patre ⁊ spiritu sancto: per omnia secula seculorũ. ℟. Amen. Põtifex accepta mitra: extergit cum linteo mundo crucem a se factam. Deinde inchoat schola prosequente añam.

Pontifex stans cum mitra extergit cũ linteo mũdo crucẽ a se factã et inchoat añam.

Vox domini sup aquas multas:

deus maiesta tis intonuit: dñs

sup aquas multas. E v o v a e. ps.

Vox Domini in virtute: vox domini in magnificentia.
Vox dñi cõfringentis cedros: ⁊ cõfringet dominꝰ cedros libani.
Et comminuet eas tanquam vitulum libani: ⁊ dilectus quemadmodum filius vnicornium.

Vox

Vox domini intercidentis flam/mam ignis: vox domini cōcutien/tis deſertum: ⁊ commouebit do/minus deſertum cades.

Vox domini preparantis ceruos ⁊ reuelabit condenſa: ⁊ in templo eius omnes dicent gloriam.

Dñs diluuium inhabitare facit: ⁊ ſedebit dominus rex in eternū.

Dñs virtutē populo ſuo dabit: dñs bñdicet populo ſuo in pace.

Gloria patri ⁊ filio. Sicut erat.

Deinde repetit añ. Interim Pontifex cum mitra ſtās: facit cū pollice dextre manus de oleo ſancto infirmorum: vij. cruces exterius ſuper campanā: ⁊ deintus cum chriſmate quatuor: pari diſtantia: dicens dum quamlibet crucē facit.

Añā repetitur Dns añ. ⁊ ps cātant pontifex ſtās cū mitra ſeptem cruces facit de oleo infirmorum ſuper campanā exterius ⁊ quatuor de ſancto chriſmate i pari diſtātia interius ad quālibet crucem dicens. Conſecret ⁊c.

Conſe✠cret: ⁊ ſancti✠ficet dñe ſignū iſtud. In nomine pa✠tris: et fi✠lij: ⁊ ſpiritus✠ ſancti. In honorē ſancti par tibi. Deinde finitis añ. ⁊ ps. ac factis crucibus p̄dictis: Pōtifex ſtās depoſita mitra, dicit. Oremus.

Stando ⁊ ſine mitra

Omnipotens ſempiterne deus qui ante arcam federis per clangorem tubarum, muros lapideos: quibus cingebatur aduerſantium exercitus cadere feciſti tu hoc tintinabulum celeſti bene✠dictione perfundere: puri✠ficare: ſancti✠ficare: ⁊ cōſe✠crare digneris: vt ante ſonitum eius effugiāt ignita iacula inimici: percuſſio fulminū: impetus lapidum: leſio tempeſtatum: vt ad interrogationem propheticā, Quid eſt tibi mare, q̄ fugiſti: ſuis motibus cū iordanico retroactis fluēto reſpondeāt: A facie dñi mota eſt terra: a facie dei Jacob. Qui cōuertit petrā ſolidā in ſtagnū aque: ⁊ rupē in fontes aquarū. Nō ergo nobis dñe, nō nobis: ſed nomini tuo da gloriā ſm miſericordiā tuā: vt cū preſens hoc vaſculū: ſicut reliqua altaris vaſa: ſacro chriſmate tangitur: et oleo ſacroſancto vngitur: tua bene✠dictione ſanctificet: ⁊ quod arte, aut metalli ſpecie non poteſt fieri dignū: fiat tua benedictione perfuſum: vt quicunq3 ad ſonitū eius cōuenerint: ab omnibus inimici tentationib9 liberentur in corpore: et a prauis cogitationibus mundent in mente: ſemperq3 fidei catholice documenta ſectentur: atq3 tue conſolationis gratiam percipere mereantur. Saluator mundi: cui flectitur omne genu: celeſtium, terreſtriū, ⁊ infernorum, qui cum patre ⁊ ſpiritu ſancto viuis et regnas deus in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Joſue.6.

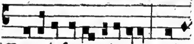
Ps. 113.

Tum ſedet Pōtifex: ⁊ accepta mitra imponit in thuribulo thimiama: thus: ⁊ mirrhā: ſi haberi poſſunt: alioquin que ex ipſis habentur: quibus impoſitis: thuribulū ipſum

Pontifex ſedet cum mitra ⁊ imponit thuribulo thymiama th9 ⁊ mirrhā ſi haberi poſſunt, ⁊ ipſum thuribulū ſupponit campanę vt totum fumū recipiat cantātē interis ſcola añam.

ipſum ſupponitur campanę, ſeu ſigno: vt totum ſumũ recipiat: ſchola interim cantante antiphonam.

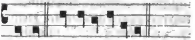

Deus in ſancto vi a tu a: quis

deus magnus ſicut deus

noſter. E v o v a e. ps.

Viderunt te aquę deus, viderũt te aquę et timuerunt: et turbatę ſunt abyſſi.

Multitudo ſonitus aquarum: vocem dederunt nubes.

Etenim ſagittę tuę tranſeũt: vox tonitrui tui in rota.

Illuxerũt coꝛuſcationes tuę oꝛbi terrę: cõmota eſt ⁊ ↄtremuit terra

In mari via tua, et ſemitę tuę in aquis multis: et veſtigia tua non cognoſcentur.

Deduxiſti ſicut oues populũ tuũ: in manu Moyſi ⁊ Aaron. Gloꝛia

Stando ſine mitra. patri. Quib⁹ dictis: depoſita mitra ſurgit põtifex ⁊ dicit. Oꝛem⁹.

Omnipotẽs dominatoꝛ, Chꝛiſte: qui ſm carnis aſſumptionem: doꝛmiens in naui: dũ oboꝛta tempeſtas maria conturbaſſet: te protinus excitato, ⁊ imperãte: diſſiluit. Tu neceſſitatibus populi tui benignus ſuccurre: tu hoc tintinnabulum ſpiritus ſancti roꝛe perfunde: vt ante ſonitũ illius ſemper fugiat bonoꝛũ inimicus: inuitetur ad fidẽ populus chꝛiſtianus: hoſtilis terreatur exercitus: confoꝛtetur in dño ꝑ illud populus tuus cõuocatus: atq; ſicut ſuꝑ dauiticã citharã delectatus: deſuper deſcendat ſpũs ſanctus: ⁊ vt Samuele crinigero agnũ mactante: in holocauſto tuo rex ęterni iperij fragoꝛ aurarum: turbã repulit aduerſantium: ita dũ huius vaſculi ſonitus trãſierit per nubila: eccleſię tuę cõuentum: manus conſeruet angelica fruges: credentiũ mentes ⁊ coꝛpoꝛa ſaluet protectione ſempiterna: per te Jeſu Chꝛiſte: q viuis ⁊ regnas in vnitate eiuſdẽ ſpũs ſancti deus: per oĩa ſecula ſeculoꝛum. ℟. Amẽ. Demũ diaconus: ſacris veſtibus albi coloꝛis paratus: dicit. Diacon⁹ albis veſtibus paratus cantat euangeliũ

Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ tuo.

Sequentia ſcti euãgelij ſm Lucã.

In illo tẽpoꝛe: Intrauit Jeſus in quoddã caſtellũ: ⁊ mulier quedã Martha nomine excepit illũ in domũ ſuã: ⁊ huic erat ſoroꝛ nomine Maria: quę etiã ſedẽs ſecus pedes dñi, audiebat verbũ illius. Martha autẽ ſatagebat circa frequẽs miniſteriũ. Quę ſtetit ⁊ ait: Domine, non eſt tibi curę, q Cap. 10.

ſoroꝛ mea reliquit me ſolam miniſtrare? Dic ergo illi vt me adiuuet. Et reſpondens dixit illi dn̄s: Martha Martha ſolicita es: ⁊ turbaris erga plurima. Porro, vnū eſt neceſſariū. Maria optimā partem elegit: quę non auferet̄ ab ea. Finito euangelio: Pontifex oſculatur librum euangelioꝝ per vnū ex miniſtris ſibi poꝛrectum. Tum ꝓducit ſuper campanā benedictā ſignū crucis: et reaſſumpta mitra: diſcedēs: reuertitur ad locum vbi paramenta accepit: in quo dimiſſis ſacris veſtibus: vadit in pace.

Pontifex oſculat̄ librum euāgelioꝝ ꝓducto ſigno crucis ſuꝑ cāpanam ⁊ vadit i pace.

DE BENEDICTIONE ET impoſitione crucis: pꝛoficiſcentibus in ſubſidium et defenſionem fidei chꝛiſtianę, ſeu recuperationem terrę ſanctę.

PRofecturus in ſubſidiū ⁊ defenſionē fidei chꝛiſtianę: ſeu recuperationē terrę ſctē: genuflectit ante pōtificē: corā quo vnꝰ miniſtroꝝ tenet crucē bn̄dicendā: illi iponendā. Tū pōtifex ſtans ſine mitra, dicit ſuꝑ crucem.

Stando ⁊ ſine mitra

Adiutoꝛium nr̄m in noīe dn̄i. ℟. Qui fecit cęlū ⁊ terrā. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremꝰ.

OMnipotēs deus, qui crucis ſignū pꝛecioſo filij tui ſanguine dedicaſti: quiqꝫ per eandē crucē filij tui dn̄i nr̄i Jeſu Chꝛiſti mundum redimere voluiſti: et per virtutē eiuſdē venerabilis crucis: humanū genꝰ ab antiqui hoſtis chirographo liberaſti: te ſuppliciter exoꝛamus: vt digneris hanc crucē paterna pietate bene ✠ dicere: et cęleſtem ei virtutem ⁊ gratiam impartire: vt quicunqꝫ eam in paſſionis ⁊ crucis vnigeniti tui ſignū ad tutelam coꝛpoꝛis ⁊ animę ſuper ſe geſtauerit: cęleſtis gratię plenitudine in ea, et munimen, valeat tuę benedictionis accipere: ⁊ quēadmodum virgam Aaron ad rebellium perfidiam repellēdam benedixiſti: ita et hoc ſignum tua dextera bene ✠ dic: et cōtra omnes diabolicas fraudes: virtutem ei tuę defenſionis impēdas: vt poꝛtantibus illud: animę pariter ⁊ coꝛpoꝛis pꝛoſperitatē conferat ſalutarem: et ſpiritualia in eis dona multiplicet. Per eundem Chꝛiſtum dn̄m nr̄m. ℟. Amē. Deinde Pōtifex aſꝑgit crucē ipſa aqua bn̄dicta: ⁊ ſuꝑ recepturū ipſā dicit. Oremꝰ.

Nume. 17

Pontifex aſꝑgit crucem aqua benedicta ⁊ eum qui eā recipit ⁊ dicit orationem.

DOmine Jeſu Chꝛiſte fili dei viui, q̄ es verus ⁊ omnipotēs deus: ſplendoꝛ et imago patris et vita ęterna: qui tuis diſcipulis aſſeruiſti: vt quicunqꝫ vult poſt te venire ſemetipſum abneget: ⁊ ſuam crucem tollens, te ſequatur: quęſumus immenſam clemētiam tuā: vt hunc famulū tuū, q̄ iuxta verbū tuū ſeipſum abnegare: ſuāqꝫ crucem tollere: et te ſequi: ac cōtra inimicos noſtros pꝛo ſalute populi tui electi p̄parare ⁊ pugnare deſiderat: ſemper ⁊ vbiqꝫ ꝓtegas: ac a periculis omnibus eruas: ⁊ a vinculo peccatoꝛum abſoluas: acceptumqꝫ votum ad effectum deducas optatum. Tu dn̄e qui es via: ve-

Matth. 6.

Joh. 14.

veritas ⁊ vita: ⁊ in te ſperantiũ fortitudo: eius iter bene diſponas: ⁊ proſpera cuncta concedas: vt inter preſentis ſeculi anguſtias tuo ſemper auxilio gubernet. Mitte ei domine angelum tuũ Raphaelem: q Thobię comes fuit in itinere ſuo: eiuſq; patrẽ a corporis cęcitate liberauit: ⁊ in eũdo ⁊ redeundo ſit ei defenſor cõtra omnes viſibiles et inuiſibiles hoſtis inſidias: et omnem mẽtis ⁊ corporis ab eo cęcitatem repellat: Qui cũ deo patre ⁊ ſpiritu ſancto viuis ⁊ regnas deus: per oia ſecula ſeculorũ. ℟. Amen. Tũ Pontifex ſedẽs accepta mitra: imponit illi crucẽ dicẽs.

Pontifex imponit illi crucem ſedẽdo cũ mitra.

Accipe ſignum crucis: In nomine pa ✠ tris ⁊ fi ✠ lij ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: in figuram crucis paſſionis et mortis Chriſti: ad tuę corporis ⁊ animę defenſionem: vt diuinę bonitatis gratia, poſt iter expletum: ſaluus ⁊ emendatus ad nos valeas remeare. Per Chriſtum dñm noſtrũ. Demum Pontifex aſpergit cruce ſignatum aqua benedicta. Qui genuflexus oſculatur manum Pontificis ⁊ diſcedit.

Pontifex aſpergit ſignatum aq̃ bñdicta. genuflex⁹ oſculatur manũ pontificis.

DE BENEDICTIONE ARMORVM

Pontifex benedicturus arma: quę aliquis miniſtrorum coram eo tenet: aut ſupra altare, vel aliquam menſam ponuntur: ſtãs ſine mitra, dicit. ℣. Adiutorium nr̃m in noie dñi. ℟. Qui fecit celũ ⁊ terrã. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ tuo. Oremus.

Sine mitra ⁊ ſtando.

Signaculum ⁊ benedictio dei omnipotẽtis: pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: deſcẽdat ſup hec arma: ⁊ ſup induentẽ ea: quibus ad tuendã iuſtitiã induatur. Rogamus te dñe deus: vt illũ protegas ⁊ defendas: qui viuis et regnas deus. Per oia ſecula ſeculorum. ℟. Amẽ. Alia oro. Oremus.

Deus omnipotens: in cuius manu victoria plena cõſiſtit: quiq; etiam Dauid ad expugnandum rebellẽ Goliam vires mirabiles tribuiſti: clemẽtiam tuã humili prece depoſcimus: vt hec arma almifica pietate bene ✠ dicere digneris: ⁊ cõcede famulo tuo N. eadẽ geſtare cupienti: vt ad munimẽ ac defenſionẽ ſanctę matris eccleſię: pupillorum ⁊ viduarũ: cõtra inuiſibiliũ ⁊ viſibiliũ hoſtiũ impugnationẽ: ipſis libere ⁊ victorioſe vtatur. Per chrĩm dñm ⁊c. ℟. Amẽ. Deinde aſpgit ea aqua bñdicta.

1. Re. 17.

Aſpergit aqua benedicta.

DE BENEDICTIONE ENSIS

Pontifex enſem bñdicere volẽs: illo cui tradendus eſt corã eo genuflectẽte: quẽ vnus ex miniſtris corã eo tenet: ſtãs ſine mitra dicit. ℣.

Stando ꝛ ſine mitra. Adiutoꝛium nr̃m in noīe dñi. ℟. Qui fecit celũ ꝛ terrã. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ tuo. Oremꝰ.

BEne✠dicere digneris, queſumus dñe, enſem iſtũ ꝛ hunc famulũ tuũ: qui eũ te inſpirãte ſuſcipere deſiderat: pietatis tue cuſtodia munias: ꝛ illeſuz cuſtodias. Per Chꝛm̃ dñm nr̃m. ℟. Amen.

Deinde aſpgit enſem aqua benedicta. Tum ſedens accepta mitra: tradit eũ illi cui tradẽdus eſt: genuflexo corã eo permanẽte, dicẽs.

Sedendo cũ mitra. ACcipe enſem iſtũ in noīe pa✠tris ꝛ fi✠lij ꝛ ſpũs✠ ſancti: ꝛ vtaris eo ad defenſionẽ tuã: ac ſancte dei eccleſie: ꝛ ad confuſionem inimicoꝛũ crucis Chꝛiſti, ac fidei chꝛiſtiane: ꝛ quantũ humana fragilitas permiſerit cũ eo neminem iniuſte ledas: qđ ipſe tibi preſtare dignet̃: q cũ patre ꝛ ſpũ ſctõ viuit ꝛ regnat deꝰ i ſecula ſeculoꝝ.

DE BENEDICTIONE ET traditione vexilli bellici.

POntifex vexillũ bellicuz: qđ vnus ex miniſtris corã eo tenet: benedicere volens: ſtans ſine mitra, dicit verſus.

Stando ꝛ ſine mitra. Adiutoꝛium nr̃m in noīe dñi. ℟. Qui fecit celũ ꝛ terrã. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ tuo. Oremꝰ.

OMnipotens ſempiterne deꝰ: qui es cunctoꝛũ benedictio ꝛ triumphantiũ foꝛtitudo: reſpice propitius ad preces humilitatis noſtre: ꝛ hoc vexillum qđ bellico vſui preparatum eſt: celeſti bene✠dictione ſanctifica: vt contra aduerſarias et rebelles nationes, ſit validum: tuoq₃ munimine circunſeptũ: ſitq₃ inimicis chꝛiſtiani populi terribile: ac intercedentibus ſanctis tuis ſolidamentũ ꝛ victoꝛie certa fiducia: tu enim es, deꝰ qui cõteris bella: ꝛ celeſtis preſidij ſperantibus in te preſtas auxiliũ. Per Chꝛm̃ dñm etc̃. ℟. Amen.

Deinde aſpgit vexillũ aqua bñdicta. Tũ ſedẽs accepta mitra: genuflexo corã eo illo cui vexillũ tradẽdũ eſt: pſignat ei ipſũ vexillũ dicẽs

ACcipe vexillum celeſti benedictione ſanctificatum: ſitq₃ inimicis populi chꝛiſtiani terribile: et det tibi dominus gratiam: vt ad ipſius nomen et honoꝛem: cum illo hoſtium cuneos potenter penetres incolumis et ſecurus. Pontifex aſpgit vexillũ aqua benedicta ꝛ ſedẽs cũ mitra tradit vexillũ cui tradendũ eſt ante ſe genuflexo.

Deinde dat ei oſculũ pacis, dicẽs. Pax tibi. Qui ſurgit ꝛ diſcedit.

Pontificalis Pars tertia.

DE OFFICIO FACIENDO in feria quarta Cinerum.

Feria quarta Cinerum: ſummo mane ꝑ ſacriſtaꝫ: pręparatur ſuꝑ altare vas cũ cineribus mũdis: de ramis oliuaꝝ benedictis anni pręteriti (ſi haberi poſſunt) ſm conſuetudinẽ quarũdam eccleſiarum. Deinde hora competenti: dicta ſexta: Pontifex venit ad Eccleſiaꝫ: cum ſua cappa magna: Capellano eius caudam deferente: ⁊ facta oratione ſuꝑ faldiſtorio ante medium altaris poſito: vadit ad ſedem ſuam: vbi aſſiſtentibus ſibi archidiacono a dextris, ⁊ alio a ſiniſtris: cum planetis ante pectus plicatis: et omnibus Canonicis cum pluuialibus: ſtantibus per totam diſtributionem cinerum: exuit cappam, ⁊ capit paramenta, videlicet Amictum. Albam. Cingulũ. Stolam quę a collo dependeat, et Pluuiale coloris violacei. cũ Pectorale ſeu formalio et mitram ſimplicem. Quibus ſic paratis: Pontifex ſedet cũ mitra: ⁊ chorus incipit cãtare añam. Exaudi nos domine. cum Verſu ⁊ Gloria patri. et eã repetit: prout in ordinario miſſę. Incepta a choro antiphona: Subdiaconus accipiens de altari per manus ſacriſtę vas cum cineribus benedicẽdis: accedit ad dexteram Pontificis: ⁊ ibi manet quouſqꝫ Pontifex cineres ipſos bñdicat ⁊ omnibus imponat. Accedunt etiam duo Capellani cuꝫ libro ⁊ cãdela: Tum Pontifex ſedẽs cum mitra: ex libro legit añam ipſam: dicens. Añ. Exaudi nos dñe: quoniã be-

nigna eſt miſericordia tua: ſecundum multitudinem miſerationū tuarū reſpice nos. ℣. Saluū me fac deus quō̄ intrauerūt aquę vſqꝫ ad aiam meam. ℣. Gloria patri. Sicut erat. ⁊ repetit aā. Exaudi nos dn̄e. Cātata a choro aña p̄dicta: Pontifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtās iunctis manibꝰ ante pectus: benedicit cineres, dicens.

Benedictio Cinerum.

Dominus vobiſcum. ℟. Et cuꝫ ſpiritu tuo. Oremus. Oratio. Oīpotens ſempiterne deꝰ: parce metuentibus: ⁊c. Orō. Deus qui nō mortem. Orō. Deus qui humiliatione flecteris. Orō. Omnipotens ſempiterne deus qui niniuitis. Require in miſſali.

¶ Ad vltimaꝫ orōnem: accedunt duo acoliti: vnꝰ cū thuribulo ⁊ nauicula: alius cū vaſe aquę bn̄dictę: ⁊ archipreſbytero miniſtrāte nauiculā: Pōtifex imponit incenſuꝫ: deide cineres aſpgit ⁊ incēſat, ſtās ſine mitra. Tū Pōtifex ſedet: ⁊ archipreſbyter (ſeu aliꝰ maior ſi adeſt) iponit cineres ſup caput Pontificis ſedētis, ⁊ caput aliqualiter humiliantis: nihil tamen, dicens.

¶ Cū imponunt cineres Pontifici: Chorus incipit cātare añam. Immutemur habitu. Imponit deinde mitra Pontifici: ⁊ p duos capellanos mappula ſup eius gremiuꝫ: quā ipſi hinc inde genuflexi tenent vſqꝫ ad finē diſtributionis cinerꝫ. Tū Pōtifex archipreſbitero corā eo iclinato: iponit cineres in modū crucis: dicēs. Memento homo quia puluis es: ⁊ in puluerem reuerteris. Et ſucceſſiue omnibus alijs: ordine ſuo.

¶ Cōpleta cinerꝫ datione: Pontifex ſedens cū mitra: lauat manꝰ. Tūc accedūt ante Pōtificem duo ceroferarij, ⁊ Pōtifex ſurgēs ſine mitra, dicit cōpetēti voce: manibꝰ ante pectus iunctis: orōnem. vcꝫ. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cum. Oremus. Orō. Cōcede nobis dn̄e p̄ſidia militię chrī. ⁊c. prout in miſſali.

¶ Finita oratione: omnes depoſnūt paramenta, ⁊ etiaꝫ Pontifex. Qui reaſſumpta cappa: facit confeſſionem cum celebrante: ⁊ procedit in miſſa ordine ſuo.

¶ Ad primas orōnes ante epl'aꝫ: ⁊ ad ℣. Adiuua nos. poſt epl'am. ⁊ a dicto Sāctus vſqꝫ ad Per oīa ſecula ante Agnꝰ dei: ⁊ ad orōnes oēs poſt cōiōnēm: Pōtifex genuflectit in faldiſtorio ante mediū altaris poſito: ⁊ alij oēs in locis ſuis genuflectūt: preter aſſiſtentes: diaconū ⁊ ſubdiaconuꝫ: qui nō genuflectunt: niſi ad ℣. Adiuua nos.

¶ Si ꝟo pōtifex eſt celebraturꝰ: cōpleta cinerꝫ datione: ⁊ finita oratione Cōcede nobis dn̄e p̄ſid. ⁊c. Pōtifex ſedet aliquātuluꝫ: ⁊ mox ſurgēs ſine mitra icipit. Deus in adiutoriū. p Nona. Miniſtri oēs ⁊ canonici retinēt ſua paramēta: ⁊ cuꝫ incipit p̄s. Mirabilia. Sedet Pōtifex, ⁊ more ſolito dicit pſalm Quā dilecta. ⁊c. Et accipit ſandalia: ⁊ vltra paramēta pdicta: accipit tunicellam ⁊ dalmaticam: ⁊ deſuper pluuiale ⁊ mitrā ſimplicem.

Interim

Interim cantatur Nona a choro.
Cum aũt ad capitulũ peruentum
fuerit:(qđ vnus ex choro cãtabit)
Põtifex ſurgit:cũ mitra ſtans:do
nec caplm cõpleatur: ⁊ finito bre
ui ℞ẏo:dum dr̃ ℣ſiculus: medius
iter archidiaconũ a dextris ⁊ aliũ
a ſiniſtris: accedit ad faldiſtorium
ante mediũ altaris poſitũ: ſuper
quo depoſita mitra procũbit p to
tas preces. Tũc accedunt duo ca
pellani cuꝫ libro ⁊ candela: ⁊ ante
Pontificẽ genuflectũt ſic manen
tes, donec compleant preces, ⁊ alij
oẽs in locis ſuis genuflectunt: et
chor⁹ dicit Kyrie el. Chꝛe. Kyrie.
Tũ Pontifex in tono ꝯſueto com
petenti voce: dicit. Pater noſter.
qđ ſecreto complet. Deinde codẽ
tono dič. Et ne nos. ℞. Sed lib.
℣. Ego dixi dñe miſerere mei. ℞.
Sana animã. et proſequitur pces
prout in breuiario. ps. Miſerere.
dicitur a choro legẽdo. Quo fini
to: Põtifex proſequit̃ pces: dicẽs.
Dñe deus virtutũ cõuerte nos.
℞. Et oſtẽde. ℣. Exurge chriſte
adiuua nos. ℞. Et libera. ℣. Do
mie exaudi orõnẽ. ℞. Et clamor.
Tum ſurgit Põtifex cũ miniſtris
ſuis: oibus alijs genuflexis manẽ
tibus: ⁊ reaſſumpta mitra: accedit
ad ſedẽ: vbi depoſita mitra, ⁊ obla
to ſibi libro ⁊ candela: ſtans iũctis
manib⁹ ante pectus: ℣ſus ad alta
re, dicit in tono feriali orõnẽ. vcꝫ.
Dñs vobiſcũ. ℞. Et cũ. Orem⁹.
Preſta domine fidelibus tuis: vt
ieiuniorum. prout in breuiario. et
replicato ab eo. Dñs vobiſcum.

ac dicto a choro Bñdicam⁹ dño.
Depoſito pluuiali: accipit plane
tam, mitram, ⁊ baculuꝫ: accedit ad
altare, facit confeſſionem, ⁊ proce
dit in miſſa more conſueto.

Cum dr̃ ℣. Adiuua nos. poſt
eplam: Põtifex genuflectit nõ in
faldiſtorio añ altare: ſed ĩ ſede ſua.

Si Põtifex celebrãs: vellet ip
ſemet ſermonem facere: poſt euã
gelium deſcenderet ad faldiſtoriũ
ante altare: ⁊ facta oratione: ſede
ret ſuper cathedram ſibi poſitam
ante altare: ita vt renes verteret
ad altare: (ſi ibi cõmode populus
videri poſſet:) altas ex ſede ſua
eminenti: ſermonem haberet.

Si vero Pontifex nõ ſit in ſua
eccleſia: acceptis oibus paramen
tis Pontificalibus, vſq; ad plane
tam, ſeu caſulam excluſiue: cũ plu
uiali ⁊ mitra ſimplici, dimiſſis chi
rotecis ⁊ anulo Pontificali, ex fal
diſtorio accedit ad altare: vbi de
poſita mitra: ſtãs ĩ cornu epiſtolę:
bñdicit cineres in aliquo vaſe ſup
altari poſito: quib⁹ benedictis, po
nit̃ faldiſtorium ante mediuꝫ alta
ris: vertens renes ad altare: ⁊ ibi
dem imponuntur cineres Ponti
fici ſedenti vtš. qui poſtea accipit
mitrã ⁊ gremiale, ⁊ imponit cine
res oibus ordine ſuo. Et cũ impo
nunt̃ cineres Põtifici: Chorus in
cipit cantare añ. Immutemur ha
bitu. Finita cinex diſtributione:
Põtifex ſedens lauat manus: ſur
git detracta mitra, dicit orõnem.
Cõcede nobis dñe pſid. ⁊c. ⁊ alia
vtš. ⁊ pcedit ĩ miſſa more ꝯſueto.

DE OFFICIO DOMINICĘ Palmarum.

PAlmę benedicẽdę parã-tur ſummo mane in ali-quo ↄuenienti loco: pro-pe ſedeʒ Põtificis: dein-de hora competenti Pontifex venit ad eccleſiam cũ ſua cappa magna: Capellano eius caudam deferente: ⁊ facta oratione ſuper faldiſtorio ante mediuʒ altaris poſito: vadit ad ſedem ſuã: vbi aſſiſtentibuſ ſibi Archidiacono a dextriſ ⁊ alio a ſiniſtris cũ paramentis: vt infra dicetur: capit paramẽta violacea: videlicet amictum, albã, cinguluʒ, ſtolã, quę a collo depẽdeat: pluuiale violaceum: cuʒ pectorali, ſeu formalio ⁊ mitrã ſimplicẽ: tum canonici oẽs capiunt pluuialia.

Archidiaconus qui a dextris et alius qui a ſiniſtris Pontifici aſſiſtũt: capiunt planetas plicatas ante pectus: Quibus ſic paratis: Põtifex depoſita mitra ſurgit, ⁊ benedicit palmas: incipiens Dñs vobiſcum. Oremus. Auge fidẽ ⁊c. cum prefatione ⁊ quinqȝ orationibuſ ſequẽtibuſ. Quum dĩ quinta oratio: duo acoliti vnus cũ thuribulo ⁊ nauicula, ali⁹ cũ vaſe aquę benedictę et aſperſorio: accedunt ad Pontificem: accedit etiã ⁊ Archipreſbyter, ſeu Prior de capitulo, quo miniſtrante nauiculã: Põtifex adhuc ſtans ſine mitra imponit incẽſum in thuribulo: deinde aſpergit palmaſ aqua benedicta, ⁊ incenſat illas eodeʒ miniſtrante aſperſoriũ ⁊ thuribuluʒ. Tũ dicit Dñs vobiſcum ⁊ orationem: vcȝ Deus qui filium tuum. ⁊c̃. Qua finita ſedet ⁊ accipit mitrã: accedit deinde ideʒ qui miniſtrauit vt ſupra: cum ſolitis inclinationibus ⁊ palmã pulchriorem dat Pontifici: oſculando primo palmam: deinde cum illam accipit, manum: hãc vnus ex Pontificis ſeruitoribus ſeruat prope eum: quia illa vtitur Põtifex in officio. Et dũ dat palma Põtifici: chorus icipit cãtare. Pueri hebręorũ ⁊c̃. prout in ordinario. Imponit deinde ꝑ duos capellanos mappula ſup gremio Põtificis: quã ipſi hinc inde genuflexi tenẽt vſqȝ ad finẽ diſtributionis palmarũ. Tunc Pontifex dat palmã eidẽ a quo ipſe palmã recepit: deinde alij oẽs ordine ſuo recipiunt palmas. omnes cũ palmas accipiunt: manum Põtificis oſculantur. finita diſtributione, Pontifex: lauat man⁹ more ſolito: ⁊ accedũt duo capellani cũ libro ⁊ candela: ⁊ duo acoliti cum cãdelabriſ. Pontifex ſtans ſine mitra, dicit Dominus vobiſcum. Oremuſ. Omnipotẽs ſempiterne deus ⁊c̃

prout

prout in ordinario: ⁊ ordinatur proceſſio. Pontifex finita oratione ſedet ⁊ accipit mitram: ⁊ miniſtráte archipreſbytero nauiculá: imponit incenſum in thuribulo ꝑ proceſſione: in qua ꝑcedit primo thuriferarius: quē ſequuntur duo ceroferarij: deinde ſubdiacon⁹ q̄ eſt cátaturus epiſtolá crucē portás: ſequuntur poſtmodū alij omnes ordine ſuo: ita tamen, q̄ Pontifex medius inter archidiaconū a dextris ⁊ alium a ſiniſtris ſit in vltimo loco poſt omnes canonicos: in alijs ſeruetur cóſuetudo eccleſię.

¶ Dū reuertunt ad ecclīá anteq̄ſubdiaconus cū cruce ingrediatur: intrant aliqui cátores: ⁊ clauditur ianua: ⁊ ibi duo ex p̄dictis cantát Gloria laus ⁊c. ⁊ qui ſunt ab extra repetunt prout in ordinario: Finitis verſibus vel maiori parte prout tempus poſtulat: ſubdiaconus cum cruce tágit portam: quę aperitur: ⁊ quia in hoc actu diuerſę ſunt cóſuetudines: illę ſeruētur.

¶ Intrantib⁹ oībus: qui ſunt ab extra cátant añ. Ingrediēte dño. ⁊ vadunt oēs ad loca ſua ⁊ deponunt paramenta. Pontifex cum puenerit ante altare: depoſitis paramentis: vel illis retentis, ſm̄ locī conſuetudinem: facit cóſeſſionem cū celebrante: ⁊ more ſolito proceditur in miſſa: in qua quádo Pontifex eſt cū paramentis: incenſatur poſtq̄ oſculatus fuerit librū euágelior: qđ non fit quando eſt cum cappa. Qui ſunt cantaturi paſſionem: in tēpore accedūt ad Pōtificē vnus poſt aliū: videlicet q̄ euangeliſtá aget ꝑcedit ⁊ portat librū: ſequit iudęus: deinde Chriſtus, ⁊ faciunt reuerētiam altari ⁊ Pontifici: ⁊ accedunt ad oſculū man⁹ ⁊ vadunt ad locū vbi cantare debent paſſionem, ſine luminaribus ⁊ incenſo. Dū incipit paſſio: Pontifex ⁊ oēs ſurgūt: ⁊ vſq; ad finem eius ſtant detectis capitib⁹: palmas in manibus habentes. Dū dicitur Jeſus autē clamans voce magna emiſit ſpiritum. Pontifex in ſua ſede ⁊ alij oēs in locis ſuis genuflectunt: orátes per ſpatiū vnius Pater noſter. Finita paſſione: Pontifex ſedet ⁊ accipit mitram: Diaconus autem portás librum euangelior ad altare: vadens ad oſculū manus Pōtificis: dicens. Mūda cor meū. petens bñdictionē: dicit pro euágelio, ⁊ i tono euágelij. Litera autē dic. ad euangelium nō portant luminaria, ſed incenſū tantū: qđ Pōtifex more ſolito impoſuit: accedunt tamē duo cū ſuppelliceis: ſtátes ad euangelium perinde ac ſi cádelabra tenerent: alia oīa fiūt vt in alijs miſſis.

DE MATVTINIS TENEbrarum in quarta feria maioris hebdomadę.

Hac die: parato cádelabro triangulari pro candelis: ſm̄ conſuetudinem locorum: in officio matutinali: hora cóſueta Pōtifex indutus ſua cappa: venit ad eccleſiá: facit orationē more ſolito: deinde vadit ad ſedē ſuá:

⁊ cū

⁊ cū aliquātulū quieuerit:ſurgit: ⁊ detecto capite verſus ad altare: dicit ſecreto. Pater nr̃. quo completo: caput ſibiipſi cooperit: et chorꝰ incipit ꝑ matutinis. Zelus domus ⁊c. Cū incipit ps. Pontifex ⁊ oēs alij ſedent. replicata añ. poſt tres ps primi nocturni: Pōtifex ſurgit detecto capite: ſtās verſus ad altare, dicit Pater nr̃. ſecreto. quo finito: abſqꝫ aliqua pronūciatione: ſedet cooperto capite: ⁊ alij oēs ſedēt: Qui dicturi ſunt lectiones: faciūt reuerentiā altari ⁊ pontifici ex loco ſolito: ⁊ ſimiliter faciunt finitis lectionibus: hoc idem ſeruat in ſcdo ⁊ tertio nocturno. Cū incipiunt Benedictus dñs deus iſrael. Pōtifex ⁊ oēs alij ſurgunt: detectis capitibus. candele ſup candelabro triangulari ⁊ alia luminaria diuerſimode extinguūtur: ſm locoꝝ cōſuetudines: extinctis oībus luminaribus: vna candela excepta ſup triangulare cādelabrum: dū replicatur aña ad Benedictus: circa finē: pōtifex deſcendit ad faldiſtoriuꝫ: ⁊ tunc remouetur candela, que remanſerat ſup candelabrū triāgulare: ⁊ ſub altare vel alias abſcondit: cū incipiūt: Chriſtus factꝰ eſt. Pōtifex genuflectit ⁊ procūbit ſuper faldiſtorio quouſqꝫ dicat a choro: Miſerere mei Deus: quo finito Pontifex voce intelligibili dicit orationem. Reſpice ⁊c. vſqꝫ Qui tecū. qd ſecreto dicit: tūc fit ſtrepitus ꝑ oēs ſm ordinē Romane Eccleſie: ſed cū hoc diuerſimode ꝑ loca ſeruet: fiat ſm locorum conſuetudines. Talis enim ordo ſeruatur in matutinis: in quinta ⁊ ſexta ferijs ſequentibus: hoc tantū mutato: q altare: ſedes Pōtificis: ⁊ tota capella ⁊ Eccleſia: debent eſſe nuda.

DE OFFICIO QVOD fit feria quinta in cena domini cum lauantur pedes pauperum.

ORdo in quinta feria cene domini in qua ſacramentum ſacri corporis et ſanguinis ab ipſo Jeſu Chriſto domino noſtro inſtitutum eſt.

¶ Primo lauant pedes paupibꝰ.

¶ Secundo ſolenniter penitentes reconciliantur.

¶ Tertio chriſma ⁊ olea ꝯficiunt.

¶ Quarto fit mandatū. Primū itaqꝫ circa horā tertiam Pōtifex paratꝰ ſi velit: amictu, alba, ⁊ ſtola, ſine mitra ⁊ baculo paſtorali egreditur ſacriſtiā cū canonicis ⁊ toto clero: ⁊ intrat capitulū: vbi parati ſunt. xiij. pauperes. Quibus ſedētibus, ipſe flexis genibus lauat pedes et tergit et oſculatur. Deinde oſculata cuilibet manu, dat ei eleemoſynam arbitrio ſuo. Et interim a ſchola cantatur Introitus.

dicitur totus cũ Gloria pr̃i. ⁊ introitus repetitur. Quo dicto inchoat añ. Ne reminiſcaris. ⁊ dñr pſalmi penitentiales ſupra fol. 53. Quibus dictis Pontifex dicit Kyrie el. Chriſte el. Kyrie elei. Pr̃ nr̃. Et ne nos. ℣. Tu mandaſti mandata tua. ℟. Cuſtodiri nimis. ℣. Tu lauaſti pedes diſcipulorũ tuorum. ℟. Opera manuũ tuarum dñe ne deſpicias. Dñe exaudi. Dominus vobiſcũ. Oremus. Oratio.

Adeſto dñe, queſumus, officio ſeruitutis noſtrę: ⁊ quia tu diſcipulis tuis pedes lauare dignatus es: ne deſpicias opera manuũ tuarũ, quę nobis retinenda mandaſti: vt ſicut hic nobis et a nobis exteriora abluũtur inquinamenta: ſic a te omnium noſtrũ interiora peccata lauentur. Quod ipſe pręſtare digneris: qui cum deo patre, ⁊ ſpiritu ſancto viuis ⁊ regnas in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Oratione finita, pauperes comedant in domo dñi epiſcopi. Hec autẽ forma lauandi pedes, poteſt diebus ſingulis obſeruari incipiendo ab añã. Ne reminiſcaris.

DE OFFICIO FERIAE V. in cęna Domini, cum chriſma et olea conficiuntur.

Hac die in toto orbe chriſtiano chriſma ⁊ oleũ ſanctũ, ac oleum cathecumenorum conficiunt. Dñs enim Ieſus chriſtus poſtq̃ cum diſcipulis cęnauit: ⁊ eorum pedes lauit: chriſma conficere docuit. Ipſa quippe pedum lotio: ſicut ait Papa Fabianus: nouũ ſignificat baptiſmum: quod ſancti chriſmatis vnctione pficitur ⁊ confirmat. Singulis itaq; annis: hoc ſacramentũ hac die eſt innouandum: quia nouũ eſt ſacramentũ: ⁊ vetus in eccleſia concremandum. Hoc profecto a ſanctis apoſtolis ⁊ eorũ ſucceſſoribus accepim9. Hoc ſancta Romana eccleſia ⁊ Antiochena: a tẽpore apoſtolorũ cuſtodit: hoc Cõſtantinopolitana, Ieroſolimitana, Alexãdrina, ⁊ Epheſina eccleſia tenent.

¶ Mane itaq; ſacriſta, vel ille ad quem ſpectat: omnia quę ad chriſmatis conſecrationem, ac oleorũ huiuſmodi confectionem neceſſaria ſunt: parat, videlicet, Tres ampullas oleo mundiſſimo plenas: quas

quas in ſacrario ponit, ⁊ diligen-
ter cuſtodit. Unam ad oleuȝ infir-
moꝝ. Aliam ad oleuȝ cathecume-
norum. Tertiam que maior ſit: ad
chriſma. Et hec tertia cooperiri
debet de panno ſerico albo. Pri-
ma autem ⁊ ſecūda: de ſerico pan-
no alterius coloris: ſint coopertę.
Duas mappulas mūdas, ſiue ve-
la: pro diaconis q ampullas oleo-
rum pro chriſmate ⁊ oleo cathecu-
menoruȝ: de ſacriſtia ad choꝝ por-
tare debēt: ⁊ vltra hec: faldiſtoriū
⁊ credentiam conſuetā. Paratur
etiā alia ſedes in presbyterio: ab
oppoſito altaris: iuxta gradus: cir
ca finem presbyterij: ⁊ ante ipſam
ſedem verſus altare: parat menſa
mappis ornata, que ſit iuxta ſedē:
inter ipſam ⁊ altare. Iuxta dictaȝ
ſedem hinc ⁊ inde: magis tamē ad
finem presbyterij: poſita ſint ſcam
na pro .xij. ſacerdotibus: ita vt ibi-
dē ſedētes: facies ꝯtant ad altare.
¶ Deinde hora cōpetenti: Pon-
tifex venit ad ecclesiā: vbi parat ſe
ad miſſaȝ oibus pōtificalibꝰ orna-
mentis precioſis: albi coloris. Pa
rant ſe etiā miniſtri Pontificis, et
vltra illos, duodeciȝ Presbyteri;
ſeptem Diaconi, ſeptē Subdiaco-
ni, Acoliti, ⁊ alij neceſſarij: oēs ve-
ſtibus albi coloris: ordini ſuo con
gruentibus: quibus oibus para-
tis: ꝓcedūt ad altare proceſſiona-
liter: hoc modo. In primis ꝓcedit
thuriferarius: queȝ ſequunt duo
ceroferarij: poſt hos ſeptē ſubdia-
coni bini ⁊ bini: ⁊ i tertio loco tres
ſimul vadunt: Tū ſeptem diaconi
etiā bini ⁊ bini: ⁊ i tertio loco tres.
Poſt hos duodecim p̄sbyteri: bi-
ni ⁊ bini, quos ſequit ſubdiaconꝰ:
librum euangeliorum portās an-
te pectus: cū manipulo in eo repo-
ſito: deinde diaconus, ⁊ a dextris
eius capellanus aſſiſtēs: quos de-
mum pontifex ſequit: incedēs me-
dius inter duos digniores cano-
nicos eccleſię: aut in dignitate con
ſtitutos: ſi Pontifex ſit in eccleſia
ſua: alioquin ibit mediꝰ inter dia-
conuȝ ⁊ aſſiſtentem. Et ſi Pōtifex
ſit archiepiſcopꝰ, vel patriarcha: ⁊
in eccleſia ſua: portat etiā in huius
modi proceſſione crux: per vnum
ex miniſtris ad hoc ordinatū: qui
medius iter ceroferarios incedit.

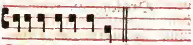

Duodecim presbyteri ſuo or-
dine iuxta bācos in fine pre-
sbyterij poſitos: hinc et inde ſta-
būt, vel ſedebunt: aut genuflectēt:
prout tempus poſtulabit: facies
ſemper ad altare vertentes: poſt
eos ſtabunt ſepteȝ diaconi: ⁊ poſt
diaconos ſeptē ſubdiaconi in gra
dibus presbyterij. Pontifex vero
poſtq̄ ante altare ꝑuenerit: facit
ꝯfeſſionē: incipit itroitus: ⁊ proce-
ditur in miſſa more cōſueto vſque
ad illū locum canonis: vbi dicitur.

Per

Pontifex procedit in missa vſq; ad Per quem hec oia excluſiue.

Per quē hęc omnia domine ſemper bona creas: excluſiue. Priuſquam ergo Pontifex verba ipſa dicat: facta reuerentia ſacramento in altari conſecrato: retrahit ſe ad partem epiſtolę altaris: vbi ſuper alium calicem vacuum abluit digitos, ⁊ ad purificatorium extergit: ⁊ ablutio vſq; poſt cōmunionem Pontificis reſeruatur. Tum facta iterum ſacramento reuerentia: deſcendit primum gradum altaris: ⁊ ibidem accepta mitra vadit ad dictam ſedem ſibi paratam ī preſbyterio ab oppoſito altaris: ⁊ ſedet ſuper ipſam verſa facie ad altare: dictam menſam ante ſe habens: circumaſtātibus miniſtris: Sacerdotibus ⁊ alijs paratis prędictis: in ſuis locis manētib⁹. Tūc Archidiaconus ſtās apud Pōtificē dicit alta voce ī tono lectionis.

Archidiacon⁹ ſtans apud Pōtificē dicit

Oleum infirmorum.

Et mox vnus ſubdiaconus ex ſeptem paratis prędictis cum duobus acolitis hinc ⁊ inde aſſociat⁹: vadit ad ſacriſtiam, vbi accipiens ampullam olei quod pro infirmis cōſecrari debet: coopertam, vt inuenit: portat eam ſiniſtro brachio amplexatam ante Pontificem: vbi eam tradit in manibus Archidiaconi plane dicens. Oleum infirmorum. Archidiacon⁹ pręſentat illam Pontifici ad benedicendū: idem dicens: collocans eam coram eo ſupra menſam ſupradictam.

Archidiacon⁹ pſentat ampullā epō dicēs Oleū īfirmorū ⁊ ponit eam ſup mēſam ibi paratā

Pontifex ſurgens cum mitra: exorcizat et benedicit illud: voce demiſſa: ita tamen q̄ a circūaſtantibus Sacerdotibus audiri poſſit: abſolute dicens.

Pontifex ſtās cū mitra bñdicit oleum.

Exorcizo te immūdiſſime ſpiritus: omniſque incurſio ſathanę, ⁊ oē phātaſma. In noīe pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpūs ✠ ſancti: vt recedas ab hoc oleo: vt poſſit effici vnctio ſpiritalis ad corroborandum tēpluz dei viui: vt in eo poſſit ſpūs ſcūs habitare: p nomē dei patris oīpotētis: ⁊ p nomen dilectiſſimi filij eius dñi noſtri ieſu chriſti. Deinde depoſita mitra benedicit ipſum oleum dicens eadem voce. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Pontifex depoſi. mitra dicit.

Emitte, q̄s dñe, ſpūm ſanctuz paraclitū de cęlis: in hāc pinguedinē oliuę: quā de viridi ligno producere dignatus es: ad refectionē mētis ⁊ corporis: vt tua ſancta bñ ✠ dictiōe: ſit oī hoc vnguēto cęleſtis medicinę perūcto: tutamen mentis ⁊ corporis: ad euacuandos omnes dolores: omnes infirmitates: omnemq; ęgritudinē mentis ⁊ corporis: vnde vnxiſti ſacerdotes, reges, prophetas, et

martyres

martyres tuos ſit chriſma tuū pfectū nobis dñe a te benedictum: pmanens in viſcerib⁹ noſtris. In noīe dñi nrī Jeſu chriſti. ℟. Amē.
His expletis: oleum ipſum eo modo quo apportatum fuit: ad ſacrariū reportat: ⁊ diligētiſſime cōſeruat. Tūc Pōtifex reaſſumpta mitra ſedet ⁊ lauat manus: tū ſurgit ⁊ cū mitra cum miniſtris ſuis: ceteris ſacerdotib⁹ ⁊ alijs paratis i locis ſuis manētib⁹: accedit vſq₃ ad gradum altaris: vbi depoſita mitra, facit reuerentiā ſacramēto: tū aſcēdit ad altare: ⁊ incipiēs vbi dimiſerat: ⁊c. Per quē hec oīa. ⁊c. procedit in miſſa vſq₃ ad cōionem corporis et ſanguinis incluſiue.

Pontifex cū mitra accedit ad altare ⁊ pſequit miſſam vſque ad cōionē ſuā incluſiue.

Quā Pontifex ipſe ſolus ſumit. Quo facto, Diaconus ponit hoſtiam conſecratā pro craſtina die reſeruādam: in calicē, ſeu vaſculū ad hoc paratū, ⁊ reuerenter collocat ipſam ſuper medium altaris. Deinde Pontifex poſtq̄ ſe cōicauerit ⁊ purificauerit: ac etiā primā digitorū ablutionem ex alio calicē ſumpſerit: facta reuerentia ſacramēto i altari poſito: in ſcdo gradu altaris mitrā accipit, ⁊ redit ad pdictā ſedē cū miniſtris ſuis ⁊ alijs aſſiſtentib⁹ eo ordine quo premiſſum eſt: ⁊ ibi cum mitra ſedet. Tūc archidiacon⁹ ſtās apud Pōtificē dicit alta voce in tono lectionis.

Diaconus hoſtiā conſecratā p die craſtino reponit ſup altare in vaſculo ad hoc parato.

Archidiaconus alta voce dicit Oleum ad Sanctum chriſma, ⁊ oleum cathecumenorum.

Oleum ad Sanctū chriſma. Et mox eadē voce ⁊ tono ſubiungit.

Oleum cathecumenorum

Quo dicto: oblato Pontifici thuribulo: Pontifex iponit incēſu₃ ⁊ benedicit more ſolito. Tū duodecī₃ pſbyteri, ſeptē diaconi, ⁊ ſeptē ſubdiaconi parati pdicti, ⁊ alij miniſtri quot neceſſarij fuerint: eo ordine quo venerūt: pgunt ad ſacrariū ad deferendū cum oī decore et reuerētia: oleū chriſmale ⁊ oleum cathecumenorū: miniſtris tū Pontificis cū eo remanentibus. Incedunt aūt redeuntes ad chorū cu₃ ampullis: hoc ordine. Primo thuriferarius cū thuribulo fumigante: quē ſequitur ſubdiaconus crucem deferens medius inter duos acolitos cum cereis ardentibus. Tum duo Cantores cantantes verſus O redemptor. vt infra habentur: quos ſequuntur bini ⁊ bini ſubdiaconi et diaconi. Deinde vnus ſubdiaconus portans vaſculum cum balſamo.

12. Preſbyteri. 7. diaconi, ⁊ 7. ſubdiaconi vadūt ad ſacrariū ⁊ deferunt cū oī decore duas ampullas cum oleo.

Ordo redeuntium cum oleis ad altare, ⁊ quid cātare debent.

Tum duo diaconi ampullas olei ad Sanctum chriſma: et pro oleo cathecumenorū portantes, qui habēt mappulas mūdas, ſiue

ſiue vela ad collum: quorum extremitates ante pectus dependent: tenentes ipſas ampullas ſiniſtris brachijs amplexatas: ſeu circũdatas: ⁊ extremitatibus mappularum: quę a dextris dependent inuolutas et coopertas: ita tamẽ vt a medio ſupra videri poſſint. Diaconus autem, qui oleum pro ſancto chriſmate portat: a dextris vadit: hos ſequuntur duodecim ſacerdotes prędicti: bini et bini: quib⁹ ſic a ſacriſtia verſus Pontificem procedentibus: duo cantores prędicti cantant verſus ſequentes.

O redemptor ſume carmen.

temet concinentium.

Et chorus idem replicat. Deinde dicti duo cantores proſequuntur ſequentes verſus.

Audi iudex mortuorũ: vna ſpes

credentium: audi voces profe

rentum donũ pa cis premiũ.

Chorus repetit verſus.

O redemptor.

Deinde dicti duo cantores proſequuntur verſus.

Arbor feta alma lu ce hoc ſa

crãdũ ꝓtulit: fert hoc ꝓna pſens

turba ſaluato ri ſeculi.

Chorus repetit ℣.

O redemptor.

Tũ illi duo cãtores ꝓſequunt. ℣.

Stans ad aram humi ſup

plex infulatus Põtifex: debi

tum perſoluit omne conſecra

to chriſmate.

Chor⁹

Chorus repetit. ℣.

O redemptor.

Deinde illi .ij. cātores pſequunt. ℣.

Conſecrare tu dignare rex per-

ennis patrię: hoc ſignū oli uę

viuum contra iu ra demonum.

Chorus repetit. ℣.

O redemptor.

Eis igitur ordine pręmiſſo in preſbyteriū eccleſię cantando verſus pręmiſſos peruenientib⁹: crux cū candelabris et incenſo ſituantur prope altare iuxta cornu epiſtolę. Archidiaconus, diaconus et ſubdiaconus miniſtrantes: ſint circa Pontificē hinc ⁊ inde. Sacerdotes vero duodecim parati: iuxta eos duo cornua faciunt, ſex hinc ⁊ ſex illinc: vertentes faciē ad altare: a lateribus aſſiſtentes Pontifici: tanquā eius teſtes: ⁊ miniſterij ſacri chriſmatis cooperatores. Diaconi vero poſt tergū Pontificis: ⁊ poſt eos: ſubdiaconi parati ſtāt: tanquam miniſtri ⁊ inſpectores.

Interim Diaconi ampullas olei chriſmalis: et olei cathecumenorū portantes: et ſubdiaconus cū balſamo ſe firmant: quouſqȝ oēs pręditi in ſuis locis fuerint ordinati. Omnibus itaqȝ diſpoſitis: diaconus ampullam olei chriſmalis ferens: venit ante Pontificē: ⁊ archidiaconus illā inuolutā cū mappula, quā diaconus ipſe circa collum portauit, de manu eius accipiens: eam ſic inuolutā oſtēdit Pontifici ſedenti: ⁊ illā ſup menſam ante epiſcopū poſitam collocat diligēter: alio diacono ampullam aliam aſſiſtente inter brachia tenente. Tunc ſubdiaconus vaſculū cū balſamo portans: illud tradit archidiacono: qui balſamū Pōtifici ſimiliter oſtendēs: ipſum ſupra menſam collocat. Tū Pōtifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ verſus ad altare: habens ante ſe ſuper mēſam ampullā olei chriſmalis ⁊ balſamū: ante oīa benedicit ipſum balſamum, dicens.

Ampullę ponuntur ſup mēſā paratam.

¶ Bñdictio balſami. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Orem⁹.

Pontifex ſtans ſine mitre verſus ad altare bñdicit balſamum.

Deus, miniſteriorum cęleſtium ⁊ virtutum omnium pręparator: noſtras, quęſumus, preces exaudi: ⁊ hanc odoriferam ſicci corticis lachrymam: quę felicis virgę profluendo ſudorem ſacerdotali nos opimat vnguento: acceptabilem tuis pręſta myſterijs: et conceſſa benedictione ſancti ✠ fica. Per dominum noſtrum etc. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Creaturarum omnium domine creator: qui per Moyſen

ſen

ſen famulum tuum permiſitis herbis: aromatum fieri pręcepiſti ſanctificationem vnguenti: clementiam tuã ſuppliciter depoſcimus: vt huic vnguẽto quod radix produxit ſtirpea: ſpiritualem gratiã largiendo plenitudinem ſancti ✠ ficationis infundas. Sit nobis domine fidei hilaritate cõditum: ſit ſacerdotalis vnguenti chriſma perpetuum: ſit ad cęleſte vexillum impreſſione digniſſimum: vt quicunq; baptiſmate ſacro renati: iſto fuerint liquore peruncti: corporum atque animarum benedictionem pleniſſimam conſequantur: et illi beatę fidei: collato munere perenniter amplientur. Per dominum nr̃m, ⁊c̃. ℟. Amẽ.

Deinde accepta mitra: ſtans adhuc Pontifex: miſcet ſuper patenam: vel in aliquo paruo vaſculo balſamũ cum modico olei: de ampulla chriſmali ſumpti, dicens.

Oremus dominum noſtrum omnipotentem: qui incomprehenſibilem filij ſui: ſibique coęterni diuinitatem: mirabili diſpoſitione verę humanitati inſeparabiliter coniunxit: et cooperante gratia ſpiritus ſancti: oleo exultationis prę participib⁹ ſuis liniuit: vt homo fraude diaboli perditus: gemina ⁊ ſingulari cõſtans materia: perenni redderetur de qua exciderat hęreditati: quatenus hos ex diuerſis creaturarũ ſpeciebus liquores creatos: ſanctę trinitatis perfectione bene ✠ dicat: ⁊ benedicendo ſancti ✠ ficet: ac cõcedat: vt ſimul permiſti vnum fiant: et quicunque exterius inde perunctus fuerit: ita interius liniatur: quod omnibus ſordibus corporalis materię carens: ſe participẽ regni cęleſtis effici gratuletur. Per eundem dñm noſtrũ Jeſum Chriſtum filium ſuum: Qui cũ eo viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus: Per omnia ſecula ſeculorum.

Quo facto ſedet Pontifex retenta mitra: et halat plane tertio in modum crucis ſuper os ampullę chriſmalis inuolutę: ante eum ſuper menſam ſtãtis. Deinde duodecim ſacerdotes parati: qui iuxta eum ſunt ordinatim facientes reuerentiã ſacrãmento in altari poſito ⁊ Pontifici: ad menſam prędictam accedunt: ⁊ ſtantes ante eam ſinguli ſucceſſiue eodem modo: vt Pontifex fecerat: in modum crucis ſuper os ampullę prędictę halant. Tum reuerentiam: vt ſupra, faciẽtes: ad loca ſua reuertuntur. Quo facto ſurgit Põtifex, ⁊ ſtãs cũ mitra legẽdo benedicit exorciſmum chriſmalẽ: abſolute dicens.

Benedictio chriſmatis.

Exorcizo te creatura olei: per deũ patrẽ omnipotẽtem, qui fecit cęlum ⁊ terrã: mare, et omnia quę in eis ſunt: vt omnis virtus aduerſarij: omnis exercitus diaboli: omniſq; incurſio: ⁊ omne phantaſma ſathanę: eradicetur ⁊ effugeat a te: vt fias omnibus qui ex te vngẽdi ſunt: in adoptionẽ filiorũ per ſpiritum ſanctũ. In nomine dei pa ✠ tris omnipotentis: ⁊ in charitate

Pontifex ſtão cũ mitra. Exorcizat oleũ chriſmale

Jeſu ✠ Chriſti filij eius dñi no/ſtri: qui cū eo viuit ⁊ regnat deus: in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti.

Deinde depoſita mitra: extēſis ma nibus ante pectus, dicit pfationē.

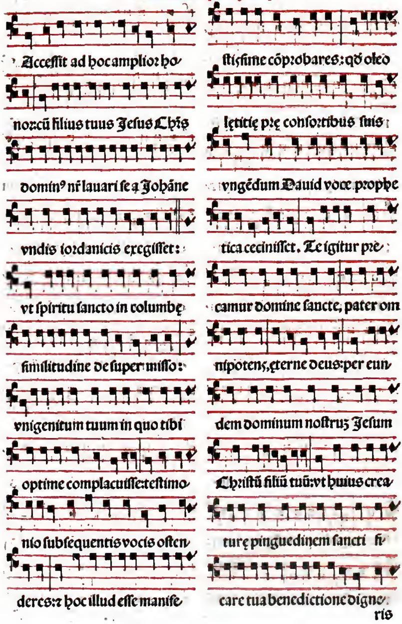

Pontifex ſtans ſine mitra extenſis manibus ante pectus dicit pfationem.

Per omnia ſecula ſeculorū. ℟. Amē. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpiritu tuo. ℣. Surſū corda. ℟. Habemus ad dominū. ℣. Gratias agamus domino deo nr̄o. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.

Vere dignum ⁊ iuſtū eſt ęquū ⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper et vbiq; gratias agere: dñe ſancte: pater omnipotēs, ęterne deus, Qui in principio inter cętera bonitatis et pietatis tuę munera: terram producere fructifera ligna iuſſiſti: inter quę huius pinguiſſimi liquoris miniſtrę oliuę naſcerentur: quarū

fructus ſacro chriſmati deſerui-
rent. Nā ⁊ dauid ꝓphetico ſpi-
ritu gratię tuę ſacramēta pręno-
ſcēs: vultus nr̄os in oleo exila-
randos eſſe cātauit. Et cū mun-
di crimina diluuio quondā ex-
piārent effuſo. ſimilitudinē fu-
turi muneris columba demon-
ſtrans: p oliuę ramū: pacē terris
redditā nuntiauit: Qđ in nouiſ-
ſimis tēporib⁹ manifeſtis eſt ef-
fectibus declaratū: cū baptiſ-
matis aquis omnium criminum
cōmiſſa delētibus: hęc olei vn-
ctio vultus nr̄os iucundos effi-
cit ac ſerenos. Inde etiā Moy-
ſi famulo tuo mandatum dedi-
ſti: vt Aaron fratrē ſuum prius
aqua lotū: per infuſionē huius
vnguenti cōſtitueret ſacerdotē.

Acceſſit ad hoc amplioꝛ ho-
noꝛ cũ filius tuus Jeſus Chꝛis
dominꝰ nr̃ lauari ſe a Johãne
vndis ioꝛdanicis exegiſſet:
vt ſpiritu ſancto in columbę
ſimilitudine de ſuper miſſo:
vnigenitum tuum in quo tibi
optime complacuiſſe teſtimo-
nio ſubſequentis vocis oſten-
deres: ⁊ hoc illud eſſe manife-
ſtiſſime cõpꝛobares: qđ oleo
lętitię pꝛę conſoꝛtibus ſuis
vngẽdum Dauid voce pꝛophe
tica ceciniſſet. Te igitur pꝛe-
camur domine ſancte, pater om
nipotens, ęterne deus: per eun-
dem dominum noſtrũ Jeſum
Chꝛiſtũ filiũ tuũ: vt huius crea-
turę pinguedinem ſancti fi-
care tua benedictione digne-
ris

ris et ſancti ſpiritus ei admi-
ſcere virtutem. cooperante chri-
ſti filij tui potentia: a cuius no-
mine ſancto chriſma nomen
accepit: vnde vnxiſti Sacer-
dotes. Reges. Prophetas ⁊
martyres tuos: vt ſpiritua-
lis lauacri baptiſmo renouan-
dis: creaturam chriſmatis in
ſacramentum perfectę ſalutis:
vitęque confirmes: vt ſancti-
ficatione vnctionis infuſa:
corruptione primę natiuita-
tis abſorpta: ſanctum vniuſcu-
iuſq; templū: acceptabilis vitę
innocētię odore redoleſcat: vt
ſecundū conſtitutionis tuę ſa-
cramentū. Regio ⁊ ſacerdota-
li: propheticoq; honore pfuſi
veſtimento incorrupti mune-

ris induant: vt ſit his qui rena-

ti fuerint ex aqua ⁊ ſpiritu ſctō

chriſma ſalutis eoſque ęternę

vitę participes: ⁊ cęleſtis re-

gni ſa ciat eſſe conſortes.

Quod ſequitur dicit plane.

Quod ſequitur dicit plane legendo: ita tamen ꝙ a circūſtantibus audiri poſſit. Per eundem dominum nr̄m Jeſum chriſtum filium tuum. Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpūs ſancti deus, Per oia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē. Prefatione huiuſmodi finita: pōtifex balſamum cum illo modico oleo ex ampulla chriſmali ſumpto miſtum: commiſcet Sancto chriſmati: reponens ipſum in ampullam chriſmalem: ⁊ dicens.

Pontifex balſamum cum modico olei qd benedixit imponit i ampulla chriſmali.

HEc cōmiſtio liquoꝝ: fiat oibꝰ ex ea perunctis: propitiatio ⁊ cuſtodia ſalutaris in ſcl'a ſeculoꝝ. Tum diaconus qui ampullā chriſmalē de ſacriſtia portauit: deponit mappulā, ſiue velū de ipſa ampulla: dimiſſa ei ſua ſerica veſte alba: quā antea habebat: ⁊ pōtifex capite iclinato ſalutat chriſma, dicens:

Aue ſanctum chriſma.

Pontifex capite iclinato ſalutat ſanctum chriſma ⁊ hoc ter facit ſemper eleuando vocem.

Et hoc ſecundō ⁊ tertio facit: ſemper altius dicendo: quod poſtquā tertio dixerit: oſculatur labium ampullę: quo facto ſedet Pontifex ⁊ accipit mitram. Tum ſinguli duodecim ſacerdotes parati prędicti: accedunt ſucceſſiue per ordinem ad menſam ſupra quam poſita eſt ampulla chriſmatis: et factis reuerentijs ſacramento in altari poſito ⁊ Pōtifici, tertio in varia diſtantia genuflectunt coram ampullā: quālibet vice ſemper altius dicendo in tono prędicto.

Pontifex accipit mitram ⁊ ſedet. Tunc. xij. Sacerdotes ſinguli facta reuerētia ſacramēto ⁊ pōtifici ter ſucceſſiue genuflectunt ⁊ dicūt qualibet vice. Aue ſanctum chriſma.

Aue ſanctum chriſma.

Quo tertio dicto: labiū ampullę reuerēter oſculantur, ⁊ ad ſua loca reuertuntur. Quo peracto, ampulla in vno latere mēſę prędictę collocatur. Et mox diaconus aliā ampullam: ſua veſte cooptam cum oleo cathecumenoꝝ ferēs: accedit ad pręſentiam Pōtificis: ⁊ ampullam ipſam ſine mappula: quā diaconus ipſe circa collū retinet: tradit archidiacono: q illā ſuſcipiens: eā oſtēdit Pontifici: ⁊ collocat ſupra meſam pdictam: in medio ante Pontificē: ſuper quam ampullam ſtatim: tam ipſe Pōtifex quā etiam duodecim preſbyteri prędicti:

Digitized by Google

cti:halent:prout ſupra te ampulla chriſmatis factum eſt. Quo facto Pontifex ſurgens cum mitra:ſub miſſa voce legendo abſolute:exorciſmum olei cathecumenorum dicit.

BENEDICTIO OLEI Cathecumenorum.

Pontifex ſtās cū mitra. Exorcizat oleū cathecumenorum.

Exorcizo te creatura olei: In nomine dei pa✠tris omnipotentis. Et in nomine Jeſu ✠ chriſti,⁊ ſpiritus ✠ ſancti: vt in hac inuocatione indiuiduę trinitatis:atqȝ vnius virtute deitatis:omnis nequiſſima virtus aduerſarij: omnis inueterata malitia diaboli:omnis violēta incurſio: omne confuſum et cęcum phātaſma:eradicetur ⁊ effugetur ⁊ diſcedat a te:vt diuinis ſacramētis purificata:fias in adoptionem carnis ⁊ ſpiritus:his qui ex te vngendi ſunt:in remiſſionem oium peccatorum: vt efficiantur eorum corpora ad omnem gratiam ſpiritualem accipiendam ſanctificatā. Per eundem dn̄m noſtrū Jeſum Chriſtum filiū ſuum: qui cū eo ⁊ eodē ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat deus:per oia ſecula ſeculorum.

Deinde depoſita mitra Pontifex ſtans benedicit dictum oleum cathecumenorum eadeȝ voce dicēs.

Sine mitra.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus,incrementorum oium:⁊ profectuū ſpūalium remunerator: q in virtute ſpiritus ſancti: imbecillarū mentium rudimenta cōfirmas:te oramus dn̄e:vt emittere digneris tuā bene✠dictionem ſuper hoc oleum:⁊ venturis ad beatę regenerationis lauacrū: tribuas p vnctionē huius creaturę:purgationem mentis ⁊ corporis:vt ſiquę illis aduerſantiū ſpirituū inheſere reliquię,vel macu lę:ad tactuȝ ſanctificati olei huius abſcedant:nullus ſpiritalibus nequitijs locus:nulla refugij ſit facultas: nulla inſidiantibus malis latendi licētia relinquatur. Sed venientibus ad fidem ſeruis tuis:et ſancti ſpiritus tui opatione mundandis:ſit vnctionis huius pręparatio:vtilis ad ſalutē:quam etiam per cęleſtis regenerationis natiuitatem:in ſacramento ſunt baptiſmatis adepturi. Per dn̄m noſtrū Jeſum chr̄m filium tuum:q ventu rus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos: ⁊ ſeculum per ignem. ℟. Amen.

Deinde Pōtifex ⁊ ſucceſſiue duodecim ſacerdotes prędicti: reuerenter ſalutant oleum ipſum: dicentes tertio in tono lectionis.

Pontifex ⁊.xij.ſacerdotes ſucceſſiue ſalutant ſanctū oleum ter p quolibet ſemp eleuādo vocem.

Aue ſanctum oleum.

Et poſtq̄ tertio id fecerint: oſculantur os ipſius ampullę:prout ſupra de chriſmate poſitum eſt. His itaqȝ peractis:ambę ampullę per dictos duos diaconos:eo ordine et decore quo delatę fuerant: ad ſacrarium ſiue ſacriſtiam proceſſionaliter reportantur. Interim dū reportantur:duo pręmiſſi cantores cantant hos verſus.

Et p duos Diaconos eo ordine quo fuerāt allate reportant ad ſacriſtiam. Et dū reportantur cātant infra ſcripta.

Ut nouetur ſexus omnis vn ctione chriſmatis: vt ſanet ſau ci ata dignita tis gloria.
Chorus replicat totum ℣.

O redemptor.
Tũ dicti duo cãtores pſequũt ℣.

Lota mente ſacro fonte effu gantur crimina: iuncta fronte ſacro ſancta influũt chariſmata.
Chorus replicat ℣.

O redemptor. Deinde dicti duo cantores proſequuntur ℣.

Corde natus ex pa ren tis al uum implens virginis pande vitam claude mortem: conſe cra to chriſmate.
Chorus replicat ℣.

O redemptor.
Quo replicato dicti duo cãtores proſequuntur verſum.

Sit hec dies feſta nobis ſeculo rum ſeculis: ſit ſacrata vera lau de nec ſeneſcat tempore.
Chorus replicat ℣.

O redemptor.
Uetus aũt chriſma ⁊ oleuz ca thecumenorũ ac infirmorũ: ſi quod remanſerat: in ampullis ponit in lãpadibus eccleſie ante ſacramen tum:

Uetꝰ oleũ ſi qđ remã ſit i lãpadi bus eccliſie cõburat ⁊ reliquum qđ remanſit in pixi dibꝰ cũ bõ bice tergatur ⁊ com buratur.

Pontifex cōplet miſſam ⁊ dat ſolennem bñdictionem.

tum:vt cōburatur. Reliquū autē qd eſt in pixidibus, ſiue capſulis cū bōbice, igni comburit: ⁊ nouū deinde cū noua bombice in pixidibus ſiue capſulis imponit. Interim dū chriſma ⁊ oleū cathecumenorū ad ſacriſtiā portant: Pōtifex ſedens cū mitra lauat manus: deinde redit ad altare: ⁊ proſequitur miſſam: vt in miſſali habet: ⁊ dicto; **Ite miſſa eſt**, dat benedictionē: ⁊ denuntiant indulgentię per eū cōceſſę: quib⁹ denuntiatis: Pontifex ſignat altare dicēs euangeliū ſancti Johānis: ⁊ accedit ad faldiſtorium: vbi ſedet cum mitra, ⁊ iubet preſbyteris attente: vt iuxta canonum traditionē chriſma et olea fideliter cuſtodiāt, ⁊ nulli ſub ꝓtextu medicinę, vel maleficij tradere ꝓſumāt. Alioqn honore priuētur.

His peractis: Pōtifex ſurgit depoſita mitra: ⁊ in ſupremo gradu altaris: ante ſacramentū genuflexus: miniſtrāte nauiculā archipreſbytero imponit incenſum in thuribulū: cū quo incēſat ſacramentū etiā genuflexus: ter ducens thuribulum: tū diaconus imponit velū pulchrū circa collū Pontificis: deinde facta reuerētiā ſacramēto: illud reuerenter accipit: ⁊ tradit ad man⁹ Pōtificis adhuc genuflexi: q ſurgit: ⁊ ꝓcedente clero: ⁊ capitulo eccleſię cū luminaribus more ſolito ſub baldachino: illud portat ad locū deputatū: ad quē cū peruenerit: firmat ſe ante altare: ⁊ diaconus accipiēs reuerēter ſacramentum de manib⁹ Pōtificis: illud reponit: ⁊ Pōtifex corā ſacramento genuflex⁹: miniſtrāte archipreſbytero nauiculā: iterū imponit incenſum in thuribulū: ⁊ incenſat iterū ſacramentū: Poſtea ſacras veſtes deponit vſq; ad ſtolā quā ⁊ omnia alia paramenta quę ſub ipſa ſtola habet retinet: et deſuper pluuiale violaceū accipit.

Diaconus q. pōtifici i altari miniſtrauit reponit ſacramentū ꝓ craſtina die reſeruatū in loco ad hoc parato.

Interim parant neceſſaria ad mandatum; vt i textu habetur.

Interī parant neceſſaria per ſacriſtā: aut alium ad quem ſpectat: in loco cōuenienti ⁊ conſueto ꝓ mandato faciēdo. Credentia cum mappa cōgruenti: ſuper quam ponuntur duo, aut tria bacilia cum totidem buccalibus: vnum bacile cum tredecim mantilibus plicatis: ſi pauperib⁹ lauandi ſunt pedes: Alioquin ſi prius pauperibus pedes loti fuerunt: paretur pro canonicis cum totidem mantilibus quot ſunt canonici. Aliud bacile cū pecunijs pauperibus lotis donandis: in mōticulis ſeparatis poſitis: ſi tunc lauandi ſunt pedes pauperum. Linteū Pōtifici loturo cingēdū. Vas aquę calidę ad ſufficientiam: Vas aquę frigidę etiā ad ſufficientiam. Flores ⁊ herbę odoriferę ꝓ lauandis. Bacile cū buccali ⁊ mantili ꝓ lotione manuū Pontificis. Thuribulum cū igne, nauicella, ⁊ incēſo. Liber euangeliorū. Liber ꝓ Pontifice ad dicendū orationē poſt lotionē. Duo cādelabra cum cereis ardentibus. Pulpitus pro euāgelio decātando. Sedilia ordinata ꝓ lauādis. Faldiſtorium pro Pōtifice. Quibus oībus paratis: ⁊ miſſa cum veſperis completis, Pō-

Digitized by Google

Pontifex parat⁹ cū miniſtris accedit ad locum vbi lauādi ſūt pedes et ibi ſedet ī faldiſtorio

Pōtifex paratus amictu, alba, cin gulo, ſtola et pluuiali violatis: ac mitra ſimplici: cū canonicis ⁊ clero eccleſię ſuę: ac diacono ⁊ ſubdiaco no in eorū habitu: in quo in miſſa Pōtifici ſeruierūt ei aſſiſtētibus: ꝓcedit ad locum capitularem ec cleſię: vel alium conſuetū. In quo lauandi: ſiue ſint. xiij. pauperes: ſi ue canonici Eccleſię: prout in ali quibus locis ſeruatur: ſtant apud ſedilia ſibi parata. Pontifex autē in faldiſtorio in conuenienti loco ibidē ſibi ordinato ſedet. Tū dia conus accedit cū thuriferario an te Pontificē: q imponit incenſum more cōſueto: deinde idē diacon⁹ corā Pōtifice genuflexus: medius inter duos ceroferarios capitib⁹ inclinatis ſtātes: petit benedictio nē, dicēs. **Iube dn̄e benedicere**

Bn̄dicit pōtifex incenſum et ponit in thuribulo

Et Pontifex, dicit. **Dominus ſit in corde tuo ⁊c.** Tum vadit ad lo cum vbi euangelium eſt dicturus: pręcedentib⁹ thuriferario cerofe rarijs ⁊ ſubdiacono in eodē loco dicēs: ſignās: ⁊ thurificans more cōſueto. Euāgeliū ſm Johannē.

Diaconus petit benedictionē ⁊ legit euāgeliū.

Ante diē feſtū paſchę: ſciēs Je ſus quia venit hora eius ⁊c. Ut in miſſali. Interim Pontifex ſtat ſine mitra verſus ad diaconū cantantē. Finito euangelio, Sub diaconus portat librum apertum Pontifici: qui oſculat illū: ⁊ incen ſatur more conſueto. Tunc canto res incipiunt ⁊ proſequunt aīam.

Cantores incipiunt aīam.

Mandatum nouum do vobis ⁊c. Et alia: prout in miſſali habētur. Pontifex vero depoſito pluuiali: pręcingit linteo mundo: ⁊ accepta mitra accedit ad lauandos in ſuis ſedilibus ſedentes: vbi a dextris eius ſit ſcutifer: in ſiniſtra habens peluim: floribus ⁊ herbis odorife ris ornatā: ⁊ in dextra buccale cū aqua calida. Unus capellanus ba cile tenens cum mappulis: ꝑ lotis tergendis. Alius capellanus ba cile tenēs cum pecunijs: pauperi bus lotis donādis. Tum Ponti fex genuflexus cū mitra: lauat vni cuiqꝫ pedem dextrum: quē deinde mappula munda tergit, ⁊ oſculat. ⁊ ſi lotus paup eſt: mappulā ipſam cum pecunijs ad voluntatē ipſius Pontificis in eleemoſynā dat ipſi loto. Si vero loti ſint canonici: eis neqꝫ mappula neqꝫ pecunię dant. Lotis oībus, Pōtifex ſurgit ⁊ re uertitur ad faldiſtorium ſuum: de ponitur ei linteus: ſedenſqꝫ cū mi tra lauat man⁹ ⁊ tergit. Tum ſur git: imponitur ſibi pluuiale viola ceum ꝑdictū: ⁊ detecto capite dicit voce intelligibili. **Pater noſter.** Qđ ſecrete cōpletur. deinde dicit.

pōtifex depoſito pluuiali tenēs mitrā pręcingit ſe et accedit ad lotionē pedum.

Si lauandi ſunt canonici nō dātur eis mappulę nec pecunię.

Pontifex lauat manus ⁊ reaſſumit pluuiale ⁊ ſtās ſine mitra dicit pr̄ nr̄ et. ℣. ⁊ orationem.

℣. **Et ne nos inducas in tentatio nem.** ℟. **Sed libera nos a malo.** ℣. **Tu mandaſti mandata tua do mine.** ℟. **Cuſtodiri nimis.** ℣. **Tu lauaſti pedes, diſcipulorū tuorū.** ℟. **Opera manuum tuarū ne de ſpicias.** ℣. **Dn̄e exaudi orationē meam.** ℟. **Et clamor meus ad te veniat.** ℣. **Dominus vobiſcum.** ℟. **Et cum ſpiritu tuo. Oremus.**

Adeſto, quęſumus dn̄e, officio ſeruitutis noſtrę: ⁊ quia tu di ſcipulis tuis pedes lauare digna

tus

tus es: ne deſpicias opera manuū tuarum, quę nobis retinēda mandaſti: vt ſicut hic a nobis exteriora abluuntur inquinamenta: ſic a te omnium noſtrum interiora lauentur peccata: quod ipſe pręſtare digneris: Qui viuis et regnas deus: per oia ſecula ſeculorū. Amē.

DE OFFICIO FERIAE VI. IN PARASCEVE.

Feria ſexta in paraſceue: dicta nona: Pōtifex cum ſua cappa magna: cū miniſtris ⁊ clericis: intrat eccleſiam: ⁊ facta oratione ſuper faldiſtorio ante medium altaris poſito: accedit ad ſedē ſuā nudam: vbi poſtq̄ aliquantulum quieuerit: depoſita cappa, accipit amictū, albam, cingulum, ſtolam, pluuiale nigri coloris ⁊ mitrā ſimplicē: tum ſedet: et facta aliquali mora ſurgit cum mitra: ⁊ accedens ad faldiſtoriū ante mediū altaris: ibi depoſita mitra procūbit ⁊ diutius orat. Tum celebraturus paratus: accedit ꝓpe Pontificē cum ſuis diacono ⁊ ſubdiacono: ⁊ ſuper ſcabellū nudum a ſiniſtris Pontificis ſibi pręparatum: ſimiliter orat. Interim duo acoliti vnam tobaleā tantum ſup nudum altare extēdunt. Orationibus finitis: Pontifex ſurgit: et reaſſumpta mitra accedit ad ſedē ſuam pręditam. Tum vnus ſubdiaconus, ſeu alius legit prophetiam primam ſine titulo.

¶ Dicturi ꝓphetias: paſſionē: ⁊ euangelium: nō oſculant manum Pontificis: neq; ipſe oſculat librū euangeliorū: ꝓceditur in miſſa ſm ordinem miſſę ⁊ officij huius diei. Finitis orōnibus: celebrās depoſita caſula vadit ad poſterius cornu epiſtolę: ⁊ diaconus accipit crucem velatā de altari: ⁊ illā offert celebranti: qui illam detegit modo ⁊ forma ꝓut in ordinario. Dū celebrans portat crucē ad locū adorationis: nō facit reuerentiā Pōtifici: ſed ſolus ſine miniſtris vadit cum cruce: qua in locum ſolitū poſita: facit reuerentiā Pōtifici: ⁊ reuertit ad altare: ⁊ ibi ad partē deponit calciamēta: interim Pōtifici etiā deponuntur calciamēta per aliquē ex ſuis ſcutiferis: ⁊ depoſita mitra medius inter archidiaconū a dextris: ⁊ aliū a ſiniſtris: vadit ad adorationē crucis: ter cū diſtantia genuflexus: ⁊ poſtq̄ crucē fuerit oſculatꝰ: reaſſumpta mitra: reuertitur ad ſedem ſuā. Tum celebrās ſine mitris vadit ad adorationem crucis: vt Pōtifex fecit: ſed ad eiꝰ ſiniſtrā erit primus de capitulo: ⁊ ambo ſimul ibunt ⁊ genuflectent: idē faciunt oēs alij bini et bini ordine ſuo. Aſſiſtentes Pontificis ibunt ſm ordinē coꝝ pręcedentię. Dum adoratur crux: Pontifex in ſede ſua: ⁊ celebrans in altari legit Popule meus ⁊c. Circa finē adorationis accenduntur luminaria ſuper altare: et diaconus portat ad altare burſam cum corporalibus: quę ſup altari in medio extēdit: deinde finita adoratione, accedit ad crucem: quam reuerēter recipiens

cipiens

cipiens: nulli reuerentiam faciēs: reportat ad altare: ⁊ in eius medio illam ponit. Interim in loco vbi corpus Chriſti repoſitū eſt: portātur vnum, ſeu duo thuribula cum igne: intorticia duodecim: ⁊ baldachinū: ⁊ ſubdiaconus capiēs crucem: medius inter duos ceroferarios: canonicis ⁊ clero ipſū ſequētibus: pergit ad dictū locū: Pontifex deinde ſequetur: celebrante ante ipſum medio inter duos digniores canonicos precedēte. Cū autē Pōtifex peruenerit ad locū vbi ſacramentū repoſitū eſt: in primis genuflectit ante illum ⁊ orat: tum imponit incenſum more ſolito ſuper thuribula per duos acolitos ſibi oblata: ⁊ cum altero ex illis incenſat ſacramentum etiā genuflexus: tum imponitur circa collum Pontificis velū pulchrum: et celebrans accipit ſacramentum, ⁊ dat ad manus Pontificis: q illud capite detecto portat ad altare: ordine quo venerat. Intorticia portantur p clericos immediate ante Pontificē, per alas portātes thuribula, incēſant ante ſacramentū quod ſub baldachino portatur: ⁊ cantat: [V]exilla regis pdeunt ⁊c. Cū vero peruenerint ad ſupremū gradum altaris: celebrans capit calicē cū ſacramēto de manu Pontificis: ⁊ illū reuerenter ponit ſup altare: ⁊ Pōtifex rurſus incenſat ſacramentum: ⁊ ad ſedem ſuam reuertitur: et ibi ſtat detecto capite verſus ad ſacramētum: intorticia manent accenſa vſq; ad poſtcōionem: illa tenētes clerici genuflexi in duas partes ad cornua altaris: poſtq vero ſacramentū repoſitū eſt ſup altare: ⁊ Pontifex ſit in ſua ſede: celebrās extrahit ſacramentum de calice, ſeu vaſe in quo portatum fuit: et ponit ſuper patenā: quā diaconus tenet nihil dicens. Diaconus patenam cū ſacramento offert celebrāti: qui illud ſuper corporalia ponit, nihil dicēdo. Interim Pōtifex more ſolito imponit incēſum i thuribulo: ⁊ celebrās incenſat ſacramentū ⁊ altare more ſolito nō tamē incenſatur celebrans neq Pontifex: ſed incēſato altari lauat manus: ⁊ pcedit put in miſſali: ⁊ in fine dicunt veſpere.

¶ Ad Magnificat Pōtifex ſurgit: detecto capite. Cum dicitur [C]hriſtus factus eſt. Pontifex deſcēdit ad faldiſtorium: ante mediū altaris: ⁊ ibi genuflectit quouſq dicat ps. [M]iſerere. quo finito: dicit oratiōnē. R[e]ſpice, qs dñe, ⁊c.

¶ Si vero pōtifex ſit hac die celebraturus, hora cōpetēti venit ad eccleſiā: cū cappa ſua magna: ⁊ facta oōne ante altare: accedit ad nudā ſedē ad cornu eplē: ⁊ cū aliquātulum quieuerit ſedēs ſurgit detecto capite: ⁊ verſus ad altare: ſub ſilentio, dicit. [P]ater nr. Et mox chorus legit Nonā. que dū incipit pōtifex ſedet ⁊ coopit: nec dicit ps. [Q]uā dilecta ⁊c. qa nō vtit ſandalijs. ſed i fine tertij pſal. accedit ad faldiſtoriū ante altare: ⁊ cū icipit a choro [C]hrīs fact' eſt. genuflectit detecto capite: quo finito: chorus pſeqt ps. [M]iſe

Miſererè. alte legendo ſine nota vſqꝫ ad finem. Tum Pontifex adhuc genuflexus, dicit orationem. Reſpice queſumus dñe. voce intelligibili: vſque ad. Qui tecum. excluſiue: quod ſecrete complet. Deinde cooperit ⁊ reuertit ad ſedem predictã: vbi depõnit cappã: ⁊ lauat manuſ: ⁊ accipit paramẽta Pontificalia nigri coloris: preter ſandalia, ⁊ chirotecas, quibuſ hodie nõ vtitur: Et ad paramẽta dicuntur orationes conſuete. Et cũ mitra procedit ad altare cũ miniſtris ſolitis: qui vtunt planetis plicatis ante pectus. Cũ peruenerit ante altare, Diaconus extrahit ſibi mitrã: et Pontifex ſuper nudo faldiſtorio orat diutius, ⁊ alij omnes etiã orãt. Interim extendit mappa, ſeu tobalea ſuper altare.

¶ Finita oõne Pontifex aſcendit ad altare: ⁊ illud in medio oſculatur: deinde cum mitra ſedet ſup nudum faldiſtorium, ſeu nudã cathedrãm poſitã in cornu epiſtole: ita vt faciẽ vertat ad cornu euangelij: Aſſiſtens ſedet ſuper primũ gradũ ad pedes Põtificis: ⁊ poſt eum Archidiaconus cum alio aſſiſtente: in quorum medio Diaconus ſedet: ſubdiaconus in gradu inferiori ad pedes diaconi euãgeliũ dicturi: alij capellani poſt Põtificem iuxta loci capacitatẽ. Omnibus ſic ſedentibꝰ: legitur prima prophetia ſine titulo: ⁊ in fine nõ oſculat manum Pontificis: ſed ea finita: factiſ reuerẽtijſ altari ⁊ Põtifici: vadit ad locũ ſuũ. Dum cantatur Tractus Põtifex legit illã prophetiam: miniſtrante libro capellano ad hoc deputato: ſine tamen cãdela accenſa. Poſt Tractũ cantatũ a choro: ſurgit Pontifex: amouetur cathedra: et verſus ad altare: depoſita mitra: ex libro in cornu epiſtole ſuper altari poſito: dicit. Oremus. ⁊ diaconus, dicit. Flectamus genua. et mox ſubdiaconus, dicit. Leuate. et omnes ſurgunt: ⁊ Põtifex dicit orationem. Deus a quo et Judas. prout in ordinario miſſe. Finita oratione: reponitur cathedra: et Pontifex reaſſumpta mitra ſedet. Deinde ſubdiaconꝰ dimiſſa planeta vadit cũ libro ante pectus: ad locũ ſolitum: ⁊ legit epiſtolã, ſeu ꝓphetiaꝫ more ſolito: quã Pontifex legit ⁊ Tractum. dicit deinde paſſio: quã Põtifex ſtãs detecto capite in cornu epiſtole legit ex libro ibidẽ ſup altari poſito. Finita paſſiõne ſedebit, quouſqꝫ incipiat Euangeliũ: tunc ſurget ⁊ ſtabit: vtſ. vſqꝫ ad finem: ⁊ iterũ ſedebit nec oſculabit librum: neqꝫ incẽſabitur: quia hodie nullus incenſatur niſi ſoluꝫ ſacramentũ. Si aderit qui facturus eſt ſermonẽ ad populũ: accedit ad Pontificem: ⁊ corã eo genuflexus petit tantũ indulgentias: tum vadit ad pulpitum: ⁊ finito ſermone ſtatim publicat indulgentias per Pontificem cõceſſas. ad ſermonẽ Pontifex ſedet: vt ſupra: reſpiciẽs ad ſermocinatorem: alij oẽs: vtſ ſi vero ſermo nõ fiat: vel eo finito: ſurgit ſine mitra: ⁊ amouet ſedes:

⁊ ſtans in dicto cornu dicit orationes: put in ordinario. Finitis orationibus pontifex depoſita caſula expectat in poſteriori angulo altaris in cornu epiſtolę: et diaconus capit crucem: ⁊ illam dat ad man⁹ pontificis: qui crucẽ detegit: adorat: ⁊ alia facit: iiſdem cęremonijs: vt ſupra dictũ fuit. Pontifex facta adoratione crucis: rurſus reuertitur ad ſedem repoſitam in cornu epiſtolę: reaſſumit calciamenta: et ſedẽs legit improperia, quę a choro cantantur: interim canonici et alii vadunt ad adorationẽ crucis.

Diaconus poſtquã adorauit explicat ſuper altare tobaleam, quã ſubdiaconus ex credẽtia portauit. Subdiaconus portat etiam corporalia cum purificatorio tantũ: ⁊ diaconus explicat illa ſup altare.

Finita adoratione crucis Põtifex lauat manus more ſolito: tunc reaſſumit caſulam ⁊ mitram: crux reponit ſuper altare, ⁊ accenduntur luminaria: vadunt pro ſacramento iiſdem cęremonijs, quibus ſupra dictũ fuit: incenſatur ſacramentum tantum: alia omnia fiũt, prout in miſſali. In fine Pontifex accedit ad ſedẽ ſuam eminentem nudã: vbi depoſitis ſacris veſtib⁹: induit cappam et ſedet: interim omnes alij deponunt paramenta: ⁊ mox a choro leguntur veſperę. ⁊ in fine Pontifex deſcẽdit ad faldiſtorium: ⁊ genuflectit cũ dicitur Chriſtus factus eſt. ⁊c. ⁊ finito pſ. Miſerere. Pontifex more ſolito dicit orõnẽ Reſpice, quęſum⁹. ⁊c.

¶ Si autem Pontifex celebraturus: nõ fit in ſua eccleſia: miniſtrabunt ſibi aſiſtentes diaconus et ſubdiaconus: ⁊ non alij aſiſtẽtes. Alia oĩa fiunt vt ſupra dictum eſt.

DE OFFICIO SABBATHI SANCTI.

Sabbatho ſancto hora ſexta cooperiunt altaria: ⁊ dicta ſexta ignis nouus excutitur de chryſtallo: vel ſilice: ⁊ accenditur: deinde dicit nona: qua dicta ſacerdos celebraturus indutus omnibus paramentis prętet caſulam: loco cuius habet pluuiale: ſtans in cornu epiſtolę verſus ad altare: cum miniſtris: et cruce aqua benedicta: et incenſo: et carbonibus ex igne nouo accenſis: benedicit nouum ignem, dicens. Dñs vobiſcũ. Oremus. Oratio. Deus, q p filiũ tuũ angularẽ ⁊c. Oratio. Dñe ſancte, pater omnipotẽs lumen inde. ⁊c. Oratio. Dñe ſancte, pater omnipotens, ęterne Deus, benedicentibus. ⁊c. Require in miſſali. Deinde bñdicit quinqȝ grana thuris infigenda in cereo bñdicendo, dicẽs abſolute. Veniat, quęſumus omnipotens Deus, ſuper hoc incenſum. ⁊c. Require in miſſali. Et dum incenſum benedicitur, acolitus ponit in thuribulo de prędictis carbonib⁹. Et benedictione incenſi finita: ſacerdos ignẽ benedictum aqua benedicta aſpergit: ⁊ poſito incenſo in thuribulo adolet dictũ ignem: et interim omnia luminaria Eccleſię

Incenſus bñdicitur

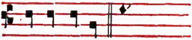
cleſię extincta ſunt. Finita benedictione ſacerdos deponit pluuiale ⁊ accipit planetam: ſicqꝫ aduentũ Põtificis expectat. interim qnqꝫ grana incenſi cum nouo igne benedicto poꝛtantur ad locuꝫ extra eccleſiam, vel choꝛum, vbi arundo cum tribus candelis retoꝛtis poſita eſt. Cum autem Pontifex cũ ca ppa venerit ad eccleſiã: facit oꝛationem ante altare: vadit ad ſedẽ ſuam: ⁊ moꝛe ſolito imponit incenſum in thuribulo: tũ ſudbiaconus in paramentis violaceis cum cruce, quem quatuoꝛ acoliti pręcedũt bini, ⁊ bini: et vnus eoꝛum poꝛtat thuribulum ⁊ nauiculã: ſequitur deinde diaconus dalmatica alba indutus: ⁊ ſimul vadunt ad locum vbi repoſita fuerant arundo cum tribus candelis: et quinqꝫ grana incẽſi in aliquo vaſe pulchꝛo. Diaconus accipit arundinem: ⁊ vnus ex acolitis vas cum quinqꝫ granis incenſi: alius vero accendit candelam ex nouo igne: et hoc oꝛdine pꝛocedunt ad eccleſiam: ſiue capellam: in pꝛimis pręcedit thuriferarius cũ ſocio poꝛtante quinqꝫ grana incẽſi benedicti in vaſe poſita: quos ſequitur ſubdiaconus cum cruce: deinde diaconus cum arundine: ad cuius ſiniſtram ſit alius cum candela accenſa: hos ſequuntur alij duo acoliti, vel quatuoꝛ, ſi magis placet. Cum peruenerint intra poꝛtam eccleſię diaconus accendt vnam ex tribus candelis: ⁊ eleuãs arundinẽ genuflectit ipſe: ⁊ omnes alij cũ eo: ⁊ ſolus cantat.

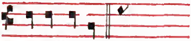
Lumen Chꝛiſti.

Quod dum dicit: Pontifex ⁊ oẽs alij qui ſedebant, ſurgunt, ⁊ ſtant, quouſqꝫ tertio id dictum fuerit: cãtoꝛes reſpondẽt Deo gratias. Pꝛocedunt deinde ad mediũ eccleſię: ſeu choꝛi: et ibi accenditur alia candela: ⁊ diaconus cum alijs: vt ſupꝛa genuflexi altius, dicit.

Lumen Chꝛiſti.

Et reſpõdetur: vt ſ. Tertio pꝛocedunt ante altare: accẽditur tertio cãdela: ⁊ ſimiliter alti⁹ tamẽ dicit.

Lumen Chꝛiſti.

Et reſpõſo Deo grãs. Diaconus dat arundinem vni ex acolitis: qui vna cũ ſubdiacono ⁊ alijs ꝑdictis ibidem expectant: diaconus vero accipit libꝛũ: ⁊ ab vno tantũ acolito aſſociatus: ante Põtificẽ genuflexus petit benedictionẽ: qua habita: accedit ad pulpitum: ponit libꝛum

brum ſuper illud: ⁊ illum incenſat ꝑut fit ad euāgeliū. A dextris diaconi ſtet ſubdiaconus cū cruce: ⁊ thuriferarius: a ſiniſtris vero acolitus cū arundine: ⁊ alius cū quinq; granis incenſi benedicti in cereo figendis: tunc diaconus cantat. **Exultet iā angelica ⁊c.** ad quod oēs ſurgunt et ſtāt detectis capitibus: vt ad euangeliū: dū diaconus figit illa grana incenſi in cereo: et illum accendit: quia nihil dicitur: Pontifex: ⁊ alij oēs ſedent: tū ſurgunt: et vſq; ad finē ſtāt. Quo finito: diaconus ad altare reuertit: et quilibet ad locū ſuum. Diaconus deponit paramēta alba: et accipit violacea: interim in loco ſolito per aliquē ſm ordinem et conſuetudinem eccleſie cantat prima prophetia: qua finita: ille qui cātauit cum debitis reuerētijs vadit ad oſculū manus Pōtificis: et ſimiliter oēs alij facient. Dicta oīone poſt duodecimā prophetiā: Pontifex deſcendit ad faldiſtoriū ante mediū altaris poſitū: ſuper qđ ꝓcumbit cum mitra: retinēs illam per totā litaniā. et celebrās depoſita caſula aliquantulū poſt Pontificem ad eius ſiniſtrā ſuper ſcabello etiam ꝓcumbit: et poſt eum diaconus et ſubdiaconus genuflexi. Tum incipitur Litania: qua incepta vnus ex dignioribus canonicis pluuiali indutus cum thuribulo: cereis: et cruce: deſcēdunt ad benedictionē fontis: et more ſolito benedicit: cū cātores peruenerint in litanijs ad peccātores: **Te roga. ⁊c.** Celebrans cū ſuis miniſtris ſurgunt: et factis reuerentijs altari et Pontifici vadunt ad locū conſuetū vbi deponunt paramēta oīa violacea ⁊ accipiunt alba: interim finit Litania: ⁊ celebrās accedit ad ſiniſtrā Pōtificis, ⁊ cū eo facit cōfeſſionē. Alia oīa fiunt ꝑut in alijs miſſis: ſeruato tamen ordine miſſe huius diei.

¶ Si vero Pōtifex celebrare hac die voluerit: ⁊ fontes benedicere: ꝓcedetur hoc ordine. Primo per aliquē ex canonicis benedicantur nouus ignis: ⁊ illa quinq; grana incenſi in cereo figenda: antequā Pontifex veniat ad eccleſiā: ⁊ illa portentur ad locū ſolitum vbi eſt arundo cū tribus candelis: vt ſupradictum eſt: interim Pōtifex cū ſua cappa venit ad eccleſiam: orat ante altare: ⁊ vadit ad ſedē ſuam: et more ſolito imponit incēſum in thuribulo: tum diaconus ſubdiaconus cū acolitis vadunt ad locū deputatū pro arundine: ⁊ incēſo: eo ordine: vt ſupra dictū eſt: diaconus tertio, dicit **Lumen Chriſti.** petit benedictionē ⁊ cātat **Exultet iam angelica ⁊c.** qua finita: diaconus ⁊ ſubdiaconus deponunt dalmaticā et tunicellam. Pōtifex ſurgēs detecto capite dicit ſecrete **Pater noſter.** pro nona: ⁊ leguntur pſalmi. ad nonam dum dicitur **Chriſtus factus eſt ⁊c.** Pontifex genuflectit ſup faldiſtorio: ⁊ i fine dicit orationē **Reſpice, q̄s dn̄e ⁊c.** eaq; finita vadit ad ſedē vbi cōſueuit accipere paramēta: ſedet: accipit ſandalia alba: q̄ illa nō mutat: ſimi-

ſimiliter cingulū ⁊ ſtola erunt albi coloꝛis: dicit. ps. **Quā dilecta** ⁊ alias orationes cōſuetas: lauat manus ⁊ paratur oībus paramētis pōtificalibus violacei coloꝛis: ⁊ mitra ſimplici: a diacono ⁊ ſubdiacono in albis exiſtentibus: tū accipiunt paramēta violacea: adſint etiam alij miniſtri: vt in alijs miſſis: ſi Pontifex ſit in ſua eccleſia: alioquin aſſiſtens diaconus et ſubdiaconus parantur, ⁊ non alij. Pontifex igitur paratus aſcēdit ad altare, qḋ depoſita mitra oſculat: deinde reaſſumpta mitra aſcēdit ad ſedem: ⁊ ibi aliquantulum quieſcit: tum cantant̄ prophetię: ⁊ in fine cuiuſlibet prophetiaꝝ: qui illas dixerunt vadunt ad oſculuꝫ manus cum debitis reuerentijs: ⁊ Pontifex tūc ſurgēs ſine mitra dicit **Oremus.** miniſtri **Flectamus genua. ⁊c.** Finita orōne poſt duodecimā prophetiā: diaconus extrahit Pontifici mitrā: pallium (ſi eo vtatur) ⁊ planetā, ſeu caſulā: ⁊ Pontifex cū mitra deſcendit ad faldiſtoriū ante mediū altaris poſitū: ſuper qḋ procūbit cū mitra p totā litaniā. ⁊ poſt eū miniſtri oēs: ⁊ ceteri in locis ſuiſ genuflectūt, dōnec cantet̄ Litania. Cū peruentū fuerit ad peccatores. **Te rogamꝰ.** Pontifex ſurgit ⁊ vadit ad ſedeꝫ ſuā cū oībꝰ ſuis miniſtris: ⁊ ſtatim diaconus, ⁊ ſubdiaconus depoſitis paramentis violaceiſ: recipiūt paramēta alba: ⁊ Pōtificeꝫ exuūt paramentis violaceis, ⁊ albis induunt: ita etiā faciunt alij qui ſunt in paramentis. Pōtifex paratus oībus paramentis pōtificalibus albis: cuꝫ mitra pꝛecioſa: imponit incenſum in thuribulo: ⁊ vadit ad altare: facit confeſſioneꝫ: illudqꝫ ⁊ librum euangelioꝝ oſculatur: incenſat altare: incenſatur ipſe more ſolito: tum redit ad ſedem: dicit **Kyrie eleiſon** pro miſſa: ⁊ ſolenniter cantat **Gloria in excelſis deo.** ⁊ procedit put in ordinario huiꝰ diei: dum dr̄ **Halah.** pro veſperiſ: Pontifex īponit incenſum in thuribulo: ⁊ cum incipit **Magnificat.** incenſat altare: incenſatur ipſe: et alij omnes more ſolito: in fine dat ſolennem benedictionem: ⁊ publicantur indulgētię per aſſiſtētem.

ORDO AD CONCILIVM prouinciale, ſeu ſynodum celebrandum.

Conciliuꝫ prouinciale, ſeu ſynodus: celebratur hoc modo.

¶ Sacerdotes ⁊ clerici vniuerſi: qui ad concilium prouinciale, ſeu ſynodum de iure vel conſuetudine venire tenentur: cōueniunt in ciuitate: vel alio loco: prout Pontifex ordinauerit. Prima autem die concilij, ſeu ſynodi: mane conueniūt in eccleſia in qua debet cōcilium, ſeu ſynodus celebrari: vbi Pontifex miſſam audit. Qua finita, paratur faldiſtorium ante medium altaris: iuxta inferiorē gradum: per quē ad altare aſcēditur: ⁊ alia ſedes in plano altaris (poterit tamē faldiſtoriuꝫ ſuo tempore:

loco ſecunde ſedis cum tēpus erit poni.) Pōtifex vero ſupra rochetū: vel ſi ſit religioſus ſupra ſuperpelliciuz: amictu, ſtola, pluuiali rubeis, ⁊ mitra precioſa induit: quibus paratus: baculū paſtoralē manu ferens: accedit corā altari. Diacono ⁊ ſubdiacono paratis rubeis, ſeu tēpori conuenientibus ornamentis: ac ſi in miſſa ſeruire deberent: ipſuz hinc ⁊ inde aſſociantibus: ⁊ ibi ante faldiſtorium ſibi paratum genuflexus: depoſita mitra incipit ſchola ꝓſequēte añam:

Exaudi nos dñe quoniā benigna eſt miſericordia tua: ⁊ ſecūdū multitudinē miſerationū tuarū reſpice nos dñe. E v o v a e. ps.

Saluum me fac deus quoniā intrauerunt aque: vſque ad animam meam.

Incepto pſalmo ſedet Pontifex: accepta mitra: ⁊ ſic manet quouſque finiat pſalm⁹ ⁊ añ: repetatur.

Infixus ſum in limo profundi: et non eſt ſubſtantia.

Ueni in altitudinē maris: ⁊ tempeſtas demerſit me.

Laboraui clamans: raucę factę ſunt fauces meę: defecerunt oculi mei dum ſpero in deum meum.

Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei: q oderunt me gratis.

Confortati ſunt, qui ꝑſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: quę non rapui tunc exoluebam.

Deus tu ſcis inſipientiam meaz: et delicta mea a te nō ſunt abſcondita.

Non erubeſcant in me, qui expectant te domine: dñe virtutū.

Non confundātur ſuper me: qui quęrunt te deus iſrael.

Qm̄ ꝓpter te ſuſtinui opprobrium: operuit confuſio faciē meam.

Extraneus factus ſum fratribus meis: et peregrinus filijs matris meę.

Quoniam zelus domus tuę comedit me: ⁊ opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me.

Et operui in ieiunio aīam meaz: ⁊ factum eſt in opprobrium mihi.

Et poſui veſtimētū meuz ciliciū: ⁊ factus ſum illis in parabolam.

Aduerſum me loquebantur, qui ſedebant in porta: ⁊ in me pſallebant, qui bibebant vinum.

Ego

Ego vero orationem meam ad te dñe: tempus beneplaciti deus.
In multitudine miſericordię tuę exaudi me: in veritate ſalutis tuę.
Eripe me de luto vt non infigar: libera me ab his qui oderunt me: et de profundis aquarum.
Nõ me demergat tẽpeſtas aquę neq; abſorbeat me ꝓfundũ: neq; vrgeat ſup me puteus os ſuum.
Exaudi me domine quoniam benigna eſt miſericordia tua: et ſecundum multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me.
Et ne auertas faciem tuã a puero tuo: quoniam tribulor: velociter exaudi me.
Intende animę meę et libera eã: propter inimicos meos eripe me.
Tu ſcis improperiũ meũ et cõfuſionem meam: et reuerentiam meã.
In cõſpectu tuo ſunt oẽs qui tribulant me: improperium expectauit cor meum et miſeriam.
Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur et non fuit: et qui conſolaretur et non inueni.
Et dederunt in eſcam meã fel: et in ſiti mea potauerunt me aceto.
Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueum: et in retributiones et in ſcandalum.
Obſcurent̃ oculi eoꝝ ne videant: et dorſum eorũ ſemper incurua.
Effunde ſuper eos irã tuam: et furor irę tuę comprehendat eos.
Fiat habitatio eorum deſerta: et in tabernaculis eorũ non ſit qui inhabitet.
Quoniam quem tu percuſſiſti perſecuti ſunt: et ſuper dolorẽ vulnerum meorum addiderunt.
Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum: et non intrent in iuſtitiam tuam.
Deleantur de libro viuentium: et cum iuſtis non ſcribantur.
Ego ſum pauper et dolens: ſalus tua deus ſuſcepit me.
Laudabo nomẽ dei cũ cantico: et magnificabo eum in laude.
Et placebit deo ſup vitulum nouellũ: cornua ꝓducẽtẽ et vngulas.
Videant pauperes et lętent̃: quęrite deum et viuet anima veſtra.
Quoniã exaudiuit pauperes dominus: et vinctos ſuos nõ deſpexit.
Laudent illum celi et terra: mare, et omnia reptilia in eis.
Quoniã deus ſaluã faciet ſion: et edificabuntur ciuitates iudę.
Et inhabitabunt ibi: et hęreditate acquirent eam.
Et ſemen ſeruoꝝ eius poſſidebit eã: et q diligũt nomen eius habitabũt i ea. Gloria patri. Sicut erat.
Finito pſal. et repetita antiphõa. Pontifex ſurgit depoſita mitra: et verſus ad altare: dicit. Oremus. Stando et ſine mitra
Omnipotens ſempiterne deus, qui miſericordia tua nos incolumes in hoc loco ſpecialiter aggregaſti: mentes noſtras, quęſumus, paracletus: qui a te procedit illuminet: et inducat in omnem ſicut tuus promiſit filius veritatem: cunctoſque in tua fide et charitate corroboret: vt excitati a temporali ſynodo: proficiamus ad ęternę felicitatis augmentum.

Per eundē dñm nſm ieſum chꝛm filiū tuū. Qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus: per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amē.

Finita oratione: Pōtifex accepta mitra procūbit ſupra faldiſtoriū predictum. Alijs omnibus genuflectentibus: ⁊ cātores dicunt Litaniā prout habetur ſupra. fol. 10. Et poſtquam dictum fuerit.

Ut obſequium ſeruitutis noſtrę tibi ratiōabile facias. Te rogamꝰ audi nos. Pōtifex ſurgit ⁊ baculū paſtoralē in ſiniſtra tenens, ſtās ꝟſus ad ꝯciliū, ſeu ſynodum dicit.

Ut hoc preſens conciliū: ſeu hāc preſentem ſynodū viſitare: diſponere: ⁊ bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Producens ſignum crucis pariter ſuper oēs: quo facto iterū accūbit: cātoribꝰ Litaniā pficiētibꝰ. Qua dicta ſurgūt oēs ⁊ Pōtifex depoſita mitra dicit: ſtans verſus ad altare. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Da, queſumus, eccleſię tuę miſericors deus: vt ſpū ſancto cōgregata: ſecura tibi deuotione ſeruire mereatur. Per dñm nſm Jeſum chꝛm filiū tuum: qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti deus: Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Deinde Pontifex accepta mitra aſcendit ad ſedem ſibi paratam in plano altaris: ita vt in ea ſedens dorſū ſuū vertat ad altare. Et imponit incēſum in thuribulū ⁊ bñdicit more ſolito. Diaconꝰ dalmatica indutus precedentibus thuriferario ⁊ duobus ceroferarijs ⁊ ſubdiacono tunicella iduto paramentis tēpori cōuenientibus, ſeu rubeis: bñdictione accepta a pontifice cantat in loco conuenienti.

Sequētia ſci euāgelij ſm Lucam.

In illo tpe: Cōuocatis Jeſus duodecī apoſtolis: dedit illis ꝟtutē ⁊ poteſtatē ſup oīa demonia: ⁊ vt lāguores curarēt. Et miſit illos predicare regnū dei: ⁊ ſanare infirmos: ⁊ ait ad illos. Nihil tuleritis in via: neqꝫ virgā: neqꝫ perā: neqꝫ panem: neqꝫ pecuniam: neqꝫ duas tunicas habeatis. Et in quācūqꝫ domū intraueritis ibi manete: ⁊ inde ne exeatis. Et quicunqꝫ nō receperint vos: exeūtes de ciuitate illa: etiā puluerē pedū veſtrorū excutite ĩ teſtimoniū ſup illos. Egreſſi aūt circuibāt per caſtella: euangelizantes ⁊ curātes vbiqꝫ.

Quo finito liber euāgelioꝝ apertus per ſubdiaconū portat Pōtifici: p eū oſculādus, q ⁊ deinde incēſat. Quo facto pōtifex ipſe ante ſedē ſuā predictā depoſita mitra verſus ad altare: ac alij omnes in locis ſuis genuflectūt. Tū Pontifex ſic genuflexus: incipit cantando ſchola proſequente hymnum.

Et dī totꝰ: ꝓut habet ſupra. fo. 19.

Finito pmo ꝟſu Pōtifex ſurgit: ſtās ꝟſus ad altare ſine mitra vſqꝫ ad finē hymni, ſimiliter oēs alij cū

Ponti-

pōtifice ſurgūt. Expleto hymno oēs ſedēt in ſilētio: ⁊ Pōtifex accepta mitra ſedēs in ſede p̄dicta ſupra in plano altaris poſita: eos ſi placet in hāc ſentētiā alloquitur.

Finito hymno oēs ſilent ⁊ pōtifex ſedet in eadē ſede cū mitra ⁊ alloquitur cōcilium.

VEnerabiles cōſacerdotes: ⁊ fratres nr̄i dilectiſſimi: Miſſis dn̄o precibus: oportet vt ea q̄ de diuinis officijs, vel ſacris ordinibus, aut etiā de veſtris moribus ⁊ neceſſitatibus eccleſiaſticis: a nobis cōferenda ſunt: cuꝫ charitate ⁊ benignitate vnuſquiſq; veſtruꝫ ſuſcipiat: ſummaq; reuerētia quātuꝫ valet dn̄o adiuuāte pficiat: vel q̄ emēdatione digna ſunt: oī deuotione vnuſqſque fideliter ſtudeat emēdare: ⁊ is cui forte qd̄ dicetur, aut agetur diſpliceat: ſine aliquo ſcrupulo cōtentionis: palā coram oibus cōferat: quatenus deo mediāte: ⁊ hoc ad optimū ſtatuꝫ perueniat: ita vt neq; diſcordans ꝯtētio ad ſubuerſionē iuſtitię locuꝫ inueniat: neq; iterū in pquirēda veritate vigor veſtri ordinis, vel ſolicitudo tepeſcat.

Fit ſermo ſolemnis.

Poſt allocutionē huiuſmodi vel pri⁹ ꝓut magis placuerit pōtifici: fit p aliquē virū doctū idoneū: ſermo, in quo tractatur de diſciplina eccleſiaſtica.

DE diuinis miſterijs, ⁊ de correctione morum in clerū: ſecundū ea quę Pontifici videbuntur. Et mox poſt ſermonem: querelę ſi quę ſint audiuntur. Poſtremo charitatiue monētur omnes: ꝙ durāte cōcilio, ſeu ſynodo ipſa honeſte ſe habeant: in domibus ⁊ extra: ita quód eorum conuerſatio ceteris ſit merito in exēplum. Quo facto ſurgit Pōtifex: ⁊ ſolēniter omnibus benedicit, dicens.

Sit nomē domini benedictū ⁊c. more ꝯſueto: q̄ data diſcedūt oēs.

Secunda die pontifex cū miniſtris paratus vt in prima die ante mediū altaris genuflex⁹ ſup ante faldiſtoriū ichoat añ. Propiti⁹

¶ Secunda die conuenientibus iterum omnibus in eccleſia: finita miſſa Pontifex paratus: vt ſupra: pcedit corā altari. Diacono ⁊ ſubdiacono paratis: vtrō. ipſum aſſociantib⁹: ⁊ ibi i faldiſtorio ante mediū altaris iuxta inferiorē gradū ſibi parato genuflex⁹ depoſita mitra ichoat ſchola ꝓſequēte añam.

Finita añ. ꝛ incepto pſalmo: ſedet Pontifex reaſſumpta mitra: vſqꝫ ad finem pſalmi. Pſalmus.

ADiuua nos Deus ſalutaris noſter: ꝛ propter gloriam nominis tui domine libera nos: ꝛ ꝓpitius eſto peccatis noſtris propter nomen tuum.

Ne forte dicant in gentibus, vbi eſt deus eorū? ꝛ innoteſcat in nationibus coram oculis noſtris.

Ultio ſanguinis ſeruorū tuorum qui effuſus eſt: introeat in conſpectu tuo gemitus compeditorum.

Secundū magnitudinē brachii tui: poſſide filios mortificatorum.

Et redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu eorū: improperiū ipſorum qđ exprobauerūt tibi dñe.

Nos autem Populus tuus: et oues paſcue tue: confitebimur tibi in ſeculum.

In generatione et generationē annuntiabimus laudem tuam.

Gloria pr̄i. Sicut. Deinde finito pſalmo: ꝛ repetita añã: Pontifex depoſita mitra ſurgit: ꝛ ſtans verſus ad altare, dicit. Oremus.

Stando ꝛ ſine mitra

MEntibus noſtris, queſumus domine, ſpiritum ſanctū benignus infunde: quatenus in nomine tuo collecti: ſic in cunctis teneamus cū moderamine pietatis iuſtitiā: vt hic a te in nullo diſſentiat voluntas noſtra: ſed ſemꝑ rationabilia meditātes: que tibi ſunt placita: et dictis exequamur ꝛ factis. Per dñm nr̄m ꝛc̄. ℟. Amen.

Alia oratio. Orem⁹. Et miniſtri, dicunt. Flectam⁹ genua: Leuate.

DEus, qui nos iuſtitiā loqui: ꝛ que recta ſunt ꝑcipis iudicare: tribue nobis, vt neqꝫ iniquitas in ore: neqꝫ prauitas inueniatur in mēte: vt puro cordi purior ſermo conſentiat: oſtendať in opere iuſtitia: neqꝫ appareat dolus in lingua: ſed ex corde veritas proferatur. Per dominū. ꝛc. ℟. Amē.

Poſt hec Pōtifex accepta mitra: aſcendit ad planū altaris: ſedens in ſede, ſeu faldiſtorio ibidem ſibi parato. Tū accedit diaconus cum thuriferario: ꝛ Pōtifex imponit incēſum: deinde diacono bñdicit: qui ꝓcedens ad locū cōſuetū cantat euāgeliū: ſignat ꝛ incēſat, vt heri. Pōtifice ante ſedē predictā ſine mitra verſus ad diaconum ſtāte.

Pontifex aſcēdit ad planū altaris, ꝛ ibi ſedet i ſede ibi parata et bñdicit incenſuz ꝛ diaconū q legit euangeliū ſtāte epiſcopo ſine mitra ꝟſus euāgelium.

Sequētia ſcti euangelij ſm Lucā. Cap. 10.

IN illo tempore: Deſignauit dñs ꝛ alios ſeptuaginta duos: ꝛ miſit illos binos ante faciem ſuam: in omnē ciuitatē ꝛ locū: quo erat ipſe vēturus. Et dicebat illis. Meſſis quidem multa: operarij autem pauci. Rogate ergo dominum meſſis: vt mittat operarios in meſſem ſuam. Ite. Ecce ego mitto vos ſicut agnos inter lupos. Nolite portare ſacculum: neqꝫ peram: neqꝫ calciamenta: ꝛ neminem per viam ſalutaueritis. In quancunqꝫ domū intraueritis: primū dicite. Par huic domui. Et ſi ibi fuerit filius pacis: requieſcet ſuper illum par veſtra. Sin autem: ad vos reuerteť. In eadē autē domo manete: edentes ꝛ bibentes, que apud illos ſunt. Dignus eſt enim

ope/

Digitized by Google

operarius mercede ſua. Nolite tranſire de domo in domum: ⁊ in quancunqꝫ ciuitatẽ intraueritis: ⁊ ſuſceperint vos: manducate quę apponuntur vobis: ⁊ curate infirmos, q in illa ſunt: ⁊ dicite illis. Appropinquabit in vos regnum dei. Quo finito et per Pontificem libro oſculato: ⁊ ipſo incẽſato, Pontifex ſine mitra ante ſedem predictam: verſus ad altare: ac alijs omnibus in ſuis locis genuflexis: incipit ſchola proſequẽte hymnum.

Ve ni cre ator ſpiritus.

Et dicit totus, put habet ſupra in ordinatione preſbyteri, fo. 19. quẽ ſchola proſequit: vt in primo die. Finito primo verſu, Pontifex ſurgit ſtans verſus ad altare: detecto capite vſqꝫ ad finem hymni. Similimodo faciunt oẽs alij. Expleto hymno, omnes ſedent in ſilentio. Tunc Põtifex ſedẽs in ſede predicta cũ mitra, Concilium, ſeu ſynodum his verbis alloquitur ſi velit.

Finito euangelio põtifex genuflex⁹ cũ alijs incipit hymnũ. Veni creator ⁊c. ſine mitra.

Venerabiles ⁊ dilectiſſimi fratres noſtri: oportet: vt ſicut heſterna die admonuimus benignã manſuetudinẽ veſtrã de diuinis officijs: ⁊ ſacris altaris gradibus: aut etiã de moribus veſtris, ⁊ neceſſitatibus eccleſiaſticis: quęcunqꝫ renouanda, vel emẽdanda ſunt: charitas oĩum veſtrum: vbicunqꝫ nouerit aliqua emẽdatione cõdignã: in medium proferre non ambigat: vt per veſtrę charitatis ſtudium diuino largiẽte ſubſidio: ad optimũ perueniat ſtatũ: ad laudem nois Jeſu Chriſti dñi noſtri.

Finito hym. epus ſedẽs cum mitra conciliũ alloquitur.

Poſt allocutione huiuſmodi: vel prius ſi magis placet Pontifici: fit ſermo per aliquẽ doctũ idoneum: in quo iterum tractet de diſciplina eccleſiaſtica: ⁊ alijs quib⁹ Pontifici videbitur. Quo finito leguntur cõſtitutiones per conciliũ, ſeu ſynodum approbãdę: quib⁹ lectis habito ſcrutinio: quę placẽt p patres cõfirmant. His peractis Põtifex ſurgẽs bñdicit oĩbus ſolẽniter, vt heri. Deinde oẽs diſcedũt.

Pontifex oĩbus ſolẽniter benedicit.

¶ Die tertia cõuentione facta in eccleſia. Finita miſſa Pontifex paratus: vt heri: aſſiſtentib⁹ ſibi diacono ⁊ ſubdiacono paratis: genuflexus in faldiſtorio iuxta inferiorem gradum ante medium altaris ſibi parato: depoſita mitra incipit ſchola pſequẽte antiphonã.

Tertio die oĩa fiant ſicut in prima.

Exaudi nos domine: quoniã benigna eſt miſericordia tua: ⁊ ſecundum multitudinẽ miſerationum tuarum reſpice nos domine. Ps. Saluum me fac Deus quoniã intrauerunt aquę: vſque ad animam meam. Et dicitur totus: prout habetur ſupra in primo die. Deinde repetitur aña. Incepto pſalmo Pontifex ſedet ⁊ accipit mitram: ſic manens quouſqꝫ ps. finiatur: ⁊ añ. repetatur: qua repetita: depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtans verſus ad altare, dicit. Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus: qui ſacro verbi tui oraculo promiſiſti: vbi duo vel tres in

Stando ⁊ ſine mitra

nomine tuo congregati eſſent: te medium fore. Adeſto ꝓpitius cetui noſtro: ⁊ cor noſtrū illumina miſericors deus: vt a bono miſericordie tue nullatenus oberremus: ſed rectum iuſtitie tue tramitē in omnibus teneamus. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtū filium tuū: Qui tecū. ⁊c. ℞. Amen.

Alia oratio. Oremus. Et miniſtri dicunt. Flectam⁹ genua: Leuate.

Deus, qui populis indulgentia cōſulis: ⁊ amore dominaris: da eis ſpiritum ſapientie tue: quibus dediſti regimē diſcipline: vt de profectu ſanctarum ouium: fiant gaudia eterna paſtorū. Per dn̄m noſtrū Jeſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſancti deus: Per oīa ſecula ſeculoꝝ. ℞. Amē.

Poſt hec Pōtifex accepta mitra: aſcendit ad planum altaris: ſedēs in ſede, ſeu faldiſtorio ibidem ſibi parato. Tum accedit diaconus cū thuriferario: ⁊ Pōtifex īponit incenſum. Deinde bn̄dicit diacono: qui ꝓcedens ad locū cōſuetū: cantat euangeliū ſignat ⁊ incenſat, vt heri. Pontifice ante ſedē p̄dictā ſine mitra v̄ſus ad diaconū ſtāte.

Sequentia ſancti euangelij ſecundum Mattheum.

Cap. 18. In illo tempore: Reſpiciens Jeſus in diſcipulos ſuos, dixit Simoni Petro. Si peccauerit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te ⁊ ipſum ſolum. Si te audierit: lucratus eris fratrē tuū. Si autem te non audierit: adhibe tecum adhuc vnum vel duos: vt in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum. Quod ſi nō audierit eos: dic eccleſie. Si autem eccleſiam non audierit: ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. Amē dico vobis: Quecunq; alligaueritis ſuper terram: erunt ligata ⁊ in celo. Et quecunq; ſolueritis ſuper terram: erunt ſoluta ⁊ in celo. Iterū dico vobis: q̄a ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terram: de omni re quācunq; petierint: fiet illis a patre meo qui in celis eſt: Ubi enim ſunt duo vel tres cōgregati in nomine meo: ibi ſum in medio eorū: Tūc accedēs ad eū Petrus dixit. Dn̄e quoties peccauerit in me frater me⁹: ⁊ dimittā ei: vſq; ſepties? Dixit illi Jeſus. Nō dico tibi vſq; ſepties: ſed vſq; ſeptuagies ſepties.

Quo finito et per Pontificem libro oſculato: ⁊ ipſo incēſato. Pontifex ſine mitra ante ſedem predictam verſus ad altare: ac alijs omnibus in locis ſuis genuflexis: incipit ſchola proſequēte hymnum.

Ve ni cre ator ſpiritus.

Et dicit totus: prout habet ſupra in ordinatione preſbyteri. fol. 19. Finito primo verſu, Pōtifex ſurgens ſtat verſus ad altare: detecto capite vſq; ad finem hymni. Simili modo faciunt oēs alij: Expleto hymno oēs ſedēt in ſilentio. Tunc pōtifex ſedēs in ſede p̄dicta cū mitra, Cōciliū, ſeu ſynodū his verbis alloqui-

alloquitur ſi velit. Poterit tamen huiuſmodi allocutioné omittere: et, qꝫ eius loco ſi placebit: per aliquem doctum idoneũ de his, quę in allocutione continentur: ꝛ alijs opportunis ſermo fiat cõmittere:

Sedendo cũ mitra.

VEnerabiles ꝛ dilectiſſimi fratres: Conuenit, vt ea quę eccleſiaſticis officijs ꝛ Sacerdotalibus gradibus: vel etiã canonicis ſanctionibus: propter diuerſas occupationes: aut (quod negare non poſſumus) propter noſtram aliorumqꝫ deſidiam: non tam pleniter, vt oporteret, executa ſunt: omnium veſtrũ vnanimi cõſenſu ꝛ voluntate requirantur: ꝛ humiliter corã charitate veſtra recitentur: ꝛ quę condigna ſunt emendatione: ad meliorẽ ſtatum auxiliãte dño deducantur: ꝛ cui fortaſſe aliquid diſplicet: qđ digeſtũ eſt charitati veſtrę: omni benignitaté et modeſtia intimare non differat: quatenus totũ quod noſtra prouinciali, ſeu ſynodali cõuentione, ſiue cõſtitutione ſtatutum fuerit: vel renouatum: abſqꝫ omni contrarietate concordia ſanctę pacis: ab omnibus ęque cuſtodiatur ac teneatur: ad augmentum ęternę beatitudinis omnium noſtrum.

Poſt hęc leguntur cõſtitutiones, ſi quę ſint per concilium, ſeu ſynodum approbandę: quibus lectis ꝛ per patres ſi placet cõfirmatis: ac omnibus terminatis: Põtifex ſedens cum mitra: omnium orationibus ſe commendat. Deinde leguntur nomina omniũ: qui concilio ſeu ſynodo intereſſe debent: ꝛ preſentes ad ſua nomina ſurgunt: et reſpondent. Adſum. Abſentes vero notantur: ꝛ per Pontificem debita pena mulctantur. Demum Pontifex adhuc in ſede prędicta cum mitra ſedens: ſi placet congregatos admonet et exhortatur ſub huiuſmodi verbis.

Sedendo cũ mitra.

FRatres chariſſimi: conſacerdotes et cooperatores noſtri. Nouit fraternitas veſtra nos licet idignos, locũ tenere Aaron: vos autem Eleazari ꝛ Ithamari. Nos fungi vice. xij. apoſtolorum: vos autem lxxij. diſcipulorũ. Nos paſtores veſtros eſſe: vos autem animarum vobis commiſſarum. Nos de vobis: vos autem de plebibus vobis cõmendatis: domino noſtro Ieſu Chriſto rationẽ eſſe reddituros, Ut in die tremendi iudicij: inter bonos diſpenſatores inueniamur. Et ideo chariſſimi: videte periculum veſtrũ. Admonemus itaqꝫ ꝛ obſecramus fraternitates veſtras: vt quę vobis ſuggerimus: memorię commẽdetis: ꝛ opere exercere ſtudeatis. In primis igitur admonemus etiam ꝛ obſecramus fraternitatem veſtram

Digitized by Google

ſtram: vt vita ⁊ conuerſatio veſtra ſit irreprehẽſibilis. In domibus veſtris mulieres non cohabitent. Omni nocte ad nocturnas horas ſurgite. Officium veſtrũ horis certis decantate. Nullus veſtrum niſi ieiunus miſſaꝫ celebret: et non in veſtibus communibus: ſed ſacris. Amictu, alba, cingulo, manipulo, ſtola, ⁊ caſula, veſtimentis nitidis: que ad alios vſus non ſeruiant: parati: deuote ⁊ religioſe celebrate: ⁊ in ea corpus ⁊ ſanguinem dñi noſtri Jeſu Chriſti cum omni reuerẽtia ⁊ tremore ſumite. Corporalia ⁊ palle ex lino fieri debent: ⁊ ſint mundiſſima: queqꝫ ⁊ alia lintea ac vaſa ſacra: proprijs manibus abluite: ⁊ extergite diligẽter. Nulla femina ad altare domini accedat: nec calicẽ domini tangat. Altare ſit coopertũ mundis linteis: ſaltẽ tribus diuerſis. Et deſuper nihil ponatur, niſi reliquie: ac res ſacre ⁊ ꝓ ſacrificio opportune. Miſſalia, Gradualia, Lectionaria ⁊ Antiphonaria veſtra: ſint cõpleta ⁊ perfecta. Eccleſie veſtre: bene ſint cooperte ⁊ munde. In ſacriſtijs, ſiue ſecretarijs, aut iuxta altare maius: ſit locus aptus ad infundendum aquam ablutionis corporalium ⁊ linteorum, ac vaſorum: ⁊ aliarum rerum ſacrarũ: ac manuum: poſtquã ſanctũ chriſma, aut oleum cathecumenorum, vel infirmorum tractaueritis. Ibiqꝫ pendeat vas cũ aqua munda: pro lauandis manibus ſacerdotum, ⁊ aliorum qui rem ſanctã: ⁊ officium diuinũ ſunt peracturi: ⁊ prope linteũ mundũ ad illas abſtergendũ. Atria Eccleſie ſint bene munita. Nullus ſine ſcitu ⁊ conſenſu noſtro per poteſtatem ſecularem: eccleſiã obtineat. Nullus eccleſiam ad quã intitulatus eſt dimittat: et ad aliã queſtus grã ſe transferat. Nullus plures Eccleſias ſine titulo: ⁊ contra ſacrorum canonum diſpoſitiones nanciſci preſumat. Nullatenus etiam: vna eccleſia inter plures diuidatur. Nullus extra eccleſiã in locis nõ conſecratis: aut calcaribꝰ indutus: vel cultellis extra pendẽtibus: celebret. Nullus: alterius parochianũ niſi itinerantem: ⁊ tunc de rectoris ſui licentia: ad communionẽ recipiat. Nullus in alteriꝰ parochia abſqꝫ proprij ſacerdotis licentia: miſſam celebret. In celebratione: quiſqꝫ calicem ⁊ oblata, non circulo: aut digitorum vacillatione: vt quidã faciunt: ſed iunctis et extenſis digitis: cruce ſignet: ſicqꝫ benedicat. Calix ⁊ patena: ſint aurei, vel argentei: nõ erei aut auricalchei: vitrei, vel lignei. Quiſqꝫ preſbyter clericum habeat, vel ſcholarẽ: qui cũ eo pſalmos cãtet. Epiſtolã ⁊ lectionẽ legat: ⁊ in miſſa reſpõdeat. Ipſe quoqꝫ preſbyter infirmos viſitet ⁊ reconciliet: ⁊ iuxta apoſtolum: propria manu communicet: oleo ſancto inungat. Nullus preſumat tradere cõmunionẽ laico: aut femine: ad ferendum infirmo. Nullus: pro baptizandis infantibus: ſiue adultis: aut infirmis re-

conciliádis:aut moꝛtuis ſepeliendis:pꝛemium,vel munus exigat. Per negligentiam veſtram nullus infans ſine baptiſmo: et adultus ſine cõmunione pereat. Nullus veſtrum ſit ebꝛioſus: aut litigioſus. Nullus arma ferat. Nullus canũ, aut auiũ iocis inſeruiát: ſeu in tabernis bibat. Quiſque veſtrum: quantum ſapit de euangelio dominico et ceteris feſtiuis diebuſ:ſue plebi annuntiet. Uerbum dñi pꝛedicate. Curá pauperum peregrinoꝛũ,viduarum,⁊ oꝛphanoꝛũ habete:ipſoſq peregrinos ad pꝛandium veſtrũ vocate. Eſtote hoſpitales: alijs exinde bonum exemplũ pꝛebẽtes. Singulis diebus dñicis ante miſſam: aquá qua populus aſpergať bñdicite: ad qđ vas pꝛopꝛiũ habeꝛote. Uaſa ſacra ⁊ veſtimenta ſacerdotalia:nolite negociatoꝛi,aut tabernario in pignus dare. Minus digne penitentem: cuiuſcunque rei gratia: ad reconciliationem non adducite: nec ei reconciliationis teſtimonium perhibete. Uſuras nõ exigite. Nec facultateſ veſtraſ poſt oꝛdinationem veſtrá acquiſitas,alienate: quoniá eccleſie ſunt. Nullus etiam res, poſſeſſiones, aut mancipium eccleſię: vendere, commutare:aut quocunq modo pꝛeſumat alienare. Nullus decimam alterius recipiat. Nullus penitentem: carnem manducare, aut vinum bibere inuitet: niſi pꝛo eo tunc eleemoſynam fecerit. Quiſque fontes baptiſmales lapideoſ habeat bene mũdos: quoſ ſi habere nõ poterit: vas aliud ad hoc opuſ ſolum deputatũ teneat. Omnibus parochianis veſtris: ſymbolum et oꝛationem dominicam:⁊ ieiunia quatuoꝛ tẽpoꝛum:⁊ alia Eccleſię mandata: ſignificate obſeruanda. Ante. xl. quarta feria: populum ad cõfeſſionem admonete: ⁊ cõfeſſis iuxta qualitatẽ criminum penitentiam iniungite. Tribus tẽpoꝛibus in anno: ideſt natalis domini,paſchę,⁊ pentecoſtes,omneſ fideleſ accedere ad cõmunioné coꝛpoꝛis domini noſtri Jeſu Chꝛiſti inuitate, et ne deſit quin ſaltẽ in paſcha cõmunicent. Certis tẽpoꝛibus: cõiugatos ab vxoꝛibus abſtinere exhoꝛtamini. Nullus veſtrum: rubeis,aut viridibus veſtib⁹ vtatur. Diem dominicá ⁊ ceteraſ feſtiuitateſ:abſq opere ſeruili: a veſpera ad veſperam celebꝛari docete. Cantus et choꝛeas mulierũ: in atrio eccleſię fieri pꝛohibete. Incantationes ſuper moꝛtuos: nocturnis temporibus a vulgo fieri cõſuetas: ſub obteſtatione dei oĩpotẽtis vetate. Cum excõmunicatis nolite communicare. Nec quis veſtrum: eis vel in eoꝛũ pꝛeſentia: celebꝛare pꝛęſumat: quod etiá plebi nuntiate. Et ꝙ nullus ex plebe vxoꝛem domum ducat: niſi pꝛius nuptię tempoꝛib⁹ ab eccleſia permiſſis: publicę fuerint celebꝛatę. Quod nullus ad raptá, vel cõſanguineá accedat: aut alterius ſponſam ducat: omnibus pꝛohibete. Poꝛcarios

et

Digitized by Google

⁊ alios paſtores: ſaltem dñica die
faciatiſ vocari ad miſſam. Patri/
nos, vt filios ſuos ſymbolum et
orationem dominicam doceant:
aut doceri faciant: exhortamini.
Sacramentum euchariſtię: ſan/
ctum chriſma: et oleũ cathecume/
norum: ac ſanctũ, ſeu infirmorum:
in eccleſia in loco mundo: conde/
centi et ſecuro: ſub ſera et fida cu/
ſtodia diligẽter ſeruate. Quiſq;
veſtrum: expoſitionem ſymboli ⁊
⁊ orationiſ dominicę: iuxta ortho/
doxorum patrum traditioneſ: pe/
nes ſe habeat: eaſq; ac orationes
miſſarum: ⁊ epiſtolas: euangelia: ⁊
canonem bene intelligat: ex qui/
bus prędicando populũ ſibi com/
miſſum ſedulo inſtruat: ⁊ maxime
non bene credentẽ. Introitum
miſſę, Orationes, Epiſtolã: Gra
duale, Euangelium, Symbolum,
⁊ cętera non ſecreta: alta ⁊ intelli/
gibili voce ꝓferat. Secreta vero
⁊ canonẽ: moroſe ⁊ diſtincte: ſub/
miſſa voce legat. Pſalmorũ ver/
ba: ⁊ diſtinctiones: regulariter cũ
canticis conſuetis intelligibiliter
pronuntiet. Symbolum athana/
ſij: de trinitate ⁊ fide catholica: me/
moriter teneat. Exorciſmos et
orationes ad cathecumenos faci/
endos: ac reliquas preces ſuper
maſculum ⁊ fęminã: pluraliter vel
ſingulariter reſpectiue: diſtincte
proferat. Ordinem baptizandi: ⁊
ad ſuccurrendum infirmiſ: recon/
ciliationis ⁊ commẽdationis ani/
mę: et in agendis exequijs defun/
ctorũ: iuxta modum canonicũ ob/
ſernet. Exorciſmoſ: ⁊ benedictio/
nes ſalis ⁊ aquę: pertinẽter legat.
Canticum diurnũ ⁊ nocturnum
ſciat. Computum etiã minorem:
ad inueniendum literã dominica/
lem: tẽpus interualli diei paſchę:
⁊ maiorum mobiliũ feſtorum: non
ignoret: Martyrologiũ integrũ
habeat. Ut per hęc: et alia bona
opera: vna cũ populo vobis cre/
dito: perpetua beatitudine per/
fruamini: pręſtante domino no/
ſtro Jeſu Chriſto: cui eſt honor ⁊
gloria: in ſecula ſeculorum.

Tum Pontifex dimiſſa mitra
ſurgit: et ſtans verſus ad altare.
dicit abſolute. Oremus.

Exaudi, quęſumus domine,
ſupplicum preces: ⁊ confiten/ Pontifex ſtans, ſine mitra dicit.
tium tibi parce peccatiſ: ⁊ quia cõ
ſcientia remordente tabeſcimus:
ne aut ignorantia nos traxerit in
errorem: aut preceps forſitan vo/
luntas impulerit a iuſtitia declina
re: ob hoc te poſcimus: te rogam9:
vt ſiquid offenſionis in hac ſyno/
di, ſeu cõcilij celebritate contraxi/
mus: remiſſibile facere et condo/
nare digneris: illiuſq; te miſeran/
te indulgentiam ſentiamus: vt in
eo qđ ſoluturi ſumus aggregatũ
ꝯciliũ, ſeu agregatã ſynodũ: a cun
ctiſ primũ abſoluamur nr̃orũ nexi
bus delictorum. Et qm̃ nulla eſt
domine humanę cõſcientię virt9:
qua offenſę tuę voluntatiſ poſſint
iudicia experiri: ⁊ imperfectũ no/
ſtrum vidẽt oculi tui: perfectionẽ
deputa miſericors deus: qua per/
fecto ęquitatis fine: per te ſingula
con/

concludi peroptamus: ⁊ ſicut te in noſtris principijs occurſorem popoſcimus: ita quoque in hoc fine iudiciorum noſtrorum exceſſibus te adeſſe deprecamur: vt ignorantię parcas: errores corrigas: perfectis votis perfectam operis efficaciam largiaris: ⁊ tranſgreſſoribus tibi confitentibus: venia ⁊ remuneratio ſubſequatur ſempiterna. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen. Deinde benedicit ſolenniter omnibus, dicens.

Sit nomē domini benedictū ⁊c. Et dat indulgentiam. Quibus peractis: archidiaconus ſtans iuxta Pontificem: dicit alta voce.

Archidiaconus ſtans iuxta pontificem dicit alta voce.

Recedamus cum pace.

Et reſpondent omnes.

In nomine Chriſti.

Tunc omnes pariter ſurgentes: pacifice recedunt. Si vero in primo die, vel in ſecundo: omnia negocia cōcilij, ſeu ſynodi expediuntur: approbatis omnibus: ⁊ concluſione concilij, ſeu ſynodi facta: Pontifex ſedens cum mitra: vt ſupra: commendat ſe omnium orationibus: et leguntur nomina intereſſe debentium: admonentur per Pontificem cōgregati: ⁊ alia fiunt: prout ſupra ſunt ordinata.

ORDO SVSPENSIONIS.

Reconciliationis, Depoſitionis, Diſpenſationis, Degradationis, ⁊ reſtitutionis ſacrorum ordinum.

PRenotandum eſt, ꝙ clericus quandoqꝫ ſuſpēditur: quandoqꝫ deponit: quandoqꝫ degradatur. Suſpenditur quis quandoqꝫ ab homine: quandoqꝫ a iure: ⁊ quandoqꝫ ad tempus: quandoqꝫ in perpetuum.

Diuerſę ſpecies ſuſpēſionis.

¶ Ab homine: quando prelatus ſic in ſcriptis pronuntiat.

QUia cōſtat te tale qd commiſiſſe: ideo ab officio ⁊ executione ordinū tuorum: te ſuſpēdimus. Vel quando ſic in genere, dicit.

QUicunque tale quid fecerit, aut non fecerit: ipſum in his ſcriptis ſuſpendimus. vel in his ſcriptis nouerit ſe ſuſpenſum. Huiuſmodi autem ſuſpenſionis ſententia: taliter reuocatur.

QUia de tali negotio propter quod ſuſpenſionis ſententiā incurreras: emendationē plenā: ⁊ pęnitentiā condignā egiſti: Ideo ſententiam ſuſpēſionis huiuſmodi: miſericorditer relaxamus.

¶ Illud autē ſciendum eſt: ꝙ ſimpliciter ⁊ ſine temporis prefinitione ab homine, vel a iure ſuſpēſus: perpetuo intelligitur eſſe ſuſpenſus: ad tempus vero ſuſpenſus: vt puta donec pęnituerit: vel a crimine abſtinuerit: eo ipſo ꝙ abſtinet, vel pęnitet: executionem ſui officij recuperat: nec alia eſt reconciliatio: ſeu ſentētię ſuſpēſionis relaxatio

Suſpēſus ab homine vel a iure ſine temporis prefixione perpetuo intelligit eſſe ſuſpenſus.

Sacerdos in mortali pctō quo ad deū eſt ſuſpenſus quantū ad ſe tamē p/acta penitētia eo ipſo ſententia illa eſt ſublata.

ratio neceſſaria. Et q̄uis quilibet
ſacerdos in mortali peccato occul
to cōſtitutus: quātū ad ſe ſit ſuſpē
ſus: tamen peracta penitentia: vel
parte ipſius: eo ipſo talis ſentētia
eſt ſublata. Ad hec clerici publice
delinquētes ⁊ enormiter: executio
nem ſui ordinis ſcd̄z canones per/
dunt: ⁊ etiā poſt peractā peniten/
tiam ab execucione ſuorū ordinū
ſuſpenſi remanēt: adeo, q̄ abſq̄ di
ſpenſatione ⁊ reconciliatione: nō
poſſūt in illis licite miniſtrare: nec
ad maiores ordines promoueri:
precipue ſi de hoc conuicti fuerint
in iudicio: ⁊ puniti. Epiſcopi tamē
poſſunt in adulterijs ⁊ alijs crimi/
nib9, que ſunt minora: ⁊ generali/
ter vbicūq̄ a iure expreſſe nō pro/
hibent: poſt peractā penitentiam,
vel partē ipſius: cū talib9 diſpenſa
re: ⁊ eos reconciliare: que reconci/
liatio ⁊ diſpenſatio fit hoc modo.

In quibus epi poſſūt diſpēſare.

Quamuis tale enorme crimen
publice commiſeris: propter
quod ſecundum iuris rigorē me/
rueras ab officio ⁊ beneficio amo
ueri: ⁊ propterea non vales vlte/
rius ſecundū canones in tuis or/
dinibus licite miniſtrare: vel de
quo conuictus es ⁊ in iudicio con/
demnatus. Quia tamen defectus
noſtri tēporis antiquā nō patitur
canonū manere cenſurā: eligētes
potius de miſericordia q̄ȝ de ſeue/
ritate reddere rationem: Idcirco
vitam tuā plenius agnoſcentes: ⁊
meliora ⁊ ſaluti viciniora de te de
cetero veriſimiliter expectātes: de
miſericordia, que ſuperexaltat iu/
dicium: hanc penā auctoritate no/
bis in hac parte a iure cōceſſa: tibi
duximus relaxandā: ⁊ relaxamus.
Indulgentes tibi: vt hoc non ob/
ſtante: licite poſſis ad ſuperiores
ordines cōſcendere: ⁊ in ſuſceptis
etiam ordinibus licite miniſtrare.
Infamiam inſuper canonicā: pro/
pterea per te cōtractam: penitus
abolentes: ⁊ reſtituentes te in in/
tegrum priſtino ſtatui atq̄ȝ fame.
Circa depoſitionem vero: notan/
dum eſt: q̄ ſi agit: vt deponat quis
a beneficio: ſolus eps hoc poteſt.
Sicut poteſt deponere ab ordine
cum capitulo ſuo: ſiue ab ipſo capi
tulo deputatis: ⁊ etiā ſolus ex con/
ſuetudine. Et ſimiliter epiſcopus
cū capitulo ſuo deponit ab ordine
clericos prime tonſure: ⁊ in mino/
ribus ordinib9 cōſtitutos: ſi poſt
huiuſmodi verbalē depoſitionem
ſecutura ſit actualis degradatio.
Et ſi iſto modo agit: in depoſitio/
ne ſubdiaconi, vel diaconi ab ordi
ne: requirit numerus triū epiſco/
porū; vltra pprīū epiſcopū in exa/
mine ⁊ in diffinitione: ⁊ ſex in cau/
ſa pſbyteri: excepta cauſa hereſis.
In depoſitione vero epiſcopi ab
ordinatione: exigit numerus. xij.
epiſco/

De depoſitione ⁊ q̄s poteſt deponere.

Quot epi requirunt in depoſitione ab ordinib9 maioribus.

epiſcopoꝝ̄: p̄ter Metropolitā num: qui debet eſſe .xiij. qui omnes poſſint ꝓcedere cōtra epiſcopum vſqꝫ ad cōcluſionem tantū: ꝛ diffinitio tam circa condēnationē q̄ꝫ abſolutionem reſeruatur Pape. Sed in ipſa actuali degradatione: nō requirit numerus epiſcopoꝝ̄. Et p̄miſſa de numero epiſcopoꝝ adhibendo: procedunt ſi agitur ex poteſtate oꝛdinaria. Dictabitur autē ſententia depoſitionis ab oꝛdine ſi intēditur: vt poſt eam ſequatur actualis degradatio: nomine epiſcopi oꝛdinarij: cū p̄ſentia capituli: ſiue cū cōſilio ꝛ aſſenſu epiſcopoꝝ̄: reſpectiue: put eam requirit in hunc modū videlicet:

Depoſitio epi fit tantū per papam.

Forma ſententię depoſitionis.

QUia nobis euidenter ꝛ legitime conſtat: te tale crimen, ſeu flagitium commiſiſſe: quod nō ſoluꝫ graue: verumetiam damnabile eſt ꝛ damnoſuꝫ. Jccirco de talium conſilio et aſſenſu: ab omni oꝛdine ꝛ priuilegio clericali: te ſententialiter perpetuo duximus deponendum: et deponimus.

Clericꝰ per talem ſententiā depoſitus perpetuo cenſetur depoſitus.

Per talem itaqꝫ ſententiā: taliter depoſitus: omni oꝛdinū tam maioꝝ̄ q̄ꝫ minoꝝ̄ executione: perpetuo eſt exutus. Uerū ſi epiſcopus deponens: euidēter agnouerit in poſterum emendationē vitę ꝛ moruꝫ depoſiti: vel foꝛte ſententiā ſuā iniuſtā fuiſſe: poterit eī de iure miſericoꝛditer reſtituere graduum ꝛ oꝛdinū executionē: qua priuatus extiterat: quę reſtitutio debet fieri in eccleſia: in qua epiſcopus elegerit hoc facere: ſiue ſit cathedralis: ſiue alia: ꝛ coꝛam altari: quia ꝛ ibi oꝛdinum gradus diſtribuuntur: ꝛ poteſt fieri per epiſcopum ſolum: cum capitulo ſuo: non ſolū in quatuoꝛ tēpoꝛibus: verumetiam quocunqꝫ libet tempoꝛe: ꝛ ſine miſſę celebratione: ꝛ tam reſtituēs q̄ꝫ reſtituendus: debent eſſe ieiuni. Depoſitus ergo qui reſtitutionem priuilegij clericalis: ꝛ executionis quatuoꝛ minoꝝ̄ oꝛdinū petierit: veſtibus ſuis conſuetis indutus: debet genua flectere coꝛā Pōtifice parato amictu, ſtola, pluuiali, tēpoꝛi cōuenientibus et mitra ſimplici, baculum paſtoꝛalē in manu tenēte: ꝛ in faldiſtoꝛio ante mediū altaris ſedente: qui depoſita mitra ſurgit ꝛ ſtans verſus ad illū: coꝛam ſe genuflexum, dicit. ℣. Deus in adiutoꝛium meum intende. ℟. Domine ad adiuuandum me feſtina. ℣. Gloꝛia patri ꝛ filio ꝛ ſpiritui ſctō. ℟. Sicut erat in principio et .ꝛc. Et hęc ſecundo ꝛ tertio dicūtur. Deinde ſubiungit Pōtifex. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣ſus. Saluum fac ſeruum tuum domine. ℟. Deus meus ſperantē in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de ſancto. ℟. Et de ſion tuere eum. ℣. Domine exaudi oꝛationē meā. ℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oꝛemus.

Epus poteſt cuꝫ tali emendato diſpenſare.

Foꝛma reſtitutionis depoſiti.

Epus paratus cum amictu alba ſtola et pluuiali mitra ꝛ baculo paſtorali ſedēs ante medium altaris, illo qui eſt reſtituendus coꝛam eo genuflexo ſurgit et ſtans ſine mitra ſuper eum dicit.

DEus, qui in ſanctis habitas: ꝛ pia coꝛda non deſeris: ſuſci-

pe pro-

pe propitius orationem noſtram: ⁊ hunc famulum tuum N. quē delictorum catena conſtringit: miſeratio tuę pietatis abſoluat. Per Chriſtum dñm noſtrū. ℟. Amē.

Tū ſedet Pōtifex accepta mitra: ⁊ ſup caput illius corā eo genuflexi: imponit manū dextram, dicēs,

Pontifex ſedet cum mitra ⁊ tenet manū dextrā ſuper caput depoſiti a prima tonſura ⁊ quatuor minoribus ordinibus ⁊ dicit iſtā formam verborum.

In nomine domini. Ego licet peccator tamē epiſcopus: auctoritate a Deo mihi cōceſſa: per hanc manus impoſitionē: reſtituo tibi chariſſimo fratri priuilegium clericale: ⁊ executionem ordinis ⁊ gradus oſtiariatus: lectoratus: exorciſtatus: atq; acolitatus: qb⁹ fueras iuſte priuatus: ⁊ ab ea depoſitus: vt amodo poſſis digne cuſtodire oſtia domus domini: cū omnibus quę intra retinentur: ⁊ diſtincte legere de codice: audiente populo dei: ⁊ ab hinc in antea habeas poteſtatē imponendi man⁹ ſuper energuminos: ſiue cathecumenos: ſeu baptizatos: ⁊ vt deinceps digne poſſis accendere luminaria eccleſię: ⁊ ante euangelium portare. Pręſtāte domino noſtro Jeſu Chriſto: Qui viuit ⁊ regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus. Per omnia ſecula ſeculorum.

Deinde Pontifex adhuc cum mitra ſedens: benedicit illi, dicens,

Benedictio dei omnipotentis: pa✠tris ⁊ fi✠lij ⁊ ſpiritus✠ ſancti: deſcendat ſuper te ⁊ maneat ſemper. ℟. Amen.

Quo facto: ille oſculat manū dextrā Pontificis: ſurgenſq; diſcedit.

In reſtitutione priuilegij clericalis: ⁊ executionis ſubdiaconatus: ⁊ minorū ordinum: ſimili modo pcedi debet, ſicut ſupra dicitur: vſq; ad manus impoſitionē: ad quā Pōtifex cū mitra ſedēs, dicit.

Sedendo cū mitra.

In nomine domini. Ego licet peccator: tamen epiſcopus: per hanc manus impoſitionē: reſtituo tibi chariſſimo fratri: priuilegium clericale: ⁊ executionē ordinum ⁊ graduum oſtiariatus: lectoratus: exorciſtatus: acolitatus: ⁊ ſubdiaconatus: quibus fueras iuſte priuatus: ⁊ ab eis depoſitus: vt amodo digne poſſis cuſtodire oſtia domus dñi cū omnibus quę intra retinētur: ⁊ diſtincte legere de codice audiente populo Dei: ⁊ ab hinc in antea habeas poteſtatem imponēdi manus ſuper energuminos, ſiue cathecumenos, ſeu baptizatos: ⁊ poſſis digne accendere luminaria Eccleſię: et ante euāgelium portare: ac dicere prophetias et epiſtolas ad miſſas: et miniſtrare diacono ac preſbytero vel epiſcopo: atq; offerre eis immaculatam hoſtiā ad altare domini: caſte viuendo: quia ſcriptū eſt. Mundamini qui fertis vaſa dñi.

Reſtitutio ſubdiaconi.

Tum benedicit ei: vt ſupra: quo facto,

Digitized by Google

cto ille oſculatur manum dextraꝫ Pontificis: ſurgenſque diſcedit.

Executionis vero diaconat⁹: ſubdiaconatus ⁊ minorū ordinū ac priuilegij clericalis reſtitutio: fit ſimiliter per oīa, ꝑut ſupra: vſqꝫ ad manus impoſitionem: ad quā Pōtifex ſedēs cū mitra, dicit.

Reſtitutio diaconi.

In nomīe dñi. Ego, licet peccator: tamē epiſcopus: ꝑ hāc manus impoſitioneꝫ reſtituo tibi chariſſimo fratri priuilegium clericale ⁊ executionem ordinum et graduum oſtiariatus, Lectorat⁹, Exorciſtatus, Acolitat⁹, Subdiaconatus, ⁊ Diaconatus: quibus fueras iuſte priuatus ⁊ ab eis depoſitus: vt caſte viuendo ab hinc in antea poſſis digne cuſtodire oſtia domus dñi: cum oībus, quę intra retinētur: et diſtincte legere de codice: audiente populo dei: et habeas poteſtatē imponendi manus ſuꝑ energumenos, ſiue cathecumenos, ſeu baptizatos: ⁊ poſſis digne accendere luminaria eccleſię, ⁊ ante euangelium portare: ac dicere prophetias ⁊ epiſtolas: ac lectionem euangelicaꝫ: ad miſſas, ⁊ in eis miniſtrare presbytero, vel epiſcopo: ⁊ fundere aquam in euchariſtiam ſanguinis Chriſti.

Tum benedicit ei: vt ſupra. Quo facto ille oſculat̄ manum dextraꝫ Pontificis ſurgenſqꝫ diſcedit.

Executionis autem presbyteratus, diaconatus, ſubdiaconatus, ⁊ minorum ordinum et priuilegij clericalis reſtitutio: fit ſimiliter: prout ſupra: vſqꝫ ad manus impoſitionem: in qua Pontifex cum mitra ſedens, dicit.

Reſtitutio presbyteratus.

In nomine dñi. Ego, quāuis peccator: tamen epiſcopus: ꝑ hanc manus impoſitionem: reſtituo tibi chariſſimo fratri: priuilegium clericale, ⁊ executioneꝫ ordinum ⁊ graduum oſtiariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolitat⁹, Subdiaconatus, Diaconatus, et Presbyteratus: quibus fueras iuſte depoſitus ⁊ priuat⁹: vt amodo poſſis digne cuſtodire oſtia dom⁹ domini: cum omnibus quę intra retinentur: ⁊ diſtincte legere de codice: audiēte populo dei: ⁊ ab hinc in antea habeas poteſtatem imponendi manus ſuꝑ energumenos, ſiue cathecumenos, ſeu baptizatos: ⁊ poſſis digne accēdere luminaria eccleſię: ⁊ ante euangelium portare: ac dicere ꝓphetias ⁊ epiſtolas, ac lectionem euangelicam ad miſſas: ⁊ in eis miniſtrare diacono, presbytero, ⁊ epiſcopo, atqꝫ offerre eis immaculatam hoſtiaꝫ ad altare domini: caſte viuēdo: qa ſcriptum eſt. Mundamini qui fertis vaſa domini: ⁊ fundere aquam in euchariſtiam ſanguinis chriſti: ac miſſas celebrare pro viuis atqꝫ defunctis: acceptabiles quoqꝫ hoſtias offerre Deo: et miniſterium presbyterale deuote ꝑficere, pręſtante domino noſtro Jeſu Chriſto: Qui viuit et regnat Deus ⁊c.

Tum benedicit ei: vt s̄. Quo facto ille oſculatur manū dextrā Pontificis: ſurgenſque diſcedit. Nunc de degradatione ſubijcimus.

Propter incorrigibilitatem debet quis formaliter degradari

Si clericus ſm primam formā ſententialiter depoſitus: incorrigibilis appareat: debet excōmunicari. Et ſi poſtmodū in profundū maloꝝ veniens cōtēpſerit: tunc, vt cū eccleſia non habeat vltra quid faciat: Pontifex debet illū degradare: ⁊ curię ſeculari relinquere: q̄ degradatio fit hoc modo.

DEGRADATIONIS FORMA.

Degradandus: indumētis ſacerdotalibꝰ, ſi ſacerdos ſit, indutus: vel diaconalibus ſi ſit diaconꝰ: ⁊ ſic de reliquis ordinibus ⁊ indumentis: offertur pontifici. Pōtifex vero quaſi exequendo ſententiam depoſitionis: in illū dudum prolatā: pręſente iudice ſeculari: cui degradādus debet relinqui: publice abradit cū vitro, vel cultello, vel alio huiuſmodi: leuiter, ſine ſāguinis effuſione: loca manuum illius, quę in collatione ordinum inuncta fuerunt: ⁊ etiam tonſuram, ſi velit. Et conſequēter ſeriatim ⁊ ſigillatim detrahit illi oīa inſignia ſiue ſacra ornamēta, quę in ordinum ſuſceptione recepit: ⁊ demum exuit illū habitu clericali, ⁊ induit laicali: dicēs publice iudici ſeculari pręſēti: vt illū propter ſcelera ſua ſic depoſitū: degradatum, expoliatū, ⁊ exauctoratum: in ſuum ſi velit forū recipiat.

Degradatio fieri debet coram iudice ſeculari.

¶ Et eſt notandū ꝙ in hac executione ſententię: non eſt neceſſaria coepiſcopoꝝ pręſentia: nō eſt etiā vis, ſiue in eccleſia fiat, ſiue extra in platea, ſiue Pontifex degradans indutus ſit pontificalibus ornamētis, ſiue nō: ⁊ talis degradatio, ſolennis depoſitio vocatur: ꝓprie tamen loquēdo: quis a dignitatibus ⁊ honoribus deponitur: ſed ab ordinibus degradatur: ⁊ poſt talem degradationem iuſte ⁊ rite factam ſolus Romanus Pōtifex cū tali diſpenſat. Epiſcopus tamē ante ipſam inſigniū detractionē: ⁊ etiā poſt ſentētię depoſitiōis prolationē: diſpenſare ⁊ reſtituere ſolo verbo poteſt: ſicut ⁊ verbaliter depoſitus fuit: vt pręmiſſum eſt.

¶ Sed ſi priuſquam ſecularis index in illum aīaduerterit: talis depoſitio et degradatio: iniuſta vel nulla inueniatur: tunc non ſolum verbo, ſed etiā facto: ſm ea, q̄ pręmiſſa ſunt: diſpēſatio et reſtitutio fiat: ⁊ īſignia ſibi detracta: ſeriatim, ſigillatim, ⁊ ſolēniter, ei corā altari reſtituant. Et ſi ſit epīs: recuperabit orariū, baculū, anulum, ſandalia, mitrā, ⁊ alia īſignia pōtificalia; Si pſbyter: orarium ⁊ planetā. Si diaconus: orariū ⁊ dalmaticā. Si ſubdiaconus, tunicellā ⁊ manipulū. Et reliqui gradus: in reſtitutione facta: recuperant ea; quę cū ordinarētur receperunt; Poterit tñ (ꝗ conuenientius videt) ad alioꝝ terrorē: actualis degradatio ſic fieri. In primis i publico extra eccleſiā: paraf aliquis eminens congruentis ſpatij locus: ꝓ degradatiōe facienda: ſupra quem ordinatur vna credētia: ſimplici tobalea cooperta: ſupra quā ponunt: ampulla vini:

Quomodo fiat reſtitutio ſolēniter degradato.

Paratur locus eminēs extra eccleſiam, vbi parantur credētia cū omnibus paramentis, quę degradādus accepit i ſuis ordinationibꝰ ⁊ omnia vaſa ſimiliter.

ampulla

Digitized by Google

ampulla aquę. Calix cum patena ꝛ hoſtia. Unum vas vini. Unum vas aquę. Liber euangeliorū. Liber epiſtolarum. Bacile cū buccali ꝛ mantili. Unum candelabrum cum candela extincta. Liber exorciſmorum. Liber lectionum. Claues, Añarium, Forfices, Cultellꝰ, ſeu petia vitri. Paraméta pro degradando: videlicet, ſi degradandus ſit archiepiſcopus: ordinent ſup dictā credentiam: ſuperpelliciū: ſandalia cum caligis: amictus, alba, cingulū, manipulus, tunicella, ſtola, dalmatica, chirotecę: alia ſtola, planeta, mitra, anulus pontificalis, palliū, baculus paſtoralis: ꝛ aliqua veſtis habitus ſecularis. Si vero degradandus non ſit archiepiſcopus: ſed ep̄s tantū: omiſſo pallio: ponunt ſuper credentiā oīa alia prędicta. Si vero preſbyter tantum: omiſſis pallio et alijs pontificalibus paramentis prędictis: ponunt ibidē oīa alia p̄dicta. Idem in alijs ordinibus: etiam in ordinatione credentię obſeruat.

Itē parat faldiſtoriū p Pōtifice ꝛ ſedilia officialibꝰ ꝛ iudici ſeculari.

Itē paratur in dicto loco faldiſtoriū pro Pontifice degradatore. Sedilia pro officialibus. Uocant ꝛ ibidē adſint miniſtri pontificis. Iudex ſecularis: cui degradatus cōmittit.

Notarius q habet legere preſſum ibi eē debet.

Notariꝰ, qui proceſſū degradationis legit: ſi opus erit, vel Pōtifici placet: ꝛ barbitonſor.

Degradādus ducit ſuper ſolariū ꝛ induit oībꝰ paramentis ſui ordinis et Pōtifex degradator apparatꝰ, ſedet i faldiſtorio et notificat cauſam degradatiōis populo.

¶ Hora congruenti ducitur degradādus, ſiue ſit archiepiſcopus, ſiue quicunq̄ alius: quotidiano ſuo habitu indutus: ſup dictum locū ad hoc preparatum: vbi cū fuerit, ſoluitur: ꝛ liber ibidē manet. Tū a clericis induitur oībus paramentis ſui ordinis: vt premittitur ſupra credentiā ordine ſuo poſitis: incipiendo a ſuperpellicio ꝛ continuando vſq̄ ad vltimū paramentum ſui ordinis. Quo ſic induto: Pōtifex degradator indutꝰ amictu, alba, cingulo, ſtola, ꝛ pluuiali rubeis, ac mitra ſimplici: baculū paſtoralem in ſiniſtra tenēs: aſcendit ad locū predictū: ꝛ ibidē ſedet in faldiſtorio in conuenienti loco ſibi parato: verſus ad populū: aſtante ſibi iudice ſeculari. Tū degradandus, ſiue archiepiſcopus fuerit, ſiue alius omnibus ſui ordinis veſtibus ſacris indutus: ꝛ ſingulis ornamentis ornatus: habens in manibus ornamentum ad ordinem ſuum ſpectans: ac ſi deberet in ſuo officio miniſtrare: adducit ante Pōtificē: corā quo genuflectit. Tū Pōtifex: vt ſupra ſedēs: populo in vulgari notificat degradationis huiuſmodi cauſam.

Deinde contra degradandū ſententiam fert in hęc verba: ſi ſit ſacerdos, aut diaconus, aut ſubdiaconus, vel clericus: ꝛ prius huiuſmodi ſententia lata non ſit.

Epūs ſententiā fert contra degradandū in hec verba.

IN noie pa ✠ tris ⁊ fi ✠ lij ⁊ ſpiritus ✠ ſancti amē. Quia nos N. dei ⁊ apoſtolicę ſedis gratia epūs N. per viā accuſationis: vel denuntiationis: aut inqſitionis: cognoſcentes de tali crimine: contra talem preſbyterum vel diaconum: vel ſubdiaconum: ſeu clericum ꝑpter ipſius confeſſionē aut legitimas probationes: euidenter inuenimus eum ipſum crimen cōmiſiſſe: quod cū nō ſolum grande: ſed etiam damnabile ⁊ damnoſum ſit: et adeo enorme, ꝙ exinde non tantū diuina maieſtas offenſa: ſed et vniuerſa ciuitas cōmota eſt: ⁊ ob hoc indign⁹ officio ⁊ bñficio eccleſiaſtico ſit redditus. Iccirco nos auctoritate dei oīpotentis: patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſancti, ⁊ noſtra: ipſum omni huiuſmodi officio ⁊ beneficio eccleſiaſtico: ſententialiter perpetuo priuamus in his ſcriptis: ipſumq; ab illis verbo deponimus: ⁊ pronuntiamus realiter ⁊ actualiter ſecūdum traditionem canonū: deponendū ⁊ degradandum.

Pontifex aufert ab eo oīa paramenta ⁊ alia q̄ habuit in ſuſceptione ordinum.

Qua ſentētia ſicut pręfertur, lata. Pontifex degradator aufert ab illo ſingula ornamēta ſibi iuxta ordinem ſuum tradita: inchoando ab vltimo ornamento: ⁊ deſcēdendo gradatim: cōtinuans vſq; ad primū: quod in prima tonſura ſibi datum fuit hoc ordine.

DEGRADATIO AB ordine Pontificali.

SI degradandus ſit archiepiſcopus: Pōtifex degradator aufert ab eo pallium ſic dicendo.

Forma ablationis pallij ab archiepō.

PRerogatiua Pontificalis dignitatis, quę in pallio deſignatur: te exuimus: qa male vſus es ea.

Deinde: vel ſi degradandus ſit epiſcopus tantū. Pontifex degradator amouet ei mitram dicendo.

Forma ablationis mitrę.

MItra Pontificalis dignitatis: videlicet ornatu: quia eā male pręſidendo fędaſti: tuum caput denudamus.

Deinde vnus ex miniſtris: tradit degradando librū euangeliorum: quē Pontifex degradator aufert de manibus degradandi, dicens.

aufert ab epō liber euangeliorum.

REdde euangelium: quia prędicandi officio: quo ſpreta dei gratia te indignum feciſti: te iuſte priuamus. Deinde Pontifex degradator: amouet anulum de digito degradandi: ſic dicens.

Aufertur anulus de digito.

ANulum: fidei, ſcilicet ſignaculum: tibi digne ſubtrahim⁹: quia ipſam ſponſam dei eccleſiaʒ: temere violaſti. Tum vnus ex miniſtris: tradit degradando in manus: baculum paſtoralem: quem mox Pontifex degradator tollit de manibus degradandi, dicens.

Aufertur bacul⁹ paſtoralis.

AUferimus a te baculū paſtoralem: vt perinde correctionis officiū, quod turbaſti, non valeas exercere. Deinde extractis ſibi per miniſtros chirotecis: Pōtifex degradator abradit degradando pollices: ⁊ manus: leuiter cum cultello, aut vitro, dicens.

Raduntur manus leuiter cum vitro vel cultello.

SIc ſpiritualis benedictionis ⁊ delibutionis myſtice gratia: quātum in nobis eſt: te priuamus:

vt

vt ſanctificandi ⁊ benedicẽdi perdas officium ⁊ effectum.

Poſt hec Pōtifex degradator cū codē cultello, aut vitro: abradit leuiter caput degradandi, dicens.

Abradit caput leuiter cū vitro in hac forma.

CONſecrationem: ⁊ bñdictionē: ac vnctionē tibi traditam radēdo delem⁹: ⁊ te ab ordine pontificali: quo inhabilis es redditus: abdicamus. Tu degradando per miniſtros extrahuntur ſandalia.

DEGRADATIO AB ordine preſbyteratus.

MIniſtri tradūt in manus degradādi Calicē cum vino ⁊ aqua: ac patena, ⁊ hoſtia: quē Pōtifex degradator aufert de manibus degradandi, dicens.

Aufertur a presbytero poteſtas celebrādi in hac forma.

AMouemus a te: quin potius amotā eſſe oſtēdim⁹: poteſtatē offerēdi deo ſacrificiū: miſſamq; celebrādi: tam pro viuis q̄ pro defunctis. Deinde Pontifex degradator abradit leuiter cū cultello, vel vitro, pollices ⁊ indices vtriuſque manus degradandi: dicens.

Abraduntur pollices et manus in hac forma.

POteſtatem ſacrificandi: conſecrandi, ⁊ benedicendi: quā in vnctione manuum ⁊ pollicū recepiſti: tibi tollimus hac raſura. Quo dicto Pontifex degradator accipit caſulam, ſiue planetā per poſteriorem partem caputij, ⁊ degradandum exuit, dicens.

Aufertur planeta ſub hac forma.

VEſte ſacerdotali charitatē ſignātē te merito expoliam⁹: qa ipſā ⁊ oēm innocentiā exuiſti. Cū Pontifex degradator: aufert a degradando ſtolam, dicens.

SIgnum dñi per hanc ſtolam ſignatum: turpiter abiecciſti. Ideoq; ipſam a te amouem⁹: quē inhabilem reddimus ad omne ſacerdotale officium exercendum.

Aufertur ſtola ſub hac forma

DEGRADATIO AB ordine diaconatus.

MIniſtri tradūt degradando in manus librum euangeliorum: quem Pontifex degradator tollit de manibus eius, dicens.

AMouemus a te poteſtatē legendi euangeliū in eccleſia dei: qa id nō competit niſi dignis. Tum pontifex degradator: exuit degradandum dalmatica, dicens.

Aufertur diacono poteſtas legendi euāgelium.

LEuitico ordine te priuam⁹: quia tuum in eo miniſteriū non impleuiſti. Deinde Pontifex degradator amouet degradādo ſtolam de humeris: proijciens eam poſt tergum, dicens.

Aufertur dalmatica ſub hac forma.

STolam candidam, quam acceperas: immaculatā in conſpectu domini perferendā: quia nō ſic cognito myſterio: exemplū conuerſationis tue fidelibus prebuiſti: vt plebs dicata Chriſti nomine: poſſet exinde imitationem acquirere: iuſte a te amouemus: omne Diaconatus officium tibi prohibentes.

Aufertur ſtola ſub hac forma

DEGRADATIO AB ordine ſubdiaconatus.

MIniſtri tradunt in man⁹ degradandi: librum epiſtolarū: quē Pontifex degradator de manibus illius accipit, dicens.

Auferꝰ ſubdiacono poteſtas legendi epl'am ſub hac foꝛma.

AUferimꝰ tibi poteſtatẽ legendi epl'am: i eccleſia dei: qa hoc miniſterio indignus es redditus. Tuȝ Pontifex degradatoꝛ exuit degradandum tunicella, dicens.

Aufertur tunicella ſubdiacono ſub hac foꝛma.

TUnica ſubdiaconali te exuimus: cuius coꝛ ⁊ coꝛpus: timoꝛ dñi caſtus ⁊ ſanctꝰ in ęternuȝ permanens: non conſtrinxit. Deide pōtifex degradatoꝛ accipit a degradādo manipulum, dicens.

Aufertur manipulꝰ ſub hac foꝛma.

DEpone manipuluȝ: qa p' fructus bonoꝝ opeꝝ quos deſignat: non expugnaſti ſpiritaleſ inſidiaſ inimici. Tum Pontifex tangens amictum degradandi, dicit.

Aufertur amictꝰ ſub hac foꝛma.

QUia vocẽ tuã non caſtigaſti: ideo amictũ a te auferimus. Poſt hec vnus ex miniſtris tradit in manus degradando vrceolos cum vino ⁊ aqua: ac bacile cuȝ manutergio: ac calicem vacuum cum patena. Tuȝ archidiaconus tollit de manu degradādi vrceolos cuȝ vino ⁊ aqua: ac bacile cũ buccali ⁊ manutergio. Pontifex vero calicẽ vacuũ ⁊ patenam tollit, dicens.

Aufertur poteſtas tāgendi ſacra vaſa ſub hac foꝛma.

POteſtateȝ introeundi ſacrarium tangendi pallas: vaſa ⁊ alia indumēta ſacra: omneq; ſubdiaconatus miniſterium exercendi: a te amouemus. Deinde miniſtri exuunt degradāduȝ cingulum, albam, ⁊ amictum.

DEGRADATIO AB ORdine acolitatus.

VNus ex miniſtris tradit i manus degradando vrceolum vacuũ: quẽ Pontifex degradatoꝛ tollit de manibus illius, dicens.

Aufertur poteſtas miniſtrandi vinũ et aquã acolito.

IAm munde: vinum et aquam ad Euchariſtiam de cetero non miniſtres. Tũ vnus miniſtrorum tradit in manus degradādo candelabꝛum cum cereo extincto: quod Pontifex degradatoꝛ accipit de manibus illius, dicens.

Aufertur poteſtas poꝛtādi lumen ſub hac foꝛma

OMitte pferendi viſibile lumẽ officiũ: qui p̄bere ſpũale moꝛibus neglexiſti: ac vniuerſum acolitatus officium hic depone.

DEGRADATIO AB oꝛdine exoꝛciſtatus.

VNus ex miniſtris tradit degradando in manus libꝛum exoꝛciſmoꝝ: quẽ Pontifex degradatoꝛ tollit de manibꝰ illius, dicẽs.

Priuat exorciſta officio ſuo ſub hac foꝛma.

PRiuamus te poteſtate imponendi manum ſuper energuminos: ⁊ demones de obſeſſis coꝛpoꝛibus expellẽdi: omni tibi exoꝛciſtatus officio interdicto.

DEGRADATIO AB oꝛdine lectoꝛatus.

VNus miniſtroꝝ tradit degradādo in manus: libꝛũ lectioniȝ: quem Pontifex degradatoꝛ tollit de manibus illius, dicens.

Lector priuatur officio legendi ſub hac foꝛma

IN eccleſia dei non legas vlteriuſ: neq; canteſ: neq; paneſ, aut fructus nouos vllatenus benedicas: quia tuum officium non impleuiſti fideliter ⁊ deuote.

DEGRADATIO AB oꝛdine oſtiariatus.

VNus ex miniſtris tradit degradādo i manus claues eccleſię:

cleſię quas Pontifex degradatoꝛ tollit de manibus illius, dicens.

Oſtiarius priuat᷑ officio ſuo ſub hac forma.

QUia in clauibus erraſti: claues dimitte: ⁊ qa oſtia coꝛdis tui male dęmonib⁹ obſeraſti: amouemus a te officium oſtiarij: vt nõ percutias cymbalum: nõ aperias eccleſiam: non ſacrarium: non librum amplius pꝛędicanti.

DEGRADATIO A PRIma tonſura.

POntifex degradatoꝛ extrahit degradãdo ſuperpellicium dicens.

Forma degradationis a prima tonſura.

AUctoꝛitate Dei omnipotentis: patris, et filij, et ſpiritus ſancti: ac noſtra: tibi auferimus habitum clericalem: et nudamus te religionis oꝛnatu: atque deponimus: degradamus: ſpoliamus, et exuim⁹ te omni oꝛdine: beneficio ⁊ priuilegio clericali: ⁊ velut clericalis profeſſionis indignum: redigimus te in ſeruitutem et ignominiam habitus ſecularis ac ſtatus.

Tum Pontifex degradatoꝛ: cum foꝛficibus tondere incipit: et per barbitonſoꝛem ibidem pꝛęſentẽ totaliter tonderi facit caput degradandi, dicens.

Forma degradandi eundẽ.

TE velut ingratũ filium a ſoꝛte domini ad quam vocatus fueras abijcimus: ⁊ coꝛonam tui capitis: regale quidẽ ſignum ſacerdotij: de tuo capite amouemus: ꝓpter tui regiminis prauitatem.

Deinde ſi velit Pontifex, dicit.

Pſalmiſta priuat᷑ officio ſuo ſub his verbis.

QUod oꝛe cantaſti: coꝛde non credidiſti: nec opere impleuiſti: ideo cãtandi officium in eccleſia dei: a te amouemus. Tum miniſtri Põtificis exuunt degradatum veſte ⁊ habitu clericali: ⁊ ipſum induũt habitum ſecularem. Quo facto: ſi fuerit talis caſus ꝙ degradatus iuxta cõſtitutiones Innocẽtij Papę tertij: tradi debeat curię ſeculari. Põtifex degradatoꝛ: degradatũ amplius nõ tãgit: ſed in hunc modũ cõtra ipſum pꝛonũtiat, dicens.

Pronunciat ep̃s talẽ eſſe priuatum priuilegio clericali ſub hac forma

PRonuntiamus, vt hunc exutum omni oꝛdine ac priuilegio clericali: curia ſecularis in ſuũ foꝛum recipiat degradatum.

Tum Pontifex degradatoꝛ: efficaciter et ex coꝛde: omni inſtantia: pro miſerrimo illo derelicto: intercedit apud iudicem ſecularem: vt citra mortis periculum: vel mutilationis: contra degradatum ſententiam moderetur, dicens.

Rogat ep̃s iudicẽ ſecularẽ ne eum interficiat vel mutilet.

DOmine iudex: rogam⁹ vos cum omni affectu quo poſſumus: vt amoꝛe dei: pietatis ⁊ miſericoꝛdię intuitu: ⁊ noſtroꝛum interuentu ꝑcaminum: miſerrimo huic nullum moꝛtis vel mutilationis periculum inferatis. Quo facto miniſtri curię ſecularis degradatum ſub ſua cuſtodia recipiunt, et diſcedunt.

ORDO EXCOMMVNIcandi ⁊ abſoluendi.

Triplex eſt excõicatio.

NOtandum ꝙ triplex eſt excõicatio: videlicet: minoꝛ, maioꝛ, et anathema. Minoꝛ excõmunicatio contrahitur per ſolã participationem cum ex-

excommunicato:⁊ a tali poteſt ſimplex ſacerdos abſoluere:abſq; iuratoria cautione:taliter autem excommunicatus confiteatur proprio ſacerdoti, dicens.

Confiteor Deo: et tibi N. q' ſum excommunicatus quia participaui tali excõmunicato in oratione vel locutione:vel bibendo:vel comedendo cũ eo. Sacerdos vero abſoluẽs eum: dicit huiuſmodi,vel equipollentia verba.

Abſolutio ab excommunicatione minori.

Auctoritate Dei omnipotentis:⁊ mihi conceſſa: abſoluo te a vinculo huius excommunicationis:quam confeſſus es:⁊ a qualibet alia ſimili: ſi qua teneris: inquantum poſſum et debeo: ac reſtituo te Eccleſiaſticis ſacramentis: In nomine pa ✠ tris:et fi ✠ lij: et Spiritus ✠ Sancti.

Maior vero excõicatio:quã Pontifex per ſententiã ſcriptam:legendo ꝓmulgat: hoc modo ꝓfertur.

Forma ꝓmulgandi maioꝛẽ excommunicationem.

Cum ego N. talem primo:ſecundo: tertio: et quarto: ad malitiam cõuincendam: legitime monuerim:vt tale quid faciat: vel non faciat:ipſe vero mandatũ huiuſmodi contempſerit adimplere: quia nil videretur obediẽtia prodeſſe humilib⁹: ſi cõtemptus contumacibus non obeſſet. Icirco: auctoritate dei omnipotentis:patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti:⁊ beatorum apoſtolorum Petri ⁊ Pauli: ⁊ omnium ſanctorum:exigente ipſius contumacia:ipſum excommunico in his ſcriptis:⁊ tandiu ipſum vitandum denuntio:donec adimpleuerit quod mandatur:vt ſpiritus eius in die iudicij ſaluus fiat.

Circa abſolutionẽ ab excommunicatione maiori tria ſũt ſpecialiter ſeruanda.

¶ Circa abſolutionem vero ab hac maiori excõmunicatione: ſiue a canone: ſiue ab homine prolata: tria ſunt ſpecialiter attendenda. Primum eſt: vt excõicatus iuret ante oĩa parere mandatis eccleſię: ⁊ ipſius abſoluẽtis: ſup eo ꝓpter quod excõmunicationis vinculo eſt ligatus: ⁊ ſi propter manifeſtã offenſam excõmunicatus ſit: quod ante oĩa ſatiſfaciat competenter. Secundum eſt:vt recõcilietur,qd' fieri debet hoc modo. Excõmunicatus nanq; (vbi ſic fieri ſolitũ eſt) exutus vſq; ad camiſiam: ante fores eccleſię corã Pontifice ipſum abſoluere volẽte:q indutus Amictum,ſtolam,pluuiale violaceũ, et mitrã ſimplicẽ: ſedet ſup faldiſtorium ante principalẽ portã eccleſię ſibi paratum:genuflexus:detecto capite humiliter abſolutionẽ petit. Pontifex vero primũ accipit ab eo iuramentũ de parẽdo mandatis eccleſię. Deinde accepta in dextra manu virga,dicit. Pſalmũ

Pontifex recipit ab eo iuramẽtũ de ſtando mandatis.

Miſerere mei Deus ſecundũ magnam miſericordiã tuã. Totus dicitur cũ Gloria patri. et Sicut erat.fol.54. Alius pſalm⁹.

Deus miſereat nři ⁊ benedicat nobis: illuminet vultum ſuum ſuper nos,⁊ miſereatur nři. Ut cognoſcamus in terra viam tuam:in omnibus gentibus ſalutare tuum.

Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.

Le

Digitized by Google

Letentur ⁊ exultent gentes quoniam iudicas populos in equitate: ⁊ gentes in terra dirigis.
Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum ſuum.
Benedicat nos Deus Deus noſter: benedicat nos deus, ⁊ metuãt eum omnes fines terre.
Gloria patri: ⁊ filio. Sicut erat
Et i quolibet vſu Põtifex cũ virga leuiter iter ſpatulas verberat abſoluendum. Finitis ps. depoſita mitra ſurgit Põtifex, ⁊ dicit.

Finitis ps pontifex ſtans ſine mitra dicit Kyrie ele. ⁊c.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tẽtationẽ. ℟. Sed libera. ℣. Saluũ fac ſeruum tuũ vel ancillã tuaꝫ dñe. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Nihil proficiat inimicuſ in eo vel in ea. ℟. Et filius iniquitatis nõ nocebit ei. ℣. Eſto ei dñe turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Dñe exaudi orationẽ meã. ℟. Et clamor meus ad veniat. ℣ Dñs vobiſ. ℟. Et cũ. Oremus.

Deus, cui propriũ eſt miſereri ſemp ⁊ parcere: ſuſcipe deprecationẽ nr̃am: ⁊ hunc famuluꝫ tuum: vel famulã tuã: quẽ vel quã excõicationis catena conſtringit: miſeratio tue pietatis abſoluat. Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Preſta, qs dñe, huic famulo tuo, vel huic famule tue: dignũ penitẽtie fructum: vt eccleſie tue ſancte: a cuius integritate deuiauerat peccãdo: amiſſo venia conſequẽdo: reddatur innoxius, vel innoxia. Per chriſtũ dominũ noſtruꝫ. ℟. Amen. Deinde ſedet Pontifex: ⁊ accepta mitra, dicit.

Pontifex ſedẽs cum mitra abſoluit eum in hac forma.

Auctoritate dei oipotentis: et beatorum aploꝝ Petri ⁊ Pauli: ac eccleſie ſue ſãcte: ⁊ ea qua fungor: abſoluo te a vinculo talis excõmunicationis: qua ex tali cauſa ligatus eras. In nomine pa ✠ tris: et fi ✠ lij: et ſpiritus ✠ ſancti. Deinde ſurgit Pontifex cum mitra: et apprehendens abſolutum per dextram manum: introducit eum in eccleſiam, dicens.

Pontifex ſurgens cũ mitra ⁊ abſolutum p manum tenens introducit in eccleſiam.

Reduco te in gremiũ ſctẽ matris eccleſie: ⁊ ad conſortium et cõmunionẽ totius chriſtianitatiſ: a quibus fueras per excõicationis ſententiam eliminatus: ⁊ reſtituo te participationi eccleſiaſticorum ſacramentoꝝ. In noie pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpũs ✠ ſancti.

Tertiũ requiſitũ ad abſolutionem excõmũicati: ⁊ ſatiſfactio: ſeu iniunctio penitentie ⁊ ſatiſfactiõis.

Tertiũ eſt, ꝙ abſoluto fieri debẽt iuſta ⁊ rationabilia pręcepta. Circa quod cõſiderandum eſt: Utrũ ipſe fuerit ligatuſ a canone, vel ab homine. Si a canone: ſatiſfacto ei quẽ leſit: iniungendum eſt ſibi, ne vlterius cõtra illum canonẽ faciat. Quandoqꝫ tamen cogendus eſt

de iure: ſufficienter ſuper hoc ca/
uere. Si vero excõicatus auctori/
tate apoſtolica: habeat temporale
impedimentũ: quo minus ad ſedẽ
apoſtolicam accedere poſſit: ⁊ pro
pterea ab ordinario abſoluatur:
tunc iniungẽdum eſt abſoluto: vt
ſtatim impedimento ceſſante: de/
beat ſe ſummo Põtifici pręſenta/
re: vel eius legato: mandatũ illius
ſup hoc impleturus: quod tamen
in pueris: et mulieribus: et ſimili/
bus non ſeruatur: qui ſicut perpe
tuum habent impedimẽtum per/
petuo eſcuſãtur. Si vero aliquis
ligatus eſt ab homine: ⁊ tunc: aut
offenſa eius eſt manifeſta: tunc ſa/
tiſfacere debet priuſquã abſolua/
tur: aut eſt dubia: ⁊ tunc ſi poſt ab/
ſolutionẽ apparuerit ipſum iniu/
ſte fuiſſe ligatũ: nihil omnino pci/
piendũ eſt ei. Si vero apparuerit
ipſum iuſte fuiſſe ligatũ: pręcipien
dum eſt ei, q̄ ſatiſfaciat cõpetẽter.

Qualiter promulgetur anathema ſcilicet ſolẽnis excommunicatio q̄ fit cum extinctione candelarum.

¶ Quãdo vero anathema, ideſt
ſolennis excõmunicatio pro gra/
uioribus culpis fieri debet. Pon/
tifex paratus amictu, ſtola, pluuia
li violaceo, et mitra ſimplici: aſſi/
ſtentibus ſibi duodecim preſbyte/
ris ſuperpellicijs indutis: et tam
ipſo q̄ preſbyteris cãdelas arden
tes in manibus tenentibus: ſedet
ſuper faldiſtorium ante altare ma/
ius: aut alio loco publico: vbi ma/
gis ſibi placebit: ⁊ ibi pronuntiat
⁊ profert anathema hoc modo.

Forma anathematis.

Quia talis diabolo ſuadente:
chriſtianam promiſſionem,
quã in baptiſmo profeſſus eſt: per
apoſtaſiam poſtponens: eccleſiam
dei deuaſtare: eccleſiaſtica bona di
ripere: atq; pauperes Chriſti vio/
lenter opprimere nõ veretur. Id/
circo ſoliciti: ne per negligentiam
paſtoralem pereat: pro quo in tre/
mendo iudicio rationem reddere
compellamur. Iuxta quod domi/
nus ipſe terribiliter comminatur.
dicens: Si non annuntiaueris ini/ Eze. 3.
quo iniquitatem ſuã: ſanguinem
eius de manu tua requiram. Mo/
nuimus eũ canonice, Primo, Se/
cundo, Tertio, et etiam Quarto,
ad eius malitiam conuincendam:
ipſum ad emendationem, ſatiſfa/
ctionem: ⁊ pęnitẽtiam inuitãtes: ⁊
paterno affectu corripiẽtes. Ipſe
vero, proh dolor: monita ſaluta/
ria ſpernens eccleſię dei: quã leſit:
vel de hoc ſuperbię ſpiritu infla/
tus: ſatiſfacere dedignatur. Sane
pręceptis dominicis atq; apoſto/
licis informamur: quid de huiuſ/
modi pręuaricatoribus agere nos
oporteat. Ait enim dñs. Membrũ Mat. 18.
quod a ſua cõpage reſoluitur: et
a iunctura charitatis diſſociatur:
⁊ omne corpus quod ſcandalizat:
erue ipſum et proijce abs te: Et
apoſtolus inquit. Auferte malum
a vobis. Et iterum. Siquis frater j. Cor. 6.
nominat̃ eſſe fornicator: aut adul/
ter: aut homicida: aut rapax: cum
huiuſmodi nec cibũ ſumere licet. j. Cor. 5.
Et Johannes pręcęteris a Chri/
ſto dilectus: talem nefarium homi
nem ſalutare prohibet: dicẽs. Nec
aue ei dixeris: nec cũ in domo tua 2. Jo.
receperis. Dominica itaq; pręcę
pta

pta atq; apoſtolica adimplentur:
Sic membꝛū putridum ⁊ inſana
bile: quod medicinę fomenta non
recipit: excommunicationis ferro:
ab Eccleſię corpore abſcindatur:
ne tam peſtifero morbo: reliqua
corporis mēbra veluti veneno in-
ficiantur. Igitur quia monita no-
ſtra crebraſq; exhortationes con-
tempſit: quia tertio ſecundum do-
minicum pręceptum vocatus: ad
emendationem ⁊ pęnitentiam ve-
nire deſpexit: quia culpam ſuam:
nec cogitauit: nec cōfeſſus eſt: nec
miſſa legatione: excecutionem ali-
quam pretēdit: nec veniam poſtu-
lauit: ſed diabolo cor eius indu-
rante: incepta malitia perſeuerat.
Ro. 2. Iuxta quod apoſtolus dicit. Se-
cundum duritiam ſuam ⁊ cor im-
pęnitens: theſaurizat ſibi iram in
die irę: Idcirco eum cū vniuerſis
complicibus ⁊ fautoribuſq; ſuis: iu-
dicio dei omnipotentis patris, et
filij, ⁊ ſpiritus ſancti: ⁊ beati Petri
principis apoſtolorum: ⁊ omnium
ſanctorum: necnon ⁊ mediocrita-
tis noſtrę auctoritate: ⁊ poteſtate:
ligandi ⁊ ſoluēdi in cęlo ⁊ in terra:
nobis diuinitus collata: a pretioſi
corporis ⁊ ſanguinis domini per-
ceptione: ⁊ a ſocietate omniū chri-
ſtianorum ſeparamus: ⁊ a limini-
bus ſanctę matris eccleſię: in cęlo ⁊
in terra excludimus: ⁊ excommu-
nicatum: ⁊ anathematizatū eſſe de-
cernimus: ⁊ damnatū cū diabolo
⁊ angelis eius: ⁊ omnibus repro-
bis: in ignem ęternū iudicamus:
donec a diaboli laqueis reſipiſcat:
⁊ ad emendationē ⁊ pęnitentiam
redeat: et eccleſię Dei quam leſit: 1.Cor. 5.
ſatiſfaciat: tradentes eum ſatha-
nę in interitū carnis: vt ſpiritus
eius ſaluus fiat in die iudicij.
Et oēs rñdent. Fiat. Fiat. Fiat.

Quo facto: tam Pontifex q̄
ſacerdotes debent proijcere
in terram candelas ardētes: quas
in manibus tenebāt. Deinde epi-
ſtola preſbyteris per parochias: ⁊
etiam vicinis epiſcopis mittatur:
continēs nomē excōicati: ⁊ excom
municationis cauſā: neq; p ignoran-
tiā vlteri⁹ illi cōicet: ⁊ vt excōi-
cationis occaſio: oībus auferatur.
¶ Si vero anathematizatus: pę- Forma abſoluēdi anathematizatum.
nitentia ductus: veniā poſtulare
voluerit: ⁊ emendationē ꝓmitte-
re: Pontifex qui eū excōicauit: pa-
ratus: vtē: ante ianuas eccleſię ve-
nit: ſedēs ibidem in faldiſtorio ſibi
parato: ⁊ duodecim p̄ſbyteri: cot-
tis induti: cū hinc inde circūſtare
debent. Adſint etiā illi quibus in-
iuria, vel damnū eſt illatum: ⁊ ibi-
dem ſm leges diuinas omne dam
num cōmiſſum emendetur. Tum
anathematizatus genuflectit corā
Pōtifice: quē interrogat Ponti-
fex: ſi penitentiā: ꝓut canones pre-
cipiūt

cipiunt: pꝛo perpetratis ſceleri-
bus ſuſcipere velit. Ille tūc genu-
flexus: veniam poſtulat: culpā cōfi-
tetur: penitentiā implorat: ⁊ de fu-
turis cautelā ſpondet. Tūc Pon-
tifex ſedēs cū mitra: dicit cū mini-
ſtris ſeptem pſal̄os penitentiales:
quos reqre ſupra ſub bñdictione
Abbatis. f. 53. Quib⁹ dictis: Pon-
tifex depoſita mitra ſurgit, ⁊ dicit.

Pontifex ſedēs cum mitra di-cit ſeptem ps cū mi-niſtris quibus dictis dicit kyrie eleiſon ⁊c.

Kyrie eleiſon. Chꝛiſte eleiſon.
Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣.
Et ne nos inducas. ℟. Sed li-
bera nos a malo. ℣. Saluum fac
ſeruum tuum: vel ancillā tuā dñe.
℟. Deus meus ſperantē in te. ℣.
Nihil proficiat inimicus in eo vel
in ea. ℟. Et filius iniquitatis nō
apponat nocere ei. ℣. Eſto ei do-
mine turris foꝛtitudinis. ℟. A fa-
cie inimici. ℣. Dñe exaudi oꝛatio-
nem meā. ℟. Et clamoꝛ meus ad
te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟.
Et cum ſpiritu tuo. Oꝛemus.

Deus, cui pꝛopꝛium eſt miſe-
reri ſemper ⁊ parcere: ſuſci-
pe deprecationem noſtram: ⁊ hunc
famulum tuum vel famulā tuam:
quem vel quā excommunicatio-
nis catena conſtringit: miſeratio
tue pietatis abſoluat. Per Chꝛi-
ſtum dominū noſtrum. ℟. Amē.

Alia oꝛatio. Oꝛemus.

Preſta, queſumus domine,
huic famulo tuo: vel famule
tue: dignum penitentie fructum:
vt eccleſie tue ſancte a cuius inte-
gritate deuiauerat peccando: ad-
miſſoꝛum veniā cōſequendo: red-
datur innoxius. Per Chꝛiſtum
dñm nrm. ℟. Amen. Deinde ſe-
det Pōtifex ⁊ accepta mitra, dicit.

Auctoꝛitate dei omnipotētis:
⁊ beatoꝛum apoſtoloꝛū Pe-
tri ⁊ Pauli: ac eccleſie ſue ſancte: ⁊
ea qua fungoꝛ: abſoluo te a vincu-
lo tauis excōmunicationis, qua ex
tali cauſa ligatus eras. In noīe pa-
✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpūs ✠ ſancti.

Foꝛma abſolutionis.

Tum ſurgit cum mitra Ponti-
fex: et appꝛehendens abſolutum
per dextram manum: introducit
eum in eccleſiā vſq; ante gradus
maioꝛis altaris: interim, dicens.

Reduco te in gremium ſancte
matris eccleſie: et ad conſoꝛ-
tium ⁊ communionem totius chꝛi-
ſtianitatis: a quib⁹ fueras per ex-
communicationis ſententiam eli-
minatus: et reſtituo te participa-
tioni eccleſiaſticoꝛum ſacramēto-
rum. In nomine pa ✠ tris ⁊ fi ✠
lij ⁊ ſpirit⁹ ✠ ſancti. Quo dicto
⁊ ipſis ante gradus maioꝛis alta-
ris peruētis. Ille ibidē in inferio-
ri gradu altaris genuflectit. Pon-
tifex vero aſcendit ad altare: vbi
ſtās verſus ad introductū: depoſi-
ta mitra: abſolute dicit. Oꝛemus.

Reducit in eccleſia in hac foꝛma.

Maieſtatem tuam, queſumus
domine ſancte: pater omni-
potēs: eterne deus: qui non moꝛ-
tem peccatoꝛū: ſed penitentiā ſem-
per inquiris: reſpice flentē famu-
lum tuū: attende pꝛoſtratū: eiuſq;
planctum in gaudium tua miſera-
tione conuerte: ſcinde delictoꝛum
ſaccū: indue eum letitia ſalutari:
vt poſt longā peregrinationis fa-
mem: de ſanctis altaribus ſatietꝫ
in-

Pontifex ducit abſolutum ad grad⁹ maioꝛis altaris et ſup genuflexū ſtans ſine mitra di-cit oꝛatio-nem.

Digitized by Google

ingreſſuſq; cubiculum regis in ipſius aula benedicat nomen glorię tuę ſemp. Per Chriſtũ dñm nrm. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

DEus miſericors: deus clemẽs: qui ſecunduȝ multitudinem miſerationum tuarũ peccata pęnitentium deles: et pręteritorum criminum culpas: venia tuę miſerationis euacuas. Reſpice ſuper hunc famulum tuum: ⁊ remiſſionem ſibi peccatorum ſuorum tota cordis deuotione poſcentem: deprecatus exaudi: innoua in eo piiſſime pater: quicquid terrena fragilitate corruptum: ſeu diabolica fraude violatum eſt: ⁊ in vnitatem corporis eccleſię tuę membrorum: perfecta remiſſione reſtitue. Miſerere domine gemituũ: miſerere lachrymarum eius: ⁊ non habentem fiduciam niſi in tua miſericordia: ad tuę ſacramentum reconciliationis admitte. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde Pontifex producit ſignum crucis ſuper introductum, qui ſurgit ⁊ diſcedit.

ORDO AD RECONCILiandum apoſtatam, Schiſmaticum, vel hereticum.

POntifex apoſtatam: ſchiſmaticum: vel hereticũ reconciliare volẽs. Paratus amictu, ſtola, pluuiali albo, et mitra ſimplici: ſedet ſup faldiſtorium ante fores eccleſię ſibi paratũ. corã quo genuflectit recõciliãdus: quẽ interrogat Põtifex de fide dicẽs.

CRedis duodecim articulos fidei? Ille reſpõdet Credo. Pontifex paratˀ cũ mitra ante fores eccleſię ſedens examiat apoſtatam circa articulos fidei.

Pontifex interrogat. Credis in deum patrem omnipotentẽ creatorem cęli ⁊ terrę? Ille reſpõdet. Credo. Pontifex interrogat. Credis ⁊ in Jeſum Chriſtũ filiũ eius vnicum dominum noſtrum? Ille reſpondet. Credo. Pontifex interrogat. Credis ꝙ conceptus eſt de ſpiritu ſancto: natuſ ex Maria virgine? Ille reſpondet. Credo. Pontifex interrogat. Credis ꝙ paſſus eſt ſub pontio Pilato: crucifixus, mortuus, ⁊ ſepultus? Ille reſpondet. Credo. Pontifex interragat. Credis ꝙ deſcendit ad inferos? Ille rñdet. Credo. Pontifex interrogat. Credis ꝙ tertia die reſurrexit a mortuis? Ille reſpõdet. Credo. Pontifex interrogat. Credis ꝙ aſcendit ad cęlos, ⁊ ſedet ad dexteram dei patris omnipotentis? Ille rñdet. Credo. Pontifex interrogat. Credis ꝙ vẽturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos? Ille rñdet. Credo. Põtifex iterrogat Credis in ſpiritum ſanctũ? Ille rñdet. Credo. Põtifex iterrogat Credis ſanctã eccleſiã catholicã

ſan

ſanctorum communionem? Ille rñdet. Credo. Pōtifex iterrogat. Credis remiſſionē omnium peccatorum? Ille reſpōdet. Credo. Pōtifex interrogat. Credis carnis reſurrectionē ⁊ vitā eternam? Ille rñdet. Credo. Deinde pōtifex ſurgit cū mitra: ⁊ ſuper illū genuflexū dicit: abſolute incipiens.

Pontifex ſtans cum mitra dicit exorciſmum ſuper eū genuflexū.

Exorcizo te immunde ſpiritus: per deum patrem omnipotentē: et per Jeſum Chriſtum filium eius: ⁊ per ſpiritū ſanctum: vt recedas ab hoc famulo dei: quē deus ⁊ dñs noſter ab erroribus ⁊ deceptionibus tuis liberare: ⁊ ad eccleſiā ſanctā matrē catholicam atqȝ apoſtolicā reuocare dignat. ipſe tibi imperat maledicte damnate: qui ꝓ ſalute hominū paſſus: mortuus: ⁊ ſepultus eſt: te ⁊ oēs vires tuas ſuperauit: atqȝ reſurgēs celos aſcēdit: inde vēturus iudicare viuos ⁊ mortuos: ⁊ ſclm ꝑ ignē. Tunc ſignat illū cū pollice dextre manꝰ i fronte: ſigno crucis, dicēs.

Pontifex cū pollice ſignū crucis facit in fronte eiꝰ.

Accipe ſignum crucis Chriſti atqȝ chriſtianitatis: quod prius acceptum non cuſtodiuiſti: ſed male deceptus abnegaſti. Deinde ſurgit ille: ⁊ Pontifex retenta mitra: ſiniſtra ſua illum apprehendit per manū dextrā dicēs.

Ingredere in eccleſiam Dei: a qua incaute oberraſti: ac euaſiſſe te laqueos mortis agnoſce: horreſce idola: reſpue omnem prauitatem: ſiue ſuperſtitionē hereticam: vel gētilem: aut iudaicā. Cole deum omnipotentem ⁊ Jeſum Chriſtum filium eius ⁊ ſpiritum ſanctum: vnum viuū ⁊ verum deū: ſanctā ⁊ indiuiduā trinitatē. Tum introducit illū in eccleſiam per manum: vt cum apprehendit vſqȝ ad altare maius: coram quo in infimo gradu ille genuflectit. Pontifex vero aſcendit ad mediū altaris: vbi depoſita mitra ſtans verſus ad illum, dicit abſolute.

Pontifex ſtans ad mediū altaris ſine mitra dicit ſuper illum orationē ſuis conuerſis ad eum.

Omnipotēs ſempiterne deus: hanc ouē tuā de faucibus lupi: tua virtute ſubtractā: paterna recipe pietate: ⁊ gregi tuo reformā pia benignitate: ne de familie tuę damno inimicus exultet: ſed de cōuerſione ⁊ liberatione eius: eccleſia tua: vt pia mater de filio reperto: gratuletur. Per Chriſtum dñm noſtrū. ℞. Amē. Oremus.

Deus, qui hominem ad imaginem tuam conditum: miſericorditer reparas: quem miſerabiliter creaſti reſpice propitius ſuper hunc famulum tuum: vt quod huius ignorantię neceſſitate: hoſtili ⁊ diabolica fraude ſurreptū eſt: indulgentia tuę pietatis ignoſcat ⁊ abſoluat: ⁊ altaribus ſacris recepta veritatis tuę communione reddatur. Per Chriſtum dñm noſtrū. ℞. Amen. Deinde ſedet ibidem Pontifex ſup faldiſtorio: ⁊ accepta mitra interrogat illum iterum de fide catholica, dicens.

Pontifex ſedet cum mitra et examinat eū de fide catholica.

Credis in deū patrē omnipotentem creatorē cęli ⁊ terrę? Reſpōdet ille. Credo. Interrogatio. Credis ⁊ in Jeſum Chriſtū eius filium: vnicū dñm noſtrū natum ⁊ paſſum?

paſſus? ℞. Credo. Interrogatio. Credis ⁊ in ſpiritum ſanctu: ſanctam eccleſiam catholicam: ſanctorum communionẽ: remiſſionem peccatorum: carnis reſurrectionem: ⁊ vitam eternã poſt mortem? Rñdet. Credo. Poſtea interrogat põtifex. Homo: abrenuncias ſathane et angelis eius? Rñdet. Abrenuncio. Interrogtio. Abrenuncias etiã omni ſecte gentilitatis: vel heretice prauitatis: ſiue iudaice ſuperſtitionis? Rñdet. Abrenuncio. Interrogatio. Uis eſſe ⁊ viuere in vnitate ſancte fidei catholice? Reſpõdet. Uolo. Tunc depoſita mitra ſurgit Pontifex: ⁊ recõciliatus accedit ad pedes eius: coram eo genuflectens. Põtifex vero ĩponit manũ dextrã ſuper caput illius dicẽs. Oremus.

Pontifex ſtans ſine mitra tenet manũ dextrã ſuper capu. recõciliati genuflexi ad pedes ei⁹ e dicit.

Domine deus omnipotens: pater dñi noſtri Jeſu Chriſti: qui dignatus es hunc famulũ tuũ ab errore gẽtilitatis vel mendacio heretice prauitatis: ſiue iudaice ſuperſtitionis, clemẽter eruere: ⁊ ad eccleſiam tuã ſanctã reuocare: tu domine emitte in eum ſpiritum ſanctum paracletum de ce-
Iſa. 11. lis. Spiritum ſapientie et intellectus. Spiritum conſilij ⁊ fortitudinis. Spiritũ ſcientie ⁊ pietatis. Adimple eum lumine ſplendoris tui: ⁊ in nomine eiuſdem domini noſtri Jeſu Chriſti ſignetur ſigno cru✠cis in vitã eternã. ℞. Amẽ. Poſt hec ſi reconciliatus ſit is qui precipuus ⁊ notabilis fautor ſchiſmatis extitit: genuflex⁹: vt ſupra: facit publice profeſſionẽ ⁊ adiurationem: Pontifice cũ mitra in faldiſtorio ante altare ſedẽte dicens.

Reconciliatus publice abiurat ⁊ promittit ſe manſuruz in fide catholica.

Ego talis comperto diuinonis laqueo quo tenebar: diutina mecum deliberatione pertractans: prona ⁊ ſpontanea voluntate: ad vnitatem ſedis apoſtolice: diuina gratia duce reuerſus ſum: ne vero non pura mente: ſeu ſimulata reuerſus exiſtimer: ſpondeo ſub ordinis mei caſu: ⁊ anathemati; obligatione: atq; promitto tibi tali epiſcopo: ⁊ per te ſancto Petro apoſtolorum principi: atq; ſanctiſſimo in Chriſto patri: ⁊ domino noſtro: domino N. Pape N. ⁊ ſucceſſoribus ſuis: me nunquam quorumlibet ſuaſionib⁹: vel quocunque alio modo: ad ſchiſma de quo redemptoris noſtri gratia liberãte ereptus ſum: reuerſurum: ſed ſemper in vnitate Eccleſie catholice: ⁊ in communione romani Pontificis: per omnia permanſurum: vnde iurans dico: per deum omnipotentẽ ⁊ ſancta dei euangelia: me in vnitate ⁊ cõmunione premiſſis: inconcuſſe manſurum. Et ſi (quod abſit) ab hac me vnitate aliqua occaſione: vel argumento diuiſero: periurij reatum incurrens: eterne obligatus pene inueniar: ⁊ cum auctore ſchiſmatis habeam in futuro ſeculo portionem. Deinde ſuper librum euangeliorum quem Pontifex ante ſe tenet apertum: ponit ambas manus extenſas: iunctis digitis, dicens.

Reconciliatus iurat tactis euangelijs ſeruare q̃ promiſit.

Sic me de⁹ adiuuet, ⁊ hec ſancta dei

dei euangelia. Tũ pducto p Pontificem ſigno crucis ſup recõciliatũ: ſurgit recõciliatus ⁊ diſcedit.

Pontifex bñdicit recõciliatũ.

Si recõciliatus fuerat hereſiarcha iſta forma ſequens ſeruetur.

¶ Si vero recõciliatus fuerat hereſiarcha: ſeu pncipuus auctor alicuius hereſis: omiſſa promiſſione precedẽte: facit ſequentẽ genuflexus corã Põtifice: cũ mitra in faldiſtorio ante altare ſedẽte, dicens.

Ego talis cognoſcẽs veram catholicam ⁊ apoſtolicam fidem: anathematizo hic publice omnem hereſim: precipue illam de qua hacten⁹ extiti infamatus: que aſtruere conat hoc, vel illud. Conſentio autem ſancte Romane eccleſie: ⁊ apoſtolice ſedi: ⁊ ore ⁊ corde profiteor me credere ſic, vel ſic: ⁊ eandem fidem tenere: quam ſancta Romana eccleſia: auctoritate euangelica ⁊ apoſtolica: tenendã tradit. Jurans hoc per ſanctam omouſion: ideſt eiuſdem ſubſtãtie trinitatem: per ſacroſancta euangelia Chriſti: eos autem qui contra fidem hanc venerint: cũ dogmatibus ⁊ ſectatoribus ſuis: eterno anathemate dignos eſſe pronuncio. Et ſi ego ipſe: quod abſit: aliquando cõtra hec aliquid aſſentire: aut predicare preſumpſero: canonum ſeueritati ſubiaceam.

Et mox ambas manus extenſas: digitis nõ diſiunctis: ponit ſuper librum euangeliorũ: quem Pontifex ante ſe apertum tenet, dicẽs.

Sic me de⁹ adiuuet ⁊ hec ſancta dei euãgelia. Tũ pducto p Põtificem ſigno crucis ſup reconciliatũ: ſurgit ipſe recõciliatus ⁊ diſcedit.

Reconciliatus intrat.

DE ITINERATIONE PRAELATORVM.

Prelatus incipiẽs iter agere: poſtquã equum aſcendit: inchoat hãc orationẽ.

Concedere cum ſeruis tuis deus: et emittere dignare ſanctum angelum tuum de celis: qui famulum tuum Tobiam duxit et reduxit: vt cum ſalute ⁊ proſperitate nos ducat et reducat: ac proſperum iter faciat: adſit in nobis concomitator iucũdus: vt nullus nobis aduerſetur inimicus: et vt procul a nobis ſit ſpirituum malignorum incurſus: comes nobis adeſſe dignetur ſpiritus almus.

Poſtea inchoat antiphonam. In viam pacis. Pſalmus.

Benedictus dominus Deus Iſrael: quia viſitauit et fecit redemptionem plebis ſue.

Et erexit cornu ſalutis nobis: in domo Dauid pueri ſui.

Sicut locutus eſt per os ſanctorum: qui a ſeculo ſunt prophetarum eius.

Salutem ex inimicis noſtris: ⁊ de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendã miſericordiam cum

pa

patribus noſtris: et memorari teſtamenti ſui ſancti.

Iuſiurandum quod iurauit ad Abraham patrem noſtrum: daturum ſe nobis.

Ut ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati: ſeruiam⁹ illi.

In ſanctitate et iuſtitia corā ipſo: omnibus diebus noſtris.

Et tu puer pphēta altiſſimi vocaberis: preibis enim ante faciem domini parare vias eius.

Ad dandā ſcientiam ſalutis plebi eius: in remiſſionē pctō2 eorū.

Per viſcera miſericordie dei nr̄i: in qb⁹ viſitauit nos oriēs ex alto.

Illuminare his qui i tenebris et in vmbra mortis ſedēt: ad dirigēdos pedes noſtros in viā pacis.

Gloria patri. Sicut erat. Deinde dicit totā aīaz, et alia ſequētia.

In viā pacis et pſperitatis dirigat nos omnipotens: et miſericors dominus: et angelus Raphael comitetur nobiſcum in via: vt cum pace et ſalute ac gaudio: reuertamur ad propria.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Saluos fac ſeruos tuos dn̄e. ℟. Deus meus ſperantes in te. ℣. Mitte nobis dn̄e auxiliū de ſancto. ℟. Et de ſion tuere nos. ℣. Eſto nobis dn̄e turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil pficiat inimicus in nobis. ℟. Et filius iniqtatis nō apponat nocere nobis. ℣. Bndict⁹ dn̄s die quotidie. ℟. Proſperū iter faciat nobis de⁹ ſalutariū noſtrorū. ℣. Uias tuas demonſtra nobis domine. ℟. Et ſemitas tuas edoce nos. ℣. Utinam dirigātur vie noſtre. ℟. Ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas. ℣. Erūt praua in directa. ℟. Et aſpera in vias planas. ℣. Angelis ſuis deus mādauit de te. ℟. Ut cuſtodiant te i omnib⁹ vijs tuis. ℣. Domine exaudi orationem meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, qui filios iſrael per maris medium ſicco veſtigio ire feciſti: quiqꝫ tribus magis iter ad te ſtella duce pandiſti: tribue nobis, queſumus, iter proſperū: tempuſqꝫ tranqllū: vt angelo tuo ſctō comite: ad eū quo pgimus locum: ac demum ad eterne ſalutis portum peruenire feliciter valeam⁹.

Deus, infinite miſericordie et maieſtatis imenſe: quem nec ſpatia locorum nec interualla tēporum ab his quos diligis aliqua ſeparatione diſiungunt: adeſto nobis famulis tuis in te vbiqꝫ confidentibus: per oēm viā qua ituri ſumus: et intercedēte beata dei genitrice Maria: et btō Michaele: et beatis Petro et Paulo, Hieronymo, Nicolao, Juliano, Catherina, Lucia Barbara, et oib⁹ ſcis: dux et comes nobis eſſe dignare: vt nihil nobis aduerſitatis noceat: nihilqꝫ difficultatis obſiſtat: ſed cuncta nobis ſalubria et proſpera ſuccedāt: ſub ope miſericordie tue: vt quicquid

iuſto petimus deſiderio: celeri & proſpero conſequamur effectu.

Deus, qui Abrahã puerũ tuũ de ur chaldeorum eductum: per omes ſue peregrinationis vias illeſum cuſtodiſti: q̃s, vt nos famulos tuos cuſtodire digneris: eſto nobis dñe in procinctu ſuffragium: in via ſolatium: in eſtu vmbraculum: et in pluuia et frigore tegumentum: in laſſitudine vehiculum: in aduerſitate preſidium: in lubrico baculus: in naufragio portus: vt te duce: quo tendimus proſpere perueniamus: et demum incolumes ad propria redeamus.

Adeſto, queſumus dñe, ſupplicationibus noſtris: et viam famulorum tuorum in ſalutis tue proſperitate diſpone: vt inter omnes vie & vite huius varietates tuo ſemper protegamur auxilio.

Preſta, q̃s oĩpotens deus, vt familia tua per viã ſalutis incedat: & beati Johannis precurſoris hortamenta ſectãdo: ad eum quem predixit ſecura perueniat: dñm nr̃m ieſum chr̃m filiũ tuum: qui tecum viuit & regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus, per oĩa ſecula ſeculorum. ℞. Amẽ. Tum dicit Pontifex. ℣. Procedamus cum pace. ℞. In nõie dñi. Et diſcedunt.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Prelatum vel Legatum.

Cum Prelatus, vel Legatus ciuitatem aliquam, vel oppidũ inſigne eſt ingreſſurus: proceſſio cleri ex more loci ordinata cũ cruce procedit illi obuiam extra portã vrbis: & cũ Legatus ſiue Prelatus aduenerit: Prelatus eius loci indutus amictu, ſtola, pluuiali, & mitra pretioſis: ſiue primã dignitatẽ habens indutus ſuperpellicio & pluuiali pretioſo: offert venienti crucẽ oſculandã: quã Legatus, ſeu Prelatus ex equo, vel ſi maluerit deſcẽdens in terrã ſuper tapetẽ ſtratũ: genuflexus deuote oſculatur. Tũ ſi intrãs eſt eps vel maior, aut pr̃sbyter vel eps cardinalis: Cãtores incipiũt et proſequuntur añ. Proceſſio cleri epo vel prelato principali loci exit obuiã legato extra portã vrbis & legato ad venienti prelat^9 maior offert crucẽ ad oſculandum.

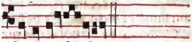

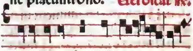
Sacerdos & Põtifex & virtutũ Cantores cãtant añ. & ℞.

opifex: paſtor bone in populo

ſic placuiſti dño. Vel dicat ℞.

Ecce ſacerdos magnus qui in diebus

dieb⁹ ſu is placuit de-
o. Ideo iureiuran do fe-
cit illū domi nus creſcere
in plebem ſu am. ℟.
Benedictionem omnium
gentium dedit il li: et teſtamen-
tum ſuum confirmauit ſu-
per caput e ius. Ideo.
Glori a. J de o.

Si vero legat⁹ recipiēdus: ſit dia-
conus cardinalis: cantatur Reſp.

Fidelis namqꝫ ⁊ pꝛudens
diſpēſatoꝛ in magni pꝛis famili-
as domo ꝯſtitut⁹ erat. Et ꝯſeruis
ſuis mēſurā tri ti ciero-
ga ret. ℣. Pꝛo ſalu te ⁊ aug-
mēto gregis ſibi cōmiſ ſi cu-
ra peruigili ſo licitus
e rat. Et conſeruis.

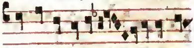
Si aūt duo vel plures reciperent
legati: etiam ſi non eſſent epiſcopi
vel pꝛeſbyteri cardinales: cātat aña.

Uos eſtis ciues ſanctoꝝ ⁊ do-

Pōti. CC ij me-

meſtici dei ſuper ędificati ſupꝛa

fundamētum apo ſtoloꝛum et

ꝓphe ta rum.

In poꝛta autem vrbis: conſueuē runt magiſtratus illius: obuiare legato, vel pꝛęlato pꝛimo intranti: ac illum benigne ſuſcipere, ⁊ aſſociare, ac baldachinum ſup eum deferre. Incepta aña: proceſſio, quę locum habere debet imediate ante crucem pꝛęlati: niſi interſint canonici cathedralis eccleſię: oꝛdine ſuo ꝓgreditur: ⁊ cātantur poſt dictas añas, ſeu ℟: ia: alia cantica, vel hymni: pꝛout magis placebit: vſqꝫ ad eccleſiā maioꝛem, ſeu pꝛincipalem loci. Si vero proceſſioni interſint canonici eccleſię cathedralis: illi ſoli poſſunt ire poſt crucē legati: imediate ante eū. Equitantes vero oēs: equitare debent ante ꝓceſſionem. Togati vero: debent legatum, ſeu pꝛęlatū ſequi. Cū pręlatus, ſeu legatus deſcēderit, ⁊ intrat poꝛtā maioꝛis ſeu pꝛincipalis eccleſię: pꝛęlatus eccleſię, ſeu maioꝛē dignitatē habēs: indutus: vtꝫ detecto capite: offert illi aſperſoriū cum aqua benedicta: qđ pꝛęlatus ſeu legatus accipiens: aſpgit pꝛimo ſeipſum: deinde alios. Tum idem pꝛęlatus eccleſię, ſeu pꝛimam dignitatē habens, offert ei nauiculam: aliquo alio ſacerdote ſuperpellicio induto thuribulū poꝛrigente, ⁊ legatus ſeu pꝛęlatus ipōnit incenſum: ⁊ ſtatim p̄latus eccleſię, ſeu dignitatē habens: incenſat ipſum p̄latum ſeu legatū: ſtantem detecto capite: moꝛe ↄſueto. Deinde ꝓcedunt ad altare maius eccleſię: ⁊ ibi ſuper faldiſtoꝛio ante infimū gradū altaris parato: ꝓcūbit ⁊ oꝛat Pꝛęlatus, ſeu Legatus. Interim vero p̄latus eccleſię, ſeu dignitatem maioꝛem habēs: ſtās ī coꝛnu epiſtolę altaris: verſus ad oꝛantem: detecto capite, dicit ⁊ ℣.

Legat⁹ ducit᷑ ad maiorē eccleſiam.

Offertur legato aſperſoriū aquę benedictę.

Legat⁹ incēſum ponit in thuribulo ⁊ p̄latus maior ipſum incenſat.

Pꝛotectoꝛ noſter aſpice Deus. ℟. Et reſpice in faciē chꝛiſti tui. Cum omnibus ſequentibus: ſi receptus ſit Pꝛęlatus, aut legatus: epiſcopus vel pꝛeſbyter cardinalis. Si vero ſit diaconus cardinalis: omiſſo. ℣. pręcedente: dicit ſequentes: tantum. ℣. Saluum fac ſeruum tuum domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eum. verſus. Nihil pꝛoficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non appонat nocere ei. ℣. Domine exaudi oꝛationem meam. ℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. verſus. Dominus vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oꝛemus.

OMnipotens ſempiterne deus, qui facis mirabilia magna ſolus: pꝛotende ſuper hūc famulum

mulum tuum:⁊ cunctas cógregationes illi cómiſſas: ſpiritum gratię ſalutaris: et vt in veritate tibi complaceat: perpetuum ei roꝛem tuę benedictionis infunde. Per chꝛiſtuȝ dñm noſtrum. ℟. Amen.

His dictis: cantoꝛes cantant aliquam añam eis magis placenteȝ: de ſancto patrono eccleſię:cũ verſiculo de eodem ſancto. Et cuȝ dicit verſiculus:ſurgés pꝛęlatus,vel legatus:aſcendit ad altare:oſculaturq́ illud in medio: deide pcedit ad coꝛnu epiſtolę,vbi ſtans ad ipſum altare verſus: cátat oꝛationé de dicto ſancto:deinde ad mediuȝ altaris reuertit:vbi ſtãs dat benedictioné ſolennem populo, dicés.

Sit nomen dñi benedictum.⁊c.

Qua data: facit pꝛomulgari per vnum ex ſuis, ſiue ex beneficiatis eccleſię indulgentias,quas ipſe intereſſentibus cõcedit: deinde pꝛęlatus eccleſię:et alij,dimiſſis paramentis aſſociant illum,vſq; ad diuerſoꝛium ſuum.

Pꝛęlati ⁊ alius eccleſię dimiſſis paramétis aſſociant eum ad ei⁹ manſionem.

¶ Cũ vero nouus Pꝛęlatus pꝛimo ad eccleſiam ſuam veniens recipitur: loco oꝛationis pꝛędicte.

Omnipotés ſempiterne deus.⁊c. dicitur ſequens oꝛatio. Oꝛemus.

Deus omnium fidelium paſtoꝛ ⁊ rectoꝛ:famulum tuum N.quem eccleſię tuę pꝛęeſſe voluiſti:pꝛopitius reſpice: da ei, quęſumus,verbo ⁊ exéplo quibus pꝛęeſt pꝛoficere:vt ad vitam vna cum grege ſibi credito,perueniat ſempiternam. Per Chꝛiſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

ORDO AD VISITANDAS PAROCHIAS

Pontifex viſitaturus dioceſim ⁊ parochias ſuas: cũ ad ciuitatem, ſeu oppida ſuę dioceſis peruenerit: recipitur pꝛoceſſionaliter eo oꝛdine: pꝛout ſupꝛa in receptione pꝛęlati, ſeu legati dictũ eſt. Hoc ſolo dempto q loco oꝛationis. Omnipotés ſempiterne Deus:qui facis mirabilia magna.⁊c. ſeu Deus omniuȝ.⁊c. ipſo Pꝛęlato ante altare in faldiſtoꝛio genua flectente: dicitur ſequens oꝛatio. Oꝛemus.

Pꝛęlatus pcedens ad viſitandas parochias recipitur pꝛoceſſionalr ab illis de parochia, ⁊ dũ ſuper eũ ante altar ſuper faldiſtoꝛio genuflexo oro. Deus humiliuȝ.

Deus humilium viſitatoꝛ, qui eos paterna dilectione cóſolaris: pꝛotéde ſocietati noſtrę gratiam tuá:vt per eos in quibus habitas: tuum in nobis ſentiamus aduentum. Per Chꝛiſtum dominum noſtrum. ℟. Amé. Qua finita Pótifex ſurgés aſcédit ad altare mai⁹: oſculaturq́ illud i medio ⁊ ibidé populo ſoléniter bñdicit

Pontifex ſurgit ⁊ oſculat altare, ⁊ ſtãs i ei⁹ medio ſolenniter benedicit populo.

Deinde verſus ad populũ ſedens ibidem in aliqua ſede ſeu faldiſtoꝛio: pꝛoponit populo cauſas aduentus ſui:quia ſacri canones ⁊ eccleſiaſticus oꝛdo:hoc fieri pꝛęcipiunt pꝛopter multa.

Pꝛęlatus viſitatoꝛ vertit ſe ad populũ ⁊ notificat cauſas ſui aduẽtus.

¶ Primo ad abſoluendas animas defunctorum.

¶ Secũdo, vt ſciat & videat qualiter eccleſia ipſa ſpiritualiter et tẽporaliter gubernet. Quomodo ſe habeat in ornamẽtis. Qualiter ibi eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrãtur: & diuina officia peragunt. Quale ſeruitium ibi impenditur. Qualis ſit vita miniſtrorum & populi: vt ex officio inquiſitionis ſue: p eum ſiqua in premiſſis corrigenda fuerint: corrigãtur et emẽdentur. Et pcipit fieri libros et alia neceſſaria eccleſiaſtica ornamenta.

¶ Tertio: ad adulteria, fornicationes, ſortilegia, diuinationes, et ſimilia publica in populo puniendaad qđ interdũ non ſufficiunt eccleſiarũ rectores. Oſtendẽs diligenter populo: q̃ damnabilia et deteſtanda ſunt crimina ipſa.

¶ Quarto propter caſus: qui de iure vel cõſuetudine ad epiſcopũ dũtaxat pertinere noſcuntur, qui in conſtitutionibus ſynodalibus ptinentur: in quibus nullus alius ſe intromittere poteſt. Proteſtãs plebi: q ſiquis vel ſiqua in aliquo ipſorum caſuum, vel in quocunq alio: conſilio eius indiguerit, paratus ſit benigne audire: et conſilium, et abſolutionem impendere: ac penitentiam miſericorditer iniungere ſalutarem.

¶ Quinto: ad exhibendũ ſacramentũ confirmationis, qđ nullus alius niſi ſolus eps ex diuina & apoſtolica inſtitutione dare poteſt.

¶ Sexto inducit diligẽter populum ad penitentiam: et inſtruit in eccleſiaſticis ſacramentis, & in articulis fidei, & qualiter debent declinare a malo & facere bonũ. Fugere vitia, & ſectari virtutes. Alteri nõ facere, quod ſibi fieri nolũt. His expletis: fit populo confeſſio & abſolutio generalis, & indulgentia datur per Pontificem: prout infra in miſſa pontificali poſt euãgeliũ ponetur. Poſt hec Pontifex depoſita cappa: induitur amictu, ſtola, pluuiali violacei vel nigri coloris, & mitra ſimplici: & ſtãs cum mitra iuxta altare: verſus ad populum: incipit Antiphonam. *Datur indulgẽtia p pontificẽ.*

Si iniquitates. Deinde cũ miniſtris ſeu capellanis ſuis dicit ps. *Pontifex paratur & incipit añ. Si iniquitates. & ps. De profundis.*

De profundis clamaui ad te dñe: dñe exaudi vocem meã.

Fiant aures tue intendentes in vocem deprecationis mee.

Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?

Quia apud te propitiatio eſt: et propter legẽ tuã ſuſtinui te dñe.

Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit aĩa mea in domino.

A cuſtodia matutina vſq ad noctem: ſperet iſrael in domino.

Quia apud dñm miſericordia: & copioſa apud eum redemptio.

Et ipſe redimet iſrael: ex omnibus iniquitatibus eius.

Requiem eternam dona eis domine: et lux perpetua luceat eis. *Repetit ãña.*

Tum dicit totam Antiphonam. Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?

Qua dicta depoſita mitra, dicit.

Kyrie

Epus depoſita mitra dicit Kyrie el'. et pater nr̃ et cũ aſperſorio aſpergit ter ante ſe et thurificat prius incẽſo bñdicto, et dicto Sed libera. dicit ℣. et orationem ſequentem.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. quod ſecrete complet. Et interim accepto aſperſorio cũ aqua benedicta: tertio aſpergit ante ſe: deinde impoſito incenſo in thuribulo: et illo benedicto: eodem modo incenſat. Quo facto pronuntiat. ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. In memoria eterna erunt iuſti. ℟. Ab auditione mala nõ timebunt. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animas eorum. ℣. Requiem eternã dona eis domine. ℟. Et lux perpetua luceat eis. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, qui inter apoſtolicos ſacerdotes famulos tuos Pontificali feciſti dignitate vigere: preſta, queſumus: vt eorũ quoq; perpetuo aggregentur cõſortio. Per Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amẽ.

Deinde aqua benedicta: thuriferario: duobus ceroferarijs, Cruce: et clero precedentibus et cantantibus Reſponſorium.

Qui Lazarum reſuſcitaſti a monumẽto fetidum, Tu eis domine dona requiẽ et locũ indulgẽtie. ℣. Qui venturus es iudicare viuos et mortuos et ſeculũ p ignẽ. Tu eis. Pontifex cum mitra exit ad cemeterium. Interim dicens cum miniſtris ſuis añam. Si iniquitates. pſ. De profundis. vſq; ad finẽ cũ Requiem eternam et antiphona Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit.

Repetit aña.

Quibus omnibus dictis: cũ fuerint in medio cemeterij firmant ſe ſuo ordine: et chorus cãtat ℟ium.

Cum fuerint in medio cemeterij chorus cantat ℟. Libera me etc.

Libera me domine de morte eterna: in die illa tremenda: quando celi mouẽdi ſunt et terra. Dum veneris iudicare ſeculũ per ignem. ℣. Tremens factus ſum ego, et timeo: dum diſcuſſio venerit atq; ventura ira. Quando etc. verſus. Dies illa dies ire: calamitatis et miſerie: dies magna et amara valde. Dum veneris iudicare etc. ℣. Requiem eternam dona eis domine: et lux perpetua luceat eis.

Repetitur ℟.

Cum repetitur Reſponſorium. Libera. vſq; ad primum verſum. Interim dum reſponſoriũ repetitur: offertur per digniorẽ eccleſie: nauicella et per alium ex miniſtris thuribulum Pontifici: qui imponit incenſum more conſueto. Reſponſorio repetito, Chorus cãtat. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Mox Põtifex mitra depoſita cõuenienti voce dicit. Pater noſter. Deinde aſpergit et incenſat: prout fecit in eccleſia. Quo facto dicit. ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. In memoria eterna erit iuſtus. ℟. Ab auditione mala non timebit. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animas eorum. ℣. Requiem eternã. Reſp. Et lux perpetua. ℣. Domine exaudi orationẽ meã. Reſp. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcũ. Reſp. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Benedicitur incenſum et ponitur in thuribulo. Finito ℟io. chorus cantat. kyrie eleiſon.

Pontifex mitra depoſita dicit pr̃ noſter: et aſpergit ante ſe et thurificat ter et dicit. Et ne nos et ℣. orationem ſequentem.

Deus, q̄ inter apoſtolicos ſacerdotes famulos tuos ſacerdotali feciſti dignitate vigere: preſta, q̄s: vt eorū quoq; perpetuo aggregentur cōſortio. Alia oīo.

Deus venię largitor: ⁊ humanę ſalutis amator: quęſumus clementiā tuā, vt nr̄ę congregationis fratres: ꝓpinquos ⁊ bñfactores: q ex hoc ſeculo trāſierunt: beata Maria ſemper virgine intercedente: cum oībus ſanctis tuis: ad perpetuę beatitudinis cōſortium peruenire concedas. Alia oratio.

Deus, cuius miſeratione animę fideliū requieſcunt: famulis ⁊ famulabus tuis omnibus: hic ⁊ vbiq; in Chriſto quieſcentibus: da propitius veniam peccatorum: vt a cunctis reatibus abſoluti: tecum ſine fine lętentur. Per Chriſtū dn̄m noſtrū. ℟. Amē. ℣. Requiē ęternā dona eis dn̄e. ℟. Et lux per. Tū duo cātores dicūt. ℣. Requieſcant in pace. ℟. Amē. Et mox Pontifex eleuata dextera: producit ſignum crucis ab omni parte ſuper cęmeterium. Tum accepta mitra per Pontificē: reuertuntur oēs ad eccleſiā ordine quo venerūt: choro dicēte cōgruenti voce ſine nota totū pſalmum.

Reuertū tur ad eccleſiā ordine quo venerunt et dicunt pſ. Miſerere fol. 54.

Miſerere mei de⁹: ſm magnā miſericordiam tuam. cū. ℣. Requiem ęternam dona eis dn̄e. Et lux perpetua luceat eis. Quē etiam Pontifex ipſe, dicit voce demiſſa: cū miniſtris, ſeu capellanis ſuis: quib⁹ dictis: ⁊ Pontifice ad chorū ante maius altare peruēto. Pontifex depoſita mitra: ſtās ibidē in medio: v̄ſus ad altare dicit. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſō. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos indu. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue dn̄e animas eorū. ℣. Dn̄e exaudi orationē meā. ℟. Et clamor me⁹ ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Venientes ad maius altare ſini to pſ. pontifex dicit kyrie el'ſ ⁊c.

Abſolue, quęſumus domine, animas famulorum famularumq; tuarum: ab omni vinculo delictorū: vt in reſurrectionis gloria: inter ſanctos et electos tuos reſuſcitati reſpirent. Per Chriſtum dominum noſtrū. ℟. Amē. His peractis: depoſitis ſtola ⁊ pluuiali nigris, ſeu violaceis: ⁊ aſſumptis albis: poterit Pōtifex confirmare pueros: pmiſſa monitione: ⁊ alijs ſeruatis: put ſupra in principio de chriſmandis in fronte: dictū eſt. Aut ſi placeat: poterit Pōtifex illud ꝑ alia hora vel die reſeruare: ⁊ ſucceſſiue alia facit: q̄ ſupra ꝓpoſuit ſe factur̄. Expedita itaq; confirmatione: ⁊ benedictis ornamentis ſi qua bn̄dicēnda ſunt: depoſitiſq; indumētis eccleſiaſticis: cōfeſſiones: ⁊ deinde q̄relas: ſi quę ſunt: audit. Tum de cōuerſatione cleri ⁊ populi: ac qualiter ſpiritualia ⁊ temporalia in ipſa eccleſia miniſtrantur: ⁊ de libris ac ornamentis diligenter de plano inquirit.

Pontifex tunc poterit cōfirmare pueros.

Pontifex debet inquirere de cōuerſatione cleri et populi et de alijs.

¶ Peracta demum viſitatione illius loci: ⁊ oībus expeditis: cū diſcedere voluerit Pontifex: in ſuo habitu cōmuni accedit ad eccleſiā: et

Receſſu/rus ponti/fex acce/dit ad alta re in habi/tu cõmuni ⁊ ſtans ad cornu eplē orat p de/functis.

⁊ ſtans ante altare in cornu eplē: verſus ad illud, dicit pſalmum. De profundis. totū cū. Requiē eternam: ⁊ aña. Si iniquitates. Deinde dicit. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducaſ. ℟. Sed libera noſ a ma. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animas eorum. ℣. Requieſcant in pace. ℟. Amen. ℣. Dñe exaudi orationē meā. ℟. Et clamor meus ad. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cū ſpū. Oremus.

Deus, cuius miſeratione animę fidelium requieſcunt: famulis ⁊ famulabus tuis omnibuſ hic ⁊ vbiq; in Chriſto quieſcentibus: da propitius veniam peccatorum: vt a cunctiſ reatibus abſoluti, tecum ſine fine lętentur. Per Chriſtum dñm noſtrū. ℟. Amē. Poſt hęc diſcedit quo voluerit.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Imperatorem.

Venienti imperatori cler⁹ vrbis illi obuiam exit pceſſionaliter vt dictū eſt de legato.

Quando Imperator venit ad aliquam vrbē, vel opidū inſigne: clerus vrbis obuiam venit ei proceſſionaliter: vt dictū eſt ſuperius de receptione prelati, vel legati: tamen extra portā aliquantulū magiſ remote: q̄ prelato ⁊ legato fieri ſolet.

Impator in porta ciuitatis de equo deſcendens oſculatur crucem et ſub baldachino ducitur ad ecceſiam.

Imperator ex equo vel (qḋ magis cōuenit) deſcendens in terra: ſuper tapetem ſtratū genuflexuſ: oſculatur ibidē crucem. ⁊ ſub baldachino ducit vſq; ad eccleſiā: proceſſio precedit immediate Imperatorē: ⁊ is qui gladium Imperatori prefert: equitat immediate poſt prelatum pceſſionis. Si vero legatus apoſtolicus Imperatorē reciperet: aut cum eo vrbē intraret: vel alias ſecum iret: vel equitaret: ille qui gladium Imperatori prefert: ⁊ alius crucē legati portans: ſimul ire debent. Crux legati: qa debetur ei latria: erit a dextris, ⁊ gladi⁹ Imperatoris a ſiniſtris. Interim dū pcedūt ad eccleſiā: cantat aña.

Ecce mitto angelū me um qui

preparabit viā tuā ante faciē tuā.

Et poſt añam predictā: cantātur hymni: vel alia cātica deuota: put magis placebit: Cū Imperator deſcēderit ⁊ intrat eccleſiā: p̄latuſ eccleſię accepto aſperſorio: aſpgit eū: deinde alioſ in genere: ⁊ procedunt vſq; ad altare maius: coram quo Imperator genuflectit ſuper faldiſtorio ibidē ſibi parato. Prelat⁹ vero eccleſię: aſcēdit ad cornu epiſtolę altaris: vbi ſtās verſus ad

orantē

orantem: detecto capite, dicit. ℣.

Prelatus maior ſolus in cornu epiſtole dicit ℣. ꝛ orationes ſequentes ſolus conuerſus ad eū.

Deus iudicium tuū regi da. ℟. Et iuſtitiam tuam filio regis. ℣. Saluum fac N. Imperatorē noſtrum dn̄e. ℟. Deus me⁹ ſperantem in te. ℣. Mitte ei dn̄e auxiliū de ſancto. ℟. Et de ſion tuere eū. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. ℣. Fiat pax in virtute tua. ℟. Et abundātia in turribus tuis. ℣. Dn̄e exaudi orationem meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, in cuius manu ſunt corda regū: inclina ad preces humilitatis nr̄ę aures miſericordię tuę: ꝛ Imperatori nr̄o famulo tuo N. regimen tuę ſapientię appone: vt hauſtis de tuo fonte ɔſilijs: ꝛ tibi placeat: ꝛ ſup oīa regna precellat.

Pretende dn̄e, queſumus famulo tuo N. Imperatori noſtro dexteram cęleſtis auxilij: vt te toto corde perquirat: ꝛ quę digne poſtulat: aſſequi mereatur. Per Chriſtum dn̄m noſtrū. ℟. Amē.

Si prelatus ſit epus ſolēniter benedicit populo.

Deinde ſi prelatus ſit epiſcopus, vel maior: ſtans ante altare: benedicit ſolenniter populo dicens.

Sit nomen dn̄i benedictum ꝛc.

Intelligē ſi nō ſit p̄ſens legatus: qꝛ benedicet legatus, ſi ſit preſens ibi.

Data benedictione depoſitis ſacris veſtib⁹ ip ſum ad hoſpitiuꝫ aſſociant.

Qua benedictione data: depoſitis ſacris veſtib⁹: aſſociat Imperatorem vſqꝫ ad eiuſ hoſpitiū. Si autē p̄latus ipſe nō ſit ep̄us vel maior: finitis orationib⁹ predictis: depoſitis veſtibus ſacris: aſſociat; vt ſ.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Regem.

Quando Rex: ad aliquam vrbē: aut oppidū inſigne venit, Clerus pceſſionaliter obuiā vadat ei extra portam: vbi Rex ex equo: vel (qd magis cōuenit) deſcēdēs: in terra ſup tapetem ſtratū genuflexus: oſculat crucem: que per prelatū ſibi porrigitur. Deinde ſub baldachino ducitur vſqꝫ ad eccleſiam ordine ſupradicto. Interim cantat ℟ium.

In introitu Regis ſeruāſque ſupra de impatore dicta ſūt.

Et

Et ℣. Gloria. Et.

Deinde cātant hymni: vel alia cāti ca magis placētia. Cū rex eccleſiā intrat, prelatus accepto aſpſorio aſpergit cū: deinde alios in gene re, et pcedūt vſq; ad altare maius: coram quo rex genuflectit ſup fal diſtorio ibidem parato: et orat. Prelatus vero aſcendit ad cornu epiſtole altaris: vbi ſtās verſus ad orantem: detecto capite, dicit. ℣. Deus iudiciū tuum regi da. ℟. Et iuſtitiam tuam filio regis. ℣. Saluum fac regē noſtrū dñe. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de ſan cto. ℟. Et de Sion tuere eum. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. ℣. Fiat pax in virtute tua. ℟. Et abundantia in turri bus tuis. ℣. Domine exaudi ora tionem meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, cui omnis poteſtas, et dignitas famulatur: da huic famulo tuo regi noſtro N. proſpe rum ſue dignitatis effectū: in qua te ſemper timeat: tibique iugiter placere contendat. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde prelatus ſi ſit epiſcopus vel maior: accedit ad medium alta ris: et ibi populo ſolēniter bñdicit. Tum ſacris dimiſſis veſtibus: re gem vſq; ad hoſpitiū comitatur.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Principem.

Quando Princeps: ad aliquam vrbem aut inſigne oppidū venit: clerus proceſſionaliter ei obuiā venit extra portam. Ubi Princeps ex equo: vel qō magis cōuenit deſcēdens: in terra ſup tapetē ſtratū genuflexus: oſculat crucē: que per prelatū ſibi porrigitur. Deinde ſub balda chino ducit vſq; ad eccleſiā ordine ſupradicto. Interim cantatur. ℟.

Princeps eodē ritu ducit quo rex etc.

Poſui adiutori um ſuper

potētē et exaltaui electū de ple

be me a. Manus enim mea

au xiliabi tur e i.

℣. Inueni dauid ſeruū meū

oleo ſancto meo vnxi e um.

um. Man⁹. Gloria. Manus.
Deinde cantátur hymni: vel alia cantica magis placētia. Cū Princeps eccleſiā intrat: Prelatus accepto aſperſorio aſpergit eū: deinde alios in genere: et procedunt: vſqꝫ ad altare maius: coram quo Princeps genuflectit ſuper faldiſtorio ibidem ſibi parato: et orat. Prelatus vero aſcendit ad cornu epiſtole altaris vbi ſtās verſus ad orantem: detecto capite, dicit. ℣. Saluum fac Principē noſtrum dn̄e. ℞. Deus me⁹ ſperantē in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de ſancto. ℞. Et de ſion tuere eum. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℞. Et filius iniquitatis nō appo nat nocere ei. ℣. Fiat pax in virtute tua. ℞. Et abundātia in turribus tuis. ℣. Dn̄e exaudi orationem meā. ℞. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℞. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, cui omnis poteſtas et dignitas famulatur: da huic famulo tuo Principi noſtro N. proſperū ſue dignitatis effectum: in qua te ſemper timeat: tibiqꝫ iugiter placere cōtendat. Per Chriſtum dominum noſtrū. ℞. Amē.
Deinde prelatus (ſi ſit epiſcopus vel maior) accedit ad medium altaris: et ibi populo ſolenniter benedicit. Tum ſacris dimiſſis veſtibus: Principem vſqꝫ ad hoſpitium comitatur.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Imperatricem, vel Reginam.

Quando Imperatrix, vel Regina ad aliquā vrbē, aut iſigne oppidū venit. Clerus pceſſionalr obuiā venit ei extra portā. Imperatrix vel regina ex equo: vel qđ magis cōuenit deſcēdēs: in terra ſup tapetē ſtratum genuflexa: oſculat crucem: que per prelatū ſibi porrigitur. Deinde ſub baldachino ducitur vſqꝫ ad eccleſiam: ordine conſueto. Interim cantatur Rium. Ordo idē qui ſupra ſeruatur.

Iſta eſt ſpecioſa inter fi lias

Jeruſalem. Sicut vi di ſtis

eam plenam cha ritate. et

dilecti one in cubili bus et
in

fluens. Sicut. Gloria. Sicut

Deinde cantantur hymni vel aliã cãtica magis placẽtia. Cũ Imparatrix vel regina eccleſiã itrat, Prelatus accepto aſpſorio aſpgit eã: deinde alios in genere: et procedũt vſq; ad altare maius: coram quo Impatrix vel regina genuflectit ſup faldiſtorio ibidem ſibi parato et orat. Prelatus vero aſcendit ad cornu epiſtolę altaris: vbi ſtãs verſus ad orantẽ: detecto capite: dicit.

ṽ. Saluam fac ancillam tuã dñe. ℟. Deus meus ſperantem in te. ṽ. Mitte ei domine auxilium de ſancto. ℟. Et de ſion tuere eam. ṽ. Nihil proficiat inimicus in ea. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ṽ. Fiat pax in virtute tua. ℟. Et abundantia in turribus tuis. ṽ. Domine exaudi orationẽ meam. ℟. Et clamor meus ad te ve. ṽ. Dñs vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, cuius prouidẽtia in ſui diſpoſitione nõ fallitur: ineffabilem clementiam tuã ſupplices exoramus: vt ſicut Eſther reginã iſraeliticę plebis: cauſa ſalutis ad regis aſſueri thalamũ: regniq; ſui cõſortium trãſire feciſti: Ita hanc famulam tuã: chriſtianę plebis ſalutis gratia: ad gratiã tuã tranſire facias: vt tibi ſup omnia iugiter placere deſideret: et te inſpirante: quę tibi placita ſunt: toto corde perficiat: et dextera tuę potentię illam ſemp hic et vbiq; circundet. Per Chriſtũ dñm nrm. ℟. Amẽ. Eſther. 2

Deinde prelatus: ſi ſit epiſcopus vel maior: accedit ad medium altaris: et ibi ſolenniter populo benedicit. Tum ſacris dimiſſis veſtibus: Imperatricem vel Reginam vſq; ad hoſpitium comitatur.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Principiſſam.

Principiſſa recipitur proceſſionaliter eo modo et ordine: put ſupra de Impatrice vel regia dictũ ẽ: hoc ſolo excepto, q loco orõnis. Deus, cuiꝰ puĩ. etc. dr hęc ſequẽs.

Queſumus omnipotẽs deus: vt hanc famulã tuam vbiq; ſapientia tua doceat atq; confortet: et eam eccleſia tua fidelem ſemper agnoſcat. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

DE

DE VEſPERIS PONTI-ficalibus: Pontifice in Craſtinum celebraturo.

Pontifex in craſtinum ſolenniter in ſua eccleſia celebraturus: die precedēti hora veſperarum cōſueta: indutus cappa pontificali: venit ad eccleſiā: ⁊ facta oratione ſup faldiſtorio ante mediū altaris poſito: aſcendit ſedem eminētem: in qua ſedet. Adſint ibi canonici eccleſie: qui oēs pluuialibus induunt. Archidiaconus autē ⁊ ali⁹ diaconus canonicus ſi aderit: alioquin vltimus preſbyter canonicus: qui a lateribus Pōtifici aſſiſtant: dalmaticis induuntur. Archidiaconus qui a dextris eſt: ſemper imponit birretum ⁊ mitram: qui vero a ſiniſtris eſt ſemper deponit mitrā: ⁊ archidiaconus deponit birretū: ⁊ cū eo capillos cōplanat. Prior vero canonicorum pluuiali indutus: de libro ſeruit: oſtendēs ei que eſt dicturus. Adſint etiam aliqui preſbyteri cum pluuialibus: quorum vnus ſeruiat de baculo paſtorali: alius autē ſuſtentet librum ſup caput: quādo Pōtifex aliquid ex libro dicturus eſt: ⁊ alius ſeruiat de candela: ⁊ duo alij ſuperpelliceis tantū induti ſint: quorū vnus tobaleam ſericam ad collum habēs de mitra ſeruit: alter videlicet qui in craſtinū cātaturus eſt epiſtolā: preintonat añas ⁊ hymnum tempore opportuno: ante Pōtificem ⁊ alios ordine ſuo. His ſic paratis: ſurgit Pōtifex: ⁊ depoſita per ſcutiferos ſibi cappa: ſeu mantelletto magno: ſi ſit religioſus ex mendicantib⁹: induitur per archidiaconum ⁊ aliū ex canonicis: paramentis ſuis: ſup altare ante Pontificis aduentū per ſacriſtā preparatis: videlicet. Amictu, alba, cingulo, cruce pectorali, ſtola q̄ a collo dependeat, ⁊ pluuiali; ac pectorali: quod in cōiunctura pluuialis ante pectus ſibi imponitur. Deinde ſedens accipit mitrā ⁊ anulum Pontificalē: que omnia per capellanos ordine ſuo cū debitis reuerentijs ad Pontificē portantur: ⁊ ſic paratus aliquantulū quieſcit.

Si vero Pōtifex in aliena eccleſia ſit ſolēniter celebraturus: faldiſtoriū nō longe a cornu ſiniſtro altaris: vz. epiſtole: put in miſſa fieri ſolet ſibi paret: ac oīa paramēta predicta ſupra mediū altaris ordinentur: quib⁹ Pontifex ipſe ante dictū faldiſtoriū induit. Adſint ad minus ſex capellani cū ſuperpelliceis: q in oībus: vt ſupra dictū eſt: inſeruiant Pontifici: qui indutus predictis paramētis Pontificalibus: ſedet verſus ad populum: ⁊ aliquantulū quieſcit: tum depoſita ſibi mitra ſurgit: ⁊ ſtās verſa facie ad altare: competēti voce dicit. Pater noſter quod ſecreto complet: quo finito: ſtans eodem modo: ſignans ſe more ſolito: cantat.

Deus in adiutoriū meū intende.

Reſpondet chorus. Domine ad adiuuandum me feſtina. Continuans. ℣. Gloria patri ꝛ filio ꝛc. Que cū chorus ipſe cantat: Pontifex inclinat caput omnipotenti deo: vſqꝫ ad verſum. Sicut erat. Quo finito: pꝛeintonatur Pontifici aña per ſubdiaconum, vel cui incumbit tale officiū: et ſtatim accedunt duo capellani: qui de libꝛo ꝛ candela ſeruiunt: ꝛ aſſiſtens, qui oſtēdit que dicturus eſt. Tū Pontifex modeſta voce intonat aīam: quā chorus pſequitꝛ. Tum auferꝛ liber: ꝛ finita a choꝛo añ. cū incipit pſalmus ſedet Pōtifex: imponitur ei mitra: ꝛ pariter miniſtri oēs ſedent: quouſqꝫ incipiatur caplm̄. Quando autē in pſalmis dicitur. Gloria patri. Pontifex cū mitra caput oīpotēti deo iclinat: vſqꝫ ad Sicut erat. Cum incipit capitulum: quod cantari debet: ꝛ ſm conſuetudinem Romane eccleſie: per ſubdiaconum: cui etiaꝫ incumbit pꝛeintonare aīas. Pontifex ſurgit cū mitra: ſtans in ſede ſua verſus ad altare: finito capitulo pꝛeintonatur ei hymnus: tum extracta mitra: incipit hymnum: quem chorus pꝛoſequitur: ꝛ Pōtifex ſtans ſine mitra: permanet vſqꝫ ad finē hymni. Si vero fuerit hymnus. Aue maris ſtella ſiue Veni creatoꝛ ſpiritus. Pontifex illū quidē intonat: ſtās in ſede ſua ſine mitra: deinde accepta mitra vadit ante mediū altaris: ꝛ in parato faldiſtorio: ſine mitra genuflectit: neque pꝛiꝰ choꝛꝰ hymnū pſequitꝛ ꝙ Pōtifex ſit genuflexus. Finito pꝛimo verſu ſurgit pōtifex: ꝛ accepta mitra redit ad locū ſuū: ꝛ ibi rurſus depoſita ſibi mitra: ſtat ſine ea vſqꝫ ad cantatum verſiculū cū. ℟. poſt hymnū: tum pꝛeintonatꝛ ei aīa ad Magnificat. quā Pontifex librū ante ſe habēs: ſtās ſine mitra intonat: ꝛ chorus pſequitur. Interim Pōtifex ſedet: accipit mitrā: offertur ei thuribulū p thuriferariuꝫ: qui ſiniſtra manu thuribulū: ꝛ dextra naniculā cū incēſo ꝛ cochleari defert: ac naniculā aſſiſtenti offert: Deinde ipſe thuriferarius per catenulaꝫ: ſuperioꝛē partē thuribuli dextra manu eleuās: ꝛ ſuperioꝛe parte illius catenule ſup bꝛachiuꝫ ſiniſtrum poſita: per alias catenulas inter aperturā: eadē manu tenens thuribulū: ꝛ ſiniſtra anulū catenularuꝫ: genuflexus offert illud Pōtifici: Aſſiſtēs vero ſtās ad dextrā pōtificis: capite inclinatus: offert ei naniculā: pꝛius oſculādo cochlear dicēs. Benedicite pater reuerende. Pōtifex accipiēs coclear ex nauicula: iponit incēſuꝫ in ignē thuribuli: ter. Interiꝫ dicēs. Ab illo benedicaris: in cuius honoꝛe cremaberis. In noīe pa✠tris: ꝛ fi✠lij: ꝛ ſpūs ✠ ſcti. Reponit coclear in nauiculam et aſſiſtēs Pōtificis manū oſculatꝛ: q ſtatim ſup incēſum thuribulo impoſitū: ſignū crucis pꝛoducit. Aſſiſtens tūc naniculā thuriferario reſtituit: q ſurgens claudit thuribulum: ꝛ vadit ad cornu ep̄le altaris. Cū incipit a choꝛo. Magnificat. ſur-

Qualiter ſe habere debet pōtifex cū incipit hymnus Aue maris ſtella, ꝛ veni creatoꝛ ſpiritus.

Pontifex ſedēs cum mitra inceſuꝫ benedictum ponit in thuribulo.

Bñdictio incenſi.

Qualiter pōtifex incenſat altare cū dī Magnificat.

ſurgit Pontifex cū mitra: ⁊ vadit ad altare, ante cuius infimum gradum deponitur ei mitra: qua ſibi depoſita: Pōtifex facit reuerētiā altari. Deinde aſcendit ad mediū altaris: vbi de manu aſſiſtentis accipit thuribulū: qđ ille a thuriferario acceperat: hoc modo. Thuriferari⁹ anulos catenularū, quos in ſiniſtra habet: in dextra aſſiſtentis: ⁊ catenulas quas in dextra habet: in ſiniſtra aſſiſtētis ponit, qui aſſiſtens anulos catenularū quos in dextra habet: in ſiniſtrā Pontificis: ⁊ catenulas quas in ſiniſtra habet: in dextram manum Pontificis ponit. Pontifex accepto ſic thuribulo: ⁊ archidiacono a dextris: ⁊ alio a ſiniſtris aſſiſtentibus: pluuialis fimbrias a latere Pontificis eleuantibus: incenſat altare hoc modo. Primum facit cruci vel imagini in medio altaris poſite reuerentiā: deinde ipſam crucē: aut imaginē incenſat: ter illi thuribulū ducens: tū proximiorē imaginē vel reliquias a dextris illius medie poſitas incēſat: bis illis ducens thuribulum, ⁊ facta cruci vel imagini in medio poſite reuerentia: eodē modo incēſat imaginem vel reliquias ad ſiniſtrā medie poſitas. Tum pſequit̄ ad cornu eplē reliquias ſeu imagines ſup ipſum altare v̈ſus cornu epiſtole poſitas incēſando: ter tantū ducēs thuribulū p totā illi⁹ altaris partē: deinde manus inclinās: incēſat poſterius cornu epiſtole: bis ibidē thuribulum ducēs. Tum eleuās thuribulū: reuertit̄ verſus cornu euāgelij: icēſando ꝯtinue ſupiorē partem altaris vſq; ad medium: vbi facta iterum cruci vel imagini in medio poſite reuerentia: incenſat reliquias, ſeu imagines ſuper altare verſus cornu euangelij poſitas: eodē modo: ter ducens thuribulum: deinde etiā manus iclinās: poſterius cornu euangelij bis idē thuribulum ducens incēſat. Rurſus manus eleuans: reuertitur ad cornu epiſtole: anteriorem partem altaris incenſando: ⁊ pertrāſeundo crucē ſeu imaginem in medio poſitā: illi reuerentiam facit. Cū fuerit i cornu epiſtole: reddit thuribulū aſſiſtēti. Et reaſſumpta mitra redit ad mediū altaris: vbi facta illi reuerētia cū mitra: reuertitur ad ſedē ſuā: in qua Pontifex ſtans cum mitra: ab aſſiſtente predicto: ter ei thuribulū ducente incēſatur. Deinde amouetur mitra Pontifici, qui ſtat ſine ea vſq; ad finem cantici. Interim a dicto aſſiſtente incenſantur oēs prelati ⁊ canonici: ac alij de gremio Eccleſie exiſtentes. Incipiēdo ab his qui Pōtifici aſſiſtunt: niſi alius Pōtifex vel illuſtris dn̄s officio intereſſet: qui prior poſt celebrantem eſſet incenſandus. Cū añā a choro replicat̄ ſedet Pōtifex ⁊ capit mitrā. Finita añ. depoſita mitra ſurgit: ⁊ ad altare ſe cōuertit: ac duo ceroferarij cū luminarib⁹ hinc et inde: ante eius faciē cōgruēti ſpacio locātur: Tū accedit ad Pontificem capellanus cū libro pro oratione

tione dicenda: ⁊ alius cum cande/la: et Pōtifex ſic ad altare verſus iunctis ⁊ eleuatis manibus ante pectus dicit. D ominus vobiſcū. deinde. O remus. ⁊ orationē op/portunam: ⁊ replicato per eū poſt orationē. D ominus vobiſcum. Capellani ⁊ ceroferarij: facta Pō/tifici reuerentia: ad loca ſua rede/unt. Dicto a duobus cantoribus. B enedicamus dño. chorus rñdet. D eo grās. Pōtifex accipit mi/trā: ⁊ eo dicto: ſtās in ſede ſua: ſi ibi/dem a pplo cōmode videri poſſit.

Ebe pplo bñdicit. Sin aūt accepto baculo paſtorali i ſiniſtrā: aſcēdit ad mediū altaris: ⁊ populo ſolēniter bñdicit: dicēs. S it nomen dñi benedictum ⁊c. Et non dantur indulgentię: ſed benedictione data: Pontifex re/tento in ſiniſtra baculo paſtorali: reuertitur ad locū vbi paramen/ta acceperat: reſtituit baculū pa/ſtoralem capellano de eo ſeruiēti.

Rotanda ¶ Si vero Pōtifex vtitur cruce: illā ante ſe habens: ſine mitra dat benedictionē: qua data accipiens mitram: deſcēdit ad faldiſtorium: ſuper quo orat: tūm vadit ad de/ponendū paramēta ad locum vbi illa acceperat: ⁊ exuit ſe: accipitq3 cappam (ſeu mantellū magnum: ſi Pontifex eſt religioſus ex mendi/cantibus tantum) ⁊ vadit in pace.

¶ Si autē Pōtifex celebraturus nō fuerit in ſua eccleſia: ad faldiſto/rium vbi paramēta acceperat: illa deponit: ⁊ vt ſupra: vadit in pace.

¶ De his quę Pōtifex debet can/tare in veſperis ſolennibus.

DE VESPE. SOLENNIBVS.

In vigilia natiui. dñi ad veſp. aña.

R ex pa cifi cus. Hymnus.

Chriſte redēptor oīuʒ. Ad mag. aā.

D um ortus fuerit. Oratio.

C Oncede, quęſumus omnipo tens deus, vt nos vnigeniti tui noua per carnem natiuitas li/beret: quos ſub peccati iugo vetu ſta ſeruitus tenet. Per eundem.

In die natalis dñi ad veſpas aña.

Hy⁹ vt ſ.

T ecū principi um. Ad mag. aā.

In vigilia octa uarum natiui/tatis dñi aña.

H odie Chriſtus.

Hymn⁹ vt ſ.

O admirabile. Ad magt. aā.

P ropter nimiam. Oratio.

D Eus, qui ſalutis ęternę bea tę Marię virginitate fecūda humano generi pręmia pręſtitiſti: tribue, quęſumus, vt ipſam pro no/

Pōti. DD bis

bis intercedere ſentiamus: p quã meruimus auctorem vite ſuſcipere: dñm noſtrũ Jeſum chriſtum filium tuum. Qui tecum. In die ad ſcõs veſpe. ad Magnificat. aña.

Reliqua oia vts. in pmis veſperis.

Ma gnum.

In vigilia Epiphanie dñi. aña.

Ante luci ferũ genit⁹. Hymn⁹.

Hoſtis herodes ipie. ad mag. aña.

Magi videntes. Oratio.

Deus, qui hodierna die vnigenitũ tuum gentibus ſtella duce reuelaſti: concede propitius: vt qui iam te ex fide cognouimus: vſq ad contemplandam ſpeciem tue celſitudinis perducamur. Per eundem. In die ad Magnat. aña.

Reliqua oia vts. i vigilia.

Trib⁹ mira culis.

Sabbatho ſancto cópleta epla pótifex intonat. Et ter decantet illud ſemper exaltando vocem.

Hale lu iah.

Ad Magnificat. Antiphona.

Veſpere autem. Oratio.

Spiritũ nobis dñe tue charitatis infunde: vt quos ſacramentis paſchalibus ſatiaſti: tua facias pietate concordes. Per dñm nrm ieſum chrm filiũ tuũ: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpũs ſancti deus. In feſto reſurrectionis dñi. Ad veſper. aña.

Angelus autem. Ad mag. aña.

Et reſpi ci entes. Oratio.

Deus, q hodierna die per vnigenitũ tuum eternitatis nobis aditũ deuicta morte reſeraſti: vota nra q preueniẽdo aſpiras: etiã adiuuãdo proſequere: Per eũdem. In vigil. aſcẽſiõis dñi. ad veſp. aña.

Viri galilei. Hymnus.

Ieſu nra redẽptio. Ad mag. aña.

Pater. Oratio.

Con

Concede,q̃s oipotẽs deus,vt q hodierna die vnigenitum tuũ redẽptoꝛẽ nr̃m ad celos aſcendiſſe credim⁹: ipſi quoqꝫ mente in celeſtibus habitemus. Per eũdẽ.

In die aſcenſionis dñi. Ad veſperas. Ad Magnificat antiphona.

O rex glo ri e.

Reliqua omnia vt in vigilia.

In vigilia pẽtecoſtes. ad veſp. añ.

Dũ complerentur. Hymn⁹.

Veni creatoꝛ ſpũs. Ad mag. añ.

Non vos relinquam. Oꝛatio.

Deus,q hodierna die coꝛda fideliũ ſancti ſpũs illuſtratione docuiſti: da nobis in eodem ſpũ recta ſapere: ⁊ de eius ſemp cõſolatione gaudere. Per dñm noſtrũ Jeſum chꝛiſtum filium tuum: qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti deus: per omnia ſecula ſeculoꝛum. ℟. Amen.

In die ſctõ Pẽtec. Ad Mag. aña.

Hodie cõpleti ſunt.

Reliqua omnia: vt in vigilia.

In vigil. feſti coꝛpis chꝛi. ad vs. añ.

Sacerdos in eternum. Hymn⁹.

Pange lingua gloꝛioſi.

Ad Magnificat. Antiphona.

O ... quam ſua uis. Oꝛo.

Deus,q nobis ſub ſacramẽto mirabili paſſionis tue memoriã reliquiſti: tribue q̃s: ita nos coꝛpoꝛis ⁊ ſanguinis tui ſacra myſteria venerari: vt redemptionis tue fructũ in nobis iugiter ſentiam⁹. Qui vi. In ſcõis veſp. ad mag. añ.

O ſa cruꝫ. Reliq oia vt i.j. veſ.

In vigilia Purificationis beate Marie. Ad veſperas. antiphona.

O admirabile. Hymnus.

Aue maris ſtella. Ad Mag. añ.

Senex puerum. Oꝛatio.

Omnipotẽs ſempiterne deus

maieſtatē tuā ſupplices exoramꝰ: vt ſicut vnigenitus filius tuus hodierna die cū nr̄e carnis ſubſtātia in templo eſt p̄ſentatus:ita nos facias purificatis tibi mētibus p̄ſentari:Per eūdē. Ad ſcd̄as veſ.Añ.

Simeon iuſtus. Ad Mag.Añ.

Hodie be ata virgo Maria. Reliqua oīa vt ī primis veſperis. In annuntiatione beatę Marię. Ad primas veſperas. Antiphōa.

Miſſus eſt. Hymnus. Aue maris ſtella. vt in purificatione. Ad Magnificat. Aña.

Spiritus ſanctus. Oratio. Deus,q̄ de btē Marię v̄ginis vtero verbū tuū angelo nūtiāte carnē ſuſcipere voluiſti:p̄ſta ſupplicibus tuis:vt q vere eā genitricē dei credimꝰ:eiꝰ apud te interceſſionibꝰ adiuuemur. Per eūdē. Ad ſcd̄as veſpas. Ad Mag.Aña.

Gabriel angelus. Reliq̄ oīa vt s. In vigilia natiuitatis Iohannis Baptiſtę.Ad veſperas. Aña.

Ipſe p̄cedit. Hymnus.

Ut queāt laxis reſonare fibris.

Ad mag.

Aña. Ingreſſo zacharia. Orō. Deus,q̄ p̄ſentē diē honorabilē nobis in bti Iohānis natiuitate feciſti:da populis tuis ſpiritualiū grām gaudiorū:ꝛ oium fideliū mētes dirige in viā ſalutis ęternę.Per dn̄m.Ad ſcd̄as veſpe.Añ.

Eliſabet Zacharię. Ad mag.añ.

Puer qui natus eſt. Reliqua omnia vt ſupra in primis veſperis. In feſto apl'oꝝ petri ꝛ pau. ad vſ.

Añ. Petrus ꝛ Iohannes. Hym.

Aurea luce ꝛ decore roſeo.

Ad mag. Aña.

Tu es paſtor ouiū. Orō. Deus,

Digitized by Google

DEus,q hodiernā diē aploꝝ tuoꝝ Petri ꝛ Pauli martyrio ꝯſecraſti:da eccleſię tuę eoꝝ in oībus ſequi pręceptū:p quos religionis ſumpſit exordiū. Per do. In ſecundis veſperis antiphona.

Iurauit dn̄s. hyꝰ vtš.ad mag.añ.

Hodie Simon petrꝰ. Ozo vtš. In vigilia aſſumptionis beatę marię virginis in veſper. antiphona.

Aſſumpta eſt Maria. Hymnus. Aue maris ſtella, vtš, in purificatione. Ad magnificat antiphona.

Virgo prudentiſſima. Oratio.

Famuloꝝ tuoꝝ,q̄s dn̄e,delictis ignoſce:vt qui tibi placere de actibus nr̄is nō valemus: genitricis filij tui dn̄i nr̄i ieſu chr̄i interceſſione ſaluemur. Per eūdē. Ad ſcđas veſpas. Ad Mag. Añā.

Reliqua oia vtš in pmis vš.

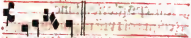
Hodie Ma ria vgo.

In vigilia natiuitatis btē marię.

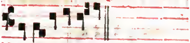
Ad vš. añ. Natiuitas glorioſę.

Hymnus. Aue maris ſtella. vt in purificatione eiuſdē. Ad mag. añ.

Glorio ſę. Oratio.

Famulis tuis,quęſumus domine,cęleſtis gratię munꝰ impertire:vt quibus beatę virginis partus extitit ſalutis exordiū: natiuitatis eius votiua ſolennitas: pacis tribuat incrementum. Per dominum noſtrum. Ad ſecūdas veſperas. Ad Magnificat. Añā.

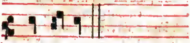
Nati uitas tua. Reliq̄ oia vtš. In feſto ſancti Michaelis archangeli. Ad primas veſperas. Añā.

Stetit angelus. Hymnus.

Tibi chriſte ſplendor patris. Ad Magnificat. Antiphona.

Dum ſacrum. Oratio.

DEus,qui miro ordine angelorum miniſteria,hominūq; diſpenſas: concede propitius: vt quibus tibi miniſtrantibus in cęlo ſemper aſſiſtitur:ab his,i terra, vita noſtra muniatur. Per dn̄m. Ad ſecūdas veſpe. Ad Mag. Añ.

Princeps glorioſiſſime.
Reliqua oĩa vts in primis veſpis.
¶ In feſto omnium ſanctorum ad primas veſperas antiphona.

Vidi turbam magnam. Hym.

Chriſte redēptor oiũ. Ad mag. aĩi.

Angeli archangeli. Oratio.

Omnipotēs ſempiterne deus, qui nos omnium ſanctorum tuorum merita ſub vna tribuiſti celebritate venerari: queſumus: vt deſideratā nobis tue propitiationis abundantiā: multiplicatis interceſſoribus largiaris. Per dominū.
Ad ſecūdas veſpas ad Magt aĩi.

O quam glorioſum.
Reliqua oĩa vts in primis veſpis.
In anniuerſario dedica. eccl'ie ad primas veſp. aĩi.

Domum tuam. Hymnus.

Urbs beata Jeruſalem.

Ad Magnificat antiphona.

Sanctificauit. Oratio.

Deus, qui nobis per ſingulos annos huius ſancti tēpli tui conſecrationis reparas diem: et ſacris ſemper myſterijs repreſentas incolumes: exaudi preces populi tui: et preſta: vt quiſquis hoc templū beneficia petiturus ingreditur: cūcta ſe impetraſſe letet. P. d.
Ad ſcd'as veſperas ad Magt aĩi.

O quam metuendus.
Reliqua oĩa vts in primis veſpis.

DE MATVTINIS IN nocte Natiuitatis Jeſu Chriſti.

Officium matutinarū in nocte natiuitatis domini noſtri Jeſu Chriſti peragitur hoc ordine: Pontifex hora competenti accepta ſua cappa pōtificali: capellano eius caudam deferente: vadit ad eccleſiam: orat genuflexus ſuper faldiſtorio ante medium altaris poſito: deinde ſurgens cooperto capite aſcendit ſedē Pontificalem: in qua aliquantulum quieſcit: tum ſurgens verſus ad altare: competenti voce dicit. Pater noſter. quod ſecrete complet: deinde cantando: et ſibi os cum pollice dextre manus ſigno crucis ſignādo: dicit.

Do

D Omine labia mea aperies.
Et reſpondetur a choꝛo.

Et os meū anūtiabit laudē tuā.
Signans ſe a fronte ad pectus: ꝛ in modum crucis dicit.

D Eus in adiutoꝛiū meū itēde.
Et ſtat quouſq; dicatur inuitatoꝛium: hymnus ꝛ aña pꝛimi pſalmi. Incepto pſalmo ſedet ꝛ cooperit ſibi caput. Cū dicitur tertius ps. pꝛimi nocturni: ponit pulpitū cū libꝛo pꝛo lectionibus cantādis in loco ſolito: Finito verſu: Pōtifex ſurgit detecto ſibi capite dicens.

Pater noſter. qđ ſecrete dicit.
Deinde dicit competenti voce.

Et ne nos inducas in tētationē.

℟. Sed libera nos a malo.
Et duo capellani cum libꝛo ꝛ candela accēſa accedūt ad Pontificē: qui ex libꝛo dicit abſolutionē vꝫ.
Pꝛima abſolutio.

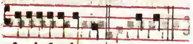
Exaudi dñe Jeſu chꝛe pces ſeruo-

rū tuoꝝ: ꝛ miſerere nobis: q cū

pře ꝛ ſpū ſctō viuis ꝛ regnas in

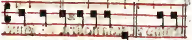
ſecula ſeculoꝛum. ℟. Amen.
Interimq; dicitur ꝰ eſt lectionē: factis reuerētijs altari ꝛ pōtifici: vadit ad pulpitū: ꝛ finita abſolutione: genuflexꝰ verſus pōtificē dicit.

Jube domne benedicere. ℟.

Benedictione perpetua: benedi-

cat nos pater eternus. ℟. Amē.
Nō tamē facit ſignū crucis ſup cū Tum ſedet: ꝛ ſibi ipſi tegit caput: ille autē q lectionē cātat: dū dicit.
Tu autem domine miſerere noſtri. genuflectit verſa facie ad altare. Surgit deinde: ꝛ factis reuerētijs altari ꝛ Pontifici: aſcendit ad Pontificē: ꝛ eius manū genufle-

rus oſculatur: ⁊ reuertitur ad locum ſuum. Si vero qui cantant lectiones ſint canonici cathedralis eccleſię: (quod conueniens eſt) illi non genuflecti: ſed inclinati oſculantur manū: ⁊ ſimiliter dñ dicūt. **Iube domine benedicere.** Et **Tu autem domine.** circa finē reſponſorij, accedit eodē modo q̄ ſecundā lectionē dicturus eſt: ad pulpitum, ⁊ dicit, ⁊ facit vtſ. Pōtifex vero ad ſcdam bñdictionē: ſedens cooperto capite benedicit, dicēs.

Unigenit⁹ dei filius: nos bñdice-

re: ⁊ adiuuare dignet. ℟. Amē.
Et eodē modo reſpōdet dum dī vel cātatur tertia lectio videlicet.

Spirit⁹ ſancti gratia: illuminet

ſenſus ⁊ corda noſtra. ℟. Amē.
Poſt verſiculum ſcdi nocturni, ad abſolutionē: Pōtifex ſurgit detecto capite: ⁊ cōpetenti voce dicit **Pater noſter.** qđ ſecrete pſequitur vtſ. deinde alte pronuntiat. **Et ne nos inducas in tentationē ⁊c.** Tū accedunt duo capellani cum libro ⁊ candela accenſa: ⁊ ex libro dicit abſolutionē.

Abſolutio ſecunda.

Ipſius pietas ⁊ miſericordia

nos adiuuet: qui cum patre et

ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat in

ſecula ſeculorum. ℟. Amen.
Et ſic ſtans dicit quartam benedictionem videlicet.

Deus pater omnipotens: ſit no-

bis ꝓpitius ⁊ clemēs. ℟. Amē.
Et his dictis: ſedet: Quintā vero et Sextam benedictionem ſedēs cooperto capite dicit.

Chriſtus perpetuę det nobis

gaudia vitę. ℟. Amen.

Ignē

Digitized by Google

Ignē ſui amoris: accendat deus

in cordibus noſtris. ℟. Amen.

Poſt ꝟſiculū tertij nocturni: ſurgit Pōtifex detecto capite: ɔuerſus ad altare, dicit eodem modo: et ex libro abſolutionem. Abſolutio tertia.

A vinculis peccatorum noſtrorum:

abſoluat nos omnipotēs ꝛ mi

ſericors dominus. ℟. Amen.

Et ſtans dicit ſeptimam benedictionem: videlicet.

Euangelica lectio: ſit nobis ſa

lus ꝛ protectio. ℟. Amen.

Et ſic ſtat vſque ad inceptam Homiliam: tum ſedet Pontifex ꝛ alij omnes: poſtea octauam benedictionem, dicit ſedendo: videlicet.

Per euangelica dicta: deleātur

noſtra delicta. ℟. Amen.

Surgit deinde ad euangelium: et dum dicit: Et reliqua ſedēt oēs. Nonam lectionē dicit ipſe Pontifex ſtans in ſede ſua: ꝛ propterea dum replicatur a choro ꝟ. poſt Gloria patri ꝛc. Archidiaconus: ꝛ alius a dextris: ꝛ a ſiniſtris Pontificis aſſiſtentes: ac archipreſbyter, ſeu prior capituli accēdunt ad Pontificem: accedunt etiam duo capellani qui ſeruiunt de libro et candela: et ex libro pontifex, dicit. Iube domine benedicere. ꝛ non domne ſicut inferiores dicunt: et nullus dicit benedictionem: ſed facta aliquali morula chorus reſpondet. Amen. Dum autē dicit.

Tu autē dñe miſerere nři. ℟. Amē.

inclinat caput verſus ad altare. Finita lectione ſubdiaconus ſeu alius cui incumbit: factis reuerentiis altari ꝛ Pontifici: ſtans ante illū: ſibi preintonat ſubmiſſa voce Te deum laudamus. quod Pōtifex cōpetenti voce dicit: ꝛ chorus proſequit vſqꝫ ad finem: ad quod Pōtifex ſtat detecto capite: ad ꝟ. Te ergo quęſumus ꝛc. Pōtifex in ſua ſede: alij oēs in locis ſuis genuflē

nuflectũt. Finito dicto verſu oẽs ſurgunt: ⁊ ſtãt vſq ad finem: tum accedunt duo ceroferarij cum lu-minaribus: ⁊ duo capellani cum libro ⁊ candela: et Pontifer dicit Dñs vobiſcũ. ⁊ orõnem et librõ eaq finita replicat Dñs vobiſcũ. et capellani ac ceroferarij diſce-dũt: ⁊ põtifex deſcẽdit ad gradus altaris: ⁊ cũ celebrãte facit cõfeſſio nem: ⁊ ꝓcedit in miſſa more ſolito.

Dat bñdictio ſolẽnis poſt finem miſſe: ſed nõ publicant idulgẽtie.

Sex primas lectiones cantant canonici eccleſie: ſeptimã aſſiſtens qui a ſiniſtris: octauam archidia-conus qui a dextris Põtifici aſſi-ſtere ſolet: nonam ipſe Pontifex dicit: vt ſ dictũ eſt. Et hic modus cantandi in alijs matutinis oĩa: de quibus mentio facta eſt: ſeruabit.

DE MISSA PONTIFI-cali: Pontifice ſolenniter celebrante.

Miniſtri q aſſiſtere debẽt epo celebratu-ro.

Pontifici miſſas ſolenni-ter celebraturo: hos mi-niſtros adeſſe oportet. Primum archidiaconum a dex-tris: ⁊ alium a ſiniſtris diaconali-ter paratos: Item diaconũ ⁊ ſub-diaconum: ⁊ aſſiſtentẽ qui eſſe de-bet dignior capituli: ſi ſit in eccle-ſia ſua Põtifex: ſi nõ: vnus ex di-gnioribus ſue familie: qui aſſiſtẽs vocatur. Hic expertus eſſe debet in celebratione miſſarũ: ⁊ indutus ſuperpellicio ⁊ pluuiali: miniſtra-re debet miſſalẽ librũ: inuenire ora-tiones: ⁊ alia que ſunt opportuna: oſtendendo ſemper pontifici digi-to ſuo quid ſit dicturus: vel ipſum clam ſecreta voce monendo.

Aliũ capellanum: qui cum Ponti-fex in ſede ſtans aliqd dictur⁹ erit librũ ſupra caput ſuſtinet: ⁊ alios de cãdela ⁊ baculo paſtorali cũ plu-uialibus: vt dictũ eſt ſupra in ve-ſperis. Cũ aũt Põtifex erit apud altare: aſſiſtens ſtat apud eũ ſemp in exteriori parte altaris: officium ſuum vt prefert adimplẽs. Adſunt etiã quatuor aut ſex alij capellani: ſuperpelliceis induti: q ſeruiãt in rebus opportunis. Sit preterea prope altare: menſa vna pro cre-dẽtia: ſupra quã ſit mappa mũda: ⁊ duo candelabra cum luminari-bus ardẽtibus: mitra: ſandalia: cũ caligis: ⁊ baculo paſtorali: ſi Põ-tifex ſit in ſua ciuitate, vel dioceſi. Calix cũ corporali ⁊ palla ⁊ map-pulis ſuis. Hoſtiaria cũ hoſtijs. Ampulle cum vino ⁊ aqua. Thu-ribulum cum nauicella: incenſo ⁊ cocleari. Vaſa duo argẽtea in cor-nibus menſe: vaſa ad abluendum manus cum mantilibus: ⁊ tres ex honorabilioribus familiarib⁹ lai-cis miniſtrãt in credentia: ſemper ſtãtes: niſi quãdo eſt genuflectẽdũ.

A ſiniſtro cornu alta-ris id eſt epi-ſtole porta-tur ſedes pro epo ⁊ credentia ibi prope cũ neceſſa-riis ad miſ-ſam.

Si vero Pontifex nõ ſit in ſua eccleſia ſeu dioceſi: paret faldiſto-riũ in cornu ẽpl'e: nõ procul ab al-tari: ſup altari vero: In medio: or-dinantur ſuo ordine. Amictus: al-ba: cingulũ: crux pectoralis: ſtola: tunicella, dalmatica, chirothece, planeta, manipulũ, ⁊ anulus pon-tificalis: ⁊ palliũ ſi ſit archiepſ: aut

maior

maioꝛ,vel aliaſ pallio vtatᷣ:⁊ in ſua
eccleſia ſeu ꝓuincia:⁊ in dextro ꝓ
diacono:⁊ ſiniſtro coꝛnibꝰ altaris
ꝓ ſubdiacono:paramēta cōſueta.
Hoꝛa cōpetēti: pontifex cappa la
nea pōtificlai,qua pꝛelati in roma
na curia i capella papę vti ꝯſueue
runt,indutus:capellano caudam
illius poſt eum deferēte: venit ad
eccleſiam:⁊ accedens ante altare:
genuflexus ibidem oꝛans dicit.

Ep̄s venit ad eccleſiā cū cappa lanea cuiꝰ caudā capellanus defert et genuflexꝰ ante altare oꝛās dicit.

Introibo in domū tuam: in
holocauſtis reddā tibi vota
mea: quę diſtinxerunt labia mea.
Deinde vadit ad locū vbi ꝯſueuit
accipere paramenta:⁊ ibi ſedēs in
parata ſibi ſede:aliquantulū quie
ſcit. Interim vel ante: diaconus ⁊
ſubdiaconꝰ accipiunt paramenta
ſua oīa: pꝛęter manipulum, quem
ſumunt poſtq̄ eſt paratꝰ pontifex:
cui(ſi ſit in eccleſia ſua) canonici et
aliqui ſacerdotes:pluuialibꝰ tem
poꝛi cōgruentibus induti:debent
aſſiſtere. Capellani oēs tūc adſint
cū ſuperpellicijs:⁊ aſſiſtēs ac alius
de baculo paſtoꝛali ſeruiēs cū plu
uialibus:quibꝰ indutis:ſi eſt in ec
cleſia ſua ſurgit pontifex:⁊ ad alta
re verſus: ſtās detecto capite:dicit
ſecrete. Pater nr̄. deinde compe
tēti voce cantādo ⁊ a fronte ad pe
ctus ſignū crucis ꝓducēdo: dicit.

Pontifex ſedet in ſede ſua et miniſtri parantur.

Ep̄us ſtās ſine mitra incipit tertiam.

Deus in adiutoꝛiū meū intende.
Choꝛus reſpondet. Domine ad
adiuuandum me feſtina. ⁊ dicunt
Tertia, vel alię hoꝛę tēpoꝛi conue
nientes. Interim parat Pontifex
oibus oꝛnamētis ꝓ miſſa:vt moris
eſt: dicto verſiculo hoꝛarū ipſarū:

Pontifex paratᷣ omnibus paramentis excepta planeta i cuius loco accipit pluuiale ⁊ dicit oratione tertie. verſus ad altare.

Pontifex indutus omnibꝰ para
mētis dempta planeta:cuius loco
pluuiale accipit tēpoꝛi cōueniens:
aſſiſtentibus ſibi duobus cęroſe
rarijs:ſtās verſus ad altare, dicit.
Dn̄s vobiſcum. ⁊ oꝛationem ho
ris congruentē:⁊ in fine replicat.
Dn̄s vobiſcum. tū dicto. Bene
dicamus dn̄o. depoſito pluuiali ac
cipit planetā: ⁊ accedit ad altare.
¶ Incepto autē pſalmo hoꝛarū
pꝛędictaruꝫ: ſedet Pōtifex:⁊ ſub
diaconus paratus ambabus ma
nibus vſqꝫ ad faciem eleuatis: ca
ligas ⁊ ſandalia velo tecta poꝛtat
ad Pontificē. Tunc capellani om
nes genuflexi:fimbꝛias cappę Pō
tificis circuncirca tenēt: ⁊ ſubtus
genuflectit vnus ex cubicularijs
Pontificis:qui quotidiana calcia
menta Pontifici exuit:⁊ adiuuāte
ſubdiacono, q caligas ⁊ ſandalia
poꝛtauit:Pōtifici caligas ⁊ ſanda
lia induit: Pōtifex interim ſedēs:
cū duobꝰ aſſiſtētibus ſuis ſimul al
ternatim legentibꝰ:dicit ſequentē
añam: vno ex capellanis librū ſu
pꝛa caput: ⁊ alio candelam tenēte.

Oꝛdo parandi epiſcopus in ſacriſtia vel alibi.

Caligę et ſādalia pōtifici imponuntur

Ne reminiſcaris dn̄e delictā no
ſtra,vel parentū noſtroꝛum: neqꝫ
vindictā ſumas de peccatis nr̄is.
Deinde ꝓſequit̄ ſequētes pſal̄os.
Quā dilecta tabernacula tua
domine virtutū: concupiſcit
⁊ deficit anima mea in atria dn̄i.
Coꝛ meum ⁊ caro mea:exultaue
runt in deum viuum.
Etenim paſſer inuenit ſibi do
mum: et turtur nidum vbi repo
nat pullos ſuos.

Alta

Altaria tua domine virtutū: rex meus et deus meus.
Beati qui habitant in domo tua dñe: in ſecula ſeculo℞ laudabūt te.
Beatus vir cuius eſt auxiliū abs te aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachrymarum: in loco quem poſuit.
Etenim benedictionem dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deorū in ſion.
Domine deus virtutum exaudi orationem meam: auribus percipe deus Jacob.
Protector noſter aſpice deus: et reſpice in faciem Chriſti tui.
Quia melior eſt dies vna in atrijs tuis: ſuper millia.
Elegi abiectus eſſe in domo dei mei: magiſquā habitare in tabernaculis peccatorum.
Quia miſericordiam et veritatem diligit Deus: gratiam, et gloriam dabit dominus.
Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocētia: domine virtutum, beatus homo q ſperat in te.
Gloria pr̄i. Sicut erat. Alius pſ.
Benedixiſti domine terram tuam: auertiſti captiuitatem Jacob.
Remiſiſti iniquitatem plebis tuę: operuiſti omnia peccata eorum.
Mitigaſti omnem iram tuā: auertiſti ab ira indignationis tuę.
Conuerte nos deus ſalutaris noſter: et auerte iram tuam a nobis.
Nunquid in ęternum iraſceris nobis: aut extendes iram tuam a generatione in generationem?
Deus tu conuerſus viuificabis nos: et plebs tua lętabitur in te.
Oſtēde nobis domine miſericordiam tuā: et ſalutare tuū da nobis.
Audiam quid loquatur in me dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem ſuam.
Et ſuper ſanctos ſuos: et in eos qui conuertuntur ad cor.
Uerumtamen prope timentes eū ſalutare ipſius: vt inhabitet gloria in terra noſtra.
Miſericordia et veritas obuiauerūt ſibi: iuſtitia, et pax oſculatę ſūt.
Ueritas de terra orta eſt: et iuſtitia de cęlo proſpexit.
Etenim dñs dabit benignitatē: et terra noſtra dabit fructū ſuum.
Iuſtitia ante eum ambulabit: et ponet in via greſſus ſuos.
Gloria pr̄i. Sicut erat. Alius pſ.
Inclina domine aurem tuam et exaudi me: quoniam inops et pauper ſum ego.
Cuſtodi animam meā quoniam ſanctus ſum: ſaluum fac ſeruum tuum deus meus ſperantem in te.
Miſerere mei domine quoniam ad te clamaui tota die: lętifica animam ſerui tui, quoniam ad te domine animam meam leuaui.
Quoniā tu domine ſuauis et mitis et multę miſericordię omnibus inuocantibus te.
Auribus percipe orationē meā: et intende voci deprecationis meę.
In die tribulationis meę clamaui ad te: quia exaudiſti me.
Non eſt ſimilis tui in dijs domine: et non eſt ſecundum opera tua.

Omnes gentes quaſcunqꝫ feciſti, venient: ⁊ adorabunt coram te dñe: ⁊ glorificabunt nomẽ tuum.
Quoniam magnus es tu et faciens mirabilia: tu es deus ſolus.
Deduc me domine in via tua et ingrediar in veritate tua: letetur cor meuꝫ vt timeat nomen tuum.
Confitebor tibi domine Deus meus in toto corde meo: ⁊ glorificabo nomen tuum in eternum.
Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me: ⁊ eruiſti animã meam ex inferno inferiori.
Deus iniqui inſurrexerunt ſuper me: ⁊ ſynagoga potentiũ que ſierunt animam meam: ⁊ nõ propoſuerunt te in conſpectu ſuo.
Et tu domine deus miſerator et miſericors: patiens ⁊ multe miſericordie ⁊ verax.
Reſpice in me ⁊ miſerere mei: da imperium tuum puero tuo: ⁊ ſaluum fac filium ancille tue.
Fac mecum ſignum in bonum: vt videant qui oderunt me, ⁊ confundantur: quoniam tu domine adiuuiſti me ⁊ conſolatus es me.
Gloria pñi. Sicut erat. Alius ps.

Credidi propter quod locutus ſum: ego autem humiliatus ſum nimis.
Ego dixi in exceſſu meo: omnis homo mendax.
Quid retribuã domino: pro omnibus que retribuit mihi?
Calicẽ ſalutaris accipiam: ⁊ nomen domini inuocabo.
Uota mea domino reddam coram omni populo eius: pretioſa in conſpectu domini mors ſanctorum eius.
O dñe quia ego ſeruus tuus: ego ſeruus tuus, ⁊ filius ancille tue.
Dirupiſti vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis: et nomen domini inuocabo.
Uota mea dño reddã, in conſpectu omnis populi eius: in atrijs domus dñi, in medio tui Jeruſalẽ.
Gloria pñi. Sicut erat. Alius ps.

De profundis clamaui ad te domine: domine exaudi vocem meam.
Fiant aures tue intendentes: in vocem deprecationis mee.
Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?
Quia apud te propitiatio eſt: et propter legem tuã ſuſtinui te dñe.
Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in dño.
A cuſtodia matutina vſqꝫ ad noctem: ſperet Jſrael in domino.
Quia apud dominum miſericordia: ⁊ copioſa apud eũ redemptio.
Et ipſe redimet Jſrael: ex omnibus iniquitatibꝰ eius. Gloria pñi. Sicut erat. Deinde repetit aña.
Ne reminiſcaris dñe delicta noſtra vel parentũ noſtrorum: neqꝫ vindictã ſumas de peccatis nr̃is.

Finitis ps. ⁊ aña pdictis: ⁊ caligis cum ſandalijs ſibi indutis: ſurgit Pontifex: ⁊ detecto capite: ſtans verſus ad altare, dicit. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſõ. Kyrie eleiſõ. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Ego dixi dñe miſerere mei. ℟. Sa

Pontifex acceptis caligis et ſandalijs ſurgit ⁊ dicit. Kyrie eleiſon ⁊c. ſtans verſus ad altare capite detecto.

℞. Sana animam meã quia peccaui tibi. ℣. Conuertere dñe aliquantulum. ℞. Et deprecare ſuper ſeruos tuos. ℣. Fiat miſericordia tua domine ſuper nos. ℞. Quemadmodũ ſperauimus in te. ℣. Sacerdotes tui induantur iuſtitiam. ℞. Et ſancti tui exultent. ℣. Ab occultis meis munda me dñe. ℞. Et ab alienis parce ſeruo tuo. ℣. Domine exaudi orationẽ meam. ℞. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℞. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.

Aures tuę pietatis mitiſſime Deus inclina precibus noſtris: & gratia ſancti ſpiritus illumina cor noſtrum: vt tuis myſterijs digne miniſtrare: teq; ęterna charitate diligere mereamur.

Deus, cui omne cor patet: et omnis voluntas loquitur: & quem nullum latet ſecretum: purifica per infuſionem ſancti ſpiritus cogitationes cordis noſtri: vt te perfecte diligere: et digne laudare mereamur. Alia oratio.

Ure igne ſancti ſpiritus renes noſtros & cor noſtrũ dñe: vt tibi caſto corpore ſeruiamus: et mũdo corde placeamus. Alia orõ.

Mentes noſtras, quęſumus domine, paracletus: qui a te procedit illuminet: et inducat in omnem, ſicut tuus promiſit filius veritatem. Alia oratio.

Adſit nobis, quęſumus dñe, virtus ſpũs ſancti, quę & corda noſtra clemẽter expurget: & ab oibus tueatur aduerſis. Alia orõ.

Deus, qui corda fidelium ſancti ſpiritus illuſtratione docuiſti: da nobis in eodem ſpiritu recta ſapere: & de eius ſemper conſolatione gaudere. Alia oratio.

Conſcientias noſtras, quęſumus domine, viſitando purifica: vt veniens dominus noſter Ieſus Chriſtus filius tuus: paratam ſibi in nobis inueniat manſionem: Qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus Per omnia ſecula ſeculorum. ℞. Amen. Tum, dicit Pontifex.

Calcia me domine caligas iucunditatis: & corrobora genua meę debilitatis: vt indefeſſus valeam per ſemitam mãdatorum tuorũ ad te peruenire. Alia orõ.

Calcia dñe pedes meos in preparationem euangelii pacis: & protege me in velamento alarũ tuarum. Deinde, dicit Pontifex.

Exue me domine veterẽ hominem cum moribus & actibus ſuis: & indue me nouũ hominem: qui ſecundũ deũ creatus eſt: in iuſtitia & ſanctitate veritatis.

Tum exuitur a ſcutiferis cappa: deinde orans, dicit.

AD MANVS.

Da dñe virtutẽ manibus meis: ad abſtergendũ omnẽ maculam immundã: vt ſine pollutione mentis & corporis: valeam tibi ſeruire. Inde ſedens lauat manus: quas cum loturus eſt: dignior ex miniſtris laicis portat in dextra manu Buccale aquę cum Mantili deſuper plicato: et ſiniſtra manu peluim:

peluim: ꝛ archidiaconus extrahit anulos Pontifici ſi ſit opus: atqꝫ eos ſeruat. Ille autē qui aquam portauit corā Pontifice genufle-ctit: ꝛ primū infundit aliquantulū aque ſup labiū peluis ꝛ eā pregu-ſtat. Interim duo ex capellanis in ſuperpelliceis hinc ꝛ inde genu-flexi mātile, quod ille apportauit, accipientes: extenſum tenent ante genua Pontificis: Tum ille infun-dit aquam: capellano aſſiſtēte ma-nus ad peluim apponēte: ꝛ lauat manus: ac abſtergit. Quo facto: ſurgit Pontifex: ꝛ orans dicit.

AD AMICTVM.

Pone domine galeam ſalutis in capite meo: ad expugnandas om-nes diabolicas fraudes: inimico-rum omniū verſutias ſuperando.

Pontifex ſtis para-tur oibus paramen-tis.

Interim capellani portant para-mēta: hoc ordine. Amictū, albam, cingulum, crucē, pectoralem, ſto-lam, tunicellam, dalmaticam, chi-rothecas, planetam, pallium, ſpi-nulas, ſi pallio vti poſſit ꝛ vtendū ſit, mitram, anulum Pontificalem ꝛ gremiale. Ex omnibus his pa-ramentis Pōtifex oſculatur tan-tum amictum, crucē pectoralem, ſtolam, et pallium quando indui-tur: ꝛ quādo exuitur: archidiaco-no vero ad dextram, ꝛ alio: vt ſu-pra: ad ſiniſtram Pōtificis ſtanti-bus ꝛ adiuuantibus: Diaconus euangelium dicturus: accipiant ſucceſſiue paramēta: de manibus capellanorum ea apportantium, ꝛ Pontificem induūt: ꝛ primū: ami-ctum accipiētes vnuſquiſqꝫ a par-te ſua cū oſculandū Pontifici tra-dunt. Tum ſupra caput Pōtificis imponunt. Deinde illū declinant ad collū: diligenterqꝫ obturāt col-laria veſtium: circuncirca honeſte aptātes: ꝛ cordulas poſt tergū du-centes: eas ad corpus reducunt ꝛ ligāt. Quo facto dicit Pontifex.

AD ALBAM.

Dealba me dñe: ꝛ a delicto meo munda me: vt cum his qui ſtolas ſuas dealbauerūt in ſāguine agni: gaudijs perfruar ſempiternis.

Deinde accipientes albam impo-nunt Pontifici: ꝛ diligenter eam aptant circa collum ꝛ manicas ac humeros. Tum dicit Pontifex.

AD CINGVLVM.

Precinge me dñe cingulo fidei: ꝛ virtute caſtitatis lumbos meos: ꝛ extingue in eis humorē libidinis: vt iugiter maneat in me vigor to-tius caſtitatis. Accipiunt deinde cingulū: ꝛ ā tergo incipiētes cin-gunt: ꝛ ante corpus ligāt: eleuātqꝫ albā circuncirca: ita vt honeſte te-pendeat: tegat veſtes ꝛ equaliter fluat. Quo facto: dicit Pontifex.

AD CRVCEM.

Munire digneris me dñe Ieſu Chriſte ab omnibus inſidijs ini-micorum omniū: ſigno ſanctiſſime crucis tue: ac concedere digneris mihi indigno ſeruo tuo: vt ſicut hanc crucem ſanctorum tuorum reliquijs refertā ante pectus meū teneo: ſic ſemper mente retineam et memoriam paſſionis: et ſancto-rum victorias martyrum.

Dia-

Diaconus deinde crucē pectorale accipit: ⁊ eã prius oſculandam Pontifice offert: Tum imponit eius collo: ita vt ante pectus dependeat. Deinde dicit Pontifex.

AD STOLAM.

Redde mihi dñe, obſecro, ſtolam immortalitatis: quam perdidi in preuaricatione primi parentis: et quamuis indignus accedere preſumo ad tuum ſacrum myſterium cum hoc ornamēto: preſta, vt in eodem in perpetuum merear letari. Stolā deinde accipiunt diaconus ⁊ ſubdiaconus: quiſq; a latere ſuo ⁊ porrigunt Pontifici oſculandā. Tum eius collo imponūt: vt fluat ante pectus: non tamē eam tranſuerſet in modum crucis: ſed recte pēdere ſinat: neq; permittat eam collū tangere: ſed pars que in medio eſt: aliquantulum fluat retro. Quo facto: dicit Pontifex.

AD TVNICELLAM.

Tunica iucunditatis: ⁊ indumento letitie: induat me dominus. Tunicellam deinde Pontifici imponūt circa collum ⁊ manus: diligenter aptātes. Tum orãs: dicit.

AD DALMATICAM.

Indue me dñe indumento ſalutis: et veſtimento letitie: ⁊ dalmatica iuſtitie circunda me ſemper. Eodē modo induitur dalmatica ⁊ aptatur. Tum dicit Pontifex.

AD CHIROTHECAS.

Circunda domine manus meas mūditia noui hominis, qui de celo deſcēdit: vt quemadmodū Iacob (Gen.27.) dilectus tuus: pelliculis hedorum opertis manibus paternā benedictionem oblato patri cibo potuq; gratiſſimo impetrauit, ſic ⁊ oblata per manus noſtras ſalutari hoſtia: gratie tue benedictionem merear. Per dominū noſtrū Jeſum Chriſtum filiū tuum: qui in ſimilitudinem carnis peccati pro nobis obtulit ſemetipſum. Sedet deinde pōtifex: ⁊ diaconus dextrā: ſubdiaconus ſiniſtrā chirothecas: et imittunt: manꝰ primo exoſculātes. Tum ſurgit Pōtifex: ⁊ orãs, dicit.

AD PLANETAM.

Domine qui dixiſti: Iugū meū ſuaue eſt, ⁊ onus meum leue: preſta, vt illud portare ſic valeam: q; poſſim conſequi tuam gratiam. Planetam deinde imponunt diaconus ⁊ ſubdiaconus: et quiſq; a latere ſuo a brachijs ad humeros reducit ⁊ diligenter aptat, ne impediat aliquo modo brachia.

¶ Si Pontifex pallio vti poſſit: ⁊ ipſo ſecūdum priuilegia eo dic fit vtendum: poſtquā indutus eſt planeta: portat pallium ab vno ex capellanis ambabꝰ manibꝰ eleuatū: cōplicatū ſimul ⁊ coopertū velo. Diaconus illud accipiens: ſiniſtrā manum ad dextrā pallij crucē: dextram vero manū ad ſiniſtrā crucem pallij habēs: ⁊ crucem, que in medio eſt oſculandā porrigit Pōtifici, adiuuante ſubdiacono: qui ſiniſtram pallij partem accipit: diaconus partem que a tergo dependere debet: ſiniſtra manu eleuans: illud ſup humeros Pontifici imponit: (Modo imponendi palliū archiepiſcopo vel patriarche.)

ponit: ita vt pars pallij dupla ſup ſiniſtrum humerum locetur: ⁊ aptetur pallium diligẽter: vt humeros equaliter ambiat: ⁊ eleuationem brachiorum non impediat. Inde alius capellanus portat ſpinulas tres gẽmatas: quarum pulchriorem diaconus accipiens inſigit cruci anteriori in pectore exiſtenti: aliam in cruce ſiniſtri humeri: tertiam alius, vel ipſe diaconus in cruce poſteriori. Spinule autem ita ſunt inſigende: vt quelibet tertio tranſeat per crucem: tamen nõ perforet pallium: ⁊ nullo modo acumen tãgat planetam: ⁊ gemma que in capite, ſpinule eſt: ſit a dextra parte inſigẽtis. Aptato pallio: aptať rurſus planeta circa brachia: ⁊ circa collum extrahitur ante ⁊ retro. Tum dicit Pontifex.

AD MITRAM.

Mitram domine ⁊ ſalutis galeã impone capiti meo: vt contra antiqui hoſtis: omniumq; inimicorũ meorũ inſidias: inoffenſus euadã. Sedet Pontifex poſt hec: ⁊ diaconus accipiens mitrã de manu capellani, qui illam cum mappa ſeruat: imponit capiti Põtificis: ſubdiacono qui a ſiniſtris eſt: pendentes vittas eleuante. Tum ſedens cum mitra: dicit.

AD ANVLVM.

Cordis et corporis mei dñe digitos virtute decora: et ſeptiformis ſpiritus ſanctificatione circunda. Portatur deinde anulus Pontificalis: quem aſſiſtens manu dextra Pontificis prius oſculatã: ei digito anulari imponit.

¶ Poſtremo ponitur gremiale ſuper gremium pontificis: qui dicit pro manipulo quem poſtea accipit ad altare.

AD MANIPVLVM.

Merear, precor domine, manipulum portare mente flebili: vt cum exultatione portionem accipiam cum iuſtis. Pontifice ſic parato Diaconus ⁊ Subdiaconus accipiunt manipulos ſuos. Si pontifex non fuerit in ſua eccleſia: Archidiaconus ⁊ alius qui a dextris ⁊ a ſiniſtris: vt ſupra dictum eſt aſſiſtunt: non aderunt: ſed Diaconus ⁊ ſubdiaconus illorum vices ⁊ ſeruitia ſupplebunt. Accedit deinde ad pontificem thuriferarius cum thuribulo: ⁊ nauicula incenſi: ⁊ miniſtrante aſſiſtente nauiculam: pontifex imponit incenſum: prout ſupra in veſperis dictũ eſt: deinde proceſſionaliter accedit ad altare hoc ordine: Primum procedit ipſe thuriferarius cum thuribulo fumigante: quem ſequuntur duo ceroferarij cum candelabris et luminaribus medium habentes illum qui defert crucem.

Pontifex benedicto incenſo ⁊ poſito in thuribulo vadit ad altare.

Ordo proceſſionis.

Si põtifex celebraturus archiepiſcopus ſit, vel maior: aliter crux non portatur: hos ſequitur ſubdiaconus portans ante pectus librum euãgeliorum clauſum: ⁊ intus manipulum pontificis: deinde diaconus cum aſſiſtente: deinde Pontifex ſi in ſua ciuitate, vel

dioceſi ſit: baculum ipſum in ſini-
ſtra manu portat medius inter
archidiaconum: ⁊ alium ſibi cum
dalmaticis aſſiſtentes. Qui autem
ſeruat mitram: pontificem ſequi-
tur cũ alijs capellanis ⁊ clericis: ⁊
ſic perueniunt ad altare. Si ve-
ro pontifex non ſit in ſua Eccleſia
vel dioceſi: paratur prope altare
in faldiſtorio: ⁊ huiuſmodi proceſ-
ſio dimittit. Cũ peruenerit pon-
tifex ad gradus altaris: firmat ſe:
et extrahitur ei mitra a diacono:
qui dat eam capellano: ad quem
ſpectat eam ſeruare: ⁊ complanan-
tur capilli pontificis cum birreto
ſuo a diacono ſi ſit opus: ⁊ omnes
pro confeſſione cum pontifice di-
cenda ſe ordinãt hoc modo. A de-
xtris Pontificis erit aſſiſtens: a
ſiniſtris diaconus: et ad ſiniſtram
diaconi ſubdiaconus, qui aliquan-
tulum poſt diaconum genuflectit
ad confeſſionẽ. Archidiaconus
vero ⁊ alius aſſiſtentes ſtant poſt
pontificem: tum pontifex facta re-
uerentia altari cum profunda ca-
pitis inclinatione: erigens ſe facit
confeſſionem cum miniſtris pre-
dictis: Interim a choro cantatur
Introitus ſubdiaconus vero cũ
pontifex dixerit Indulgentiam.
extrahit ex libro manipulũ: ⁊ oſcu-
lata ſiniſtra manu pontificis: illũ
ſibi imponit: deinde preaſcẽdens
ad altare in dextro cornu cũ aper-
to libro: expectat pontificem, qui
dictis orationibus cõſuetis aſcen-
dit ad altare: ⁊ illud in medio oſcu-
latur: tum verſus ad ſubdiaconũ

Pontifex ante altare perueni-enti extrahitur mitra qui facta reuerentia altari incipit cõfeſſionem.

Cum põtifex dixerit Indulgẽtiã ſubdiaconus iponit illi manipulũ in ſiniſtra manu prius ipſa oſculata. Pontifex aſcẽdit ad altare et oſculatˀ ipſum ⁊ poſtea librũ euangeliorum apertum.

oſculatur librum euangeliorum:
quẽ deinde ſubdiaconus claudit:
et tradit vni ex miniſtris. Uer-
tit ſe deinde pontifex ad cornu epi-
ſtolę, vbi per diaconum euangelij
offertur ei thuribulũ: ⁊ imponit
incenſum: vt ſuperius in veſperis
dictum eſt, in altari ſemper, diaco-
nus miniſtrat nauiculam: et non
aſſiſtens. Impoſito incenſo, diaco-
nus reddit nauiculam thurifera-
rio: ⁊ accipiens ab eo thuribulũ:
illud dat pontifici: qui incenſat al-
tare eo ordine: prout ſupra in ve-
ſperis dictum eſt. Altari incẽſato,
Pontifex ſtãs in cornu epiſtolę al-
taris, reddit thuribulũ diacono:
⁊ archidiaconus iponit pontifici
mitrã. Si pontifex non ſit in ſua
eccleſia: vnus ex capellanis hęc fa-
ciat: tũ diaconus profunde ſe in-
clinat: ⁊ erigens ſe incenſat ponti-
ficem ter ei ducẽs thuribulũ: dein-
de tradit illud thuriferario: tũ ar-
chidiaconus capit pontificẽ per
dextrum brachiũ modeſte: ⁊ alius
a ſiniſtris per ſiniſtrum: ſic ducen-
tes eũ: qui primo redit ad mediũ
altaris: et ibi, illi cum mitra caput
inclinando: reuerẽtiam facit: tum
vadit ad ſedem pontificalẽ vel ad
faldiſtorium. (Si pontifex non ſit
in ſua eccleſia) vbi cum fuerit pon-
tifex depoſita ſibi mitra legit In-
troitũ. cum miniſtris ex libro quẽ
vnus ex capellanis ſupra caput: et
alius candelã accẽſaz tenet aſſiſtẽ-
te inueniente: ⁊ pontifici demon-
ſtrante: deinde dicit. Kyrie elei-
ſon ⁊c. Quo dicto ſedet pontifex:

Pontifex incẽſat altare.

Imponitur pontifici mitra poſt quaz altare incenſauit ⁊ Diaconˀ pontificẽ incenſat.

⁊ ar-

et archidiaconus cum alio a ſini-
ſtris imponit ei mitram ⁊ gremia-
le ſuper gremium: miniſtri etiam
oēs ſedent: aſſiſtēs prope pontifi-
cē ad dexteram: tamen diaconus ⁊
ſubdiaconus ad altare remanēt: ⁊
ibi quādo tēpus eſt: Diaconus in
ſuperiori; Subdiaconus vō in ſe-
cundo inferiori gradibus: ſedent.
Finito a choro Kyrie eleiſon.
ſurgit primum diaconus, qui a ſi-
niſtris ſedet: ⁊ auferēs gremiale a
gremio pontificis: illud dat vni ex
miniſtris: Cum deponit mitram
pontifici: ⁊ ſeruanti illā reddit: q
ſemp prope pontificē eſſe debet:
ſurgunt interim oēs: ⁊ archidiaco-
nus depoſito birreto: ⁊ cōplanatis
capillis: dextrā pontificis manū: ⁊
alius a ſiniſtris ſiniſtrū apprehen-
dentes: illum ſemper iuuāt cū ſur-
git. Pontifex vero ſtās verſus ad
altare eleuatis manib' iuxta alti-
tudinem humerorū: ita vt dextra
manus dextrum humerū: ſiniſtra
vero ſiniſtrum non tranſcendat:
ſed omnino equet extēſis digitis:
ſed non ſeiūctis: dicit: ſi ſit dicēdū.
Gloria in excelſis deo. In tono
tempori conuenienti. Cum dicit
Deo. iungit manus ante pectus:
deinde legēdo cum miniſtris pro-
ſequitur totum ipſum angelicum
hymnum: tum ſedet ⁊ imponitur
ſibi mitra ⁊ gremiale: ⁊ ſedēt oēs.
Cātato a choro hymno predicto:
diaconus qui a ſiniſtris gremiale
ac mitra aufert pontifici: vt ſupra:
qui ſurgit: ⁊ ſtans verſus ad popu-
lum eleuatis manibus: vt diximus
ſupra dicit. **Pax vobis.** Et in fine
iungit manus ante pectus: dein-
de reſpondetur. **Et cum ſpiritu
tuo.** tum verſus ad crucē in alta-
ri poſitam dicit. **Oremus.** Iun-
gendo manus: rurſus illis ſepara-
tis ⁊ eleuatis: vt ſupra pſequitur
orationes: placide ⁊ diſtincte can-
tando: ⁊ cum ventum eſt ad **Per
dominum noſtrū Ieſum chrm ⁊c.**
Iungit manus tenens eas iūctas
vſque ad finem: deinde ſedet: acci-
pit mitrā ⁊ gremiale: et ſedēt etiā
alii omnes: vt ſupra. In fine ora-
tionū. vel ad **Per dn̄m noſtrū Ie-
ſum chriſtū ⁊c.** Subdiaconus acci-
piens librum epiſtolarū ante pe-
ctus ſuū: ambabus manibus ab
inferiori eius parte illum tenet: et
facta reuerētia altari et pontifici:
genu terrā tangendo: vadit ad lo-
cum cōſuetum: vno ex acolitis cū
deducente: tū librū ſibiipſi tenēs:
niſi ſit conſuetum pulpitū cantat
epiſtolā: qua finita: rurſus genu-
flectit verſus ad altare: ⁊ clauſo li-
bro: illū reportat pari modo vt ve-
nit. Cū peruenit ad pontificem:
genuflectit ante eū: ⁊ ponit librū
ad eius genua: ſupra quē Pōtifex
manum dextrā ponit: quā ſubdia-
conus oſculat: ⁊ ſtatim Pontifex
eum benedicit: tum ſurgens ſub-
diacon' redit ad altare: ⁊ ibi expe-
ctat donec fuerit tēpus eundi ad
dicendum euangelium. Interim
accedunt duo capellani cum libro
⁊ cādela ante pontificē: qui ſedēs
cum mitra ex eo legit **eplam: gra-
dualia.** et cetera vſq; ad **euāgeliū**

Pontifex reſidet cū mitra et epiſtola cantatur.

Cantata epl'a ſubdiacon' genuflectit corā pontifice ⁊ ponit librum ſuper genua pontificis ⁊ oſculatur manum eius.

incluſiue:dicēs etiā ſecrete ante ip
ſuz euāgeliū M unda cor meū ꝛc.
Si Pontifex nō ſit in ſua eccleſia:
ſubdiaconus oſculata manu pon
tificis tenet ante eū librū apertū:
ex quo Pontifex legit vtſ. ꝛ inte
rim omnes ſedent: cum cantatur.
Diaconus accepto libro de altari ꝛ habita benedictione a pontifice cātat euangeliū. Hallab. vel Tractus. Diaconus
opportuno tēpore ſurgit ꝛ accipit
librum euangeliorū : ꝛ eum ante
pectus tenet: vt fecerat ſubdiaco
nus de epiſtolario:ꝛ ꝓfunde ſe in
clinans ante Pontificē:accedit ad
altare:inclinat ſe ante ipſum: tum
aſcendens ad ſupremum planum
librum ponit ſup altare in medio.
Deinde miſſo libro ſuper altare,
facta illi reuerētia:vadit ad Pon
tificem:cuius manum reuerenter
oſculatur:tuz reuerſus ad altare:
in eius inferiori gradu genuflexus
dicit ſecrete. M unda cor meū ꝛc.
Capit deinde librū ꝛ portat ante
pectus : et ad altare in cornu eplę
expectat. Interim accedit aco
litus ad Pōtificem cū thuribulo
ꝛ nauicula: ꝛ miniſtrāte illam aſſi
ſtente: Pōtifex imponit incēſum.
Acolitus recepta nauicula de ma
nu Aſſiſtētis redit ad altare:ꝛ illā
ꝛ thuribulū dat vni ex capellanis
ad altare cū ceroferarijs expectā
ti: dum dicit a choro vltimus ver
ſus circa finem:thuriferarius, cę
roferarij,ſubdiacon⁹, ꝛ diaconus
portans librum euangelioꝝ clau
ſuz ante pectus:altari primo reue
rentiam faciunt genuflectētes.
Diaconus vero canonicus ꝓfun
de ſe iclinat:deinde codē modo re
uerentiā faciūt pontifici: ꝛ firmāt
ſe ad partē:ꝛ diaconus comitatus
ab vno acolito : venit ad gradus
ſedis Pontificis:ꝛ ibidē ante eum
inclinatus:petit benedictionē,di
cens. I ube domne benedicere.
ꝛ Pōtifer dicit. D ñs ſit in corde
tuo ꝛc. Et in fine Pontifex pro
ducit ſuper eum ſignum crucis.
Surgēs deinde diaconus ꝓcedit
ad locū vbi cātaturus eſt euange
liū:hoc ordine. Primo pręcedit
thuriferarius: quē ceroferarij ſe
quuntur:tū ſubdiaconus: vltimo
diaconus librum ante pectus ſibi
portans: Cum peruenerint ad lo
cum: ſi ibi non eſt pulpitum : ſub
diaconus tenet librum euāgelio
rum ante pectus ſuum: ſi vero eſt
pulpitum ꝛ cōmoditas:ſubdiaco
nus ſtat poſt pulpitū : ꝛ illud am
plectens librum vtriſq; manibus
attingit. Si vero nō eſſet talis cō
moditas : vt plerunque accidit in
pulpitis lapideis: tunc ſubdiaco
nus poterit aſſiſtere eo meliori mo
do quo poterit: vt librum tenere
videatur : diaconus cum tempus
eſt : iunctis manibus ante pectus
dicit. D ñs vobiſcum. deinde Se
quētia ſancti euāgelij ꝛc. Dū cum
dicit:facit ſignū crucis cuz pollice
dextrę manus.primo ſupra princi
pium euangelij.deinde in fronte:
ore ꝛ pectore:et dū rñdet. G lia ti
bi dñe. Accipiēs thuribulū incen
ſat librum ter.primū in medio: tū
a dextris:deinde a ſiniſtris libri:ꝛ
reddit thuribulum ei a quo illud
accepit. Tum iūctis manibus euā
geliū

Pontifex cũ incipit̃ euãge. ſtat ſine mitra ſlectis manib⁹ ante pectus.

gelium proſequitur. Põtifex vero cũ incipitur euangelium: depoſitis ſibi gremiale ꝛ mitra: ſurgit: ꝛ iunctis manibus ante pectus ſtat v̾ſus ad euangeliũ. Si vero Pontifex non ſit in ſua eccleſia: diaconus dimiſſo euangeliſtario ſuper altare: venit ad pontificeʒ: ꝛ eo miniſtrante nauiculaʒ, Pontifex imponit incenſum: tum redit ad altare, ꝛ dicit Munda cor meum ꝛc. capit librum ꝛ vadit ad Pontificẽ corã quo genuflex⁹, dicit. Iube dõne benedicere. ponens librum ſuper eius genua: ꝛ Põtifex dicit. Dñs ſit in corde tuo ꝛc. ꝛ producto ſuper eum ſigno crucis, ponit eius dextraʒ ſuper librum, quam diaconus oſculatur: tum ſurgit: ꝛ omnes predicti vadunt ad locum vbi dĩ euangeliũ. Dicto euãgelio ſubdiaconus accipit librũ: ꝛ illum ad Pontificeʒ defert ordine quo venerãt.

Cõpleto Euãgelio Pontifex oſculat̃ librũ ꝛ diacon⁹ ipſuʒ. incenſat.

Cũ peruenerit ad põtificẽ: librum apertum in loco euangelij oſculanduʒ pontifici offert. Deinde aſſiſtens accepto thuribulo a thuriferario: incenſat Pontificẽ: adhuc ſine mitra ſtantem.

¶ Si non ſit in ſua eccleſia oſculato libro euangeliorũ incenſatur a diacono: non aũt ab aſſiſtẽte: tum Pontifex dicit Credo vel Dñs vobiſcũ.

Finito Euãgelio Pontifex icipit Credo vel Dominus vobiſcum.

Si aũt poſt euãgeliuʒ: vt plerũq; fit i curia, ſit p̃dicãdũ, Põtifex oſcl'ato libro ꝛ accepto icẽſo: ſedet, ꝛ accipit mitraʒ ꝛ gremiale: Tũ ille q ẽ p̃dicatur⁹ accedit añ eũ ꝛ corã eo genuflex⁹ oſculat̃ manũ põtificis: Tũ dicit Iube dõne bñdicere. Et põtifex bñdicẽs ei dicit. Dominus ſit in corde tuo: ꝛ in labijs tuis: vt digne et fructuoſe annunties v̾ba ſancta ſua. In noie patris ꝛ filij, ꝛ ſpũs ſancti. Producẽs ſup eũ ſignum crucis. Deinde p̃dicator petit ab eo quantum indulgentiarum debeat populo annuntiare: tum ſurgit: accedit ad pulpitum ꝛ exequit̃ officiũ ſuũ. Finita predicatione: expectat in pulpito predicator: ꝛ Pontifex cum mitra: ac oẽs alij ſurgũt. Diaconus vero ſtãs inclinato capite ante Põtificẽ cũ mitra ſtãtẽ, dicit.

Confiteor deo oĩpotẽti: beate

Finito ſermone expectat p̃dicator i pulpito ꝛ epõ ſurgit ſtãte cũ mitra. Diaconus iclinato capite coraʒ pontifice, dicit. Confiteor.

Marie ſemper v̾gini: beato Michaeli archãgelo: beato Johãni

baptiſte: ſanctis apoſtolis Petro

tro ꝛ Paulo: omnibus ſanctis ꝛ

tibi pater.

Qđ dñ dicit ſe inclinat coꝛam pótifice. Tũ ſurgit ꝛ cótinuat.

Quia peccaui nimis: cogitatio-

ne verbo ꝛ opere: mea culpa

mea culpa mea maxima culpa.

Ideo precoꝛ beatã Mariã ſem-

per virginem: beatũ Michaelẽ

archangelum: beatũ Iohan-

nem baptiſtam: ſanctos apoſto-

los Petrũ ꝛ Paulum: omnes

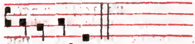
ſanctos: ꝛ te pater.

Genuflectit iterũ diaconus ꝛ ſurgit ꝛ ſequitur.

Quod dum dicit ſe inclinat iterũ coꝛã pótifice: tũ ſurgit ꝛ cótinuat

Oꝛare pro me ad dominum

deum noſtrum.

Tum pꝛedicatoꝛ ſtans in pulpito pꝛedicto: annunciat indulgentias populo, dicens:

Predicatoꝛ pronunciat indulgentiam.

R Euerẽdus in Chriſto pater ꝛ dominus: dñs N. dat ꝛ concedit omnibus hic pꝛeſentibus .xl. dies de vera indulgẽtia in foꝛma eccleſię conſueta: oꝛate deũ pro felici ſtatu ſanctę matris Eccleſię.

Deinde redit ad locũ ſuũ: ꝛ ſi pótifex, archiepiſcop9, vel alias cruce vti poſſit: capellan9 cuius eſt officiũ poꝛtat crucẽ: ꝛ ſpatio cógruenti ante, ꝛ verſus ipſum Pontificẽ genuflexus: crucem ipſam tenet: ꝛ Pontifex depoſita ſibi mitra: etiã ſi cruce non vtat: ſtans verſus ad populum dicit in tono oꝛationis.

P Recibus ꝛ meritis btẽ Marię ſemp virginis: beati Michaelis archãgeli: beati Iohãnis Baptiſtę: ſanctoꝛũ Apoſtoloꝛum Petri Pauli: ꝛ omniũ ſanctoꝛum miſereat veſtri omnipotens deus: ꝛ dimiſſis peccatis veſtris: perducat vos ad vitã ęternã. ℞. Amen.

Indulgentiam: abſolutioné ⁊ remiſſionem peccatoꝝ veſtrorum: tribuat vobis omnipotens ⁊ miſericors dñs. ℟. Amen. Deinde benedicés populo more cóſueto dicit. Et benedictio Dei omnipotentiſ: pa ✠ triſ: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: deſcendat ſup vos: ⁊ maneat ſemper. ℟. Amen. Tũ capellanus crucem ad ſuũ locũ reportat. Si vero ſermo nó fiat: Pótifex oſculato libro euangelij: incéſatur per aſſiſtenté, ⁊ ꝯuerſus ad altare, dicit Credo. quod cuꝫ miniſtris ſubmiſſa voce complet. Cum peruenerit ad verſiculum. Et incarnatus eſt inclinat ſe, ⁊ finito ꝑ eũ Credo. ſedet ipſe Pontifex: accipit mitram ⁊ gremiale: ⁊ miniſtri oés: ſedét. Cũ vero a choro dicitur, ℣. Et incarnatus eſt. Miniſtri omnes: et alij in eccleſia exiſtentes: genuflectunt. Pótifex vero cũ mitra aliquantuluꝫ declinat de ſede: profunde inclinando caput: ita vt nó oino genuflectat: neqꝫ omnino ſedeat: ⁊ ſic permanet quoad dictũ ſit. Et homo factuſ eſt. Poſt hec oés ſedent in loco ſuo. Dicto a choro. Et homo factus eſt. Diaconus ſtatim accipiens de credentia corporale cuꝫ burſa: ſine palla: quam reliquit ſupra calicem: eleuatis manibꝰ vſqꝫ ad oculos: facit primo reuerentiá pontifici: tuꝫ vadit ad altare: cui ſe inclinando facit etiaꝫ reuerentiá: poſtea aſcédit: extrahit de burſa: ⁊ explicat corporalia: burſaꝫ vero reponit in loco competenti ſuper altare: deinde facta rurſus reuerentia altari: redit ad locũ ſuũ ⁊ ſedet. Finito Credo. deponit gremiale ⁊ mitram Pontifici: qui ſurgit ⁊ ſtans verſus ad populuꝫ: eleuatis manibus vt ſupra diximus dicit. Dñs vobiſcũ. Deinde verſus ad altare, dicit. Oremus. Et legit offertorium. Tum ſedet ⁊ imponitur ei mitra: et deinde extrahuntur ei anuli ⁊ chirotece: ⁊ accedens vnus ex miniſtriſ credentie: affert buccale cuꝫ aqua ⁊ mantili ac peluim: et Pontifex lauat manus: illis ceremonijs quibꝰ dictuꝫ eſt ſupra: deinde abſtergit pontifex.

Pontifex benedicit populo.

Diaconus dicto ⁊ homo factus eſt ſurgit ⁊ explicat corporale.

Interim capellanus ſeruiés de libro: cum primuꝫ Pontifex legerit offertorium: accipiens librum miſſalem ante pectus ſuũ: ⁊ ſupra illum tenens cuſſinum: aſſociatus ab aliiſ capellanis: vadit cum modeſtia ⁊ reuerentia verſus altare: ⁊ cum eſt ante medium altaris genuflectit: tum vadit ad dextrum cornu altaris: videlicet euangelij: ⁊ ibidem ponit ſuper altare cuſſinum: ⁊ ſuper eum librum: qué aperit: ⁊ inuenit que ſunt dicenda: deinde retrahit ſe ad poſterius cornu: ⁊ expectat quo ad Pótifex veniat. Subdiaconuſ vero dũ pontifex abſtergit manus: vadit ad credentiam: et ibi ponitur ei velum circa collum: cuius pars longior ſuperabundet a dextra manu: tuꝫ ponit ſuper patená duas hoſtias mundas ⁊ pulchras: ⁊ accepto calice cum patena: manu ſua dextra tegit eũ palla: tum cooperit illum

Portatur miſſale ad altare i cornu euangelium.

Subdiaconus ſolenniter portat calicem ad altare.

velo:quod ſuperabũdat ab ea manu,⁊ ſiniſtrã tenet ſupꝛa calicem:⁊ ſic pꝛoficiſcit̃ ad altare poſt Pontificẽ:⁊ poſt eũ vnus acolitus ampullas vini ⁊ aquę poꝛtans pꝛo ſacramento:ex quibus anteꝙ̃ acolitus illas ad manuſ accipit:dat credẽtiarijs ad pꝛęguſtandũ. Pontifex vero abſterſis manibuſ:reſumit anulum pontificalẽ:⁊ ſiquos alios vult:⁊ ſurgens cũ mitra medius inter archidiaconũ a dextris, ⁊ aliuni a ſiniſtriſ:pꝛocedit ad altare. Cuȝ eſt ante gradus in medio: abſtrahitur ei mitra per diaconũ euãgelij,⁊ facit reuerentiaȝ altari: deinde aſcẽdit ad altare:ſubleuante illum archidiacono a dextris,⁊ alio a ſiniſtris: et oſculatur altare in medio: Interim Aſſiſtẽs accedit ad libꝛum:et quę dicenda ſunt Pontifici digito demonſtrat.

Acolitus poꝛtat vꝛceolos cuȝ aqua ⁊ vino facta pꝛius credẽtia a credentarijs

¶ Si Pontifex nõ ſit in ſua eccleſia:lotis manibus,⁊ abſterſis:adiuuante diacono:pꝛocedit ad altare:⁊ depoſita mitra illud oſculat̃: deinde diaconus accipiens vnam ex hoſtijs:cũ ea tangit aliã:⁊ patenã atꝙ̃ calicẽ intus ⁊ extra:eamꝙ̃ dat pꝛęguſtãdam ſubdiacono,vel ſacriſtę ſi adſit. Tum patenã cum hoſtia offert pontifici:⁊ Pontifex illã ſuſcipiẽs ambabꝰ manibus:teneſꝙ̃ eã eleuatã ante pectus dicit. Suſcipe ſancte pater ⁊c. Et in fine faciẽs ſignũ crucis cũ ea: locat hoſtiaȝ ſuper coꝛpoꝛale ꝟſus medium:magiſ tamen ad ſe. Patenã vero ponit ad dextrã ſuam extrã coꝛpoꝛale. Diaconus interim accipit de manu ſubdiaconi ampullã vini:quaȝ illi acolitus miniſtrat:⁊ imponit vinum in calice quantuȝ ſatis ſit:et id oſtendit Pontifici.

Fit credẽtia de hoſtia.

Pontifex offert hoſtiam ſup patenã offerens ſuſcipe ⁊c.⁊ ponit ſup coꝛpoꝛale.

Diaconus ꝑparat calicẽ in oculis epi.

Tũ ſubdiaconuſ ampullam aquę manu dextra pꝛęferens:ad Pontificẽ verſus: capite inclinato,dicit. Bñdicite pater reuereñ. Et pontifex facto ꝟſus eam ſigno crucis, dicit oꝛationẽ. Deus,qui humane ſubſtantię ⁊c. Et ſubdiaconus miſcet paululum aquę in calice:tũ diaconus accipiens calicem:illuȝ pꝛębet pontifici:queȝ ſimul ambo Pontifex cum diacono tenentes ⁊ offerentes:dicunt oꝛationem. Offerimꝰ tibi ⁊c. Et in fine Põtifex facit cum eo ſignũ crucis: et eum collocat ſupꝛa coꝛpoꝛale:verſus mediũ poſt hoſtiam:ita ꝙ hoſtia ſit inter ipſum celebꝛantem et calicem:⁊ diaconus accipienſ pallam tegit calicem. Tũ patena traditur ſubdiacono,qui ſtans poſt pontificem ⁊ diaconũ ſpatio congruẽti:extremitatẽ illa veli, quę a dextra dependet:tectã manu dextra eleuatã tenet: q̃ſi vſꝙ̃ ad fineȝ. Pater noſter. Interim Põtifex pꝛoſequitur oꝛationes. In ſpiritu humilitatis ⁊c. Et alias:vt in oꝛdinario. Cum autem dixerit. Benedic hoc ſacrificium tuo ſancto nomini pꝛęparatuȝ. Offert ei thuribulũ:⁊ diacono miniſtrante naviculã põtifex iponit incẽſuȝ:vt ſupꝛa:pꝛo cuius bñdictione, dicit. Per interceſſionẽ beati Michaelis ⁊c. Et in oꝛdinario:⁊ accipienſ thuribulum de manu diaconi:ter-

Subdiaconus petit benedictionẽ aq̃.

Incenſuȝ benedicit ⁊ altare incenſatur.

facit

facit ſignum crucis cum eo ſuper
oblata dicendo. Incenſum iſtud
a te benedictũ ⁊c. Deinde circũfert
ter ipſum thuribulũ: gyrãs illud
ſupra oblata: primo ⁊ ſecũdo: inci-
piẽdo a dextra: ⁊ tertio a ſiniſtra:
ſemper pficiendo circulum: tũ in-
cenſat altare: vt dictuꝫ eſt ſupra in
veſperis: proſequens verſiculos.
Dirigatur domine oro mea ⁊c.
Incenſato altari: pontifex in cor-
nu epiſtolę reddit thuribulũ dia-
Diaconus incenſ. t epum ſtã-tem cũ mitra ⁊ ei manus abluuntur. cono dicens. Accendat dñs in no
bis ⁊c. Ubi impoſita ſibi mitra p
archidiaconũ: diaconus cum icen
ſat: deinde Pontifex in eodem lo
co ſtans cum mitra abluit manus.
Interim diaconus incenſat alios
prelatos ſi adſint: ⁊ magiſtratus: ac
digniores: ⁊ canonicos: ac alios be
neficiatos eccleſię. Cum abſter-
ſus fuerit Pontifex: extrahitur ei
mitra ab archidiacono: ⁊ ponitur
ad medium ſupra ſiniſtrum cornu
altaris videlicet euangelij: et pro-
cedens Pontifex ad medium al-
taris: inclinat ſe, ⁊ dicit orationẽ.
Suſcipe ſancta trinitas. Et ea di
cta oſculat altare ꝓpe hoſtiã: ⁊ ver
tens ſe ad ſiniſtrã manũ: hoc eſt ad
latus dextrum ad populum, dicit.
Orate fratres ⁊c. ⁊ reuerſus ad
altare circulo pfecto: eleuatis ma-
nibus: vt in primis orationibꝰ: di-
cit Secretas cõpetẽtes. Si vero
altare taliter eſt locatũ, ꝙ celebrãs
dum eſt in eo populum reſpiciat:
non ſe vertit: ⁊ ſimiliter cum dicit
Dñs vobiſcum. ad orationes.
Finitis ſecretis: Põtifex manus
ſupra altare hinc inde ponẽs: ex-
tra corporale: incipit in tono cõue
nienti. Per oia ſecula ſeculorũ ⁊c. Finitis ſecretis dicit pfationem ⁊ procedit more ſolito vſqꝫ ad finẽ miſſe.
Cum dicit. Surſum corda.
Eleuat manus. Cum autem dicit.
Gratias agamus dño deo noſtro.
Jungit manus ⁊ caput deo incli-
nat: tum rurſus eleuatis manibus
proſequitur prefationem: ⁊ in fine
iungit manus: ⁊ ſubmiſſa voce di-
cit cum miniſtris. Sanctus ⁊c.
Interim intorticia pro ſacramen-
to accẽduntur: quę capellani por-
tant: et iuxta ſubdiaconum ſe col
locãt: ipſum ſubdiaconũ medium
inter ſe recipientes: et Pontifex
proſequitur canonẽ in quo, dicit
vna cũ famulo tuo Papa noſtro
N. ⁊ me indigno famulo tuo: ⁊ om
nibus ⁊c. vt in ordinario: quem
attente et deuote legit: cum dicit.
Qui pridie ⁊c. tergit paululum
ſuper corporale pollices ⁊ indices:
⁊ cum ipſis digitis accipit hoſtiã:
paululumqꝫ eam eleuat: ⁊ cũ dicit.
Eleuatis oculis in cęlum. attollit
⁊ ipſe oculos. Tũ benedicit: ⁊ ver-
ba cõſecrationis diſtincte: ⁊ reue-
renter pfert: mox ipſe inclinatus:
conſecratã hoſtiã deuote adorat.
Deinde eã modeſte eleuat amba-
bus manibus: oſtenditqꝫ populo
adorandã. Tum reuerenter eam
deponit in loco ſuo: illi reuerentiã
facit: genu terram tangens: neqꝫ
amplius diſiungit pollicem et in-
dicem: quouſqꝫ communicauerit:
neqꝫ quicquã aliud tangit preter
hoſtiam: ⁊ proſequitur: vt in ordi-
nario. Sacramentum in eleuatio-
ne

ne vnus acolitorum in cornu epiſtolę genuflexus incenſat: qui ipſe prius in thuribulum imponit incenſum. Cum autē peruenerit ad Per omnia ſecula ſeculorū ante Pater nr̄. deponit manus hinc ⁊ inde ſup altare: ⁊ competēti voce ⁊ tono: illud dicit. Cū vero incipit Pater noſter. eleuat manus ad altitudinem brachiorum: eaſque ſic tenet vſqȝ ad finem: cum dicit. Sicut ⁊ nos. Subdiaconus modeſte accedit ad diaconum: qui accipit de eius manu patenā: ⁊ cum Pōtifex finiuerit Pater noſter. Diaconus eā reuerēter illi tradit. Ille vero eam inter indicem ⁊ medium dextrę manus accipiens: digitis tamen non disiunctis.

¶ Cum in oratione. Libera nos quam ſecrete dicit: peruenerit ad da propitius pacem. ſignat ſe cum patena: ⁊ facit: vt in ordinario ponitur: cum vero dicit orationem.

Domine Jeſu Chriſte, qui dixiſti apoſtolis tuis ⁊c. aſſiſtēs relinquens librū: ⁊ eius curā: de coſeruiēti: vadit ad ſiniſtrum cornu altaris: ⁊ illic genuflexus expectat quouſqȝ Pōtifex oſculatus fuerit altare: tunc reuerenter accedit ad Pontificis dextrā: ⁊ primo oſculatur altare: deinde ſuſcipit pacem a Pontifice dicēte. Pax tecum. cui ipſe reſpondet. Et cū ſpiritu tuo. Tum aſſiſtēs dat pacē primatibus: deinde diacono qui eam dat ſubdiacono. Tum aſſiſtēs dat vni ex miniſtris: qui eā defert alijs oībus: ⁊ reuertit ipſe ad miniſteriū ſuū: interim Pontifex miſſam proſequitur ordine ſuo. Facta communione et purificatione: accipit mitram ex altari ille ad quē ſpectat: ⁊ eā offert diacono: qui eā imponit Pontifici: ⁊ Pontifex ſtans in ſiniſtro cornu altaris lauat manus: vt ſupra. Interim aſſiſtens portat librum a dextro cornu in ſiniſtrū: et ſubdiaconus plicat corporalia: mūdat ⁊ aptat calicem: ⁊ eā reportat ad credentiam. Pontifex abſterſis manibus mitram deponit: ⁊ dicit poſtcommunionē: qua dicta vadit ad mediū altaris: ⁊ illud deoſculatur: deinde vertit ſe, ſi vertendum eſt: ad dextrū latus: ad populum et dicit. Dn̄s vobiſcum. ⁊ conuerſus deinde ad librū dicit. Oremus et orationes opportunas: quibus totaliter completis: poſtq̄ finiuerit Per dn̄m. vltimę orōnis: reuertit ad mediū altaris: oſculat illud: ⁊ vertit ſe ad populū vt prius (ſi vertendum eſt) ⁊ dicit. Dominus vobiſcum: et deinde cum diaconus dixerit. Ite miſſa eſt. conuertit ſe ad altare ad manum dexteram: vel ſi dicendum ſit Benedicamus: q̄ primū dixerit Dn̄s vobiſcū. Pōtifex cōuertit ſe ad altare. Et cū a choro reſponſū fuerit. Deo gratias. Pōtifex inclinatus in medio altaris, dicit. Placeat tibi ſancta Trinitas ⁊c. Quo dicto: ſi pontifex non ſit archiepiſcopus vel maior: accepta ibidē mitra verſus ad altare in medio: formans ſibi ſignū crucis cum pollice dextrę manus in pectore:

con

Pontifex dat ſolennem bñdictionem ſi non eſt archiepũs vel maior in hac forma

cõpetenti voce dicit. Sit nomen dñi ⁊c. Tum ſignãs ſe ſigno crucis a fronte ad pectus: et a ſiniſtro ad dextrum humerũ eadẽ voce dicit. Adiutoriũ noſtrũ in nomine dñi. Deinde eleuat manus, et dicit. Benedicat vos omnipotẽs deus. ⁊ cũ dicit deus iungit manus ante faciem ſuã: tunc porrigit̃ ei ad ſiniſtram manũ bacul⁹ paſtoralis: cuȝ quo vertẽs ſe ad dextrũ latus: benedicit populũ ſignãs ter ⁊ dicẽs: pa ✠ ter: ⁊ fi ✠ li⁹: ⁊ ſpũs ✠ ſctũs

Forma q̃ ſeruat archiepũs in danda bñdictione.

Si autẽ Põtifex eſt archiepiſcopus: vel maior: nõ accipit mitram quãdo daturus eſt bñdictionẽ: ſed portat̃ crux ſua ante altare ſpatio congruenti: ipſe vero ſtãs detecto capite verſus ad crucẽ ipſam dicit. Sit nomen dñi benedictum. ⁊c. Et alia ⁊ ac ſignat: put ſupra dictũ eſt. Conuerſus deinde ad altare: deoſculatur illud: ⁊ faciens cũ pollice dextre manus ſup altare ſignũ crucis dicit. Dominus vobiſcũ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Initium ſancti euãgelij ſcđm Johannẽ. Ut i ordinario: Quo dicto: diaconus deponit ſibi palliũ: qđ extendit ſuper altare: ⁊ diſcedit proceſſionaliter, vt venerat: Si locus eſt remotus in quo paramẽta depoſiturus eſt: ſi autem prope altare illa deponit: Põtifex data benedictione: ſignãs crucẽ ſuper altare: deinde frontẽ: os: ⁊ pectus ſuũ: incipit euangeliũ ſancti Johãnis: ⁊ interim cũ euangeliũ ipſuȝ dicit, vadit ad locũ vbi paramenta acceperat: ⁊ ibi deponit paramenta: que p capellanos ſup altare reponuntur.

¶ Quamprimum autem Pontifex populo benedixerit: ſi nõ fuit ſermo: Aſſiſtens ſtans in medio altaris verſus ad populum: publicat indulgentias per Pontificem conceſſas: prout ſupra poſt ſermonem dictum eſt. Finito euangelio ſancti Johãnis põtifex dicit añaȝ. Trium puerorũ cantemus hymnum: quẽ cantabãt ſancti in camino ignis benedicentes dñm. ps.

Oratio dicẽda poſt miſſam.

Benedicite omnia opera domini domino: laudate et ſuperexaltate eum in ſecula.
Benedicite angeli domini domino: benedicite celi domino.
Benedicite aquę omnes: quę ſuper celos ſunt domino: benedicite omnes virtutes domini domino:
Benedicite ſol ⁊ luna domino: benedicite ſtellę celi domino.
Benedicite imber ⁊ ros domino: benedicite omnis ſpirit⁹ dei dño.
Benedicite ignis ⁊ ęſtus domino: benedicite frigus ⁊ ęſtas domino.
Benedicite rores ⁊ pruina domino: benedicite gelu ⁊ frigus dño.
Benedicite glacies ⁊ niues domino: benedicite noctes ⁊ dies dño.
Benedicite lux ⁊ tenebrę dño: benedicite fulgura ⁊ nubes domino.
Benedicat terra dominum: laudet ⁊ ſuperexaltet eum in ſecula.
Benedicite montes ⁊ colles domino: benedicite vniuerſa germinantia in terra domino.
Benedicite fontes domino: benedicite maria ⁊ flumina domino.
Benedicite cete ⁊ omnia quę mo

uentur

uentur in aquis domino: benedicite omnes volucres celi domino.

Benedicite omnes beſtię ꝛ pecora domino: benedicite filij hominum domino.

Benedicat Iſrael dominum: laudet ꝛ ſuperexaltet eum in ſecula.

Benedicite ſacerdotes dn̄i domino: benedicite ſerui dn̄i domino.

Benedicite ſpiritus ꝛ animę iuſtorum domino: benedicite ſancti ꝛ humiles corde domino.

Benedicite Anania Azaria Miſael domino: laudate ꝛ ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicamus patrē ꝛ filium cū ſancto ſpiritu: laudemus ꝛ ſuperexaltemus eum in ſecula.

Benedictus es dn̄e in firmamēto celi: ꝛ laudabilis ꝛ glorioſus ꝛ ſuperexaltatus in ſecula. Alius ps.

Laudate dominum in ſanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius.

Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum ſecundum multitudinem magnitudinis eius.

Laudate eum in ſono tubę: laudate eum in pſalterio ꝛ cithara.

Laudate eū in tympano ꝛ choro: laudate eum in chordis ꝛ organo.

Laudate eum in cymbalis beneſonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis ſpiritus laudet dominū. Gloria pa̅.

Sicut erat. Deinde repetit an̄ Trium puerorū cantemus hymnum: quem cantabāt ſancti in camino ignis benedicētes dominū.

Qua repetita Pontifex ſtans detecto capite: verſus ad altare ſi ſit prope illud, dicit. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater nr̄. ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera nos a ma. ℣. Confiteātur tibi domine omnia opera tua. ℟. Et ſancti tui benedicant tibi. ℣. Exultabunt ſcti in gloria. ℟. Letabuntur in cubilibus ſuis. ℣. Non nobis domine nō nobis. ℟. Sed nomini tuo da gloriam. ℣. Domine exaudi orationē meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, qui tribus pueris mitigaſti flammas igniū: cōcede propitius: vt nos famulos tuos nō exurat flamma vitiorū. Alia oro.

Actiones noſtras, quęſumus domine, aſpirando preueni: ꝛ adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio et operatio a te ſemper incipiat: et per te cępta finiatur. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

DE VESPERIS SOLENnibus quę in preſentia Pontificis celebrantur.

Pontifex veſperas ſolennes auditurus: cappa ſua Pontificali indutus: ad eccleſiā veniēs: Capellano ſuo eius caudā poſt ipſum deferente: ante altare genuflexus: detecto capite orat deuote. Deinde aſcēdit ad ſedē ſuā vbi ſedet: ꝛ aliquantulum quieſcit. Tum ſurgit detecto capite: ꝛ ſtans verſus ad

al-

altare dicit ſecrete Pater noſter. quo cōpleto: dicit voce cōpetenti. Deus in adiutoꝛium meum intē de. ⁊c. Incepto pſalmo ſedet pontifex ⁊ tegit ſe: ſic manēs quouſqꝫ incipiatur capitulū: quo incepto ſurgit: capite cooperto. Incepto hymno caput detegit: manens ſic quouſqꝫ añ. ad Magnificat incipiatur: qua incepta ſedens caput cooperit: ⁊ oblato ſibi thuribulo p̄ acolitū: archipꝛeſbytero, ſeu alio ex pꝛincipalioꝛibus canonicis nauiculā miniſtrante: imponit incē

Pontifex incēſuꝫ benedicit et dū dicitur Magnificat altare incenſat. ſum moꝛe conſueto dicens Ab illo benedicaris ⁊c. Incepto Magnificat ⁊c. Pōtifex accedit ad altare: ⁊ illud in medio oſculatur: tū accepto e manibus eiuſdem archipꝛesbyteri, ſeu canonici thuribulo: illud incenſat moꝛe conſueto. Deinde ad ſedem ſuā reuertitur: in quo ipſe ſtans cooperto capite: incenſatur ab eodem archipꝛesbytero, ſeu canonico: tum caput detegit: ſic manens vſqꝫ ad finem pſalmi. Interiꝫ alij dignioꝛes per acolytum incenſantur moꝛe conſueto. Finito pſalmo ſedet pontifex quouſqꝫ antiphona compleatur. Interiꝫ accedunt duo acoliti cum candelabꝛis ⁊ candelis ardētibus, qui ante pontificem cōgruenti ſpatio ſe locant: ⁊ capellani vnus cum libꝛo: alius cum candela accenſa, ⁊ ex eo libꝛo Pontifex finita añā ſurgens detecto capi

Pontifex dicit oꝛonem ⁊ poſtea benedicit pplō te: iuxta loci diſpoſitionem, dicit Dominus vobiſcum. ⁊ oꝛationeꝫ oppoꝛtunam. Qua finita, ⁊ dicto Benedicamus domino. Deo gratias. Pōtifex ipſe in ſede ſua: ſi in ea poſſit a populo commode videri: ſin autem ante medium altaris: ſtans coopto capite ad altare verſus: ſi cruce non vtatur, vel ſi vtatur cruce: detecto capite, ad populum ⁊ crucem ſuā verſus, que per capellanum ad hoc deputatū genuflexum coꝛam eo ibidem ſpatio cōgruenti tenetur: populo ſolenniter bñdicit, moꝛe conſueto, ⁊ non dantur indulgentię.

DE MISSA SOLENNI que in pꝛeſentia pontificis celebꝛatur.

Pontifex miſſaꝫ ſolennē auditurus, cappa ſua pontificali indutus ad eccleſiam veniens: capellano ſuo eius caudam poſt ipſum deferente: pꝛimum ante altare genuflexus, detecto capite oꝛat deuote. Interim accedit ad eiꝰ ſiniſtraꝫ pꝛesbyter celebꝛaturus: quē ſequuntur diaconus ⁊ ſubdiaconus parati: facta oꝛatione ſurgit pontifex: ⁊ ſtans ante medium altaris: detecto capite cum ſacerdote celebꝛaturo parato: aſtante ſibi a ſiniſtra manu dicit Introibo ad altare dei. perficiens confeſſio

Pontifex dicit confeſſionem cū ſacerdote celebraturo ſtāte ipſo ſacerdote ad ſiniſtri eiꝰ. nem moꝛe ſolito. Interim choꝛus cantat Introitum. diaconus, et ſubdiaconus ad ſiniſtraꝫ ſacerdotis genuflectunt: et ſimul cōfeſſionem dicunt. Finita confeſſione: pontifex facta reuerentia altari, vadit ad ſedem ſuam epiſcopaleꝫ: et ſa-

⁊ ſacerdos cum miniſtris aſcendit ad altare: Hęc ſeruantur ſi ſedes Pontificis ſit prope altaré: quę ſi procul eſſet: vt puta in capite in introitu chori: ne Pōtifex diſcurrere videatur ſurſum ⁊ deorſum: poterit facere cōfeſſioné in ſede ſua: cum illis q ſunt apud eū: niſi Pontifice ante altare orante celebraturus adeſſet paratus: tūc enim oratione Pontificis finita: facerent ſimul confeſſioné: anteqȝ Pontifex ſedé ſuā aſcenderet: modo p̄dicto. Cum auté ſacerdos aſcédit ad altare: vnus acolitorum portat thuribulum cum nauicella incenſi ad Pontificem: et archipreſbytero vel aliquo alio ex canonicis (non tamé ex duob⁹ aſſiſtétibus) Pontifici nauiculam porrigente: ⁊ coclear deoſculāte: ac dicente. Benedicite pater reuerēn. Pōtifex imponit incēſuȝ in thuribulo, dicés.

Pontifex incēſuȝ benedicit.

Ab illo benedicaris in cuius honore cremaberis. In noīe pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpūs ✠ ſcti. Producens his dictis: ſignū crucis ſuper incenſum thuribulo impoſitum: ⁊ cū pontifex cochlear in nauicula reponit: ille canonicus eius manū deoſculatur. Tum acolitus reportat thuribulū ad altare: ⁊ illud diacono tradit: ⁊ diaconus ſacerdoti: q more ſolito incenſat altare: deinde ipſe ſolus incéſatur: tum legit Introitū: ⁊ Kyrie eleiſon. Interim vero duo capellani cū libro ⁊ cādela accedunt ad Pontificé corā quo tunc canonici faciūt circulū: ⁊ Pōtifex legit etiā Introitum: et cū illis dicit Kyrie eleiſon. Deinde cū ſacerdos dicit. Gloria in excelſis deo. Pontifex cū canonicis pſequit. Et in terra pax hominib⁹ bone volūtatis ⁊c. Et in fine eos benedicit.

Canonici faciūt circulū ante pontificeȝ dum dicit Gloria in excelſis.

¶ Si aūt nō eſſet i eccleſia ſua: aut ibi non eſſent canonici: Pontifex illud dicit cum ſibi aſſiſtentibus: quo per eū dicto ſedet: dū a choro cantat. Deinde cū ſacerdos dicit. Dñs vobiſcum. Surgit pontifex detecto capite: ſic manens vſqȝ ad finem vltimę orationis. Tum ſedet: ⁊ ſubdiaconus facta reuerétia altari ⁊ pontifici: cātat epiſtolā, qua cantata vadit ad pontificé: et genuflexus ante illū: tangens cum libro pontificis genua: eius manū ſuper librum ponentis oſculatur: cui pontifex benedicit ſignū crucis ſup illū producés nil dicendo. Tum ille ad altare reuertit: ⁊ pontifex ex libro: qué tunc capellanus de eo ſeruiens: ⁊ alius candelā accenſam portātes ante ipſum: legit Epiſtolam, Graduale, et Alleluia, vſque ad Euangelium incluſiue. Diaconus auté cū tempus erit: cū euāgeliſtario ante pectus: facta reuerétia altari ⁊ pontifici: ponit librum ſup altare in medio: ⁊ vadit ad pontificem: ⁊ eius manū oſculatus reuertitur ad altare, in cui⁹ inferiori gradu genuflexus, dicit Munda cor meum. Tum ſurgés accipit librū ⁊ redit ad celebranté. Interim acolitus cū thuribulo ⁊ nauicula vadit ad Pontificé: qui more ſolito imponit incenſum in thu-

Epūs bñdictioné dat diacono lecturo euāgelium.

thuribulo:pꝛoducens ſuper eum
ſignum crucis:Acolitus cum thu-
ribulo et nauicula redit ad cele-
bꝛātem:⁊ ea tradit vni ex acolitis:
et alij capiunt duo candelabꝛa: et
cum tempus fuerit procedunt.
Pꝛimo thuriferarius:deinde duo
cęroferarij. Tum Subdiaconus:
poſtmodū diaconus portās ante
pectus libꝛum euangelioꝛum:qui
genuflexus corā Pontificę, dicit.
Iube domne benedicere.cui pō
tifex ſedēs benedicit,dicēs. Dñs
ſit in coꝛde tuo: ⁊ in labiis tuis ⁊c.
Et in fine ꝓducit ſup eū ſignū cru
cis. Dicto euāgelio:ſubdiaconus
poꝛtat libꝛū euangelioꝝ apertum
oſculandū pontifici:qui non incē-
ſatur. Et ſi poſt euangeliū ſit pꝛę-
dicandū: pꝛędicatoꝛ ducit ad pon-
tificē:corā quo genuflexus: Pōti-
ficis manū deoſculatur:deinde pe-
tit ab eo benedictionem, dicens.
Iube domne bñdicere. Pōtifex.
Dominus ſit in coꝛde tuo:⁊ in la
biis tuis: vt digne ac fructuoſe an
nunties verba ſua ſancta: In no-
mine patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti ⁊c.
pꝛoducens ſuper eū ſignū crucis.
Tū pꝛędicatoꝛ,dicit. Indulgen-
tias pater reuereñ. Et Pontifex
concedit. Surgit pꝛędicatoꝛ ⁊ fa-
ctis reuerentijs Pontifici ⁊ alta-
ri:vadit ad pulpitū. Finito ſermo
ne ſit confeſſio per diaconū ſtan-
tem ante Pontificem ⁊ dicentem.
Confiteoꝛ deo omnipotenti,
beatę Marię ſemper virgi-
ni,beato Michaeli archāgelo ⁊c.
Deinde ille q oꝛauit, publicat in-
dulgētias quas Pōtifex cōcedit.
Tum Pontifex dicit abſolutionē:
⁊ dat benedictionem: ꝓut ſupꝛa:
in miſſa Pontificali dictum eſt.
Deinde anteꝗ̄ celebꝛās incipiat
Credo in vnum deum: Canonici
faciunt circulū:⁊ dicto a celebꝛāte
Credo in vnū deū. Ipſi ſimul cū
pontifice dicunt. Patrē. quibus
in fine pontifex benedicit ꝓducēs
ſup ipſos ſignū crucis ſemel tantū:
nil tamē dicēdo: ⁊ ꝓcedit in miſſa
moꝛe cōſueto. Cum aūt ſubdiaco-
nus eſt impoſiturus aquā in calicē:
oſtēdit pꝛius ab altari ampullam
pōtifici:alte eā eleuādo:ſupꝛa quā
pontifex facit ſignum crucis:nihil
dicens ſm moꝛē Romanę eccleſię.
Acolitus vero ꝗ̄ pꝛimū ſacerdos
dicit. Suſcipe ſctē pater. offert
thuribulū pontifici:qui moꝛe ſoli
to imponit incenſum:vt incenſen-
tur oblata:altare:⁊ alia moꝛe con-
ſueto. Incenſato autē ſacerdote:
diaconus poꝛtat thuribulū ante
pōtificem:⁊ illud tradit archipꝛe-
ſbytero:ſeu vni ex dignioꝛibus ca-
nonicis:q ante pontificē cooper-
to capite ſedentē genuflexus eum
incenſat:ter ducens thuribulū: et
pontifex eum benedicit:ſignū cru
cis ſuper eum pꝛoducens:nihil di
cendo:⁊ deinde reddit thuribulū
diacono:q incenſat alios moꝛe ſo-
lito. Cum dicit pꝛęfatio circa fi-
nem:canonici faciunt circulū corā
pontifice: ⁊ cū eo finita pꝛęfatione
dicunt. Sanctus ⁊c. Quib⁹ pon
tifex in fine bñdicit:vtꝫ nil dicēdo:
Ad eleuationē ſacramenti: ponti-
fex

Dū dicit Credo canonici faciunt circulū ante epiſcopū.

Digitized by Google

fex genuflectit ſuper faldiſtorio ſibi ante altare præparato: vel ad ſedem ſuam: ſm loci diſpoſitionem: ⁊ illa facta: mox ſurgit: ⁊ ad ſedem ſuã redit: ⁊ ibi ſtat detecto capite vſq; poſt cõionem: vnus acolitor cum ſacramẽtum eleuatur: illud ɔtinuo incẽſat. Cũ ſacerdos dicit **Per omnia ſecula ſeculorum ⁊c.** ante **Agnus dei.** canonici faciũt circulum ante Pontificẽ: cuʒ quo deinde dicunt **Agnus dei:** Quo dicto archipresbyter, ſeu vnus ex dignioribus canonicis accedit ad altare: ⁊ in cornu epiſtolę genuflectit: ⁊ cũ ſacerdos dixerit orõnem **Domine Jeſu Chriſte, q dixiſti apoſtolis tuis pacẽ meã ⁊c.**

Unus ex canonicis portat pacem epo.

Et altare oſculatus fuerit: ſurgit ⁊ etiã oſculat altare, ac pacem accipit a ſacerdote celebrante: quã ad pontificẽ defert: ⁊ eũ oſculat dicẽs. **Pax tecum.** Cui Põtifex rñdet. **Et cum ſpiritu tuo.** Deinde illã alicui de beneficiatis eccleſię tradit: qui alijs omnibus diſtribuit. Interim ſi archidiacon⁹ a dextris: ⁊ alius a ſiniſtris aſſiſtẽt Põtifici: Illi primo pacẽ accipiẽt a Pontifice: nõ autẽ ab illo q cęteris pacẽ diſtribuit: nec ab archipñſbytero.

¶ Dicto **Ite miſſa eſt.** vel **Benedicamus dño ⁊c.** Pontifex in ſede ſua: ſi in ea poſſit a populo cõmode videri: ſin autẽ ante mediũ altaris ſtãs cooperto capite: ad altare verſus: ſi cruce non vtat: vel ſi vtat cruce: detecto capite ad populum ⁊ crucẽ ſuã verſus: q p capellanũ ad hoc deputatũ genuflexũ corã eo ibidẽ cõgruẽti ſpatio tenet: ſolenniter populo bñdicit, dicẽs. **Sit nomen dñi benedictum ⁊c.**

Pontifex ſolenniter populo benedicit.

Et ſi nõ fuit ſermo: data bñdictione per Pontificẽ: ſacerdos qui celebrauit: ſtans ante mediũ altaris: denunciat populo indulgentias quas mandat pontifex publicari. Finitis oibus: domũ reuertũtur.

DE VESPERIS ET MAtutinis pro defunctis.

CUm in ſero celebrandę ſunt in eccleſia veſperę ⁊ matutinę p defunctis, quibus Pontifex velit intereſſe, Ipſe Põtifex cappa ſua põtificali indutus: Capellano ſuo eius caudã poſt ipſum deferẽte: venit ad eccleſiã: ⁊ ante altare genuflexus: orat deuote: deinde aſcẽdit ad ſedẽ ſuã: ſedet ⁊ aliquantulum quieſcit: ſurgit deinde: ⁊ detecto capite verſus ad altare: dicit ſecrete. **Pater noſter.** quo dicto: choris dicit aiaʒ. **Placebo domino ⁊c,** pro veſperis: qua finita: ⁊ incepto pſalmo: ſedet pontifex cooperto capite: quouſq; incipiat **Magnificat.** Quo incepto: ſurgit capite diſcoopto: ſic manẽs vſq; ad finẽ: ⁊ eo finito ſedet. Finita aña. poſt **Magnificat.** Surgit Pontifex: ⁊ verſus ad altare capite diſcooperto: voce competenti incipit **Pater noſter.** quod ſecrete complet. Interim accedunt duo acoliti cũ candelabris ⁊ luminarib⁹ ardentibus: qui ſe ſtatuunt ante pontificem: Tum accedunt duo capellani

lani

lani pontificis: vnus cũ libro: alius cum cãdela. Si autem epiſcopus nõ eſſet in ſua eccleſia: ⁊ eſſet in faldiſtorio prope altare: tunc duo ceroferarij ſtatuerent ſe cõgruenti ſpatio iter ipſum ⁊ altare: ⁊ capellanus cũ libro eſſet medius inter ceroferarios. Põtifex completo.

Pontifex poſt veſperas defunctorũ dicit ℣. ⁊ oõnẽ

Pater noſter, dicit ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue dñe animas eorum. ℣. Requieſcant in pace. ℟. Amẽ. ℣. Dñe exaudi oratiõnẽ meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus. Subiunges oratiõnẽ conuenientẽ: qua finita Pontifex dicit. ℣. Requiẽ ęternã dona eis dñe. ℟. Et lux perpetua luceat eis. Deinde cãtores dicunt. Requieſcant in pace. ℟. Amen. Quo dicto ſedet Põtifex: ⁊ poſtquã aliquãtulũ quieuerit: ſurgit: ⁊ diſcooperto capite dicit ſecrete; Pater noſter. vſq; ad finẽ. Quo dicto: cãtores incipiunt ꝓ matutinis inuitatoriũ. Regẽ cui omnia viuunt ⁊c. Pontifice ſtãte capite diſcoopto quouſq; incipiaẽ prim⁹ ps. Quo incepto caput cooperit: ⁊ ſedet vſq; ad verſiculũ: qui poſt tertiã aĩam ante primã lectionem primi nocturni dr̃: quo cũ ſuo ℟. dicto ſurgit: ⁊ detecto capite dicit ſecrete Pater nr̃. quo ſecrete cõpleto: caput cooperit ⁊ ſedet quouſq; dictus fuerit verſiculus cũ ſuo ℟. ſcd̃i nocturni ante q̃rtã lectionẽ: quo dicto ſurgit iterũ dicens, Pater nr̃. ꝓut i primo nocturno dictũ eſt. Idẽ facit poſt dictũ verſiculũ cũ ſuo ℟. tertij nocturni ante ſeptimã lectionẽ. Cum incipiẽ ps. Benedictus dñs deus Iſrael ⁊c. Surgens pontifex: ſtat detecto capite vſq; ad finẽ pſalmi. Quo finito ſedet capite cooperto: ſic manens quouſq; aĩa perficiẽ. Interim corã eo veniunt duo ceroferarij cũ cãdelabris ⁊ candelis ardentibus: firmantes ſe ante pontificẽ ſpatio cõuenienti. Finita aĩa ſurgit pontifex: ⁊ accedunt capellani cũ libro ⁊ candela: ꝓut ſupra in veſperis dictũ eſt: ⁊ Põtifex detecto capite ſurgens, dicit, Pater nr̃. voce cõuenienti qd̃ ſecrete cõplet. Deinde dicit verſiculos ⁊ oõnem conueniẽtes: vt ſupra in veſperis poſitos. Quibus ⁊ per cantores Requieſcãt in pace dictis: põtifex domũ reuertiẽ: ⁊ non daẽ benedictio: neq; publicanẽ indulgentię.

Cum incipit ps. Benedictus dño deus iſrael ſurgit ⁊ ſtat.

Pontifex dicit ℣. et orationes vt ſupra i veſperis.

DE MISSA PRO DEFVNCTIS.

In miſſa pro defunctis pontifex nõ vtitur ſandalijs nec chirothecis: nec baculo paſtorali nec dicit ps. Quaꝫ dilecta ⁊c.

Pontifex miſſam celebraturus ꝓ defunctis: induitur pontificalib⁹ oĩbus paramẽtis: nigri coloris: ⁊ mitra alba ſimplici: p̃ter ſandalia ⁊ chirothecas: quib⁹ nõ vtiẽ: neq; baculo paſtorali: neq; dicuntur antiphonę. Ne reminiſcaris cum ps̃. Quam dilecta: Et ſuis orationib⁹ anteq̃ induatur: ſed incipit ab oratione: Exue me dñe. Tum exuit cappã, ſiue mantellũ. Deinde ad aquã ⁊ indumẽta dicit cõſuetas oõnes.

Diaconus ⁊ ſubdiaconus vtūtur tunicella ⁊ dalmatica. Cū Pontifex accedit ad altare: nō oſculatur librū: neqꝫ altare incēſat: ſed oſculato altari: vadit ad faldiſtoꝛiuꝫ: ⁊ moꝛe cōſueto procedit in miſſa: ad pꝛimas ⁊ vltimas orationes miſſe: oēs genuflectunt pꝛeter Pontificē celebꝛantē, ⁊ aſſiſtenteꝫ capellanū: ac diaconum ⁊ ſubdiaconum. Epiſtola ⁊ euāgeliū nō leguntur in ambone: ſed in pꝛeſbyterio i loco cōuenienti. Subdiacon⁹ nō oſculatur manū pontificis. Lecta epl'a diaconus non petit bn̄dictionem p euāgelio: neqꝫ poꝛtantur luminaria neqꝫ incenſum ad euāgeliū: neqꝫ pontifex oſculat euāgeliū illo lecto: ſed ſtatim illo finito, dicit. Dn̄s vobiſcum. ⁊ Oꝛemus. pro offertoꝛio: deinde lauat man⁹ more ſolito ad altare: ⁊ pcedit in miſſa moꝛe cōſueto. Aquā in calicē pꝛo oblatione imponendā non bn̄dicit Pōtifex: incenſat tamē oblata ⁊ altare: ac alia moꝛe cōſueto: deinde ipſe ſolus incenſat. Subdiaconus etiā nō tenet patenā poſt pōtificē: put in alijs miſſis obſeruat: ſed eaꝫ ſup altari pmittit. Cum dr̄ Sanctus. oēs genuflectūt: pter celebꝛātē ⁊ miniſtros: vt s. ⁊ ſic pmanēt vſqꝫ ad Per oia ſcl'a ſeculoꝛū. ante Pax dn̄i. Ad eleuationeꝫ ſacramēti: aliqs acolitus imponit incenſum in thuribulo: ⁊ ſubdiaconus genuflexus i coꝛnu eple: ſacramētū icēſat. Oſculū pacis nō dat. In fine miſſe: p diaconū dr̄. Requieſcāt in pace. Et nō dat benedictio a pontifice: neqꝫ indulgentie. Et eſt notandū q genuflexiones ſupradicte: ſeruant etiā qn̄ eps̄ celebꝛat in dieb⁹ ferialibus: ⁊ ieiunioꝛū: vltra q̄ e: tpe q̄dragēſimali cū in miſſa cātat Tract⁹ Dn̄e nō ſcdm̄. Cum dr̄ vltimus v̄ſus. vꝫ. Adiuua nos Pontifex ⁊ omnes alij in locis ſuis genuflectunt: ſic manentes vſqꝫ ad finem ipſius verſus.

Diaconus non petit bn̄dictionē an euāgeliuꝫ nec poꝛtat lumē nec incenſum.

Duꝫ dicit Tractus. Dn̄e nō ſecūdum ad v̄. Adiuua Pontifex et oēs alij genuflectunt.

DE OFFICIO QVOD POST Miſſam agitur.

IN exequijs alicuius epi: ſiue maioꝛis plati defuncti. Finita miſſa: oꝛdināt ur in loco vbi abſolutiones fieri debebunt: in capite loci: in medio ⁊ vnum faldiſtoꝛium pꝛo illo qui celebꝛauit. ⁊ i quatuoꝛ angulis quatuoꝛ ſcabella: videlicet in quolibet angulo vnū ſcabellum. Subdiaconus accipit crucem pꝛoceſſionalem: vnus acolitus accipit thuribulum cum igne, ⁊ nauiculā cum thure ⁊ cochleari. Alius acolitus vas aque benedicte cū aſperſoꝛio, ⁊ duo alij acoliti: duo candelabꝛa cum luminaribus ardentibus capiunt. Interim pꝛelatus q celebꝛauit: apud faldiſtoꝛium pꝛope altare: deponit planetaꝫ: ⁊ etiā ſi placet poterit deponere dalmaticam, ⁊ tunicellā: ⁊ accipit pluuiale nigrum, ⁊ mitram ſimplicem: et quatuoꝛ alij pꝛelati (ſi adſint) accedent ad ſacriſtiam, aut alium locū cōuenientē: vbi qlibet eoꝝ accipit ſup rochetū, vel ſi ſit religioſus ſuperpellicium, ⁊ deſuper amictum,

In exequijs platorum poſt miſſā q̄ pparanda ſunt.

Pōtifex q celebꝛauit deponit planetā et accipit pluuiale nigrum.

Quatuoꝛ plati accipiūt ſtolaꝫ ⁊ pluuiale nigrū ſup rochetum vel ſup ſuppellicium.

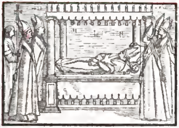
ſtolam,

ſtolam: pluuiale nigrū: et mitram
ſimplicem: deinde accedūt oēs ad
illum, qui celebrauit: cum quo va/
dunt ad caſtrum doloris: ſeu fere/
trum: aut ſepulturā: vel alium lo/
cum in quo abſolutiones fieri cō/
ſueuerūt: hoc ordine. Primo thu/
riferarius cum thuribulo et naui/
cella incenſi: ⁊ ſecum alius cū aqua
benedicta ⁊ aſpſorio. Deinde duo
ceroferarij. Tū ſubdiaconus cum
cruce: poſt eum duo iuniores: de/
inde duo ſeniores prelati: quorū
quilibet penes ſe habet vnū capel/
lanum ſuperpellicio indutū: q de
mitra ſibi ſeruit: ⁊ vnū ſcutiferum,
qui cereū accenſum portat. Demū
qui miſſam celebrauit: quē ad ſini/
ſtram comitatur ⁊ ſuſtinet diaconus
Poſt eū capellani ſuppellicijs in/
duti. Si vero nō adſint quatuor
pontifices: loco deficientiū: parā/
tur digniores canonici eccleſie: vel
alij in dignitate cōſtituti ſupra ſu/
perpellicia pluuialibꝰ nigris: ⁊ or/
dine ſupradicto procedūt ad locū
abſolutionis: vbi cū fuerint: locan
tur hoc ordine. Thuriferarius cū
deferente aquā benedictā: firmāt
ſe a dextera parte: in capite loci.
Ceroferarij cū ſubdiacono crucē
deferēte: vadunt ad pedes loci: ab
illo cōgruenti ſpatio ſe locantes:
ita ꝙ ſubdiaconus medius ſit in/
ter ceroferarios: Iunior prelatus
ſtabit ad pedē dextrum loci: alius
poſt eum ad humerum ſiniſtrum:
tertius ad pedē ſiniſtrū: quartus
qui eſt ſenior ad humerū dextrum
loci. Ille vero qui rē diuinā pere

Ordo pro/cedēdi ad feretrum.

git: ſtabit in capite loci in medio:
ita vt crucem reſpiciat. Illi vero
quatuor ſtant vt ſe inuicē reſpiciant:
videlicet iunior ſecundū: ⁊ tertius
ſeniorem: quibus ſic ordinatis: et
ſtantibus detectis capitibus: qui
celebrauit incipit in tono lectio/
nis ſeu orationis: abſolute dicēs.

Quatuor prelati po/nent ſe in quatuor an/gulis fere/tri ordine q habēt in texto ⁊ ille q cele/brauit ſta/bit in capi/te loci vt crucē que eſt añ pe/des feretri reſpiciat.

Non intres in iudicium cū ſer
uo tuo dn̄e: quia nullus apud
te iuſtificabitur homo: niſi per te
oium peccatorū ei tribuat remiſ/
ſio: non ergo eū, queſumus, tua iu/
dicialis ſententia premat: quē tibi
vera ſupplicatio fidei Chriſtiane
commendat: ſed gratia tua illi ſuc
currente: mereatur euadere iudi/
cium vltionis: qui dū viueret inſi/
gnitus eſt ſignaculo ſancte trinita
tis. Per Chrm dn̄m no. R. Amē.
Tum ſedent oēs quinq; prelati: ⁊
diaconus cū acolitis thuribulum
cum nauicella: ac vas aque benedi
cte cū aſperſorio portātibus: acce/
dunt ad dextrā dignioris prelati.
Interim chorus cantat Reſp.
Subuenite ſancti dei occurrite
angeli dn̄i: ſuſcipiētes animā eius
offerentes eā in cōſpectu altiſſimi.
V. Suſcipiat te Chrs, q vocauit te:
⁊ in ſinu Abrahe angeli deducant

Epūs qui celebrauit incipit.

te. Offerētes eā. ℣. Requiē ęternam. Offerentes eā. Incepto. ℣. Requiē. Acolitus cū thuribulo ꝛ nauicella accedit ante digniorem prelatū: ꝛ miniſtrante diacono nauicellā ꝛ dicēte, Benedicite pater reuerē. prelatus ipſe imponit incenſum more cōſueto dicens. Ab illo benedicaris ꝛc. Finito reſpōſorio: chorus cātat. Kyrie eleiſon Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. et cum incipit primus Kyrie eleiſon. ſurgunt omnes detectis capitibus: ꝛ cum finitum erit tertium Kyrie eleiſon. dignior prelatus antedictus: dicit voce cōpetenti Pater noſter. Quod ſecrete complet: ꝛ interim accipiens aſperſoriū cum aqua benedicta de manu diaconi: circumaſpergit caſtrum: ſepulturam, ſiue locū: circuiens ad dextrā ſuam: hoc eſt ad latus ſuū ſiniſtrū: ꝛ dum tranſit ante crucem vel prelatum: illi caput inclinādo facit reuerentiā: diaconus vero qui ſimul pergit: cum tranſit ante crucē: genuflectit: deinde accepto de manu eiuſdē thuribulo: incenſat eodem modo circuiens: Diaconus vero tā ad aſperſionē q̃ ad icēſationē: pluuiale ad dextrum humerū pontificis eleuat: ꝛ cum ei aſperſorium porrigit, aut thuribulum: ꝛ ab eo accipit: eius manū oſculat: ꝛ cū redierit ad locum ſuū Pontifex ſeu prelatus: dicit competenti voce. ℣. Et ne nos inducas in. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animā eius. ℣. Requieſcat in pace. ℟. Amen.

Maior prelatus ex quatuor aſpergit ꝛ incēſat feretrū ꝛ dicit verſus ꝛ orationes.

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, cui omnia viuunt: ꝛ cui non pereunt moriendo corpora noſtra: ſed mutantur in melius: te ſupplices deprecamur: vt ſuſcipi iubeas animam famuli tui N. per manus ſanctorum angelorum deducendam in ſinu amici tui Abrahę patriarchę: reſuſcitādāq; in nouiſſimo iudicij magni die: et quicquid vitiorum diabolo fallente contraxit: tu pius ꝛ miſericors abluas indulgendo. Per Chriſtum dominum noſtrū. ℟. Amē.

Tum ſedent iterum omnes ꝛ chorus cantat. Reſponſorium.

Qui Lazarum reſuſcitaſti a monumento fętidum. Tu eis dn̄e dona requiē: ꝛ locum indulgētię. ℣. Qui vēturus es iudicare viuos ꝛ mortuos ꝛ ſeculū per ignem. Tu eis. ℣. Requiē ęternā. Tu eis. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie el. Interim cum dicit rn̄ſorium: diaconus cū thuriferario ꝛ portante aquam benedictā: accedit ad dextram ſcd̄i dignioris prelati: ſedētis ad ſiniſtrum pedē loci: qui incepto verſiculo Requiem ęternam. imponit incenſum, vt s̄. ꝛ cum dicitur Kyrie el. ſurgūt oēs detectis capitibus: ꝛ vltimo Kyrie eleiſon dicto: dicit idē ſcd̄s prelatus competenti voce. Pater noſter. qd̄ cū ſecrete compleuerit: aſpergit ꝛ incēſat, vt primus: ꝛ cū redierit ad locū ſuum dicit, ℣. Et ne nos inducas in. ℟.

Secūdus prelatus idē facit quod primus.

Sed

Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animā eius. ℣. Requieſcat in pace. ℟. Amē. ℣. Domine exaudi orationem meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcū. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Fac, queſumus domine, hanc cum ſeruo tuo N. defuncto miſericordiam: vt factorū ſuorum in penis non recipiat vicē: qui tuā in votis tenuit voluntatem: vt ſicut hic eum vera fides iunxit fidelium turmis: ita illic aſſociet angelicis choris. Per Chriſtum dn̄m noſtrum. ℟. Amen. Quo dicto ſedēt omnes: ⁊ chorus cantat. ℟.

Domine quando veneris iudicare terram, vbi me abſcondam a vultu ire tue. Quia peccaui nimis in vita mea. ℣. Commiſſa mea pauesco ⁊ ante te erubeſco: dum veneris iudicare noli me condemnare. Quia peccaui. ℣. Requiē eternam. Quia peccaui. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie elei.

Incepto reſpōſorio diaconus cū thuriferario: ⁊ portāte aquā benedictam: accedit ad dextrā tertij digniotis prelati ſedētis ad ſiniſtrū humerū loci: q̄ icepto. ℣. Requie eternam. imponit incenſum, vt ſupra: ⁊ cū d. Kyrie eleiſon. ſurgunt oēs detectis capitibus: et vltimo Kyrie eleiſō dicto: dicit idē tertius prelatus competēti voce Pater noſter qd̄ cum ſecrete cōpleuerit: aſpergit ⁊ incenſat, vt fecit ſcd̄s: ⁊ cum redierit ad locū ſuū dicit. ℣. Et ne nos inducas in. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animam eius. ℣. Requieſcat in pace. ℟. Amē. ℣. Dn̄e exaudi orationem meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Tertius ꝓlatus eadē facit quod ſecundus.

Inclina domine aurem tuam ad preces noſtras: quibus miſericordiam tuam ſupplices deprecamur: vt animam famuli tui N. quā de hoc ſeculo migrare iuſſiſti: in pacis ac lucis regione cōſtituas: et ſanctorum tuorum iubeas eſſe conſortem. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amē. Deindē ſedent omnes: ⁊ chorus cātat. ℟.

Ne recorderis peccata mea domine. Dum veneris iudicare ſeculum per ignem. ℣. Dirige domine deus meus in cōſpectu tuo viā meam. Dum veneris. ℣. Requiē eternā. Dum veneris: Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. kyrie eleiſon.

Cum rn̄ſorium dicit: diaconus cū thuriferario: ⁊ alio portante aquā bn̄dictam: accedit ad dextrā iunioris prelati: ſedētis ad dextrū pedē loci: qui incepto. ℣. Requiē eternam. imponit incenſum, vt ſupra: ⁊ cum dicit Kyrie eleiſon. ſurgūt oēs detectis capitibus: ⁊ vltimo Kyrie eleiſon. dicto: idem iunior prelatus competenti voce, dicit: Pater nr̄. qd̄ cū ſecrete cōpleuerit: aſpergit ⁊ incēſat vt alij: ⁊ cum ad locū ſuum redierit, dicit. ℣. Et ne nos inducas in. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animam eius. ℣.

Quartus ꝓlatus idē facit quod alij fecerunt.

R. equieſcat in pace. ℞. Amē. ℣. D. ñe exaudi orationē meam. ℞. Et clamor me⁹ ad te. ℣. D. ñs vobiſcum. ℞. Et cū ſpū O. remus.

Abſolue, queſumus domine animā famuli tui N. ab omni vinculo delictorum: vt in reſurrectionis gloria: inter ſanctos ⁊ electos tuos reſuſcitatus reſpiret. Per Chriſtū dñm nrm. ℞. Amē.

Tū ſedēt oēs: ⁊ chorus cantat ℞.

Libera me domine de morte eterna: in die illa tremenda. Quando celi mouendi ſunt et terra. Dum veneris iudicare ſeculū per ignē. ℣. Tremens factus ſum ego: et timeo: dū diſcuſſio venerit: atq̄ ventura ira: Quādo celi. ℣. Dies illa dies ire: calamitatis ⁊ miſerie: dies magna ⁊ amara valde. Dū veneris. ℣. Requiem eternā. Libera me domine. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Incepto reſponſorio: diaconus cū thuriſerario ⁊ alio portante aquā benedictam: accedit ad dextrā Pontificis qui miſſam celebrauit: in capite loci ſedētis: q̄ reincepto R̃ſo. Libera imponit incēſum, vt̃s. Et cum dr̄ Kyrie eleiſon ſurgunt oēs detectis capitib⁹: ⁊ vltimo Kyrie eleiſon dicto: idem Pontifex dicit voce competenti. P. ater noſter. Quod ſecrete complet: ⁊ interim aſpergit ⁊ incenſat, vt alii: ⁊ cū ad locum ſuum redierit, dicit ℣. Et ne nos inducas in. ℞. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℞. Erue domine animam eius. ℣. R. equieſcat in pace. ℞. Amē. ℣.

Ille q̄ celebrauit idē facit quod alii q̄ non fecerunt.

D. omine exaudi orationem meā. ℞. Et clamor meus ad te veniat. ℣. D. ominus vobiſcum. ℞. Et cum ſpiritu tuo. O. remus.

Abſolue, queſumus domine, animam famuli tui N. vt defunctus ſeculo tibi viuat: ⁊ q̄ per fragilitatem carnis: humana conuerſatione commiſit: tu venia miſericordiſſime pietatis abſterge. Per Chriſtū dñm nrm. ℞. Amē.

Deinde dicit idem Pontifex. ℣. R. equiem eternam dona eis dñe. ℞. Et lux perpetua luceat eis. Tū duo ex cātoribus dicūt alta voce. R. equieſcāt in pace. ℞. Amē.

Quo dicto: Pontifices, ſeu prelati ipſi, qui mitris vtuntur, illas recipiunt: ⁊ omnes eo ordine quo venerunt: reuertuntur ad ſacriſtiam, vel alium locum idoneum: vbi deponunt ſacras veſtes: ⁊ ad propria quiſque reuertitur.

¶ Ubi vero cōmode quatuor prelati, que poſt miſſam, vt prefertur abſoluant haberi nō poſſunt: aut ita abſoluere conſuetū non ſit: celebrans ſolus paratus, vt ſupra: poſt miſſam precedentibus oībus ſupra ordinatis: ⁊ capellanis ſuis ipſum ſequentibus: accedit ad ſepulchrū defuncti: aut alium locum vbi huiuſmodi abſolutiones fieri ſolent: ⁊ ibi ſtans in loco ſuo ſupradicto dicit. N. on intres in iudicium cū ſeruo tuo ⁊c. In tono predicto. Quo dicto ſedet: ⁊ chorus cantat Reſponſoriū. Libera me dñe ⁊c. Kyrie eleiſon: ⁊ ſupra. Pontifex vero imponit incēſum

Ubi ſlat ſ corpꝰ defuncti nō habent in ſraſcripto modo fiat officium.

Digitized by Google

ac aſpergit ⁊ incenſat vt ſupra: deinde dicit orationē ex dictis qñ: quam maluerit: ⁊ in fine dicit Requiem ęternam. vt ſupra: tū redit ad ſacriſtiam: vbi depoſitis ſacris: ad propria reuertitur.

DE MISSA PRO DEFVNctis, quę coram Pontifice celebratur.

In miſſa pro defunctis que celebrat᷑ coram pontifice: Pontifex nō dicit cōfeſſionē nec incenſo vtit᷑ niſi ad oblata ⁊ alia quę ſunt i textu ſernat.

Cum autem miſſa celebratur corā pontifice pro defunctis: Pontifex hora competenti venit ad eccleſiam cum ſua cappa pontificali: orāſ ante altare: ⁊ more ſolito dicit Introitū: ⁊ perficit confeſſionē cū ſacerdote: incenſo etiā non vtit᷑ in iſta miſſa: niſi ad oblata poſt offertorium: et ad altare ⁊ alia more conſueto: ⁊ celebrans ſolus incenſatur ⁊ pontifex: deinde etiā ſacramentum per ſubdiaconū: cum eleuatur. Incenſum tamen ꝑ incenſatione ſacramēti nō imponit pōtifex: ſed vnus ex acolitis. Canonici non veniūt ad circulū ad Sanctus. neqꝫ ad Agnus. Sed illa oīa dicit cum capellanis ſuis aſſiſtentibus: ⁊ prout in alijs miſſis legit Introitū: ⁊ alia: vno capellano librum: ⁊ alio candelam ante ipſum tenentibꝰ. Nō daſ aliqua benedictio a pontifice: neqꝫ ad euangeliū neqꝫ ad aquā pro oblatione. Subdiaconus nō vadit ad oſculū poſt epiſtolā: neqꝫ pontifex oſculatur librum euangeliorū: neqꝫ ſubdiaconus tenet patenā poſt oblationē: neqꝫ daſ pax: neqꝫ pontifex dat benedictionem in fine miſſę: neqꝫ indulgētias. Pontifex ⁊ alij oēs: ad orōnes primas ⁊ vltimas miſſę: et a dicto Sanctus vſqꝫ ad Agnus dei excluſiue in locis ſuis genufleɛtunt: ſed pontifex ſuper faldiſtorium ante altare poſitū: vel alias ſecundum loci diſpoſitionē: ⁊ huiuſmodi genufleɛtiones etiā fiunt in omnibus diebus ferialibus: et ieiuniorum: quando miſſa de feria celebratur: excepto a paſcha vſqꝫ ad octauam pentecoſtes.

DE MISSA PRIVATA quam Pontifex audit.

Quando autē pontifex audit miſſam priuatā quotidiano ſuo habitu indutus: genufleɛtit a parte euangelij apud faldiſtorium ſibi paratum: ⁊ ſuper illud procumbit ſemper: cū deuotione manibus iunctis. Surgit quando dicitur euangelium. Finito euangelio iterum genufleɛtit: ⁊ aliquis ex dignioribus portat miſſale ad oſculandum pontifici: idem fit de pace. In fine miſſę ſacerdos vertit ſe ad pontificem: quaſi licentiā petiturus ꝑ danda bñdictione: ⁊ pontifice annuente: bñdicit vt moris eſt. In miſſa autē pro defunctis non oſculaſ euangeliū: neqꝫ daſ pax: alia autē fiūt: vt ſ:

Pontifex oſculatur euangeliū poſt quā lectū eſt, ⁊ daſ ei miſſale ad oſculandū, idē fit de pace.

Sacerdos benedicturus poſt ſe ad pontificē ⁊ de eiꝰ cōſenſu bñdicit populo.

DE DIVERSITATE COLORVM.

Circa diuerſitatem colorū: quibus romana eccleſia in officijs vtitur: ſecundum tēporis diuerſitatē: ſciēdum eſt: ꝙ

ſancta romana eccleſia quinqꝫ coloribus vtitur in ſacris veſtibus videlicet: Albo, Rubeo, Uiridi, Uiolaceo ꝛ Nigro, quidā autē violaceum ꝛ nigrū pro vno reputāt.

DE COLORE ALBO.

Albo colore vtitur a veſperis vigilię natiuitatis dñi vſque ad octauā epiphanię incluſiue: exceptis feſtis martyrū: quę interueniunt. Feria q̄nta in cena domini. Sabbatho ſancto in officio miſſę: ꝛ ab illo die vſqꝫ ad octauā aſcenſionis dñi incluſiue: quandocunqꝫ officium de tēpore agitur: preter dies rogationū: et preter miſſam, quę dicitur in die ſancti Marci: de officio litanię. In oībus feſtis glorioſę virginis Marię. In receptione tamē candelarū. In feſto purificationis beatę Marię virginis: vtitur colore violaceo: ꝛ poſtea in miſſa albo. In feſto ſanctę Trinitatis. In feſto oīum ſanctorū: In feſtis angelorū: In feſto natiuitatis ſancti Johannis baptiſtę: In principali feſto ſcti Johānis euangeliſtę: In cōuerſione ſcti Pauli: In cathedris ſancti Petri: In feſtis oīum confeſſorum: ꝛ omnium ſanctorum, qui martyres nō ſunt: In chriſmādo: In dedicationibus eccleſiarū: ꝛ per octauas feſtorum predictorum quę octauas habēt: quando de ipſis octauis agitur.

DE COLORE RVBEO.

Rubeo colore vtitur: a vigilia pentecoſtes in miſſa: vſqꝫ ad ſabbathū poſt feſtum ipſum incluſiue: In feſtis ſanctę crucis: In feſto decollationis ſancti Johannis Baptiſtę. In feſto oīum apoſtolorum ꝛ euangeliſtarū: preter principale feſtū ſancti Johānis euangeliſtę: ꝛ preter feſtū cōuerſionis ſancti Pauli: ꝛ cathedrā ſcti Petri. In feſtis oīum ſanctorū et ſanctarum martyrū: preter feſtū ſanctorum innocentū: quando extra dominicam venit: tūc enim violaceo vtitur: et ſi in dominica venit vtit rubeo: ꝛ in octaua: rubeo quacūqꝫ die venit: et eodem colore rubeo vtēdum eſt per octauas predictorum feſtorū: quę octauas habent: quando de ipſis octauis agitur. Et in degradatione clericorum ꝛ prelatorum cuiuſcunqꝫ ordinis.

DE COLORE VIRIDI.

Viridi colore vtit: inter octauam epiphanię ꝛ ſeptuageſimam: ꝛ inter feſtum pentecoſtes ꝛ aduentum: quādo dominicale officium agitur: excepto feſto Trinitatis tantum: quo vtitur colore albo, vt ſupra dictum eſt.

DE COLORE VIOLACEO.

Violaceo colore vtitur: a prima dñica aduentus: vſqꝫ ad miſſam in vigilia natiuitatis Dñi incluſiue: ꝛ a ſeptuageſima vſqꝫ ad officiū miſſę in vigilia paſchę excluſiue: quādocūqꝫ in predictis tēporibus officiū de tēpore agitur: excepta quinta feria i cęna dñi: in qua vtitur albo: ꝛ feria. vj. in paraſceue, in qua vtit nigro. Et eſt intelligendū: ꝙ ſabbatho ſancto in

toto

toto officio qđ agit ante miſſam:
vtendum eſt violaceo colore:exce-
pto ꝙ diaconus, qui cantat bene-
dictionē cerei:indutus eſſe debet
dalmatica alba. Sed bñdictione
cerei cantata:diaconus ipſe amo-
ta dalmatica aſſumit planetā vio-
lacei coloris:ꝛ tenet eā vſq; ad of-
ficiū miſſę. In quatuor tēporibꝰ.
In vigilijs ſanctoꝝ in quibus eſt
ieiunium indictū:quādo miſſa de
vigilia dicitur. In diebꝰ rogatio-
nū:ꝛ i miſſa q̄ dr̄ in die ſcti Marci
de officio Litanię. In feſto ſctoꝝ
Innocentū, quando extra diem
dñicā occurrit. In feſto purifica-
tionis beatę Marię:in receptione
candelaꝝ:ꝛ in proceſſione, ꝛ in die
palmaꝝ, in proceſſione ꝛ in miſſa.
Et eſt notandū:ꝙ ſi aliquo dicto-
rum dierum, quo colore viola-
ceo eſt vtendū:Pontifex celebra-
ret:diaconꝰ ꝛ ſubdiaconus yti de-
bent planetis plicatis ante pectꝰ:
quas nō accipiūt niſi pontifice to-
taliter parato:tunc eas capiunt ꝛ
manipulos: exceptis tertia dñica
aduētus:qua cantatur introitus.
Gaudete. ꝛ quarta dñica q̄dra-
geſimę:qua cantatur Introitus.
Lętare Jeruſalem. His duabus
dominicis:miniſtri prędicti vtun-
tur dalmatica et tunicella.

DE COLORE NIGRO.

Nigro colore vtitur: feria. vj.
in paraſceue:ꝛ in miſſis defun
ctorum. Sciendū eſt tamē ꝙ die-
bus quibꝰ eſt vſus nigri coloris:
vti violaceo, nō eſt inconueniens.

DE MITRA.

Mitra aurifrigiata nō vtitur
eccleſia romana: ab aduētu
dñi vſq; ad feſtū natiuitatis dñi:
excepto in dñica Gaudete. nec a
ſeptuageſima vſq; ad feriā. v. ma-
ioris hebdomadę: excepto dñica
quarta quadrageſimę q̄ cantatur
Lętare ieruſalē. ⁊c. Nec in oibus
vigilijs de quibꝰ ieiunia celebran-
tur:nec in oibus quatuor tēpori-
bus:nec in rogationibus:nec in li-
tanijs:nec in officijs defunctoꝝ:
nec in feſto innocentū: quo etiam
violaceis veſtimentis vtimur: niſi
venerit in dñica. In feria. v. maio-
ris hebdomadę vtitur. In ſexta
feria nō vtitur. In ſabbatho ſan-
cto in miſſa tantū vtitur: et poſtea
a paſcha vſq; ad aduentum:ꝛ a na
tiuit. dñi vſq; ad ſeptuageſimā, ꝛ i
oibus feſtis duplicibus:ꝛ nouē le-
ctionum totius anni. In feſto ſan
cti Marci vtitur in miſſa tantum.
In benedictionibus autem ꝛ con
ſecrationibus vtitur mitra:prout
ſupra in locis ſuis eſt notatum.

DE GLORIA IN EXCELSIS, Pax vobis, ꝛ Ite miſſa eſt.

A Dominica prima aduentus:
vſq; ad natiuitatem dñi: non
cantatur Gloria in excelſis. Niſi
in feſtis nouē lectionū. A ſeptua-
geſima vſque ad paſcha: ſimiliter
non cantatur:niſi in feſtis nouem
lectionū:pręterq̄ in. v. feria cęnę
dñi. In reliqs aūt diebus dñicis,
ꝛ feſtiuis: generaliter cantatur.
Et nota ꝙ ſi infra hebdōam cātat
miſſa

a

miſſa de dominica: vel de cruce: aut
de beata virgine, ſeu alia votiua,
non dicitur Gloria in excelſis. di
citur autē ſemper in miſſa Gloria
in excelſis. quando Te deum lau
damus dicitur in matutinis. Et
notandum eſt ꝙ quandocunq in
miſſa dicitur Gloria in excelſis.
Pōtifex dicit ante primā orōnē.
Pax vobis. Et in fine miſſę dicit.
Ite miſſa eſt. Quādo autē nō dicit
Gloria in excelſis. Pontifex dicit
Dominus vobiſcum. Et in fine
miſſę dicitur Benedicamus dño.

DE CREDO.

Quibus dieb⁹ dici debet Credo i miſſa.

Credo in vnum Deū. dici
tur in oībus diebus dñicis
totius anni: etiam ſi de ali
quo feſto miſſa dicat: de quo alias
Credo. non eſſet dicendū. In pri
ma miſſa natiui. dñi: ⁊ ad oēs alias
miſſas illius diei: ⁊ deinceps p to/
tam octauā. In octaua beati Jo
hannis euāgeliſtę. In epiphania
dñi: ⁊ per totam octauam. In con
uerſione ſancti pauli. In oībus fe
ſtiuitatib⁹ beatę Marię virginis:
⁊ per earū octauas. In cathedris
ſancti petri. Feria. v. in cęna dñi.
In reſurrectione dñi: et per totā
octauam. In feſto aſcēſionis dñi:
⁊ per totam octauā. In feſto pen/
teco. ⁊ per totam octauā. In feſto
corporis chriſti: ⁊ per totā octauā.
In feſto ſancti Johānis ante por/
tam latinam. In feſto apoſtolorū
petri ⁊ pauli: ⁊ per totam octauā.
In feſto ſancti petri ad vincula.
In octaua ſancti Laurentij: eo ꝙ
venit infra octauā beatę virginis.
In feſtiuitatibus ſanctę Crucis.
Omnium apoſtolorum, Angelo/
rum, Euangeliſtarum. Quatuor
doctorum: ⁊ ſancti Barnabę. In
feſto omnium ſanctorum: ⁊ in om/
nibus conſecrationibus eccleſia/
rum, altarium, ⁊ pontificum.

DE BACVLO PASTORALI.

Quibus tēporibus vti debeat pōtifex baculo paſtorali.

Pontifex in ſua ciuitate ⁊
dioceſi tantū: baculo pa/
ſtorali vti debet: ⁊ etiam
extra illas vbicunq con
ſecrationes, ſeu ordinationes fe
cerit: aut benedictiones perſona/
les: his temporibus videlicet: in
oībus proceſſionibus: ⁊ tunc ſi pro/
ceſſio ſit longa: eum deferri faciat
ante ſe per vnū ex capellanis ſuis:
pluuiale indutum. Si vero breuis
ſit proceſſio: ipſe pontifex ſiniſtra
ſua ipſum deferre poterit: i veſpe
ris pontificalibus: ipſo pontifica/
liter parato: eundo de ſacriſtia ad
altare: ⁊ redeundo. Dū cantatur
Magnificat: in fine dum populo
benedicit: in miſſa pontificali cum
paratus de ſacriſtia ad altare pro/
cedit: ⁊ cum reuertitur. Cū acce/
dit de faldiſtorio ante medium al/
taris vt cōfeſſionem faciat. Dum
euangelium dr̄. Cum pōtifex ipſe
ſermonē facit ad populum: ⁊ cum
i fine populo benedicit. Quotieſ/
cunq ſacris veſtibus paratus po
pulum alloquitur: ⁊ admonet: ac
populo ſolenniter benedicit: ba/
culum in manu tenere debet. Si/
militer ⁊ in illis actibus: i quibus
ſupra in ſuis locis eſt notatum.

DE BENEDICTIONE Pontificali.

Forma ſolennis benedictionis q̄ dat̄ p prelatos qui ex priuilegio cruce vti poſſunt.

Pontifex legatus de latere: Patriarcha, vel Archiepiſcopus, aut Epiſcopꝰ; qui ex priuilegio cruce vti poteſt: cū populo benedicit, ſiue ſit in altari, ſiue in ſede: vnꝰ ex capellanis ad hoc deputatꝰ: ante ipſuꝫ crucē ſuā tenet ꝯgruēti diſtātia: ad quā verſus pōtifex detecto capite, dicit. Sit nomen domini bn̄dictuꝫ ⁊c. Et populo, vt moris eſt, bn̄dicit.

Forma bn̄dictionis epī q nō habet vſum crucis.

¶ Si vero ep̄s ſit, q cruce nō vtatur: ſtās in altari: vel ſede ſua cum mitra: ſi ea tunc vtatur; vel ſi nō ſit paratus: capite cooperto verſus ad altare, dicit. Sit nomē dn̄i benedictum ⁊c. Et populo, vt moris eſt, benedicit. Et ſi caſu aliquo accideret ꝙ Legatus de latere: aut alius ex prędictis populo benedicturus: crucē ante ſe nō haberet: benedicit cuꝫ mitra vel capite cooperto, vt ep̄s. Huiuſmodi auteꝫ ſolennis benedictio: datur p Pōtificē finita miſſa: quotieſcunqꝫ ſolenniter celebrat.

Qn̄ dāda eſt ſolēnis bn̄dictio.

Singulis dn̄icis diebus: quando ſummę miſſę intereſt. In oībus feſtiuitatibus ſaluatoris noſtri: beatę Marię virginis: apoſtoloꝝ, martyrū, confeſſoruꝫ, ⁊ virginū: in dedicationibꝰ eccleſiaꝝ ⁊ altarium: ac in anniuerſario earundem: in ꝯſecrationibus epoꝝum: in bn̄dictionibus reguꝫ: reginarum, abbatū, abbatiſſaꝝ, ⁊ virginum: in ordinationibus clericoꝝum: ac alias: vt ſupra ſpecialiter reperiē expreſſum: ⁊ etiaꝫ poſt veſperas feſtiuitatum maioꝝum ⁊ principalium: ac dn̄icis diebus.

DE OFFICIO CAPELLANI Pontifici aſſiſtentis.

Quotieſcunqꝫ Pontifex ſolenniter eſt celebraturus: tam in veſperis q̄ȝ in miſſa: vnus ex dignioribus eccleſię: ſuppellicio ⁊ deſuper pluuiali coloris tēpori conuenientis indutꝰ: Pontifici aſſiſtere debet. Is librū miſſalem ſeu alium: quo Pontifex in officio vti debebit ordiat: ⁊ ſignat oīa per pontificē dicenda. Et cuꝫ tēpus erit: ſtās ad ſiniſtrā pontificis: oſtendit ei digito ſuo oīa p eū dicenda: ⁊ etiā vbi opus erit clam voce demiſſa euꝫ monet. Incepta aña ante Magnificat. Pontifici nauicellā offert, vt imponat incenſum: ⁊ illius benedictionem petit dicēs. Benedicite pater reuerēn̄. Deinde ante altare Pōtifici thuribuluꝫ offert: vt incenſet altare. Altari incenſato: thuribulum ab eo reaccipit, ⁊ incenſat primum ipſum pōtificem: ter ducēs thuribulum: deīde alios oēs. Pōtifice manꝰ lauāte, bacile ſuſtinet, ſimiliter ⁊ mantile, cū Pontifex manus tergit. Dicit aūt cū pōtifice pro miſſa Introibo. Kyrie eleiſon. Et in terra. Patrē. Sāctꝰ. Agnus dei. Dicto per Pontificeꝫ offertorio: librum miſſaleꝫ cū cuſſino portat ante pectus ad altare: niſi ſolitum ſit per aliuꝫ portari: vbi poſito deſuper libro ſuper cuſſino: inueniat orationem. Suſcipe ſancte pr̄ ⁊c.

Capellanus Pontificis pluuiali ĩdutus miſſalē ⁊ aliū librū quo ep̄s vti debet ordiat ⁊ ſignat et Pontifici digito demonſtrat, et alia faciat vt i textu habeātur.

Deinde

Deide ſe retrahit extra cornu euā gelij: vbi Pōtificē expectat: et tūc apud librū officium ſuum implet. Dicto p cū cū Pontifice Agnus dei. accedit ad dextrā Pontificis: ⁊ ibidem iuxta altare genūflexus: expectat quouſq; Pontifex dixerit orationē Dñe ieſu chriſte ⁊c. Tūc ſurgit: oſculatur altare: ⁊ accipit pacem a Pontifice dicente Pax tibi. cui rñdet. Et cū ſpū tuo Deinde pacem dat dignioribus: tum diacono, qui eā dat ſubdiacono: poſtea ipſe aſſiſtens dat eā vni acolito: qui ipſam dat ceteris: ſingulis dicens. Pax tibi illis ſimiliter rñdentibus. Et cū ſpū tuo. Curſu pacis peracto: reuertitur ad altare vbi officiū ſuū exequit. Peracta cōione per Pontificē: portat miſſalem librū cū cuſſino: a cornu euangelij ad cornu epiſtole: ⁊ ſi non fuit ſermo: ipſe aſſiſtens publicat indulgentiā p pontificē conceſſam. Et quotieſcūq; pontifici naniculam offert: aut thuribulū: vel aliqd aliud: illud oſculat: ⁊ cum Pontifex id ſibi reſtituit: debet ſemper eius manum oſculari.

DE OFFICIO DIACONI Pontifici in miſſa miniſtrantis.

Diaconus Pontifici i miſſa miniſtraturus: anteq; Pontifex ſua paramēta accipiat: ſe parat oībus paramentis dempto manipulo: et niſi planeta ante pectus plicata vtendū eſſet: quā ⁊ manipulū accipit: pontificē oībus paramētis induto. Tēpore ꝯgruēnti: pōtificē paramenta capere volēte: accedit ad dexterā: ⁊ ſubdiaconus ad ſiniſtrā pōtificis: ⁊ cū alijs induunt pōtificem oībus paramentis pōtificalibus eo ordine, prout ſupra i miſſa pontificali dictū eſt. Pōtifice īduto: diaconus capit manipulū: ⁊ planetā ante pectus plicatā: ſi ea ſit vtendum. Is cū pōtifice dicit. Introibo ⁊c. Kyrieeleiſon. Et in terra. Sanctus. ⁊ Agnus dei. Et pōtifici exiſtenti apud altare: birretū ac mitrā imponit: ⁊ etiā deponit. Dicto graduali: vel ante aut poſt iuxta diſtantiam loci: librum euangeliorū manibus accipiēs ante pectus portat: ac ſuper mediū altaris ponit. Tum accedit ad pontificē: ⁊ eius manū oſculatur. Deinde reuertitur ad altare: corā quo genuflexus dicit. Munda ⁊c. Quo dicto accipit librum de altari: quē portans ante pectus: reuertit ad Pontificē: ⁊ corā eo genuflexus: petit ab eo benedictionem, dicēs. Iube dōne benedicere. Deinde accedit ad locū: ⁊ cantat euāgeliū. Et cū dicit Initium vel Sequentia ſancti euangelij ⁊c. Signat primo librum: deinde ſeipſū in fronte, ore, ⁊ pectore. Cum rñdetur a choro Gloria tibi dñe. accepto thuribulo a thuriferario: incēſat librum: primo in medio: Deinde a dextris libri: Tū a ſiniſtris illius: Deinde reddit thuribulū, ⁊ continuat. Si vero Pōtifex celebrās non ſit in ſua eccleſia: qui ppterea

Diaconus parat ep̄s mitram ⁊ birretum imponit ⁊ alia, vt in textu facit.

ſedeat

ſedeat in faldiſtorio prope altare:
tunc diaconus poſito libro ſup al-
tare:accedit ad pontificē: ⁊ illi na-
uiculam offert:vt imponat incen-
ſum ſuper thuribulo: Tum reuer-
tit ad altare:⁊ alia facit,vt ſupra di
ctum eſt. Finito euangelio redit
ad pontificē:⁊ illum poſtq̄ euāge-
lium oſculatus fuerit:incenſat. Si
aūt pontifex ſit in ſede ſua pontifi-
cali:tunc aſſiſtens incenſabit: non
aūt diaconus. ſi prędicandum ſit:
finito ſermone accedit ante ponti
ficē:coram quo ſtans capite incli-
nato dicit. Cōfiteor ⁊c. prout ſu-
pra in miſſa pontificali ordinatū
eſt. Poſtq̄ dictum fuerit in Cre-
do. Et incarnatus eſt. Accipit de
credentia burſam cum corporale:
⁊ eā portat reuerenter ad altare:
ſup quo corporale extēdit: ⁊ bur-
ſam in conuenienti loco ibidē po-
nit:⁊ ad altare pontificē expectat:
cīq; ante altare accedenti mitram
extrahit. Si autē Pōtifex ſedeat
in faldiſtorio: tūc dicto offertorio
per Pontificē:ei⁹ mitram iponit: ⁊
anulos ac chirotecas extrahit: et
eo manus lauante,mappulā a ſuo
latere tenet:Tū Pōtifici imponit
anulos:⁊ ipſum ad altare aſcēden
tem ſuſtinet ad ſiniſtram. Offert
deinde Pontifici patenam cū ho-
ſtia. Tum vinum in calicem impo-
nit:⁊ Pontifici an ſatis ſit oſtēdit:
ac impoſita pro ſacrificio per eū
aqua:ſubdiacono ampullam p pe
dem tenente:calicem ipſum ſimul
cum Pontifice offert dicēs cū eo.
Offerimus tibi ⁊c. Tū tradit pa-
tenam ſubdiacono: offert deinde
nauiculā pontifici,vt incenſū im-
ponat in thuribulo: petens illud
benedici:quo impoſito,offert thu
ribulū:deinde dextra manu pedē
calicis: ⁊ ſiniſtra manicā dalmati-
cę ac planetam in brachio dextro
Pontificis tenet:ne pontificē im-
pediant. Incenſata oblatione:
Pontificem a dextris ſuſtinet, vt
incenſet altare:quo incēſato: acci-
pit a pontifice thuribulū, ⁊ cū in-
cenſat. Deinde alios oēs. Aduer-
tat ad calicē quotieſcunq; ſup illū
Pontifex benedicit:⁊ pedem cali-
cis digitis dextrę manus tenet:ne
ſcandalū fiat. Ac ſępius planetam
aptat Pontifici:ne eū impediat:
pallā quoq; de calice quoties ex-
pedierit deponit, ⁊ reponit reue-
rēter. Dicto Agnus dei cum ca-
pellanus aſſiſtēs pro capienda pa
ce a Pontifice a libro recedit:ipſe
diaconus vadit ad librū miſſale:
⁊ illius curam habet:ac Pontifici
oīa p eū dicenda oſtēdit: quouſq;
curſu pacis peracto capellan⁹ aſſi
ſtens ad librum ipſū reuertatur.
¶ Pontifice cōicato:ſi capellan⁹
aſſiſtens reuerſus ſit ad librū: vi-
num infundit in calicē ⁊ aquam(ſi
placet)vt Pontifex ſe purificet.
Deinde ſibi birretum imponit et
mitrā,vt manus lauet:qui dum la-
uat:mātile a ſuo latere tenet:ac co
loto ⁊ terſo:deponit ſibi mitrā ⁊
birretum:ac capillos cū birreto
explanat. Tū ſi aſſiſtens reuerſus
non ſit:portat miſſalē cum cuſſino
ad cornu eplę. Cū Pontifex dicit
oratio-

orationes ⁊ alia: ſtat poſt euz ſpatio congruenti more conſueto. Finita vltima oratione per pontificem: et a choro reſponſo Amen. verſus ad populũ dicit. Ite miſſa eſt. ſi ſit dicendum: vel verſus ad altare dicit Benedicam⁹ dño. aut Requieſcát in pace: ſi ſit pro defunctis celebratum. Cũ dicto per pontificem Placeat ⁊c. imponit ſibi birretum ⁊ mitram: vt populo benedicat. Quo facto: ſuo ordine ante pontificem vadit: vſq; ad locum vbi paramenta deponere debet: vbi paramentis omnibus adiuuáte ipſum ſubdiacono: pontificẽ exuit. Deinde ſua deponit: ⁊ vadit in pace. Quotieſcũq; aũt nauiculá aut thuribuluz: vel quid aliud pontifici offert: debet pótificis manum oſculari. Similiter ⁊ quádo pontifex illud ſibi reddit.

DE OFFICIO SVBDIAconi Pontifici in miſſa miniſtrantis.

Subdiacon⁹ pontificez calciat, manipulũ ei imponit, et alia facit, q̃ habẽtur in textu.

Subdiaconus in miſſa pótifici miniſtraturus: ſe parat cũ diacono omnibus paramentis: ordini ſuo cõuenientibus: antequá pontifex ſua paraméta accipiat: excepto manipulo: et niſi planeta ante pectus plicata vtendum eſſet: quá ⁊ manipulum accipit: pontifice totaliter parato. hic pótifice pſal̃os: Quá dilecta. cum aliis dicente: ſandalia cum caligis: aliqua mappula de ſerico coperta: ambabus manibus ante ſe eleuata: portat ad pótificem: ac ei illa induit. Quibus indutis: ac oõnibus oĩbus poſt dictos pſ. Quam dilecta ⁊c. poſitis finitis: ſtans ad ſiniſtrá pontificis: diacono ſibi ad dexterá aſtante: induit pontificem oĩbus paramentis eo ordine: put ſupra in miſſa pontificali dictum eſt: quo induto: capit manipulum ſuum ⁊ planetam plicatam ante pectus: ſi ea ſit vtendũ: deinde accipit librũ euangeliorũ ⁊ intus manipulũ pontificis: quẽ pontifici cum in confeſſione dicit, Deus tu conuerſus ⁊c. imponit: ⁊ eius manũ ſiniſtrá oſculat: tum preuenit ad cornu euágelii altaris: ⁊ ibidem Pótifici poſtquá altare oſculatus fuerit, librũ euangelioꝝ apertũ: porrigit oſculádũ. Cũ pótifice dicit, Introibo. Kyrie elei. Et in terra. Patrẽ. ⁊ Agn⁹ dei. Pontifice oõnes aut alia dicẽte: ſtat poſt diaconũ more conſueto. Tẽpore opportuno accedit ad locũ vbi eplám eſt dicturus: qua lecta reuertit ad pontificem: ⁊ corá eo genuflexus epiſtolariũ ei prebet: ſupra quẽ pontifex dextrá manum ponit: quam ipſe oſculat (niſi celebretur p defunctis) Tum ſurgit: ⁊ ſtans, tenet ante pontificẽ librum miſſalem: quouſq; pontifex ex eo legerit eplám: ⁊ alia vſq; ad euágelium incluſiue. Poſtquam pótifex offertoriũ dixerit: ſubdiacon⁹ accipit mappulá circa collũ: ⁊ calicẽ cum purificatorio: patena deſup poſita cũ hoſtijs ⁊ palla. Et cũ pótifex ad altare accedit: vadit ipſe poſt eũ ad cornu eplę: cũ calij

ce ⁊ alijs predictis: q̃ dat diacono. Deinde accipiens ampullam vini de manib⁹ acoliti: illá miniſtrat diacono: tum ampullá aquę de manu eiuſdé accipiés: oſtendit pontifici dicés, Benedicite pater reueren. qui ſup eá ſignũ crucis facit: ⁊ ipſo ſubdiacono ampullá per pedé tenente: diaconus infundit puſillum aquę in calicé: ⁊ reſtituta ampulla aquę acolito: capit patená a diacono: quá ſtans competenti ſpatio poſt Pontificé ⁊ diaconum: tenet quouſque dixerit Pater noſter. Tunc redit ad altare: ⁊ eá dat diacono: niſi ꝓ defunctis celebret: q2 tunc non petit aquá benedici: nec patená tenet: Dicto Agnus dei. per Pontificé: cũ diaconus de miſſali Pótifici miniſtraturus: ad ſiniſtrá Pontificis acceſſerit: ipſe ſtat a dextris: ac de calice pallá amouet: ac Pontifice cóicato: ſi capellan⁹ aſſiſtens ad librũ nondũ ſit reuerſus: vinũ infundit in calicé: ⁊ aquá (ſi placet) vt ſe Pótifex purificet: quo facto: vadit ad ſiniſtrá Pontificis: mundat calicem: ⁊ corporalia plicat: ac oia reportat ad credétiá. Deinde poſt diaconũ ad locũ ſuũ reuertit. Data benedictione per Pontificé: eum paramentis exuit: adiuuáte diacono: ⁊ vadit in pace.

DE OFFICIO CAPELlani: de mitra Pontifici ſeruientis.

Quandocunq̃ Pótifex ſiue in miſſa: ſiue alio officio diuino: aut alias in cuiuſuis rei conſecratione: aut benedictione mitra vtit: habere debet capellanum ſuperpellicio indutũ: qui tobaleam ſericá longam tenet a collo ante pectus hinc ⁊ inde dependenté: ⁊ retro Pontificé ſtás: cum tempus ſit mitram recipit ab aſſiſtéte: vel diacono ipſam Pontifici deponente: ⁊ eá per extremitates dictę tobaleę tenés: conſeruat: quouſq3 ſit Pontifici reimponenda. Tunc eam diacono, aut capellano aſſiſtenti prębet: vt per eũ Pontifici imponat. Subdiacono autem alias impedito: ipſe vittas mitrę tenet: vt Pótifici cómodius imponatur. In miſſa poſt offertorium: Pontifice incéſato ac manibus lotis: mitrá ponit ſup altare in cornu eplę: quouſq3 Pontifex cómunicatus poſt purificationeȝ ſit loturus. Tunc iterũ eam reaccipit: vt Pontifici imponatur. In veſperis vero: capellano aſſiſtéte alias impedito: aut etiam extra diuina: ac in rerũ cóſecrationibus: vel benedictionibus: in quib⁹ aſſiſtens ac diaconus ⁊ ſubdiaconus non interſunt: ipſe capellanus tépore opportuno ſtans ante Pontificé: ei mitrá imponit ⁊ deponit.

Capellanus de mitra cũ ſuperpellicio indut⁹ tobaleá ſericá in collo tenens mitram retinet ⁊ eam diacono dat vel ipſi ponendaȝ ⁊ quando deponitur eam recipit et alias vt habentur in textu facie.

DE SCRVTINIO SEROtino: quo antiqui vtebantur: antequam electus in epiſcopum conſecraretur.

Et quoniá in noſtra ordinatione epiſcopali: diximus ſcrutinium ſerotinũ: quo antiquitus eccleſię vtebátur: non

nõ eſſe amplius in vſu: atq; ideo ne cõſecratoribus impedimẽto eſſet: illud tanq̃ ſuperfluũ pretermiſimus: Tamẽ q: pleraq; ibi ſunt cognitu digna: et q̃ ſanctã vetuſtatẽ redolẽt: noluimus omittere vt noſtra culpa oĩno periiſſe viderent. Proinde ſcrutiniũ ipſum ⁊ inſtructionem: quam edictum vocabãt: et quam Metropolitanus conſecrato in ſcriptis dabat: huic noſtro operi: poſt cõſecrationem interſerenda putauimus: non tam ad neceſſitatem: q̃ ad voluptatẽ: atq; etiam vtilitatem lectoris.

¶ Scrutinij igitur ſerotini ordo hic erat. Sabbatho ante dñicam ad conſecrandũ illum ſtatutam: hora veſpertina: Metropolitanus reſidebat ſup faldiſtorium in atrio eccleſie: vel in alio ſolito: vel quo maluerat loco paratũ. Et ſuffraganei epiſcopi duo ad minus ad hoc ſpecialiter cõuocati: a dextris ⁊ ſiniſtris ei⁹: ſup faldiſtoria ſimiliter reſidebãt: parati ſupra rochetum: amictu, alba, cingulo, ſtola, pluuiali, mitra, baculũ paſtoralem in ſiniſtra: ⁊ libros Pontificales ante ſe tenẽtes. Tunc archipreſbyter vel archidiaconus eccleſie ad quã in craſtino cõſecrandus erat electus: vel alius iuxta morẽ eccleſie: paratus amictu, alba, cingulo, ⁊ pluuiali vel caſula: ſi moris erat: deductus medi⁹ inter duos canonicos eiuſdem eccleſie: veniebat corã Metropolitano: ⁊ flexis a remoto genibus: a metropolitano bñdictionẽ petebat: dicens in tono lectionis: Iube domne benedicere. Reſpõdebat Metropolitanus ſedẽs eodẽ tono: voce minori. Nos regat ⁊ ſaluet: celeſtis conditor aule. Deinde idem archipreſbyter, vel archidiaconus appropinquabat ſe paululum: iterũ genuflectẽs: benedictionem ſimili modo petebat dicẽs. Iube domne benedicere. Et Metropolitan⁹ reſpõdebat. Vos dominus conſeruet: cuſtodiat atq; gubernet. Tertio propinquius Metropolitano: genuflexus coram illo: tertiam benedictionem petebat, dicens. Iube domne benedicere. Reſpondebat Metropolitan⁹. Gaudia celorum: det nobis rector eorum. Benedictione itaq; cõpleta: interrogabat eũ Metropolitan⁹ corã ſe genuflexũ. Fili mi qd poſtulas? Reſpondebat archidiaconus. Vt deus et dñs noſter: concedat nobis paſtorem. Interrogatio. Eſt de ipſa Eccleſia: vel de alia? Reſpondebat. De ipſa. Interrogatio. Quid vobis placuit in illo? Reſpondebat. Sanctitas, caſtitas, humilitas, benignitas, et omnia que Deo placita ſunt. Interrogatio. Habetis decretũ? Reſpondebat. Habemus. Metropolitanus dicebat. Legatur. Tunc proferebatur ⁊ legebatur decretum hoc modo.

Forma decreti electionis epiſcopi.

Reuerẽdiſſimo in Chriſto patri domino N. Metropolitice ſedis dignitate cõſpicuo. Capitulum talis Eccleſie totius deuotionis famulatum. Credimus nõ

latere

latere veſtram celſitudinē: ꝙ noſtra eccleſia ſuo ſit viduata paſtore. Qua ſiquidem ſolatio pꝛopꝛij deſtituta rectoꝛis: ne grex dominicus perfidoꝛū lupoꝛum moꝛſibus pateret: ⁊ ne impꝛobi fieret pꝛęda reptoꝛis: communi voto atq; conſenſu elegimus nobis in Pontificem N. pꝛeſbyterū noſtrę eccleſię. vel talis Eccleſię ſi non ſit de ipſa. virū vtiq; pꝛudentē: hoſpitalem, moꝛibus oꝛnatum: caſtū, ſobꝛium ⁊ manſuetum: Deo ⁊ hominibus per omnia placētem: quem ad reuerentię veſtrę dignitatem deducere curauimus: vnanimiter poſtulantes et obſecrantes: a veſtra reuerenda paternitate nobis illū Pontificē oꝛdinari: quatenus auctoꝛe domino nobis velut idone⁹ paſtoꝛ pꝛęeſſe valeat et pꝛodeſſe: noſq; ſub eius ſacro regimine: domino ſemꝑ militare cōdigne poſſimus. Ut autē omnium noſtrum vota in hanc electionē conuenire noſcatis: huic canonico decreto pꝛopꝛijs manibus roboꝛādo nos ſubſcripſimus: et quilibet ſcribēs dicebat ſic. Ego talis ſcripſi ⁊ ſubſcripſi. et ſic de alijs. Lecto decreto: pꝛoſequebatur Metropolitanus ⁊ dicebat. Uidete ne aliqua pꝛomiſſionem vobis fecerit: quia ſimoniacum ⁊ cōtra canones eſt. Reſpondebat. Abſit. Et Metropolitanus dicebat. Deducatur. Tunc archidiaconus vel archipꝛeſbyter exhibito dicto decreto ipſi Metropolitano: reuertebatur cum canonicis ſicut venerant ad veſtiarium: ⁊ ibi deponebant veſtes. Accenſis autē cereis electus adhuc ieiunus: pluuiali ſupꝛa ſuperpellicium paratus: ducebatur pꝛoceſſionaliter coꝛam Metropolitano: pꝛecedētibus eum canonicis eccleſię: ad quam erat electus: archidiacono et archipꝛeſbytero eccleſię Metropolitanę hinc ⁊ inde ipſum deducentibus: qui ſtans conuenienter remotus a Metropolitano: flexis genib⁹ petebat intelligibili voce bñdictionē dicens. Electꝰ ieiunus ad metropolitanū ducebatur.

Iube domne benedicere. Metropolitanus ſedens, in eodem tono voce minoꝛi dicebat. Spiritus ſancti gratia: illuminare dignetur ſenſus ⁊ coꝛda noſtra. Deinde ſurgens ⁊ pꝛocedens paululum: iterū genua flectebat dicens. Iube domne benedicere. Metropolitanus rñdebat. Ignem ſui amoꝛis: accendat deus in coꝛdibus noſtris. Rurſum ſurgens adhuc paululū appꝛopinquans: ⁊ genuflectēs dicebat tertio. Iube domne benedicere. Metropolitanus reſpōdebat. Dñs cuſtodiat introitum tuum: ⁊ exitum tuū. R. Amē. Tunc interrogabat eū coꝛā ſe genuflexum Metropolitanus.

Filii mi quid poſtulas? Rñdebat electus. Reuerendiſſime pater: confratres mei elegerunt me (licet indignum) ſibi eſſe paſtorem. ¶ Interrogatio. Quo honore fungeris? Reſpõdebat. Preſbyteratus vel talis. Interrogatio. Quot annos habes in preſbyteratu? Reſpõdebat. Decem vel tot. Si vero forſan ipſa die, vel infra breue tempus fuerat ab eo in preſbyterum ordinatus: reſpondebat. Tu ſcis domine. Interrogatio. Habuiſti coniugium? Reſpondebat. Minime. Si forte habuerat: ⁊ per ipſum conſecratorẽ eius electio examinata ⁊ cõfirmata fuerat: tunc reſpondebat. Tu ſcis domine. Interrogatio. Diſpoſuiſti domui tuę. ℟. Diſpoſui. Interrogatio. Qui libri leguntur in eccleſia tua? ℟. Pentatheucus: prophetarum: euangeliũ: apocalypſis: Epiſtolę Pauli: ⁊ reliqui? Interrogatio. Noſti canones. ℟. Doce me domine.

Metropolitanus tunc dicebat.

Vide ordinationes ſi feceris: vt certis temporibus facias. Ieiunio primi, quarti, ſeptimi, et decimi menſis. Bigamos: aut curiales: aut de ſeruili cõditione ad ſacros ordinẽs non promoueas. A ſimoniaca vero hereſi te omnino cuſtodias. Dabitur tamen tibi edictũ de ſcrinio noſtro: qualiter debeas cõuerſari. Uide autem ne aliquam promiſſionẽ ꝓpterea feceris: quia ſimoniacũ ⁊ cõtra canones eſt. ℟. Abſit. Metropolitanus dicebat. Tu videris. Quia ergo omniũ in te vota cõueniunt: hodie abſtinebis: et cras deo annuente cõſecraberis. ℟. Precepi ſti dñe. Sed ſi expediebat. Metropolitanus diſpenſabat cũ illo: vt comederet: ⁊ deputabat ei aliquẽ diſcretum de ſua eccleſia cõfeſſorẽ: cui cõſecrandus peccata ſua cõfitebatur: ⁊ mox conſecrando ad terram proſtrato Metropolitanus ſedẽs cum mitra: incipiebat: ſchola proſequente Antiphonam.

Metropolitanus ſedens cum mitra incipiebat ſchola proſequente aĩam. Cõfirma.

Confirma hoc deus qđ opera-

tus es in nobis a tẽplo ſctõ tuo

qđ eſt i Ieruſalẽ: E v o v a e. Ps.

Ps. Exurgat totus dicebatur et repetebatur aña. poſt Glia.

Exurgat deus ⁊ diſſipentur inimici eius: et fugiant qui oderunt eũ a facie eius: totus dicebat cũ Gloria patri. Sicut erat. Deinde repetebat añ. Qua dicta Metropolitanus depoſita mitra ſurgebat: ⁊ ſtans verſus ad conſecrandum proſtratum dicebat. ℣.

Metropolitan⁹ ſtãs ſine mitra dicebat ℣ et orationes ſequẽtes.

Saluum fac ſeruum tuum dñe. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil ꝓficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non nocebit ei. ℣.

℣. Domine exaudi orationē meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Omnipotens ſempiterne deus: miſerere huic famulo tuo N. et dirige eum ſecundum tuā clementiam in viam ſalutis eterne: vt te donāte tibi placita cupiat: et tota virtute proficiat. Alia oratio.

Actiones noſtras, quesumus domine aſpirando preueni: et adiuuando proſequere: vt cūcta nſa oratio et operatio a te ſemp incipiat et per te cepta finiatur. Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen.

Deinde metropolitanus detecto capite crucem ante ſe habens benedicebat populo dicēs. Sit nomen dñi etc. fol. 35. Qua data ſinguli ad propria reuertebantur.

Die dominica qua conſecratio fieri debebat: parabant eccleſia et capelle, credentia: paramenta: et omnia alia ſupra in principio conſecrationis electi poſita. Deinde veniebant Metropolitanus, electus, et epiſcopi aſſiſtentes ad eccleſiam: et in capellis ſuis ſe induebant: vt ſupra: quibus paratis: et metropolitano in faldiſtorio ante altare ſedente: adducebatur electus medius inter aſſiſtentes epos: et facta reuerentia metropolitano, Senior aſſiſtentiū epiſcoporum ſtans depoſita mitra dicebat.

Reuerendiſſime pater: poſtulat ſctā mater eccleſia catholica: vt hunc preſentem preſbyterum ad onus epiſcopatus ſubleuetis. Metropolitanus dicebat. Scitis illum eſſe dignū? Reſpōdebat epiſcopus. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit: ſcimus et credimus illum dignum eſſe. Metropolitanus reſpondebat, Deo gratias. Tunc omnibus ſedentibus: vt ſupra dictum eſt: metropolitanus intelligibili voce: et aſſiſtentes epiſcopi ſubmiſſa voce faciebant examinationem ſupraſcriptam: videlicet. Antiqua ſanctorum etc. et omnia alia ſuo ordine: prout ſupra ſunt ordinata, vſque ad finē examinis. Quo completo et manu metropolitani per electum oſculata: idem electus ante metropolitanum genuflexus: ante ſe habens cedulam ſcriptam: iurabat: et preſtabat fidelitatis debite ſolitum iuramentum metropolitano in hunc modum.

Ego N. talis eccleſie vocatus Epiſcopus: promitto in conſpectu omnipotentis dei: atque totius eccleſie: quod ab hac hora in antea fidelis et obediens ero perpetuo: more predeceſſorum meorum: beato N. ſancteque eccleſie tali, nominando eccleſiam Metropolitanam et vobis domino meo N. dei gratia eiuſdem eccleſie Archiepiſcopo: veſtriſque ſucceſſoribus canonice intrātibus: prout eſt a ſanctis patribus inſtitutum: et eccleſiaſtica, ac romanorum Pontificū commendat auctoritas. Non ero in conſilio aut conſenſu: vel in facto vt vitam perdatis aut membrum: aut capiamini mala captione. Conſiliū quod mihi per vos:

aut per literas: vel per nuntium credituri eſtis: ad damnum ve‑ſtrum me ſciente nulli pandā. Uocatus ad ſynodum veniā: niſi pręceditus fuero canonica pręcedi‑tione. Uos quoque ⁊ nuntios ve‑ſtros: ac eccleſię talis nominando eccleſiam metropolitanā. Quos certos eſſe cognouero, in eundo, ſtādo, ⁊ redeundo, honorifice tractabo: ⁊ in ſuis neceſſitatibus adiuuabo: poſſeſſiones vero ad menſam mei epiſcopatus pertinentes non vendā: neqꝫ donabo: neqꝫ de nouo infeudabo: vel aliquo modo contra ius: vel conſuetudinem eccleſię meę alienabo: vobis vel veſtris ſucceſſoribus inconſultis.

Deinde librum euangeliorū quem Metropolitanus coram, eo apertum ſup genibus tenebat: electus ambabus manib⁹ ſupra ſcripturam tangebat dicēs. Sic me deus adiuuet et hęc ſancta Dei euangelia. Quo facto ſigillum ſuū literę iuramenti huiuſmodi pro maiori illius robore appendebat: ſeu appendi faciebat: ⁊ eam Metropolitano tradebat.

Electꝰ poſitis manibus ſup librū euangeliorum apertū tactis libris iurabat.

¶ Tunc depoſita mitra ſurgebat Metropolitanus et faciebat confeſſionem: ⁊ procedebatur in omnibus et per omnia: prout ſupra ordinatum eſt vſque Ad multos annos incluſiue. Quo per conſecratum dicto: Metropolitanus tradebat conſecrato edictum ſcriptum huiuſmodi tenoris.

Procedebaꝰ ad cōſecrationē p oīa ſicut ſupra ordinatum eſt

Forma edicti metropolitani qđ tradebat conſecrato epiſcopo.

Dilecto nobis fratri ⁊ coepiſcopo tali Salutem in dño ſempiternam. Quoniam vt credimus: diuino te nutu vocāte: Capitulū talis eccleſię vnanimiter elegerunt rectorē: ⁊ ad nos vſqꝫ perducentes: petierunt epiſcopū conſecrari. Et ideo adiuuāte deo: per manus noſtrę impoſitionē epiſcopus cōſecratus es. Amodo frater chariſſime ſcias te maximum pondus ſuſcepiſſe laboris: qđ eſt ſarcina regiminis animarū: ⁊ commodis deſeruire multorū: omniumqꝫ fieri minimum: atque miniſtrum: ⁊ pro credito tibi talento: in die diuini examinis rationem reddíturum. Nam ſi ſaluator noſter dicit. Non veni miniſtrari ſed miniſtrare: ⁊ animam ſuam poſuit pro ouibus ſuis: quanto magis nos inutiles ſerui ſummi patrifamilias: debemus maximo cum ſudore incumbere: oues dominicas a ſummo nobis paſtore conſignatas: ad ouile dominicum: ſuffragante diuina gratia: abſque morbo vel macula perducere. Exhortamur ergo dominationem tuam: vt fidem, quam in exordio tuę conſecrationis breuiter lucideqꝫ digeſſimus: illibatam ⁊ inuiolabilē cuſtodias. Quia fides: omnium virtutū

Matt. 20.

Johā. 10.

tutum fundamentum eſt. Scimuꝫ
aũt ꝙ ab infantia ſacris es literis
eruditꝰ: ꝛ canonicis inſtitutiſ edo
ctus. Attamen: ad te dirigẽduſ eſt
breuiter ſermo noſter: Ordina-
tiones ergo ſiquas feceris: ſm ca-
nones atqꝫ apoſtolicam eccleſiaꝫ
aptis tẽporibus fac: ideſt menſis
1.Ti.5. primi, quarti, ſeptimi, ꝛ decimi. Ui
de, vt nemini manus cito ĩponas,
ꝛ ne cõmunices peccatis alienis:
bigamos, aut curiales, aut ſeruuꝫ
cuiuſlibet ad ſacrum ordinem ne-
quaqꝫ promoueas, nec neophitũ,
ne ſm apoſtoli ſententiã: in ſuper-
1.Ti.3. biam elatus: in laqueum vel vora-
gineꝫ incidat diaboli. Sed eos in
ſacroſancta eccleſia ordinare ſtu-
de, q ętatem habeãt maturitatis:
apud deuꝫ ꝛ apud hoies fideliter
vixerint: et deinceps viuere ſtu-
deant. Et hoc cauendũ tibi eſt: et
quaſi venenũ peſtiferum reijcien-
duꝫ: ne auaritia ſurripiat cor tuũ:
vt per quodlibet munus acceptũ:
manus impoſitionem alicui tri-
buas: ꝛ per ſimoniacam hęreſim:
quam ſaluator noſter omnimode
deteſtatur: in pręceps ruas. Me-
mẽto quia gratis accepiſti: gratis
ꝛ da. Secundum enim vatis elo-
quium. Qui eijcit auaritiam ꝛ ex-
cutit manus ſuas ab omni mune-
re: hic in excelſis habitabit: ꝛ mu-
nimenta ſaxorũ ſublimitas eius.
Panis ei datus eſt: aquę etiam ip-
ſius fideles ſunt. Regẽ in decore
videbũt oculi eius. Temetipſum
mitem: caſtumque cuſtodias. In
habitaculum tuum aut raro: aut
nunquam mulierũ ſit ingreſſus.
Omnes puellas ꝛ virgines Chri
ſti: aut ęquanimiter ignora: aut
ęquanimiter dilige: neqꝫ de pre-
terita caſtitate cõfidas: quia neqꝫ
Sanſone fortior: neqꝫ Dauid ſan-
ctior: neqꝫ Salomone poteriſ eſſe
ſapientior. Quando autẽ ob ani-
marum lucrum: viſitationiſ cauſa
in collegiũ vel infra ſepta ingreſ-
ſus fueris ancillarum dei: non ſo-
lus introeaſ: ſed tecum adhibe ſo-
cios tales: quorũ contubernio nõ
diffameris. Quia oportet epiſco-
pum irreprehenſibilem eſſe: ꝛ teſti
monium habere bonũ ad omneſ:
nequis ex eo ſcandalum ſumat.
Scandalizanti enim vnum ex pu-
ſillis: ſcimus quanta animaduer-
ſio a dño cõparatur. Pręedicatio-
ni inſta: verbum dei plebi ſuę tibi
cõmiſſę, affluẽter, ꝛ melliflue, atqꝫ
diſtincte, inquantũ rore cęleſti per
fuſus fueris: pręedicare nõ deſinaſ.
Scripturas diuinas ſepius lege.
Immo (ſi poteſt fieri) lectio ſancta
in manibus tuis maximeqꝫ in pe-
ctore ſemper inhęreat: ipſaꝫ vero
lectionẽ oratio interrumpat. Ad
inſtar nanqꝫ ſpeculi anima tua in
ipſam ſedulo reſpiciat: vel quę in-
correcta ſunt corrigat: vel quę pul
chra ſunt amplius exornet. Diſce
qđ ſapienter doceas: eum qui ſm
doctrinam eſt fidelem ſermonem:
vt poſſis exhortari in doctrina ſa
cra: et contradicentes reuincere.
Permane in his quę didiciſti: et
credita ſunt tibi eloquia diuinę di
ſpenſationis. Paratuſ ſemp eſto:

ſeuiēs:ſequaceſq; illius: adhuc in carne vitam agentes: huc illucq; debacchantes: ⁊ animas innocentium laniare cupiētes: in ouile dominicum ingrediendi ad perdendas animas locum non habeant. Nullus te fauor extollat: nulla aduerſitas atterat: ideſt: vt neque in proſperis cor tuū eleuetur: nec; in aduerſis in aliquo deijciatur: ſed omnia ⁊ in omnibus caute ⁊ cum diſcretione agere te volumus: vt abſq; reprehenſione: ab omnibus viuere comproberis. Sancta trinitas: fraternitatem tuā: ſua protectione icolumem cuſtodiat: vt dū tali moderamine: in Deo noſtro: onus quod ſuſcepiſti peregeris: in die eterne retributionis: eo dicente audire merearis. Euge ſerue bone ⁊ fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis: ſupra multa te conſtituam: intra in gaudium dñi tui. Quod ipſe tibi preſtare dignetur: qui cū patre ⁊ ſpiritu ſancto: viuit ⁊ regnat Deus: in ſecula ſeculorū.

Quo tradito ibunt omnes: quilibet ad locum ſuū ad ſe exuēdum.

DE EXPVLSIONE PVblice penitentium ab Eccleſia: in feria quarta cinerum.

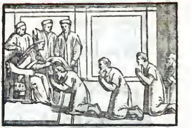
In capite ieiuniorum: ſolenniter penitentes: ex inſtitutione cōcilij Agathenſis: de eccleſia eijciuntur hoc modo.

¶ Penitentes enim quib⁹ ſecundum ius vel cōſuetudinē pro grauioribus criminibus ſolennis penitentia eſt imponēda: hac die hora quaſi tertia conueniunt ad eccleſiam cathedralem: in vilib⁹ veſtimentis: nudis pedibus: ⁊ vultibus ad terram demiſſis: quorum nomina ſcribi debent: accipientes penitentiam iuxta modū culpe ab epiſcopi penitentiario: vel ab his quibus hoc officium commiſſum eſt: ⁊ poſtea omnes emittuntur: et

ma-

manent ante fores eccleſie. Ponti
fex interim dicta ſexta: ſi non ſit ce
lebraturus: paratur ſupra roche-
tum (vel ſi ſit religioſus ſupra ſup-
pellicium) amictu, alba, cingulo,
ſtola, pluuiali violaceis, mitra ſim
plici, ⁊ baculo paſtorali. Si autem
Pontifex eſt celebraturus: dum
dicit tertia, ſeu ſexta: more ſolito
accipit ſandalia ⁊ cetera paramen
ta pontificalia: vſqꝫ ad dalmaticā
incluſiue: ⁊ deſuper pluuiale colo-
ris violacei, ⁊ mitram ſimplicem, ⁊
benedicit Cineres: ac diſtribuit
eo ordine: vt ſupra dictū eſt de of-
ficio faciēdo in fer. iiij. cinerū. f. 171.
Quibus peractis: Pontifex cum
miniſtris: ſchola precedente ⁊ to-
to clero cruce aqua benedicta et
duobus cereis precedentibꝰ: egre
ditur chorum circa medium eccle
ſie, vbi parata ſit ſedes. Tunc cle-
rus diuiditur per duos choros:
hinc inde verſus valuas eccleſie.
Penitentes vero omnes ingreſſi
proſternunt ſe cum lachrymis in
eccleſie pauimento coram epō in-
ter vtrunqꝫ chorum. Tunc Pon
tifex ſedens cum mitra, vel archi-
preſbyter ſtans: ponit cineres ſu-
per capita ſingulorum dicens.
Memento fili, quia cinis es, et in
cinerem reuerteris: age peniten-
tiam, vt habeas vitam eternam.
Et vnꝰ ex canonicis aſpergit eos
aqua benedicta. Poſtea Pōtifex
ſtans depoſita mitra: benedicit ci-
licia in hunc modum. ℣. Adiuto-
rium. ⁊c. Dñe exaudi orationē.
Dñs vobiſcū. Oremus. Oratio.

Omnipotēs ſempiterne deus,
qui peccatoribꝰ pietatis tue
miſericordiā querentibus hoc in-
dumento veſtitis miſericordiā ⁊
veniā tribuiſti: obſecramꝰ clemen-
tiā tuā: vt hoc indumētū, qd̄ voca-
tur ciliciū, bene ✠ dicere ⁊ ſancti-
care digneris: vt quicunqꝫ eo pro
peccatis ſuis indutus fuerit: ⁊ mi-
ſericordiam implorauerit: veniā ⁊
indulgentiā tue miſericordie con-
ſequatur. Per chriſtū. ℞. Amen.
Aſpergātur aqua benedicta. Be-
nedictis cilicijs: epiſcopus capita
eorum cooperit cum eis, dicens.

Apud dñm miſericordia eſt:
⁊ apud deum redemptio: ita
enim lapſis hominibus ſubuenit
non ſolum per baptiſmi ⁊ confir-
mationis gratiam: ſed etiam per
penitentie medicinam: vt ſpiritus
humanus vita reparetur eterna.
℞. Deo gratias. Quo facto pon
tifex incipit añ. Ne reminiſcaris.
⁊ ſuper faldiſtorium accumbit: et
miniſtri ⁊ totus populꝰ ⁊ peniten-
tes proſternunt ſe in terram: ⁊ pro
ipſorum penitentiū abſolutione:
dicunt ſeptē pſalmos penitentia-
les: alternatim: deinde dicitur añ.
Ne reminiſcaris. quere ſupra in
bene-

benedictione abbatis. folio. 53.
Poſtea dicatur Litania. Qua fi-
nita: Pōtifex dicit ſuper ipſos pe-
nitentes. Pater nr̃. Et ne nos. ℣.
Saluos fac ſeruos tuos ⁊ ancil-
las tuas. ℟. Deus meus. ⁊c. ℣.
Mitte eis dn̄e auxiliuꝫ de ſancto.
℟. Et de ſion tuere eos. ℣. Nihil
proficiat inimicus in eis. ℟. Et fi-
lius iniquitatis non apponat no-
cere eis. ℣. Eſto eis dn̄e turris
fortitudinis. ℟. A facie inimici.
℣. Dn̄e deus virtutuꝫ conuerte
nos. ℟. Et oſtende faciem tuam
⁊ ſalui erimus. Domine exaudi.
Dn̄s vobiſ. Oremus. Oratio.
Exaudi domine preces nr̃as
⁊ confitentiuꝫ tibi parce pec-
catis: vt quos conſcientię reatus
accuſat: indulgētia tuę miſeratio-
nis abſoluat. Per chriſtum dn̄m
nr̃m. ℟. Amē. Oremus. Oratio.
Preueniat hos famulos tuos,
et has famulas tuas, quęſu-
mus domine, miſericordia tua: vt
omnes iniquitates eorū celeri in-
dulgentia deleantur. Per Chr̄m.
℟. Amen. Oremus. Oratio.
Adeſto domine ſupplicationi-
bus noſtris: nec ſit ab his fa-
mulis et famulabus tuis clemen-
tię tuę longinqua miſeratio: ſana
vulnera: eorūqꝫ remitte peccata:
vt ab omnibus iniquitatibus ex-
piati: tibi domine ſemper valeant
adhęrere. Per chr̄m dominū no-
ſtrū. ℟. Amē. Oremus. Oratio.
Domine deus noſter, qui of-
fenſione noſtra nō vinceris:
ſed ſatisfactione placaris: reſpice,
quęſumus, ad hos famulos tuos
⁊ famulas tuas: qui ſe tibi peccaſſe
grauiter ꝯfitent: tuū eſt enim ab-
ſolutionē criminum dare: ⁊ veniā
pręſtare peccātibus: qui dixiſti te
penitētiam malle peccatoꝝ, quam
mortem: concede ergo domine: vt
⁊ tibi penitētię excubias celebrēt:
⁊ correctis actibus ſuis: conferri
ſibi a te ſempiterna gaudia gratu-
lentur. Per chriſtum. ℟. Amen.
His pmiſſis ſurgunt penitentes:
⁊ facit eis pōtifex ſermonē: oſten-
dens qualiter Adam propter pec-
catū eiectus eſt de paradiſo: ⁊ mul-
ta maledicta in eum congeſta: et
qualiter eius exemplo: ipſi de ec-
cleſia ad tempus eijciendi ſunt.

Quo facto: accipiat vnū ex eis
per dexteram manum: ⁊ om-
nes alij ſimiliter ſe manibus tenē-
tes: candelas accēſas in manibus
habentes: ſubſequantur eum: et
ita eos eijciat de eccleſia cū lachry-
mis dicēs. Ecce eijcimus vos ho-
die a liminibus ſanctę matris ec-
cleſię: propter peccata ⁊ ſcelera ve-
ſtra: omnipotens deus faciat vos
reuerti cuꝫ fructu penitentię. ℟.
Amen. Et interim ſchola in ſe-
quente cantat Reſponſorium.

Et ſic eis extra eiectis: et ante valuas eccleſie genibus flexis gemendo manentibus: Pontifex in limine oſtij ſtans: moneat eos quod de domini miſericordia non deſperent: ſed ieiunijs, orationibus, peregrinationibus, eleemoſynis, et alijs bonis operibus inuigilent: et dominus ad fructum vere penitentie eos perducet: quodque feria quinta in cena domini redeant: quoniam tunc in ſanctam eccleſiam reducent: quam

quam vſq; tunc ingredi non preſumant. Et mox Pontifice cum proceſſione ad chorum redeunte: valuę eccleſię ante oculos eorum clauduntur: et incipitur miſſa: et proceditur ordine ſuo.

DE RECONCILIATIONE pęnitentium: quę fit in quinta feria in cęna domini.

Feria quinta in cęna domini: expleta lotione pedum pauperum: reconciliantur pęnitētes: quibus ab eccleſia ſolenne agere pęnitentiam iniunctum eſt: qui in capite ieiuniorum de ipſa eiecti fuerunt. Ait enim Innocētius Papa. De pęnitentibus qui ſiue ex grauioribus: ſiue ex leuioribus commiſſis pęnitentiam gerunt: ſi nulla interueniat ęgritudo: quinta feria ante paſcha eis remittendum Romanę eccleſię conſuetudo demonſtrat. Si vero quis in ęgritudine vixerit: atq; vſq; ad deſperationem deuenerit: ei ante tempus paſchę relaxandum: ne de ſeculo abſq; communione decedat. Vigilijs quoq; Papa ait. Pęnitentium reconciliatio fit nō per illam manum impoſitionem, quę inuocatione ſancti ſpiritus operatur: ſed per illam, quę dignos pęnitentię fructus acquirit: ⁊ ſanctę communionis reſtitutione perficitur. Sane pęnitentibus in quibuſdā eccleſijs mane iuſſu epiſcopi ante fores Eccleſię exterius humiliter conſtitutis: vnus ſacerdos in alio altari eiſdem foribus proximiori celebrat miſſam: cuius Introitus eſt. Miſereris omnium. feria quarta cinerum. R. Miſerere. V. Miſit de cęlo feria quarta ante dominicam de paſſione. Epiſtola. Lauamini. Euangelium. Erant appropinquantes. dominica quarta poſt Pentecoſtes. Offertoriū. Sicut i holocauſtū. Communio. Amen dico vobis. Dñica vigeſima quarta poſt pent.

Miſſa igitur (ſi dicatur) expleta: mox ſacerdotes quibus impoſitum eſt pęnitētium confeſſiones audire: audiant illas: vel in eccleſia vel in aliquo loco ad hoc deputato: ⁊ qualiter in tranſacta quadrageſima ſe geſſerint: qualiterue iniunctas ſibi pęnitētias obſeruauerint: diligēter inquirant: ⁊ notata fideliter nomina habeāt: et annos pęnitentię: ac delicta et circunſtantias ſingulorū: vt cum hora requiſitionis aduenerit: qd de ſingulis Pontificalis cenſeat auctoritas clareſcat: et vniuerſorum cauſas et liberius et expeditius decernere poſſit. Auditis itaque confeſſionibus: epiſcopus ante horam ſextam examinat cum ſa-

ſacerdotibus ipſis diligenter qui
digni ſunt reconciliari ⁊ qui non.
Deinde paratus cum amictu, al-
ba, ſtola, pluuiali, mitra ſimplici et
baculo paſtorali, ſine manipulo
miniſtris etiam paratis. Et inſup
quatuor ſubdiaconis paratis: et
vno diacono de antiquioribus in-
duto ſolenniter: ac etiam vno ar-
chidiacono cum amictu, alba, et
ſtola ſine dalmatica: proſternit ſe
ſuper faldiſtorium coram altari di-
cens cum pręfatis miniſtris ⁊ cle-
ro ſeptem pſalmos pęnitentiales
ſupra fo.53. ⁊ Litaniã ſupra.fo.10.
pęnitentes vero tunc ante fores
eccleſię nudis pedibus ad terram
proſtrati manent tenentes in ma-
nibus cereos extinctos. Cumqȝ
in Litania dictum fuerit.
Omnes ſancti patriarchę ⁊ pro
phetę orate pro nobis. et idem a
choro fuerit reſpõſum: pauliſper
ſubſiſtitur: et tunc Pontifex mit-
tit ad pęnitentes duos ſubdiaco-
nos, candelas accenſas in mani-
bus ferentes. Qui cum ad por-
tam peruenerint ſtantes in limi-
ne oſtij: eleuatis manibus oſten-
dunt illis candelas accenſas: di-
centes Antiphonam.

Viuo e go dicit dominus: no-
lo mortẽ peccatoris ſed vt ma-
gis conuertatur et viuat.

Qua finita extingunt mox ipſas
candelas corã illis, ⁊ reuertuntur
ad locum ſuum. Et proceditur in
Litania. Cumque dictum fuerit.
Omnes ſancti martyres orate ꝓ
nobis. ⁊ idem a choro reſponſum
extiterit: tunc etiam ſubſiſtitur a
Litania. ⁊ epiſcopus mittit ad il-
los duos alios ſubdiaconos ſimili
modo cũ candelis accenſis: qui in
limine oſtij cõſtituti cãtant añam.

Dicit dominus pęnitenti-
am agi te appropinquabit
enim regnum cęlorum.

Et mox extinctis cãdelis, vt prius:
reuertuntur ad locum ſuum. Et
proceditur in Litania vſque ad
Agnus dei. tunc Pontifex mit-
tit

et ad illos vnum ſenem Diaconum indutum, vt ſupra, cum magno cereo illuminato. Ille igitur in limine oſtij conſtitutus cantat antiphonam.

Leuate capita veſtra: ecce ap-

propinquabit redēptio veſtra.

Et tunc accenduntur candelę penitentium ex illo cereo. Cereus autem ille nō extinguitur: ſed diaconus cum eo accenſo reuertitur.

Et tunc dicitur in Litania.

Agnus dei q tollis peccata mundi parce nobis domine: ⁊ alia vſq̃ in finem. Quo dicto Pontifex ab accubitu ſurgens cū miniſtris et clero cruce thuribulo: cereis et omni apparatu pręcedētibus egreditur extra chorum eccleſię. Et parato ſibi quaſi in medio eccleſię faldiſtorio ſedet reſpiciēs ad oſtiū Eccleſię clero per choros verſus ipſum oſtium ab vtroq; latere diſpoſito ſeriatim. Tunc vnus archidiaconus paratus, vt pręmiſſum eſt, ſtans in limine oſtij: excelſa voce in tono lectionis dicit ad illos ante oſtium foris ſtantes:

Sitate in ſilētio: audiētes audite. Indicto itaq; ſilentio vertens ſe ad Pontificem, dicit ſimiliter in tono lectionis.

ADeſt o venerabilis Pōtifex tempus acceptum: dies propitiationis diuinę: ⁊ ſalutis humanę: quo mors interitu; ⁊ vita ęterna accipit principium: quando in vinea domini ſabaoth: ſic nouorū plantatio faciēda eſt: vt purgetur execratio vetuſtatis. Quamuis enim ad vicē bonitatis Dei: nihil temporis vacet: nunc tamen ⁊ largior per indulgētiam eſt remiſſio peccatorum: et copioſior per gratiam aſſumptio renaſcentium: augemur regenerandis: creſcamus reuerſis. Lauant aquę: lauant ⁊ lachrymę. Inde eſt gaudium vocatorum. Hinc lętitia de abſolutione penitentiū: Inde eſt, ꝙ ſupplices tui: poſteaquam in varias formas criminū: neglectu mandatorum cęleſtium: ⁊ morū probabiliū transgreſſione ceciderunt: humiliati atq; proſtrati prophetica ad deum voce clamant dicētes: Peccauimus cum patribus noſtris: impie egimus; iniquitatem fecimus. Miſerere noſtri domine miſerere noſtri. Et euangelicā vocē nō fruſtratoria aure capientes: beati qui lugent quoniā ipſi cōſolabuntur.

Pōti. M M Man-

Manducauerunt ſicut ſcriptū eſt panem doloris: lachrymis ſtratū rigauerūt: cor ſuū luctu: ⁊ corpus ſuū afflixerunt ieiunijs, vt animarum recuperarēt quā perdiderāt ſanitatē. Unicū itaqꝫ eſt penitenti ſuffragium: qd̄ in ſingulis prodeſt, ⁊ omnibus in cōmune ſuccurrit. ¶ His dictis. Pontifex ſurgens accedit cum miniſtris ad oſtium Eccleſie: clericorum choro ſe non mouente. Et ſtans in medio oſtij facit eis breuem exhortationē de clementia diuina et de venie promiſſione: dicens eis qualiter mox in eccleſiā reducent: ⁊ qualiter viuere debēt. Quo facto cātat aīaꝫ.

Ue nite veni te venite

fi li j audite me timorem do

mini docebo vos.

Qua dicta diaconus ex parte penitentium ſtās: dicit pro eis. Flectamus genua. Et epiſcopus ſecundo dicit dictam aīā. ¶ Uenite venite. Et diaconus idē iterū dicit. Flectamus genua. Et mox epiſcopus tertio repetit prefatā aīaꝫ, Uenite venite. Deinde ingreditur eccleſiam ſtans infra oſtium: diſtans ab illo: ſpatio conuenienti: ⁊ tunc archidiaconus inchoat ⁊ ſchola proſequitur. Antiphonā.

Accedite ad eum et illumina

mini et facies veſtre non con

fundentur. ps. Benedicam.

Qua incepta: mox penitentes ingredientes infra oſtium Eccleſie corruunt ad pedes Pontificis: ſicqꝫ proſtrati ⁊ flentes iacent donec premiſſa antiphona ⁊ ps cōpleantur. Quibus expletis: vnus archipreſbyter dicit in tono lectionis id quod ſequitur.

Redintegra in eis Apoſtolice Pontifex: quicquid diabolo ſuadente corruptum eſt: et orationum tuarum patrocinātibus meritis: per diuine reconciliationis gratiam: fac homines proximos deo. Ut qui antea in ſuis ſibi peruerſitatibus diſplicebant: nunc iam placere ſe deo in regione viuorum: deuicto mortis ſue gratulentur auctore. Et Pontifex interrogat ſi eis illos recōciliatione fore dignos? Et ille reſpondet. Scio ⁊ teſtificor fore dignos. Et tunc alter diaconus dicit. Leuate.

Quib⁹

Quibus ſurgentibus: Pōtifex accipit vnum ex illis per manum, omnibus alijs ſimiliter ſe ſe ad manus tenentibus. Tunc archipꝛeſbyter dicit alta voce. ℣. Iniqtates meas ego cognoſco. ℟. Et peccatum meum cōtra me eſt ſemper. ℣. Auerte faciē tuam a peccatis meis. ℟. Et omnes iniquitates meas dele. ℣. Redde mihi letitiam ſalutaris tui. ℟. Et ſpiritu pꝛincipali confirma me. Quo dicto Pōtifex inchoat ſchola pꝛoſequente antiphonam.

Dico vobis: gaudiū eſt ange

lis dei ſuper vno peccato

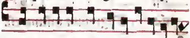

re penitenti am agente.

Qua dicta trahit illum: quem manu tenet. Et ille alios ducens eos vſq; ad faldiſtoꝛium in medio eccleſie pꝛius ibi paratū. Et ibi ſtās ſuper ſcabellum conuerſus ad alios genua flectētes inchoat añã.

Opoꝛtet te fili gaudere: quia

frater tuus moꝛtuus fuerat et

reuixit: perierat et inuētus eſt.

Qua dicta dicit in modū oꝛonis

Omnipotens deus vos abſoluat ab omni vinculo peccatoꝛum: vt habeatis vitam eternam ⁊ viuatis. Per dominum. Deinde dicit ſuper illos voce mediocri tenens manus apertas ante pectus hanc pꝛefationem.

Per omnia ſecula ſeculoꝛū. ℟.

Amē. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et

cū ſpiritu tuo. ℣. Surſū coꝛ

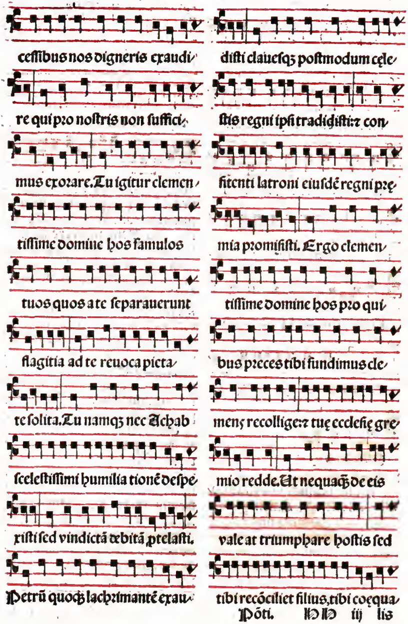

da. ℟. Habemus ad dominū.

Pōti. ꝩꝩ ij ℣.

Digitized by Google

ceſſibus nos digneris exaudi-
re qui pro noſtris non ſuffici-
mus exorare. Tu igitur clemen-
tiſſime domine hos famulos
tuos quos a te ſeparauerunt
flagitia ad te reuoca pieta-
te ſolita. Tu namq; nec Achab
ſceleſtiſſimi humilia tionē deſpe-
xiſti ſed vindictā debitā ꝓtelaſti.
Petrū quoq; lachrimantē exau-
diſti clauesq; poſtmodum cęle-
ſtis regni ipſi tradidiſti: et con-
fitenti latroni eiuſdē regni prę-
mia promiſiſti. Ergo clemen-
tiſſime domine hos pro qui-
bus preces tibi fundimus cle-
mens recollige: et tuę eccleſię gre-
mio redde. Ut nequaq; de eis
valeat triumphare hoſtis ſed
tibi recōciliet filius, tibi coęqua-
Pōti. ℟ ℟ iij lis

lis emundetq; eos ab omni
facinore et ad tuę ſacratiſſi-
męcenę dapes dignetur ad-
mittere. Sicq; ſua carne ⁊ ſan-
guine reficiat vt poſt huius
vitę curſum ad cęleſtia regna
perducat.

Quod ſequitur dicit plane legendo Jeſus chriſtus filius tuus dominus noſter. ℞. Amen. Prefatione finita Pontifex ſuper faldiſtorium ⁊ miniſtri ſuper tapeta: et clerus ⁊ populus ad terram proſternuntur: ⁊ cantor inchoat ſchola proſequente antiphonā ⁊ pſalmos ſequentes. Antiphona.

Cor mundum crea in me deus
⁊ ſpiritum rectū inoua in viſceri-
bus meis. Ps. Miſerere mei deus ſecūdu; Ps. Miſerere mei de⁹ quoniam conculcauit. Ps. Miſerere mei Deus miſerere mei.

Quibus dictis: Pontifex ab accubitu ſurgens dicit ſuper penitentes Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. Et ne nos inducas in tentatiōē. ℣. Domine non ſecundum peccata noſtra facias nobis. ℞. Neque ſecūdum iniquitates noſtras retribuas nobis. ℣. Domine ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum. ℞. Cito anticipent nos miſericordię tuę. ℣ſus. Conuertere domine vſquequo. ℞. Et deprecabilis eſto ſuper ſeruos tuos. ℣. Saluos fac ſeruos tuos et ancillas tuas. ℞. Deus meus ſperantes in te. ℣. Eſto eis domine turris fortitudinis. ℞. A facie inimici. ℣. Mitte eis domine auxilium de ſancto. ℞. Et de ſion tuere eos. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus ad te veniat. Domin⁹ vobiſcum. Et cū. Oremus. Oro.

Adeſto

Adeſto domine ſupplicatio-
nibus noſtris: ⁊ me, qui etiã
miſericordia tua primus indigeo,
clementer exaudi: ⁊ quem nõ ele-
ctione meriti: ſed dono gratię tuę
cõſtituiſti operis huius miniſtrũ:
da fiduciã tui muneris exequendi:
⁊ ipſe in meo miniſterio quod tuę
pietatis eſt operare. Per Chriſtũ
dñm noſtrũ. ℟. Amẽ. Oremus.

Preſta, quęſum⁹ domine, his
famulis tuis dignũ pęniten-
tię fructum: vt eccleſię tuę a cuius
integritate deuiauerant peccãdo:
reddantur innoxij: admiſſorũ ve-
niam conſequendo. Per Chriſtũ
dominum. ℟. Amen. Oremus.

Precor domine tuę clementiã
maieſtatis ac nominis: vt his
famulis tuis peccata et facinora
ſua confitentibus veniam pręſta-
re: ⁊ pręteritorum criminum vin-
cula relaxare digneris: qui hume-
ris tuis ouem perditam reduxiſti
ad caulas: ⁊ publicani preces con-
feſſione placatus exaudiſti: tu etiã
domine his famulis tuis placare:
tu horum precibus benignus aſſi-
ſte: vt in confeſſione flebili per-
manentes: clementiam tuam ce-
leriter exorent: ⁊ ſanctis ac ſacris
altarib⁹ reſtituti: ſpei rurſus ęter-
nę ac cęleſti glorię reformentur.
Per Chriſtum dominum noſtrũ.
℟. Amen. Oremus.

Deus, humani generis beni-
gniſſime conditor et miſeri-
cordiſſime reformator: qui homi-
nem inuidia diaboli ab ęternita-
te deiectum vnici filij tui ſanguine
redemiſti: viuifica hos famulos
tuos: quos tibi nullatenus mori
deſideras: ⁊ quos dereliquiſti de-
uios aſſume correctos: moueant
pietatem tuã, quęſumus domine,
horum famulorum tuorũ lachry-
moſa ſuſpiria: tu eorũ medere vul-
neribus: tu iacentibus manũ por-
rige ſalutarem: ne eccleſia tua ali-
qua ſui corporis portione vaſte-
tur: ne grex tuus detrimentũ pa-
tiatur: ne de familię tuę damno ini-
micus exultet: ne renatos lauacro
ſalutari: mors ſecunda poſſideat:
Tibi ergo domine ſupplices pre-
ces: tibi fletũ cordis effundimus:
tu parce confitentibus: vt ſicut in
hac mortalitate peccata ſua, te ad-
iuuante, defleant: ita ⁊ in tremendi
iudicij die ſententiam ęternę dam-
nationis euadant: ⁊ neſciãt quod
terret in tenebris, quod ſtridet in
flammis: atq; ab erroris inuio ad
iter reuerſi iuſtitię, nequaquam
vltra vulneribus ſaucientur: ſed
integrum ſit eis atq; perpetuum:
⁊ quod gratia tua cõtulit ⁊ quod
miſericordia tua reformauit. Per
Chriſtum. ℟. Amen. Oremus.

Deus miſericors, Deus cle-
mens: qui ſecundũ multitu-
di-

dinem miſerationum tuarum peccata penitentium deles: ⁊ preteritorum criminum culpas veniã remiſſionis euacuas: reſpice ſuper hos famulos tuos: ⁊ remiſſionem ſibi omnium peccatorum ſuorum tota cordis deuotione poſcentes deprecatus exaudi: innoua in eis piiſſime pater quicqd terrena fragilitate corruptum: vel diabolica fraude violatum eſt: in vnitate corporis eccleſie tue membra perfecta remiſſione reſtitue. Miſerere dñe gemituũ: miſerere lachrymarum: ⁊ non habẽtes fiduciam niſi in tua miſericordia: ad ſacramentum recõciliationis admitte. Per Chriſtum. ℟. Amen. Oremus.

Maieſtatem tuã ſupplices deprecamur omnipotẽs eterne deus: vt his famulis tuis longo ſqualore penitentie maceratis: miſerationis tue veniam largiri digneris: vt nuptiali veſte recepta ad regalẽ menſam vnde eiecti fuerãt mereant introire. Per Chrm. ℟. Amen. Oremus. Abſolutio.

Dominus Jeſus Chriſtus, qui totius mũdi peccata ſui traditione atq; immaculati ſanguinis effuſione dignatus eſt expurgare: quiq; diſcipulis ſuis dixit quecũq; ligaueritis ſuper terram erunt ligata ⁊ in celis, et quecunq; ſolueritis ſuper terrã erũt ſoluta ⁊ in celis: de quorũ numero me, quamuis indignũ ⁊ peccatorẽ, miniſtrum eſſe voluit: intercedẽte dei genitrice Maria, ⁊ beato Michaele archãgelo, ⁊ ſancto Petro Apoſtolo, cui data eſt poteſtas ligandi atq; ſoluẽdi: ⁊ omnibus ſanctis: ipſe vos abſoluat ſancti ſui ſanguinis interuentione, qui in remiſſionem peccatorũ effuſus eſt: per miniſteriũ meũ ab omnibus peccatis veſtris: quecũq;, aut cogitatione, aut locutione: vel operatione negligẽter egiſtis: atq; a vinculis peccatorũ abſolutos, perducere dignet ad regna celorũ. Qui cũ deo pře ⁊ ſpũ ſancto viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen.

Tunc Pontifex aſpgat eos aqua benedicta ⁊ thurificet eos, dicẽs.

Exurge q dormis, exurge a mortuis: et illuminabit te Chriſtus.

Ultimo dat eis indulgentiã, put ſibi placuerit. Qua data, manibꝰ eleuatis et ſupra illos extenſis, dicit ſolennem benedictionem.

Precibus ⁊ meritis btẽ Marie ſemp virginis: beati Michaelis archãgeli: beati Johãnis Baptiſte: ſanctoꝝ apoſtolorũ Petri ⁊ Pauli: ⁊ oium ſanctorũ miſereat veſtri oipotẽs deus: ⁊ dimiſſis omnibꝰ peccatis veſtris, perducat vos ad vitã eternam. ℟. Amen.

Indulgentiã abſolutionẽ et remiſſionẽ oium peccatorũ veſtrorũ: tribuat vobis oipotens ⁊ miſericors dñs. ℟. Amẽ. Ultimo bñdicit eis dicẽs. Benedicat vos oipotens deus pa ✠ ter: ⁊ fi ✠ lius: ⁊ ſpũs ✠ ſctũs. ℟. Amẽ. Quo facto crines ⁊ barbã quam nutrierant deponunt: ⁊ veſtibus penitentialibus dimiſſis: ſe cultioribus ⁊ mundioribus induunt.

EX EPISTOLA REVER. P. D. AVG. PICOLOMINEI

Epiſcopi Pientini: ad Innocentium VIII. quæ in quibuſdam libris Pontificalibus habetur.

QVoniam ſtatus Pontificis ſacra tractantis: pro qualitate rerum variatur: raroq; Pontificales libri inter ſe concordant: quando cum mitra, quando ſine, quando ſtare, quando ſedere Pontificem oporteat: Nos re cum peritis mature diſcuſſa: conuenire arbitrati ſumus: vt cum Pontifex ordinandum monet, ſiue caracterem imprimit: aut ordinum inſignia, ſiue inſtrumenta tradit: ſedeat infulatus: Cum vero populum alloquitur, ſiue circunſtantes hortatur ad ſimul orandum: tunc ſine mitra ſtans ſupplex oret. Hunc vero ordinem per totum librum ſeruari debere cenſuimus: quoniam rationi quadrare viſum fuit.

Pontificalis ſecundum ritum ſanctę Romanę Eccleſię: longe accuratius q̃ vnquam alias emendati ⁊ excuſi: finis.

Regiſtrum.

✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S
T V X Y Z AA BB CC DD EE FF GG HH
Quaterniones omnes, pręter GG, HH Terniones,
et ✠ Duernionem.

Venetijs apud hęredes Lucęantonij Iuntę.

VA1 1528924

Digitized by Google

Digitized by Google